

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ 2019

Χρήσεως από 1 Ιανουαρίου μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2019

Σύμφωνα με τον Ν. 3556/ 2007

Μάρτιος 2020

Η συνημμένη Ετήσια Οικονομική Έκθεση εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. την 27^η Μαρτίου 2020 και έχει αναρτηθεί στο διαδίκτυο στη διεύθυνση www.piraeusbankgroup.com.

Δήλωση του άρθρου 4 παρ. 2 του Ν. 3556/2007	7
Έκθεση Διαχείρισης Διοικητικού Συμβουλίου	
Ετήσια Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου	8
Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης.....	41
Επεξηγηματική Έκθεση	92
Εναλλακτικοί Δείκτες Μέτρησης Απόδοσης (ΕΔΜΑ) σε επίπεδο Ομίλου	97
Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή	100
Ετήσιες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις	
Κατάσταση Αποτελεσμάτων	106
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	107
Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης.....	108
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων.....	109
Κατάσταση Ταμειακών Ροών.....	111
Σημειώσεις επί των Ετήσιων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων	
1 Γενικές πληροφορίες	112
2 Βάση κατάρτισης και σημαντικές λογιστικές αρχές	113
2.1 Βάση κατάρτισης.....	114
2.2 Συνεχιζόμενη Δραστηριότητα	114
2.3 Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.....	118
2.4 Σημαντικές Λογιστικές Αρχές	120
3 Σημαντικές λογιστικές παραδοχές και βασικές πηγές επιμέτρησης της αβεβαιότητας	148
3.1 Σημαντικές κρίσεις κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου.....	148
3.2 Βασικές πηγές εκτίμησης της αβεβαιότητας	150
4 Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων.....	151
4.1 Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων	151
4.2 Πιστωτικός κίνδυνος	158
4.3 Διαχείριση πιστωτικού κινδύνου	176
4.4 Ρυθμίσεις	229
4.5 Ανταλλαγές χρέους με απόκτηση συμμετοχής.....	232
4.6 Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβεσμένο κόστος ή αποτιμώμενοι σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	233
4.7 Συγκέντρωση κινδύνου χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού με έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο.....	235

4.8 Συμφηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού.....	245
4.9 Κίνδυνος αγοράς.....	247
4.10 Κίνδυνος συναλλάγματος.....	249
4.11 Κίνδυνος επιτοκίου.....	254
4.12 Κίνδυνος ρευστότητας.....	259
4.13 Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.....	261
4.14 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται σε εύλογες αξίες.....	262
4.15 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που επιμετρώνται σε εύλογες αξίες.....	263
4.16 Κεφαλαιακή επάρκεια.....	271
4.17 Κίνδυνος που σχετίζεται με την αναγνώριση του κυρίως τμήματος των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ως απαιτήσεις (Deferred Tax Credits) έναντι του Ελληνικού Δημοσίου είτε ως εποπτικό κεφάλαιο είτε ως απαίτηση.....	273
5 Ανάλυση κατά τομέα.....	274
6 Καθαρά έσοδα από τόκους.....	279
7 Καθαρά έσοδα προμηθειών.....	280
8 Καθαρά κέρδη/ (ζημίες) από χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών.....	283
9 Καθαρά λοιπά έσοδα/ (έξοδα).....	284
10 Αμοιβές και έξοδα προσωπικού.....	284
11 Έξοδα διοίκησης.....	284
12 Διακοπείσες δραστηριότητες.....	285
13 Φόρος εισοδήματος.....	288
14 Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή.....	290
15 Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου.....	291
16 Ταμείο και διαθέσιμα στις κεντρικές τράπεζες.....	291
17 Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων.....	292
18 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα.....	293
19 Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσμάτων.....	294
20 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος.....	295
21 Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων.....	296
22 Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος.....	297
23 Επενδύσεις σε ενοποιούμενες εταιρείες.....	297

24. Άυλα στοιχεία ενεργητικού	314
25 Ενσώματα πάγια στοιχεία.....	315
26 Επενδύσεις σε ακίνητα	317
27 Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού.....	317
28 Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	320
29 Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα.....	324
30 Υποχρεώσεις προς πελάτες	325
31 Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	325
32 Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις.....	331
33 Λοιπές υποχρεώσεις	331
34 Προβλέψεις.....	332
35 Τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις	333
36 Αναβαλλόμενοι Φόροι	334
37 Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	336
38 Μισθώσεις	346
39 Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφάλισεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις..	347
40 Μετοχικό κεφάλαιο και υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες	360
41 Λοιπά αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	361
42 Μέρισμα ανά μετοχή.....	363
43 Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα	363
44 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη.....	364
44.1 Θυγατρικές εταιρείες	366
44.2 Συγγενείς εταιρείες	367
44.3 Κοινοπραξίες	367
45 Μεταβολές στο χαρτοφυλάκιο των ενοποιούμενων εταιρειών	368
46 Αμοιβές Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή.....	372
47 Γνωστοποιήσεις του Νόμου 4261/5.5.2014	372
48 Γνωστοποιήσεις του Νόμου 4151/2013	375

49 Γνωστοποιήσεις για τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις».....	375
50 Γεγονότα μετά την ημερομηνία της περιόδου αναφοράς	379
Πληροφόρηση βάσει του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016	381

Η Ετήσια Οικονομική Έκθεση στην οποία περιλαμβάνονται τα παραπάνω, είναι αναρτημένη στο διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/financial-statements>

ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4 ΠΑΡ. 2 ΤΟΥ Ν. 3556/2007

Εξ' όσων γνωρίζουμε, οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις 2019, οι οποίες καταρτίστηκαν σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα, απεικονίζουν κατά τρόπο αληθή τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού, την καθαρή θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως της Τράπεζας Πειραιώς, καθώς και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο. Επίσης, η Ετήσια Έκθεση 2019 του Διοικητικού Συμβουλίου απεικονίζει κατά τρόπο αληθή την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της Τράπεζας Πειραιώς καθώς και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζουν.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2020

Μη Εκτελεστικός Πρόεδρος Δ.Σ.

Διευθύνων Σύμβουλος
Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.

Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.

Γεώργιος Π. Χαντζηνικολάου

Χρήστος Ι. Μεγάλου

Σολομών Α. Μπεράχας

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Διεθνές Περιβάλλον και Οικονομικές Εξελίξεις

Το 2019, η αβεβαιότητα στις διεθνείς εμπορικές σχέσεις και οι γεωπολιτικές εντάσεις επηρέασαν την παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα, ειδικότερα στο δεύτερο μισό του έτους και στους κλάδους μεταποίησης και του παγκόσμιου εμπορίου. Ο ρυθμός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας επιβραδύνθηκε στο 2,9% από 3,6% το 2018 (ΔΝΤ, στοιχεία από WEO). Συγκεκριμένα, ο ρυθμός ανάπτυξης υποχώρησε τόσο στις ανεπτυγμένες οικονομίες (1,7% το 2019 από 2,2% το 2018) όσο και στις αναδυόμενες (στο 3,7% από 4,4%). Ορισμένες ενδείξεις ότι η επιβράδυνση της παγκόσμιας ανάπτυξης έφτανε στο τέλος της, εμφανίστηκαν προς το τέλος του έτους, καθώς υπογράφηκε η πρώτη φάση της εμπορικής συμφωνίας μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας. Ωστόσο, το 2020, η εξάπλωση του κορωνοϊού («COVID-19») αναμένεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην παγκόσμια οικονομία. Ο τουρισμός και οι αλυσίδες εφοδιασμού του κλάδου της μεταποίησης έχουν ήδη διαρραγεί, καθώς η μετάδοση της νόσου συνεχίζεται. Σύμφωνα με το ΔΝΤ, η προοπτική για την παγκόσμια ανάπτυξη στο 2020 είναι αρνητική – με έντονη ύφεση ίση ή μεγαλύτερη από αυτή στη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η Fed προχώρησε σε τρεις συνεχόμενες μειώσεις του βασικού της επιτοκίου (από το 2,50% στο 1,75%), κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2019, ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης του Αμερικάνικου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος («ΑΕΠ») επιβραδύνθηκε στο 2,3% το 2019 από 2,9% το 2018. Τον Μάρτιο 2020, η Fed προχώρησε απρόσμενα σε δύο επιπλέον διαδοχικές πρωτοφανείς έκτακτες μειώσεις επιτοκίων στο 0,25% και ενεργοποίησε εκ νέου το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης για τη στήριξη της οικονομίας, καθώς ο κορωνοϊός (και τα μέτρα για τον περιορισμό του) αναμένεται να επηρεάσουν ουσιαστικά την οικονομική δραστηριότητα.

Στην Ευρωζώνη, η αύξηση του ΑΕΠ επιβραδύνθηκε στο 1,2% το 2019 από 1,9% το 2018 και η ΕΚΤ επανεκκίνησε το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης τον Νοέμβριο 2019. Ειδικότερα, ο μεταποιητικός τομέας στη Γερμανία υπέφερε το 2019 λόγω της αβεβαιότητας για τις εμπορικές σχέσεις. Η διατήρηση του πυρήνα του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα, υποδηλώνει ότι η ΕΚΤ είναι πιθανό να διατηρήσει την πολιτική χαμηλών επιτοκίων σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα. Η ΕΚΤ, ανταποκρίθηκε επίσης με μία σειρά μέτρων για να μετριάσει τις επιπτώσεις της πανδημίας του COVID-19 στην Ευρωπαϊκή οικονομία, και ανακοίνωσε ότι θα παράσχει άμεσα ρευστότητα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ευρωζώνης, ενώ προχώρησε σε πρόγραμμα έκτακτων αγορών ομολόγων € 750 δις λόγω πανδημίας, Pandemic Emergency Purchase Programme («PEPP»). Επιπλέον, το Eurogroup αποφάσισε ότι προσωρινές αποκλίσεις των μελών κρατών από τους συμφωνημένους δημοσιονομικούς στόχους λόγω των έκτακτων γεγονότων εκτός του ελέγχου τους, όπως οι επιπτώσεις από την πανδημία του κορωνοϊού, είναι αποδεκτές, και ανακοίνωσε μία σειρά εθνικών και πανευρωπαϊκών μέτρων για να μετριάσει τις κοινωνικό-οικονομικές συνέπειες της πανδημίας COVID-19, συμπεριλαμβανομένων δημοσιονομικών δαπανών, παροχής στήριξης ρευστότητας σε επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν σημαντικές λειτουργικές διαταραχές και ελλείψεις ρευστότητας, στήριξη σε εργαζόμενους που επηρεάζονται, κάνοντας χρήση εθνικών και Ευρωπαϊκών πόρων.

Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ της Κίνας επίσης υποχώρησε στο 6,1% το 2019 από 6,6% το 2018. Προφανώς, οι αρνητικές επιπτώσεις από τον κορωνοϊό θα οδηγήσουν σε μεγάλη επιβράδυνση της κινεζικής οικονομίας κατά το πρώτο μισό του 2020. Επιπλέον, αυξάνεται η αβεβαιότητα για την υλοποίηση της πρώτης φάσης της συμφωνίας εμπορίου, καθώς η Κίνα θα χρειαστεί να αυξήσει τις εισαγωγές από τις ΗΠΑ κατά \$ 75 δις το 2020 (σε σχέση με το 2019). Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ, (που περιλαμβάνουν τις επιπτώσεις του κορωνοϊού μέχρι τις αρχές Μαρτίου 2020) ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας θα επιβραδυνθεί στο 4,9%.

Εξελίξεις στην Ελληνική Οικονομία

Το 2019, η ελληνική οικονομία διατήρησε την αναπτυξιακή της δυναμική, παρά τις εγχώριες προκλήσεις και την επικρατούσα αβεβαιότητα στο διεθνές περιβάλλον. Το πραγματικό ΑΕΠ διατηρώντας την αναπτυξιακή δυναμική του 2018 (+1,9%) και του 2017 (+1,5%) ενισχύθηκε το 2019 κατά 1,9% σε ετήσια βάση. Οι εξαγωγές, οι επενδύσεις και η κατανάλωση – ειδικά οι δημόσιες δαπάνες κατά το πρώτο μισό του έτους – είχαν θετική συνεισφορά στην ανάπτυξη. Επιπρόσθετα, η πιστοληπτική διαβάθμιση της Ελλάδας επηρεάστηκε θετικά από το σταθερά βελτιωμένο οικονομικό περιβάλλον και την ολοκλήρωση και έξοδο από το τριετές πρόγραμμα χρηματοοικονομικής βοήθειας (το «Τρίτο Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής») του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας («ESM») τον Αύγουστο του 2018. Ειδικότερα, οι οίκοι αξιολόγησης Moody's, S&P Global και Fitch είχαν σταδιακά αναβαθμίσει την πιστοληπτική βαθμίδα της Ελληνικής δημοκρατίας μέχρι τα τέλη Φεβρουαρίου 2020 σε «B1» (Σταθερές προοπτικές), «BB-» (Θετικές προοπτικές) και «BB» (Θετικές προοπτικές) αντίστοιχα. Επιπλέον, το 2019 η ανεργία υποχώρησε στο 17,3% σε σχέση με 19,4% το 2018, με αύξηση 2,2% του εργατικού δυναμικού σε ετήσια βάση. Οι τιμές καταναλωτή το 2019 αυξήθηκαν μόλις 0,3% (2018: 0,6%), καθώς οι περικοπές φόρων που νομοθετήθηκαν στα μέσα του 2019 προκάλεσαν αποπληθωριστικές πιέσεις.

Επιπλέον το 2019, το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου διαμορφώθηκε στα € 2,6 δις από € 5,2 δις το 2018, κυρίως λόγω της αύξησης του πλεονάσματος του ισοζυγίου υπηρεσιών και της μεταστροφής του ισοζυγίου δευτερογενών εισοδημάτων από έλλειμμα σε πλεόνασμα. Το έλλειμμα του ισοζυγίου πρωτογενών εισοδημάτων επίσης συρρικνώθηκε. Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις και οι αφίξεις μη κατοίκων αυξήθηκαν κατά 12,8% (€ 18,2 δις από € 16,1 δις το 2018) και 4,1% αντίστοιχα, σε ετήσια βάση. Επιπλέον, η μεταποίηση, το λιανικό εμπόριο, οι υπηρεσίες και οι εξαγωγές κατέγραψαν θετικές τάσεις τα τελευταία τρία έτη. Τέλος, τα τελευταία δύο έτη έχει σημειωθεί ισχυρή ανάκαμψη στην αγορά ακινήτων. Οι τιμές των εμπορικών ακινήτων – όπως παρουσιάζονται από τον δείκτη τιμών γραφείων της Τράπεζας της Ελλάδος («ΤτΕ») – ενισχύθηκαν 7,2% το 2018 και 5,4% σε ετήσια βάση το πρώτο εξάμηνο του 2019. Οι τιμές των οικιστικών ακινήτων – δείκτης τιμών διαμερισμάτων της ΤτΕ – αυξήθηκαν 1,8% το 2018 και 7,2% το 2019. Την ίδια περίοδο, οι καθαρές άμεσες ξένες επενδύσεις σε ακίνητα στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στα € 1,4 δις το 2019 σε σχέση με € 1,1 δις το 2018.

Αυτές οι θετικές εξελίξεις αποτυπώθηκαν στη σημαντική συμπίεση των αποδόσεων των ελληνικών κρατικών ομολόγων, τα οποία υποχώρησαν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Η πορεία αυτή διακόπηκε απότομα λόγω της πανδημίας του COVID-19, με την επιτοκιακή διαφορά ελληνικών και γερμανικών ομολόγων να διευρύνεται σημαντικά τον Μάρτιο του 2020. Υπό το πρίσμα αυτό, η απόφαση της ΕΚΤ να άρει τις απαιτήσεις επιλεξιμότητας για τα ομόλογα του Ελληνικού δημοσίου για αγορές στο πλαίσιο του προγράμματος PEPP, είναι εξαιρετικά σημαντική για να καθησυχάσει τις ανησυχίες των επενδυτών σχετικά με τους οικονομικούς κινδύνους και τις επιπτώσεις του COVID-19 καθώς και να διευκολύνει το ελληνικό κράτος στην υλοποίηση του προγράμματος χρηματοδότησης του.

Η πανδημία COVID-19 οδήγησε την ελληνική κυβέρνηση να ανακοινώσει, στα μέσα Μαρτίου 2020, διάφορα μέτρα για να ανακουφίσει την οικονομία από τις επιπτώσεις της πανδημίας, και ειδικότερα τις επιχειρήσεις, τους επαγγελματίες και τους εργαζόμενους, ενώ ορισμένα από τα μέτρα ελήφθησαν σε συνεργασία με τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανάμεσα σε άλλα, τα μέτρα περιλαμβάνουν φορολογικές και ασφαλιστικές ελαφρύνσεις ή αναστολές πληρωμών για τις επιχειρήσεις, τους επαγγελματίες και τους εργαζόμενους σε κλάδους οι οποίοι έχουν πληγεί από την πανδημία, απευθείας πληρωμές αποζημιώσεων σε πληγέντες εργαζόμενους και επαγγελματίες, διάφορα μέτρα για τη διευκόλυνση των επενδύσεων, όπως εγγυήσεις δανείων και την παροχή ρευστότητας στις τράπεζες ώστε να διευκολύνουν την παροχή δανείων σε επιχειρήσεις.

Η προοπτική της χώρας θα εξαρτηθεί από την επίπτωση της πανδημίας COVID-19 στην παγκόσμια και την ευρωπαϊκή οικονομία. Σαν αποτέλεσμα, η πορεία του ΑΕΠ πιθανόν θα επηρεαστεί ουσιαστικά το 2020. Σύμφωνα με την προκαταρκτική αξιολόγηση της ΤτΕ στα μέσα Μαρτίου 2020, το βασικό σενάριο για το 2020 είναι ότι η Ελληνική οικονομία θα παραμείνει σε στασιμότητα (0% ανάπτυξη ΑΕΠ) και με πιθανό το ενδεχόμενο να κινηθεί σε αρνητικό ποσοστό, λαμβάνοντας υπόψη τις

αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, καθώς και τα αντίμετρα που έχουν ανακοινωθεί μέχρι τώρα.

Εξελίξεις στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρουσίασε κατά το 2019 διάφορες θετικές εξελίξεις, όπως τη βελτίωση της ποιότητας ενεργητικού μέσω της μείωσης του υπολοίπου των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων («ΜΕΑ»), τη σταθεροποίηση της πιστωτικής επέκτασης, την επέκταση των πηγών χρηματοδότησης και τη βελτίωση της ρευστότητας (αύξηση καταθέσεων, μείωση της εξάρτησης από τη χρηματοδότηση μέσω ΕΚΤ), οι οποίες βελτίωσαν την κερδοφορία, ενώ οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας παρέμειναν σε ικανοποιητικά επίπεδα.

Όσον αφορά στις χορηγήσεις του εγχώριου ιδιωτικού τομέα, η εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής τους το 2019 ήταν αρνητική (-9,4% ετησίως) με την συρρίκνωση να οφείλεται κατά κύριο λόγο στις πωλήσεις χαρτοφυλακίων ΜΕΑ, ενώ τα υπόλοιπα δανείων στις 31 Δεκεμβρίου 2019 διαμορφώθηκαν στα € 153,8 δις (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας). Ωστόσο, ο ετήσιος προσαρμοσμένος ρυθμός μεταβολής της χρηματοδότησης του εγχώριου ιδιωτικού τομέα (μετά από διαγραφές, αναταξινομήσεις και συναλλαγματικές αναπροσαρμογές) ήταν περίπου ισοσκελισμένες το 2019 (-0,5%) από -1,1% το 2018. Η διαφορά οφείλεται στην αύξηση της χρηματοδότησης του επιχειρηματικού τομέα, ενώ ο ρυθμός μεταβολής χρηματοδότησης των νοικοκυριών παρέμεινε σε αρνητικό επίπεδο. Ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις για την ελληνική τραπεζική αγορά βελτιώθηκε περαιτέρω στο 84,3% στις 31 Δεκεμβρίου 2019 από 94,7% στις 31 Δεκεμβρίου 2018.

Αναφορικά με τη ρευστότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, κατά το 2019, συνεχίστηκε η αύξηση καταθέσεων, ως συνέπεια της σταδιακής βελτίωσης της οικονομικής δραστηριότητας και της επιστροφής της εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα. Οι συνολικές καταθέσεις της εγχώριας αγοράς (ιδιωτικού και δημόσιου τομέα) αυξήθηκαν κατά 4,4% το 2019, στα € 159,1 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2019.

Το 2019 και στις αρχές του 2020, οι ελληνικές τράπεζες απέκτησαν πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές του πρωτογενούς χρέους, μετά από μια μακρά περίοδο απουσίας, εκδίδοντας χρεόγραφα Tier 2 για πρώτη φορά μετά από 11 χρόνια. Τρεις από τις συστημικές τράπεζες εξέδωσαν χρεόγραφα Tier 2 συνολικής αξίας € 1,8 δις σε τέσσερις διαφορετικές εκδόσεις από τα μέσα του 2019. Οι εκδόσεις υποστηρίχθηκαν από τη σημαντική μείωση των αποδόσεων σε όλες τις ομολογιακές αγορές παγκοσμίως κατά την διάρκεια του 2019 και στις αρχές του 2020, ειδικά στο ελληνικό χρέος. Οι εκδόσεις διευκολύνθηκαν επίσης από τη βελτίωση της πιστοληπτικής αξιολόγησης και των προοπτικών, τόσο της χώρας όσο και των ελληνικών τραπεζών κατά την ίδια περίοδο. Λαμβάνοντας υπόψη την επάνοδο της ελληνικής οικονομίας σε ανάπτυξη και την πλήρη κατάργηση των κεφαλαιακών περιορισμών τον Σεπτέμβριο του 2019, καθώς και την επιστροφή στις κεφαλαιαγορές, αναμένεται ότι οι ελληνικές τράπεζες θα είναι σε θέση να βελτιώσουν περαιτέρω το χρηματοδοτικό τους προφίλ και να αυξήσουν την καταθετική τους βάση.

Η κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών βελτιώθηκε κατά την διάρκεια του 2019. Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, κατά την διάρκεια των πρώτων εννέα μηνών του 2019, η λειτουργική κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών αυξήθηκε κατά 5,5% σε ετήσια βάση στα € 2,9 δις από € 2,8 δις την ίδια περίοδο του 2018, κυρίως λόγω της μείωσης των λειτουργικών εξόδων κατά 4,9% σε ετήσια βάση, ενώ τα λειτουργικά έσοδα παρέμειναν σταθερά σε ετήσια βάση στα € 5,9 δις, θετικά επηρεασμένα από την αύξηση των εσόδων από εμπορικές συναλλαγές. Τα προ φόρων κέρδη τους αυξήθηκαν στα € 591 εκατ. κατά το 9μηνο του 2019 από € 413 εκατ. την αντίστοιχη περίοδο του 2018.

Μια απόφαση που υποδεικνύει την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, η οποία θα μπορούσε επίσης να επηρεάσει την κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών, λήφθηκε στις 6 Μαρτίου 2020, όταν η ΕΚΤ ανακάλεσε τα όρια για την έκθεσή τους σε χρεόγραφα Ελληνικής Δημοκρατίας που είχε ορίσει σε προηγούμενη απόφαση το 2015. Ως εκ τούτου, επιτρέπεται στις ελληνικές τράπεζες να επενδύσουν χωρίς περιορισμό σε ομόλογα ελληνικού

δημοσίου.

Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών παρέμεινε ικανοποιητική στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2019. Ο δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων Common Equity Tier 1 («CET1») ήταν 15,9%, ενώ ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας 16,9%, επηρεασμένος θετικά από τη βελτίωση της κερδοφορίας, την έκδοση τίτλων Tier 2 και ορισμένους εταιρικούς μετασχηματισμούς. Τα μέτρα που ανακοίνωσε η εποπτική αρχή της ΕΚΤ στις 12 Μαρτίου 2020 επιτρέπουν στις τράπεζες να λειτουργούν προσωρινά χαμηλότερα από το επίπεδο που καθορίζεται από τις εποπτικές απαιτήσεις του Πυλώνα 2 (P2G) και από το απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίων (CCB). Επιπλέον, οι τράπεζες θα μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν μερικώς χρεωστικούς τίτλους που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για CET1, για παράδειγμα χρεωστικούς τίτλους Tier 1 ή Tier 2, για να καλύψουν τις απαιτήσεις του Πυλώνα 2 (P2R), σύμφωνα με την CRD V.

Η αντιμετώπιση του υψηλού αποθέματος των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων («ΜΕΑ») συνεχίζει να είναι η μεγαλύτερη πρόκληση για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Από το τέλος του 2016, η Τράπεζα της Ελλάδος, σε συνεργασία με τον Ενιαίο Μηχανισμό Εποπτείας (SSM) της ΕΚΤ, θέτει επιχειρησιακούς στόχους για τη μείωση των ΜΕΑ των ελληνικών τραπεζών, οι οποίες συνοδεύονται από βασικούς δείκτες επιδόσεων. Τον Σεπτέμβριο του 2018, οι ελληνικές τράπεζες υπέβαλαν νέους επιχειρησιακούς στόχους στον SSM για την περίοδο που εκτείνεται μέχρι τα τέλη του 2021, με στόχο τη μείωση των ΜΕΑ στο 20% των δανείων ή μείωση κατά € 50 δις έναντι του συνολικού αποθέματος στις 30 Σεπτεμβρίου 2018. Στα τέλη Μαρτίου του 2019, οι ελληνικές τράπεζες υπέβαλαν εκ νέου τις επικαιροποιημένες εκτιμήσεις για το 2021 μαζί με όλες τις τράπεζες με υψηλό δείκτη ΜΕΑ που βρίσκονται υπό την εποπτεία του SSM, με στόχο τη μείωση των ΜΕΑ κατά € 6 δις σε σύγκριση με το στόχο που τέθηκε τον Σεπτέμβριο 2018, επιδιώκοντας δείκτη χαμηλότερο από 20% στο τέλος του 2021. Με βάση τα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2019, τα ΜΕΑ μειώθηκαν κατά 16,9% σε σύγκριση με την 31 Δεκεμβρίου 2018 (- € 103,8 δις) και 36,6% σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2016, όταν τα ΜΕΑ έφθασαν στο ανώτατο ποσό, μειούμενα στα € 68,0 δις ή 40,3% του συνόλου των ανοιγμάτων.

Το Μάρτιο του 2020, η ΕΚΤ ανήγγειλε ενέργειες για τον μετριασμό του αντίκτυπου του COVID-19 στον τραπεζικό τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρέχοντας μεγαλύτερη ευελιξία στην εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΚΤ για τη διαχείριση των ΜΕΑ. Εκτός από την υιοθέτηση μεγαλύτερης ευελιξίας όσον αφορά τα κεφαλαιακά αποθέματα που ανακοίνωσε ο SSM, στις 20 Μαρτίου 2020 ο επόπτης ανακοίνωσε ευελιξία όσον αφορά τον σχηματισμό ΜΕΑ με τη μορφή α) ευελιξίας στην ταξινόμηση των οφειλών σε αβέβαιης είσπραξης (unlikely-to-pay) όταν οι τράπεζες έχουν λάβει κρατικές εγγυήσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο του COVID-19, β) προνομιακή προληπτική μεταχείριση όσον αφορά τις εποπτικές κατευθύνσεις σχετικά με την πρόβλεψη ζημιών για τα δάνεια με κρατικές εγγυήσεις που γίνονται ΜΕΑ και γ) ο επόπτης αναπτύσσει ευελιξία όταν συζητά με τις τράπεζες την εφαρμογή της μείωσης των στρατηγικών μείωσης ΜΕΑ. Τέλος, η ΕΚΤ συνέστησε όλες οι τράπεζες να αποφύγουν τις προκυκλικές υποθέσεις στα μοντέλα τους για να καθορίσουν προβλέψεις προκειμένου να αποφευχθούν οι βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις των προβλέψεων για ζημίες από δάνεια και η αύξηση του σταθμισμένου ενεργητικού που προέρχεται από τα συγκεκριμένα μοντέλα IFRS 9.

Κατά τη σύνοδό της τον Μάρτιο του 2019 και μετά από αναθεώρηση κατά τη σύνοδό της τον Σεπτέμβριο του 2019, η ΕΚΤ ανακοίνωσε μια νέα σειρά επτά τριμηνιαίων δημοπρασιών TLTRO-III από τον Σεπτέμβριο του 2019 έως τον Μάρτιο του 2021, η καθεμία με τριετή διάρκεια, ως εκ τούτου, το TLTRO-III θα επεκταθεί πολύ πέρα από το TLTRO-II, το οποίο λήγει τον Ιούνιο 2020 - Μάρτιο 2021. Οι ελληνικές τράπεζες χρησιμοποιούν σταδιακά το μηχανισμό χρηματοδότησης TLTRO-III, ενώ συμμετείχαν και στις πρόσθετες δημοπρασίες LTRO που διενεργήθηκαν στις 17 Μαρτίου 2020 για να παράσχουν άμεση στήριξη ρευστότητας στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της ζώνης του ευρώ ως απάντηση στην πανδημία COVID-19.

Προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου της μείωσης των ΜΕΑ, το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις εταιρείες διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων έχει ενισχυθεί με την προσθήκη 23 εταιρειών παροχής υπηρεσιών να λειτουργούν επί του παρόντος στην Ελλάδα. Η δευτερογενής αγορά ΜΕΑ έχει ξεκινήσει με πολύ θετικά αποτελέσματα, με

περισσότερες από 10 συναλλαγές να ολοκληρώνονται ή σε προχωρημένο στάδιο σε ένα έτος. Δύο σημαντικές συναλλαγές με υποκείμενα καλύμματα έχουν ήδη ολοκληρωθεί σε ικανοποιητικές τιμές και έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές συναλλαγές σε μη εγγυημένα χαρτοφυλάκια λιανικής.

Άλλες σημαντικές εξελίξεις που αναμένεται να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στις προσπάθειες διαχείρισης των ΜΕΑ των ελληνικών τραπεζών κατά το 2020 είναι:

- νέες κατευθυντήριες γραμμές που εισήγαγε η ΕΚΤ για την αντιμετώπιση του υφιστάμενου αποθέματος ΜΕΑ καθώς και των νέων ΜΕΑ με σταδιακή εφαρμογή το προτύπου IFRS9 (phased-in),
- την υλοποίηση του Προγράμματος HAPS (Ελληνικό Πρόγραμμα Εγγύησης Στοιχείων Ενεργητικού), το οποίο καλείται επίσης σχέδιο «Ηρακλής», το οποίο αναμένεται να βοηθήσει τις τράπεζες να μειώσουν τα ΜΕΑ τους, μέσω τιτλοποιήσεων των οποίων τα στοιχεία υψηλότερης ποιότητας θα φέρουν κρατική εγγύηση. Σε αυτό το βαθμό, οι ελληνικές τράπεζες έχουν ήδη ανακοινώσει σχέδια για την τιτλοποίηση ΜΕΑ με συνολική μικτή λογιστική αξία περίπου € 30 δις,
- ένα νέο πτωχευτικό πλαίσιο, το οποίο αναμένεται να προσδιορίζει τη διαδικασία αναδιάρθρωσης και πτώχευσης για το σύνολο του ιδιωτικού χρέους προς το δημόσιο, τα ασφαλιστικά ταμεία και τις τράπεζες κλπ.

Λόγω της εμφάνισης της πανδημίας COVID-19 και των πιθανών επιπτώσεών της στην οικονομία και τις τράπεζες, η ΕΒΑ ανακοίνωσε στις 12 Μαρτίου 2020 ότι θα αναβάλει τη διαδικασία προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση έως το 2021, ώστε οι τράπεζες να επικεντρωθούν και να εξασφαλίσουν τη συνέχεια στις βασικές λειτουργίες της, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης για τους πελάτες τους.

Εξελίξεις που αφορούν στον Όμιλο Πειραιώς

Το 2019 ήταν έτος πολλαπλών επιτευγμάτων για την Τράπεζα Πειραιώς. Η Τράπεζα επέστρεψε στην κερδοφορία, ολοκλήρωσε το σχέδιο κεφαλαιακής ενίσχυσης του 2018 και ενδυνάμωσε περαιτέρω την κεφαλαιακή της θέση μέσω της έκδοσης χρεωστικών τίτλων μειωμένης εξασφάλισης Tier 2. Αναφορικά με την ποιότητα των στοιχείων ενεργητικού, η Τράπεζα ξεκίνησε στρατηγική συνεργασία με την Intrum για τη διαχείριση των ΜΕΑ. Ταυτόχρονα, ο Όμιλος βρίσκεται σε προπαρασκευαστικό στάδιο για να πραγματοποιήσει τιτλοποιήσεις ΜΕΑ αξίας € 7 δις. Σε θεσμικό επίπεδο, το έτος χαρακτηρίστηκε από την ολοκλήρωση των δεσμεύσεων στο πλαίσιο του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης της Τράπεζας.

Τα πιο σημαντικά εταιρικά γεγονότα του Ομίλου κατά τη διάρκεια του 2019 και μέχρι την έκδοση της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης 2019 είναι:

- Στις 8 Μαρτίου 2019, η Moody's Investors Service επιβεβαίωσε την μακροπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση των καταθέσεων της Τράπεζας Πειραιώς σε «Caa2», ενώ αναθεώρησε τις προοπτικές σε θετικές από σταθερές.
- Στις 3 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς ανακοίνωσε μακροχρόνια στρατηγική συνεργασία με την Intrum για τη διαχείριση ΜΕΑ και ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται στην ιδιοκτησία της Τράπεζας («REOs»), μέσω της ίδρυσης κορυφαίας ανεξάρτητης εταιρείας διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις στην Ελλάδα.

- Η συμφωνία αποτίμησε την αξία της πλατφόρμας σε € 410 εκατ. Το αντάλλαγμα για την απόκτηση του 80% της πλατφόρμας από την Intrum διαμορφώθηκε σε € 328 εκατ. από τα οποία ονομαστική αξία € 32 εκατ. εξαρτώνται από τη μελλοντική απόδοση της πλατφόρμας σε χρονική περίοδο τριών ετών.
- Στις 23 Οκτωβρίου η συμφωνία ολοκληρώθηκε. Ποσοστό συμμετοχής 80% συν μία μετοχή του μετοχικού κεφαλαίου της νέας εταιρείας διαχείρισης και της εταιρείας REOs, που ιδρύθηκαν στις 16 Σεπτεμβρίου 2019 και στις 6 Σεπτεμβρίου 2019 αντίστοιχα, μεταφέρθηκαν στην Intrum, ενώ η Τράπεζα Πειραιώς διατήρησε μερίδιο συμμετοχής 20% πλην μίας μετοχής. Σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της συμφωνίας, η Τράπεζα ασκεί σημαντική επιρροή και στις δύο εταιρείες, οι οποίες θα λογιστικοποιηθούν ως συγγενείς και θα ενοποιηθούν στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.
- Στις 10 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς κατέληξε σε συμφωνία με εταιρεία συνδεδεμένη με την Davidson Kempner Capital Management LP για την πώληση επιχειρηματικών ΜΕΑ, μεικτής λογιστικής αξίας € 507 εκατ., για συνολικό τίμημα ύψους € 240 εκατ. Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο 2019.
- Στις 19 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς ολοκλήρωσε με επιτυχία τη διαδικασία βιβλίου προσφορών για την έκδοση τίτλων μειωμένης εξασφάλισης ύψους € 400 εκατ., δεκαετούς διάρκειας με δυνατότητα επαναγοράς στα πέντε έτη (10NC5), μέσω της Piraeus PLC και υπό το Πρόγραμμα Έκδοσης Μεσοπρόθεσμων Ομολογιών (EMTN) ύψους € 25 δις. Οι τίτλοι τοποθετήθηκαν στη διεθνή αγορά κεφαλαίων, ενώ η ζήτηση για τη συναλλαγή διαμορφώθηκε σε περίπου € 850 εκατ., με 135 επενδυτές να συμμετέχουν στη διαδικασία του βιβλίου προσφορών. Το τοκομερίδιο της έκδοσης ορίστηκε σε 9,75% και η ημερομηνία διακανονισμού ήταν στις 26 Ιουνίου 2019.
- Εντός του 2019, επιτεύχθηκαν οι στόχοι λειτουργικής αποτελεσματικότητας αναφορικά με τη μείωση προσωπικού μέσω του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου, στο οποίο υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής 338 υπάλληλοι της Τράπεζας και των θυγατρικών της στην Ελλάδα. Η παύση της απασχόλησης για κάποιους από αυτούς τους υπαλλήλους ολοκληρώθηκε το 2020.
- Στις 25 Ιουλίου 2019, ο κ. Θεόδωρος Γναρδέλλης ανέλαβε καθήκοντα Group Chief Financial Officer, ως Ανώτερος Γενικός Διευθυντής και μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας Πειραιώς.
- Στις 28 Οκτωβρίου 2019, πραγματοποιήθηκε η πρόωρη αποπληρωμή των τίτλων του Estia Mortgage Finance I Plc Securitization (Estia I) στην ονομαστική αξία πλέον τους δεδουλευμένους τόκους, για συνολικό υπολειπόμενο ποσό ύψους € 82,9 εκατ. - εκ των οποίων το μεγαλύτερο μέρος κατείχε η Τράπεζα, ενώ το υπόλοιπο ποσό ύψους € 9,6 εκατ. κατέχουν από επενδυτές. Η αποπληρωμή ήταν αποτέλεσμα της συνεχούς βελτίωσης της ρευστότητας και του κόστους χρηματοδότησης του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς και είχε στόχο τη μείωση του λειτουργικού κόστους και την αποδέσμευση ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων, καθώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε προγράμματα καλυμμένων ομολόγων της Τράπεζας (τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ενέχυρα για την άντληση ρευστότητας από την EKT με χαμηλότερο κόστος).
- Στις 31 Οκτωβρίου 2019, η Piraeus Group Finance PLC (ο Εκδότης) και η Τράπεζα Πειραιώς (ο Εγγυητής) γνωστοποίησαν στους κατόχους τίτλων του 2019 ότι από την εν λόγω ημερομηνία ο Εγγυητής θα υποκαθιστούσε τον Εκδότη, ως εκδότης και κύριος οφειλέτης των τίτλων.
- Στις 8 Νοεμβρίου 2019, η S&P Global επιβεβαίωσε την μακροπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση της Τράπεζας Πειραιώς σε «B-», ενώ αναθώρησε τις προοπτικές σε θετικές από σταθερές.

- Η Πειραιώς Πρακτορειακή Ασφαλειών Α.Ε. («Εταιρεία»), 100% θυγατρική της Τράπεζας Πειραιώς («Τράπεζα»), παρέχει από το 2007 ασφαλιστικές λύσεις που καλύπτουν τον κλάδο ζωής (ζωή, υγεία, σύνταξη), καθώς και γενικές ασφαλιστικές λύσεις (αυτοκίνητο, περιουσία, αστική ευθύνη, προσωπικό ατύχημα). Η εταιρεία αξιοποιεί το δίκτυο της Τράπεζας, καθώς και τις στρατηγικές συνεργασίες της με τις ασφαλιστικές εταιρείες NN Hellas και ERGO, και προσφέρει υπηρεσίες υψηλού επιπέδου στους πελάτες της Τράπεζας. Σε συνέχεια της πρόσφατης επικύρωσης του νέου νόμου (Ν.4583/2018) που ενσωματώνει τη νέα οδηγία IDD (EU Directive 2016/97) και λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη εξορθολογισμού της υφιστάμενης ασφαλιστικής τραπεζικής δομής, στις 21 Νοεμβρίου 2019 το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε την έναρξη της διαδικασίας μετασχηματισμού της υφιστάμενης δομής της ασφαλιστικής τραπεζικής στην Τράπεζα. Ο εν λόγω μετασχηματισμός αφορά τη διάσπαση της Πειραιώς Πρακτορειακή Ασφαλειών Α.Ε. και την παροχή τραπεζοασφαλιστικών υπηρεσιών από μία νέα τραπεζοασφαλιστική μονάδα της Τράπεζας και μία θυγατρική της. Ο μετασχηματισμός προβλέπεται να ολοκληρωθεί εντός του πρώτου εξαμήνου του 2020.
- Στις 22 Νοεμβρίου 2019, ο κ. Γεώργιος Γεωργακόπουλος παραιτήθηκε από τη θέση του Εκτελεστικού Μέλους του Δ.Σ. της Τράπεζας, σε συνέχεια ανάληψης καθηκόντων Διευθύνοντος Συμβούλου στην ανώνυμη εταιρεία «Intrum Hellas Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις». Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας θα συνεχίσει να λειτουργεί με δεκαμελή σύνθεση, δυνάμει του άρθρου 9 του ισχύοντος καταστατικού της, μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας αντικατάστασής του, σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.
- Στις 27 Νοεμβρίου 2019, πραγματοποιήθηκε η πρόωρη αποπληρωμή των τίτλων του Estia Mortgage Finance II Plc Securitization (Estia II) κατά την ημερομηνία εκτοκισμού, στην ονομαστική αξία πλέον τους δεδουλευμένους τόκους, για συνολικό υπολειπόμενο ποσό ύψους € 527,6 εκατ. – εκ των οποίων το μεγαλύτερο μέρος κατεχόταν από την Τράπεζα, ενώ το υπόλοιπο ποσό ύψους € 28,3 εκατ. κατεχόταν από επενδυτές.
- Στις 2 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς κατέβαλε στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ») τοκομερίδιο ύψους € 165 εκατ. σε μετρητά, για τους τόκους του έτους 2019 των Μετατρέψιμων Ομολόγων (Contingent Convertible Instruments – «CoCos»), τα οποία εκδόθηκαν από την Τράπεζα και κατέχει το ΤΧΣ.
- Στις 18 Δεκεμβρίου 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Πειραιώς εξέλεξε τον κ. Περικλή Δοντά ως Μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ., Εκπρόσωπο του ΤΧΣ, σε αντικατάσταση του κ. Per Anders Fasth, σε συνέχεια της επιστολής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στις 28 Νοεμβρίου 2019 και σύμφωνα με το Ν. 3864/2010.
- Στις 27 Δεκεμβρίου 2019, πραγματοποιήθηκε πρόωρη αποπληρωμή των τίτλων του AXIA III Finance Plc Securitization (AXIA III), κατά την ημερομηνία εκτοκισμού, στην ονομαστική αξία πλέον τους δεδουλευμένους τόκους, για συνολικό υπολειπόμενο ποσό ύψους € 235 εκατ. Το σύνολο των τίτλων κατεχόταν από την Τράπεζα.
- Στις 3 Φεβρουαρίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς, κτίζοντας πάνω στην επιτυχημένη υλοποίηση του στρατηγικού σχεδίου «Agenda 2020», επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της στο «Agenda 2023», με τους ακόλουθους στόχους:

Εξυγίανση: η Τράπεζα Πειραιώς θα συνεχίσει αποφασιστικά την εξυγίανση του ισολογισμού της, με επιταχυνόμενο ρυθμό ώστε να καταλήξει σε μονοψήφιο δείκτη MEA μέχρι το 2023. Δύο μη οργανικές συναλλαγές MEA έχουν προγραμματιστεί να λάβουν χώρα: το «Vega» που αντιστοιχεί σε μικτή λογιστική αξία ύψους περίπου € 5 δις, μαζί με το «Phoenix» που αντιστοιχεί σε μικτή λογιστική αξία περίπου € 2 δις.

Ανάπτυξη: ενισχύοντας τις υφιστάμενες σχέσεις της με τους πελάτες της, η Τράπεζα Πειραιώς θα επικεντρωθεί στο να αξιοποιήσει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των βασικών δραστηριοτήτων της στην Ελλάδα.

Απλοποίηση: η Τράπεζα Πειραιώς θα μεγιστοποιήσει αποφασιστικά την αποδοτικότητα αξιοποίησης των πόρων της. Αυτό θα επιτευχθεί με απλοποίηση της δομής, με περαιτέρω μέτρα εξορθολογισμού λειτουργικού κόστους, καθώς και με περαιτέρω βελτιστοποίηση και αυτοματοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών.

Στο πλαίσιο αυτής της απλοποίησης, η Τράπεζα Πειραιώς ενδέχεται να αποφασίσει να προβεί σε διαδικασία απόσχισης επιλεγμένων δραστηριοτήτων («Hive-Down») ως πιστωτικό ίδρυμα και όλα ή ορισμένα από τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της, εγγενείς ή σχετικές θα μεταφερθούν σε ένα νέο αδειοδοτημένο πιστωτικό ίδρυμα («Νέα Τράπεζα Πειραιώς»), το οποίο θα είναι 100% θυγατρική της Τράπεζας Πειραιώς. Ωστόσο, καμία έγκριση (είτε από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Πειραιώς ή άλλως) δεν έχει ληφθεί για οποιαδήποτε τέτοιο Hive-Down κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου. Σε περίπτωση που εγκριθεί και υλοποιηθεί το Hive-Down μελλοντικά, η Τράπεζα Πειραιώς αναμένεται να συνεχίσει να υφίσταται ως εισηγμένη εταιρεία, αλλά θα μετατραπεί σε εταιρεία συμμετοχών, της οποίας κύριο περιουσιακό στοιχείο θα είναι το 100% των μετοχών της Νέας Τράπεζας Πειραιώς. Ακόμα και αν το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Πειραιώς επρόκειτο να εγκρίνει το Hive-Down (είτε με αυτούς τους όρους είτε με διαφορετικούς), θα απαιτηθούν περαιτέρω εγκρίσεις (συμπεριλαμβανομένων, και χωρίς περιορισμό, όλων των ισχυουσών ρυθμιστικών εγκρίσεων) για να ολοκληρωθεί και να τεθεί σε ισχύ το Hive-Down.

- Στις 19 Φεβρουαρίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς εξέδωσε τίτλους μειωμένης εξασφάλισης Tier 2 ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. με θεσμικούς επενδυτές και ετήσιο σταθερό επιτόκιο 5,5% για τα πρώτα 5 έτη και εφεξής εφάπαξ προσαρμογή στο ισχύον 5ετές mid swap rate, πλέον 577,4 μονάδων βάσης. Οι τίτλοι είναι δεκαετούς διάρκειας με δυνατότητα επαναγοράς στα 5 έτη (10NC5) και είναι εισηγμένοι στο Χρηματιστήριο του Λουξεμβούργου. Το τελικό βιβλίο προσφορών υπερέβη τα € 4 δις από περισσότερους από 350 επενδυτές. Η έκδοση ενισχύει το συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας κατά περίπου 110 μονάδες βάσης.
- Στις 21 Φεβρουαρίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς προχώρησε σε σύναψη αποκλειστικής στρατηγικής συνεργασίας με την ORIX corproation, για την παροχή χρηματοδοτικών λύσεων στον ελληνικό ναυτιλιακό κλάδο. Η στρατηγική συνεργασία έχει σκοπό να παρέχει στους πελάτες της Τράπεζας Πειραιώς στον τομέα της ναυτιλίας ευρεία γκάμα χρηματοδοτικών εργαλείων, αλλά και επαρκής χρηματοδότηση όπου αυτό είναι αναγκαίο.
- Στις 27 Φεβρουαρίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς ενεργοποίησε σχέδιο σε συνεργασία με τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας (Ε.Ο.Δ.Υ.) για να αντιμετωπίσει οποιοδήποτε θέμα σχετικό με τον COVID-19. Σύμφωνα με το σχετικό πρωτόκολλο, η Τράπεζα έθεσε σε εφαρμογή το Σχέδιο Επιχειρησιακής Συνέχειας, λαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, μέτρα όπως ο προληπτικός διαχωρισμός των κρίσιμων μονάδων της Τράπεζας, η αποφυγή συναντήσεων με φυσική παρουσία και η ενεργοποίηση απομακρυσμένης πρόσβασης στο γραφείο για το προσωπικό με κρίσιμους ρόλους.
- Στις 6 Μαρτίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς έλαβε την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) για άρση των ορίων αγοράς κρατικών ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου από την Τράπεζα, όριο που είχε επιβληθεί το 2015.
- Στις 11 Μαρτίου 2020, η Kion Mortgage Finance PLC Securitization ανακοίνωσε την πρόθεση εξαγοράς όλων των τίτλων κάθε κατηγορίας (Κατηγορία Α, Β, Γ) στη σχετική ονομαστική αξία πλέον των δεδουλευμένων τόκων κατά την ημερομηνία εκτοκισμού στις 15 Απριλίου 2020.
- Στις 12 Μαρτίου 2020, ο Ενιαίος Μηχανισμός Εποπτείας της ΕΚΤ Εποπτείας ανακοίνωσε μέτρα που επιτρέπουν στις τράπεζες να λειτουργούν προσωρινά χαμηλότερα από τα επίπεδα του Pillar 2 Guidance (P2G) και του Capital Conservation Buffer (CCB). Επιπρόσθετα, οι τράπεζες θα μπορούν να χρησιμοποιούν μερικώς τα κεφαλαιακά μέσα που

δεν αξιολογούνται ως κεφάλαια Common Equity Tier 1 (CET1), για παράδειγμα τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης Tier 1 ή Tier 2, για την κάλυψη των απαιτήσεων του Πυλώνα 2 (P2R).

- Στις 13 Μαρτίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς ενημερώθηκε από τον Ενιαίο Μηχανισμό Εποπτείας ότι η υποβολή του επικαιροποιημένου Σχεδίου Μείωσης ΜΕΑ για το 2020 αναβάλλεται, λόγω της αβεβαιότητας των οικονομικών προοπτικών.
- Στις 16 Μαρτίου 2020, ο κ. Γεώργιος Γεωργόπουλος ανέλαβε καθήκοντα Γενικού Διευθυντή Group Human Resources.
- Στις 18 Μαρτίου και 25 Μαρτίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς άντλησε συνολικά € 2,0 δις στις πρόσθετες προσωρινές δημοπρασίες LTRO που διενήργησε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για την παροχή άμεσης στήριξης ρευστότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ευρωζώνης, ως μέτρο περιορισμού των επιπτώσεων της πανδημίας του COVID-19.
- Στις 20 Μαρτίου 2020, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοοικονομικής Εποπτείας ανακοίνωσε περαιτέρω μέτρα ώστε να διασφαλίσει ότι οι άμεσα εποπτευόμενες τράπεζες μπορούν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν τον ρόλο τους να χρηματοδοτούν νοικοκυριά και επιχειρήσεις στη διάρκεια του παγκόσμιου οικονομικού σοκ που έχει προκαλέσει ο κορωνοϊός. Πρώτον, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και σε προσωρινή βάση, οι επόπτες θα ασκούν ευελιξία σχετικά με την ταξινόμηση των οφειλετών ως «unlikely-to-pay» όταν οι τράπεζες προσφεύγουν σε δημόσιες εγγυήσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο του κορωνοϊού. Δεύτερον, τα δάνεια που καθίστανται μη εξυπηρετούμενα και υπόκεινται σε δημόσιες εγγυήσεις θα επωφεληθούν από την προνομιακή προληπτική μεταχείριση όσον αφορά τις εποπτικές προσδοκίες σχετικά με την πρόβλεψη ζημιών. Τρίτον, οι εποπτικές αρχές θα επιδείξουν ευελιξία όταν συζητούν με τις τράπεζες την εφαρμογή στρατηγικών μείωσης των ΜΕΑ, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες έκτακτες συνθήκες της αγοράς. Τέλος, η ΕΚΤ συνέστησε στις τράπεζες να αποφύγουν τις συσχετισμένες οικονομικές παραδοχές στα μοντέλα που καθορίζουν τις προβλέψεις, και στις τράπεζες που δεν έχουν επιλέξει τους μεταβατικούς κανόνες του IFRS 9 να επιλέξουν να το πράξουν.
- Στις 25 Μαρτίου 2020, η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή (ΕΒΑ) εξέδωσε δήλωση σχετικά με την εφαρμογή του πλαισίου προληπτικής εποπτείας αναφορικά με τις πλαίσιο Αθέτησης Υποχρεώσεων, Αναδιάρθρωσης και των λογιστικών προτύπων ΔΧΠΑ 9 υπό το πρίσμα των μέτρων για την αντιμετώπιση του COVID-19. Η ΕΒΑ υποστηρίζει τα μέτρα που έλαβαν και πρότειναν οι εθνικές κυβερνήσεις και οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί για την αντιμετώπιση των δυσμενών συστημικών οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 με τη μορφή μορατόριουμ, αναστολών πληρωμής που απορρέουν από δημόσια μέτρα ή συστημικά μέτρα ελάφρυνσης πληρωμών που εφαρμόζουν τα πιστωτικά ιδρύματα. Εν προκειμένω, η ΕΒΑ θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να αποσαφηνιστούν ορισμένες πτυχές σχετικά με τη λειτουργία του πλαισίου προληπτικής εποπτείας, με στόχο την παροχή διευκρινήσεων στον τραπεζικό τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα χειρίζεται με συνέπεια τις παρακάτω πτυχές i) την ταξινόμηση των δανείων σε καθεστώς αθέτησης, ii) τον προσδιορισμό των δανείων σε αναδιάρθρωση, iii) τη λογιστική μεταχείριση. Πρόσφατα δεδομένα και εξελίξεις γύρω από τον COVID-19 κατά το πρώτο τρίμηνο 2020, καταδεικνύουν ότι το 2020 η παγκόσμια και η ελληνική οικονομία αναμένεται να επηρεαστεί αρνητικά από την διάδοση της πανδημίας, και συνεπακόλουθα τη διακοπή της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία θα επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις σε συγκεκριμένα δανειακά χαρτοφυλάκια μέσω μεγαλύτερων έναντι των αναμενόμενων προβλέψεων και πιθανή απομείωση στοιχείων ενεργητικού. Δεδομένης της εξέλιξης του COVID-19 η οικονομική επίπτωση στην χρηματοοικονομική θέση της Τράπεζας, δεν είναι εφικτό να αξιολογηθεί με εύλογη ακρίβεια στο παρόν στάδιο.
- Στις 27 Μαρτίου 2020, η S&P Global επιβεβαίωσε την μακροπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση της Τράπεζας Πειραιώς σε «B-», ενώ αναθώρησε τις προοπτικές σε σταθερές από θετικές.

Οργανωτική Δομή του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς διαχειρίζεται τις δραστηριότητές του μέσω των ακόλουθων τομέων:

Λιανική Τραπεζική – περιλαμβάνει διευθύνσεις μαζικής τραπεζικής, affluent, private banking, μικρές επιχειρήσεις, δημόσιο τομέα – καθώς και τα αντίστοιχα κανάλια.

Εταιρική Τραπεζική – περιλαμβάνει μεγάλες επιχειρήσεις, ναυτιλία, ΜΜΕ και τραπεζική αγροτών.

Piraeus Financial Markets («PFM») – περιλαμβάνει τη δραστηριοποίηση στις αγορές σταθερού εισοδήματος, συναλλάγματος, δραστηριοτήτων treasury (συμπεριλαμβανομένης της κάλυψης του επιτοκιακού κενού που δημιουργείται από όλες τις τραπεζικές εργασίες), καθώς και την εξυπηρέτηση θεσμικών επενδυτών.

Λοιπά – περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες διαχείρισης που δεν έχουν κατανεμηθεί σε συγκεκριμένα τμήματα και όλες τις συναλλαγές που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή Ενεργητικού Παθητικού του Ομίλου («ALCO»). Σε συνέχεια και των πρόσφατων αλλαγών στη δομή των τμημάτων, ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται στην ιδιοκτησία της Τράπεζας Πειραιώς (REO), των μετοχικών συμμετοχών του Ομίλου που δεν συνδέονται με πελάτες και τις διεθνείς δραστηριότητες.

Σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της Συναλλαγής με την Intrum, η Διοίκηση δημιούργησε Μονάδα Διαχείρισης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPE Management Unit «NPEMU»), με τη γενική ευθύνη της διαχείρισης του εγχωρίου χαρτοφυλακίου MEA του Ομίλου και ως εκ τούτου αναθέωρησε και τη δομή των τομέων του Ομίλου ως εξής:

α) Οι non-core δραστηριότητες του Ομίλου, η διαχείριση ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται στην ιδιοκτησία της Τράπεζας Πειραιώς (REO) και οι συμμετοχές του Ομίλου, καθώς και οι διεθνείς δραστηριότητες, αποσχίστηκαν από τον τομέα Piraeus Legacy Unit («PLU») και αναγνωρίστηκαν, συμπεριλαμβανομένων των core δραστηριοτήτων, ως ξεχωριστοί τομείς. Δεν σημειώνεται υπέρβαση των ποσοτικών κατωτάτων ορίων του ΔΠΧΑ 8, επομένως το σύνολο των τομέων αυτών παρουσιάζεται στον τομέα «Λοιπά – Core».

β) Το PLU, το οποίο σε συνέχεια της ανωτέρω αλλαγής περιλαμβάνει αποκλειστικά τη λειτουργία διαχείρισης MEA, μεταφέρθηκε στο NPEMU.

Οι συγκριτικές πληροφορίες για τον εν λόγω λειτουργικό τομέα για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018 έχουν επαναδιατυπωθεί ώστε να είναι συγκρίσιμες με τη νέα δομή.

NPEMU – Περιλαμβάνει τη διαχείριση MEA που αξιολογούνται ως μη βασικές εργασίες, ανεξάρτητα από το εάν τα εν λόγω ανοίγματα διαχειρίζονται από τον Όμιλο ή από τρίτους. Οι δεδουλευμένες προμήθειες που καταβάλλονται στην Intrum Hellas Credit Servicing A.E. για την διαχείριση του χαρτοφυλακίου MEA του Ομίλου αναγνωρίζονται εντός αυτού του τομέα.

Εξέλιξη Μεγεθών και Αποτελεσμάτων Ομίλου Πειραιώς 2019

Η Τράπεζα Πειραιώς διατηρεί συστημική θέση στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα με το σύνολο του ενεργητικού της να ανέρχεται σε € 61,2 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2019, διαθέτει μερίδιο αγοράς 29,5% στις καταθέσεις και 29,0% στα δάνεια (με 31,6% μερίδιο στα επιχειρηματικά δάνεια). Οι καταθέσεις ταμειωτηρίου ανέρχονται στο 35,2% των συνολικών εγχώριων καταθέσεων της Τράπεζας, οι προθεσμιακές καταθέσεις στο 38,1% και οι καταθέσεις όψεως στο 27,0%. Οι καταθέσεις επιχειρήσεων αντιπροσωπεύουν το 27,4% της συνολικών εγχώριων καταθέσεων της Τράπεζας και οι καταθέσεις ιδιωτών το υπόλοιπο 72,5%. Το δανειακό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας στην Ελλάδα αποτελείται από επιχειρηματικά δάνεια (63,9%),

στεγαστικά (27,7%) και καταναλωτικά, προσωπικά και άλλα δάνεια (8,4%). Η Τράπεζα διατηρεί το μεγαλύτερο δίκτυο στην Ελλάδα με 527 καταστήματα (με επιπλέον 20 καταστήματα σε 3 χώρες του εξωτερικού) και μια ευρεία πελατειακή βάση της τάξης των 5,5 εκατ. ενεργών πελατών. Το δίκτυο καταστημάτων στην Ελλάδα εμφανίζεται μειωμένο κατά 26 καταστήματα το 2019 ως αποτέλεσμα του σχεδίου εξορθολογισμού. Ταυτόχρονα (31 Δεκεμβρίου 2019), ο αριθμός των εργαζομένων του Ομίλου ανήλθε σε 11.555 στις συνεχιζόμενες δραστηριότητες, εκ των οποίων οι 11.137 στην Ελλάδα (-960 από το 2018, κυρίως από την πώληση του Recovery Banking Unit). Οι προαναφερθέντες αριθμοί έχουν προσαρμοσθεί ως προς 60 εργαζόμενους, πλήρους απασχόλησης, μιας και η πρόθεση της Τράπεζας είναι η ανάθεση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων της σε εξωτερικό συνεργάτη.

Η ελεύθερη διασπορά των μετοχών της Τράπεζας Πειραιώς είναι υψηλή με περίπου 27 χιλιάδες κοινούς μετόχους να έχουν στην κατοχή τους το 73,6% του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, ενώ το ΤΧΣ διαθέτει το 26,4%.

Η κερδοφορία βελτιώθηκε σε σχέση με το 2018, κυρίως λόγω θετικής επίδοσης στη λειτουργική αποτελεσματικότητα. Η περαιτέρω βελτίωση της ρευστότητας και της χρηματοδότησης ήταν επίσης εμφανής, καθώς η Τράπεζα κατάφερε σε χρονικό διάστημα περίπου ενός έτους από την κατάργηση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων να ικανοποιήσει τις κανονιστικές απαιτήσεις τόσο για τον δείκτη κάλυψης ρευστότητας («LCR») όσο και για τον δείκτη καθαρής σταθερής χρηματοδότησης («NSFR»).

Μεγέθη Ισολογισμού

Σχετικά με την χρηματοοικονομική κατάσταση του Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς στις 31 Δεκεμβρίου 2019, το συνολικό ενεργητικό διαμορφώνεται στα € 61,2 δις σε σχέση με τα € 61,9 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2018.

Ο Όμιλος συνέχισε να προσελκύει καταθέσεις για άλλη μια χρονιά, φτάνοντας στο επίπεδο των € 47,4 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2019, σημειώνοντας αύξηση 5,8% σε σχέση με τις 31 Δεκεμβρίου 2018. Η αύξηση αυτή οφείλεται εξ ολοκλήρου στις δραστηριότητες του Ομίλου στην Ελλάδα. Η συνεχιζόμενη πτώση στο κόστος των νέων προθεσμιακών καταθέσεων συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια του 2019, όπου το μέσο επιτόκιο διαμορφώθηκε στο 0,3% στο 4^ο τρίμηνο του 2019 σε σχέση με το 0,6% στο αντίστοιχο τρίμηνο του 2018.

	Επιλεγμένα Μεγέθη Ισολογισμού		
	31 Δεκεμβρίου 2019	31 Δεκεμβρίου 2018	ετήσια μεταβολή
Δάνεια προ προβλέψεων	50.148	53.091	-5,5%
Μείον: Αναμενόμενες Πιστωτικές Ζημιές	(10.986)	(13.333)	-17,6%
Δάνεια μετά από προβλέψεις	39.162	39.757	-1,5%
Χρηματοοικονομικά Μέσα	3.613	3.054	18,3%
Άλλα στοιχεία ενεργητικού	18.456	19.069	-3,2%
Σύνολο Ενεργητικού	61.231	61.880	-1,0%
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	3.296	5.548	-40,6%
Καταθέσεις πελατών	47.351	44.739	5,8%
Άλλα στοιχεία παθητικού	2.811	4.087	-31,2%
Σύνολο Υποχρεώσεων	53.458	54.374	-1,7%
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	7.773	7.506	3,6%

Η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα μειώθηκε σημαντικά το 2019, σε € 350 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2019 από το επίπεδο των € 3,2 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2018, υποστηριζόμενη από την απομόχλευση του δανειακού χαρτοφυλακίου και

την περαιτέρω αύξηση των καταθέσεων. Η πρόσβαση στη διατραπεζική αγορά με τη χρήση ενεχύρων ανήλθε σε € 2,4 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2019 από € 2,2 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2018. Η χρηματοδότηση από χρεωστικούς τίτλους αυξήθηκε με την έκδοση € 400 εκατ. ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης Tier 2 τον Ιούνιο 2019.

Τα δάνεια της Τράπεζας προ προβλέψεων στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθαν σε € 50,1 δις, εκ των οποίων τα € 1,5 δις αφορούσαν στην εκταμίευση δανείου προς τον ΟΠΕΚΕΠΕ για τη διανομή επιδοτήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς περίπου 700 χιλιάδες αγρότες (το οποίο αποπληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2020). Τα δάνεια μετά από προβλέψεις διαμορφώθηκαν σε € 39,2 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2019, ενώ ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις του Ομίλου ανήλθε στο 79,2% (εξαιρουμένου του εποχιακού δανείου ΟΠΕΚΕΠΕ), έχοντας βελτιωθεί από την 31 Δεκεμβρίου 2018 (85,3%). Οι νέες εκταμιεύσεις της Τράπεζας το 2019 ανήλθαν σε € 4,0 δις από € 3,1 δις το 2018. Οι νέες χρηματοδοτήσεις αφορούν κυρίως επιχειρήσεις.

	Επιλεγμένα στοιχεία ποιότητας στοιχείων ενεργητικού	
	31 Δεκεμβρίου 2019	31 Δεκεμβρίου 2018
Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (ΜΕΑ)	24.470	27.331
Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα Τράπεζας (ΜΕΑ Τράπεζας)	24.004	26.183
Μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ)	16.815	17.403
Μη εξυπηρετούμενα δάνεια Τράπεζας (ΜΕΔ Τράπεζας)	16.302	16.756

Ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών (ΜΕΔ) του Ομίλου έφτασε στο 33,5% στις 31 Δεκεμβρίου 2019 από 32,8% στις 31 Δεκεμβρίου 2018. Αντίστοιχα ο δείκτης ΜΕΑ προς δάνεια προ προβλέψεων του Ομίλου μειώθηκε σε 48,8% στις 31 Δεκεμβρίου 2019 από 51,5% στις 31 Δεκεμβρίου 2018, λόγω των συνεχών προσπαθειών του Ομίλου για βελτίωση της ποιότητας του ενεργητικού του, ενώ ο δείκτης κάλυψης των ΜΕΑ από προβλέψεις διαμορφώθηκε σε 44,9% στις 31 Δεκεμβρίου 2019 από 48,8% στις 31 Δεκεμβρίου 2018.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια υποχώρησαν σε € 16,8 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2019 από € 17,4 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2018, ενώ τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα μειώθηκαν σε € 24,5 δις από € 27,3 δις για τις αντίστοιχες περιόδους.

Στο πλαίσιο της υποβολής επιχειρησιακών στόχων για την ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων τόσο στην ΕΚΤ όσο και στην Τράπεζα της Ελλάδος, η Τράπεζα Πειραιώς έχει δεσμευτεί να μειώσει τα ΜΕΑ και τα ΜΕΔ της κατά περίπου 52% μεταξύ Σεπτεμβρίου 2018 και Δεκεμβρίου 2021 (σε επίπεδο μητρικής εταιρείας), ενώ στα τέλη Μαρτίου 2019 η Τράπεζα Πειραιώς και οι τρεις άλλες συστημικές ελληνικές τράπεζες υπέβαλλαν εκ νέου τις ανανεωμένες εκτιμήσεις για το 2021 μαζί με όλες τις τράπεζες υπό την εποπτεία του SSM με υψηλό επίπεδο ΜΕΔ. Στα μέσα Μαρτίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς απαλλάχθηκε από την υποβολή της αναθεωρημένης στρατηγικής του 2020 που αφορούσε στα ΜΕΔ, λόγω της αβεβαιότητας των οικονομικών προοπτικών που σχετίζεται με τον COVID-19.

Η συνολική στρατηγική της Τράπεζας στη διαχείριση των ΜΕΑ είναι να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ της φιλόδοξης μείωσης των ΜΕΑ και της διαχείρισης του αποθέματος τους με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργηθεί μακροπρόθεσμα αξία:

- Μία από τις προκλήσεις για τη μείωση των ΜΕΑ μας είναι η βελτιστοποίηση μεταξύ της εμπροσθοβαρούς μείωσής τους και της αποκόμισης μελλοντικής αξίας από αυτές, δεδομένης της εκτίμησης για ανάκαμψη της οικονομίας. Ως αποτέλεσμα, ο στόχος για μείωση των ΜΕΑ συμβαδίζει με τον στόχο μεγιστοποίησης της αξίας των μετόχων;
- Η Τράπεζα αναγνωρίζει το καθήκον της να στηρίζει την πραγματική οικονομία παρέχοντας συνεχή χρηματοδότηση σε βιώσιμες εταιρείες και ιδιώτες;
- Τρίτο στοιχείο του σχεδίου αποτελεί η χρησιμοποίηση του HAPS ως μηχανισμού για την μείωση των ΜΕΑ και την επιστροφή του ισολογισμού της Τράπεζας σε φάση εξομάλυνσης. Η δέσμευση για τιτλοποιήσεις διευκολύνεται

πραιτέρω μέσω της πρόσφατης στρατηγικής συνεργασίας της Τράπεζας με τη μεγαλύτερη πλατφόρμα διαχείρισης στην Ελλάδα.

Οι παρακάτω αρχές καθορίζουν τις στρατηγικές προτεραιότητες της Τράπεζας για την αντιμετώπιση των οικονομικών δυσχερειών που υπάρχουν σήμερα:

- να παρέχει όσο το δυνατόν περισσότερες μακροπρόθεσμες βιώσιμες λύσεις που θα επιτρέψουν τη μεταφορά πελατών στο εξυπηρετούμενο χαρτοφυλάκιο και ταυτόχρονα θα διατηρούν τη δυνατότητα για να έχουν μερίδιο της μελλοντικής ανοδικής τάσης,
- να προχωρήσει σε ρευστοποιήσεις για μη βιώσιμους ή μη συνεργάσιμους πελάτες / επιχειρήσεις όταν είναι σαφές ότι η αναδιάρθρωση δεν είναι βιώσιμη επιλογή, επιτρέποντας έτσι στην Τράπεζα να διατηρήσει την αξία της,
- να προχωρήσει προσεκτικά σε διαγραφές είτε ως μέρος της λύσης αναδιάρθρωσης σε δικαιολογημένες περιπτώσεις είτε μετά την εξάντληση των νομικών μέσων,
- να υποστηρίξει τις επιχειρήσεις και τους μεμονωμένους δανειολήπτες, των οποίων οι επιχειρήσεις ανέστειλαν τις δραστηριότητές τους λόγω των έκτακτων μέτρων που έλαβε η Ελληνική Κυβέρνηση για να περιορίσει την πανδημία του COVID-19.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η Τράπεζα αξιολογεί μία σειρά εναλλακτικών λύσεων, όπως η συμμετοχή σε πλατφόρμες διαχείρισης και πωλήσεις.

Αποτελέσματα Χρήσης

Τα καθαρά έσοδα από τόκους του Ομίλου ανέρχονται σε € 1,4 δις το 2019 εμφανίζοντας μία μικρή αύξηση (+1,8%) σε σύγκριση με το 2018 λόγω της μείωσης του κόστους χρηματοδότησης (χαμηλότερα επιτόκια στις καταθέσεις και τη διατραπεζική) και υψηλότερα επιτόκια στις νέες εκταμιεύσεις, παρά την απομόχλευση των περιουσιακών στοιχείων. Τα καθαρά έσοδα από προμήθειες ανήλθαν σε € 318 εκατ. το 2019, 6,2% χαμηλότερα από το 2018 λόγω της ύπαρξης προμήθειας € 48 εκατ. που αποκόμισε η Τράπεζα στον τομέα των ασφαλειών το 2018. Τα λοιπά έσοδα ανέρχονται σε € 421 εκατ. το 2019 σε σύγκριση με € 133 εκατ. το 2018, γεγονός που οφείλεται κυρίως στην πώληση της δραστηριότητας της Μονάδας Αναδιρθρώσεων (Recovery Banking Unit, RBU) της Τράπεζας στην Intrum το τελευταίο τρίμηνο του 2019 που είχε σαν αποτέλεσμα κέρδος προ φόρων ύψους €351 εκατ.

Τα καθαρά έσοδα για το 2019 ανήλθαν σε € 2,2 δις από € 1,9 δις το 2018. Εξαιρώντας το μη επαναλαμβανόμενο κέρδος κεφαλαίου των € 351 εκατ. από την συναλλαγή Intrum, τα καθαρά έσοδα το 2019 μειώνονται σε € 1,8 δις. Τα συνολικά λειτουργικά έξοδα του Ομίλου το 2019 ανήλθαν σε € 1,0 δις, έναντι € 1,2 δις το 2018, ως αποτέλεσμα του Προγράμματος Εθελουσίας Εξόδου (VES) το οποίο το καθιστά σημαντικά υψηλότερο από το αντίστοιχο του 2019. Εξαιρουμένων του κόστους VES και λοιπών προσαρμογών, τα συνολικά λειτουργικά έξοδα ανήλθαν σε € 1,0 δις το 2019, δηλαδή μείωση κατά 5,6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος αντίστοιχα.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, τα κέρδη του Ομίλου πριν από προβλέψεις, απομειώσεις και φόρο εισοδήματος για το έτος 2019 ανήλθαν σε € 1,2 δις έναντι € 0,7 εκατ. το 2018. Τα αποτελέσματα του έτους 2019 επιβαρύνθηκαν με αναμενόμενες προβλέψεις απομείωσης δανείων ύψους € 0,7 δις, σε σύγκριση με € 0,5 δις το 2018. Επιπλέον τοι έξοδο απομείωσης άλλων περιουσιακών στοιχείων ανήλθαν στα € 62 εκατ. το 2019 από € 108 εκατ. το 2018.

Τα κέρδη του Ομίλου πριν από το φόρο εισοδήματος το 2019 ανήλθαν σε κέρδος € 389 εκατ. από € 80 εκατ. το 2018, ενώ τα κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν στους μετόχους ανήλθαν σε € 270 εκατ. το 2019 έναντι κερδών € 185 εκατ. το 2018.

	Επιλεγμένα στοιχεία κατάστασης αποτελεσμάτων		
	31 Δεκεμβρίου 2019	31 Δεκεμβρίου 2018	ετήσια μεταβολή
Καθαρά Έσοδα από Τόκους	1.435	1.410	1,8%
Καθαρά Έσοδα Προμηθειών	318	339	-6,2%
Άλλα Έσοδα	421	133	216,5%
Σύνολο Καθαρών Εσόδων	2.174	1.882	15,5%
Αμοιβές και Έξοδα Προσωπικού	(504)	(616)	-18,2%
-εξαιρ. Προγράμματος Εθελουσίας Εξόδου	(468)	(462)	1,3%
Έξοδα διοίκησης	(387)	(441)	-12,1%
Αποσβέσεις και λουπά	(123)	(103)	19,4%
Σύνολο Λειτουργικών εξόδων	(1.013)	(1.161)	-12,7%
-εξαιρ. Προγράμματος Εθελουσίας Εξόδου	(977)	(1.007)	-3,0%
Αποτέλεσμα προ Προβλέψεων	1.161	721	61,0%
Αναμενόμενες ζημίες απομείωσης δανείων	(710)	(532)	33,5%
Ζημίες απομείωσης άλλων στοιχείων ενεργητικού	(62)	(108)	-42,6%
Αποτέλεσμα προ φόρων	389	80	-
Φόρος εισοδήματος	(123)	(93)	-
Κέρδη/ (ζημίες) χρήσης	276	(171)	-
Καθαρό αποτέλεσμα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας	270	185	45,9%
Αποτέλεσμα από διακοπείσες δραστηριότητες	10	(344)	-

Ίδια Κεφάλαια

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου ανήλθε σε € 7,8 δις από € 7,5 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2018, κυρίως λόγω της κερδοφορίας του έτους. Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας κατά Βασιλεία III του Ομίλου ανήλθε σε 14,92% την 31 Δεκεμβρίου 2019 και ο δείκτης Common Equity Tier 1 (CET1) σε 14,05%, καλύπτοντας το επίπεδο OCR για το 2019. Τα αντίστοιχα στοιχεία την 31 Δεκεμβρίου 2018 ήταν 13,65% τόσο για τον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας όσο και για τον δείκτη Common Equity Tier 1 (CET1). Η αύξηση μπορεί να αποδοθεί κυρίως στη βελτίωση της παραγωγής οργανικών κεφαλαίων, καθώς και στην έκδοση τίτλων Tier 2 τον Ιούνιο του 2019 (οι οποίοι ενίσχυσαν κατά περίπου 80 μονάδες βάσης τον συνολικό δείκτη κεφαλαίου). Ο δείκτης συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας κατά Basel III του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των κερδών για το 2019, ανήλθε σε 15,60% (δείκτης CET1 σε 14,73%). Ο pro-forma δείκτης συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας κατά Basel III του Ομίλου αυξήθηκε στο 16,70%, συμπεριλαμβανομένων τόσο τα κέρδη του 2019 όσο και την έκδοση τίτλων Tier 2 ύψους € 500 εκατ. το Φεβρουάριο 2020.

Το ποσό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που περιλαμβάνεται στο εποπτικό κεφάλαιο του Ομίλου, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 4172/2013, 4302/2014, 4340/2015, στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ήταν € 3,9 δις ο δείκτης CET1 του Ομίλου σε πλήρη εφαρμογή του εποπτικού πλαισίου το 2019 ανήλθε σε 12,17% από 10,66% το 2018 (14,00% συμπεριλαμβανομένων των κερδών του 2019 και του Tier 2 του Φεβρουαρίου 2020).

Μετά την ολοκλήρωση της Διαδικασίας Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process), η ΕΚΤ γνωστοποίησε στον Όμιλο Πειραιώς τις συνολικές κεφαλαιακές του απαιτήσεις που ισχύουν για το 2020 (χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα μέτρα περιορισμού του COVID-19). Σύμφωνα με την σχετική απόφαση, η Τράπεζα Πειραιώς θα όφειλε να διατηρεί, σε ενοποιημένη βάση, συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ύψους 14,25%, ο οποίος περιελάμβανε: (α) τις ελάχιστες συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα Ι της Βασιλείας (8,00%) σύμφωνα με το άρθρο 92(1) του Κανονισμού 575/2013/ΕΕ, (β) τις πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις υπό τον Πυλώνα ΙΙ της Βασιλείας (3,25%) βάσει του άρθρου 16(2) του Κανονισμού 1024/2013/ΕΕ, (γ) το πλήρως εφαρμοσμένο απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου (2,50%) του Κανονισμού 575/2013/ΕΕ, και δ) το μεταβατικό απόθεμα κεφαλαιακής επάρκειας («O-SSI») (0,50%) βάσει του νόμου 4261/2014.

Η διάδοση του COVID-19 έχει αποδειχθεί μία πρωτοφανής πρόκληση τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ΕΚΤ στις 12 Μαρτίου 2020, ανακοίνωσε έκτακτα μέτρα για την αντιμετώπιση των δυσμενών οικονομικών επιπτώσεων που προκύπτουν από την εξάπλωση του COVID-19 στις τράπεζες που είναι υπό την εποπτεία της.

Μεταξύ αυτών των μέτρων ο Ενιαίος Μηχανισμός Εποπτείας της ΕΚΤ ανακοίνωσε μέτρα που επιτρέπουν στις τράπεζες να λειτουργούν προσωρινά χαμηλότερα από τα επίπεδα του Pillar 2 Guidance (P2G) και του Capital Conservation Buffer (CCB). Επιπρόσθετα, οι τράπεζες θα μπορούν να χρησιμοποιούν μερικώς τα κεφαλαιακά μέσα που δεν αξιολογούνται ως κεφάλαια Common Equity Tier 1 (CET1), για παράδειγμα τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης Tier 1 ή Tier 2, για την κάλυψη των απαιτήσεων του Πυλώνα 2 (P2R). Το γεγονός αυτό φέρνει στο προσκήνιο ένα μέτρο που αρχικά είχε προγραμματιστεί να τεθεί σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2021 στο πλαίσιο της τελευταίας αναθεώρησης της Οδηγίας για τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (CRD V).

Μετοχικό Κεφάλαιο

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019, το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανερχόταν σε ποσό € 2.617 εκατ. διαιρούμενο σε 436.659.164 κοινές ονομαστικές με ψήφο μετοχές ονομαστικής αξίας € 6,00 η καθεμία. Οι κοινές μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς είναι άυλες και εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Ο αριθμός των εν κυκλοφορία μετοχών της Τράπεζας δίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Αριθμός εν κυκλοφορία κοινών μετοχών ιδιοκτησίας ΤΧΣ / Ποσοστό επί του Συνολικού Μετοχικού Κεφαλαίου	115.375.400	26,42%
Αριθμός εν κυκλοφορία κοινών μετοχών ιδιοκτησίας Ιδιωτών Επενδυτών / Ποσοστό επί του Συνολικού Μετοχικού Κεφαλαίου	321.283.764	73,58%
Συνολικός αριθμός εν κυκλοφορία κοινών μετοχών / Ποσοστό επί του Συνολικού Μετοχικού Κεφαλαίου	436.659.164	100,00%

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 16Γ του Ν. 3864/2010, κατά το χρονικό διάστημα συμμετοχής του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας δεν επιτρέπεται η αγορά ιδίων μετοχών από την Τράπεζα χωρίς έγκριση του ΤΧΣ. Οι αγορές και οι πωλήσεις ιδίων μετοχών εντός της χρήσης 2019, καθώς και οι κατεχόμενες ίδιες μετοχές κατά τις 31 Δεκεμβρίου 2019, σχετίζονται με συναλλαγές οι οποίες διενεργούνται από τη θυγατρική εταιρεία Πειραιώς Α.Ε.Π.Ε.Υ. στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της που απορρέουν από την ιδιότητά της ως ειδικού διαπραγματευτή. Στις 31 Δεκεμβρίου 2019 η Πειραιώς Α.Ε.Π.Ε.Υ. κατείχε 162.022 κοινές μετοχές της Τράπεζας, συνολικής ονομαστικής αξίας € 972.132.

Συνεχιζόμενη Δραστηριότητα

Η Διοίκηση συμπέρανε ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας έχουν καταρτιστεί κατάλληλα

με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (on a Going Concern basis) κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 λαμβάνοντας υπόψη:

α) τις σημαντικές θετικές εξελίξεις (δημοσιονομική πειθαρχία, ανάκαμψη του ρυθμού ενίσχυσης του ΑΕΠ, αποκατάσταση της ρευστότητας, ανάκαμψη των τιμών των ακινήτων) που καταγράφηκαν στην Ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια και την πιστωτική επέκταση στον επιχειρηματικό τομέα κατά τη διάρκεια του 2019,

β) τη βελτιωμένη ρευστότητα του Ομίλου η οποία αντικατοπτρίζεται στην σταθεροποίηση του δείκτη δανείων προς καταθέσεις σε ικανοποιητικά επίπεδα και την αποκατάσταση του δείκτη κάλυψης ρευστότητας και του δείκτη καθαρής σταθερής χρηματοδότησης πάνω από τις ελάχιστες εποπτικές απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένης της μηδενικής εξάρτησης από τον μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας ELA (Emergency Liquidity Assistance) από τον Ιούλιο 2018 και τη διαφοροποίηση των πηγών χρηματοδότησης,

γ) την επαναφορά της κερδοφορίας του Ομίλου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες,

δ) την βελτίωση της κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου η οποία απορρέει από την έκδοση ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης Tier 2 ονομαστικής αξίας € 400 εκατ. και € 500 εκατ. τον Ιούνιο του 2019 και τον Φεβρουάριο 2020 αντίστοιχα, καθώς και το κέρδος κεφαλαίου προ φόρων ύψους € 351 εκατ. από την πώληση της δραστηριότητας της μονάδας RBU της Τράπεζας στην Intrum Holding Spain S.A.U η οποία ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2019, σε συνδυασμό με το Σχέδιο Ενίσχυσης Κεφαλαίου που εκτελέστηκε τη χρονική περίοδο 2018-2019,

ε) τα μέτρα που έλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ΕΚΤ και ο SSM τον Μάρτιο του 2020 για τον περιορισμό των επιπτώσεων του COVID-19 στις οικονομίες των κρατών μελών της ΕΕ, στις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, μαζί με τα προσωρινά μέτρα κεφαλαιακής και λειτουργικής στήριξης για τις ευρωπαϊκές τράπεζες, και

στ) τα μέτρα που έλαβαν η Ελληνική Κυβέρνηση και τα μέλη της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών για την άμβλυνση των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 στους πληγέντες δανειολήπτες.

Η βάση συμπεράσματος παρουσιάζεται στη Σημείωση 2.2.

Εφαρμογή Σχεδίου Αναδιάρθρωσης

Η Τράπεζα Πειραιώς, έλαβε στις 31 Ιανουαρίου 2020 την επίσημη επιβεβαίωση της DG Comp για την ολοκλήρωση της περιόδου αναδιάρθρωσης της Τράπεζας Πειραιώς. Η απόφαση αυτή υπογραμμίζει την επιτυχή έξοδο από την εξαετή περίοδο παρακολούθησης στην οποία η Τράπεζα Πειραιώς πέτυχε να ολοκληρώσει εγκαίρως τις 27 δεσμεύσεις για την Εταιρική Διακυβέρνηση και τις Εμπορικές Δραστηριότητες και τις 13 δεσμεύσεις του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης σε εξαιρετικά αυστηρό χρονοδιάγραμμα.

Επιλεγμένα Στοιχεία Μη Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Ν.4403/2016)

Ανθρώπινο Δυναμικό Ομίλου

Ενσωματώνοντας τις Νέες Εταιρικές Αξίες και τη Νέα Εταιρική Κουλτούρα

Αφού φτάσαμε στο σημείο της ευρύτερης αναγνώρισης των νέων εταιρικών αξιών της Τράπεζας το 2018, στόχος είναι η εκπόνηση ενός συνόλου δραστηριοτήτων που θα επεξηγούν τη νέα κουλτούρα και θα τη συνδέουν με το επιχειρηματικό αντίκτυπο. Ενδεικτικές πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν:

Πρωινό Μαζί: Ο Διευθύνων Σύμβουλος και τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής συναντιούνται με εργαζόμενους σε ένα ανεπίσημο περιβάλλον για να μοιραστούν στρατηγικές κατευθύνσεις και αξίες. Κατά τη διάρκεια του 3ου κύκλου συναντήσεων Μαρτίου-Ιουνίου ολοκληρώθηκαν 18 συναντήσεις «πρωινού» με 210 συμμετέχοντες (>640 συνολικά).

Έρευνα Εταιρικής Κουλτούρας: Με την πραγματοποίηση τακτικών και αποτελεσματικών ερευνών, ενισχύονται η ευαισθητοποίηση και η εμπλοκή των εργαζομένων, ενώ ενθαρρύνεται η κουλτούρα της ανατροφοδότησης και παρακολουθείται η εξέλιξη της μετατροπής της εταιρικής κουλτούρας. Η έρευνα είχε ποσοστό συμμετοχής 81%, συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών στην Ελλάδα.

Αποτελέσματα Έρευνας Εταιρικής Κουλτούρας: Τα αποτελέσματα της έρευνας ανατακλούν τη μεγάλη αύξηση του επιπέδου εμπλοκής των εργαζομένων. Είναι εμφανές ότι έχει γίνει μεγάλη πρόοδος τους τελευταίους 15 μήνες στην υιοθέτηση των νέων αξιών και μία ενιαία κουλτούρα βρίσκεται σε εξέλιξη, η οποία είναι καθοριστική για την μελλοντική πορεία της Τράπεζας. Οι τομείς στους οποίους θα εστιαστούν οι μελλοντικές προσπάθειες, είναι η βελτίωση της αξιοκρατίας, η επικοινωνία και η συνεργασία.

Επικοινωνία των αποτελεσμάτων εσωτερικά και η συμμετοχή των εργαζομένων στον σχεδιασμό δράσεων. Προσέγγιση top down & bottom up:

- **Κατεύθυνση από την ηγεσία** μέσω των τακτικών συναντήσεών τους
- **Focus Groups**, μέσω των οποίων διατμηματικές ομάδες εργαζομένων συζητούν πως αντιλαμβάνονται τα αποτελέσματα και συμβάλλουν με ιδέες στη διαδικασία σχεδιασμού δράσεων. Μέχρι στιγμής, οι αριθμοί συνοψίζονται σε 41 συνεδρίες με 480 συμμετέχοντες (320 από κεντρικές υπηρεσίες/160 από το δίκτυο καταστημάτων) από το σύνολο της Τράπεζας.

Αποτελέσματα Έρευνας Εταιρικής Κουλτούρας & Focus groups | Σχέδιο Δράσης: ένα στοχευμένο σχέδιο δράσης με σκοπό την ανάκτηση και την επίσπευση της διαδικασίας ενσωμάτωσης της κουλτούρας μέσω 8 πυλώνων/16 έργων. Τα αποτελέσματα και το σχέδιο δράσης και των δύο focus groups παρουσιάζονται στην Εκτελεστική Επιτροπή και εγκρίνονται από αυτήν. Η υλοποίηση των έργων θα ολοκληρωθεί μέσα στο 2020 με τη συνδρομή των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής και τον συντονισμό του Ανθρώπινου Δυναμικού. Για την ενημέρωση όλων των εργαζομένων, αναρτήθηκαν τον Σεπτέμβριο 2019 στο εσωτερικό κανάλι επικοινωνίας intranet η παρουσίαση των αποτελεσμάτων των focus groups, καθώς και το σχέδιο δράσης.

Έρευνα Κουλτούρας Κινδύνων – κοινός στόχος με τη Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου: Η πρώτη έρευνα σχετικά με την κουλτούρα κινδύνων πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο 2019 (18 – 25 Απριλίου), με σκοπό τη μέτρηση της ευαισθητοποίησης στους κινδύνους της Τράπεζας μέσω 4 βασικών πυλώνων, οι οποίοι έχουν αναγνωριστεί από το

Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (κατεύθυνση από την ηγεσία, υπευθυνότητα, αποτελεσματική επικοινωνία και πρόκληση, κίνητρα). Μία σύνοψη των αποτελεσμάτων και τα βασικά στοιχεία της παρουσιάστηκαν στην Εκτελεστική Επιτροπή, καθώς και ένας οδικός χάρτης των πρωτοβουλιών που στοχεύουν σε πρότυπα συμπεριφοράς και διαδικασιών.

Επικοινωνιακές εκστρατείες σχεδιάστηκαν και προγραμματίστηκαν για την προώθηση των πρακτικών και πολιτικών του Ανθρώπινου Δυναμικού Ομίλου, ώστε να ενισχύεται η κουλτούρα της ανοιχτής επικοινωνίας και να ενημερώνονται και εκπαιδεύονται οι εργαζόμενοι του Ομίλου. Μεταξύ των πρωτοβουλιών που υποστηρίχτηκαν μέσα στο 2019 ήταν το πρόγραμμα διαχείρισης της απόδοσης *Become & Achieve*, το *Job Family Model* και οι Έρευνες Κουλτούρας.

PEOPLE ONLINE 30', ένας νέος και πρωτοποριακός τρόπος 30' επικοινωνίας μεταξύ του Διευθύνοντος Συμβούλου, των στελεχών διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού Ομίλου και μελών της ανώτατης διοικητικής ομάδας, με σκοπό την ενημέρωση και τη μεταξύ τους συνεργασία. Κατά τη διάρκεια του 2019 πραγματοποιήθηκαν 8 κλήσεις PEOPLE ONLINE 30'.

Επαγγελματικό Πλαίσιο Ανάπτυξης

Η εφαρμογή του **Μοντέλου Οικογενειών Εργασιών Job Family Model («JFM»)** αναμένεται να δημιουργήσει διπλές πορείες εξέλιξης (*dual career paths*), να ενισχύσει την εσωτερική κινητικότητα (*internal mobility*), να θέσει τα θεμέλια για ένα πιο δομημένο σύστημα προαγωγών που βασίζεται στον εμπλουτισμό/αύξηση των αρμοδιοτήτων και ικανοτήτων και να δημιουργήσει ένα πιο ανταγωνιστικό πακέτο αμοιβών και παροχών, για τη διακράτηση των ταλέντων εντός του Οργανισμού.

Έξι «οικογένειες» ρόλων ορίστηκαν και αναπτύχθηκαν, ενώ προσδιορίστηκε ο σκοπός ύπαρξης κάθε «οικογένειας», καθώς και οι ενδεικτικές εργασίες που πραγματοποιούνται από τους ρόλους που εντάσσονται σε αυτές. Με την ενεργή συμμετοχή εκπροσώπων από όλες τις Μονάδες της Τράπεζας, από τις περίπου 3.000 θέσεις που υπάρχουν στον Οργανισμό, καταγράφηκαν αρχικά 700 διακριτοί ρόλοι, οι οποίοι στη συνέχεια εναρμονίστηκαν και ενοποιήθηκαν σε 450, ανεξάρτητα από την οργανωτική δομή. Παράλληλα, στο πλαίσιο σχεδιασμού του JFM, προσδιορίστηκαν (3) διακριτοί τύποι ρόλων, βάσει των οποίων είναι δυνατός ο προσδιορισμός των απαραίτητων δεξιοτήτων, γνώσεων και ιδιοτήτων. Επιπλέον, για κάθε μία από τις οικογένειες προσδιορίστηκαν ανά ρόλο κριτήρια διαφοροποίησης που εντοπίστηκαν σε μία μεμονωμένη ιεραρχική δομή, ανάλογα με το επίπεδο πολυπλοκότητας του. Στόχος είναι η δημιουργία μιας πιο λιτής δομής για τον Οργανισμό. Η διαδικασία χαρτογράφησης των εργαζομένων σύμφωνα με το JFM βρίσκεται σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθεί το πρώτο τρίμηνο του 2020.

Μετά την ολοκλήρωση σχεδιασμού του JFM, αναπτύχθηκε ένα νέο μοντέλο *Core Competency Model («CCM»)* μέσω μιας αξιόπιστης μεθοδολογίας σεμιναρίων (*workshops*), συνεντεύξεων οραματισμού και επαλήθευσης, ώστε να δημιουργηθεί το πλαίσιο συμπεριφοράς που εστιάζει στη διάσταση «Πώς» της εργασίας. Βασικός παράγοντας του σχεδιασμού του CCM ήταν η διασφάλιση ότι το πλαίσιο συμπεριφοράς της Τράπεζας Πειραιώς συνδέεται με την υψηλή απόδοση και τις αξίες της. Το μοντέλο περιλαμβάνει 6 βασικές ικανότητες και 1 για ρόλους ηγεσίας, ο οποίος διαμορφώνεται σε 4 επίπεδα επαγγελματικής ωριμότητας.

Το μοντέλο JFM έχει σχεδιαστεί ώστε να είναι άμεσα συνδεδεμένο με όλες τις κύριες πολιτικές και διαδικασίες του Ανθρώπινου Δυναμικού. Όσον αφορά τη διαδικασία ευαισθητοποίησης σχετικά με τη νέα προσέγγιση, έχουν πραγματοποιηθεί ήδη οκτώ (8) συνεδρίες για στελέχη.

Την προσεχή περίοδο, όλοι οι εργαζόμενοι θα κληθούν σε κατ' ιδίαν συναντήσεις με τους προϊστάμενούς τους για να ενημερωθούν για το νέο τους ρόλο, το επίπεδο και την οικογένεια εργασιών στην οποία ανήκουν.

Με γνώμονα την παροχή ίσων ευκαιριών και την κινητικότητα των εργαζομένων, η Τράπεζα καλύπτει τις ανάγκες

στελέχωσης χρησιμοποιώντας αρχικά εσωτερικούς υποψηφίους. Προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφανής και αντικειμενική αξιολόγηση στη διαδικασία επιλογής, χρησιμοποιούνται εργαλεία όπως τεστ προσομοίωσης εργασίας, τεστ δεξιοτήτων και προσωπικές συνεντεύξεις. Για το 2019, οι εσωτερικές μετακινήσεις κάλυψαν το 84% των συνολικών αναγκών σε ανθρώπινο δυναμικό. Σε αναμονή της εφαρμογής του μοντέλου JFM, το ποσοστό προαγωγών ανήλθε σε 3% το 2019 από 12,6% το 2018, κυρίως για λόγους διακράτησης εργαζομένων και στρατηγικών οργανωτικών αναγκών.

Όσον αφορά την ενίσχυση των συμμετεχόντων στο Πρόγραμμα Οικειοθελούς Αποχώρησης (VES), προσφέρθηκαν επιπλέον παροχές ως κοινωνικά υπεύθυνες επιλογές, υποστηρίζοντας την μελλοντική σταδιοδρομία των εργαζομένων, καλύπτοντας τις εισφορές βρεφονηπιακού σταθμού και διατηρώντας την ασφάλεια ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης για μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την ημερομηνία αποχώρησης.

Στο πλαίσιο του δικαιώματος των εργαζομένων για τη δημιουργία συλλόγων και τη συμμετοχή τους σε αυτούς, δραστηριοποιούνται στην Τράπεζα έξι σύλλογοι οι οποίοι εκπροσωπούν περίπου το 87% των εργαζόμενων. Τον Οκτώβριο 2019 η διάρκεια της υπογεγραμμένης Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του αντιπροσωπευτικού συλλόγου των εργαζομένων παρατάθηκε μέχρι Ιανουάριο 2020.

Δράσεις Ανάπτυξης Προσωπικού

Τον Απρίλιο 2018 τέθηκε σε εφαρμογή το νέο Σύστημα Διαχείρισης Απόδοσης Ανθρώπινου Δυναμικού (People Performance Management – «PPM») Become & Achieve για όλα τα ιεραρχικά επίπεδα. Το Σύστημα αυτό ενθαρρύνει την ανοιχτή επικοινωνία και την κουλτούρα παροχής ανατροφοδότησης. Το PPM ευθυγραμμίζεται με τους στρατηγικούς στόχους και την κουλτούρα της Τράπεζας και βασίζεται σε τρεις βασικές αρχές: υψηλή απόδοση, υπευθυνότητα και εμπιστοσύνη. Το υψηλό ποσοστό συμμετοχής των εργαζομένων στη διαδικασία (άνω του 95%) αποτελεί θετική ένδειξη ότι η επιθυμητή αλλαγή είναι ευπρόσδεκτη από τους εργαζόμενους σε όλα τα επίπεδα.

Στο ίδιο πλαίσιο, η διοίκηση της απόδοσης συνδέεται με την ανάπτυξη των ανθρώπων. Το Ατομικό Πλάνο Ανάπτυξης («ΑΠΑ») είναι ένα ευέλικτο εργαλείο για την ανάπτυξη των εργαζομένων, την ενίσχυση της απόδοσης, την προώθηση της νοοτροπίας ανάπτυξης σε ολόκληρο τον οργανισμό και την αύξηση του επιπέδου εμπλοκής των εργαζόμενων. Κάθε εργαζόμενος, σε συνεργασία με τον/την προϊστάμενο/προϊστάμενη του, θέτει έναν αναπτυξιακό στόχο και επιλέγει συγκεκριμένες δράσεις με προσανατολισμό στο αποτέλεσμα, μέσω της εφαρμογής Learning & Development της Τράπεζας, για να το επιτύχει. Πάνω από 2.600 εργαζόμενοι έχουν ήδη αρχίσει να σχεδιάζουν το ΑΠΑ τους.

Εκπαίδευση και Συμμετοχή στη Γνώση

Η δέσμευση της Τράπεζας είναι να διασφαλίσει ότι οι άνθρωποι έχουν τις κατάλληλες δεξιότητες, γνώσεις και ικανότητες για να επιτύχουν τους επαγγελματικούς στόχους τους, να δημιουργούν αξία και να λειτουργούν σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις εταιρικές αξίες και τη στρατηγική του Οργανισμού.

Κατά μέσο όρο, οι εργαζόμενοι έχουν δεχθεί 40 ανθρωποώρες εκπαίδευσης, ελαφρά αυξημένες από το 2018 (38). Ο αριθμός συμμετοχών αυξήθηκε το 2019 φτάνοντας συνολικά τις 101.918 συμμετοχές, +10% σε σύγκριση με το 2018, καταγράφοντας 449.105 ανθρωποώρες εκπαίδευσης.

Η ενότητα **Banking & Business** συγκέντρωσε το 77% του συνόλου των συμμετοχών. Οι θεματικές ενότητες που συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο ποσοστό ανθρωποωρών ήταν τα τραπεζικά προϊόντα, τα χρηματοοικονομικά, οι πιστώσεις, η

λογιστική, τα λειτουργικά συστήματα, (65%) καθώς και η κανονιστική συμμόρφωση (29%), ενώ ακολούθησαν ο Κώδικας Δεοντολογίας και Συμπεριφοράς (4%) και η ένταξη σε ρόλους (2%). Μέσα στο 2019, ένα νέο ψηφιακό πρόγραμμα ξεκίνησε με βάση το παιχνίδι, με στόχο να διασφαλίσει ότι όλοι οι εργαζόμενοι γνωρίζουν και συμμορφώνονται με τον Κώδικα Δεοντολογίας και Συμπεριφοράς της Τράπεζας, καθώς και την ενίσχυση των εταιρικών αξιών.

Η κατηγορία **Leadership Development** αντιστοιχεί σε συμμετοχές άνω του 9% του συνόλου. Είναι κρίσιμη ενότητα με έμφαση στην εμπιστοσύνη, την επιρροή, την αφοσίωση και την απόδοση. Ωστόσο, η φύση της ύλης που πρέπει να καλυφθεί σχετικά με την ανάπτυξη συνεργατικής ηγεσίας και πρωτοπόρων ηγετών, καθώς και στον τρόπο δημιουργίας δυναμικών ομάδων, θα εξελιχθεί περαιτέρω με την προσθήκη του νέου πλαισίου ικανοτήτων και ταλέντου.

Η ενότητα **People Skills** κατατάχθηκε τρίτη, με 8% των συμμετοχών. Στο πλαίσιο αυτό προσφέρθηκαν σεμινάρια διαπροσωπικών δεξιοτήτων (όπως η επικοινωνία και η ομαδική συνεργασία), άριστης εξυπηρέτησης πελατών και εξαιρετικής παραγωγικότητας, ώστε οι εργαζόμενοι να μπορούν να ενισχύσουν τις ικανότητες και τις δεξιότητες που είναι συνδεδεμένες με τον ρόλο τους.

Η θεματική κατηγορία **Workplace Wellbeing** αντιστοιχούσε στο 6% του συνόλου των συμμετοχών και εστίαζε σε θέματα υγείας και ασφάλειας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ευεξίας των εργαζομένων.

Ηθικός και Βιώσιμος Εργασιακός Χώρος

Ο σεβασμός των αρχών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διαπνέει όλες τις πολιτικές διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού, εστιάζοντας στις ίσες ευκαιρίες και το σεβασμό εντός του εργασιακού περιβάλλοντος. Η Πολιτική Ανθρώπινων Δικαιωμάτων είναι διαθέσιμη σε όλους τους εργαζόμενους μέσω του εσωτερικού καναλιού επικοινωνίας, ενώ οι αρχές της πολιτικής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα είναι δημοσιευμένες στην εταιρική ιστοσελίδα του Ομίλου. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι όλοι οι εργαζόμενοι ευθυγραμμίζονται με τους σκοπούς, τις αξίες και τις αρχές της Τράπεζας, ώστε να ενθαρρυνθούν οι δράσεις και οι συμπεριφορές που ενισχύουν την ηθική κουλτούρα, η Τράπεζα τους διαθέτει τον Κώδικα Δεοντολογίας, ο οποίος είναι πλήρως εναρμονισμένος με την εταιρική κουλτούρα και τις αρχές της. Παράλληλα, είναι ευθυγραμμισμένος με τον Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας (ο οποίος έχει εκδοθεί από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών), την Πολιτική Κανονιστικής Συμμόρφωσης και τις Αρχές της Τράπεζας.

Ο Κώδικας Δεοντολογίας αφορά όλους τους εργαζόμενους στον Όμιλο και εστιάζει στις αρχές της υπευθυνότητας, της αξιοκρατίας & της διαφάνειας. Είναι διαθέσιμος στον εσωτερικό ιστότοπο της Τράπεζας, στην πλατφόρμα Ανθρώπινου Δυναμικού HR Portal, και σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω της εταιρικής ιστοσελίδας του Ομίλου. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της πρόσληψης, όλοι οι εργαζόμενοι ενημερώνονται σχετικά με τον Κώδικα Δεοντολογίας της Τράπεζας και υπογράφουν υπεύθυνη δήλωση σχετικά με την παραλαβή και την κοινοποίησή του.

Σύμφωνα με το πλαίσιο του Κώδικα, έχει θεσπιστεί η διαδικασία Whistle Blowing για την αναφορά παραπόνων ή τυχόν υποψίας που αφορά περιπτώσεις παραπτώματων ή παράνομων πράξεων, οι οποίες είναι σε αντίθεση με τις εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες της Τράπεζας. Παράλληλα με την παραπάνω διαδικασία, έχει συσταθεί η Επιτροπή Whistle Blowing η οποία αξιολογεί επώνυμες ή ανώνυμες αναφορές και αποφασίζει σχετικά με την αξιοπιστία τους και την ανάληψη περαιτέρω ενεργειών.

Υγεία, Ασφάλεια και Ευεξία

Με στόχο τη διατήρηση μιας κουλτούρας υγείας, ασφάλειας και ευεξίας με υψηλά πρότυπα στο χώρο εργασίας, η Τράπεζα

παρέχει ένα ευρύ φάσμα προνοητικών και ενεργητικών υπηρεσιών για τους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους. Σε πλήρη συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία για την παροχή ασφάλειας στον εργασιακό χώρο, η Τράπεζα συνέχισε το 2019 να εκπαιδεύει συστηματικά τις ομάδες πυρόσβεσης, συμπληρώνοντας 1.448 ασκήσεις εκκένωσης στα κτίρια διοίκησης καθώς και στο δίκτυο καταστημάτων.

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019, σε συνεργασία με τους ιατρούς εργασίας καθώς και με τους παρόχους Υγείας και Ασφάλειας (Health & Safety, «H&S»), ξεκίνησε η διαδικασία ενημέρωσης όλων των ιατρικών αρχείων των εργαζόμενων, σύμφωνα με τη φιλοσοφία του Ομίλου για τη σημασία της ευαισθητοποίησης και της πρόληψης σε θέματα υγείας. Το έργο αυτό αναμένεται να ολοκληρωθεί στο τέλος Ιουνίου του 2020.

Όσον αφορά την ασφάλεια, την ίδια περίοδο καταγράφηκαν 4 ατυχήματα σε κτίρια του Ομίλου, τα οποία αντιμετωπίστηκαν σε πλήρη συμμόρφωση με το νόμο, λαμβάνοντας πρόσθετα διορθωτικά μέτρα για την αποφυγή μελλοντικών περιστατικών.

Πέρα από το εργασιακό πλαίσιο, η Τράπεζα συνεχίζει να παρέχει μέσω της πρωτοβουλίας υπευθυνότητας «παροχή φροντίδας» Προγράμματα Υποστήριξης Εργαζομένων και τους Επαγγελματίες Γιατρούς και Νοσηλευτές, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για συμβουλές σε θέματα υγείας και ψυχοκοινωνικά ζητήματα. Στο ίδιο πλαίσιο, οι εργαζόμενοι και οι οικογένειές τους ωφελήθηκαν από διάφορα μαθήματα, σεμινάρια και ομιλίες που απευθύνθηκαν σε 1.140 δικαιούχους στις περιφέρειες της Αττικής, της Θεσσαλονίκης και των Ιωαννίνων. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου, η Τράπεζα διέθεσε 37 ορθοπεδικά καθίσματα σε εργαζόμενους και υποστήριξε τη μητρότητα, παρέχοντας 276 σωρευτικές άδειες.

Αναφορικά με την συντονισμένη προσπάθεια πρόληψης της εξάπλωσης του ιού COVID-19, η Τράπεζα Πειραιώς έχει αναλάβει μία σειρά προληπτικών μέτρων σε λειτουργικό επίπεδο, μέσα στο πλαίσιο του Σχεδίου Επιχειρησιακής Συνέχειας (Business Continuity Plan). Όλες οι ενέργειες που έχουν υλοποιηθεί σχετίζονται με μέτρα πρόληψης τα οποία είναι ενσωματωμένα στο Σχέδιο Επιχειρησιακής Συνέχειας της Τράπεζας και επιτρέπουν στην Τράπεζα να λειτουργεί απρόσκοπτα και με επαρκή αριθμό εργαζομένων ανά μονάδα, ενώ παράλληλα ακολουθούνται όλες οι ιατρικές οδηγίες και διασφαλίζονται η υγεία και ασφάλειά τους. Η Τράπεζα έχει ενεργοποιήσει ένα σχέδιο καταμερισμού των εργαζόμενων, καλύπτοντας όλες τις κεντρικές υπηρεσίες, μέσω της εναλλαγής ορόφων για παρεμφερείς λειτουργικούς ρόλους στο ίδιο ή σε διαφορετικά κτίρια. Για την επίτευξη μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας αυτού του μέτρου, η φυσική αλληλεπίδραση/επικοινωνία μεταξύ των εργαζομένων ελαχιστοποιείται. Με αυτόν τον τρόπο μειώνεται ο κίνδυνος ενός 14ήμερου αυτοπεριορισμού – καραντίνας για όλους τους εργαζόμενους μιας μονάδας, σύμφωνα με τις οδηγίες του ΕΟΔΥ. Όσον αφορά τους εργαζόμενους των οποίων η εργασία απαιτεί φυσική παρουσία, η Τράπεζα έχει μειώσει τον αριθμό παρουσιών στις απολύτως απαραίτητες, υιοθετώντας κυκλικές βάρδιες, ακολουθώντας πάντα τα κατάλληλα μέτρα ασφαλείας. Επιπλέον, η Τράπεζα έχει ολοκληρώσει την τεχνολογική αναβάθμιση ώστε να μπορεί να προσφέρει στους εργαζομένους της πρόσβαση στην εργασία από την οικία τους (Work From Home Access), σε περίπτωση που αποφασίζεται να μεταφερθεί μια ομάδα ή ένας μεμονωμένος εργαζόμενος σε κατ' οίκον περιορισμό λόγω COVID-19. Περαιτέρω, έχει αναθεωρηθεί η πολιτική των επαγγελματικών ταξιδιών στο εξωτερικό και εσωτερικό, αναβάλλοντας τις προγραμματισμένες μετακινήσεις.

Εταιρική Υπευθυνότητα και Εθελοντισμός

Σύμφωνα με το πλαίσιο Εταιρικής Υπευθυνότητας (CR), η Τράπεζα έχει οργανώσει και συμμετάσχει σε 101 δράσεις εθελοντισμού CR, από τις οποίες επωφελήθηκαν 34.253 άτομα, σε συνεργασία με 374 Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς καθώς και άλλες οργανώσεις.

Το 2019, η προώθηση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας εξακολούθησε να βρίσκεται στο επίκεντρο των προτεραιοτήτων της Τράπεζας. Υλοποιήθηκαν 32 δράσεις και ωφελήθηκαν 1.445 φοιτητές σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Οι πρωτοβουλίες αυτές οργανώθηκαν με τη συνεργασία του Σωματείου Επιχειρηματικότητας Νέων/Junior Achievement Greece και με τη Future Leaders, και ήταν αφιερωμένες στην προετοιμασία των νέων για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία και την επιχειρηματικότητα. Η συνεργασία της Τράπεζας με το Σωματείο Επιχειρηματικότητας Νέων χρονολογείται από το 2010 και προσφέρει πρακτική (hands-on) εμπειρία στην επιχειρηματικότητα, στην επαγγελματική ετοιμότητα και την κατανόηση χρηματοοικονομικών εννοιών σε μαθητές σχολείου. Το 2019 συνεργάστηκε η Τράπεζα επίσης με τον οργανισμό Learning Business and Equal Society, δημιουργώντας δυναμικά και ενημερωτικά βίντεο με ισχυρά μηνύματα, με στόχο να ενισχύσουν τους νέους και τις κοινωνικά ευαίσθητες ομάδες στην επαγγελματική σταδιοδρομία τους και την οικονομική επιτυχία.

Καταπολέμηση Διαφθοράς και Δωροδοκίας

Η Τράπεζα Πειραιώς δεσμεύεται για υψηλά πρότυπα ηθικής συμπεριφοράς και εφαρμόζει προσέγγιση μηδενικής ανοχής στη δωροδοκία και τη διαφθορά. Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα Πειραιώς έχει υιοθετήσει κατάλληλα μέτρα για την προστασία της φήμης της Τράπεζας σε θέματα ηθικής συμπεριφοράς, οικονομικής ακεραιότητας και αξιοπιστίας των εργασιών της. Όλοι οι εργαζόμενοι λαμβάνουν εκπαίδευση για την αναγνώριση και αποφυγή συμμετοχής στη δωροδοκία και ενθαρρύνονται για την ευαισθητοποίησή τους και την έγκαιρη αναφορά οποιασδήποτε υπόθεσης με υποψία δωροδοκίας στη διοίκηση της Τράπεζας.

Η πρόληψη, η ανίχνευση και η αναφορά της δωροδοκίας είναι ευθύνη όλων των εργαζομένων και της διοίκησης του Ομίλου, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στην πολιτική Whistle Blowing. Για τους σκοπούς των προαναφερθέντων, η Τράπεζα έχει δημιουργήσει κατάλληλους διαύλους επικοινωνίας για όσους αναφέρουν περιπτώσεις δωροδοκίας, απάτης και διαφθοράς ή για τυχόν υποψίες, με απόλυτη εμπιστευτικότητα ώστε να ενημερώσουν αμέσως την αρμόδια αρχή. Μετά από εξουσιοδότηση της Επιτροπής Ελέγχου του Ομίλου, έχει ανατεθεί στον Εσωτερικό Έλεγχο του Ομίλου η διαχείριση σχετικά με τις εμπιστευτικές αναφορές του προσωπικού σε θέματα διαφθοράς, δωροδοκίας και απάτης.

Αρχές Υπεύθυνης Τραπεζικής

Η Τράπεζα Πειραιώς, με σκοπό την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής ευημερίας, αναλαμβάνει πρωτοβουλίες ώστε το αποτύπωμά της να είναι θετικό και διαρκές. Η Τράπεζα Πειραιώς ήταν η μόνη ελληνική τράπεζα που συμμετείχε στην ανάπτυξη των Αρχών για την Υπεύθυνη Τραπεζική μαζί με άλλες 30 τράπεζες-μέλη του UNEP FI (United Nations Environment Programme Finance Initiative). Η υιοθέτηση των Αρχών είναι μια αποφασιστική κίνηση για την επίτευξη ευθυγράμμισης με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) των Ηνωμένων Εθνών και τη Συμφωνία του Παρισιού για το Κλίμα. Οι Αρχές βρίσκονται σε πλήρη εναρμόνιση με το Σκοπό και τις Αξίες της Τράπεζας και ο Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς (CEO) τις υπέγραψε στην ειδική τελετή του ΟΗΕ στις 22 Σεπτεμβρίου 2019, στη Νέα Υόρκη. Η Επιτροπή Εταιρικής Υπευθυνότητας, με πρόεδρο τον CEO, επιβλέπει την εφαρμογή των Αρχών και ενημερώνει το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) και την Εκτελεστική Επιτροπή («ExCo»). Τα μέλη της ExCo έχουν διοριστεί ως «Πρεσβευτές Υπεύθυνης Τραπεζικής» και έχει συσταθεί η «Ομάδα Εργασίας για τις Αρχές Υπεύθυνης Τραπεζικής» για την προετοιμασία συγκεκριμένων στόχων κατά την εφαρμογή των Αρχών.

Συλλογική Δέσμευση Δράσης για το Κλίμα

Στις 23 Σεπτεμβρίου 2019, 36 υπογράφωντες των Αρχών Υπεύθυνης Τραπεζικής, συμπεριλαμβανομένης της Τράπεζας Πειραιώς, ανακοίνωσαν τη Συλλογική Δέσμευση Δράσης για το Κλίμα. Οι τράπεζες δεσμεύονται να ευθυγραμμίσουν τα χαρτοφυλάκιά τους ώστε να αντικατοπτρίζουν και να χρηματοδοτούν την οικονομία με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του

άνθρακα, ανθεκτική στο κλίμα, η οποία απαιτείται για τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη σε επίπεδα πολύ κάτω από τους 2 βαθμούς Κελσίου, προσπαθώντας για 1,5 βαθμούς Κελσίου.

Συμμετοχή σε Διεθνείς Πρωτοβουλίες και Δείκτες Αξιολόγησης Εταιρικής Αειφορίας

Η Τράπεζα Πειραιώς είναι μέλος του Οικουμενικού Συμφώνου των Η.Ε. (UN Global Compact), και της Οικονομικής Πρωτοβουλίας του Προγράμματος των Η.Ε. για το Περιβάλλον (UN Environment Programme Finance Initiative -UNEP FI). Από τη CDP, η Τράπεζα Πειραιώς κατατάσσεται στο επίπεδο «Management B», ενώ από την oekom-Research κατατάσσεται στο επίπεδο με βαθμολογία C-. Το 2019, η Τράπεζα Πειραιώς έλαβε αξιολόγηση BBB (σε κλίμακα AAA-CCC) από την MSCI ESG Ratings. Επιπλέον η Τράπεζα έλαβε άριστη βαθμολογία «1 - HIGHER DISCLOSURE» από το ISS Corporate Solutions στους πυλώνες «Κοινωνία» και «Περιβάλλον» και βαθμολογία 5 από το ISS Governance Score (το 10 υποδεικνύει υψηλότερο κίνδυνο διακυβέρνησης). Η Τράπεζα Πειραιώς βελτίωσε την συνολική βαθμολογία της στο FTSE4Good ESG Rating από 3.6/5 στο 4.1/5 και κατατάσσεται στην κορυφή των 29% πιο βιώσιμων τραπεζών στον κόσμο (2019). Η Τράπεζα Πειραιώς συμμετέχει επίσης στο δείκτη βιωσιμότητας «Vigeo Eiris' Best Emerging Markets Performers», μετά την αναβάθμισή της σε επίπεδο «Advanced Performance» (βαθμολογία 60/100). Ως μέλος του UNEP FI, η Τράπεζα Πειραιώς συμμετέχει σε ομάδες εργασίας που αναπτύσσουν εργαλεία και μεθοδολογίες για τον υπολογισμό του αντίκτυπου του χαρτοφυλακίου και την εφαρμογή της Ταξινόμιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε βασικά τραπεζικά προϊόντα.

Περιβαλλοντική Διαχείριση – Βελτίωση Περιβαλλοντικών Επιδόσεων

Η Τράπεζα Πειραιώς εφαρμόζει Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) σε όλα τα καταστήματα και κτήρια διοίκησης, πιστοποιημένο σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό Κανονισμό EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) και το πρότυπο ISO 14001. Το 2018, η Τράπεζα εξασφάλισε Εγγυήσεις Προέλευσης για το 100% της καταναλωθείσας ηλεκτρικής ενέργειας στις εγκαταστάσεις της, πιστοποιώντας ότι προήλθε από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ).

Τα περιβαλλοντικά δεδομένα και οι περιβαλλοντικοί δείκτες επίδοσης δημοσιεύονται ετησίως στην Έκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης και Δραστηριοτήτων¹ και στην Περιβαλλοντική Δήλωση² της Τράπεζας, και διασφαλίζονται από ανεξάρτητο φορέα πιστοποίησης. Το 2018, οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) και η κατανάλωση χαρτιού ανά εργαζόμενο μειώθηκαν κατά 4% το καθένα ενώ η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας ανά τετραγωνικό μέτρο (m²) μειώθηκε κατά 9% σε σχέση με το 2017. Κάποιοι στόχοι Περιβαλλοντικής Διαχείρισης για το 2019 ήταν: 5% μείωση της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας ανά τετραγωνικό μέτρο (στόχος 2 ετών, έτος βάσης 2018), 2% μείωση της συνολικής κατανάλωσης χαρτιού ανά εργαζόμενο.

Μέσα στο 2018, η αντικατάσταση λαμπτήρων φωτισμού στις εξωτερικές πινακίδες με λαμπτήρες LED στα 351 καταστήματα ολοκληρώθηκε (σύνολο 500 καταστήματα από το 2017) και η εξοικονόμηση ενέργειας είναι περίπου 50%. Το «Ενεργειακό Γραφείο», ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα, χρησιμοποιεί ένα διαδικτυακό λογισμικό παρακολούθησης σε πραγματικό χρόνο, μοναδικό στον ελληνικό τραπεζικό τομέα και καταγράφει την κατανάλωση ενέργειας και νερού σε περισσότερα από 350 κτήρια. Συνολικά από το 2014, η ηλεκτρική κατανάλωση ανά τετραγωνικό μέτρο μειώθηκε περισσότερο από 17%. Η εφαρμογή περιβαλλοντικών προγραμμάτων μειώνει τα λειτουργικά έξοδα της Τράπεζας κατά € 5,5 εκατ. ετησίως, σύμφωνα με μία πρόσφατη μελέτη από εξωτερικό σύμβουλο.

¹ Έκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης και Δραστηριοτήτων 2018: <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials/annual-reports>

² Περιβαλλοντική Δήλωση 2018: <https://www.piraeusbankgroup.com/el/corporate-responsibility/environment/environmental-fields-of-action/environmental-management>

Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής

Η Τράπεζα Πειραιώς υπολογίζει σε ετήσια βάση την κλιματική έκθεση των επιχειρηματικών πιστούχων της με βάση των κύκλο εργασιών τους, οι οποίοι ανήκουν σε επιλεγμένους κλάδους που ενδέχεται να επηρεασθούν οικονομικά από την κλιματική αλλαγή. Για το 2018, η συνολική κλιματική έκθεση των επιχειρηματικών πιστούχων της Τράπεζας υπολογίσθηκε σε € 926 εκατ., δηλαδή 1,7% επί του συνολικού κύκλου εργασιών τους, από € 542 εκατ. το 2017 (1,3% επί του συνολικού κύκλου εργασιών τους)³. Επί του συνόλου των επιχειρηματικών πιστούχων της Τράπεζας μόνο το 8,6% κατατάσσονταν στους κλάδους μέσης και υψηλής κλιματικής έκθεσης.

Προστασία της Βιοποικιλότητας

Τον Σεπτέμβριο του 2018, η Τράπεζα Πειραιώς ολοκλήρωσε το πενταετές ευρωπαϊκό συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα LIFE-Stymfalia. Στόχος του προγράμματος αυτού ήταν η αποκατάσταση σημαντικών υγροτόπων στη λίμνη Στυμφαλία και η δημιουργία των προϋποθέσεων για τη μακροπρόθεσμη προστασία και διαχείρισή τους, συνδέοντας την επιχειρηματικότητα με την προστασία της βιοποικιλότητας. Η Τράπεζα Πειραιώς είναι ενεργό μέλος της EU Business @ Biodiversity Platform, ένα φόρουμ συζητήσεων πολιτικών για τη σύνδεση της επιχειρηματικότητας με τη βιοποικιλότητα και το φυσικό κεφάλαιο. Η Τράπεζα συμμετέχει επίσης στο πρόγραμμα της IUCN (Διεθνής Ένωση Προστασίας της Φύσης) για τη διερεύνηση επιχειρηματικών ευκαιριών σε Προστατευόμενες Περιοχές.

Δίκτυο Μουσείων ΠΙΟΠ, πυλώνας ανάπτυξης της ελληνικής περιφέρειας

Το Δίκτυο Μουσείων του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ) συνιστά ένα έργο-πρότυπο, το οποίο στηρίζει τις τοπικές κοινωνίες. Στόχος του είναι να συμβάλει στην πολιτιστική και οικονομική τους ανάπτυξη, διατηρώντας παράλληλα το υψηλό επίπεδο ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών προς την κοινωνία με διαύλους τον πολιτισμό, το περιβάλλον και τη δια βίου εκπαίδευση καθώς επίσης να προσελκύσει ποικίλες ομάδες του κοινού. Τα μουσεία αποτελούν βασικό μέρος της τοπικής πολιτιστικής υποδομής, καθώς συμβάλλουν στην αύξηση του αριθμού των επισκεπτών σε κάθε τόπο, στην επέκταση της διάρκειας της τουριστικής περιόδου και στην αναβάθμιση ολόκληρου του τουριστικού «πακέτου». Η συνολική συμβολή των Μουσείων ΠΙΟΠ στο ΑΕΠ της Ελλάδας υπερβαίνει τα € 14 εκατ. σύμφωνα με μια μελέτη που διεξήγαγε το IOBE για το ΠΙΟΠ το 2016. Δεδομένης της αυξανόμενης τάσης των επισκεπτών του Δικτύου ΠΙΟΠ (ο αριθμός επισκεπτών των Μουσείων του ΠΙΟΠ έφτασε τα 337.266 άτομα το 2019 έναντι 220.000 το 2016), μία παρόμοια ανοδική τάση αναμένεται τα επόμενα χρόνια.

Για το 2019, η Εθνική Επιτροπή του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM) επέλεξε το ΠΙΟΠ ως επίτιμο οργανισμό της στο πλαίσιο του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων με τίτλο «Μουσεία ως κόμβοι πολιτισμού: το μέλλον της παράδοσης».

Κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνα τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες

Η Τράπεζα Πειραιώς υποστηρίζει ιδιώτες και επιχειρήσεις που επιλέγουν τεχνολογίες φιλικές προς το περιβάλλον, βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση των κατοικιών και των εγκαταστάσεών τους και γενικά επενδύουν σε βιώσιμα έργα. Η Τράπεζα Πειραιώς, με την εξειδικευμένη Μονάδα του Green Banking & Development Programs, υποστηρίζει έμπρακτα τομείς όπως οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας («ΑΠΕ»), η Εξοικονόμηση Ενέργειας, η Υπεύθυνη Γεωργία κ.ά., διαδραματίζοντας ηγετικό ρόλο στη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και τη μετάβασή της σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Η Τράπεζα παρέχει ολοκληρωμένη υποστήριξη στις ελληνικές επιχειρήσεις

³ Η μέση ετήσια τιμή εκπομπής αερίων θερμοκηπίου € 16 / τόνο χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό της έκθεσης στο κλίμα σε σύγκριση με την τιμή των € 7 / τόνο εκπομπών κατά την οποία υπολογίστηκε τα προηγούμενα έτη.

μέσω εξειδικευμένων εργαλείων χρηματοδότησης με ευνοϊκούς όρους και σύγχρονων συμβουλευτικών υπηρεσιών. Επιπλέον, η Τράπεζα παρέχει σε ιδιώτες Πράσινα Δάνεια με ευνοϊκούς όρους, για αγορά ή κατασκευή κατοικίας με ενεργειακή απόδοση, εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων ή επισκευές/παρεμβάσεις φιλικές προς το περιβάλλον στην κατοικία τους.

Συνολικά οι χρηματοδοτήσεις σε ιδιώτες και επιχειρήσεις για προϊόντα βιωσιμότητας ανήλθαν σε € 1,4 δις (ενεργά δανειακά υπόλοιπα στο τέλος του 2019). Το μεγαλύτερο μέρος των χορηγήσεων καταλαμβάνουν τα έργα ΑΠΕ και ειδικότερα τα φωτοβολταϊκά συστήματα, τόσο σε στέγες όσο και επί εδάφους, τα αιολικά πάρκα, οι μικροί υδροηλεκτρικοί σταθμοί και τα έργα βιομάζας/βιοαερίου.

Επιπλέον, η Τράπεζα Πειραιώς έχει συνάψει σειρά στρατηγικών συνεργασιών με Εθνικούς και Ευρωπαϊκούς Αναπτυξιακούς Φορείς για την παροχή διαφόρων μορφών χρηματοδότησης με ευνοϊκούς όρους, για την προώθηση της καινοτομίας, της ενεργειακής απόδοσης, των νεοσύστατων επιχειρήσεων, των πολύ μικρών επιχειρήσεων, των νέων αγροτών κ.α. Οι υπογραφείσες συμφωνίες με τα παραπάνω χαρακτηριστικά ξεπέρασαν τα € 2,7 δις τα τελευταία 6 χρόνια (2013-2019).

Αξιολόγηση Κινδύνων για Αειφόρο Χρηματοδότηση

Η Τράπεζα Πειραιώς μέσω της Μονάδας Green Banking & Development Programs, έχοντας κεντρικό ρόλο και με στόχο μια ολιστική απεικόνιση κατά την αξιολόγηση του κινδύνου εκτελεί 2 επιπλέον «Εκτιμήσεις Κινδύνου για Βιώσιμη Χρηματοδότηση» στις επιχειρηματικές χρηματοδοτήσεις.

1. Η αξιολόγηση της βιωσιμότητας που αποσκοπεί σε μια ολιστική εκτίμηση των πιστωτικών κινδύνων που μπορεί να προκύψουν σε μια νέα επένδυση ή σε υφιστάμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες και εγκαταστάσεις. Λειτουργώντας ένα αποδοτικό και αποτελεσματικό Σύστημα Αξιολόγησης Περιβαλλοντικών & Κοινωνικών Κινδύνων «ESMS», η Τράπεζα Πειραιώς αξιολογεί παράλληλα με τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, τους περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και διακυβέρνησης κινδύνους (βιώσιμη τραπεζική). Με την αξιολόγηση αυτή της επιχειρηματικής δραστηριότητας, η Τράπεζα Πειραιώς στηρίζει τους πελάτες της ώστε να προσαρμοστούν στο νέο βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο, να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους, να μειώσουν το λειτουργικό τους κόστος, να συμμετέχουν σε καινοτόμους τομείς και γενικά να αξιοποιούν τις ευκαιρίες και τα κίνητρα που παρέχονται.
2. Η Τεχνοοικονομική Αξιολόγηση που αποσκοπεί στην αξιολόγηση νέων ή υφιστάμενων πράσινων έργων, αξιολογώντας διεξοδικά την προτεινόμενη τεχνολογία και το κόστους της, την επιλογή του εξοπλισμού, την εκτιμώμενη παραγωγικότητα του έργου, την εμπειρία του εγκαταστάτη κ.λπ. Ταυτόχρονα, η διαδικασία αδειοδότησης παρακολουθείται καθ' όλη τη διάρκεια της επένδυσης, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Το 2019 πραγματοποιήθηκε ένα σύνολο 2.120 αξιολογήσεων (συμπεριλαμβανομένων νέων έργων, ανανεώσεων, ασφαλιστικών συμβάσεων κ.λπ.).

Συναλλαγές με Συνδεδεμένα Μέρη

Αναφορικά με τις συναλλαγές της Τράπεζας με συνδεδεμένα μέρη, όπως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της διοίκησης της Τράπεζας και των θυγατρικών της, αυτές δεν ήταν σημαντικές το 2019, ενώ σχετική λεπτομερής αναφορά περιλαμβάνεται στις Ετήσιες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του 2019.

Διαχείριση Κινδύνων

Η Διαχείριση Κινδύνων είναι ένας τομέας ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και εστίασης για την Τράπεζα Πειραιώς, με στόχο μια ολιστική προσέγγιση στη διαχείριση κινδύνων όσον αφορά τον προσδιορισμό, την αξιολόγηση και τον έλεγχο των κινδύνων, σε επίπεδο Ομίλου. Η συνετή εφαρμογή και η διαρκής εξέλιξη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων συνιστούν προτεραιότητα και συνυπολογίζονται στη χάραξη των επιχειρηματικών και στρατηγικών σχεδίων του Ομίλου.

Σκοπός της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου (ΔΔΚ) είναι η διασφάλιση της βέλτιστης χρήσης των πόρων της Τράπεζας Πειραιώς, του κεφαλαίου της, της φήμης της και των ανθρώπων της. Απώτερος στόχος είναι η επίτευξη της στοχευμένης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων μέσω της εφαρμογής του στρατηγικού σχεδίου της Τράπεζας, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι τακτικές πρωτοβουλίες θα παραμείνουν πιστές στην καθορισμένη διάθεσης ανάληψης κινδύνων.

Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικές αρχές της ΔΔΚ περιγράφονται παρακάτω:

- Στρατηγική διαχείριση κεφαλαίου και ρευστότητας
- Αύξηση της εστίασης στον στρατηγικό κίνδυνο
- Ενίσχυση των δυνατοτήτων διαχείρισης κινδύνου
- Επαναληπτική αύξηση της διακυβέρνησης
- Διαμόρφωση μιας ισχυρής κουλτούρας κινδύνων

Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου- Group Risk Management 2019

Τον Μάρτιο του 2019 υλοποιήθηκε πλήρως η νέα οργανωτική δομή της ΔΔΚ, για την υποστήριξη της ευθυγράμμισης με τους στρατηγικούς στόχους της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένου του κερδοφόρου και βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου, της βελτιστοποίησης της κατανομής κεφαλαίου και της ενίσχυσης της παρακολούθησης και του ελέγχου των κινδύνων, με παράλληλη υιοθέτηση ανώτερων προτύπων διακυβέρνησης σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές κανονιστικές και εποπτικές αρχές. Επιπλέον, η ΔΔΚ είναι καλύτερα εξοπλισμένη για να εφοδιάσει τον οργανισμό με τις καλύτερες στην κατηγορία πρακτικές διαχείρισης κινδύνου, πρότυπα και μεθοδολογίες, ενεργώντας ως αγωγός της Κουλτούρας Κινδύνων στον οργανισμό.

Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργήθηκε μια δομή 4 πυλώνων, με σαφείς και διακριτές λειτουργικές περιοχές και ευθύνες, που αποτελείται από:

- Μονάδα Κινδύνων - Risk
- Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού Ισολογισμού και Κεφαλαίου - Balance sheet & capital planning
- Μονάδα Ελέγχου - Control
- Μονάδα Ανάλυσης - Analytics

Επιπλέον, σε ευθυγράμμιση με την εφαρμογή της πρωτοβουλίας Ενίσχυσης Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου σε ολόκληρη την τράπεζα, δημιουργήθηκε ο ρόλος του Ελεγκτή Τμήματος (Segment Controller) με διακριτή γραμμή αναφοράς προς τον CRO (Segment Head).

Παράλληλα με τη νέα οργανωτική δομή, ξεκίνησε ένα επίσημο Πρόγραμμα Κουλτούρας Κινδύνων υπό την επίβλεψη του CRO, διοχετεύοντας τη δέσμευση της Τράπεζας για ενίσχυση της ενημερότητας σε κινδύνους και βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ του αναλαμβανόμενου κινδύνου και των απαιτούμενων αποδόσεων. Το Πρόγραμμα Κουλτούρας Κινδύνων

επιβλέπεται από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο (CEO) και μια διατμηματική Συντονιστική Επιτροπή, με τη συμμετοχή ανώτερων στελεχών, να παρακολουθεί την εφαρμογή του.

Ενδεικτικά, αλλά όχι εξαντλητικά, για το 2019 οι βασικοί στρατηγικοί και λειτουργικοί στόχοι της διαχείρισης κινδύνων περιλάμβαναν:

- Ενίσχυση του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων από πλευράς πολιτικών, μεθοδολογιών, μοντέλων και διαδικασιών
- Διαχείριση σταθμισμένων έναντι κινδύνων στοιχείων ενεργητικού («RWA») και ενημέρωσης σχετικά με τα κεφάλαια
- Λειτουργία της στρατηγικής κινδύνου μέσω του Εργαλείου Προσαρμοσμένης Απόδοσης («ART»)
- Δημιουργία / λειτουργία μιας πλήρως κεντροποιημένης μονάδας Individual Impairments
- Εφαρμογή πρωτοβουλιών ποιότητας δεδομένων κινδύνου και ενίσχυση της αναφοράς κινδύνων
- Ενίσχυση του πλαισίου του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου («ICS»)
- Καθοδήγηση και συμβολή στην προετοιμασία και την εκτέλεση της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (Stress Tests) της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών

Μονάδα Κινδύνων (**Risk**) | **Λειτουργία & Πρωτοβουλίες:**

Ο πυλώνας Risk είναι υπεύθυνος για την ανάπτυξη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων (πολιτικές, μεθοδολογίες, μοντέλα και διαδικασίες) σε σχέση με τον πιστωτικό κίνδυνο, τον κίνδυνο εξασφαλίσεων, τους κινδύνους αγοράς, τον κίνδυνο ρευστότητας και της καταπολέμησης της πρακτικής νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Για τον σκοπό αυτό, ο πυλώνας εφαρμόζει κατάλληλες μεθόδους, συμπεριλαμβανομένων των μοντέλων, που επιτρέπουν την αναγνώριση, μέτρηση και παρακολούθηση των προαναφερθέντων κινδύνων.

Επιπλέον το Risk είναι υπεύθυνο για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της εσωτερικής διαδικασίας αξιολόγησης της επάρκειας ρευστότητας «ILAAP» και ηγείται της προετοιμασίας και εφαρμογής των τακτικών τεστ προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων ρευστότητας.

Περαιτέρω, το Risk παράγει πληροφόρηση σχετική με τον κίνδυνο (υποβολή εκθέσεων) στη Διοίκηση της Τράπεζας και τις επιτροπές του Δ.Σ. και Τράπεζας, καθώς και στις εποπτικές αρχές.

Κατά τη διάρκεια του 2019, το Risk ανέλαβε την πρωτοβουλία διεξαγωγής/συμμετείχε σε διάφορες στρατηγικές και λειτουργικές πρωτοβουλίες στον τομέα των κινδύνου. Ενδεικτικά:

- Πιστωτικός κίνδυνος
 - Δημιουργία κεντροποιημένης μονάδας απομειώσεων
 - Ενίσχυση του Πλαισίου Διακυβέρνησης Μοντέλων με την εισαγωγή μιας ειδικής Επιτροπής Εποπτείας Μοντέλων μαζί με ένα εργαλείο για τη διαχείριση της ροής εργασίας των μοντέλων και της διαδικασίας επικύρωσης
 - Ανάπτυξη μοντέλων μετάβασης μεταξύ των κατηγοριών (stages) πιστωτικού κινδύνου που θα χρησιμοποιηθούν για τον επιχειρησιακό προγραμματισμό και τις ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων

καταστάσεων της EBA

- Ανάπτυξη βελτιωμένων αναφορών για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες
- Έναρξη και εμπλοκή σε σχέδια που καλύπτουν νέες εποπτικές απαιτήσεις του πιστωτικού κινδύνου (π.χ. EBA Addendum, νέος ορισμός αθέτησης, παροχή και παρακολούθηση δανείων και χρηματοοικονομικές αναφορές)
- Έναρξη ανάπτυξης συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης, συμπεριλαμβανομένων αποκλειστικών μοντέλων, επικαιροποιημένων πολιτικών και διαδικασιών
- Έναρξη επανασχεδιασμού των μοντέλων αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας για τα σημαντικά χαρτοφυλάκια, επιχειρηματικά και λιανικής
- Αγορά, ρευστότητα και AML
 - Βελτιώσεις της διαχείρισης κινδύνων αγοράς, των πλαισίων και εκθέσεων «ILAAP» και κινδύνου επιτοκίου στο τραπεζικό βιβλίο (Interest Rate Risk the Banking Book «IRRBB»)
 - Υποστήριξη των πρωτοβουλιών IRRBB (μοντέλα συμπεριφοράς, απαιτήσεις δεδομένων)
- Κίνδυνος ιδίων στοιχείων ενεργητικού και εξασφαλίσεων
 - Ανάπτυξη του πλαισίου διαχείρισης του κινδύνου ιδίων στοιχείων ενεργητικού και του κινδύνου εξασφαλίσεων και υποβολή εκθέσεων
 - Ενεργός συμμετοχή της διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου σε Ακίνητα και On-Boarding Επιτροπές
 - Διαγνωστικές αναφορές για τους κινδύνους των ιδίων στοιχείων ενεργητικού και τον κίνδυνο εξασφαλίσεων

Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού Ισολογισμού και Κεφαλαίου (**Balance Sheet & Capital Planning**) | **Λειτουργία & Πρωτοβουλίες:**

Η Μονάδα «Balance Sheet & Capital Planning» υποστηρίζει την ανάπτυξη και εφαρμογή της στρατηγικής του Ομίλου, με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων και τη βελτιστοποίηση του ισολογισμού. Για το σκοπό αυτό, η μονάδα είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη και εφαρμογή της στρατηγικής κινδύνων και κεφαλαίων, καθώς και του Πλαισίου για την Ανάλυση Κινδύνων του Ομίλου, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις και την καθοδήγηση της Επιτροπής Κινδύνων και του Διοικητικού Συμβουλίου.

Επιπλέον, είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της Εσωτερικής Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Κεφαλαίων του Ομίλου («ICAAP») και καθοδηγεί την προετοιμασία και την εκτέλεση τακτικών προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων σε επίπεδο επιχείρησης. Επίσης, είναι υπεύθυνη για τον συντονισμό και τη συνολική διατήρηση του Σχεδίου Ανάκαμψης του Ομίλου.

Τέλος, το Balance Sheet & Capital Planning είναι υπεύθυνο για τη μέτρηση, την παρακολούθηση και την αναφορά των κεφαλαιακών απαιτήσεων και των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου.

Κατά το 2019, το Balance Sheet & Capital Planning ανέλαβε μια σειρά στρατηγικών και λειτουργικών πρωτοβουλιών διαχείρισης κινδύνων. Ενδεικτικά:

- Στρατηγική Κινδύνου
 - Διαγνωστικές λύσεις ισολογισμών και πρωτοβουλίες βελτιστοποίησης
 - Στρατηγική Κινδύνων και Κεφαλαίων: Βελτιώσεις 2019 και σχέδιο δράσης
- Κεφαλαιακός Προγραμματισμός & Προσομοίωση Ακραίων Καταστάσεων
 - Εφαρμογή του ICAAP 2018
 - Επικαιροποίηση του σχεδίου δράσης ICAAP και αρχικός σχεδιασμός και μεθοδολογικές βελτιώσεις για τους σκοπούς του ICAAP 2019
 - Σχεδιασμός βελτιώσεων του πλαισίου εσωτερικών και εποπτικών ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων
 - Προετοιμασία και υποβολή στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό του Πλάνου Ανάκτησης 2019 και του playbook
- Υπολογισμός Κεφαλαίων & Αναφορές
 - Διεύρυνση του αναλυτικού πλαισίου κεφαλαίων και του πλαισίου αναφορών, περιλαμβανομένης της μετάβασης στην αναβαθμισμένη υποδομή
 - Συμβολή στην επιτυχή εφαρμογή των πρωτοβουλιών διαχείρισης σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού RWA
 - Ενίσχυση της πολιτικής και των διαδικασιών του Πυλώνα I και του Πυλώνα III
 - Συνεισφορά στην κατάρτιση της πολιτικής Μεταφοράς Σημαντικού Κινδύνου (Significant Risk Transfer – «SRT») και προετοιμασία των προγραμματισμένων τιτλοποιήσεων ΜΕΑ.

Μονάδα Ελέγχου (Control) | Λειτουργία & Πρωτοβουλίες:

Η μονάδα Control είναι υπεύθυνη για τον εντοπισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση όλων των τύπων κινδύνων (πιστωτικού, αγοράς, λειτουργικού, ρευστότητας, κλπ.) που προκύπτουν από τις δραστηριότητες της Τράπεζας, μέσω της ανάπτυξης, εφαρμογής και αξιολόγησης ενός κατάλληλου Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου για την εξασφάλιση της ασφαλούς και αποτελεσματικής λειτουργίας της Τράπεζας και την επίτευξη των επιχειρηματικών της στόχων. Επίσης, η μονάδα συνεργάζεται με τους ελεγκτές τμημάτων για να ολοκληρώσει την αποστολή της.

Επιπλέον, η μονάδα είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός αποτελεσματικού πλαισίου διαχείρισης λειτουργικών κινδύνων (πολιτικών, μεθοδολογιών και διαδικασιών) με βάση τη Στρατηγική Κινδύνων και Κεφαλαίων του Ομίλου και τις κανονιστικές απαιτήσεις.

Επιπρόσθετα, η μονάδα είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη και εφαρμογή της ανασκόπησης του πιστωτικού κινδύνου του δανειακού χαρτοφυλακίου του Ομίλου σε δύο κατευθύνσεις: ι) εκ των υστέρων, μέσω πιστωτικών ανασκοπήσεων και αξιολόγησης στο επίπεδο του δανειολήπτη (ή ομίλου δανειοληπτών) και επισκόπησης της Πιστωτικής Πολιτικής και του βαθμού συμμόρφωσης με τις διαδικασίες (έλεγχος διαδικασιών), παρακολούθησης των περιοχών πιστωτικού κινδύνου καθώς και ανασκόπησης των εγκρίσεων που έχουν δοθεί από την εταιρία εξυπηρέτησης των ΜΕΑ εντός των εξουσιοδοτημένων αρμοδιοτήτων και ιι) εκ των προτέρων, μέσω μιας ανασκόπησης των περιπτώσεων που εξετάζονται για έγκριση από την Επιτροπή Πιστώσεων και την Επιτροπή Προβλέψεων.

Επίσης, η μονάδα είναι αρμόδια να πραγματοποιεί ανεξάρτητες αξιολογήσεις των μοντέλων της Τράπεζας που θα επικυρώνουν την επάρκεια, την ορθότητα και την αποτελεσματικότητά τους. Το πεδίο εφαρμογής περιλαμβάνει, κατά προτεραιότητα, τα μοντέλα που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, τον λειτουργικό κίνδυνο, τον κίνδυνο αγοράς, τον κίνδυνο ρευστότητας & τον επιτοκιακό κίνδυνο καθώς και άλλα μοντέλα που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα. Οι

αξιολογήσεις προτεραιοποιούνται εντός του πλαισίου του Ετήσιου Πλάνου Επικύρωσης Μοντέλων, το οποίο εγκρίνεται από την Επιτροπή Εποπτείας Μοντέλων Κινδύνου.

Κατά το 2019, το Control ανέλαβε την πρωτοβουλία / συμμετείχε σε διάφορες πρωτοβουλίες στρατηγικού και λειτουργικού κινδύνου. Ενδεικτικά:

- Λειτουργικός Κίνδυνος & Έλεγχος
 - Εφαρμογή του σχεδίου αναβάθμισης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου (έργο Majorca)
 - Αναβάθμιση του πλαισίου διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου
 - Αναβάθμιση της συλλογής απωλειών λειτουργικού κινδύνου
 - Αναβάθμιση της διαδικασίας επισκόπησης προϊόντων
 - Εκτέλεση μεγάλων έργων υποδομής, συμπεριλαμβανομένης μιας πλατφόρμας για τη διαχείριση των αδυναμιών εσωτερικού ελέγχου
 - Εφαρμογή του Ετήσιου Πλάνου Αυτοαξιολόγησης των Κινδύνων και των Σημείων Ελέγχου (Risk Control Self Assessment – «RCSA») για το 2019
- Πιστωτικός έλεγχος
 - Αναβάθμιση / επέκταση περιμέτρου πιστωτικού ελέγχου (Λιανική και Εταιρία Διαχείρισης ΜΕΑ)
 - Εφαρμογή μια νέας μεθοδολογίας δειγματοληψίας (βασισμένη σε εποπτικές οδηγίες)
 - Αναβάθμιση των πιστωτικών ανασκοπήσεων και των μηχανισμών παρακολούθησης (ενέργειες follow-up, αναφορές για διαδικασίες/περιοχές υψηλού πιστωτικού κινδύνου)
 - Συμμετοχή στο πλαίσιο διακυβέρνησης δεδομένων και διαδικασίες εποπτείας προϊόντων
- Επικύρωση Μοντέλων
 - Αναβάθμιση της λειτουργίας του πλαισίου επικύρωσης μοντέλων ως βασική ελεγκτική διαδικασία
 - Αναβάθμιση / επέκταση του πεδίου εφαρμογής της επικύρωσης μοντέλων, του πλαισίου λειτουργίας και της υποδομής προκειμένου να καλύπτονται μοντέλα κινδύνου πέραν του πιστωτικού καθώς και άλλα μοντέλα που χρησιμοποιεί η Τράπεζα
 - Συμμετοχή στην ομάδα εργασίας της Τράπεζας για τη δημιουργία των Αρχών της Υπεύθυνης Τραπεζικής

Μονάδα Ανάλυσης (Analytics) | Λειτουργία και Πρωτοβουλίες:

Το Analytics είναι υπεύθυνο για τη διεξαγωγή ολιστικής ανάλυσης με σκοπό την αντιμετώπιση των προκλήσεων που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων. Για το σκοπό αυτό, η μονάδα αξιοποιεί λογιστική, χρηματοοικονομική μηχανική, προϊόντική εξειδίκευση, έρευνα, πληροφορίες, τεχνολογία, οικονομικά και δεξιότητες του κλάδου, καθώς και αποδεδειγμένες μεθοδολογίες διεθνώς που συμβάλλουν στη μείωση των ανεπιθύμητων κινδύνων και των επιχειρηματικών ζημιών. Το Analytics επίσης συντονίζει και παρακολουθεί τα έργα υπό την εποπτεία της Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου και είναι υπεύθυνο για τα δεδομένα και τις λειτουργίες διαχείρισης κινδύνων.

Κατά το 2019, το Analytics είχε την εποπτεία ή συμμετείχε σε διάφορες πρωτοβουλίες στρατηγικού και λειτουργικού

κινδύνου. Ενδεικτικά:

- Forensics / Λύσεις
 - Εισαγωγή Εργαλείου Προσαρμοσμένης Απόδοσης («ART») και μεθοδολογίας στο χαρτοφυλάκιο χρηματοδοτήσεων ναυτιλιακού κλάδου, μικρών επιχειρήσεων, αγροτικού τομέα και εγγυητικών επιστολών
 - Ενίσχυση της ART και σύνδεση με τον προϋπολογισμό, τα όρια του Πλαισίου Ανάλυσης Κινδύνου («RAF») και το συνολικό προφίλ του πελάτη
 - Υιοθέτηση νέας προσέγγισης για τη δημιουργία αναφορών κινδύνου, προκειμένου να ενισχυθούν οι πληροφορίες και οι αναλύσεις στοιχείων αξιοποιώντας εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης (Artificial Intelligence)
- Γραφείο Διαχείρισης Έργων Risk Ομίλου
 - Συντονισμός των ενεργειών που απαιτούνται για την υποβολή και παρακολούθηση του προϋπολογισμού της Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου
 - Συμβολή στην αναθεώρηση των πολιτικών και διαδικασιών του Ομίλου που σχετίζονται με τις αντίστοιχες λειτουργίες
 - Συμμετοχή σε έργα της Τράπεζας με στόχο την έκφραση της θέωσης της Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου
 - Σχεδιασμός και διενέργεια έρευνας σχετικά με την κουλτούρα κινδύνων
- Risk Data Office & Λειτουργίες
 - Διάφορα έργα που οδηγούν σε βελτιώσεις των δεδομένων, λειτουργιών και διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων
 - Ενεργός συμμετοχή σε έργα σχετικά με το πλαίσιο διακυβέρνησης δεδομένων

Πρόγραμμα Κουλτούρας Κινδύνων | Δράσεις

Το Πρόγραμμα Κουλτούρας Κινδύνων ξεκίνησε το 4^ο τρίμηνο του 2019 και σκοπός του είναι να αναδείξει τις επιθυμητές συμπεριφορές και εργασίες που ενισχύουν τη σταθερή κρίση σχετικά με την ανάληψη κινδύνων και ενθαρρύνουν την ηθική συμπεριφορά προς όλες τις ομάδες ενδιαφερομένων. Τα τελευταία δύο χρόνια, η Τράπεζα έχει προβεί σε ορισμένες ενέργειες για να διασφαλίσει ότι οι δραστηριότητες ανάληψης κινδύνου πέρα από τα προκαθορισμένα όρια εντοπίζονται, επικοινωνούνται στους αρμοδίους, κλιμακώνονται και αντιμετωπίζονται με αποτελεσματικό και έγκαιρο τρόπο. Οι μέχρι τώρα προσπάθειες εστίασαν στον επαναπροσδιορισμό των διαδικασιών, των συστημάτων και των πλαισίων που συνδέονται με την ενισχυμένη διακυβέρνηση και την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον κίνδυνο. Η επόμενη φάση είναι να παγιωθούν οι επιθυμητές συμπεριφορές και εργασίες προκειμένου να υιοθετηθεί μια ισχυρή κουλτούρα κινδύνου όπου προωθείται η λογική της συνετής ανάληψης κινδύνου, αντιμετωπίζονται οι δυνητικοί κίνδυνοι και οι εργασίες διεξάγονται κατά νομικό και ηθικό τρόπο από όλους τους εργαζομένους.

Το εν λόγω Πρόγραμμα επικεντρώνεται στα εξής:

- Να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για κριτική αυτοαξιολόγηση της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου με σκοπό τη σταδιακή μετάβαση από τις τυποποιημένες απαντήσεις σε ανεξάρτητη εποπτεία και κριτική αμφισβήτηση.

- Να αναβαθμίσει τη νοοτροπία σε ολόκληρο τον Όμιλο από μια αντιδραστική και εξαρτώμενη προσέγγιση σε προσέγγιση διοικητικής ευθύνης ανάληψης κινδύνου.

Ενδεικτικά, τα σημαντικότερα έργα το 2019 για την υιοθέτηση κουλτούρας κινδύνων:

- Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης:
 - Διεξαγωγή Έρευνας: Η έρευνα που διεξήχθη τον Απρίλιο 2019 και απευθύνθηκε σε ολόκληρη τη διοίκηση της Τράπεζας. Επιπλέον, οι απόψεις των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου συγκεντρώθηκαν μέσω ερωτηματολογίου που πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο 2019
 - Παρακολούθηση δεικτών μέτρησης συμπεριφοράς: προσέγγιση που υιοθετείται για την τακτική συλλογή πληροφοριών και θεώρησης από την τακτική παρακολούθηση του βαθμού ανταπόκρισης στο ανώτερο και κατώτερο επίπεδο, όπως ή ταχύτητα υλοποίησης των συστάσεων των ελέγχων, με ποια συχνότητα καταστρατηγούνται τα όρια κινδύνου και, πως οι πληροφορίες κλιμακώνονται και αν διαπιστωμένες μη ενδεδειγμένες συμπεριφορές πειθαρχούνται.
 - Η κουλτούρα κινδύνου στον οργανισμό παρακολουθείται σύμφωνα με τους δείκτες αξιολόγησης της EBA και FSB οι οποίοι είναι: η κθοδήγηση από την ηγεσία, η συμμόρφωση, η αποτελεσματική επικοινωνία και η πρόκληση και τα κίνητρα

Πρόκληση της Ομάδας Διαχείρισης Κινδύνων, με την υλοποίηση πρωτοβουλιών που σχετίζονται με την πραγματοποίηση 1ης εσωτερικής ημερίδας για τη Διαχείριση Κινδύνων, την ανταλλαγή απόψεων και τις συναντήσεις στελεχών της Διαχείρισης Κινδύνων και του CRO.

Εκτιμήσεις για την Εξέλιξη των Δραστηριοτήτων του Ομίλου Πειραιώς κατά το έτος 2020

Αναφορικά με τις προοπτικές για τους επόμενους 12 μήνες, οι κυριότεροι παράγοντες κινδύνου για τις εξελίξεις στην ελληνική οικονομία, το εγχώριο τραπεζικό τομέα εν γένει και την Τράπεζα Πειραιώς ειδικότερα, είναι οι παγκόσμιες και εγχώριες συνθήκες της μικροοικονομικής και της χρηματοπιστωτικής αγοράς, κυρίως λόγω των επιπτώσεων του κορωνοϊού καθώς και της πιθανής επιστροφής της Ευρωπαϊκής οικονομίας σε ύφεση. Επιπρόσθετα, το περιβάλλον των χαμηλών επιτοκίων και οι γεωπολιτικές εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή, και το προσφυγικό αποτελούν πρόσθετους παράγοντες κινδύνου.

Οι επιπτώσεις του COVID-19 στην οικονομική δραστηριότητα εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το φάσμα της πιθανής μετάδοσης του αλλά και του χρόνου του περιορισμού του. Από την άλλη πλευρά, τα μέτρα που έλαβαν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΕΚΤ τον Μάρτιο 2020 για τον περιορισμό των επιπτώσεων του COVID-19 στις οικονομίες των κρατών μελών της ΕΕ, στις επιχειρήσεις που πλήττονται, ενώ και τα επιπρόσθετα μέτρα που έλαβαν η Ελληνική Κυβέρνηση και η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών για την άμβλυνση των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 στους πληγέντες δανειολήπτες αναμένεται να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις και να αποκαταστήσουν την εμπιστοσύνη και να υποστηρίξουν την ταχεία ανάκαμψη.

Το βασικό σενάριο υποθέτει ότι η ελληνική οικονομία θα φέρει το πλήρες βάρος της πανδημίας κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2020, όταν το τριμηνιαίο ΑΕΠ αναμένεται να συρρικνωθεί σε επίπεδο κοντά στα χειρότερα τρίμηνα της πρόσφατης κρίσης στην Ελλάδα και στη συνέχεια να επιστρέψει σταδιακά στην ανάπτυξη κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους. Οι

προαναφερθείσες υποθέσεις ενδέχεται να οδηγήσουν σε συρρίκνωση του ΑΕΠ το 2020, η οποία όμως θα ακολουθήσει μια ανάκαμψη σε σχήμα V το 2021, καθώς η οικονομία θα επιστρέφει στην κανονικότητα.

Σε μια τέτοια περίπτωση, είναι δυνατόν να υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις σε ορισμένους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, όπως ο τουρισμός, η μεταποίηση και η ναυτιλία. Η παρατεταμένη επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας θα μπορούσε να επηρεάσει τις προσπάθειες μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων των ελληνικών τραπεζών και να ασκήσει πίεση στις πηγές εσόδων τους.

Η Τράπεζα Πειραιώς παρακολουθεί συνεχώς τις εξελίξεις στο μέτωπο της πανδημίας COVID-19 και βρίσκεται σε εγρήγορση προκειμένου να αναλάβει κατάλληλες ενέργειες για τη διαφύλαξη της κεφαλαιακής της θέσης και της ρευστότητάς της και την εφαρμογή του νέου χρηματοοικονομικού και στρατηγικού πλάνου.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2020

Μη Εκτελεστικός Πρόεδρος Δ.Σ.

Διευθύνων Σύμβουλος
Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.

Γεώργιος Π. Χαντζηνικολάου

Χρήστος Ι. Μεγάλου

ΔΗΛΩΣΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Η παρούσα Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας Πειραιώς αποτελεί μέρος της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και περιέχει πληροφορίες αναφορικά με τα ζητήματα του άρθρου 152 του Ν. 4548/2018 κατά την ημερομηνία αναφοράς της 31 Δεκεμβρίου 2019 καθώς και των γεγονότων μεταγενέστερης περιόδου και μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης.

Ειδικότερα, στο Κεφάλαιο I περιγράφεται το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που η Τράπεζα εφαρμόζει σε επίπεδο εταιρικής διακυβέρνησης και λειτουργίας, καθώς και τα στοιχεία του Εσωτερικού της Κανονισμού Εταιρικής Διακυβέρνησης και Λειτουργίας. Το Κεφάλαιο II περιλαμβάνει την ανάλυση της σύνθεσης και τον τρόπο λειτουργίας των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών οργάνων και των επιτροπών της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ), της Κανονιστικής Συμμόρφωσης και της Διαχείρισης Κινδύνων που εφαρμόζει η Τράπεζα.

I. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ & ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Η Τράπεζα Πειραιώς, ως ανώνυμη εταιρεία εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών, παράλληλα με τις διατάξεις του εταιρικού δικαίου και το Καταστατικό της, εφαρμόζει τις διατάξεις Εταιρικής Διακυβέρνησης εισηγμένων εταιρειών που περιέχονται στο Ν. 3016/2002. Επιπλέον, ως χρηματοπιστωτικός οργανισμός που εποπτεύεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η Τράπεζα εφαρμόζει τις αυστηρότερες ειδικές διατάξεις του Ν. 4261/2014 και της Π.Δ./Τ.Ε. 2577/9.3.2006 για τις αρχές λειτουργίας και τα κριτήρια αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Περαιτέρω, η Τράπεζα Πειραιώς έχει καταρτίσει και εφαρμόζει Εσωτερικό Κανονισμό Εταιρικής Διακυβέρνησης και Λειτουργίας (στο εξής «ο Κανονισμός») ο οποίος αποτελεί εσωτερικό έγγραφο της Τράπεζας. Στον Κανονισμό ενσωματώνονται οι κανόνες που απορρέουν από το υποχρεωτικό θεσμικό πλαίσιο (ιδίως Ν. 3016/2002, Ν. 4261/2014, Π.Δ./Τ.Ε. 2577/9.3.2006, απόφαση υπ' αριθμ. 5/204/14.11.2000 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, οι διατάξεις του Κανονισμού του Χρηματιστηρίου Αθηνών) και υιοθετούνται οι βέλτιστες διεθνείς πρακτικές Εταιρικής Διακυβέρνησης συμπεριλαμβανομένων των Αρχών Εταιρικής Διακυβέρνησης του ΟΟΣΑ (2004).

Τόσο το Καταστατικό της Τράπεζας, το οποίο εναρμονίσθηκε με απόφαση της από 28 Ιουνίου 2019 Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας στις διατάξεις του Ν.4548/2018, όσο και ο Κανονισμός της, είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.piraeusbankgroup.com

Βασικοί στόχοι του Κανονισμού είναι:

- i) η διασφάλιση της διαφάνειας, αρτιότητας, λειτουργικότητας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης και εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας,
- ii) η ενίσχυση της εμπιστοσύνης προς την Τράπεζα των ημεδαπών και αλλοδαπών επενδυτών, των μετόχων, των εργαζομένων και των πελατών της,
- iii) η διαρκής συμμόρφωση της Τράπεζας με τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν την οργάνωση και λειτουργία της, καθώς και τις δραστηριότητές της,
- iv) η διαμόρφωση πλαισίου αυτορρύθμισης της λειτουργίας της Τράπεζας με τη θέσπιση δεσμευτικών κανόνων για τη διοίκηση, τα στελέχη και το προσωπικό της, οι οποίοι λειτουργούν συμπληρωματικά προς τις διατάξεις του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου και θεσπίζονται με γνώμονα την ενίσχυση της χρηστής και υπεύθυνης διοίκησης και λειτουργίας της Τράπεζας.

Η οργανωτική δομή της Τράπεζας συμμορφώνεται με τις εκάστοτε ισχύουσες αρχές του θεσμικού πλαισίου, το οποίο διέπει

τη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων, και είναι διαρθρωμένη κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των κύριων επιχειρησιακών τομέων στους οποίους δραστηριοποιείται. Η διασφάλιση αποτελεσματικής οργανωτικής δομής και ο σαφής καθορισμός των αρμοδιοτήτων και ορίων ευθύνης κάθε υπηρεσιακής μονάδας της Τράπεζας αποτελούν τη βάση, στην οποία στηρίζονται η λειτουργία και οι εργασίες της Τράπεζας. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο σχεδιασμό σαφούς οργανωτικής διάρθρωσης με ευκρινείς, διαφανείς και συνεπείς γραμμές ευθύνης, στη θέσπιση αποτελεσματικών και αναλυτικών διαδικασιών διεξαγωγής των εργασιών της Τράπεζας και επαρκών μηχανισμών ελέγχου αυτών, καθώς και στον εντοπισμό, διαχείριση, παρακολούθηση και αναφορά των κινδύνων, τους οποίους αναλαμβάνει ή ενδέχεται να αναλάβει η Τράπεζα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της.

Βασικό μέλημα της Τράπεζας αποτελεί, επίσης, η ανάπτυξη και η συνεχής αναβάθμιση, τόσο σε ατομικό όσο και σε επίπεδο Ομίλου, του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ), το οποίο αποτελεί σύνολο επαρκώς τεκμηριωμένων και λεπτομερών καταγεγραμμένων ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών, ενσωματώνοντας τις βέλτιστες αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης και καλύπτοντας σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα και συναλλαγή της Τράπεζας, συντελώντας στην αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία της.

Στον Κανονισμό γίνεται αναλυτική αναφορά στις αρμοδιότητες και στη λειτουργία των βασικών οργάνων της Τράπεζας, ιδίως αναφορικά με το Διοικητικό Συμβούλιο, την Επιτροπή Ελέγχου, την Επιτροπή Κινδύνων, την Επιτροπή Αποδοχών, την Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Διοικητικού Συμβουλίου, την Επιτροπή Στρατηγικής, την Επιτροπή Δεοντολογίας και Διακυβέρνησης Δ.Σ., την Εκτελεστική Επιτροπή Ομίλου και τις Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου, Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της υπαγωγής της στις διατάξεις του Ν.3864/2010, έχει υπογραφεί μεταξύ της Τράπεζας και του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) η από 27 Νοεμβρίου 2015 Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας (Relationship Framework Agreement - RFA⁴). Το RFA ρυθμίζει τη σχέση μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ για θέματα που άπτονται μεταξύ άλλων:

- (α) της Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας,
- (β) της παρακολούθησης της υλοποίησης του πλαισίου διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και της απόδοσης της Τράπεζας σε σχέση με αυτό,
- (γ) των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του Εκπροσώπου του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας
- (δ) της υποχρέωσης λήψης της έγκρισης του ΤΧΣ για σημαντικά θέματα, καθώς και
- (ε) της παρακολούθησης του προφίλ κινδύνου της Τράπεζας σε σχέση με την εγκεκριμένη Στρατηγική Κινδύνων και Κεφαλαίων.

II. ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

1. Γενική Συνέλευση των Μετόχων (Γ.Σ.)

1.1. Αρμοδιότητες Γενικής Συνέλευσης

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς είναι το ανώτατο όργανο της Τράπεζας και είναι αρμόδια, μεταξύ άλλων, για την εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των εξωτερικών ελεγκτών καθώς και την έγκριση της

⁴ Σχέδιο της Σύμβασης Πλαισίου Συνεργασίας είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του ΤΧΣ (http://www.hfsf.gr/files/rfa/RFA_HFSF_revised.pdf)

Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης στην οποία περιλαμβάνονται η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και οι Ενοποιημένες και Ατομικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας. Οι αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης είναι αυτές που προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις και το καταστατικό της Τράπεζας.

1.2. Σύγκληση Γενικής Συνέλευσης

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων συνέρχεται υποχρεωτικά στην έδρα της Τράπεζας ή στην περιφέρεια άλλου δήμου εντός του νομού της έδρας ή άλλου δήμου όμορου της έδρας ή στην περιφέρεια του δήμου, όπου βρίσκεται η έδρα του Χρηματιστηρίου Αθηνών, τουλάχιστον μια φορά κάθε εταιρική χρήση, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία και το καταστατικό της. Η Γενική Συνέλευση συγκαλείται τουλάχιστον είκοσι (20) μέρες πριν την πραγματοποίηση της συνεδρίασης (μη συμπεριλαμβανομένων των ημερών πρόσκλησης και συνεδρίασης) με πρόσκληση των μετόχων από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Η πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης αναρτάται, σύμφωνα με το νόμο, στην ιστοσελίδα της Τράπεζας Πειραιώς <http://www.piraeusbankgroup.com> καθώς και στο διαδικτυακό τόπο της Διεύθυνσης Εταιρειών & ΓΕΜΗ. Σε περίπτωση επαναληπτικής Γενικής Συνέλευσης, η πρόσκληση ανακοινώνεται ως ανωτέρω δέκα (10) ημέρες τουλάχιστον πριν τη συνεδρίασή της. Δεν απαιτείται ανακοίνωση νεότερης πρόσκλησης, εάν στην αρχική πρόσκληση ορίζονται ο τόπος και ο χρόνος της επαναληπτικής συνεδρίασης, εάν δεν επιτευχθεί απαρτία, υπό την προϋπόθεση ότι μεσολαβούν τουλάχιστον πέντε (5) πλήρεις ημέρες ανάμεσα στην ματαιωθείσα συνεδρίαση και στην επαναληπτική.

Επιπλέον, από την ημέρα ανακοίνωσης της πρόσκλησης για σύγκληση Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων μέχρι και την ημέρα της Γενικής Συνέλευσης, αναρτώνται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας τουλάχιστον οι ακόλουθες πληροφορίες:

- α) το Επεξηγηματικό Σημείωμα για κάθε θέμα της ημερήσιας διάταξης που προτείνεται προς έγκριση από τη Γενική Συνέλευση,
- β) το Έντυπο Διορισμού Αντιπροσώπου (εξουσιοδότηση) για τη συμμετοχή και ψήφο στη Συνέλευση μέσω αντιπροσώπου,
- γ) οι αναλυτικές πληροφορίες, σύμφωνα με το άρθρο 141 του Ν. 4548/2018 σχετικά με τα δικαιώματα μειοψηφίας που ορίζονται στις παρ. 2, 3 και 6 του άρθρου 141 του Ν. 4548/2018 όπως ισχύουν, για τα δικαιώματα μειοψηφίας και τους όρους άσκησής τους,
- δ) ο συνολικός αριθμός των μετοχών και των δικαιωμάτων ψήφου που υφίστανται κατά την ημερομηνία της Πρόσκλησης της Γενικής Συνέλευσης.

Η Γενική Συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα πέμπτο (1/5) τουλάχιστον του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Εάν δεν επιτευχθεί απαρτία, η Γενική Συνέλευση συνέρχεται εκ νέου εντός είκοσι (20) ημερών από τη χρονολογία της ματαιωθείσας συνεδρίασης εφ' όσον προσκληθεί προ δέκα (10) τουλάχιστον ημερών, βρίσκεται δε κατά την α' επαναληπτική συνεδρίαση σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως επί των θεμάτων της αρχικής ημερήσιας διάταξης, οποιοδήποτε και αν είναι το εκπροσωπούμενο τμήμα του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Κατ' εξαίρεση, προκειμένου για αποφάσεις που αφορούν στη μεταβολή της εθνικότητας της Τράπεζας, στη μεταβολή του αντικειμένου της Τράπεζας, στην επαύξηση των υποχρεώσεων των μετόχων, στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου που δεν προβλέπεται από το καταστατικό, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 24 του Ν. 4548/2018, εκτός εάν επιβάλλεται από το νόμο ή γίνεται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών, στη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, εκτός εάν γίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 21 ή την παράγραφο 6 του άρθρου 49 του Ν. 4548/2018, στη μεταβολή του τρόπου διάθεσης των κερδών, στη συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή διάλυση

της εταιρείας, παροχή ή ανανέωση εξουσίας προς το διοικητικό συμβούλιο για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 24 του Ν. 4548/2018, και σε κάθε άλλη περίπτωση που ορίζεται στο νόμο, η συνέλευση ευρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτήν μέτοχοι εκπροσωπώντας το ήμισυ (1/2) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Εάν δεν επιτευχθεί απαρτία, στην επαναληπτική συνεδρίαση, η Γενική Συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως επί των ανωτέρω θεμάτων της αρχικής ημερησίας διάταξης όταν εκπροσωπείται το 1/5 τουλάχιστον του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Οι αποφάσεις τη Γενικής Συνέλευσης λαμβάνονται κατ' απόλυτη πλειοψηφία των εκπροσωπούμενων στη συνέλευση ψήφων. Κατ' εξαίρεση, οι αποφάσεις που προβλέπονται από τις παρ. 3 του άρθρου 130 Ν. 4548/2018 λαμβάνονται με πλειοψηφία των 2/3 των ψήφων που εκπροσωπούνται στη συνέλευση.

1.3. Δικαίωμα Συμμετοχής και Ψήφου

Στην Γενική Συνέλευση έχουν δικαίωμα να λάβουν μέρος και να ψηφίσουν οι Μέτοχοι που είναι εγγεγραμμένοι στο ηλεκτρονικό αρχείο των άυλων μετοχών της Τράπεζας του Συστήματος Άυλων Τίτλων (Σ.Α.Τ.), που διαχειρίζεται το Κεντρικό Αποθετήριο Τίτλων (ΚΑΑ) και τηρείται στα «Ελληνικά Χρηματιστήρια Ανώνυμη Εταιρεία Συμμετοχών, Εκκαθάρισης Διακανονισμού & Καταχώρησης» («ΕΧΑΕ»), κατά την πέμπτη ημέρα που προηγείται της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης, (Ημερομηνία Καταγραφής). Η ιδιότητα του μετόχου αποδεικνύεται με κάθε νόμιμο μέσο, ιδίως μέσω της πληροφόρησης που διαβιβάζεται από το ΚΑΑ ή άλλους συμμετέχοντες και διαμεσολαβητές που είναι εγγεγραμμένοι στο ΚΑΑ.

Σε περίπτωση μη επίτευξης της απαιτούμενης απαρτίας στη συνεδρίαση της Γ.Σ., στην Επαναληπτική Γενική Συνέλευση έχουν δικαίωμα να λάβουν μέρος και να ψηφίσουν Μέτοχοι, οι οποίοι θα είναι εγγεγραμμένοι στο ανωτέρω αρχείο κατά την πέμπτη ημέρα που προηγείται της συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης (Ημερομηνία Καταγραφής Επαναληπτικής Γενικής Συνέλευσης).

Η μετοχική ιδιότητα κατά την Ημερομηνία Καταγραφής και την Ημερομηνία Καταγραφής της Επαναληπτικής Γενικής Συνέλευσης αποδεικνύεται μέσω απευθείας ηλεκτρονικής σύνδεσης της Τράπεζας με τα αρχεία του Σ.Α.Τ. Για την άσκηση των δικαιωμάτων των μετόχων δεν απαιτείται η δέσμευση των μετοχών κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στην Ημερομηνία Καταγραφής ή και την Ημερομηνία Καταγραφής της Επαναληπτικής Γενικής Συνέλευσης και την ημερομηνία της αντίστοιχης συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης.

1.4. Διαδικασία Συμμετοχής και Ψήφου μέσω αντιπροσώπου

Οι μέτοχοι συμμετέχουν στη Γενική Συνέλευση αυτοπροσώπως ή δια νομίμως εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου τους τον οποίον διορίζουν και ανακαλούν, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις της νομοθεσίας.

1.5. Δικαιώματα Μειοψηφίας

Οι Μέτοχοι της Τράπεζας έχουν, μεταξύ άλλων, τα δικαιώματα που προβλέπονται στις παραγράφους 2, 3, 6 και 7 του άρθρου 141 του Ν. 4548/2018:

- Μέτοχοι που εκπροσωπούν τουλάχιστον ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, μπορούν με αίτησή τους, να ζητήσουν από το Διοικητικό Συμβούλιο να εγγράψει στην ημερήσια διάταξη της Γ.Σ., πρόσθετα θέματα. Η συγκεκριμένη αίτηση πρέπει να περιέλθει στο Διοικητικό Συμβούλιο τουλάχιστον δέκα πέντε (15) ημέρες πριν από

την ημερομηνία της Γ.Σ. Η αίτηση για την εγγραφή πρόσθετων θεμάτων στην ημερήσια διάταξη συνοδεύεται από αιτιολόγηση ή από σχέδιο απόφασης προς έγκριση στη Γ.Σ. Η αναθεωρημένη ημερήσια διάταξη δημοσιοποιείται με τον ίδιο τρόπο όπως η προηγούμενη ημερήσια διάταξη δεκατρείς (13) ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γ.Σ. και ταυτόχρονα τίθεται στη διάθεση των μετόχων στην ιστοσελίδα της Τράπεζας, μαζί με την αιτιολόγηση ή το σχέδιο απόφασης που έχει υποβληθεί από τους αιτούντες μετόχους, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 141, παρ. 2 του Ν. 4548/2018. Εάν τα πρόσθετα θέματα δεν δημοσιευθούν, όπως περιγράφεται ανωτέρω, οι αιτούντες μέτοχοι δικαιούνται να ζητήσουν την αναβολή της Γενικής Συνέλευσης, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 141 και να προβούν οι ίδιοι στη δημοσίευση, με δαπάνη της Τράπεζας.

- Μέτοχοι που εκπροσωπούν τουλάχιστον ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, μπορούν με αίτησή τους, να υποβάλλουν σχέδια αποφάσεων για θέματα που έχουν περιληφθεί στην αρχική ή την αναθεωρημένη ημερήσια διάταξη. Η συγκεκριμένη αίτηση πρέπει να περιέλθει στο Διοικητικό Συμβούλιο, επτά (7) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γ.Σ., τα σχέδια δε αποφάσεων αναρτώνται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (<http://www.piraeusbankgroup.com>) τουλάχιστον έξι (6) ημέρες πριν την ημερομηνία της Γ.Σ., κατά τα οριζόμενα στην παρ.3 του άρθρου 123.
- Μετά από αίτηση οποιουδήποτε Μετόχου που υποβάλλεται στην Τράπεζα πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να παράσχει στη Γ.Σ. τις αιτούμενες συγκεκριμένες πληροφορίες για τις υποθέσεις της Τράπεζας, στο μέτρο που αυτές είναι χρήσιμες για την πραγματική εκτίμηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να απαντήσει ενιαία σε αιτήσεις μετόχων με το ίδιο περιεχόμενο. Υποχρέωση παροχής πληροφοριών δεν υφίσταται όταν οι σχετικές πληροφορίες διατίθενται ήδη στην ιστοσελίδα της Τράπεζας, ιδίως με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων.
- Με αίτηση μετόχων που εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, που υποβάλλεται στην Τράπεζα πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη Γ.Σ., το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να ανακοινώσει στη Γ.Σ. τα ποσά που κατά την τελευταία διετία καταβλήθηκαν σε κάθε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή τους διευθυντές της Τράπεζας, καθώς και κάθε παροχή προς τα πρόσωπα αυτά, από οποιαδήποτε αιτία ή σύμβαση της Τράπεζας με αυτούς. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά.
- Μετά από αίτηση μετόχων που εκπροσωπούν το ένα δέκατο (1/10) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, η οποία υποβάλλεται στην Εταιρεία πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη Γ.Σ., το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να παρέχει στη Γενική Συνέλευση πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της Εταιρείας. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά.

Σε όλες τις ανωτέρω αναφερόμενες περιπτώσεις οι αιτούντες μέτοχοι οφείλουν να αποδεικνύουν τη μετοχική τους ιδιότητα και τον αριθμό των μετοχών που κατέχουν κατά την άσκηση του σχετικού δικαιώματος. Τέτοια απόδειξη αποτελεί και η προσκόμιση βεβαίωσης από τον φορέα στον οποίο τηρούνται οι οικείες κινητές αξίες ή η πιστοποίηση της μετοχικής ιδιότητας με απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση φορέα και Τράπεζας.

Πληροφορίες για την λειτουργία και τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων των μετόχων της Τράπεζας παρέχονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας, στον παρακάτω σύνδεσμο: <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/corporate-governance/general-meetings>

2. Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.)

2.1 Σύσταση

Η Τράπεζα, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Καταστατικού της, όπως αυτό ισχύει σήμερα, διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) που αποτελείται από εννέα (9) έως δεκαπέντε (15) Μέλη. Βάσει του νόμου 3016/2002, το Δ.Σ. αποτελείται από εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη. Ο αριθμός των μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ. δεν πρέπει να είναι μικρότερος του ενός τρίτου (1/3) του συνολικού αριθμού των μελών. Μεταξύ των μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ., τουλάχιστον δύο (2) πρέπει να είναι ανεξάρτητα, κατά την έννοια του άρθρου 4 του ανωτέρω Νόμου. Σύμφωνα με τον Ν.3864/2010, στο Δ.Σ. της Τράπεζας μετέχει ως μέλος και εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ). Οι αρμοδιότητές του ορίζονται στο Ν.3864/2010 και το RFA.

Επιπρόσθετα, το RFA περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και τις εξής προβλέψεις σχετικά με τη σύσταση του Δ.Σ. της Τράπεζας: (α) ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. δεν μπορεί να είναι μικρότερος των επτά (7) και μεγαλύτερος των δεκαπέντε (15), επιτρεπόμενου μόνο μονού αριθμού μελών, συμπεριλαμβανομένου του εκπροσώπου του ΤΧΣ σύμφωνα με το Ν.3864/2010 (β) ο Πρόεδρος του Δ.Σ. πρέπει να είναι μη εκτελεστικό μέλος και δεν μπορεί να προεδρεύει ταυτόχρονα της Επιτροπής Ελέγχου και της Επιτροπής Κινδύνων, (γ) η πλειοψηφία των μελών του Δ.Σ. πρέπει να είναι μη εκτελεστικά ενώ τουλάχιστον το 50% αυτών (στρογγυλοποιούμενο στον πλησιέστερο ακέραιο) και σε κάθε περίπτωση όχι λιγότερα από τρία (3), μη συμπεριλαμβανομένου του Εκπροσώπου του ΤΧΣ, πρέπει να είναι ανεξάρτητα κατά την έννοια του Ν. 3016/2002 και της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2005/162/ΕΚ και, (δ) το Δ.Σ. πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο (2) εκτελεστικά μέλη.

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει υιοθετήσει Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. Η εν λόγω Πολιτική βασίζεται στις ισχύουσες κανονιστικές υποχρεώσεις και ενσωματώνει τα ακόλουθα κείμενα: (α) τις διατάξεις του Ν.4261/2014, (β) τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΑΤ αναφορικά με την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών του Δ.Σ. και, (γ) τις προβλέψεις του RFA καθώς και βέλτιστες διεθνείς πρακτικές. Στην εν λόγω πολιτική περιγράφονται αναλυτικά οι γενικές αρχές, η διαδικασία, καθώς και τα κριτήρια ανάδειξης υποψηφίων μελών του Δ.Σ. (εξαιρουμένου του εκπροσώπου του ΤΧΣ) στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, (α) κριτήρια καταλληλότητας (fit and proper), (β) κριτήρια αποφυγής σύγκρουσης συμφερόντων, (γ) κριτήρια διαθεσιμότητας και αφιέρωσης επαρκούς χρόνου στις εργασίες του Δ.Σ., (δ) κριτήρια που αφορούν στη χρηματοοικονομική εμπειρία στον τραπεζικό τομέα, τη δέσμευση για την εφαρμογή διεθνώς αναγνωρισμένων βέλτιστων τραπεζικών πρακτικών με έμφαση στη διαχείριση κινδύνων, την κανονιστική συμμόρφωση και το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΣΕ), την επαρκή γνώση του κανονιστικού και επιχειρηματικού πλαισίου στο οποίο δραστηριοποιείται η Τράπεζα καθώς και (ε) κριτήρια που αφορούν στην ανεξαρτησία, το ήθος και την προσωπικότητα του υποψήφιου μέλους.

Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου να θεωρηθεί από το Δ.Σ. και την Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. ένα πρόσωπο ως κατάλληλος υποψήφιος, θα πρέπει:

- (α) να πληροί τα κριτήρια καταλληλότητας (fit and proper) όπως ορίζονται στην παράγραφο (α) κατωτέρω,
- (β) να μη συντρέχει περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων με την Τράπεζα,
- (γ) να είναι σε θέση να αφιερώνει επαρκή χρόνο στο Δ.Σ. της Τράπεζας ανάλογα με τη θέση για την οποία προτείνεται, και
- (δ) να πληροί ένα ή περισσότερα από τα χαρακτηριστικά που αναφέρονται στην παράγραφο (δ) κατωτέρω.

(α) Κριτήρια καταλληλότητας (fit and proper)

- 1. Τιμιότητα, ακεραιότητα και αξιοπιστία:** Ο υποψήφιος, με βάση το ιστορικό του, πρέπει να έχει την ικανότητα να εμπνέει στο πρόσωπό του την εμπιστοσύνη που απαιτείται για την ένταξή του στο ανώτατο όργανο διοίκησης της Τράπεζας. Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. διασφαλίζει ότι όλοι οι υποψήφιοι είναι ανεπίληπτα πρόσωπα.
- 2. Εμπειρία και Προϋπηρεσία:** Ο υποψήφιος θα πρέπει να διαθέτει επαρκή εμπειρία και επιτυχή σταδιοδρομία στον αντίστοιχο τομέα του. Θα πρέπει, επίσης, να είναι σε θέση να τεκμηριώσει σχετική προγενέστερη προϋπηρεσία του, η οποία καλύπτει τις απαιτήσεις αυτής της παραγράφου.
- 3. Ανεξαρτησία πνεύματος:** Ο υποψήφιος θα πρέπει να έχει σαφώς την ικανότητα να σχηματίζει και να εκφράζει ανεξάρτητη κρίση επί όλων των θεμάτων που επιλαμβάνεται το Δ.Σ.

(β) Απουσία σύγκρουσης συμφερόντων - Ασυμβίβαστο μελών Δ. Σ.

Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών και το Δ.Σ., διασφαλίζουν ότι δεν υφίστανται στο πρόσωπο υποψήφιου μέλους Δ.Σ. επαγγελματικές ιδιότητες ασυμβίβαστες με την ιδιότητα του μέλους του Δ.Σ. της Τράπεζας, καθώς και ότι τα προσωπικά, επιχειρηματικά ή επαγγελματικά συμφέροντα και σχέσεις των υποψηφίων δε συγκρούονται σε πάγια βάση με τα συμφέροντα της Τράπεζας και του Ομίλου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό της Τράπεζας και το εκάστοτε ισχύον νομικό και κανονιστικό πλαίσιο. Όλοι οι υποψήφιοι πρέπει να υποβάλουν, πριν από την οριστική εκλογή τους, δήλωση ότι δε θα συντρέχει περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων με την Τράπεζα μετά την εκλογή τους ως Μέλη Δ.Σ.

(γ) Αφιέρωση χρόνου

Όλα τα υπό εξέταση πρόσωπα πρέπει να είναι σε θέση να αφιερώνουν επαρκή χρόνο και ενέργεια για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Στην περίπτωση των μη εκτελεστικών μελών, θα πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στον αριθμό των συμμετοχών τους σε άλλα Δ.Σ. και των λοιπών δεσμεύσεών τους εκτός της Τράπεζας.

Σύμφωνα με το άρθρο 83 παρ. 3 του Ν. 4261/2014 (άρθρο 91.3 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ) και με την επιφύλαξη των παρ.4 και 5 του ως άνω άρθρου, τα μέλη του Δ.Σ. δεν επιτρέπεται να κατέχουν περισσότερες της μιας εκ του ακόλουθου συνδυασμού θέσεων σε Διοικητικά Συμβούλια ταυτόχρονα: (α) μία θέση εκτελεστικού μέλους Δ.Σ. και δύο θέσεις μη εκτελεστικού μέλους Δ.Σ., (β) τέσσερις θέσεις μη εκτελεστικού μέλους Δ.Σ.

(δ) Επιθυμητά χαρακτηριστικά μελών Δ.Σ.

Οι υποψήφιοι είναι επιθυμητό να διαθέτουν ένα ή περισσότερα από τα χαρακτηριστικά που αναφέρονται στη συνέχεια, και το Δ.Σ. να καλύπτει σε συλλογικό επίπεδο τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- **Χρηματοοικονομική εμπειρία στον τραπεζικό τομέα (FIE):** Επαρκής κατανόηση των τραπεζικών εργασιών (με έμφαση στις χορηγήσεις και στη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων), του τομέα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και των ειδικών χαρακτηριστικών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
- **Χρηματοοικονομική εμπειρία:** Επαρκής κατανόηση θεμάτων ελέγχου και λογιστικής, και χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.
- **Ισχυρή δέσμευση για την εφαρμογή διεθνώς αναγνωρισμένων βέλτιστων τραπεζικών πρακτικών** με έμφαση στην εταιρική διακυβέρνηση, τη διαχείριση κινδύνων, την κανονιστική συμμόρφωση και στο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου («ΣΕΕ»).

- **Κανονιστικό πλαίσιο και διακυβέρνηση:** Επαρκής γνώση του κανονιστικού πλαισίου προληπτικής εποπτείας πιστωτικών ιδρυμάτων (π.χ. εθνικού και ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού τομέα), θεμάτων εταιρικής διακυβέρνησης και νομικών ευθυνών.
- **Διαχείριση κινδύνων: Ικανότητα εποπτείας του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων συμπεριλαμβανομένων της κουλτούρας διαχείρισης κινδύνων και διάθεσης ανάληψης κινδύνων.** Ικανότητα αναγνώρισης, αξιολόγησης και διαβάθμισης των κύριων κινδύνων που αντιμετωπίζει η Τράπεζα. Κατανόηση των θεμελιωδών ζητημάτων που αφορούν την διαχείριση των κινδύνων, καθώς και τη διαχείριση των κεφαλαίων.
- **Στρατηγική:** Κατανόηση του περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιείται η Τράπεζα, περιλαμβανομένης της ικανότητας αναγνώρισης των συμφερόντων των εμπλεκόμενων μερών (π.χ. μέτοχοι, Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού/ Monitoring Trustee. Εποπτικές Αρχές, εργαζόμενοι), των οικονομικών αλληλεξαρτήσεων καθώς και των άλλων εξωτερικών επιδράσεων στην ικανότητα του οργανισμού να επιτύχει τους στόχους του.
- **Ηγετικό προφίλ:** Εμπειρία σε μεγάλους Ομίλους (εισηγμένους σε χρηματιστήριο ή μη), δραστηριοποιούμενους σε διάφορους τομείς, κατά προτίμηση σε ηγετικές θέσεις (π.χ. Πρόεδρου Δ.Σ., Διευθύνοντα Συμβούλου, ή άλλου ρόλου σε ανώτατο διοικητικό επίπεδο).
- **Θέληση να επιχειρηματολογεί εποικοδομητικά κατά τη διαμόρφωση των αποφάσεων του Δ.Σ.:** Θέληση και ηθικό και πνευματικό ανάστημα να αντιπαρατίθεται, κατά τρόπο εποικοδομητικό, στις αποφάσεις και ενέργειες της εκτελεστικής διοίκησης της Τράπεζας, διατηρώντας παράλληλα το αναγκαίο πνεύμα ομαδικότητας και αποφεύγοντας τη δημιουργία εντάσεων.
- **Ισορροπία στη συμμετοχή των δύο φύλων:** Ικανοποιητική ισορροπία μεταξύ ανδρών και γυναικών ως μελών του Δ.Σ., σύμφωνα με τα εκάστοτε ισχύοντα στο κανονιστικό πλαίσιο.
- **Ανεξαρτησία:** Σε περίπτωση ανεξάρτητης μη εκτελεστικής θέσης, ο υποψήφιος πρέπει να πληροί όλα τα τυπικά κριτήρια ανεξαρτησίας του Ν. 3016/2002 και να είναι συμβατός με τη σύσταση 2005/162/EC της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα και με τη σχετική πρόβλεψη του RFA με το ΤΧΣ.

Πρόσθετα κριτήρια για τα εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ.: Τα υπό εξέταση πρόσωπα για τη θέση εκτελεστικού μέλους Δ.Σ. θα πρέπει επιπλέον να είναι διατεθειμένα να συνάψουν σύμβαση πλήρους απασχόλησης ή παροχής υπηρεσιών με την Τράπεζα και να έχουν αποδείξει, τόσο στην τρέχουσα, όσο και σε προηγούμενες θέσεις, ότι διαθέτουν την εμπειρία, την ικανότητα και την ακεραιότητα ως εκτελεστικά μέλη για την καθοδήγηση της Τράπεζας (και του Ομίλου της) στην επίτευξη των στρατηγικών της στόχων.

Κατά τη διάρκεια υπαγωγής της Τράπεζας στις διατάξεις του Ν. 3864/2010, η σύνθεση του Δ.Σ. και τα μέλη του πρέπει επιπλέον να πληρούν τα κριτήρια που περιγράφονται στις παραγράφους 7, 8 και 10 του άρθρου 10 αυτού.

Σημειώνεται, τέλος, ότι σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο του Ενιαίου Μηχανισμού Εποπτείας (SSM) από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), κάθε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας υπόκειται στη διαδικασία αξιολόγησης της επάρκειας και καταλληλότητάς του από τον SSM.

Το Δ.Σ. εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας, η οποία ορίζει μεταξύ αυτών και τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ.. Η Γενική Συνέλευση κατά την εκλογή των Μελών του Δ.Σ. μπορεί να εκλέξει ως μέλη και μη μετόχους της Τράπεζας.

Ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. της Τράπεζας ορίζεται με σχετικό γραπτό αίτημα του ΤΧΣ προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ. σε συνέχεια του οποίου το Δ.Σ. προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες σύμφωνα με τον εταιρικό νόμο και το Καταστατικό της Τράπεζας για την ολοκλήρωση της εκλογής του, συμπεριλαμβανομένης της ανακοίνωσης του διορισμού

του στη Γενική Συνέλευση.

Η διάρκεια της θητείας των μελών του Δ.Σ. της Τράπεζας είναι τριετής, παρατείνεται δε μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση (Τ.Γ.Σ) που συνέρχεται μετά τη λήξη της θητείας τους. Το παρόν Δ.Σ. εξελέγη από την Τ.Γ.Σ. της 28 Ιουνίου 2017 και ως εκ τούτου η θητεία του λήγει την 28 Ιουνίου 2020, παρατεινόμενη κατά τα ανωτέρω.

Σύμφωνα με το Καταστατικό της Τράπεζας, αν κάποιο μέλος του Δ.Σ. παραιτηθεί, πεθάνει ή εκπέσει από το αξίωμα του με οποιοδήποτε τρόπο, ή κηρυχθεί έκπτωτο με απόφαση του Δ.Σ. λόγω αδικαιολόγητης απουσίας από τις συνεδριάσεις επί τρεις (3) συνεχείς μήνες, το Δ.Σ. δύναται να συνεχίσει τη διαχείριση και εκπροσώπηση της Τράπεζας χωρίς την αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών, εφόσον τα εναπομείναντα μέλη είναι τουλάχιστον εννέα (9). Η απόφαση της εκλογής υποβάλλεται στη δημοσιότητα του εταιρικού νόμου, όπως εκάστοτε ισχύει, και ανακοινώνεται από το Δ.Σ. στην αμέσως προσηχή Γενική Συνέλευση.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 καθώς και την ημερομηνία δημοσίευσης της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης 2019, το Δ.Σ. έχει την παρακάτω σύνθεση, όπως αυτή διαμορφώθηκε έπειτα από μεταβολές (παραιτήσεις, αντικαταστάσεις Μελών), την ανασυγκρότηση του Δ.Σ. σε σώμα και τον ορισμό των Εκτελεστικών και Μη Εκτελεστικών Μελών, σύμφωνα με το Νόμο 3016/2002:

Γεώργιος Χαντζηνικολάου	Πρόεδρος Δ.Σ., Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Karel De Boeck	Αντιπρόεδρος Δ.Σ., Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Χρήστος Μεγάλου	Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Βενετία Κοντογούρη	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Arne Berggren	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Enrico Tommaso Cucchiani	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
David Hexter	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Σολομών Μπεράχας	Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Alexander Blades	Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Περικλής Δοντάς	Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ., Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας σύμφωνα με το Ν.3864/2010

Κατά τη διάρκεια του 2019, επήλθαν οι εξής αλλαγές στη σύνθεση του Δ.Σ.:

- Στις 21 Νοεμβρίου 2019, ο κ. Γ. Γεωργακόπουλος, σε συνέχεια της ανάληψης καθηκόντων Διευθύνοντος Συμβούλου στην ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Intrum Hellas Ανώνυμη εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις» παραιτήθηκε από τη θέση του Εκτελεστικού Μέλους Δ.Σ. της Τράπεζας. Σημειώνεται ότι η Τράπεζα έχει εκκινήσει τη διαδικασία αναζήτησης και αξιολόγησης της καταλληλότητας υποψηφίων βάσει των κριτηρίων που ορίζονται από το εποπτικό/κανονιστικό πλαίσιο και τις σχετικές πολιτικές της Τράπεζας για την αντικατάστασή του.
- Κατά τη συνεδρίαση της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε, σε συνέχεια της από 28 Νοεμβρίου 2019 επιστολής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, τον κ. Περικλή Δοντά, ως νέο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ., Εκπρόσωπο του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σε αντικατάσταση του κ. Per Anders Fasth.

Οι ανωτέρω αλλαγές στη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου θα ανακοινωθούν στην Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων εντός του έτους 2020.

Βάσει του αναθεωρημένου RFA, στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. μετέχει, επίσης, χωρίς δικαίωμα ψήφου και Παρατηρητής του ΤΧΣ.

Το Δ.Σ. της Τράπεζας απαρτίζεται από μέλη με διεθνή εμπειρία σε υψηλόβαθμες διευθυντικές θέσεις και τεχνογνωσία, ιδιαίτερα στους τομείς των τραπεζικών αναδιαρθρώσεων και της μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Παράλληλα, διαθέτουν βαθιά γνώση και εμπειρία στην τραπεζική αγορά, συμβάλλουν ενεργά στη βελτίωση του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης, ηγούνται των σχετικών αλλαγών που απαιτούνται ενώ παράλληλα συμμετέχουν ενεργά στο δημιουργικό διάλογο και στην αναζήτηση λύσεων στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Τράπεζα.

Πληροφορίες για την τρέχουσα σύνθεση του Δ.Σ. αλλά και σύντομα βιογραφικά των μελών του παρέχονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας, στον παρακάτω σύνδεσμο: <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/corporate-governance/board>

2.2 Σχεδιασμός διαδοχής μελών Δ.Σ.

Η Πολιτική Σχεδιασμού Διαδοχής για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου (στο εξής «η Πολιτική»), η οποία υιοθετήθηκε τον Νοέμβριο του 2019, στοχεύει στη διαμόρφωση ενός πλαισίου που εξασφαλίζει τη σταθερότητα, τη συνέχεια και την ομαλή ένταξη των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου μέσω της εξεύρεσης και της επιλογής δυνητικών υποψηφίων για την περίπτωση των μόνιμων, προγραμματισμένων ή απρόβλεπτων, αποχωρήσεων μελών του, ιδίως μελών που υπηρετούν σε ηγετικές θέσεις (Πρόεδρος του Δ.Σ. και Επιτροπών του).

Ο σχεδιασμός διαδοχής των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι μία διαρκής και προσανατολισμένη προς το μέλλον διαδικασία. Στόχος είναι να καθίσταται το Διοικητικό Συμβούλιο ένα στρατηγικό πλεονέκτημα για την Τράπεζα και να εξασφαλίζεται ότι διαθέτει το ταλέντο και την εμπειρία που απαιτείται. Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. εξασφαλίζει ότι μία λίστα κατάλληλων και ενδιαφερόμενων υποψηφίων, με διαφορετικά προφίλ, καταρτίζεται σταδιακά και επικαιροποιείται τακτικά. Με στόχο τον περιορισμό μελλοντικών κινδύνων, μία μακροπρόθεσμη επιδίωξη της Τράπεζας είναι να έχει τον ιδανικό συνδυασμό νέων μελών Δ.Σ., μελών με μέση διάρκεια θητείας και μελών με μακροχρόνια θητεία.

Η διαδικασία του σχεδιασμού της διαδοχής περιγράφεται σε αδρές γραμμές κατωτέρω.

Προσδιορισμός και αξιολόγηση των τρεχουσών και μελλοντικών αναγκών: μια εσωτερική αξιολόγηση των μελλοντικών αναγκών του Διοικητικού Συμβουλίου και των βασικών Επιτροπών του διενεργείται ετησίως από την Επιτροπή Ανάδειξης. Τουλάχιστον άπαξ κάθε δύο έτη, κάθε μέλος του Δ.Σ. ερωτάται στο πλαίσιο συνέντευξης από τους Προέδρους του Δ.Σ. και της Επιτροπής Ανάδειξης για την άποψή του σχετικά με σημαντικά θέματα που αφορούν το σχεδιασμό διαδοχής. Επιπρόσθετη πληροφόρηση συγκεντρώνεται από την Επιτροπή Ανάδειξης από άλλους ενδιαφερόμενους (π.χ. τους βασικούς μετόχους και τη διοίκηση). Επιπλέον, μία ανεξάρτητη αξιολόγηση από εξειδικευμένο τρίτο μέρος διενεργείται τουλάχιστον κάθε τρία έτη, αρχής γενομένης από το 2020.

Profile matrix: Το αποτέλεσμα της ανωτέρω διαδικασίας συνοψίζεται και παρουσιάζεται στην Επιτροπή Ανάδειξης με τη μορφή ενός αρχείου στο οποίο οι απαιτούμενες δεξιότητες, ικανότητες και ποικιλομορφία αντιπαραβάλλονται με την τρέχουσα σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου. Αυτό το αρχείο, σε συνδυασμό με τα σχέδια αποχώρησης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου θα αποτελούν τη βάση για τη μακροπρόθεσμο πλάνο πρόσληψης και αναζήτησης νέων μελών Δ.Σ.

Αναζήτηση, επιλογή και διορισμός: Κατά την εντοπισμό πιθανών υποψηφίων, η Επιτροπή Ανάδειξης θα πρέπει να βασίζεται στην έρευνά της στα κριτήρια που περιγράφονται στην Πολιτική (τα οποία, μεταξύ άλλων, ενσωματώνουν τα κριτήρια

καταλληλότητας του ΤΧΣ και της ΕΚΤ). Η Επιτροπή Ανάδειξης μπορεί να χρησιμοποιεί μία ποικιλία εσωτερικών και εξωτερικών πηγών για τον προσδιορισμό πιθανών υποψηφίων. Σε περίπτωση ορισμού νέου μέλους Δ.Σ., η λίστα των πιθανών υποψηφίων επισκοπείται από την Επιτροπή Ανάδειξης προκειμένου να περιοριστεί η αναζήτηση και να καταρτισθεί μία συντομευμένη λίστα. Όταν αυτή η διαδικασία κατάρτισης της συντομευμένης λίστας ολοκληρωθεί, η Επιτροπή Ανάδειξης διεξάγει, πριν την τελική εισήγηση προς το Δ.Σ., συναντήσεις με τους υποψηφίους. Κατόπιν της έγκρισης του Δ.Σ. και πριν τον επίσημο ορισμό του υποψηφίου μέλους Δ.Σ., διοργανώνονται συναντήσεις με τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και άλλα μέλη Δ.Σ.

Ποικιλομορφία και ένταξη: Η Επιτροπή Ανάδειξης εξετάζει ένα ευρύ φάσμα συμπληρωματικών δεξιοτήτων, προσωπικοτήτων και ικανοτήτων κατά την αναζήτηση μη εκτελεστικών μελών Δ.Σ., λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλομορφία κατά την υποβολή σύστασης για νέο διορισμό. Η σύνθεση του Δ.Σ. και ο σχεδιασμός διαδοχής μελών Δ.Σ. αφορούν και την ένταξη με την έννοια των ικανοτήτων, γνώσεων και απόψεων. Οι παραδοσιακές διαστάσεις της ποικιλομορφίας, όπως το γένος, το φύλο και η διάρκεια θητείας είναι σημαντικές αλλά τα μέλη του Δ.Σ. θα πρέπει συνολικά να διαθέτουν μία ευρεία γκάμα δεξιοτήτων, τεχνογνωσία, γνώση του κλάδου, επιχειρηματική και άλλη εμπειρία (ένταξη) απαραίτητων για την αποτελεσματική επίβλεψη της Τράπεζας.

Σχεδιασμός διαδοχής εκτελεστικών μελών Δ.Σ.

Η διαδικασία σχεδιασμού της διαδοχής του Διευθύνοντος Συμβούλου διέπεται από ξεχωριστή πολιτική, τη «Διαδικασία Σχεδιασμού Διαδοχής του Διευθύνοντος Συμβούλου». Η εν λόγω διαδικασία βασίζεται, μεταξύ άλλων, στις εξής αρχές:

Τα θέματα που αφορούν τη διαδοχή του Διευθύνοντος Συμβούλου πρέπει να αντιμετωπίζονται σε προληπτική βάση και ως εκ τούτου η διαδικασία του σχεδιασμού της διαδοχής είναι μία διαρκής διαδικασία, με μακροπρόθεσμη προοπτική.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις μη αναμενόμενης αποχώρησης του, ο Διευθύνων Σύμβουλος μετέχει σε αυτήν υπό την έννοια ότι αποτελεί ευθύνη του η εσωτερική διαδικασία με την οποία εξασφαλίζεται η εσωτερική ανάπτυξη εν δυνάμει υποψηφίων για τους ανώτερους εκτελεστικούς ρόλους.

Ο σχεδιασμός διαδοχής περιλαμβάνει μία ετήσια επισκόπηση της Επιτροπής Ανάδειξης Υποψηφίων σε συνεργασία με Μονάδα Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού των μελλοντικών αναγκών ηγετικών στοιχείων βάσει των οποίων θα εκτιμώνται οι πιθανοί υποψήφιοι καθώς και μία εξωτερική συγκριτική αξιολόγηση.

Η διαδικασία διαφοροποιείται ανάλογα με το εάν η αποχώρηση του εν ενεργεία Διευθύνοντος Συμβούλου είναι αναμενόμενη ή αιφνίδια.

Στην περίπτωση αναμενόμενης διαδοχής η διαδικασία περιλαμβάνει εν συντομία τα εξής στάδια:

Προσδιορισμός και αξιολόγηση των μελλοντικών αναγκών: Η διαδικασία εκκινεί από τον προσδιορισμό της μελλοντικής στρατηγικής της Τράπεζας η οποία αποτελεί τη βάση για τον τύπο των ικανοτήτων και της εμπειρίας που απαιτούνται από τον νέο Διευθύνοντα Σύμβουλο προκειμένου να επιτύχει τους στόχους της Τράπεζας.

Κριτήρια αξιολόγησης: Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων, σε συνεργασία με τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, φιλτράρει τους ανωτέρω παράγοντες μετουσιώνοντάς τους σε ένα σύνολο κριτηρίων ώστε να ληφθούν υπόψη κατά την αξιολόγηση και επιλογή κατάλληλων υποψηφίων.

Αναζήτηση και επιλογή: Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. πρέπει να διαθέτει και να επικαιροποιεί τακτικά μία λίστα εν δυνάμει εσωτερικών ή εξωτερικών υποψηφίων.

Ανάδειξη Υποψηφίων: Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. επισκοπεί την ανωτέρω λίστα προκειμένου να καταρτίσει μία συντομευμένη λίστα υποψηφίων. Στη συνέχεια, η Επιτροπή συναντά τους υποψηφίους και τους αξιολογεί, εξετάζοντας παράλληλα ζητήματα ενδεχόμενης σύγκρουσης συμφερόντων ή ασυμβιβάστων. Τέλος, προβαίνει στη σύσταση προς το Δ.Σ. του καλύτερου υποψηφίου.

Σε περίπτωση μη αναμενόμενης διαδοχής, ο αποχωρήσας Διευθύνων Σύμβουλος δεν μπορεί/δεν πρέπει να μετέχει στη διαδικασία διαδοχής του, η οποία διεκπεραιώνεται από την Επιτροπή Ανάδειξης. Η Επιτροπή προετοιμάζει μία σύντομη λίστα υποψηφίων, κατά προτίμηση από τους προερχόμενους από το εσωτερικό της Τράπεζας υποψηφίους, προκειμένου να διοριστεί ένας μεταβατικός Διευθύνων Σύμβουλος (όταν δεν υπάρχει προφανής διάδοχος ο οποίος να είναι άμεσα διαθέσιμος). Κατά προτίμηση, ο εν λόγω μεταβατικός Διευθύνων Σύμβουλος πρέπει να επιλέγεται από το δυναμικό των εσωτερικών δυνητικών υποψηφίων. Σε περίπτωση που το Δ.Σ. πιστεύει ότι δεν υπάρχουν ικανοί υποψήφιοι από το δυναμικό της Τράπεζας, ακολουθεί εξωτερική αναζήτηση.

2.3 Διαφοροποίηση μελών του Δ.Σ.

Το Δ.Σ., κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. έχει υιοθετήσει Πολιτική Διαφοροποίησης Μελών Δ.Σ. η οποία αποτυπώνει τις βασικές αρχές και τα κριτήρια κατά τη διαδικασία επιλογής τόσο των μελών του Δ.Σ. Τον Ιούνιο του 2019, η εν λόγω Πολιτική αναθεωρήθηκε⁵. Η εν λόγω Πολιτική εφαρμόζεται παράλληλα με την Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. για την οποία έγινε λόγος ανωτέρω και λαμβάνεται υπόψη κατά τον σχεδιασμό διαδοχής των μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ. και του CEO (βάσει των αντίστοιχων πολιτικών βλ. ανωτέρω).

Η Τράπεζα αναγνωρίζει τη σημασία και τα οφέλη της διαφοροποίησης για τη διατήρηση και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, καθώς και για την επίτευξη της μέγιστης ομαδικής αποτελεσματικότητας και απόδοσης. Στο πλαίσιο αυτό, κατά την ανάδειξη μελών Δ.Σ. ή και ανώτερων διοικητικών στελεχών της Τράπεζας, λαμβάνεται υπόψη ένας συνδυασμός στοιχείων στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι δεξιότητες, ικανότητες, τα προσόντα, η εμπειρία, το επαγγελματικό και εκπαιδευτικό υπόβαθρο, το γένος, το φύλο, η ηλικία και άλλες ιδιότητες, οι οποίες ποικίλλουν ανάλογα με τις εκάστοτε τυχόν διαπιστωθείσες αδυναμίες και τις επιχειρησιακές και στρατηγικές ανάγκες της Τράπεζας.

Η εκλογή του Δ.Σ. από την Τακτική Γενική Συνέλευση, την 28 Ιουνίου 2017, βασίσθηκε (υπό τους περιορισμούς που θέτουν τα αυστηρά κριτήρια του Ν.3864/2010) στις γενικές αρχές και στα κριτήρια που έχουν αποτυπωθεί στην Πολιτική Διαφοροποίησης των Μελών του Δ.Σ., με ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς που αφορούν στις ικανότητες και το εκπαιδευτικό και επαγγελματικό ιστορικό. Το Δ.Σ. της Τράπεζας διαθέτει πλέον μέλη με διεθνώς αναγνωρισμένη εμπειρία και τεχνογνωσία σε στρατηγικής σημασίας τομείς, όπως η τραπεζική, η ελεγκτική, η διαχείριση κινδύνων, η διαχείριση και αναδιάρθρωση προβληματικών δανείων, η διοίκηση οντοτήτων δημοσίου ενδιαφέροντος, η χρηματοοικονομική διοίκηση κλπ.

Επιπλέον, αν και το ποσοστό της συμμετοχής του γυναικείου φύλου στο Δ.Σ. της Τράπεζας δεν διαφοροποιείται σημαντικά από το μέσο όρο σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, η Τράπεζα αναγνωρίζει την ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσής του και εργάζεται προς αυτήν την κατεύθυνση, παρά το αυστηρό νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη σύνθεση του Δ.Σ. της Τράπεζας και περιορίζει σημαντικά το φάσμα των διαθέσιμων υποψηφίων. Κατά την πρόσφατη αναθεώρηση και επικαιροποίηση της Πολιτικής Διαφοροποίησης των μελών Δ.Σ. της Τράπεζας (Ιούνιος 2019), η Τράπεζα δεσμεύτηκε ότι θα καταβάλλει προσπάθεια να ενισχύσει μέχρι τα τέλη του 2023 το ποσοστό του μη επαρκώς εκπροσωπούμενου φύλου

⁵ Η αναθεωρημένη «Πολιτική Διαφοροποίησης μελών Δ.Σ.» είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.piraeusbankgroup.com)

(γυναίκες) στο Δ.Σ. της Τράπεζας στο 25% του συνολικού αριθμού των μελών Δ.Σ. Επιπλέον, το Δ.Σ. έχει δεσμευτεί να αυξήσει στο 33% την εκπροσώπηση του γυναικείου φύλου στην ανώτατη διοίκηση (Δ.Σ., εκτελεστική διοίκηση και οι άμεσα αναφερόμενοι σε αυτούς) μέχρι το 2021.

Το γεγονός ότι υπάρχει ευρεία γκάμα προοπτικών στην αίθουσα του Διοικητικού Συμβουλίου σημαίνει ότι το status quo τίθεται σε αμφισβήτηση και επαναξιολογείται με κριτική ματιά και ότι η πληροφόρηση αξιολογείται προσεκτικά. Η επιτευχθείσα πολυμορφία των μελών του Δ.Σ. συμβάλλει αποτελεσματικά στην έκφραση διαφορετικών απόψεων, στην αποφυγή της «συναινετικής ομαδικής σκέψης» και στον εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ των μελών ώστε οι τελικές αποφάσεις να λαμβάνονται με την άσκηση κριτικού ελέγχου από τα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. προς τη Διοίκηση.

2.4 Λειτουργία

Το Δ.Σ. αμέσως μετά την εκλογή του συνέρχεται και συγκροτείται σε σώμα και εκλέγει τον Πρόεδρο και έναν ή περισσότερους Αντιπροέδρους και Διευθύνοντες ή Εντεταλμένους Συμβούλους μεταξύ των μελών του. Σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, το RFA και τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, ο Πρόεδρος του Δ.Σ. δεν ασκεί ταυτόχρονα και καθήκοντα Διευθύνοντος Συμβούλου.

Ο Πρόεδρος προΐσταται του Δ.Σ., προεδρεύει στις συνεδριάσεις του, και όταν απουσιάζει ή κωλύεται, τον αναπληρώνει ένας από τους Αντιπροέδρους του Δ.Σ. και αυτούς άλλο μέλος που ορίζεται με απόφαση του Δ.Σ.. Σύμφωνα με το καταστατικό, χρέη Γραμματέα του Δ.Σ. εκτελεί ένα από τα μέλη του ή οποιοσδήποτε τρίτος ο οποίος ορίζεται από το Δ.Σ.. Το Δ.Σ. έχει αναθέσει με σχετική απόφασή του την υποστήριξη των εργασιών του σε ικανό, εξειδικευμένο και έμπειρο Εταιρικό Γραμματέα, ο οποίος παρίσταται στις συνεδριάσεις του.

Το Δ.Σ. συγκαλείται από τον Πρόεδρο ή τον αναπληρωτή του και συνεδριάζει στην έδρα της Τράπεζας ή με τηλεδιάσκεψη, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις του Καταστατικού και του εταιρικού νόμου, όπως εκάστοτε ισχύει, τουλάχιστον μία φορά το μήνα. Το Δ.Σ. δύναται να συνεδριάζει έγκυρα και σε κάθε τόπο στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή όπου η Τράπεζα έχει εγκατάσταση επιχειρηματικής δραστηριότητας ή θυγατρικό πιστωτικό ίδρυμα.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ισχύον RFA, το Δ.Σ. ενημερώνει τον Εκπρόσωπο και τον Παρατηρητή του ΤΧΣ για τις δραστηριότητες και τις αποφάσεις του Δ.Σ. και προς αυτό το σκοπό γνωστοποιεί στους προαναφερόμενους τις ημερομηνίες των συνεδριάσεων του Δ.Σ.. Η εν λόγω γνωστοποίηση αποστέλλεται γραπτώς τουλάχιστον τρεις (3) εργάσιμες ημέρες πριν τη συνεδρίαση και περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα: (α) την ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης και, (β) το σχετικό υλικό, πληροφορίες και συνοδευτικά έγγραφα. Σε περίπτωση μη τήρησης της ανωτέρω προθεσμίας, ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ έχει δικαίωμα να αιτηθεί γραπτώς προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ. την αναβολή της συνεδρίασης η οποία προσδιορίζεται το νωρίτερο τρεις (3) εργάσιμες ημέρες μετά και με την προϋπόθεση ότι έχουν παρασχεθεί οι σχετικές πληροφορίες.

Το Δ.Σ. βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα όταν είναι παρόντα ή αντιπροσωπεύονται σ' αυτό τουλάχιστον τα μισά συν ένα από τα μέλη του, ποτέ όμως δεν επιτρέπεται ο αριθμός των μελών που είναι παρόντα να είναι μικρότερος από πέντε (5). Για να ευρεθεί ο αριθμός απαρτίας παραλείπεται το τυχόν κλάσμα. Όταν το Δ.Σ. συνεδριάζει με τηλεδιάσκεψη, τα μέλη που συμμετέχουν στην τηλεδιάσκεψη θεωρούνται φυσικά παρόντες.

Οι αποφάσεις του Δ.Σ. λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία παρόντων και αντιπροσωπευόμενων μελών, εκτός εάν ο νόμος ή το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Η κατάρτιση και υπογραφή πρακτικού από όλα τα μέλη του Δ.Σ. ή τους αντιπροσώπους τους ισοδυναμεί με απόφαση του Δ.Σ., ακόμη και αν δεν έχει προηγηθεί συνεδρίαση.

Οι συζητήσεις και αποφάσεις του Δ.Σ. καταχωρούνται περιληπτικά σε ειδικό βιβλίο που μπορεί να τηρείται και ηλεκτρονικά. Ύστερα από αίτηση μέλους του Δ.Σ., ο Πρόεδρος υποχρεούται να καταχωρίσει στα πρακτικά ακριβή περίληψη της γνώμης

του. Η γνώμη της μειοψηφίας καταγράφεται επίσης στα Πρακτικά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο RFA. Στο βιβλίο αυτό καταχωρείται επίσης κατάλογος των παραστάτων ή αντιπροσωπευθέντων κατά τη συνεδρίαση μελών του Δ.Σ.. Τα πρακτικά του Δ.Σ. υπογράφονται από όλα τα παραστάτα μέλη του Δ.Σ. και το Γραμματέα του Δ.Σ. Αντίγραφα ή αποσπάσματα των πρακτικών εκδίδονται επισήμως από τον Πρόεδρο, ή άλλο πρόσωπο που ορίζεται με απόφαση του Δ.Σ., χωρίς να απαιτείται άλλη επικύρωσή τους. Οι υπογραφές των μελών του Δ.Σ. ή των αντιπροσώπων τους μπορούν να αντικαθίστανται με ανταλλαγή μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (email) ή τηλεομοιοτυπίας (telefax), σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3864/2010, ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. της Τράπεζας έχει τα εξής ειδικά δικαιώματα:

- (α) το δικαίωμα να ζητεί τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων
- (β) το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του Δ.Σ. της Τράπεζας:
 - i. σχετικής με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική παροχών και πρόσθετων απολαβών (bonus) προς τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και τα λοιπά Μέλη του Δ.Σ., καθώς και για όσους έχουν τη θέση ή εκτελούν καθήκοντα Γενικού Διευθυντή, καθώς και για τους Αναπληρωτές τους.
 - ii. εφόσον η υπό συζήτηση απόφαση δύναται να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσει σοβαρά τη ρευστότητα ή τη φερεγγυότητα ή την εν γένει συνετή και εύρυθμη λειτουργία του πιστωτικού ιδρύματος (όπως επιχειρηματική στρατηγική, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού κλπ).
 - iii. που αφορά σε εταιρικές πράξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 7Α του Ν. 3864/2010 και η οποία απόφαση δύναται να επηρεάσει σημαντικά τη συμμετοχή του Ταμείου στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας.
- (γ) το δικαίωμα να ζητεί την αναβολή επί τρεις εργάσιμες ημέρες της Συνεδρίασης του Δ.Σ. της Τράπεζας, προκειμένου να λάβει οδηγίες από την Εκτελεστική Επιτροπή του Ταμείου. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί έως το πέρας της συνεδρίασης του Δ.Σ. της Τράπεζας.
- (δ) το δικαίωμα να ζητεί τη σύγκληση του Δ.Σ.
- (ε) το δικαίωμα να εγκρίνει τον Οικονομικό Διευθυντή (CFO).

Κατά την άσκηση των καθηκόντων του ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ λαμβάνει υπόψη του την επιχειρηματική αυτονομία της Τράπεζας. Πέραν των ανωτέρω, δυνάμει του RFA, το ΤΧΣ/ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ έχει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα δικαιώματα τα οποία σχετίζονται με τη λειτουργία των οργάνων της Τράπεζας:

- ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. της Τράπεζας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει ως Μέλος στις εξής Επιτροπές του Δ.Σ.: την Επιτροπή Ελέγχου, την Επιτροπή Κινδύνων, την Επιτροπή Αποδοχών, την Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ., την Επιτροπή Στρατηγικής και την Επιτροπή Δεοντολογίας και Διακυβέρνησης Δ.Σ.. Επιπλέον, Παρατηρητής του ΤΧΣ παρίσταται στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. και των ανωτέρω Επιτροπών χωρίς δικαίωμα ψήφου,
- ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ δύναται να ζητά την προσθήκη θεμάτων ημερήσιας διάταξης στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. και των Επιτροπών της Τράπεζας στις οποίες συμμετέχει ως Μέλος,
- ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ δύναται να ζητά την προσθήκη θεμάτων ημερήσιας διάταξης σε Γενική Συνέλευση που συγκαλεί το Δ.Σ. της Τράπεζας,
- το ΤΧΣ διατυπώνει την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του αναφορικά με έναν αριθμό θεμάτων που χαρακτηρίζονται ως ουσιώδη, μεταξύ των οποίων: (α) η πολιτική συνδεδεμένων οφειλετών (connected borrowers) και τυχόν τροποποιήσεις, αναθεωρήσεις ή παρεκκλίσεις από αυτή, (β) σημαντικές σε αξία συναλλαγές και εταιρικοί μετασχηματισμοί καθώς και (γ) η πολιτική διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων καθώς και τυχόν

τροποποιήσεις, αναθεωρήσεις ή παρεκκλίσεις από αυτήν,

- το ΤΧΣ δύναται να επισκοπεί την ετήσια αξιολόγηση του Δ.Σ.. Επιπλέον, βάσει της κατά τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010 αξιολόγησης που διενεργεί το ίδιο ή της επισκόπησης της ετήσιας αυτό-αξιολόγησης του Δ.Σ., το ΤΧΣ δύναται να προβεί σε συγκεκριμένες προτάσεις για βελτιώσεις και τυχόν αλλαγές στο πλαίσιο Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας,
- το ΤΧΣ παρακολουθεί την υλοποίηση του πλαισίου διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της Τράπεζας καθώς και την απόδοση της Τράπεζας σε σχέση με αυτά.

Κατά το 2019, το Δ.Σ. της Τράπεζας πραγματοποίησε δέκα εννέα (19) συνεδριάσεις.

Στον κατωτέρω Πίνακα, αποτυπώνεται το ποσοστό συμμετοχής των μελών του Δ.Σ. και των Επιτροπών στις συνεδριάσεις τους.

	Διοικητικό Συμβούλιο		Επιτροπή Κινδύνων		Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ.		Επιτροπή Αποδοχών		Επιτροπή Ελέγχου		Επιτροπή Δεοντολογίας & Διακυβέρνησης Δ.Σ.		Επιτροπή Στρατηγικής	
	Μέσος όρος συμμετοχής	Συνολικός αριθμός Συνεδριάσεων	Μέσος όρος συμμετοχής	Συνολικός αριθμός Συνεδριάσεων	Μέσος όρος συμμετοχής	Συνολικός αριθμός Συνεδριάσεων	Μέσος όρος συμμετοχής	Συνολικός αριθμός Συνεδριάσεων	Μέσος όρος συμμετοχής	Συνολικός αριθμός Συνεδριάσεων	Μέσος όρος συμμετοχής	Συνολικός αριθμός Συνεδριάσεων	Μέσος όρος συμμετοχής	Συνολικός αριθμός Συνεδριάσεων
	92%	19			91%	6	93%	6			83%	3	89%	10
Όνοματεπώνυμο	Ποσοστό Συμμετοχής	Αριθμός Συνεδριάσεων	Ποσοστό Συμμετοχής	Αριθμός Συνεδριάσεων	Ποσοστό Συμμετοχής	Αριθμός Συνεδριάσεων	Ποσοστό Συμμετοχής	Αριθμός Συνεδριάσεων	Ποσοστό Συμμετοχής	Αριθμός Συνεδριάσεων	Ποσοστό Συμμετοχής	Αριθμός Συνεδριάσεων	Ποσοστό Συμμετοχής	Αριθμός Συνεδριάσεων
Γεώργιος Χαντζηνικολάου	100%	19/19	-	-	-	-	-	-	-	-	100%	3/3	100%	10/10
Karel De Boeck	84%	16/19	93%	13/14	-	-	-	-	92%	12/13	67%	2/3	90%	9/10
Χρήστος Μεγάλου*	100%	19/19	-	-	-	-	-	-	-	-	50%	1/2	-	-
Γεώργιος Γεωργακόπουλος*	83%	15/18	-	-	-	-	-	-	-	-	100%	2/2	-	-
Βενετία Κοντογούρη	95%	18/19	-	-	-	-	100%	6/6	-	-	100%	3/3	100%	10/10
Arne Berggren	84%	16/19	71%	10/14	100%	6/6	100%	6/6	84%	11/13	67%	2/3	70%	7/10
Enrico Tommaso Cucchiani	79%	15/19	-	-	83%	5/6	83%	5/6	-	-	67%	2/3	80%	8/10
David Hexter	89%	17/19	93%	13/14	83%	5/6	-	-	100%	13/13	67%	2/3	80%	8/10
Σολομών Μπεράχας	100%	19/19	100%	14/14	100%	6/6	-	-	100%	13/13	100%	3/3	-	-
Alexander Blades	89%	17/19	93%	13/14	100%	6/6	100%	6/6	-	-	100%	3/3	90%	9/10
Per Anders Fasth*	100%	18/18	92%	12/13	80%	4/5	80%	4/5	92%	11/12	100%	3/3	100%	9/9
Περικλής Δοντάς**	100%	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* Διαφοροποιήσεις στο συνολικό αριθμό των συνεδριάσεων Δ.Σ./ Επιτροπών Δ.Σ. οφείλονται στην ημερομηνία αντικατάστασης του εν λόγω προσώπου.

** Η παρουσία του κ. Δοντά σε τυχόν συνεδριάσεις των Επιτροπών Δ.Σ. του μήνα Δεκεμβρίου δεν αποτυπώνεται στον ανωτέρω πίνακα καθώς η πραγματοποίησή τους προηγήθηκε της συνεδρίασης του Δ.Σ. κατά την οποία εξελέγη ως νέο, Ανεξάρτητο Εκτελεστικό Μέλος, εκπρόσωπος του ΤΧΣ.

2.5 Αρμοδιότητες

Σύμφωνα με το άρθρο 15 του Καταστατικού της Τράπεζας, το Δ.Σ. εκπροσωπεί την Τράπεζα και είναι αρμόδιο να αποφασίζει, χωρίς κανένα περιορισμό, για κάθε θέμα που αφορά στη διοίκηση της Τράπεζας, τη διαχείριση της περιουσίας της και την επιδίωξη γενικά των σκοπών της. Το Δ.Σ. δεν δικαιούται να αποφασίζει για θέματα τα οποία σύμφωνα με το

νόμο ή το καταστατικό ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Καταστατικού της, η Τράπεζα εκπροσωπείται από το Δ.Σ., το οποίο δύναται να αναθέτει με απόφασή του την εκπροσώπηση της Τράπεζας, καθώς και την άσκηση όλων ή ορισμένων από τις εξουσίες του ή αρμοδιότητές του, εκτός από αυτές που απαιτούν συλλογική ενέργεια, σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα μέλη ή όχι του Δ.Σ., καθορίζοντας ταυτόχρονα και την έκταση των εξουσιών που τους ανατίθενται. Βάσει των παραπάνω διατάξεων του Καταστατικού, το Δ.Σ. καθορίζει το σύστημα εκπροσώπησης της Τράπεζας, καθώς και τα όρια εντός των οποίων μπορούν να ενεργούν οι εξουσιοδοτημένοι εκπρόσωποι.

Στον Κανονισμό της Τράπεζας αναφέρεται ότι πρώτηστη υποχρέωση και καθήκον των μελών του Δ.Σ. είναι η διαρκής επιδίωξη της ενίσχυσης της μακροχρόνιας οικονομικής αξίας της Τράπεζας και η προάσπιση του γενικού εταιρικού συμφέροντος. Αναφέρεται, επίσης, ότι το Δ.Σ. είναι αρμόδιο για την κατάρτιση και έγκριση τεκμηριωμένης Επιχειρησιακής Στρατηγικής με χρονικό ορίζοντα τουλάχιστον ενός έτους και σαφείς επιχειρησιακούς στόχους, τόσο για την ίδια την Τράπεζα όσο και για τον Όμιλο⁶.

Κύριες δραστηριότητες και σημαντικά θέματα που ελήφθησαν υπόψη κατά τη διάρκεια του 2019

Κατά την άσκηση των καθηκόντων του το 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο, μεταξύ άλλων:

Σε σχέση με θέματα Εταιρικής Διακυβέρνησης

- προετοίμασε και προέβη στη σύγκληση της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας,
- πραγματοποίησε την ετήσια αξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του,
- προέβη στην αξιολόγηση της απόδοσης του Διευθύνοντος Συμβούλου για το 2018 βάσει κατάλληλα διαμορφωμένου ερωτηματολογίου και ενέκρινε την ενδιάμεση αξιολόγηση του για το 1^ο εξάμηνο του 2019,
- έθεσε και ενέκρινε τους κύριους στόχους επίδοσης (KPIs) του Διευθύνοντος Συμβούλου για το έτος 2019, σύμφωνα με το αναθεωρημένο Business Plan της Τράπεζας,
- ενέκρινε τον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής Δεοντολογίας και Διακυβέρνησης Δ.Σ. και τις αναθεωρήσεις των Κανονισμών Λειτουργίας της Επιτροπής Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. και της Επιτροπής Αποδοχών,
- ενέκρινε την αναθεώρηση της Πολιτικής Διαφοροποίησης Μελών Δ.Σ.,
- ενέκρινε την αναθεώρηση της Πολιτικής Αποδοχών Ομίλου και την υιοθέτηση Πολιτικής Αποδοχών Μελών Δ.Σ. (η οποία κατατέθηκε προς έγκριση και εγκρίθηκε από τη Γ.Σ. των μετόχων της 28 Ιουνίου 2019) κατόπιν σχετικής εισήγησης της Επιτροπής Αποδοχών,
- ενέκρινε την Πολιτική Σχεδιασμού Διαδοχής Μελών Δ.Σ. (Succession Policy for the Board of Directors) και τη Διαδικασία Σχεδιασμού Διαδοχής Διευθυνοντος Συμβούλου (CEO Succession Planning Process) κατόπιν σχετικής εισήγησης της Επιτροπής Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ.,
- ενημερωνόταν για θέματα των Επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου σε μηνιαία βάση.

⁶Αναλυτικές πληροφορίες για το ρόλο και τις αρμοδιότητες του Δ.Σ. περιλαμβάνονται στον Κανονισμό της Τράπεζας ο οποίος είναι διαθέσιμος στην επίσημη ιστοσελίδα της Τράπεζας.

Σε σχέση με θέματα Ελέγχου και Κανονιστικής Συμμόρφωσης, το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε τα ακόλουθα:

- το πλάνο ενεργειών για το έτος 2019 του Εσωτερικού Ελέγχου και της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου,
- την ετήσια Έκθεση του Αρμόδιου Διευθυντικού Στελέχους (ΑΔΣ) για το Ξέπλυμα Χρήματος και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας για το 2018,
- την Ετήσια Έκθεση της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου σχετικά με την Αξιολόγηση του ΣΕΕ το 2018 και την αντίστοιχη έκθεση αξιολόγησης,
- την Ετήσια Έκθεση της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου για το 2018,
- την Έκθεση Αξιολόγησης της καταλληλότητας των μέτρων που έχει λάβει η Τράπεζα αναφορικά με την προστασία και κατάθεση των χρηματοπιστωτικών μέσων και κεφαλαίων των πελατών, σύμφωνα με το Ν.4514/2018.

Σε σχέση με θέματα Διαχείρισης Κινδύνων, το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε τα ακόλουθα:

- τις δηλώσεις για την Επάρκεια Κεφαλαίου και Ρευστότητας (CAS/LAS) για το 2019,
- το Πλαίσιο σχετικά με τη διάθεση ανάληψης Κινδύνου (RAF) για το 2019,
- τη Στρατηγική Κινδύνων και Κεφαλαίων για το 2019,
- την Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης της Επάρκειας Κεφαλαίου και Ρευστότητας (ICAAP & ILAAP 2019)
- την ετήσια επισκόπηση του Σχεδίου Ανάκαμψης της Τράπεζας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο ενημερώθηκε για τα ακόλουθα:

- την επισκόπηση και εφαρμογή της νέας μεθολογίας επίτευξης αποδόσεων προσαρμοσμένων στον κίνδυνο και
- το Stress Test που διενεργήθηκε από την ΕΚΤ για το 2018.

Σε σχέση με εταιρικές πράξεις και την παροχή εξουσιοδοτήσεων, το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε τα ακόλουθα:

- την υλοποίηση της στρατηγικής συνεργασίας με την εταιρεία Inttrum που αφορά στη διαχείριση των απαιτήσεων των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της Τράπεζας και τμήματος του χαρτοφυλακίου ακινήτων της,
- την πώληση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων (NPEs) ναυτιλιακών πιστωτικών ανοιγμάτων (project Nemo),
- το τελικό σχέδιο αναδιάρθρωσης της εταιρείας «Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης».

Σε σχέση με την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων, την οικονομική πληροφόρηση, τις πολιτικές της Τράπεζας και συναφείς ενημερώσεις, το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε τα ακόλουθα:

- τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις του έτους 2018 και τις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις του 2019,
- τον ετήσιο Προϋπολογισμό του Ομίλου για το έτος 2020,
- την αναθεώρηση της στρατηγικής της Τράπεζας επί των Επιχειρησιακών Στόχων μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPE Operational Targets) για την περίοδο 2019-2021,
- την αναθεώρηση του Επιχειρηματικού Σχεδίου της Τράπεζας, βάσει του αναθεωρημένου σχεδίου μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων 2019-2021,

- την αναθεώρηση της Πολιτικής Διαγραφών του Ομίλου,
- την υλοποίηση προγραμμάτων Οικειοθελούς Αποχώρησης Προσωπικού τον Ιούλιο και Οκτώβριο 2019,
- την ετήσια επικαιροποίηση του προγράμματος έκδοσης μεσοπρόθεσμων ομολογιών και την υποκατάσταση της PIRAEUS FINANCE PLC ως εκδότριας τίτλων μειωμένης εξασφάλισης από την Τράπεζα Πειραιώς, και
- την πληρωμή του τοκομεριδίου των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών (CoCos) τον Δεκέμβριο 2019.

Το Διοικητικό Συμβούλιο ενημερώθηκε για τα ακόλουθα:

- την πορεία της θεματικής αναθεώρησης του ΔΠΧΑ 9 και ΔΠΧΑ 16,
- την ανάθεση εργασιών μη ελεγκτικής φύσεως στους εξωτερικούς ελεγκτές της Τράπεζας.

2.6 Προγράμματα εισαγωγικής κατάρτισης και Εκπαίδευση Μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Η Τράπεζα εφαρμόζει μία διαδικασία εισαγωγικής κατάρτισης για τα νεοεκλεγέντα/ νεοδιοριζόμενα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου με στόχο να διευκολύνει την κατανόηση των μελών του σχετικά με τη δομή του Ομίλου και της Τράπεζας, το επιχειρηματικό μοντέλο, το προφίλ κινδύνου, τις ρυθμίσεις διακυβέρνησης και το ρόλο τους σε αυτά. Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα εξασφαλίζει ότι τους παρέχεται όλη η πληροφόρηση και η εκπαίδευση που απαιτείται για να συμβάλλουν αποτελεσματικά στις εργασίες του Διοικητικού Συμβουλίου και στην εκπλήρωση της αποστολής του.

Αμέσως μετά την εκλογή ενός νέου μέλους από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων ή το διορισμό του από το Διοικητικό Συμβούλιο, ο Εταιρικός Γραμματέας τους αποστέλλει μία επιστολή συγχαρητηρίων, η οποία συνοδεύεται από ένα λεπτομερές εισαγωγικό πακέτο (ένα «ζωντανό» έγγραφο το οποίο τους παρέχει ευρεία πληροφόρηση για την Τράπεζα και το Διοικητικό Συμβούλιο, αποτελούμενο από υλικό όπως το Καταστατικό, τον Εσωτερικό Κανονισμό, πληροφόρηση σχετικά με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή τους στο Διοικητικό Συμβούλιο, το πρόγραμμα των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου για το έτος κλπ).

Πριν από τη πρώτη συμμετοχή τους σε συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, τα μέλη γίνονται δεκτά από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου και συναντώνται με τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και ανώτατα διοικητικά στελέχη της Τράπεζας, με τη δυνατότητα να θέσουν ερωτήσεις σχετικά με την Τράπεζα και τις δραστηριότητές της. Τα νέα μέλη λαμβάνουν επίσης συνοπτική ενημέρωση για θέματα που το Διοικητικό Συμβούλιο αντιμετωπίζει τη δεδομένη χρονική στιγμή ή θα αντιμετωπίσει στο μέλλον. Σε περίπτωση περισσότερων νέων μελών, δύνανται να οργανώνονται εισαγωγικά σεμινάρια τα οποία παρακολουθούνται από τα νέα μέλη.

Δεδομένης της αξιολόγησης της καταλληλότητας στην οποία υποβάλλονται τα νέα μέλη, είναι αναμενόμενο και γίνεται δεκτό ότι διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις, την εμπειρία και την τεχνογνωσία για να εκπληρώσουν το ρόλο τους. Εντούτοις, δεν είναι απαραίτητα όλοι ειδικοί σε όλα τα θέματα, τους επιχειρηματικούς τομείς ή πτυχές διακυβέρνησης. Γι αυτό το λόγο, η εκπαίδευση είναι ένας βασικός παράγοντας για τη συνεχή αποτελεσματικότητα του Διοικητικού Συμβουλίου και μία διαρκής δέσμευση των μελών και της Τράπεζας.

Η Τράπεζα παρέχει τους απαραίτητους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους για την υλοποίηση κατάλληλων εισαγωγικών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε συνεχή και εξατομικευμένη βάση. Ο Εταιρικός Γραμματέας, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού Ομίλου, είναι υπεύθυνος για την ανάπτυξη του ετήσιου εκπαιδευτικού προγράμματος. Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψήφιων Μελών Δ.Σ. χορηγεί και επιβλέπει το πρόγραμμα εκπαίδευσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου σε συνεχή βάση. Επιπλέον, γίνονται σε τακτική βάση στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου

παρουσιάσεις από το προσωπικό και στελέχη της Τράπεζας, προκειμένου να ενημερώνονται για αλλαγές που αφορούν στην Τράπεζα, στο νομικό και στο κανονιστικό πλαίσιο, στις απαιτήσεις της αγοράς και της βιομηχανίας. Επίσης, μία φορά το χρόνο, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου παρακολουθούν Σεμινάρια Στρατηγικής (strategy days), όπου ανώτατα διοικητικά στελέχη παρουσιάζουν τα αποτελέσματα, τους στόχους και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο οργανισμός. Εφόσον απαιτείται, σχεδιάζονται και υλοποιούνται και προσωποποιημένα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Κατά τη διάρκεια του 2019, οι πρωτοβουλίες εκπαίδευσης για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου περιλάμβαναν προγράμματα, τα οποία παρακολούθησε η πλειοψηφία των μελών, με τα ακόλουθα θέματα: Mega Trends, τον Σχεδιασμό Εξυγίανσης (Resolution Planning) και την Ελάχιστη Απαιτήση Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποχρεώσεων (MREL), το πλαίσιο MREL και τις επιπτώσεις αυτού στο επιχειρηματικό μοντέλο της Τράπεζας.

2.7 Αξιολόγηση Δ.Σ.

Η αξιολόγηση του Δ.Σ. για το 2019 έχει ανατεθεί σε εξωτερικό ανεξάρτητο σύμβουλο αλλά τα αποτελέσματά της δεν είναι διαθέσιμα κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης λόγω δυσχερειών στις επικοινωνίες εξαιτίας της κρίσης του COVID-19 που βρίσκεται σε εξέλιξη.

3. Επιτροπές

Στο πλαίσιο της συνεχούς βελτίωσης του οργανωτικού σχήματος της Τράπεζας και του Ομίλου, έχουν ανατεθεί εξειδικευμένα καθήκοντα στις παρακάτω αναφερόμενες κύριες Επιτροπές.

Η λειτουργία των Επιτροπών διέπεται από τον Κανονισμό Λειτουργίας τους, ο οποίος αποτελεί μέρος (παράρτημα) του Κανονισμού Λειτουργίας της Τράπεζας. Ο Κανονισμός Λειτουργίας Επιτροπών αφορά στο σύνολο των Επιτροπών του Δ.Σ. καθώς και των λοιπών Εκτελεστικών & Διοικητικών Επιτροπών, με την επιφύλαξη, ωστόσο, του επιμέρους Κανονισμού Λειτουργίας κάθε Επιτροπής, ο οποίος υπερισχύει κατά το μέτρο που αποκλίνει από τους γενικούς κανόνες που θεσπίζονται από τον Κανονισμό Λειτουργίας Επιτροπών.

Σύνθεση και Αρμοδιότητες Επιτροπών: Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο νομικό και κανονιστικό πλαίσιο και τους επιμέρους Κανονισμούς Λειτουργίας τους, η σύνθεση, η αποστολή και οι αρμοδιότητες κάθε Επιτροπής καθορίζονται με αποφάσεις του οργάνου που είναι αρμόδιο για τη συγκρότηση ή τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων εκάστης Επιτροπής και περιλαμβάνονται σε Πράξεις Προέδρου (εφ' όσον αφορούν στις Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου) και Πράξεις Διοίκησης που εκδίδει ο Διευθύνων Σύμβουλος (εφ' όσον αφορούν στις λοιπές Εκτελεστικές και Διοικητικές Επιτροπές).

Λειτουργία Επιτροπών

Πρόσκληση: Οι Επιτροπές συνεδριάζουν μετά από πρόσκληση του Προέδρου τους, όσες φορές κρίνεται απαραίτητο για επιτέλεση της αποστολής τους. Η συχνότητα των συνεδριάσεων ορίζεται ανά Επιτροπή με την πράξη σύστασής της ή, εάν δεν ορίζεται, οι διοικητικές Επιτροπές συνεδριάζουν τουλάχιστον μία φορά το μήνα. Η πρόσκληση καθορίζει την ημερήσια διάταξη, τον τόπο και το χρόνο συνεδρίασης της Επιτροπής. Κάθε μέλος Επιτροπής έχει το δικαίωμα να ζητά γραπτώς τη σύγκλησή της για συζήτηση συγκεκριμένων θεμάτων. Τα μέλη των Επιτροπών, συμπεριλαμβανομένων και των αναπληρωματικών, λαμβάνουν τα θέματα της ημερήσιας διάταξης τουλάχιστον δύο (2) ημέρες πριν την ημερομηνία συνεδρίασης.

Τα αναπληρωματικά μέλη αναπληρώνουν τα τακτικά σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στον κανονισμό λειτουργίας εκάστης Επιτροπής και, στο πλαίσιο αυτό, συμμετέχουν στις συνεδριάσεις τους, εφ' όσον παραστεί ανάγκη, κατόπιν σχετικής ειδοποίησης από το Γραμματέα της Επιτροπής.

Στον Κανονισμό Λειτουργίας εκάστης Επιτροπής δύναται να προβλέπεται η συμμετοχή στις συνεδριάσεις κάθε Επιτροπής υπαλλήλων, στελεχών ή συμβούλων της Τράπεζας, εφ' όσον, αναλόγως του τομέα καθηκόντων τους, η συμμετοχή τους κρίνεται απαραίτητη για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της Επιτροπής. Ο ρόλος των εν λόγω προσώπων είναι να εισηγούνται ή να παρέχουν διευκρινίσεις στα θέματα της ημερήσιας διάταξης της Επιτροπής και δεν έχουν δικαίωμα ψήφου κατά τη λήψη των αποφάσεων. Πέραν των προαναφερόμενων, οι Επιτροπές δικαιούνται να προσκαλούν στις συνεδριάσεις τους όσους υπαλλήλους, στελέχη ή συμβούλους της Τράπεζας κρίνουν σκόπιμο ή χρήσιμο, οι οποίοι, πάντως, παρίστανται χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Απαρτία- αποφάσεις-αναπληρωματικά μέλη: Προκειμένου να ληφθεί απόφαση απαιτείται απαρτία μεγαλύτερη του 50% των μελών της κάθε Επιτροπής με αυτοπρόσωπη παρουσία, είτε στο χώρο συνεδρίασής της είτε σε άλλο χώρο με χρήση τεχνολογιών διάσκεψης.

Με την επιφύλαξη επίτευξης απαρτίας κατά τα ανωτέρω, μέλος Επιτροπής μπορεί σε περίπτωση κωλύματος να εξουσιοδοτήσει εγγράφως άλλο μέλος, προκειμένου να το εκπροσωπήσει σε συγκεκριμένη συνεδρίασή της και να ψηφίσει για λογαριασμό του στα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Εφόσον στον Κανονισμό Λειτουργίας εκάστης Επιτροπής προβλέπεται η ύπαρξη αναπληρωματικών μελών, το κωλυόμενο μέλος δύναται να εκπροσωπηθεί μόνο από πρόσωπο που έχει ορισθεί ως αναπληρωματικό μέλος. Κανένα μέλος δεν μπορεί να εκπροσωπεί παραπάνω από ένα άλλο μέλος της Επιτροπής. Οι αποφάσεις των Επιτροπών λαμβάνονται με πλειοψηφία 2/3 των παρόντων μελών, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στην απόφαση για συγκρότηση ή καθορισμό αρμοδιοτήτων της κάθε Επιτροπής.

Αναπλήρωση Προέδρου-αντικατάσταση μέλους: Τον Πρόεδρο, σε περίπτωση απουσίας του, αναπληρώνει, με απόφαση αυτού και όπου δεν έχει ήδη ορισθεί, μέλος της Επιτροπής, ή, εάν δεν έχει ληφθεί τέτοια απόφαση, το αρχαιότερο (από πλευράς χρόνου παρουσίας στον Όμιλο) παριστάμενο μέλος της Επιτροπής. Σε περίπτωση παραίτησης ή αποχώρησης μελών ο Πρόεδρος της Επιτροπής εισηγείται είτε την αντικατάστασή τους, είτε τη λειτουργία της Επιτροπής με τα εναπομείναντα μέλη αυτής. Για τη νέα σύνθεση που θα προκύψει μετά την εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής και τη λήψη απαιτούμενων εγκρίσεων από το αρμόδιο εγκριτικό όργανο της Τράπεζας, θα ακολουθεί σχετική Πράξη Προέδρου ή άλλη απόφαση αρμοδίου οργάνου.

Τήρηση Πρακτικών- Γραμματεία: Σε όλες τις συνεδριάσεις των Επιτροπών τηρούνται πρακτικά τα οποία επικυρώνονται από τον Πρόεδρο και τον Εκτελεστικό Γραμματέα ή τον Γραμματέα τους. Εάν έχει ορισθεί Εκτελεστικός Γραμματέας, είναι αρμόδιος να συλλέγει υλικό και πληροφορίες που είναι χρήσιμες ή αναγκαίες για το έργο της Επιτροπής, προτείνει στον Πρόεδρο της Επιτροπής θέματα για την ημερήσια διάταξη, διενεργεί την αλληλογραφία της Επιτροπής με τις υπηρεσιακές μονάδες και παρακολουθεί την κοινοποίηση των αποφάσεων της Επιτροπής στις εμπλεκόμενες μονάδες τόσο σε επίπεδο Τράπεζας όσο και Ομίλου. Ο Γραμματέας της κάθε Επιτροπής είναι υπεύθυνος να ενημερώνει εγγράφως τα μέλη, μετά από συνεργασία με τον Πρόεδρο της Επιτροπής, για την ημερήσια διάταξη, το χώρο και τον χρόνο διεξαγωγής της Επιτροπής, να φροντίζει για την έγκαιρη και ορθή ενημέρωση των εμπλεκόμενων μονάδων κατά την εκάστοτε συνεδρίαση, να οργανώνει τον τόπο διεξαγωγής της Επιτροπής με την απαραίτητη τεχνολογική υποδομή. Ο Γραμματέας οφείλει, επίσης, να τηρεί το αρχείο των Πρακτικών με επιμέλεια και σε ασφαλές σημείο. Γραμματειακή υποστήριξη των Επιτροπών της Τράπεζας παρέχεται, εφόσον ζητηθεί, κατά περίπτωση από την Εταιρική Διακυβέρνηση και Εταιρική Γραμματεία Διοικητικού Συμβουλίου. Σε κάθε περίπτωση, ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζει τον Γραμματέα αυτής, εφόσον δεν ορίζεται από τις εκάστοτε Πράξεις Προέδρου ή Διευθύνοντος Συμβούλου.

Ειδικές διατάξεις:

Εφ' όσον στις Επιτροπές συμμετέχει ως Μέλος, σύμφωνα με το Ν.3864/2010, ο Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) τότε επιπλέον ισχύουν, βάσει του RFA, τα ακόλουθα:

- Οι ημερομηνίες των συνεδριάσεων, τα προς συζήτηση θέματα κάθε συνεδρίασης, καθώς και τα σχετικά έγγραφα, τίθενται στη διάθεση του Εκπροσώπου και του Παρατηρητή του ΤΧΣ τουλάχιστον πέντε (5) ημερολογιακές ημέρες πριν από τη συνεδρίαση. Τα σχετικά έγγραφα μπορούν να διακινούνται και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ μπορεί να ζητά την προσθήκη θεμάτων στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης της Επιτροπής, υποβάλλοντας αυτά γραπτώς στον Πρόεδρο της Επιτροπής τουλάχιστον μία (1) ημέρα πριν τη συνεδρίαση της Επιτροπής.
- Ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ δύναται να αιτείται την έκτακτη σύγκληση της Επιτροπής μέσα σε διάστημα επτά (7) ημερολογιακών ημερών από την υποβολή του αιτήματός του στον Πρόεδρο. Το αίτημά του πρέπει να περιλαμβάνει και τα προτεινόμενα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Εφόσον ο Πρόεδρος δεν συγκαλέσει την Επιτροπή εντός της ανωτέρω προθεσμίας ή δεν συμπεριλάβει τα προτεινόμενα θέματα στην ημερήσια διάταξη, ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ έχει το δικαίωμα να συγκαλέει την Επιτροπή εντός πέντε (5) ημερών από την εκπονή της ανωτέρω επταήμερης προθεσμίας. Η πρόσκληση θα κοινοποιείται σε όλα τα μέλη της Επιτροπής και τον Παρατηρητή του ΤΧΣ.

Ο αριθμός των συνεδριάσεων και η συμμετοχή των μελών στις Επιτροπές αποτυπώνεται συγκεντρωτικά στον ανωτέρω Πίνακα Συμμετοχής Μελών Διοικητικού Συμβουλίου στις συνεδριάσεις Δ.Σ και των σχετικών Επιτροπών.

A) Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου

1) Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee)

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 καθώς και κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης 2019, η σύνθεση της Επιτροπής Ελέγχου, είναι η ακόλουθη:

David Hexter	Πρόεδρος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Karel De Boeck	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Arne Berggren	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Σολομών Μπεράχας	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Περικλής Δοντάς	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ., Εκπρόσωπος ΤΧΣ
Χριστίνα Κουτκιά	Εκτελεστική Γραμματέας, Assistant Manager
Έφη Σχίζα	Γραμματέας, Senior Officer

Σημειώνεται ότι κατά τη συνεδρίαση της 18ης Δεκεμβρίου 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε, σε συνέχεια της από 28 Νοεμβρίου 2019 επιστολής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, τον κ. Περικλή Δοντά, ως νέο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ., Εκπρόσωπο του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σε αντικατάσταση του κ. Per Anders Fasth. Ως εκ τούτου και βάσει του Ν.3864/2010, μετέχει αυτοδίκαια στην Επιτροπή με πλήρη δικαιώματα ψήφου.

Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Ελέγχου παρίσταται, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Παρατηρητής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Διακυβέρνηση- Λειτουργία

Η Επιτροπή Ελέγχου αποτελείται από Μη Εκτελεστικά Μέλη του Δ.Σ, στην πλειονότητά τους ανεξάρτητα κατά την έννοια των διατάξεων του Ν.3016/2002. Η Επιτροπή Ελέγχου προεδρεύεται από Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ. το οποίο πληροί τα κριτήρια του άρθρου 10 παρ. 8 του Ν. 3864/2010. Στην Επιτροπή μετέχει ως Μέλος, με πλήρη δικαιώματα ψήφου, ο Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Η Επιτροπή επικουρείται από Εκτελεστικό Γραμματέα και η λειτουργία της διέπεται από την ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, το άρθρο 44 του Ν.4449/2017, τις σχετικές επισημάνσεις, διευκρινίσεις και συστάσεις των Εποπτικών Αρχών, καθώς και συμπληρωματικά από τον Κανονισμό Λειτουργίας της.

Σημειώνεται ότι ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου κ. David Hexter, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό μέλος Δ.Σ., πληροί τα κριτήρια του RFA, έχει μεταξύ άλλων, εκτεταμένη εμπειρία στο τομέα Εσωτερικού Ελέγχου και θεωρείται εμπειρογνώμων κατά την έννοια του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010 και του Ν. 4449/2017. Η Επιτροπή στο σύνολό της διαθέτει επαρκή κατάρτιση και εμπειρία για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων της.

Ο Οικονομικός Διευθυντής (Chief Finance Officer - CFO), ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής (Group Chief Audit Executive - CAE), ο Επικεφαλής Κανονιστικής Συμμόρφωσης (Group Compliance Officer), ο Επικεφαλής του Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου (Group Chief Risk Officer - CRO), και άλλα στελέχη της Διοίκησης προσκαλούνται να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Ελέγχου. Οι τακτικοί ορκωτοί ελεγκτές λογιστές του Ομίλου προσκαλούνται να συμμετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις.

Βάσει του Κανονισμού Λειτουργίας της, η Επιτροπή Ελέγχου συνεδριάζει τέσσερις (4), τουλάχιστον, φορές το χρόνο (εντός εκάστου ημερολογιακού τριμήνου) και εκτάκτως, εάν το απαιτούν οι περιστάσεις. Εντός του 2019, η Επιτροπή Ελέγχου συνεδρίασε συνολικά δεκατριες (13) φορές και όλες οι αποφάσεις της ελήφθησαν ομόφωνα. Κατά τη διάρκεια κάθε συνεδρίασης, ολοκληρώθηκε η εξέταση και η διευθέτηση όλων των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, αφού προηγουμένως είχαν διανεμηθεί τα απαιτούμενα πληροφοριακά έγγραφα και είχαν συμμετάσχει, κατά περίπτωση, τα αρμόδια διευθυντικά στελέχη, οι τακτικοί ορκωτοί ελεγκτές και άλλοι εμπειρογνώμονες. Η συμμετοχή των μελών στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Ελέγχου αποτυπώνεται στον ανωτέρω Πίνακα Συμμετοχής Μελών Διοικητικού Συμβουλίου στις συνεδριάσεις Δ.Σ και των σχετικών Επιτροπών.

Ρόλος και Αρμοδιότητες

Οι κυριότερες αρμοδιότητες της Επιτροπής Ελέγχου βάσει του Κανονισμού Λειτουργίας της είναι:

- η επίβλεψη και αξιολόγηση των διαδικασιών κατάρτισης των ετήσιων και ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων του Ομίλου και της Τράπεζας πριν τη δημοσίευσή τους.
- η επίβλεψη του διενεργούμενου από τους τακτικούς ορκωτούς ελεγκτές - λογιστές ελέγχου των ετήσιων και η επισκόπηση των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων του Ομίλου και της Τράπεζας και η σε τακτική βάση συνεργασία μαζί τους.
- η διασφάλιση της ανεξαρτησίας των ορκωτών ελεγκτών-λογιστών, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία
- η υποβολή πρότασης προς το Διοικητικό Συμβούλιο για την επιλογή των τακτικών ορκωτών ελεγκτών λογιστών. Η Επιτροπή υποβάλλει επίσης, όποτε το κρίνει σκόπιμο, πρόταση για την αντικατάσταση ή την εναλλαγή τους, και είναι υπεύθυνη για τη διαδικασία επιλογής ορκωτών ελεγκτών λογιστών σύμφωνα με το άρθρο 16 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2014 σε συνδυασμό με το άρθρο 44 του Ν.4449/2017 και το άρθρο 13 του Ν. 3864/2010.
- η υποβολή προτάσεων για την αντιμετώπιση των αδυναμιών που έχουν διαπιστωθεί και η παρακολούθηση της

εφαρμογής των μέτρων που αποφασίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο.

- η υποβολή προτάσεων για τις ειδικές περιοχές όπου επιβάλλεται η διενέργεια πρόσθετων ελέγχων από τους εσωτερικούς ή εξωτερικούς ελεγκτές.
- η παρακολούθηση και η ετήσια αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου, με βάση τα σχετικά στοιχεία και πληροφορίες που παρέχονται από τον Εσωτερικό Έλεγχο Ομίλου (ΕΕΟ) καθώς και από τους τακτικούς ορκωτούς ελεγκτές λογιστές και άλλα εποπτικά όργανα.
- η αξιολόγηση του έργου του Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου, με έμφαση σε θέματα που σχετίζονται με το βαθμό ανεξαρτησίας του, την ποιότητα και το εύρος των ελέγχων που διενεργεί, τις προτεραιότητες που προσδιορίζονται από μεταβολές του οικονομικού περιβάλλοντος, των συστημάτων και του επιπέδου των κινδύνων και την εν γένει αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του.
- ο προσδιορισμός του εύρους κάλυψης και η επιλογή και ανάθεση περιοδικά, τουλάχιστον ανά τριετία, σε ορκωτούς, ελεγκτές-λογιστές της αξιολόγησης της επάρκειας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.
- η παρακολούθηση και αξιολόγηση σε ετήσια βάση, του έργου της Διεύθυνσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου.
- η παρακολούθηση και αξιολόγηση σε ετήσια βάση, της Έκθεσης του Αρμόδιου Διευθυντικού Στελέχους (ΑΔΣ) για το Ξέπλυμα Χρήματος και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας.

Τρόπος εκπλήρωσης των καθηκόντων της Επιτροπής Ελέγχου κατά τη διάρκεια του 2019

Αναφορικά με τις **χρηματοοικονομικές αναφορές** η Επιτροπή Ελέγχου:

- Επισκόπησε τις ουσιώδεις λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές του Ομίλου και της Τράπεζας και την εφαρμογή αυτών στις ετήσιες και ενδιάμεσες τριμηνιαίες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.
- Επισκόπησε τις ενδιάμεσες τριμηνιαίες και ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις πριν τη δημοσίευσή τους, συζητώντας και ζητώντας διευκρινίσεις σχετικά με τα εφαρμοζόμενα λογιστικά πρότυπα και εισηγήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο την έγκρισή τους.
- Ενημερώθηκε για την πρόοδο της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 16 (IFRS 16 «Μισθώσεις») το οποίο υιοθετήθηκε από τον Όμιλο και την Τράπεζα την 1 Ιανουαρίου 2019.
- Ενημερώθηκε σχετικά με τροποποιήσεις των λογιστικών πολιτικών σύμφωνα με το RFA (Relationship Framework Agreement) με το ΤΧΣ.

Αναφορικά με το **Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ)**, η Επιτροπή Ελέγχου:

- Προώθησε τη συνεχή ενδυνάμωση του ΣΕΕ, η οποία αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα για το Διοικητικό Συμβούλιο και τη Διοίκηση του Ομίλου, καθώς και τη διαδικασία ανάπτυξης και ενσωμάτωσης κατάλληλων ελεγκτικών μηχανισμών, με στόχο την περαιτέρω βελτίωση της διαχείρισης των λειτουργικών κινδύνων που αντιμετωπίζει ο Όμιλος στο σύνολο των λειτουργιών του. Η Επιτροπή Ελέγχου επίσης ενημερώθηκε για την πρόοδο του έργου «Ενδυνάμωση του ΣΕΕ».
- Αξιολόγησε την αποτελεσματικότητα του ΣΕΕ και τις τυχόν εξελίξεις που το επηρεάζουν. Για την πραγματοποίηση της αξιολόγησης, η Επιτροπή Ελέγχου:
 - Συζήτησε με τη Διοίκηση τις αδυναμίες του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, καθώς και την εφαρμογή των διορθωτικών μέτρων που υιοθετήθηκαν ύστερα από τις συστάσεις των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών,

καθώς και των εποπτικών αρχών.

- Εξέτασε και συζήτησε εκθέσεις και πληροφορίες σχετικά με το ΣΕΕ, μέσα από τις υποβληθείσες Τριμηνιαίες Εκθέσεις του Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου
- Επισκόπησε την Ετήσια Έκθεση Λειτουργίας του ΣΕΕ για το 2018, η οποία υποβλήθηκε συνοδευόμενη από την αντίστοιχη αξιολόγηση στην Τράπεζα της Ελλάδος - σύμφωνα με τις διατάξεις της ΠΔΤΕ 2577/9.3.2006 – τον Ιούνιο του 2019, η οποία συντάσσεται από τον Εσωτερικό Έλεγχο Ομίλου, υποβλήθηκε στη Διοίκηση και εγκρίθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο μέσω της Επιτροπής Ελέγχου. Η αντίστοιχη έκθεση για το 2019 θα επισκοπηθεί από την Επιτροπή Ελέγχου και θα σταλεί στη ΤτΕ τον Ιούνιο του 2020.
- Έλαβε γνώση των ελέγχων της ΤτΕ και ανέθεσε στον Εσωτερικό Έλεγχο επιπλέον ειδικούς ελέγχους.

Αναφορικά με τους **Τακτικούς Ορκωτούς Ελεγκτές**, η Επιτροπή Ελέγχου:

- Εξέτασε το πρόγραμμα ελέγχου και τη μεθοδολογία του τακτικού ορκωτού ελεγκτή του ετήσιου ελέγχου και ενδιάμεσης επισκόπησης, της αναλυτικής έκθεσης ελέγχου και των ευρημάτων ελέγχου.
- Επισκόπησε και πρότεινε στο Δ.Σ. την αμοιβή της Deloitte για ελεγκτικές και επιτρεπόμενες μη ελεγκτικές εργασίες για το έτος που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019. Για το 2019, το συνολικό ποσό της αμοιβής ανήλθε σε € 4 εκατ. εκ των οποίων € 1 εκατ. ή 18% αφορούσε επιτρεπόμενες μη ελεγκτικές υπηρεσίες. Όλες οι μη ελεγκτικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν από τον τακτικό ορκωτό ελεγκτή προεγκρίθηκαν από την Επιτροπή Ελέγχου σύμφωνα με την πολιτική ανεξαρτησίας του ελεγκτή που επιβεβαιώνει ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες δεν επηρεάζουν την ανεξαρτησία σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 537/2014, και σε συνδυασμό με το Ν.4449/2017. Περαιτέρω ανάλυση των αμοιβών των τακτικών ελεγκτών για κάθε ένα από τα δύο τελευταία οικονομικά έτη βρίσκεται στη Σημείωση 46 των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
- Η Deloitte, σύμφωνα με τα επαγγελματικά πρότυπα ηθικής δεοντολογίας, παρείχε στην Επιτροπή Ελέγχου γραπτή δήλωση της ανεξαρτησίας της για το 2019.
- Ζήτησε την παρουσία των τακτικών ορκωτών ελεγκτών σε κάθε συνεδρίαση της Επιτροπής Ελέγχου. Οι τακτικοί ορκωτοί ελεγκτές συμμετείχαν σε όλες τις συνεδριάσεις της Επιτροπής Ελέγχου το 2019. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου πραγματοποίησε τακτικές συναντήσεις με τον επικεφαλής/κύριο εταίρο ελέγχου καθόλη τη χρονιά.
- Αξιολόγησε την αποτελεσματικότητα της Deloitte ως τακτικού ορκωτού ελεγκτή του Ομίλου και της Τράπεζας μέσω της διαδικασίας αυτοαξιολόγησης της, χρησιμοποιώντας ένα ερωτηματολόγιο το οποίο επικεντρώνεται στην ελεγκτική διαδικασία, στην αποτελεσματικότητάς της και στην ποιότητα του αποτελέσματός της.

Αναφορικά με τον **Εσωτερικό Έλεγχο**, η Επιτροπή Ελέγχου:

- Παρακολούθησε την υλοποίηση του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης του Εσωτερικού Ελέγχου για το έτος 2019 και κατέληξε ότι ο Εσωτερικός Έλεγχος Ομίλου ήταν αποτελεσματικός.
- Έλαβε γνώση της ανάλυσης του Προγράμματος Δράσης του Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου για το έτος 2020, των πόρων και του προϋπολογισμού, ενέκρινε την εφαρμογή του και το υπέβαλε στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας για την έγκρισή του.
- Αξιολόγησε την απόδοση και την αποτελεσματικότητα του Επικεφαλής του Εσωτερικού Ελέγχου, ο οποίος αναφέρεται λειτουργικά στον Πρόεδρο της Επιτροπής Ελέγχου και διοικητικά στον Διευθύνοντα Σύμβουλο. Η Επιτροπή Ελέγχου πραγματοποίησε πλήθος συναντήσεων με τον Επικεφαλής του Εσωτερικού Ελέγχου χωρίς τη παρουσία άλλων ανώτατων στελεχών της Διοίκησης.

Σχετικά με τη **Κανονιστική Συμμόρφωση Ομίλου**, η Επιτροπή Ελέγχου:

- Παρακολούθησε την υλοποίηση του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου για το έτος 2019 και κατέληξε ότι η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης ήταν αποτελεσματική.
- Έλαβε γνώση της ανάλυσης του Προγράμματος Δράσης της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου για το έτος 2020, ενέκρινε την εφαρμογή του και το υπέβαλε στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας για την έγκρισή του.
- Επισκόπησε και ενέκρινε την Έκθεση του Αρμόδιου Διευθυντικού Στελέχους (ΑΔΣ) για το Ξέπλυμα Χρήματος και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας για το 2018 βάσει της απόφασης ΕΤΠΘ 281/5/2009 της Τράπεζας της Ελλάδος και την υπέβαλε στο Διοικητικό Συμβούλιο για περαιτέρω έγκριση. Η αντίστοιχη έκθεση για το 2019 επισκοπήθηκε και εγκρίθηκε το Φεβρουάριο του 2020.

Αυτοαξιολόγηση

- Η Επιτροπή Ελέγχου, προέβη στην αυτοαξιολόγησή της για το έτος 2019. Από την επεξεργασία των αποτελεσμάτων προέκυψε ότι η Επιτροπή Ελέγχου επιτέλεσε το έργο της αποτελεσματικά. Ειδικότερα, επισημάνθηκε ότι ως προς τον τρόπο λειτουργίας της, η Επιτροπή εκτέλεσε το έργο της, σύμφωνα με τον έγγραφο Κανονισμό Λειτουργίας της, ο οποίος βρίσκεται σε συμμόρφωση με το ισχύον σχετικό νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο και έχει εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας. Επιπλέον, το επίπεδο γνώσεων, επαγγελματικής εμπειρίας και διαθεσιμότητας, καθώς και συνεργασίας των μελών της Επιτροπής Ελέγχου διασφάλισε την ανεξαρτησία και την αποδοτικότητα του έργου της.

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες και τον τρόπο λειτουργίας της Επιτροπής Ελέγχου είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.piraeusbankgroup.com).

2) Επιτροπή Κινδύνων (Risk Committee)

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και την ημερομηνία δημοσίευσης της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης 2019, η σύνθεση της Επιτροπής Κινδύνων, έχει ως ακολούθως:

Karel De Boeck	Πρόεδρος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Arne Berggren	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
David Hexter	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Alexander Blades	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Σολομών Μπεράχας	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Περικλής Δοντάς	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ., Εκπρόσωπος του ΤΧΣ
Ευθύμιος Κυριακόπουλος	Εκτελεστικός Γραμματέας, Chief Risk Officer
Παναγιώτα Κωτσάκου	Γραμματέας, Head

Σημειώνεται ότι κατά τη συνεδρίαση της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε, σε συνέχεια της από 28 Νοεμβρίου 2019 επιστολής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, τον κ. Περικλή Δοντά, ως νέο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ., Εκπρόσωπο του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σε αντικατάσταση του κ. Per Anders Fasth. Ως εκ τούτου και βάσει του Ν.3864/2010, μετέχει αυτοδίκαια στην Επιτροπή με πλήρη δικαιώματα ψήφου.

Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Κινδύνων παρίσταται επίσης, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Παρατηρητής του ΤΧΣ.

Διακυβέρνηση- Λειτουργία

Η Επιτροπή Κινδύνων ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας και αποτελείται από Μη Εκτελεστικά Μέλη του. Ο αριθμός των μελών της Επιτροπής δεν μπορεί να είναι κατώτερος των τριών (3) και συνολικά δεν πρέπει να υπερβαίνει το 40% (με στρογγυλοποίηση στον πλησιέστερο ακέραιο) του συνολικού αριθμού των μελών του Δ.Σ. Τουλάχιστον το ένα τρίτο (1/3) των μελών (με στρογγυλοποίηση στον πλησιέστερο ακέραιο) πρέπει να πληροί τα κριτήρια ανεξαρτησίας μελών Δ.Σ. σύμφωνα με τον Νόμο 3016/2002 και τη σχετική Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2005/162/EC. Στην Επιτροπή Κινδύνων συμμετέχει ως Μέλος, με πλήρη δικαιώματα ψήφου, ο Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) στο Δ.Σ. της Τράπεζας.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Κινδύνων ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, πρέπει να πληροί τα κριτήρια του άρθρου 10 παρ.8α) του Ν.3864/2010 και να διαθέτει σημαντική εμπειρία στην εμπορική τραπεζική και κατά προτίμηση στη διαχείριση κινδύνων και κεφαλαίου, καθώς επίσης και εξοικείωση με το τοπικό και διεθνές κανονιστικό πλαίσιο. Η ιδιότητα του Προέδρου του Δ.Σ. είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του Προέδρου της Επιτροπής Κινδύνων, ενώ ο Πρόεδρος της Επιτροπής Κινδύνων δεν μπορεί να είναι ταυτόχρονα και Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου της Τράπεζας.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής κ.De Boeck έχει, μεταξύ άλλων, εκτεταμένη εμπειρία στη διαχείριση κινδύνων και θεωρείται εμπειρογνώμων κατά την έννοια του άρθρου 10 του Ν.3864/2010.

Τα μέλη της Επιτροπής Κινδύνων διαθέτουν στο σύνολό τους επαρκείς γνώσεις και προηγούμενη εμπειρία στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή στον κλάδο της εμπορικής τραπεζικής, με τουλάχιστον ένα μέλος εξειδικευμένο στους τομείς Διαχείρισης Κινδύνων και Κεφαλαιακής Επάρκειας, καθώς και εξοικείωση με το τοπικό και διεθνές κανονιστικό πλαίσιο.

Η Επιτροπή Κινδύνων επικουρείται από Εκτελεστικό Γραμματέα και Γραμματέα. Εκτελεστικός Γραμματέας ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο ο Επικεφαλής του Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου (Chief Risk Officer Ομίλου), ο οποίος ασκεί τα καθήκοντα που εκάστοτε προβλέπονται από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο (ΠΔΤΕ 2577/2006). Κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του, αναφέρεται απευθείας στην Επιτροπή Κινδύνων και υπόκειται στον έλεγχο της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου.

Η θητεία των Μελών της Επιτροπής Κινδύνων δεν μπορεί να υπερβαίνει τη θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου, αλλά το Διοικητικό Συμβούλιο δικαιούται να τα παύει ή να τα αντικαθιστά οποτεδήποτε.

Δεν επιτρέπεται η παρουσία, συμμετοχή και ψηφοφορία Μέλους της Επιτροπής Κινδύνων κατά τη συζήτηση θέματος για το οποίο έχει σύγκρουση συμφερόντων. Δεν εμπίπτουν στην παραπάνω απαγόρευση οι αποφάσεις που αφορούν στον καθορισμό πολιτικής, διαδικασιών, όρων ή κριτηρίων διαχείρισης κινδύνων ή σε άλλα θέματα γενικής εφαρμογής.

Σε όλες τις συνεδριάσεις της Επιτροπής τηρούνται πρακτικά, τα οποία επικυρώνονται από τον Πρόεδρο και τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Επιτροπής.

Η Επιτροπή συνεδριάζει, με πρόσκληση του Προέδρου της, όσες φορές κρίνει απαραίτητο για επιτέλεση της αποστολής της, αλλά πάντως όχι λιγότερο από μία φορά το μήνα. Εντός του 2019, η Επιτροπή Κινδύνων, προκειμένου να φέρει εις πέρας την αποστολή της, συνεδρίασε συνολικά δεκατέσσερις (14) φορές.

Η συμμετοχή των μελών στις συνεδριάσεις της Επιτροπής αποτυπώνεται στον ανωτέρω Πίνακα Συμμετοχής Μελών Διοικητικού Συμβουλίου στις συνεδριάσεις Δ.Σ και των σχετικών Επιτροπών.

Η Επιτροπή Κινδύνων έχει, μεταξύ άλλων, ως αποστολή να διασφαλίζει:

- ότι η Τράπεζα έχει μια καλά καθορισμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαίου καθώς και διάθεση ανάληψης κινδύνων. Η διάθεση ανάληψης κινδύνων της Τράπεζας θα πρέπει να διαρθρώνεται μέσα από μια σειρά ποσοτικών και ποιοτικών διατυπώσεων, περιλαμβανομένων συγκεκριμένων επιπέδων ανοψής, για τις κύριες κατηγορίες αναλαμβανόμενων κινδύνων,
- ότι καλύπτονται αποτελεσματικά όλες οι μορφές κινδύνων (περιλαμβανομένου του λειτουργικού κινδύνου) που συνδέονται με τη δραστηριότητα της Τράπεζας,
- ότι η διάθεση ανάληψης κινδύνων της Τράπεζας είναι σαφέστατα γνωστοποιημένη σε όλη την Τράπεζα και αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία θεσπίζονται οι επιμέρους πολιτικές διαχείρισης κινδύνων και τα όρια κινδύνων σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου,
- τον ενοποιημένο έλεγχο διαχείρισης κινδύνων, την εξειδικευμένη αντιμετώπισή τους και τον απαιτούμενο συντονισμό στο επίπεδο της Τράπεζας και του Ομίλου της.

Ρόλος και αρμοδιότητες

Η Επιτροπή Κινδύνων, έχει την ευθύνη άσκησης των καθηκόντων που καθορίζονται στον νόμο και στον Κανονισμό Λειτουργίας της, ώστε να είναι σε θέση να υποβοηθά το Διοικητικό Συμβούλιο στο έργο του σε σχέση ιδίως με την:

- ύπαρξη της κατάλληλης στρατηγικής για την ανάληψη των κινδύνων και τον καθορισμό αποδεκτών ανωτάτων ορίων ανάληψης κινδύνων, καθώς επίσης και την εποπτεία της εφαρμογής τους,
- καθιέρωση αρχών και κανόνων που θα διέπουν τη διαχείριση κινδύνων όσον αφορά στην αναγνώριση, πρόβλεψη, μέτρηση, παρακολούθηση, έλεγχο και αντιμετώπισή τους,
- ανάπτυξη εσωτερικού συστήματος διαχείρισης κινδύνων και την ενσωμάτωση κατάλληλων πολιτικών διαχείρισης κινδύνων στη λήψη των επιχειρηματικών αποφάσεων,
- συμμόρφωση της Τράπεζας και του Ομίλου μέσω αυστηρών και αξιόπιστων διαδικασιών με όσα προβλέπει το θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία διαχείρισης κινδύνων.

Επίσης, η Επιτροπή Κινδύνων ελέγχει την ανεξαρτησία, επάρκεια και αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου.

Τρόπος εκπλήρωσης των καθηκόντων της Επιτροπής Κινδύνων κατά τη διάρκεια του 2019

- Αξιολόγησε και διατύπωσε εισηγήσεις προς το Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με σημαντικές στρατηγικές δράσεις/πράξεις προτεραιότητας που απαιτούσαν την έγκριση του τελευταίου και σχετίζονταν με τη διαχείριση κινδύνων. όπως ενδεικτικά για:
 - τη Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνων & Κεφαλαίου και Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων

- τους αναθεωρημένους Επιχειρησιακούς Στόχους Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων 2019-2021 (NPE Operational Targets)
- την υλοποίηση της Συναλλαγής για τη διαχείριση πιστώσεων (NPE Servicing) καθώς και τη διαδικασία αξιολόγησης δυνητικών λειτουργικών κινδύνων
- τις Συναλλαγές Πωλήσεων Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων
- το Σχήμα Προστασίας Ενεργητικού (Ηρακλής) και τις Τιτλοποιήσεις Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων
- τις εποπτικές Ασκήσεις Προσωμείωσης Ακραίων Κταστάσεων (EBA Stress Test Exercises)
- τα Σχέδια δράσης που αφορούν στα αποτελέσματα των εποπτικών αξιολογήσεων
- Αξιολόγησε την επάρκεια και αποτελεσματικότητα των πολιτικών διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου και ιδίως της συμμόρφωσης προς τα εγκεκριμένα όρια διάθεσης ανάληψης κινδύνων,
- Αξιολόγησε και παρείχε σύσταση προς το Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με αιτήματα πίστωσης που απαιτούν την έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου και αφορούν σε εξυπηρετούμενα και μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα,
- Άσκησε εποπτεία και ενημέρωσε το Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με την εξέλιξη των κύριων δεικτών κινδύνων, της παραγωγής και ενίσχυσης κεφαλαίων, τις προσαρμοσμένες αποδόσεις για τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο των δανειακών χαρτοφυλακίων καθώς και τις δράσεις ενίσχυσης της κουλτούρας διαχείρισης κινδύνων,
- Άσκησε εποπτεία και ενημέρωσε το Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με τη συνολική διαχείριση του δανειακού χαρτοφυλακίου, όπου συμπεριλαμβάνονται:
 - εξυπηρετούμενα ανοίγματα
 - μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (NPEs & NPLs) και επιχειρησιακοί στόχοι για τη μείωσή τους
- Άσκησε εποπτεία (από κοινού με την Επιτροπή Ελέγχου) και ενημέρωσε το Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης των σχεδίων δράσης που αφορούν στα αποτελέσματα των εποπτικών αξιολογήσεων,
- Επισκόπησε (από κοινού με την Επιτροπή Ελέγχου) και ενημέρωσε το Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο εφαρμογής στρατηγικών έργων που αφορούν στη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου και στην ενίσχυση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου,
- Αξιολόγησε και εισηγήθηκε προς το Διοικητικό Συμβούλιο των αναφορών της Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου σχετικά με το σχεδιασμό, την τεκμηρίωση, την περιοδική επαναξιολόγηση και την παρακολούθηση:
 - της εφαρμογής της Διαδικασίας Εσωτερικής Αξιολόγησης Επάρκειας Κεφαλαίου,
 - της εφαρμογής της Διαδικασίας Εσωτερικής Αξιολόγησης Επάρκειας Ρευστότητας, και
 - του Σχεδίου Ανάκαμψης
- Αξιολόγησε και εισηγήθηκε προς το Διοικητικό Συμβούλιο, όπου απαιτείται, σχετικά με πολιτικές που συνδέονται με τη διαχείριση κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων ενδεικτικά της ΔΠΧΑ9 - Πολιτικής Προβλέψεων για Απομειώσεις από Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών, Πολιτικής Διαγραφών Επισφαλών Απαιτήσεων, Πολιτικής Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (internal control) και Εγχειριδίου Λειτουργίας Εταιρίας Διαχείρισης Πιστώσεων (Πιστωτική Πολιτική).

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες και τον τρόπο λειτουργίας της Επιτροπής Κινδύνων είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.piraeusbankgroup.com).

3) Επιτροπή Αποδοχών

Κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης 2019, η σύνθεση της Επιτροπής Αποδοχών είχε ως κατωτέρω:

Arne Berggren	Πρόεδρος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Enrico Tommaso Cucchiani	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Βενετία Κοντογούρη	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Alexander Blades	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Περικλής Δοντάς	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ., Εκπρόσωπος του ΤΧΣ
Μαρία Ζαπάντη	Γραμματέας, Εταιρική Γραμματέας, Senior Director Εταιρικής Διακυβέρνησης & Εταιρικής Γραμματείας Δ.Σ.

Σημειώνεται ότι κατά τη συνεδρίαση της 18ης Δεκεμβρίου 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε, σε συνέχεια της από 28 Νοεμβρίου 2019 επιστολής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, τον κ. Περικλή Δοντά, ως νέο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ., Εκπρόσωπο του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σε αντικατάσταση του κ. Per Anders Fasth. Ως εκ τούτου και βάσει του Ν.3864/2010, μετέχει αυτοδίκαια στην Επιτροπή με πλήρη δικαιώματα ψήφου.

Η κα Αναστασία Μακαριγάκη, Ανώτερη Γενική Διευθύντρια, Ανθρώπινο Δυναμικό Ομίλου, κατόπιν της αντικατάστασής της στις 13 Μαρτίου 2020, έπαψε να είναι Εκτελεστική Γραμματέας της Επιτροπής.

Επιπλέον, Παρατηρητής του ΤΧΣ παρίσταται στις συνεδριάσεις της Επιτροπής, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Διακυβέρνηση – Λειτουργία

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας της που αναθεωρήθηκε τον Ιούνιο του 2019, η Επιτροπή Αποδοχών ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας και απαρτίζεται, κατ' ελάχιστον από τρία (3) μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ενώ ο συνολικός αριθμός των μελών της δεν υπερβαίνει το 40% του συνολικού αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου μεταξύ των οποίων και ο Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ο οποίος συμμετέχει με πλήρη δικαιώματα ψήφου. Τα μέλη στην πλειοψηφία τους, περιλαμβανομένου του Προέδρου της, πρέπει να είναι ανεξάρτητα, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Ν.3016/2002, όπως ισχύει. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής πρέπει να είναι Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος το οποίο πληροί τα κριτήρια της παρ.8 του άρ.10 του Ν.3864/2010, όπως ισχύει. Η Επιτροπή, ως σύνολο, διαθέτει γνώση, εξειδίκευση και επαγγελματική εμπειρία σε θέματα αμοιβών, διαχείρισης κινδύνων και δραστηριότητες ελέγχου. Τουλάχιστον ένα (1) μέλος της Επιτροπής πρέπει να είναι και μέλος στην Επιτροπή Κινδύνων προκειμένου να διασφαλίζει την ευθυγράμμιση της Πολιτικής Αποδοχών με τη Στρατηγική Κινδύνων και Κεφαλαίων της Τράπεζας.

Τα μέλη της Επιτροπής Αποδοχών δεν επιτρέπεται να κατέχουν παράλληλες θέσεις ή ιδιότητες ή να διενεργούν συναλλαγές που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ασυμβίβαστες με την αποστολή της Επιτροπής. Η συμμετοχή στην Επιτροπή Αποδοχών δεν αποκλείει τη δυνατότητα συμμετοχής και σε άλλες επιτροπές του Δ.Σ.

Η Επιτροπή Αποδοχών συνεδριάζει με πρόσκληση του Προέδρου της όσες φορές κρίνει απαραίτητο για επιτέλεση της αποστολής της, αλλά πάντως όχι λιγότερο από τέσσερις (4) φορές σε κάθε ημερολογιακό έτος. Προκειμένου να ληφθεί απόφαση από την Επιτροπή απαιτείται απαρτία τουλάχιστον του ημίσεως των μελών της. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων Μελών.

Για την υποβοήθηση του έργου της, η Επιτροπή Αποδοχών υποστηρίζεται από τις υπηρεσιακές Μονάδες της Τράπεζας (ιδίως τις Μονάδες Ανθρώπινου Δυναμικού και Εσωτερικού Ελέγχου) και δικαιούται να προσλαμβάνει εξωτερικούς συμβούλους και να καθορίζει τους όρους συνεργασίας μαζί τους. Η αμοιβή αυτών βαρύνει τον προϋπολογισμό της Διοίκησης.

Η Επιτροπή Αποδοχών συνεδρίασε έξι (6) φορές εντός του 2019. Η συμμετοχή των μελών στις συνεδριάσεις της αποτυπώνεται στον ανωτέρω Πίνακα Συμμετοχής Μελών Διοικητικού Συμβουλίου και Στελεχών στις συνεδριάσεις Δ.Σ και των σχετικών Επιτροπών.

Η αποστολή της Επιτροπής Αποδοχών είναι ο σχεδιασμός, η επίβλεψη της εφαρμογής και η περιοδική αναθεώρηση της Πολιτικής Αποδοχών του Ομίλου, σύμφωνα με την Πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος υπ.αρ 158/1/10.5.2019, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των Νόμων 3864/2010 και 4261/2014, όπως ισχύουν και η ευθυγράμμιση της με τους στρατηγικούς στόχους της Τράπεζας. Κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων της, η Επιτροπή Αποδοχών λαμβάνει υπόψη τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα των μετόχων, των επενδυτών και άλλων εμπλεκόμενων μερών. Στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Αποδοχών περιλαμβάνεται και η παρακολούθηση εφαρμογής ενός πλαισίου που αξιολογεί αντικειμενικά τις επιδόσεις και συνδέεται άμεσα με τον καθορισμό της αμοιβής των εργαζομένων, ατόμων που έχουν επίπτωση στο προφίλ κινδύνου και μη (risk-takers και non risk-takers), την υλοποίηση των πολιτικών διαχείρισης ταλέντων και των πολιτικών σχεδιασμού διαδοχής καθώς και της εφαρμογής στρατηγικών που έχουν ως στόχο τη δημιουργία μιας εταιρικής κουλτούρας που θα υποστηρίζει τους στόχους και το όραμα της Τράπεζας. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Αποδοχών αφορούν τόσο στην Τράπεζα Πειραιώς όσο και στις ενοποιούμενες θυγατρικές της.

Ρόλος και Αρμοδιότητες

Η Επιτροπή Αποδοχών, μεταξύ άλλων:

- Επισκοπεί σε ετήσια βάση την Πολιτική Αποδοχών του Ομίλου καθώς και τις προτάσεις και τα ευρήματα του Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου που αφορούν σε ενδεχόμενη αναθεώρηση της Πολιτικής,
- Αξιολογεί σε τακτή βάση τις αμοιβές των Εκτελεστικών και Μη Εκτελεστικών Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και των στελεχών της Ανώτερης Διοίκησης,
- Εισηγείται σε ετήσια βάση στο Διοικητικό Συμβούλιο τις αμοιβές των εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για την προσεχή περίοδο,
- Αξιολογεί τη συμμόρφωση των προτεινόμενων προγραμμάτων μεταβλητών αποδοχών με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και τη συνέπεια αυτών με το πλαίσιο διάθεσης ανάληψης κινδύνων και τις στρατηγικές της Τράπεζας,
- Αξιολογεί αν οι προτεινόμενες αποδοχές των ανώτατων στελεχών των ανεξάρτητων λειτουργιών ελέγχου της Τράπεζας (Διαχείριση Κινδύνων, Εσωτερικός Έλεγχος και Κανονιστική Συμμόρφωση) είναι σύμφωνες με την Πολιτική Αποδοχών Ομίλου,
- Αξιολογεί ανά περιόδους την πολιτική της Τράπεζας για τα δάνεια προσωπικού και λοιπές παροχές και ελέγχει την πιστωτική έκθεση του προσωπικού και της Ανώτατης Διοίκησης με ιδιαίτερη έμφαση σε ενδεχόμενα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα,
- Ελέγχει σε τακτά διαστήματα τη μισθολογική ισότητα και την ύπαρξη διακρίσεων με βάση το φύλο, την ηλικία ή την τράπεζα προέλευσης,
- Αξιολογεί και προτείνει στο Διοικητικό Συμβούλιο τους στόχους που σχετίζονται με την αμοιβή του Διευθύνοντος Συμβούλου καθώς και την επίδοσή του σε σχέση με τους στόχους αυτούς,

- Επισκοπεί και εισηγείται για έγκριση από το Διοικητικό Συμβούλιο, πολιτικές που σχετίζονται με ζητήματα αποδοχών και διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού για τα οποία η Τράπεζα θα πρέπει να ενημερώσει άλλα, τρίτα πρόσωπα και να τα παρουσιάσει στην ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων, όπως η Πολιτική Αποδοχών Ομίλου και η Ετήσια Έκθεση Αποδοχών των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου,
- Επισκοπεί και παρέχει την απαιτούμενη πληροφόρηση που υποβάλλεται στην Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων για τις δραστηριότητες της Επιτροπής.

Τρόπος εκπλήρωσης των καθηκόντων της Επιτροπής Αποδοχών κατά το έτος 2019

- Παρείχε δήλωση ότι η Πολιτική Αποδοχών του Ομίλου είναι σύμφωνη με τις διατάξεις των Νόμων 3864/2010, 4261/2014 και την Πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος υπ' αρ. 158/1/10.5.2019,
- Επισκόπησε και εισηγήθηκε στο Δ.Σ. προτάσεις μεταβλητών αποδοχών για διάφορες κατηγορίες προσωπικού (risk takers, non-risk takers, κλπ) συνδεδεμένες με κίνητρα και επιχειρηματικούς στόχους,
- Επισκόπησε την Έκθεση Δραστηριότητας της Επιτροπής Αποδοχών για το έτος 2018,
- Επισκόπησε και εισηγήθηκε στο Δ.Σ. την Πολιτική Αποδοχών των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, η οποία εγκρίθηκε από την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της 28 Ιουνίου 2019,
- Επισκόπησε και εισηγήθηκε στο Δ.Σ. την αναθεώρηση του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Αποδοχών,
- Ενημερώθηκε σχετικά με την Πολιτική Πιστωτικής Έκθεσης του Προσωπικού,
- Επισκόπησε και εισηγήθηκε στο Δ.Σ. την Πολιτική Αποδοχών του Ομίλου,
- Επισκόπησε και εισηγήθηκε για έγκριση στο Δ.Σ προτάσεις προσλήψεων, καταβολής αποζημιώσεων και προτάσεις αναπροσαρμογών αμοιβών στελεχών του Ομίλου,
- Ενημερώθηκε για την πρόοδο σημαντικών έργων στο πλαίσιο βελτιστοποίησης κόστους (Project Galvin, Προγράμματα Οικειοθελούς Αποχώρησης) και εισηγήθηκε την έγκρισή τους στο Δ.Σ.
- Επισκόπησε τα κυριότερα έργα της Μονάδας Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού, όπως για παράδειγμα τη δημιουργία εταιρικής κουλτούρας στον Όμιλο, την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού μέσα από την εφαρμογή νέων συστημάτων αξιολόγησης και απόδοσης (Become and Achieve) και προγραμμάτων εκπαίδευσης, τον σχεδιασμό νέου μοντέλου οργάνωσης και εξορθολογισμού ιεραρχικών επιπέδων (Job Family Model), καθώς και την ενίσχυση της εταιρικής υπευθυνότητας.
- Διαμόρφωσε την πρόταση του Δ.Σ. προς τη Γενική Συνέλευση των μετόχων σε σχέση με την ετήσια αμοιβή των μελών του Δ.Σ.

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες και τον τρόπο λειτουργίας της Επιτροπής Αποδοχών είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.piraeusbankgroup.com).

ΔΗΛΩΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΠΟΔΟΧΩΝ

Σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της, η Επιτροπή Αποδοχών, παρείχε δήλωση κατά την από 30 Ιανουαρίου 2020 συνεδρίασή της ότι η Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας, η οποία αναθεωρήθηκε και εγκρίθηκε κατά την από 24 Οκτωβρίου 2019 συνεδρίαση της Επιτροπής Αποδοχών και την από 24 Οκτωβρίου 2019 συνεδρίαση του Δ.Σ., είναι εναρμονισμένη με τις διατάξεις του Ν. 4261/2014 «Πρόσβαση στη δραστηριότητα και προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και

επιχειρήσεων», του Ν. 3864/2010 «Περί Ιδρύσεως Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας», καθώς και την Πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος υπ' αρ. 158/1/10.5.2019.

4) Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 καθώς και κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης 2019, η σύνθεση της Επιτροπής Ανάδειξης Υποψηφίων είχε ως εξής:

Arne Berggren	Πρόεδρος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Enrico Tommaso Cucchiani	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
David Hexter	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Alexander Blades	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Σολομών Μπεράχας	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Περικλής Δοντάς	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ., Εκπρόσωπος του ΤΧΣ
Γεώργιος Λιακόπουλος	Εκτελεστικός Γραμματέας, Νομικός Σύμβουλος Διοίκησης
Μαρία Ζαπάντη	Γραμματέας, Εταιρική Γραμματέας, Senior Director Εταιρικής Διακυβέρνησης & Εταιρικής Γραμματείας Δ.Σ.

Σημειώνεται ότι κατά τη συνεδρίαση της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε, σε συνέχεια της από 28 Νοεμβρίου 2019 επιστολής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, τον κ. Περικλή Δοντά, ως νέο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ., Εκπρόσωπο του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σε αντικατάσταση του κ. Per Anders Fasth. Ως εκ τούτου και βάσει του Ν.3864/2010, μετέχει αυτοδίκαια στην Επιτροπή με πλήρη δικαιώματα ψήφου.

Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Ανάδειξης Υποψηφίων παρίσταται, επίσης, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Παρατηρητής του ΤΧΣ.

Διακυβέρνηση- Λειτουργία

Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας και απαρτίζεται, κατ' ελάχιστον από τρία (3) μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ενώ ο συνολικός αριθμός των μελών της δεν υπερβαίνει το 40% του συνολικού αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (εξαιρουμένου του Εκπροσώπου του ΤΧΣ). Όλα τα μέλη της Επιτροπής είναι Μη Εκτελεστικά Μέλη Δ.Σ. με την πλειοψηφία των μελών, να είναι ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά Μέλη Δ.Σ. Ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ είναι αυτοδικαίως μέλος της Επιτροπής. Η Επιτροπή προεδρεύεται υποχρεωτικά από Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος που πληροί τα κριτήρια του άρθρου 10 παρ.8α) του Ν.3864/2010.

Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. εξασφαλίζει ότι το Δ.Σ. διαθέτει, ως σύνολο, επαρκείς γνώσεις και εμπειρία τουλάχιστον για τις σημαντικότερες των δραστηριοτήτων της Τράπεζας, ούτως ώστε να έχει τη δυνατότητα άσκησης εποπτείας επί του συνόλου των λειτουργιών είτε άμεσα είτε μέσω των Επιτροπών που θεσμοθετούνται υποχρεωτικά ή κατά τη διακριτική ευχέρεια του πιστωτικού ιδρύματος με βάση την ως άνω ΠΔΤΕ 2577/2006.

Η Επιτροπή συνεδριάζει όταν απαιτείται αλλά τουλάχιστον δύο φορές κάθε ημερολογιακό έτος. Η απαραίτητη απαρτία για την πραγματοποίηση της συνεδρίασης είναι τα 2/3 του συνολικού αριθμού των μελών της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένου του Εκπροσώπου του ΤΧΣ. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων ή

αντιπροσωπευομένων μελών.

Εντός του 2019, η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. συνεδρίασε συνολικά έξι (6) φορές. Η συμμετοχή των μελών στις συνεδριάσεις της αποτυπώνεται στον ανωτέρω Πίνακα Συμμετοχής Μελών Διοικητικού Συμβουλίου στις συνεδριάσεις Δ.Σ. και των σχετικών Επιτροπών.

Ρόλοι και Αρμοδιότητες

Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. είναι υπεύθυνη για την εκτέλεση των καθηκόντων που καθορίζονται στο νομικό πλαίσιο και στον Κανονισμό λειτουργίας της, ο οποίος αναθεωρήθηκε τον Μάιο 2019.

Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη να:

- Εντοπίζει και να αναδεικνύει τους κατάλληλους υποψήφιους οι οποίοι θα προτείνονται από το Δ.Σ. στη Γενική Συνέλευση για εκλογή ή επανεκλογή μετά τη λήξη της θητείας του εν ενεργεία Δ.Σ. ή ως αντικαταστάτες για θέσεις του Δ.Σ. που χρεύουν κατά τη διάρκεια της θητείας του Δ.Σ.,
- Διαπιστώνει την «ανεξαρτησία» ενός υποψηφίου στο πλαίσιο του ελληνικού εταιρικού δικαίου και των σχετικών κατευθυντήριων οδηγιών της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών και εξετάζει την επιλεξιμότητα κάθε πιθανού υποψηφίου με βάση τις απαιτήσεις του ΤΧΣ,
- Επανεξετάζει τουλάχιστον σε ετήσια βάση τη δομή, το μέγεθος και τη σύνθεση (καθώς και το σύνολο των δεξιοτήτων και γνώσεων, την ανεξαρτησία, την εμπειρία και τη διαφοροποίηση) του Δ.Σ. και των Επιτροπών του και υποβάλλει εισηγήσεις στο Δ.Σ. για οποιεσδήποτε τροποποιήσεις κρίνει αναγκαίες,
- Σχεδιάζει σε μακροπρόθεσμη βάση τη διαδοχή των μελών του Δ.Σ. και των στελεχών της ανώτατης Διοίκησης, προκειμένου να διασφαλίζει τη συνέχεια του έργου του Δ.Σ. και της Διοίκησης,
- Υιοθετεί Πολιτική Κριτηρίων Ανάδειξης Υποψηφίων μελών Δ.Σ., την οποία θα αναθεωρεί τουλάχιστον ανά δύο ημερολογιακά έτη λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια καταλληλότητας που ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, καθώς και τα ειδικά κριτήρια που περιέχονται στο νόμο περί ιδρύσεως ΤΧΣ (Ν.3864/2010) για μέλη Δ.Σ. ελληνικών συστημικών πιστωτικών ιδρυμάτων,
- Υιοθετεί Πολιτική Διαφοροποίησης για μέλη Δ.Σ. την οποία αναθεωρεί σε διετή βάση.
- Αξιολογεί σε ετήσια βάση την αποδοτικότητα του Δ.Σ. και των Επιτροπών του και εξασφαλίζει τη διεξαγωγή ετήσιας αξιολόγησης της αποδοτικότητας του Διευθύνοντος Συμβούλου της Τράπεζας και άλλων μελών του Δ.Σ., η οποία υποβάλλεται στο Δ.Σ.,
- Συνεργάζεται με το ΤΧΣ για όλα τα θέματα που αφορούν τις αρμοδιότητες της Επιτροπής, καθώς και τον συντονισμό της διαδικασίας αξιολόγησης του Δ.Σ. που πραγματοποιείται από το ΤΧΣ με βάση τη Συμφωνία Πλαισίου Συνεργασίας (RFA) και οποιεσδήποτε σχετικές εκκρεμότητες,
- Αξιολογεί την ανεξαρτησία των εν ενεργεία μη εκτελεστικών μελών Δ.Σ. ανά δύο έτη,
- Υιοθετεί και να εφαρμόζει Πολιτική Ένταξης και Εκπαίδευσης μελών Δ.Σ. την οποία αναθεωρεί τουλάχιστον ανά δύο έτη και θα πραγματοποιεί τυχόν τροποποιήσεις τις οποίες κρίνει σκόπιμες,
- Επιβλέπει τα προγράμματα ένταξης και εκπαίδευσης μελών Δ.Σ. κατά τον αρχικό ορισμό τους αλλά και σε συνεχή βάση.

Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της, λαμβάνει υπόψη, σε διαρκή βάση και στο βαθμό που είναι δυνατό, την ανάγκη να διασφαλισθεί ότι κατά τη λήψη των αποφάσεων του Διοικητικού

Συμβουλίου δε βαρύνει ουσιωδώς η βούληση ενός ατόμου ή μιας μικρής ομάδας κατά τρόπο που θίγει τα συμφέροντα της Τράπεζας ως συνόλου.

Η Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. μπορεί να χρησιμοποιεί οποιουσδήποτε πόρους κρίνει κατάλληλους, περιλαμβανομένων των εξωτερικών συμβούλων, και της παρέχεται η δέουσα χρηματοδότηση για την εκπλήρωση του σκοπού αυτού.

Τρόπος εκπλήρωσης των καθηκόντων της Επιτροπής Ανάδειξης Υποψηφίων κατά το έτος 2019

- Καθόρισε και εφάρμοσε πρόγραμμα εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου στο πλαίσιο επιμόρφωσής τους για βασικά θέματα τρέχοντος ενδιαφέροντος,
- Είχε την ευθύνη για τη διεξαγωγή και ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτό-αξιολόγησης των μελών του Δ.Σ. και των Επιτροπών αυτού για το 2018, με τη συμπλήρωση ενιαίου ερωτηματολογίου,
- Ενημερώθηκε από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο για την αξιολόγηση των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής Ομίλου,
- Διαμόρφωσε και εισηγήθηκε προς έγκριση από το Δ.Σ της Τράπεζας την Πολιτική Αξιολόγησης του Διευθύνοντος Συμβούλου,
- Επισκόπησε και εισηγήθηκε προς έγκριση από το Δ.Σ. την επικαιροποίηση του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ.,
- Επισκόπησε και εισηγήθηκε στο Δ.Σ προς έγκριση τροποποίηση της Πολιτικής Διαφοροποίησης των Μελών Διοικητικού Συμβουλίου,
- Επισκόπησε και διασφάλισε τη μη ύπαρξη σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ μελών Δ.Σ. και Τράπεζας με τη διαδικασία συμπλήρωσης σχετικού ερωτηματολογίου,
- Επισκόπησε και εισηγήθηκε προς έγκριση από το Δ.Σ. Πολιτική Σχεδιασμού Διαδοχής για τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και του Διευθύνοντος Συμβούλου,
- Διεξήγαγε και ολοκλήρωσε τη διαδικασία αξιολόγησης του Διευθύνοντος Συμβούλου για το 2018 και για το 1ο Εξάμηνο του 2019,
- Επαναξιολόγησε το βαθμό ανεξαρτησίας των μελών του Δ.Σ., σύμφωνα με τα κριτήρια όπως έχουν τεθεί από το RFA με τη διαδικασία συμπλήρωσης σχετικού ερωτηματολογίου,
- Ανέθεσε σε διεθνή συμβουλευτικό οίκο την υλοποίηση του σχεδιασμού διαδοχής των Μελών του Δ.Σ.,
- Εκκίνησε τη διαδικασία για την εκλογή του δεύτερου Εκτελεστικού Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες και τον τρόπο λειτουργίας της Επιτροπής Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.piraeusbankgroup.com).

5) Επιτροπή Στρατηγικής

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 καθώς και κατά τη δημοσίευση της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης 2019, η σύνθεση της Επιτροπής είχε ως εξής:

Γεώργιος Χαντζηνικολάου	Πρόεδρος, Πρόεδρος Δ.Σ., Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Karel De Boeck	Αντιπρόεδρος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Arne Berggren	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Enrico Tommaso Cucchiani	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
David Hexter	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Βενετία Κοντογούρη	Μέλος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Alexander Blades	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Περικλής Δοντάς	Μέλος, Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ., Εκπρόσωπος ΤΧΣ
Μαρία Ζαπάντη	Εκτελεστικός Γραμματέας, Εταιρική Γραμματέας, Senior Director Εταιρικής Διακυβέρνησης & Εταιρικής Γραμματείας Δ.Σ.

Σημειώνεται ότι κατά τη συνεδρίαση της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε, σε συνέχεια της από 28 Νοεμβρίου 2019 επιστολής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, τον κ. Περικλή Δοντά, ως νέο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ., Εκπρόσωπο του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σε αντικατάσταση του κ. Per Anders Fasth. Ως εκ τούτου και βάσει του Ν.3864/2010, μετέχει αυτοδίκαια στην Επιτροπή με πλήρη δικαιώματα ψήφου.

Επίσης, στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Στρατηγικής παρίσταται, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Παρατηρητής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Διακυβέρνηση – Λειτουργία

Η Επιτροπή Στρατηγικής ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, αποτελείται από Μη Εκτελεστικά Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και προεδρεύεται από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου. Στην Επιτροπή συμμετέχει ως Μέλος με πλήρη δικαιώματα ψήφου ο Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Η Επιτροπή επικουρείται από Εκτελεστικό Γραμματέα που ορίζεται από το Δ.Σ.

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Στρατηγικής αφορούν τόσο στην Τράπεζα Πειραιώς όσο και στις θυγατρικές της.

Η Επιτροπή Στρατηγικής συνεδριάζει σε μηνιαία βάση, σε τόπο, χρόνο και με ημερήσια διάταξη που ορίζεται από τον Πρόεδρο αυτής. Ο Πρόεδρος με απόφασή του μπορεί να συγκαλεί εκτάκτως την Επιτροπή Στρατηγικής ή να μεταβάλλει την ημέρα ή τη συχνότητα των τακτικών συνεδριάσεων.

Κάθε μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής έχει δικαίωμα να προτείνει ή να εισάγει θέματα προς περαιτέρω συζήτηση από την Επιτροπή. Τα θέματα τίθενται υπόψη του Προέδρου της Επιτροπής για να εισαχθούν στην ημερήσια διάταξη της επόμενης προγραμματισμένης ή έκτακτης συνεδρίασης της Επιτροπής.

Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής μπορούν να διεξάγονται και με χρήση τεχνολογιών διάσκεψης που δεν απαιτούν τη φυσική παρουσία όλων των μελών στον ίδιο χώρο.

Εκτός από τα μέλη της Επιτροπής Στρατηγικής, τα παρακάτω πρόσωπα καλούνται να παρίστανται στις συνεδριάσεις χωρίς δικαίωμα ψήφου:

- (α) Ο Διευθύνων Σύμβουλος,
- (β) Τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής Ομίλου, κατόπιν αιτήματος του Διευθύνοντος Συμβούλου,
- (γ) Διευθυντικά ή άλλα στελέχη της Τράπεζας, υπεύθυνα για θέματα που έχουν εισαχθεί προς συζήτηση στην Επιτροπή, κατόπιν αιτήματος του Διευθύνοντος Συμβούλου,
- (δ) Ο Σύμβουλος του Προέδρου, που είναι υπεύθυνος για θέματα στρατηγικής.

Σε όλες τις συνεδριάσεις της Επιτροπής Στρατηγικής τηρούνται πρακτικά, τα οποία επικυρώνονται από τον Πρόεδρο και τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Επιτροπής.

Η Επιτροπή Στρατηγικής αποφασίζει με απαρτία τουλάχιστον του ήμισυ των μελών της και πλειοψηφία 2/3 των παρόντων μελών.

Εντός του 2019, η Επιτροπή Στρατηγικής συνεδρίασε συνολικά δέκα (10) φορές. Η συμμετοχή των μελών στις συνεδριάσεις της αποτυπώνεται στον ανωτέρω Πίνακα Συμμετοχής Μελών Διοικητικού Συμβουλίου στις συνεδριάσεις Δ.Σ. και των σχετικών Επιτροπών.

Ρόλος και Αρμοδιότητες

Η Επιτροπή Στρατηγικής έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες, όπως αυτές καθορίζονται στον Κανονισμό Λειτουργίας της με σκοπό την υποβοήθηση του έργου του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας:

- Καθορίζει τους στόχους του Στρατηγικού Σχεδίου της Τράπεζας και παρέχει τις κατευθυντήριες γραμμές για το Επιχειρησιακό Σχέδιο της Τράπεζας, που θα εκπονηθεί από το Διευθύνοντα Σύμβουλο και την Εκτελεστική Επιτροπή Ομίλου για έγκριση από το Δ.Σ.
- Παρακολουθεί και ελέγχει την εκτέλεση του εγκεκριμένου Επιχειρησιακού Σχεδίου.
- Παρακολουθεί σε τακτική βάση, αναλύει και εισηγείται στο Δ.Σ. θέματα στρατηγικών επιλογών της Τράπεζας (π.χ. αυξήσεις ή μειώσεις κεφαλαίου, εξαγορές, συγχωνεύσεις, επενδύσεις ή ρευστοποιήσεις συμμετοχών, στρατηγικές συνεργασίες κ.λ.π.), αναθέτει σε στελέχη ειδικές αποστολές για την επίτευξη των στόχων και, όταν απαιτείται, διατυπώνει σχετική εισήγηση στο Δ.Σ. της Τράπεζας.
- Παρακολουθεί, εντοπίζει και αναλύει διαφαινόμενους κινδύνους στην εκτέλεση του εγκεκριμένου Επιχειρηματικού Σχεδίου και υποβάλλει προτάσεις προς το Διοικητικό Συμβούλιο για την αντιμετώπισή τους.
- Εισηγείται τα παραπάνω θέματα για να περιληφθούν στην Ημερήσια Διάταξη του Διοικητικού Συμβουλίου ή της Γενικής Συνέλευσης της Τράπεζας.
- Παρακολουθεί και εισηγείται στο Δ.Σ. όλα τα θέματα στρατηγικής σημασίας για τον Όμιλο.
- Λειτουργεί ως επιτροπή διαχείρισης κρίσεων.

Τρόπος εκπλήρωσης των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Στρατηγικής κατά το έτος 2019

- Επισκόπησε και προτεραιοποίησε τα εν εξελίξει έργα, που αφορούν στη διαμόρφωση στρατηγικής της Τράπεζας.
- Ενημερώθηκε για την ελληνική αγορά του real estate, για τις τάσεις, τις προοπτικές και τυχόν επιδράσεις στον ισολογισμό της Τράπεζας,
- Επισκόπησε τη στρατηγική και διακυβέρνηση του τομέα Τεχνολογίας (IT) σε συνδυασμό με το business της Τράπεζας,

- Ενημερώθηκε για τις κύριες πηγές εσόδων της Τράπεζας,
- Ενημερώθηκε για τους στρατηγικούς στόχους του Ομίλου έως το 2023 «Agenda 2023»,
- Επισκόπησε τη στρατηγική του τομέα Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής της Τράπεζας,
- Επισκόπησε τον τομέα ακινήτων και στεγαστικών δανείων της Τράπεζας, και την ακολουθούμενη στρατηγική,
- Ενημερώθηκε για τις τάσεις και τις προοπτικές των Μικρών & Μεσαίων Επιχειρήσεων (SMEs) στον τραπεζικό χώρο, την υφιστάμενη και τη μελλοντική θέση της Τράπεζας,
- Ενημερώθηκε για τις δραστηριότητες της Τράπεζας στον τομέα των Μικρών Επιχειρήσεων (SB),
- Επισκόπησε σχέδιο διαχείρισης του προσωπικού της Τράπεζας για την περίοδο 2020-2021,
- Επισκόπησε τη στρατηγική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του Ομίλου,
- Επισκόπησε και συζήτησε διεξοδικά τις προσεγγίσεις στρατηγικής της Τράπεζας αναφορικά με το Πρόγραμμα Προστασίας Περιουσιακών στοιχείων (APS) και τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs),
- Επισκόπησε διεξοδικά τον τομέα Real Estate Ομίλου, σε επίπεδο μελλοντικών στρατηγικών ενεργειών.

6) Επιτροπή Δεοντολογίας και Διακυβέρνησης Διοικητικού Συμβουλίου

Με την από 28 Νοεμβρίου 2018 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, συστάθηκε στις αρχές του 2019 η Επιτροπή Δεοντολογίας του Διοικητικού Συμβουλίου. Ακολούθως, σε συνέχεια της από 25 Ιουλίου 2019 απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου, η Επιτροπή μετονομάστηκε σε Επιτροπή Δεοντολογίας και Διακυβέρνησης Διοικητικού Συμβουλίου, ενώ σύμφωνα με την ίδια απόφαση την Επιτροπή θα απαρτίζουν τα Μη Εκτελεστικά Μέλη Δ.Σ. και Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά Μέλη Δ.Σ.. Στις συνεδριάσεις παρίσταται ο Νομικός Σύμβουλος Διοίκησης Ομίλου. Ανάλογα με τα θέματα ημερήσιας διάταξης και εφόσον κρίνεται σκόπιμο, δύναται να παρευρίσκονται και άλλα στελέχη του Ομίλου.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και την ημέρα δημοσίευσης της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης 2019, η σύνθεση της Επιτροπής είχε ως εξής:

Γεώργιος Χαντζηνικολάου	Πρόεδρος, Πρόεδρος Δ.Σ., Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Karel De Boeck	Αντιπρόεδρος, Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Enrico Tommaso Cucchiani	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
David Hexter	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Βενετία Κοντογούρη	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Arne Berggren	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Alexander Blades	Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Σολομών Μπεράχας	Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Περικλής Δοντάς	Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ., Εκπρόσωπος του ΤΧΣ
Μαρία Ζαπάντη	Εταιρική Γραμματέας, Senior Director Εταιρικής Διακυβέρνησης & Εταιρικής Γραμματείας Δ.Σ.

Κατά τη διάρκεια του 2019 επήλθαν οι εξής μεταβολές στη σύνθεση της Επιτροπής:

- Οι κκ. Χρήστος Μεγάλου και Γεώργιος Γεωργακόπουλος έπαψαν να είναι μέλη της Επιτροπής στις 25 Ιουλίου 2019

σε συνέχεια της ανωτέρω αναφερόμενης απόφασης του Δ.Σ.

- Κατά τη συνεδρίαση της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε, σε συνέχεια της από 28 Νοεμβρίου 2019 επιστολής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, τον κ. Περικλή Δοντά, ως νέο Μη Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ., Εκπρόσωπο του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σε αντικατάσταση του κ. Per Anders Fasth. Ως εκ τούτου και βάσει του Ν.3864/2010, μετέχει αυτοδίκαια στην Επιτροπή με πλήρη δικαιώματα ψήφου.

Επιπλέον, Παρατηρητής του ΤΧΣ παρίσταται στις συνεδριάσεις της Επιτροπής, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Διακυβέρνηση - Λειτουργία

Η Επιτροπή συνεδριάζει κατόπιν πρόσκλησης του Προέδρου της, όσες φορές κρίνεται απαραίτητο για την εκπλήρωση της αποστολής της και τουλάχιστον δύο φορές ετησίως.

Η Επιτροπή συνεδριάζει με απαρτία τουλάχιστον του ημίσεως των μελών της (τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραια μονάδα) και αποφασίζει με πλειοψηφία 2/3 των παρόντων μελών.

Η Επιτροπή συνεδρίασε συνολικά τρεις (3) φορές κατά τη διάρκεια του 2019.

Ρόλος και Αρμοδιότητες

Βασικός σκοπός της Επιτροπής είναι να υποστηρίζει το Δ.Σ. και τις Επιτροπές του Δ.Σ. θέτοντας προληπτικά, ελέγχοντας, υποστηρίζοντας και επιβλέποντας τις πολιτικές και τις στρατηγικές που εφαρμόζει η Διοίκηση, με στόχο τη δημιουργία των σωστών αξιών και της κατάλληλης κουλτούρας, ώστε να λειτουργεί η Τράπεζα ως ηθικά ακεραίος οργανισμός.

Η Επιτροπή Δεοντολογίας και Διακυβέρνησης Δ.Σ. έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες, όπως αυτές καθορίζονται στον Κανονισμό Λειτουργίας της, με κύρια ευθύνη την επίβλεψη, τον έλεγχο και την παροχή κατεύθυνσης στη διοίκηση:

Αναφορικά με πολιτικές που σχετίζονται με θέματα Δεοντολογίας:

- Υποβάλλει εισηγήσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με τυχόν αναθεωρήσεις του Κώδικα Δεοντολογίας της Τράπεζας, τουλάχιστον κάθε τρία έτη, κατόπιν προτάσεων της Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού και έγκρισης της Ανώτερης Συμβουλευτικής Επιτροπής Δεοντολογίας (ΑΣΕΔ) και της Εκτελεστικής Επιτροπής Ομίλου.
- Ενημερώνεται από τη Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης σχετικά με σημαντικές αναθεωρήσεις της Πολιτικής Σύγκρουσης Συμφερόντων, και παρέχει σχετικές με το θέμα συμβουλές,
- Ενημερώνεται από τη Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης σχετικά με θέματα πολιτικών που αφορούν:
 - τη δίκαιη μεταχείριση των πελατών (σχεδιασμό και καταλληλότητα προϊόντων και υπηρεσιών, διαδικασίες πωλήσεων, διαφάνεια χρεώσεων),
 - τη συμμόρφωση με νόμους και κανονισμούς,
 - Πολιτικά Εκτεθειμένα Πρόσωπα,
 - Συναλλαγές συνδεδεμένων μερών.

Αναφορικά με θέματα χρηστής διακυβέρνησης:

- Εξετάζει υποθέσεις ανάρμοστης συμπεριφοράς που αφορούν τα μέλη Δ.Σ.,
- Εξετάζει προτάσεις της ΑΣΕΔ και υποβάλλει εισηγήσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο για λήψη αποφάσεων, όταν εμπλέκονται μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής Ομίλου,
- Παρέχει συμβουλές και υποβάλλει εισηγήσεις στο Δ.Σ. και τη Διοίκηση για θέματα δεοντολογίας,
- Παρέχει συμβουλές στην Επιτροπή Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. αναφορικά με υποθέσεις σύγκρουσης συμφερόντων στις οποίες εμπλέκονται μέλη Δ.Σ,
- Ενημερώνεται από τον Εσωτερικό Έλεγχο Ομίλου αναφορικά με θέματα που άπτονται του πλαισίου για το Whistleblowing, συμπεριλαμβανομένων τυχόν τροποποιήσεων των πολιτικών, της ορθής εφαρμογής των καθιερωμένων διαδικασιών, των προσφερόμενων καναλιών και της προόδου των ερευνών,
- Ενημερώνεται περιοδικά για τις διαδικασίες Καταγγελιών και Παραπόνων, ώστε να ενθαρρύνει τη δίκαιη μεταχείριση των πελατών και την ορθή άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων,
- Ενημερώνεται από τις μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου, Νομικών Υπηρεσιών, Κανονιστικής Συμμόρφωσης ή Ανθρώπινου Δυναμικού, σχετικά με την πρόοδο δικανικών ερευνών, δικαστικών υποθέσεων, κανονιστικών διαδικασιών, ή συμβάντων με σοβαρό κίνδυνο δυσφήμισης όσον αφορά θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Επιτροπής,
- Ενημερώνεται από τον Πρόεδρο της ΑΣΕΔ για υποθέσεις που τελούν υπό διερεύνηση.

Αναφορικά με θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, κοινωνίας και περιβάλλοντος:

- Υποβάλλει εισηγήσεις στο Δ.Σ. σχετικά με τη στρατηγική και τις πολιτικές που αφορούν τα παραπάνω θέματα,
- Ενημερώνεται για τα σχέδια δράσης και την πρόοδό τους από την αρμόδια Επιτροπή της Διοίκησης,
- Επιβλέπει τη διαδικασία σύνταξης της Ετήσιας Έκθεσης Αειφόρου Ανάπτυξης και Δραστηριοτήτων και υποβάλλει εισηγήσεις στο Δ.Σ. αναφορικά με την έγκριση της τελικής έκθεσης,
- Έχει την ευθύνη για την επιλογή, τον ορισμό και την αμοιβή των Εξωτερικών Ελεγκτών που παρέχουν διαβεβαίωση για την Ετήσια Έκθεση Αειφόρου Ανάπτυξης και Δραστηριοτήτων,
- Προάγει βέλτιστες πρακτικές και την ηθική συμπεριφορά λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα των πελατών, του προσωπικού και της κοινωνίας.

Τρόπος εκπλήρωσης των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Δεοντολογίας και Διακυβέρνησης Διοικητικού Συμβουλίου κατά το έτος 2019

- Επισκόπησε και εισηγήθηκε προς έγκριση στο Δ.Σ. τον Κανονισμό Λειτουργίας της
- Ενημερώθηκε για την έρευνα που διεξήχθη για πρώτη φορά αναφορικά με την αξιολόγηση της κουλτούρας κινδύνου

του Ομίλου,

- Ενημερώθηκε για θέματα συμμετοχών των μελών Δ.Σ. σε διοικητικά συμβούλια εταιρειών εκτός Ομίλου,
- Ενημερώθηκε για την στρατηγική του Ομίλου σε θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

B) Εκτελεστικές & Διοικητικές Επιτροπές

Εκτελεστική Επιτροπή Ομίλου

Κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης 2019, η σύνθεση της Εκτελεστικής Επιτροπής Ομίλου έχει ως εξής:

Χρήστος Μεγάλου	Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμβουλος, CEO
Αθανάσιος Αρβανίτης	Μέλος, Γενικός Διευθυντής, Group Treasurer
Ελένη Βρεττού	Μέλος, Ανώτερη Γενική Διευθύντρια, Εταιρική & Επενδυτική Τραπεζική
Θεόδωρος Γναρδέλλης	Μέλος, Ανώτερος Γενικός Διευθυντής, Group CFO
Γεώργιος Κορμάς	Μέλος, Ανώτερος Γενικός Διευθυντής, Αντιπρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος Πειραιώς Real Estate A.E.
Βασίλειος Κουτεντάκης	Μέλος, Ανώτερος Γενικός Διευθυντής, Retail Banking & Distribution Networks
Ευθύμιος Κυριακόπουλος	Μέλος, Ανώτερος Γενικός Διευθυντής, CRO
Δημήτριος Μαυρογιάννης	Μέλος, Ανώτερος Γενικός Διευθυντής, Piraeus Support / Operations, COO
Εμμανουήλ Μπαρδής	Μέλος, Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής, CCO
Κωνσταντίνος Πασχάλης	Μέλος, Γενικός Διευθυντής, CFO
Γεώργιος Λιακόπουλος	Εκτελεστικός Γραμματέας, Νομικός Σύμβουλος Διοίκησης Ομίλου
Κυριακή Γαβριηλίδου	Γραμματέας, Senior Manager, Εταιρική Διακυβέρνηση & Εταιρική Γραμματεία Δ.Σ.

Κατά τη διάρκεια του 2019, επήλθαν οι εξής μεταβολές στη σύνθεση της Επιτροπής: Στις 28 Φεβρουαρίου 2019, παραιτήθηκε ο κ. Κωνσταντίνος Λοϊζίδης, Head of Piraeus Legacy Unit – Divestments. Στις 15 Μαρτίου 2019, παραιτήθηκε η κα Φωτεινή Ιωάννου, Γενική Διευθύντρια του Corporate & Investment Banking. Σε συνέχεια της παραίτησής του στις 21 Νοεμβρίου 2019, ο κ. Γεώργιος Γεωργακόπουλος, Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ. και Ανώτερος Γενικός Διευθυντής της Τράπεζας έπαψε να είναι Μέλος της Επιτροπής. Στις 13 Μαρτίου 2020, σε συνέχεια της αντικατάστασής της, η κ. Μακαριγάκη, Ανώτερη Γενική Διευθύντρια, Ανθρώπινο Δυναμικό Ομίλου, έπαψε να είναι μέλος της Επιτροπής.

Διακυβέρνηση- Λειτουργία

Η Εκτελεστική Επιτροπή Ομίλου απαρτίζεται από ανώτατα διοικητικά στελέχη της Τράπεζας και προεδρεύεται από το Διευθύνοντα Σύμβουλο, Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ.

Η Επιτροπή συνεδριάζει κάθε δεύτερη Δευτέρα, με πρόσκληση του Προέδρου της και εκτάκτως όποτε συγκαλείται από τον Πρόεδρο αυτής. Η πρόσκληση καθορίζει την ημερήσια διάταξη, τον τόπο και το χρόνο συνεδρίασης.

Προκειμένου να ληφθεί απόφαση από την Εκτελεστική Επιτροπή Ομίλου απαιτείται απαρτία τουλάχιστον του 50% των μελών της με αυτοπρόσωπη παρουσία είτε στο χώρο συνεδρίασης της Επιτροπής είτε σε άλλο χώρο με χρήση τεχνολογιών διάσκεψης.

Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία 2/3 των παρόντων και εκπροσωπούμενων Μελών. Δεν επιτρέπεται η παρουσία, συμμετοχή και ψηφοφορία Μέλους της Επιτροπής κατά τη συζήτηση του θέματος για το οποίο έχει σύγκρουση συμφερόντων. Δεν εμπύπτουν στην παραπάνω απαγόρευση οι αποφάσεις που αφορούν καθορισμό πολιτικής, διαδικασιών, όρων ή κριτηρίων διαχείρισης κινδύνων ή άλλα θέματα γενικής εφαρμογής.

Η Επιτροπή δικαιούται να προσκαλεί στις συνεδριάσεις της και όσους, στελέχη, υπαλλήλους ή συμβούλους της Τράπεζας κρίνει σκόπιμο ή χρήσιμο.

Σε όλες τις συνεδριάσεις της Επιτροπής τηρούνται πρακτικά, τα οποία υπογράφονται από τον Πρόεδρο, τον Εκτελεστικό Γραμματέα και το Γραμματέα της Εκτελεστικής Επιτροπής Ομίλου.

Οι αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Επιτροπής Ομίλου αφορούν τόσο την Τράπεζα Πειραιώς όσο και τις ενοποιούμενες θυγατρικές.

Ρόλος και Αρμοδιότητες

Με εξουσιοδότηση από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Πειραιώς, η Εκτελεστική Επιτροπή Ομίλου έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες, τις οποίες μπορεί να εκχωρεί ή να αναθέτει σε Διοικητικές Επιτροπές, σε Μέλη της Επιτροπής ή σε στελέχη της Τράπεζας.

- Παρακολουθεί την εφαρμογή του Επιχειρηματικού Σχεδίου (Business Plan) της Τράπεζας και του Ομίλου και λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις για την επίτευξη των στόχων που περιλαμβάνονται εκεί.
- Χαράσσει τις κατευθύνσεις του Προϋπολογισμού και εισηγείται τον Ετήσιο Προϋπολογισμό στο Διοικητικό Συμβούλιο.
- Εποπτεύει και παρακολουθεί την πορεία των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου στο εσωτερικό και εξωτερικό.
- Συγκροτεί Διοικητικές Επιτροπές και καθορίζει τη σύνθεση και τις αρμοδιότητές τους.
- Εγκρίνει, συμπληρώνει ή τροποποιεί λογιστικές αρχές του Ομίλου μετά από εισήγηση της Δ/σης Οικονομικών Υπηρεσιών.
- Αποφασίζει την πολιτική επιτοκίων και το πλαίσιο τιμολόγησης προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρει η Τράπεζα.
- Εγκρίνει την εισαγωγή νέων, καθώς και τη σημαντική διαφοροποίηση υφιστάμενων προϊόντων και υπηρεσιών της Τράπεζας, καθώς και των προϊόντων ρυθμίσεων και καθορίζει την πολιτική τιμολόγησής τους πριν την έναρξη διάθεσής τους σε πελάτες.
- Εγκρίνει τη στρατηγική Marketing και παρακολουθεί την υλοποίηση και την αποτελεσματικότητά του.
- Εγκρίνει τη στρατηγική τεχνολογικών υποδομών του Ομίλου.
- Εγκρίνει την έναρξη συνεργασιών σε τομείς ή κλάδους της οικονομίας, μετά από σχετική εισήγηση των επικεφαλής των αρμόδιων επιχειρηματικών μονάδων ή μονάδων υποστήριξης.
- Εγκρίνει αρχές και κανόνες Πιστωτικής Πολιτικής, καθώς και τους κανονισμούς, εγχειρίδια, πολιτικές και διαδικασίες Πιστωτικής Πολιτικής που τίθενται σε ισχύ σε εφαρμογή των αρχών αυτών καθώς και τις τυχόν τροποποιήσεις τους, μετά από σύμφωνη γνώμη του Chief Risk Officer, πλην των τροποποιήσεων που αφορούν στη διάθεση ανάληψης

κινδύνων, οι οποίες εγκρίνονται από την Επιτροπή Κινδύνων.

- Παρακολουθεί και εποπτεύει την εφαρμογή των κανόνων και προγραμμάτων Εταιρικής Διακυβέρνησης και αποφασίζει τη λήψη μέτρων κανονιστικής συμμόρφωσης μετά από εισήγηση αρμοδίων Μονάδων ή Επιτροπών.
- Εγκρίνει τα προγράμματα ανθρώπινου δυναμικού (εθελούσιας εξόδου, αμοιβών, ασφαλιστικών και λοιπών παροχών), στο πλαίσιο πάντοτε της εγκεκριμένης Πολιτικής Αποδοχών Ομίλου κατ' ανάθεση της σχετικής αρμοδιότητας του άρθρου 3 §2 Ν. 3016/2002 από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Εγκρίνει προαγωγές στελεχών σε βαθμό ανώτερο του Διευθυντή.
- Καθορίζει, εντός του εύρους των δικών της εγκριτικών ορίων, τα εγκριτικά όρια των Διοικητικών Επιτροπών και Στελεχών της Τράπεζας για θέματα που δεν άπτονται της έγκρισης πιστοδοτήσεων.
- Ενημερώνει μέσω του Προέδρου της το Διοικητικό Συμβούλιο, σε τριμηνιαία τουλάχιστον βάση, ότι η λειτουργία της Επιτροπής είναι σύμφωνη με την επιχειρησιακή στρατηγική και τη στρατηγική κινδύνων της Τράπεζας.

4. Σύστημα εσωτερικού ελέγχου (ΣΕΕ)

Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) αποτελεί σύνολο λεπτομερώς καταγεγραμμένων ελεγκτικών μηχανισμών ενσωματωμένων σε πολιτικές και διαδικασίες που καλύπτουν σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα και συναλλαγή της και συντελούν στην αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία της.

Η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή και διατήρηση ενός επαρκούς και αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τον Όμιλο, καθώς και των σχετικών διαδικασιών και πρακτικών. Η Διοίκηση παρακολουθεί, επίσης, συστηματικά την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του υφιστάμενου Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, υλοποιεί άμεσα ενέργειες που ενδεχομένως απαιτούνται για τη διαρκή αντιμετώπιση και μείωση του λειτουργικού κινδύνου ενώ παράλληλα μεριμνά για την ανάπτυξη και τη συνεχή αναβάθμιση του ΣΕΕ, τόσο σε επίπεδο Τράπεζας, όσο και σε επίπεδο Ομίλου. Η Διοίκηση ελέγχει με κατάλληλους μηχανισμούς έγκαιρης προειδοποίησης, τη συνεπή εφαρμογή του ΣΕΕ στις Μονάδες, καθώς και την πλήρη συμμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων με τις αρχές και τους στόχους του ΣΕΕ.

Η θέσπιση του ΣΕΕ αποσκοπεί ιδίως:

- στη συνεπή υλοποίηση της επιχειρησιακής στρατηγικής της Τράπεζας και του Ομίλου με αποτελεσματική χρήση των εκάστοτε διαθέσιμων πόρων,
- στην αναγνώριση και διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων ή δυνητικών κινδύνων,
- στη διασφάλιση της πληρότητας και αξιοπιστίας των στοιχείων, τα οποία είναι απαραίτητα για τη σύνταξη αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ και εν γένει για τον ακριβή και έγκαιρο προσδιορισμό της χρηματοοικονομικής κατάστασης της Τράπεζας και του Ομίλου,
- στη συμμόρφωση με το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της Τράπεζας και του Ομίλου,
- στη διεξαγωγή περιοδικών ή/ και έκτακτων ελέγχων από τις αρμόδιες μονάδες του Τομέα Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου για τη διαπίστωση της συνεπούς εφαρμογής των προβλεπόμενων κανόνων και διαδικασιών από όλες τις υπηρεσιακές μονάδες της Τράπεζας και του Ομίλου.

Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας υποστηρίζεται, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, από ολοκληρωμένο Σύστημα Διοικητικής Πληροφόρησης (MIS – Management Information System) και επικοινωνίας, καθώς και μηχανισμούς, οι οποίοι αλληλοσυμπληρώνονται και αποτελούν ένα ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου τόσο της οργανωτικής δομής και των

δραστηριοτήτων της Τράπεζας.

Η Επιτροπή Ελέγχου παρακολουθεί και αξιολογεί σε ετήσια βάση την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου σε ατομικό επίπεδο και σε επίπεδο Ομίλου, βασιζόμενη σε σχετική πληροφόρηση από τον Εσωτερικό Έλεγχο και την Κανονιστική Συμμόρφωση, σε ευρήματα και παρατηρήσεις των ορκωτών ελεγκτών και των εποπτικών αρχών. Η Επιτροπή Ελέγχου επισκοπεί επίσης την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών συμμόρφωσης της Τράπεζας με τους νόμους, κανόνες και κανονισμούς των εποπτικών αρχών.

Η αξιολόγηση της επάρκειας του ΣΕΕ σε επίπεδο Τράπεζας και επίπεδο Ομίλου ανατίθεται περιοδικά και τουλάχιστον ανά τριετία, ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής Ελέγχου, σε τρίτους, πλην των τακτικών ορκωτών ελεγκτών λογιστών. Η σχετική έκθεση αξιολόγησης γνωστοποιείται στην Τράπεζα της Ελλάδος εντός του πρώτου εξαμήνου του έτους μετά από τη λήξη της τριετίας.

Η Επιτροπή Ελέγχου έχει σημαντικό ρόλο όσον αφορά τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Μεταξύ άλλων⁷:

- ενημερώνει το Διοικητικό Συμβούλιο για το αποτέλεσμα του υποχρεωτικού ελέγχου και επεξηγεί πώς συνέβαλε ο υποχρεωτικός έλεγχος στην ακεραιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και ποιος ήταν ο ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου στην εν λόγω διαδικασία,
- παρακολουθεί τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και υποβάλλει συστάσεις ή προτάσεις για την εξασφάλιση της ακεραιότητάς της,
- παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου διασφάλισης της ποιότητας και διαχείρισης κινδύνων και, του τμήματος εσωτερικού ελέγχου της, όσον αφορά τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση της, χωρίς να παραβιάζει την ανεξαρτησία της Τράπεζας,
- παρακολουθεί τον υποχρεωτικό έλεγχο των ετήσιων και των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ιδίως την απόδοσή της, λαμβάνοντας υπόψη οποιαδήποτε πορίσματα και συμπεράσματα των εποπτικών αρχών.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα αντιμετωπίζουν σημαντικούς κινδύνους από την αυξανόμενη εξάρτηση από την πληροφορία που επεξεργάζεται και τα ολοκληρωμένα πληροφοριακά συστήματα που φιλοξενεί, από τις αναπτυσσόμενες διασυνδέσεις συστημάτων με πελάτες και τρίτους, από τις διηνεκές οργανωτικές και τεχνολογικές αλλαγές που επιβάλλουν οι επιχειρηματικές ανάγκες, από την καθημερινή εμφάνιση νέων τεχνολογικών και άλλων απειλών. Προκειμένου να ελαχιστοποιήσει τους προαναφερθέντες κινδύνους και να προστατεύσει τα στοιχεία του ενεργητικού της, η Διοίκηση έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει ισχυρούς αυτοματοποιημένους ελέγχους ασφαλείας (IT Security Controls). Αυτά τα στοιχεία ελέγχου περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται, στα ακόλουθα:

- Διαχείριση Πρόσβασης Χρηστών στις εφαρμογές, στα λειτουργικά συστήματα και στις βάσεις δεδομένων
- Διαδικασίες Διαχείρισης Αλλαγών που διέπουν τις αλλαγές σε εφαρμογές και συστήματα
- Παρακολούθηση καθημερινών λειτουργιών πληροφορικής (Συστημάτων, προγραμματισμένες ροές/εργασίες και δημιουργία αντιγράφων ασφαλείας των συστημάτων)

Οι βασικοί στόχοι των δικλίδων ασφαλείας της Πληροφορικής (IT Controls) είναι η κατάλληλη διαχείριση των δικαιωμάτων πρόσβασης των χρηστών στις υποδομές. Συγκεκριμένα είναι η εξάλειψη της μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης, οι παραλείψεις σφαλμάτων κατά τη διαχείριση προσβάσεων και η συμμόρφωση με τις κανονιστικές απαιτήσεις και πρότυπα.

⁷ Περισσότερες πληροφορίες για τις αρμοδιότητες της Επιτροπής Ελέγχου, βλ. ανωτέρω στη σχετική ενότητα

Προκειμένου να επιτευχθούν οι ανωτέρω στόχοι, έχουν εφαρμοστεί τα ακόλουθα:

- Κατανοητές και σαφείς Πολιτικές και Διαδικασίες Διαχείρισης Πρόσβασης Χρηστών.
- Εφαρμογή Κεντροποιημένου Συστήματος Διαχείρισης Χρηστών (IdM). Οι λειτουργίες παροχής πρόσβασης, τερματισμού χρηστών και αλλαγών κωδικών εργασίας εκτελούνται αυτόματα από το IdM, μέσω μιας καθημερινής τροφοδοσίας/ροής από το HRMS (Human Resource Management System) που εξαλείφει την οποιαδήποτε ανθρώπινη παρέμβαση.
- Τα δικαιώματα πρόσβασης βασίζονται σε καθήκοντα που απορρέουν από τον ρόλο εργασίας (Role-Based Access Control - RBAC Method).
- Προκειμένου να τηρηθεί ο διαχωρισμός καθηκόντων, οι ρόλοι σχεδιάζονται από τη Δ/ση Οργάνωσης και καταχωρούνται στο IdM από το Group IT Security & Control Office.
- Η παροχή, καθώς και ο τερματισμός της πρόσβασης των χρηστών σε κοινόχρηστους φακέλους και σε συγκεκριμένες εφαρμογές διαχειρίζονται μέσω διαδικασίας εξουσιοδότησης.
- Περιοδική ανασκόπηση χρηστών με προνομιακή πρόσβαση εκτελείται σε εφαρμογές που δεν διαχειρίζονται μέσω IdM. Η όποια απόκλιση καταγράφεται και ακολουθούν διορθωτικές ενέργειες.
- Περιοδική ανασκόπηση της λίστας διαχειριστών τομέα (Domain Administrator) και χρηστών με απομακρυσμένη πρόσβαση μέσω διακριτικών (RSA tokens), εκτελείται από το Group IT Security & Control Office.
- Η πρόσβαση χρηστών θυγατρικών εξωτερικού εξετάζεται προκειμένου να ταυτοποιηθούν τερματίσαντες υπάλληλοι με πρόσβαση στον Τομέα (Domain) της Τράπεζας Πειραιώς.
- Τα δικαιώματα προνομιακής πρόσβασης ελέγχονται από ειδικούς μηχανισμούς ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένου αυστηρού ελέγχου πρόσβασης, ο οποίος περιορίζεται σε άτομα που κρίνεται απολύτως απαραίτητο να έχουν τέτοια δικαιώματα καθώς και διαχείριση κωδικών πρόσβασης. Αυτό υποστηρίζεται από πλήρη τεκμηρίωση και διαχείριση όλων των προνομιακών αναγνωριστικών χρήστη (User IDs) και από την εφαρμογή ενός συστήματος διαχείρισης κωδικών και ελέγχου πρόσβασης (Thycotic), που παρακολουθεί και καταγράφει όλες τις ενέργειες (logs) όταν χρησιμοποιείται η εν λόγω προνομιακή πρόσβαση.
- Καταγραφή και ανασκόπηση των ενεργειών των διαχειριστών πραγματοποιείται σε κρίσιμα συστήματα (Observe IT, ArcSight).

Τα Πληροφοριακά Συστήματα αποτελούν κρίσιμο συντελεστή για την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων και στρατηγικών του Ομίλου και της Τράπεζας και συμβάλλουν αποφασιστικά στην υλοποίηση και διαχείριση των επιχειρηματικών λειτουργιών της. Προκειμένου να προστατεύσει την εμπιστευτικότητα, διαθεσιμότητα και ακεραιότητα των δεδομένων και συστημάτων, η Τράπεζα έχει σχεδιάσει και εφαρμόσει αυστηρές και ολοκληρωμένες Πολιτικές και Διαδικασίες Διαχείρισης Αλλαγών που διέπουν την ανάπτυξη καθώς και τις αλλαγές που πραγματοποιούνται σε εφαρμογές, λειτουργικά συστήματα και βάσεις δεδομένων. Οι εν λόγω διαδικασίες καλύπτουν όλες τις φάσεις του κύκλου ζωής ενός συστήματος, όπως αίτημα χρήστη, δοκιμές αποδοχής από τον χρήστη και τελική έγκριση για προώθηση στην παραγωγή. Όλα τα αιτήματα αλλαγών καταγράφονται, εξουσιοδοτούνται και παρακολουθούνται μέσω ένα εργαλείου Διαχείρισης Αλλαγών.

Οι Πολιτικές και οι Διαδικασίες Διαχείρισης Αλλαγών διασφαλίζουν ότι εφαρμόζονται οι κατάλληλες Απαιτήσεις Ασφαλείας κατά τη φάση αλλαγών ενός υφιστάμενου συστήματος ή κατά την ανάπτυξη ενός νέου.

Τα δίκτυα επικοινωνιών, και γενικότερα οι τηλεπικοινωνίες, αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους πληροφοριακούς

πόρους του Ομίλου. Η χρήση των δικτύων επιτυγχάνει την διασύνδεση μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων, την ταχύτερη εκτέλεση καθηκόντων αλλά και τη μείωση του λειτουργικού κόστους. Η χρήση των δικτύων ωστόσο, δημιουργεί πολλούς κινδύνους ειδικά όσον αφορά στην ασφάλεια των δεδομένων που διακινούνται αλλά και γενικότερα των συστημάτων που διασυνδέονται. Με στόχο την προστασία του δικτύου όλου του Ομίλου αλλά και του δικτύου εντός του Κεντρικού Μηχανογραφικού Κέντρου (ΚΜΚ), η Τράπεζα έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει ένα μεγάλο αριθμό δικλείδων ασφαλείας με σκοπό να δημιουργήσει μια περιμετρική προστασία σε πολλαπλά επίπεδα. Οι κυριότερες δικλείδες ασφαλείας περιλαμβάνουν τις παρακάτω:

- Πολιτικές και διαδικασίες που θέτουν τις βασικές αρχές για την σχεδίαση, υλοποίηση και διαχείριση των δικτύων αλλά και των δικτυακών υποδομών.
- Διαχωρισμός του δικτύου σε διαφορετικές ζώνες προστασίας.
- Εγκατάσταση τειχών προστασίας (Firewalls) σε συγκεκριμένα σημεία του δικτύου με στόχο την προστασία των επικοινωνιών από και προς το Μηχανογραφικό Κέντρο. Η προστασία υπάρχει τόσο από την πλευρά των καταστημάτων και κεντρικών υπηρεσιών της τράπεζας (εσωτερική περίμετρος) όσο και από την πλευρά των εξωτερικών συνεργατών και του διαδικτύου (εξωτερική περίμετρος).
- Σχεδίαση και εγκατάσταση συστημάτων εντοπισμού και αποτροπής εισβολής (IDS/IPS) και τείχους προστασίας εφαρμογών Web (Waf), για την προστασία από εξωτερικές κακόβουλες επιθέσεις τύπου DDoS (Distributed Denial of Service Attacks) και κυβερνοεπιθέσεις (Cyber Attacks).
- Διαδικασίες διαχείρισης αλλαγών των Firewalls που υποστηρίζονται από συγκεκριμένο σύστημα αλλαγών (Tuffin).
- Διαρκής παρακολούθηση και αντιμετώπιση σε 24ωρη βάση των μηνυμάτων και των ειδοποιήσεων που παράγονται από τα συστήματα ασφαλείας.

Για την εύρυθμη λειτουργία του Κύριου Μηχανογραφικού Κέντρου καθώς και την υποστήριξη όλης της τεχνολογικής υποδομής, η Τράπεζα έχει υλοποιήσει ένα μεγάλο αριθμό πολιτικών και διαδικασιών έτσι ώστε να εγγυάται η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών πληροφορικής σε όλον τον Όμιλο και την Τράπεζα. Όλα τα συστήματα διεπαφής και οι κρίσιμες ροές/ αυτοματοποιημένες εργασίες παρακολουθούνται από μια ομάδα εξειδικευμένων χειριστών σε συνεχή βάση και βασιζόμενοι σε τυποποιημένα χρονοδιαγράμματα και κατευθυντήριες γραμμές εκτέλεσης. Τα διαπιστωμένα προβλήματα τεκμηριώνονται και παρακολουθούνται μέχρις ότου επιλυθούν επιτυχώς. Μεταξύ άλλων πραγματοποιούνται τα κάτωθι:

- Συντήρηση και τεχνική υποστήριξη των συστημάτων βάσει προδιαγραφών των κατασκευαστών αλλά και των αναγκών που προκύπτουν
- Ενημέρωση των συστημάτων με τις νεότερες εκδόσεις (software updates) αλλά και τις ενημερώσεις ασφαλείας (security patches)
- Διαδικασίες διαχείρισης των παραμέτρων λειτουργίας των συστημάτων
- Διαδικασίες προγραμματισμού των εργασιών
- Διαδικασίες καταγραφής και αντιμετώπισης προβλημάτων
- Διαδικασίες διαχείρισης χωρητικότητας, φόρτου και απόδοσης των συστημάτων και δικτύων
- Συνεχής παρακολούθηση της διαθεσιμότητας των συστημάτων και των δικτύων
- Επαρκείς διαδικασίες διαχείρισης αντιγράφων ασφαλείας

Επιπλέον, η Τράπεζα διαθέτει αποτελεσματικά Σχέδια Ανάκαμψης από Καταστροφή που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις καταστροφικών συμβάντων, καθώς επίσης και Εναλλακτικό Μηχανογραφικό Κέντρο (ΕΜΚ) το οποίο μπορεί να υποστηρίξει την πλήρη λειτουργία της Τράπεζας σε περίπτωση που απαιτηθεί. Να σημειωθεί ότι το ΚΜΚ είναι πιστοποιημένο κατά ISO 27001:2013 καθώς και κατά PCI DSS.

Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου (ΕΕΟ)

Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου ασκείται εντός του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς αποκλειστικά από τον Εσωτερικό Έλεγχο Ομίλου (ΕΕΟ).

Η κύρια αποστολή του ΕΕΟ είναι:

- Η διενέργεια πάσης φύσης ελέγχων σε όλες τις μονάδες, δραστηριότητες και παρόχους ουσιωδών δραστηριοτήτων της Τράπεζας και όλων των θυγατρικών (στο εξής «ο Όμιλος»), προκειμένου να διαμορφώνει εύλογη, αντικειμενική, ανεξάρτητη και τεκμηριωμένη άποψη για την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του ΣΕΕ του Ομίλου.
- Η προώθηση, μέσω της Επιτροπής Ελέγχου της Τράπεζας, στο Διοικητικό Συμβούλιο αντικειμενικών αποτελεσμάτων σχετικά με την επάρκεια και αποτελεσματικότητα του ΣΕΕ Ομίλου.

Ο ΕΕΟ υποβάλλει το πρώτο τρίμηνο κάθε έτους, στην Ανώτατη Διοίκηση και, μέσω της Επιτροπής Ελέγχου, στο Διοικητικό Συμβούλιο, μία έκθεση:

- (α) για την επάρκεια της αποτελεσματικότητας του ΣΕΕ της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου.
- (β) την αποτελεσματικότητα και την παρακολούθηση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων και τις σχετικές διαδικασίες παροχής πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένης της Πολιτικής Προμηθειών (ταυτοποιώντας τυχόν μη εντοπισμένους κινδύνους).
- (γ) την επάρκεια των διαδικασιών σχετικά με την εσωτερική αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας.
- (δ) την αξιολόγηση της πληρότητας του συστήματος ή της μεθοδολογίας για την εκτίμηση της απομείωσης των δανείων και άλλων στοιχείων ενεργητικού, και πιθανών αλλαγών κατά τη διάρκεια του έτους.

Η αξιολόγηση του ΣΕΕ βασίζεται στα πρότυπα και στα κριτήρια που υπαγορεύονται από τις διεθνείς αναγνωρισμένες βέλτιστες πρακτικές.

Σύμφωνα με το Διεθνές Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι μία ανεξάρτητη, αντικειμενική, διασφαλιστικού και συμβουλευτικού χαρακτήρα δραστηριότητα, η οποία είναι σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις δραστηριότητες του οργανισμού. Βοηθά τον οργανισμό να επιτύχει τους σκοπούς του, μέσω συστηματικής προσέγγισης για την αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των κινδύνων, των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος Ομίλου:

- αναφέρεται λειτουργικά, μέσω της Επιτροπής Ελέγχου, στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας και μόνο για διοικητικά θέματα στον Διευθύνοντα Σύμβουλο/ CEO.
- είναι διοικητικά ανεξάρτητη από τις υπόλοιπες μονάδες του Ομίλου και δεν ασκεί εκτελεστικές ή λειτουργικές αρμοδιότητες.

- διαθέτει προσωπικό πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, το οποίο δεν υπάγεται ιεραρχικά σε οποιαδήποτε άλλη διεύθυνση του Ομίλου.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές:

- έχουν απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλες τις δραστηριότητες, μονάδες και χώρους και σε πάσης φύσεως και μορφής στοιχεία και πληροφορίες (βιβλία, έγγραφα, αρχεία, τραπεζικούς λογαριασμούς, χαρτοφυλάκιο κλπ) του Ομίλου.
- μπορούν να επικοινωνούν απρόσκοπτα με οποιοδήποτε στέλεχος, συλλογικό όργανο και μέλους του προσωπικού του Ομίλου.
- μπορούν να αιτούνται και να λαμβάνουν από οποιοδήποτε στέλεχος όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και επεξηγήσεις που είναι απαραίτητες για την εκπλήρωση της αποστολής τους, ως μέρους του ελέγχου. Οποιαδήποτε εμπιστευτική ή ευαίσθητη πληροφόρηση μπορεί να τεθεί μόνο στη διάθεση του Επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή Ομίλου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο, η Επιτροπή Ελέγχου και η Διοίκηση εξασφαλίζουν ότι η απαραίτητη πληροφόρηση τίθεται άμεσα στη διάθεση των Εσωτερικών Ελεγκτών από τις επιμέρους μονάδες.

Κατόπιν πρόσκλησης της Διοίκησης της Τράπεζας, οι Εσωτερικοί Ελεγκτές μπορούν να συμμετέχουν κατά τη διάρκεια διαφόρων σταδίων της διαδικασίας ανάπτυξης διαδικασιών και δραστηριοτήτων, συστημάτων IT ή επικοινωνιών, και μπορούν να υποβάλλουν τις προτάσεις τους για τη συνεχή βελτίωση και εφαρμογή ενός επαρκούς ΣΕΕ. Τα αποτελέσματα της συμμετοχής τους σε παρόμοια έργα δεν θεωρείται ελεγκτικό έργο.

Ο προγραμματισμός των ελεγκτικών έργων βασίζεται σε μία διαδικασία αξιολόγησης κινδύνων και εστιάζει κατά κύριο λόγο σε περιοχές υψηλού κινδύνου. Ο Ελεγκτικός Κύκλος καθορίζεται από τη διαδικασία αξιολόγησης κινδύνων και πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον περιοχές υψηλού και μεσαίου κινδύνου. Ο Κύκλος Εσωτερικής Αξιολόγησης εγκρίνεται και μπορεί να τροποποιείται μόνο με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου κατόπιν σχετικής εισήγησης της Επιτροπής Ελέγχου της Τράπεζας.

Με βάση τον Ελεγκτικό Κύκλο, ο ΕΕΟ ετοιμάζει ένα Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης, δίνοντας προτεραιότητα σε περιοχές υψηλού και μεσαίου κινδύνου. Το εν λόγω Πρόγραμμα εγκρίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Ελέγχου.

Το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης περιλαμβάνει τους ετήσιους στόχους του εσωτερικού ελέγχου, τους προγραμματισμένους ελέγχους σχετικά με τις δραστηριότητες του Ομίλου και δραστηριότητες προμηθευτών σημαντικών δραστηριοτήτων, τις ανάγκες ανθρώπινου δυναμικού, το κόστος μετακινήσεων, εκπαιδευτικά προγράμματα και σχετικά έξοδα, καθώς και αξιολόγηση της κάλυψης των δραστηριοτήτων του Ομίλου. Το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης λαμβάνει υπόψη πιθανά, μη προβλεφθέντα, έργα ελέγχου και τις απαιτήσεις της Διοίκησης.

Η Τράπεζα θεωρεί ότι τα στελέχη που συμμετέχουν στον Εσωτερικό Έλεγχο ενεργούν με καλή πίστη, με βάση την κρίση τους και επιδεικνύουν τη δέουσα επιμέλεια, ώστε να προστατεύουν σε διαρκή βάση τα συμφέροντα της Τράπεζας και των Μετόχων της.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές πρέπει να εφαρμόζουν και να ενεργούν σε συμμόρφωση με τον Κώδικα Ηθικής του Ομίλου και τα διεθνή πρότυπα για εσωτερικούς ελεγκτές. Η αυστηρή εφαρμογή του πλαισίου λειτουργίας συμβάλλει στην επίτευξη συνοχής, συνέπειας, σταθερότητας και αξιοπιστίας στη λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές μπορεί να θεωρηθούν υπόλογοι σε περίπτωση που δεν εφαρμόζουν και δεν υπερασπίζονται τις ακόλουθες αρχές:

- Ακεραιότητα
- Αντικειμενικότητα
- Εμπιστευτικότητα
- Επαγγελματική Επάρκεια

5. Κανονιστική Συμμόρφωση Ομίλου

Η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου (Group Compliance Division) συγκροτήθηκε στο πλαίσιο εφαρμογής των κανόνων του εποπτικού πλαισίου ΒΑΣΙΛΕΙΑ II και των διατάξεων της Π.Δ./Τ.Ε. 2577/9.3.2006 ως διοικητικά ανεξάρτητη μονάδα, η οποία είναι επιφορτισμένη με την υλοποίηση της πολιτικής που θεσπίζει το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας για τη συμμόρφωσή της προς το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο. Η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου αναφέρεται στο Δ.Σ. μέσω της Επιτροπής Ελέγχου, έχει δυνατότητα απρόσκοπτης πρόσβασης σε όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την εκπλήρωση των καθηκόντων της, και διευθύνεται από επιλεγμένο πρόσωπο (Chief Compliance Officer) με επαρκείς γνώσεις των τραπεζικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων.

Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου είναι οι εξής:

- Θεσπίζει και εφαρμόζει κατάλληλες διαδικασίες και εκπονεί σχετικό ετήσιο Πρόγραμμα Κανονιστικής Συμμόρφωσης, με στόχο να επιτυγχάνεται η έγκαιρη και διαρκής συμμόρφωση της Τράπεζας και του Ομίλου προς το εκάστοτε ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο και τις διατάξεις της Πολιτικής Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου, την οποία έχει θεσπίσει η Τράπεζα, και να υφίσταται ανά πάσα στιγμή πλήρης εικόνα για το βαθμό επίτευξης του στόχου αυτού.
- Ενημερώνει τη Διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας για κάθε σημαντική διαπιστωθείσα παραβίαση σε σχέση με τη συμμόρφωση της Τράπεζας με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και για τυχόν σημαντικές ελλείψεις στην τήρηση των υποχρεώσεων που αυτό επιβάλλει.
- Σε περίπτωση τροποποιήσεων του εκάστοτε ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου παρέχει, με τη συνδρομή των νομικών υπηρεσιών της Τράπεζας ή/ και των κατά τόπους νομικών συμβούλων των θυγατρικών εξωτερικού, σχετικές οδηγίες για την αντίστοιχη προσαρμογή των εσωτερικών διαδικασιών και του εσωτερικού κανονιστικού πλαισίου που εφαρμόζονται από τις μονάδες του Ομίλου.
- Σε συνεργασία με την αρμόδια Διεύθυνση Ανθρωπίνου Δυναμικού Ομίλου διασφαλίζει την έγκαιρη ενημέρωση του προσωπικού για τις εξελίξεις στο ρυθμιστικό πλαίσιο σε σχέση με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (AML/CFT), με τη θέσπιση κατάλληλων διαδικασιών, ενημερωτικών σημειωμάτων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
- Συντονίζει το έργο των Υπευθύνων κανονιστικής συμμόρφωσης (compliance officers) των υποκαταστημάτων του εξωτερικού και των θυγατρικών Τραπεζών και των θυγατρικών στην Ελλάδα και το εξωτερικό ώστε όλες οι εταιρείες του Ομίλου να συμμορφώνονται πλήρως προς τις εφαρμοστέες εκάστοτε διατάξεις.
- Διασφαλίζει, με κατάλληλες διαδικασίες, την τήρηση των προθεσμιών για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται από το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο και παρέχει για το σκοπό αυτό σχετική έγγραφη διαβεβαίωση προς το Διοικητικό Συμβούλιο μέσω των αναφορών της.

- Εξασφαλίζει ότι η Τράπεζα Πειραιώς και ο Όμιλός της συμμορφώνονται με το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο ρυθμίζει την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Για το σκοπό αυτό, ελέγχει τη συμμόρφωση των οργανωτικών μονάδων της Τράπεζας με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το ως άνω πλαίσιο, καθώς και από την Πολιτική Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου την οποία έχει θεσπίσει η Τράπεζα, και δομεί κατάλληλο περιβάλλον για τον έγκαιρο εντοπισμό, αποτροπή, διερεύνηση και αναφορά παρόμοιων προσπαθειών.
- Συμμετέχει σε συμβουλευτική βάση (τουλάχιστον) στο σχεδιασμό νέων προϊόντων και διαδικασιών, σχετικά με τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων και στην εκτίμηση του λειτουργικού κινδύνου που απορρέει από σημαντικές μεταβολές (συγχωνεύσεις, εξαγορές κλπ) ώστε να εξασφαλίσει την εναρμόνιση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο. Παράλληλα, ο Εσωτερικός Έλεγχος Ομίλου και οι μονάδες Λειτουργικού Κινδύνου και Κινδύνου Αγοράς συμμετέχουν προκειμένου να υιοθετηθούν κατάλληλοι ελεγκτικοί μηχανισμοί και μηχανισμοί διαχείρισης κινδύνων.
- Εκφράζει γνώμη σχετικά με την επιλογή και την καταλληλότητα των Επικεφαλής των σχετικών Μονάδων των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου και αξιολογεί την αποδοτικότητά τους.
- Εξετάζει και απαντά, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, σε συνεργασία με τις Νομικές Υπηρεσίες, σε ερωτήματα των αρμόδιων αρχών σχετικά με την παροχή πληροφοριών και/ή τη θέση περιορισμών στη χρήση λογαριασμού/θυρίδας.
- Γνωματεύει επί νέων χρηματοδοτήσεων ή αναδιαρθρώσεων δανείων στις σχετικές εγκριτικές επιτροπές της Τράπεζας.
- Επιβλέπει τις συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίων της Τράπεζας για τον έλεγχο άμεσης ή έμμεσης χρηματοδότησης.

Διαχείριση κινδύνων

Το Δ.Σ. και η Διοίκηση δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην αποτελεσματική παρακολούθηση και διαχείριση των κινδύνων, σε ατομικό και επίπεδο Ομίλου, με γνώμονα τη διατήρηση της σταθερότητας και συνέχειας των εργασιών της. Στο πλαίσιο αυτό, τα αρμόδια όργανα της Τράπεζας μεριμνούν για την καταγραφή και τακτική επαναξιολόγηση της Στρατηγικής Ανάλυσης Κινδύνου και Κεφαλαίου αναφορικά με την ανάλυση, παρακολούθηση και διαχείριση των κινδύνων και τη διάκριση των συναλλαγών και πελατών κατά επίπεδο κινδύνου, τον καθορισμό των εκάστοτε αποδεκτών ανωτάτων ορίων ανάλυσης κινδύνου συνολικά για κάθε είδος κινδύνου και την περαιτέρω εξειδίκευση καθενός εκ των ως άνω ορίων, καθώς και τη θέσπιση ορίων παύσης ζημιογόνων δραστηριοτήτων ή άλλων διορθωτικών ενεργειών.

Η Διοίκηση μεριμνά, επίσης, για τη θέσπιση αξιόπιστων, αποτελεσματικών και ολοκληρωμένων πολιτικών και διαδικασιών για την αξιολόγηση και διατήρηση σε διαρκή βάση του ύψους, της σύνθεσης και της κατανομής των ιδίων κεφαλαίων, τα οποία κρίνονται εκάστοτε από τη Διοίκηση της Τράπεζας κατάλληλα για την κάλυψη της φύσης και του επιπέδου των κινδύνων που αναλαμβάνει ή ενδέχεται να αναλάβει η Τράπεζα. Οι ως άνω πολιτικές και διαδικασίες υπόκεινται σε τακτική εσωτερική επανεξέταση και αξιολόγηση από τον Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου, με στόχο να διασφαλίζεται ότι αυτές παραμένουν πλήρεις, επαρκείς και ανάλογες με τη φύση, την έκταση και την πολυπλοκότητα των εκάστοτε δραστηριοτήτων της Τράπεζας.

Στη διαδικασία του σχεδιασμού, της παρακολούθησης και της διαχείρισης κινδύνων, καθώς και της αξιολόγησης της επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος και τη μορφή των αναλαμβανόμενων κινδύνων εμπλέκονται οι ακόλουθες Οργανωτικές Μονάδες:

- Η Επιτροπή Κινδύνων, στην οποία ανατίθενται από το Διοικητικό Συμβούλιο αρμοδιότητες σχετικές με τη διαχείριση κινδύνων κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις της Π.Δ./Τ.Ε. 2577/2006, ούτως ώστε να καλύπτονται αποτελεσματικά για

όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων του Ομίλου και της Τράπεζας όλες οι μορφές κινδύνων και να διασφαλίζεται ο ενοποιημένος έλεγχός τους, η εξειδικευμένη αντιμετώπισή τους και ο απαιτούμενος συντονισμός σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου.

- Η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου, ο οποίος είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό, την εξειδίκευση και υλοποίηση της πολιτικής του Ομίλου και της Τράπεζας σε θέματα διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαιακής επάρκειας, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, η οποία καλύπτει όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων της Τράπεζας για όλες τις μορφές κινδύνων.
- Η Διεύθυνση Πίστης Ομίλου, ο οποίος συνιστά την δευτερογενή αξιολόγηση της ανάληψης του πιστωτικού κινδύνου κατά την εγκριτική διαδικασία (δεύτερη γραμμή άμυνας) και είναι αρμόδιος για την κατάρτιση και την συντήρηση της Πιστωτικής Πολιτικής.
- Η Επιτροπή Διαχείρισης Στοιχείων Ενεργητικού-Παθητικού (ALCO)

Η Επιτροπή Διαχείρισης Στοιχείων Ενεργητικού – Παθητικού είναι ενδεκαμελής, με Πρόεδρο τον Διευθύνοντα Σύμβουλο & C.E.O. της Τράπεζας. Μέλη της Επιτροπής είναι Ανώτεροι Γενικοί Διευθυντές, Γενικοί Διευθυντές, καθώς και άλλα στελέχη της Ανώτατης Διοίκησης της Τράπεζας. Η Επιτροπή επικουρείται από Εκτελεστικό Γραμματέα. Η Επιτροπή συνεδριάζει σε μηνιαία βάση και κύριες αρμοδιότητές της Επιτροπής είναι η υλοποίηση της στρατηγικής της Τράπεζας στην ανάπτυξη στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, η διαχείριση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού με παράλληλη άσκηση τιμολογιακής πολιτικής σε προϊόντα και υπηρεσίες, η έγκριση για την εισαγωγή νέων καταθετικών ή δανειακών προϊόντων, η παρακολούθηση της επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με τους κινδύνους, η εξέταση των σεναρίων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων κρίσης και η λήψη αποφάσεων για τη διατήρηση της διαθέσιμης ρευστότητας του Ομίλου σε αποδεκτά επίπεδα.

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου είναι διοικητικά ανεξάρτητη μονάδα σε σχέση με μονάδες της Τράπεζας, οι οποίες είναι υπεύθυνες για τη διενέργεια συναλλαγών ή τη λογιστικοποίησή τους και αναφέρεται στον CRO του Ομίλου. Η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου ασκεί τις αρμοδιότητες της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων κατά τις διατάξεις της Π.Δ.Τ.Ε. 2577/9.3.2006, καθώς και της Μονάδας Ελέγχου Πιστωτικού Κινδύνου κατά τις διατάξεις της Π.Δ.Τ.Ε. 2589/20.8.2007 και Π.Δ.Τ.Ε. 2594/20.8.2007 αντίστοιχα, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν. Ο CRO του Ομίλου εποπτεύει τη Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου και αναφέρεται στην Επιτροπή Κινδύνων και, μέσω αυτής, στο Διοικητικό Συμβούλιο ενώ για διοικητικά θέματα αναφέρεται στο Διευθύνοντα Σύμβουλο. Η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων, υπόκειται στον έλεγχο του Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου ως προς την επάρκεια και αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων.

Για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων της, τα αρμόδια στελέχη της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου έχουν πρόσβαση σε όλες τις δραστηριότητες και μονάδες της Τράπεζας, καθώς και σε όλα τα στοιχεία και πληροφορίες της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου της, τα οποία είναι απαραίτητα για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους.

Ο Επικεφαλής της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Κινδύνων, και η τοποθέτησή του, καθώς και η τυχόν αντικατάστασή του γνωστοποιούνται στην Τράπεζα της Ελλάδος. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων εντάσσεται και η διενέργεια αποτίμησης ενεργητικού παθητικού για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων και για τα ακόλουθα:

- επικύρωση των πολιτικών, διαδικασιών και μεθοδολογιών (π.χ. mark-to-market, mark-to-model, κλπ) που χρησιμοποιούνται για την αποτίμησή τους.
- έλεγχος της καταλληλότητας των τιμών που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία αποτίμησης.

- παρακολούθηση των αποτελεσμάτων της αποτίμησης και αναφορά των αποκλίσεων στην Επιτροπή Κινδύνων.

Πληροφορικά στοιχεία της Οδηγίας 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Τα πληροφοριακά στοιχεία της Οδηγίας 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που απαιτούνται δυνάμει του στοιχείου δ) της παρ.1 του άρθρου 152 του Ν.4548/2018, περιλαμβάνονται στην Επεξηγηματική Έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων που αποτελεί ειδικό τμήμα της Ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2020

Μη Εκτελεστικός Πρόεδρος Δ.Σ.

Διευθύνων Σύμβουλος
Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.

Γεώργιος Π. Χαντζηνικολάου

Χρήστος Ι. Μεγάλου

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η παρούσα επεξηγηματική έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας Πειραιώς προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της περιέχει πληροφορίες με ημερομηνία αναφοράς την 31 Δεκεμβρίου 2019 αναφορικά με τα ζητήματα της παραγράφου 7 του άρθρου 4 του Ν. 3556/2007.

1. Διάρθρωση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανερχόταν σε ποσό δύο δισεκατομμυρίων εξακοσίων δέκα εννέα εκατομμυρίων εννιακοσίων πενήντα τεσσάρων χιλιάδων εννιακοσίων ογδόντα τεσσάρων ευρώ (€ 2.619.954.984), διαιρούμενο σε τετρακόσια τριάντα έξι εκατομμύρια εξακόσιες πενήντα εννέα χιλιάδες εκατόν εξήντα τέσσερις (436.659.164) κοινές ονομαστικές με ψήφο μετοχές ονομαστικής αξίας έξι Ευρώ (€ 6,00) καθεμία. Οι κοινές μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς είναι στο σύνολό τους άυλες και εισηγμένες προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του Ν. 3864/2010, οι οποίες προβλέπουν ειδικά δικαιώματα και περιορισμούς για τις κοινές μετοχές που κατέχει το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (εφεξής το «ΤΧΣ» ή «Ταμείο») (βλ. κατωτέρω αναλυτικά υπό 4 και 5), κάθε κοινή μετοχή της Τράπεζας Πειραιώς ενσωματώνει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπει ο νόμος και το καταστατικό της, και ιδίως:

- Δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στη Γενική Συνέλευση των μετόχων.
- Δικαίωμα επί του μερίσματος από τα κέρδη της Τράπεζας. Σημειώνεται ότι για όσο διάστημα η Τράπεζα υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 3864/2010, η διανομή δεν μπορεί να υπερβεί το κατά τα κατωτέρω ελάχιστο μέρισμα. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΠΥΣ 36/2.11.2015, δεν καταβάλλεται μέρισμα στις κοινές μετοχές της Τράπεζας, σε περίπτωση μη καταβολής από την Τράπεζα τόκου για τις υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες (CoCos) που καλύφθηκαν από το ΤΧΣ στο πλαίσιο παροχής κεφαλαιακής ενίσχυσης κατά την ανακεφαλαιοποίηση της Τράπεζας τον Δεκέμβριο του 2015. Μετά την αφαίρεση του απαιτούμενου ποσού για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού και των λοιπών πιστωτικών κονδυλίων της κατάστασης αποτελεσμάτων που δεν προέρχονται από πραγματοποιημένα κέρδη, ποσοστό 35% των καθαρών κερδών διανέμεται στους μετόχους ως ελάχιστο μέρισμα, ενώ για τη διάθεση του υπολοίπου αποφασίζει ελεύθερα η Γενική Συνέλευση. Η ημερομηνία προσδιορισμού δικαιούχων μετόχων ανακοινώνεται στην Τακτική Γενική Συνέλευση. Το μέρισμα καταβάλλεται στο μέτοχο περίπου εντός επτά (7) εργασίμων ημερών από την ημερομηνία προσδιορισμού δικαιούχων όπως ειδικότερα ανακοινώνεται μέσω του Τύπου. Το δικαίωμα είσπραξης του μερίσματος παραγράφεται, και το αντίστοιχο ποσό περιέρχεται στο Δημόσιο, μετά την παρέλευση πέντε (5) ετών από το τέλος του έτους, κατά το οποίο ενέκρινε τη διανομή του η Γενική Συνέλευση.
- Δικαίωμα στο προϊόν της εκκαθάρισης ή, αντίστοιχα, της μερικής ή ολικής απόσβεσης κεφαλαίου που αντιστοιχεί σε μέρος ή στο σύνολο της ονομαστικής αξίας της μετοχής, εφόσον αυτό αποφασισθεί από τη Γενική Συνέλευση. Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας διατηρεί όλα τα δικαιώματά της κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3864/2010 για όσο διάστημα το ΤΧΣ συμμετέχει στην Τράπεζα ως μέτοχος ικανοποιείται από το προϊόν της εκκαθάρισης προνομιακά έναντι όλων των άλλων μετόχων.
- Δικαίωμα προτίμησης σε κάθε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας που πραγματοποιείται με μετρητά και έκδοση νέων μετοχών, εφόσον δεν αποφασίσει διαφορετικά η Γενική Συνέλευση που αποφασίζει την αύξηση.
- Δικαίωμα λήψης πριν από την Τακτική Γενική Συνέλευση αντιγράφου της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης, η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τις Εκθέσεις των ορκωτών ελεγκτών και του Διοικητικού Συμβουλίου και τις σχετικές ενοποιημένες και ατομικές οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

2. Περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας

Η μεταβίβαση των κοινών μετοχών της Τράπεζας Πειραιώς γίνεται, όπως ορίζει ο νόμος. Στο καταστατικό της Τράπεζας δεν υφίσταται οποιοσδήποτε περιορισμός για τη μεταβίβασή τους.

Η διάθεση των μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ υπόκειται στις προβλέψεις του άρθρου 8 του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει.

3. Σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια του Ν. 3556/2007

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 το ΤΧΣ κατείχε άμεσα συνολικά 115.375.400 κοινές μετοχές της Τράπεζας, οι οποίες αντιπροσωπεύουν ποσοστό 26,42% του συνολικού αριθμού των δικαιωμάτων ψήφου της Τράπεζας, εκ των οποίων οι 2.042.067 υπόκεινται ως προς την άσκηση του δικαιώματος ψήφου στους περιορισμούς του άρθρου 7Α παρ. 2 του Ν. 3864/2010.

Περαιτέρω κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, η «Paulson & Co. Inc.» κατείχε (έμμεσα) 39.848.042 δικαιώματα ψήφου που αντιστοιχούν σε ισάριθμες κοινές, ονομαστικές, μετά ψήφου, άυλες μετοχές (ήτοι, ποσοστό 9,12% επί του συνόλου δικαιωμάτων ψήφου της Τράπεζας). Η «Paulson & Co. Inc.» είναι εταιρία συμβούλων επενδύσεων, εγγεγραμμένη στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Ηνωμένων Πολιτειών σύμφωνα με τον νόμο περί Συμβούλων Επενδύσεων του 1940, παρέχει επενδυτικές συμβουλές και διαχειρίζεται επενδυτικά κεφάλαια.

Με βάση τα τηρούμενα από την Τράπεζα στοιχεία, δεν προκύπτει κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 άλλος μέτοχος (φυσικό ή νομικό πρόσωπο), ο οποίος να κατέχει σε ατομική βάση (άμεσα ή έμμεσα) ποσοστό μεγαλύτερο από 5% του συνολικού αριθμού των κοινών μετοχών της Τράπεζας Πειραιώς.

4. Μετοχές παρέχουσες ειδικά δικαιώματα ελέγχου

Με εξαίρεση τις κοινές μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ, το οποίο έχει τα δικαιώματα που απορρέουν από τις διατάξεις του Ν. 3864/2010 και της από 27 Νοεμβρίου 2015 Σύμβασης Πλαισίου Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ (Relationship Framework Agreement / RFA), δεν υφίστανται μετοχές της Τράπεζας, οι οποίες παρέχουν ειδικά δικαιώματα ελέγχου στους κατόχους τους.

Οι κοινές μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας παρέχουν τα ειδικά δικαιώματα του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων:

- το δικαίωμα του ΤΧΣ να εκπροσωπείται με ένα μέλος στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας. Ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο έχει:
 - α. το δικαίωμα να ζητεί τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων,
 - β. το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας:
 - i) σχετικής με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική παροχών και πρόσθετων απολαβών (bonus) προς τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και τα λοιπά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και για όσους έχουν τη θέση ή εκτελούν καθήκοντα γενικού διευθυντή, καθώς και για τους αναπληρωτές τους,
 - ii) εφόσον η υπό συζήτηση απόφαση δύναται να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσει σοβαρά τη ρευστότητα ή τη φερεγγυότητα ή την εν γένει συνετή και εύρυθμη λειτουργία της Τράπεζας (όπως επιχειρηματική στρατηγική, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού κλπ),

- iii) που αφορά εταιρικές πράξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 7Α του Ν. 3864/2010 και η οποία απόφαση δύναται να επηρεάσει σημαντικά τη συμμετοχή του Ταμείου στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας,
- γ. το δικαίωμα να ζητεί την αναβολή επί τρεις (3) εργάσιμες ημέρες της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, προκειμένου να λάβει οδηγίες από την Εκτελεστική Επιτροπή του Ταμείου. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί έως το πέρας της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας,
- δ. το δικαίωμα να ζητεί τη σύγκληση του Διοικητικού Συμβουλίου,
- ε. το δικαίωμα να εγκρίνει τον Οικονομικό Διευθυντή.
- το δικαίωμα πρόσβασης στα βιβλία και στοιχεία της Τράπεζας με στελέχη ή συμβούλους της επιλογής του,
 - το δικαίωμα να προβαίνει σε αξιολόγηση του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας, των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών αυτού βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων σύμφωνα με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, και σε περίπτωση μη πλήρωσης των εν λόγω κριτηρίων να προβαίνει, υπό προϋποθέσεις, στη σύγκληση Γενικής Συνέλευσης των μετόχων ή/και τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης,
 - το δικαίωμα προνομιακής ικανοποίησης από το προϊόν της εκκαθάρισης σε περίπτωση εκκαθάρισης της Τράπεζας.
- Πέραν των ανωτέρω δικαιωμάτων, δυνάμει της από 27 Νοεμβρίου 2015 Σύμβασης Πλαισίου Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ (Relationship Framework Agreement / RFA), το ΤΧΣ, για όσο χρόνο κατέχει μετοχές ή υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες της Τράπεζας, έχει επιπλέον τα δικαιώματα που αναφέρονται στο RFA, μεταξύ των οποίων και τα ακόλουθα:
- ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας συμμετέχει στις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου, ήτοι στις Επιτροπές Ελέγχου, Κινδύνων, Αποδοχών, Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ., Στρατηγικής καθώς και στην Επιτροπή Δεοντολογίας και Διακυβέρνησης Δ.Σ.. Επιπλέον, ο Παρατηρητής που έχει ορίσει το ΤΧΣ παρίσταται, χωρίς δικαίωμα ψήφου, στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των ανωτέρω Επιτροπών,
 - ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ δύναται να ζητά την προσθήκη θεμάτων ημερήσιας διάταξης στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών της Τράπεζας, στις οποίες συμμετέχει,
 - ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ δύναται να ζητά την προσθήκη θεμάτων ημερήσιας διάταξης σε Γενική Συνέλευση που συγκαλεί το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας,
 - το ΤΧΣ διατυπώνει την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του αναφορικά με έναν αριθμό θεμάτων που χαρακτηρίζονται στο RFA ως ουσιώδη, μεταξύ των οποίων: (α) σημαντικές σε αξία συναλλαγές και εταιρικοί μετασχηματισμοί, (β) η πολιτική συνδεδεμένων οφειλετών (connected borrowers) και οι τυχόν τροποποιήσεις, αναθεωρήσεις ή παρεκκλίσεις από αυτήν, και (γ) η πολιτική διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων και οι τυχόν τροποποιήσεις, αναθεωρήσεις ή παρεκκλίσεις από αυτήν,
 - το ΤΧΣ επισκοπεί την ετήσια αυτοαξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου. Βάσει της επισκόπησης αυτής ή/και της προβλεπόμενης στο άρθρο 10 του Ν. 3864/2010 αξιολόγησης, το ΤΧΣ δύναται να διατυπώνει συγκεκριμένες προτάσεις για βελτιώσεις και τυχόν αλλαγές στο πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας,
 - το ΤΧΣ παρακολουθεί την υλοποίηση του πλαισίου διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της Τράπεζας, καθώς και την απόδοση της Τράπεζας σε σχέση με αυτά.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του RFA, το ΤΧΣ διασφαλίζει ότι, κατά την ενάσκηση των δικαιωμάτων τους, το ΤΧΣ, ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο και ο Παρατηρητής που έχει ορίσει το ΤΧΣ τηρούν την επιχειρηματική

αυτονομία και την ανεξαρτησία της Τράπεζας στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων και ενεργούν σύμφωνα με το νόμο και τις διατάξεις του RFA.

5. Περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου

Δεν προβλέπονται στο καταστατικό της Τράπεζας περιορισμοί του δικαιώματος ψήφου και των προθεσμιών άσκησης του δικαιώματος ψήφου που απορρέει από τις κοινές μετοχές της.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7Α παρ. 2 περ. α) και παρ. 3 του Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ ασκεί το δικαίωμα ψήφου που αντιστοιχεί στις μετοχές που ανέλαβε κατά την ανωτέρω αναφερόμενη ΑΜΚ του 2013 μόνο για τις αποφάσεις τροποποίησης του καταστατικού, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας, ή διάλυσης της Τράπεζας, μεταβίβασης στοιχείων του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών, ή για όποιο άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στον Ν. 4548/2018. Για τους σκοπούς υπολογισμού της απαρτίας και της πλειοψηφίας στη Γενική Συνέλευση, οι ανωτέρω μετοχές του ΤΧΣ δεν λαμβάνονται υπ' όψιν κατά τη λήψη αποφάσεων για θέματα άλλα από τα προαναφερόμενα.

Για τα δικαιώματα του ΤΧΣ που αντιστοιχούν σε μετοχές που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο παροχής κεφαλαιακής ενίσχυσης κατά την ανακεφαλαιοποίηση της Τράπεζας τον Δεκέμβριο του 2015 υπό τον τροποποιημένο νόμο Ν. 3864/2010 δεν ισχύουν οι ανωτέρω περιορισμοί.

6. Συμφωνίες μετόχων της Τράπεζας

Δεν έχουν γνωστοποιηθεί στην Τράπεζα συμφωνίες μεταξύ μετόχων της, οι οποίες συνεπάγονται περιορισμούς στη μεταβίβαση των κοινών μετοχών της ή στην άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από αυτές.

7. Κανόνες διορισμού και αντικατάστασης μελών Διοικητικού Συμβουλίου και τροποποίησης καταστατικού

Σύμφωνα με το καταστατικό της Τράπεζας, αν κάποιο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου παραιτηθεί, αποβιώσει ή εκπέσει από το αξίωμα του με οποιοδήποτε τρόπο, ή κηρυχθεί έκπτωτο με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου λόγω αδικαιολόγητης απουσίας από τις συνεδριάσεις επί τρεις συνεχείς μήνες, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να συνεχίσει τη διαχείριση και εκπροσώπηση της Τράπεζας χωρίς την αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών, εφόσον τα εναπομείναντα μέλη είναι τουλάχιστον εννέα (9). Η απόφαση της εκλογής υποβάλλεται στη δημοσιότητα του εταιρικού νόμου, όπως εκάστοτε ισχύει, και ανακοινώνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο στην αμέσως προσεχή Γενική Συνέλευση, η οποία μπορεί να αντικαταστήσει τους εκλεγέντες ακόμα κι αν δεν έχει αναγραφεί σχετικό θέμα στην ημερήσια διάταξη. Σε κάθε περίπτωση, οι πράξεις του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου που έχει εκλεγεί με τον τρόπο αυτό θεωρούνται έγκυρες ακόμη και αν το μέλος αντικατασταθεί από τη Γενική Συνέλευση.

Οι κανόνες που προβλέπει το καταστατικό της Τράπεζας για το διορισμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της και την τροποποίηση των διατάξεών του δεν διαφοροποιούνται από τα προβλεπόμενα στον Ν. 4548/2018.

Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 2 του Ν. 3864/2010 εκπροσωπείται με ένα μέλος στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας με τα ανωτέρω αναφερόμενα δικαιώματα.

Εποπτική αξιολόγηση καταλληλότητας μελών Δ.Σ. από τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (SSM) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ): Σύμφωνα με το άρθρο 93 του Κανονισμού (ΕΕ) 468/2014 της ΕΚΤ, η επιλογή ή αντικατάσταση μελών του

Διοικητικού Συμβουλίου και η ανανέωση της θητείας τους υπόκειται στην αξιολόγηση της καταλληλότητάς τους από τον SSM.

Επιπλέον, για όσο διάστημα το ΤΧΣ κατέχει κοινές μετοχές ή υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες της Τράπεζας, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της πρέπει να πληρούν τα κριτήρια του Ν. 3864/2010 και υπόκεινται στην αξιολόγηση που προβλέπεται στον ως άνω νόμο και το RFA.

8. Αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου για την έκδοση νέων ή την αγορά ιδίων μετοχών

Δεν υφίσταται άλλη εν ισχύ εξουσιοδότηση προς το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας να αυξάνει το μετοχικό κεφάλαιο με την έκδοση νέων μετοχών, πλην της παρασχεθείσας εξουσιοδότησης από την Έκτακτη Γενική Συνέλευση της 15 Νοεμβρίου 2015 προς το Διοικητικό Συμβούλιο να αποφασίζει με την απαιτούμενη κατά νόμο απαρτία και πλειοψηφία, την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας έως του ποσού του ενός δισεκατομμυρίου ευρώ (€ 1.000.000.000,00) σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24 παρ. 1 του Ν. 4548/2018⁸, και να καθορίζει τους ειδικότερους όρους της αύξησης, συμπεριλαμβανομένης της τιμής διάθεσης των νέων μετοχών και γενικότερα να προβαίνει σε κάθε απαραίτητη ενέργεια για την έκδοση και διάθεση αυτών. Η εν λόγω εξουσιοδότηση έχει πενταετή ισχύ.

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 16Γ του Ν. 3864/2010, κατά το χρονικό διάστημα συμμετοχής του ΤΧΣ στο κεφάλαιο της Τράπεζας δεν επιτρέπεται η αγορά ιδίων μετοχών χωρίς τη συναίνεση του ΤΧΣ.

9. Σημαντικές συμφωνίες που τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής ελέγχου κατόπιν δημόσιας πρότασης

Δεν υφίστανται σημαντικές συμφωνίες της Τράπεζας, οι οποίες τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Τράπεζας κατόπιν δημόσιας πρότασης.

10. Συμφωνίες με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή το προσωπικό της Τράπεζας

Δεν υπάρχουν συμφωνίες της Τράπεζας με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ή με το προσωπικό της, οι οποίες να προβλέπουν αποζημίωσή τους σε περίπτωση αποχώρησής τους εξαιτίας διατύπωσης δημόσιας πρότασης.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2020

Μη Εκτελεστικός Πρόεδρος Δ.Σ.

Διευθύνων Σύμβουλος
Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.

Γεώργιος Π. Χαντζηνικολάου

Χρήστος Ι. Μεγάλου

⁸ το οποίο αντικατέστησε από 1 Ιανουαρίου 2019 το άρθρο 13 παρ. 1 του Κ.Ν.2190/1920

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ (ΕΔΜΑ) ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΟΜΙΛΟΥ

A. APMs

No.	ΕΔΜΑ	ΕΔΜΑ Ορισμός – Υπολογισμός	2018	2019
1	Pro-forma Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας CET-1	Κεφάλαια CET1, όπως ορίζονται από την Οδηγία (EU) No 575/2013, με την εφαρμογή μεταβατικών διατάξεων για την επίπτωση της πρώτης εφαρμογής του ΔΠΧΠ 9, προσθέτοντας (+) τα κέρδη περιόδου ύψους € 0,3 δις στον αριθμητή (κεφάλαια).	13,65%	14,73%
2	Χρηματοοικονομικά Μέσα	Το άθροισμα των: Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών, Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος.	3.054	3.613
3	Δείκτης Δανείων προς Καταθέσεις - (Εποχικά προσαρμοσμένος)	Δάνεια μετά Προβλέψεις (εποχικά προσαρμοσμένα) προς (/) Καταθέσεις	85,3%	79,4%
4	Σύνολο Καθαρών Εσόδων εξαιρουμένων των μη επαναλαμβανόμενων	Σύνολο καθαρών εσόδων μείον (-) μη επαναλαμβανόμενα έσοδα	1.834	1.823
5	Εκταμιεύσεις Νέων Δανείων		3.065	4.091
6	Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα (ΜΕΑ)	Πιστοδοτικά ανοίγματα εντός ισολογισμού προ προβλέψεων, τα οποία: (α) έχουν καθυστέρηση άνω των 90 ημερών (β) έχουν υποστεί απομείωση ή ο οφειλέτης κρίνεται απίθανο να αποπληρώσει τις υποχρεώσεις (UTP) του πλήρως χωρίς τη ρευστοποίηση καλυμμάτων, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ποσού σε καθυστέρηση ή του αριθμού των ημερών καθυστέρησης (γ) έχουν υποστεί ρύθμιση και δεν έχει εκπνεύσει η περίοδος παρακολούθησης κατά τις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (δ) έχουν επιμόλυνση από τα (α) ποσά, κατά τις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής ή UTP.	27.331	24.474
7	Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια (ΜΕΔ)	Δάνεια προ προβλέψεων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών	17.403	16.815
8	Δείκτης Κάλυψης ΜΕΑ από Αναμενόμενες Πιστωτικές Ζημιές	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές προς (/) ΜΕΑ	48,8%	44,9%
9	Δείκτης ΜΕΑ	ΜΕΑ προς (/) Δάνεια προ προβλέψεων	51,5%	48,8%
10	Δείκτης ΜΕΔ	ΜΕΔ προς (/) Δάνεια προ προβλέψεων	32,8%	33,5%
11	Άλλα Στοιχεία Ενεργητικού	Σύνολο ενεργητικού μείον (-) Δάνεια μετά από προβλέψεις μείον (-) Χρηματοοικονομικά μέσα	19.069	18.456
12	Άλλα Έσοδα	Σύνολο καθαρών εσόδων μείον (-) Καθαρά έσοδα τόκων μείον (-) Καθαρά έσοδα προμηθειών	133	421

13	Άλλα στοιχεία παθητικού	Σύνολο παθητικού μείον (-) Υποχρεώσεις προς τράπεζες μείον (-) Καταθέσεις πελατών	4.087	2.811
14	Επαναλαμβανόμενα λειτουργικά έξοδα	Σύνολο λειτουργικών εξόδων μείον (-) Μη επαναλαμβανόμενα έξοδα	1.035	982
15	Pro-forma Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	Συνολικά εποπτικά κεφάλαια, όπως ορίζονται από την Οδηγία (ΕΥ) Νο 575/2013, με την εφαρμογή μεταβατικών διατάξεων για την επίπτωση της πρώτης εφαρμογής του ΔΠΧΠ 9, προσθέτοντας (+) τα κέρδη περιόδου ύψους € 0,3 δις στον αριθμητή (κεφάλαια)	13,65%	15,60%
16	Pro-forma Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας λαμβάνοντας υπόψη την έκδοση τίτλων Tier 2 τον Φεβρουάριο 2020	Συνολικά εποπτικά κεφάλαια, όπως ορίζονται από την Οδηγία (ΕΥ) Νο 575/2013, με την εφαρμογή μεταβατικών διατάξεων για την επίπτωση της πρώτης εφαρμογής του ΔΠΧΠ 9, προσθέτοντας (+) τα κέρδη περιόδου ύψους € 0,3 δις στον αριθμητή (κεφάλαια) και την έκδοση τίτλων Tier II	13,65%	16,70%

Β. Συστατικά Στοιχεία Δεικτών ΕΔΜΑ

No.	Συστατικό Στοιχείο ΕΔΜΑ	ΕΔΜΑ Ορισμός – Υπολογισμός	2018	2019
1	Αναμενόμενες Πιστωτικές Ζημίες	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες	13.333	10.986
2	Καταθέσεις Πελατών		44.739	47.351
3	Δάνεια προ Προβλέψεων	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος προ αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	53.091	50.148
4	Άυλα Στοιχεία Ενεργητικού	-	292	287
5	Προβλέψεις απομείωσης δανείων	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες απομείωσης αξίας δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	532	710
6	Καθαρά Έσοδα Προμηθειών	-	339	318
7	Καθαρά Έσοδα Τόκων	-	1.410	1.435
8	Δάνεια μετά από Προβλέψεις	Δάνεια μετά από προβλέψεις στο αποσβεσμένο κόστος	39.757	39.162
9	Δάνεια μετά από Προβλέψεις (εποχικά προσαρμοσμένα)	Δάνεια μετά από προβλέψεις στο αποσβεσμένο κόστος μείον (-) το δάνειο ΟΠΕΚΕΠΕ ύψους € 1.616 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2018 και € 1.548 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2019	38.141	37.614
10	Καθαρό αποτέλεσμα μετά από φόρους	Κέρδη / (ζημίες) χρήσης από συνεχιζόμενες δραστηριότητες αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας	185	270
11	Σύνολο Καθαρών Εσόδων		1.882	2.174
12	Μη επαναλαμβανόμενα (έκτακτα) συνολικά λειτουργικά έξοδα	Το 2018 και το 2019 δαπάνες προσωπικού του προγράμματος εθελουσίας εξόδου («VES») ύψους € 154εκατ. και € 36εκατ. αντίστοιχα, καθώς και αντισταθμιστικές προσαρμογές δαπανών ύψους -€ 28 εκατ. και -€ 5 εκατ. αντίστοιχα καταχωρήθηκαν ως μη επαναλαμβανόμενες	126	31

13	Μη επαναλαμβανόμενες (έκτακτες) απομειώσεις ζημιών	Το 2018, αντιστροφές αναμενόμενων ζημιών απομείωσης δανείων ύψους € 67 εκατ., και € 32εκατ. αναμενόμενων ζημιών απομείωσης άλλων στοιχείων ενεργητικού καταχωρήθηκαν ως μη επαναλαμβανόμενες	-35	0
14	Μη επαναλαμβανόμενα (έκτακτα) έσοδα	Το 2018 έσοδα ύψους € 48 εκατ. από έκτακτη ποιοτική προμήθεια προηγούμενων επιδόσεων στις γενικές ασφάλειες, και το 2019, έσοδα ύψους € 351 εκατ. από την πώληση της πλατφόρμας ΜΕΑ της Τράπεζας στην Intrum καταχωρήθηκαν ως έκτακτα στο σύνολο καθαρών εσόδων (στα καθαρά έσοδα προμηθειών και στα άλλα έσοδα αντίστοιχα)	48	351
15	Λειτουργικά Έξοδα	Σύνολο Λειτουργικών Εξόδων	1.161	1.013
16	Αποτέλεσμα προ Προβλέψεων	Κέρδος / ζημία περιόδου προ προβλέψεων, απομειώσεων και φόρων	721	1.161
17	Αποτέλεσμα προ Φόρων	Κέρδος / ζημία περιόδου προ φόρου εισοδήματος	80	389

Η Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές πληροφορίες και μεγέθη που προκύπτουν από την Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2019 και έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («ΔΠΧΑ»), όπως εγκρίθηκαν από την ΕΕ. Επιπλέον, περιέχει χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία καταρτίζονται στο πλαίσιο της τακτικής Διαδικασίας Οριστικοποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και της διοικητικής ενημέρωσης. Για παράδειγμα, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ταξινομούνται σε διεθνή ή εγχώρια με βάση τη δικαιοδοσία της μεμονωμένης οντότητας του Ομίλου, των οποίων οι ξεχωριστές χρηματοοικονομικές καταστάσεις καταγράφουν αυτά τα στοιχεία.

Επιπλέον, περιέχει παραπομπές σε ορισμένες μετρήσεις που δεν ορίζονται στο ΔΠΧΑ. Οι μετρήσεις αυτές είναι μη-ΔΠΧΑ χρηματοοικονομικές μετρήσεις. Μια μη-ΔΠΧΑ χρηματοοικονομική μέτρηση είναι ένα μέγεθος που μετρά την ιστορική ή μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση, την χρηματοοικονομική θέση ή τις ταμειακές ροές, αλλά αποκλείει ή περιλαμβάνει ποσά που δεν θα προσαρμοστούν στη πιο συγκρίσιμη ΔΠΧΑ μέτρηση. Η Διοίκηση πιστεύει ότι οι μη-ΔΠΧΑ χρηματοοικονομικές μετρήσεις που δεν προκύπτουν από τα ΔΠΧΑ επιτρέπουν μια πιο ουσιαστική ανάλυση της χρηματοοικονομικής κατάστασης του Ομίλου και των αποτελεσμάτων των εργασιών του. Ωστόσο, οι μη-ΔΠΧΑ χρηματοοικονομικές μετρήσεις δεν υποκαθιστούν τις ΔΠΧΑ μετρήσεις.

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε.

Έκθεση Ελέγχου επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. (η Τράπεζα και ο Όμιλος), οι οποίες αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2019, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων, συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη των σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές εξηγηματικές πληροφορίες.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. και των θυγατρικών αυτής (ο Όμιλος) κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2019, τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Βάση γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχο μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ) όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας, σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στην ενότητα της έκθεσής μας "Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων". Είμαστε ανεξάρτητοι από την Τράπεζα και τις ενοποιούμενες θυγατρικές της καθ' όλη τη διάρκεια του διορισμού μας σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Ελεγκτές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Ελεγκτών, όπως αυτός έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα και έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας και του προαναφερόμενου Κώδικα Δεοντολογίας. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

Σημαντικότερα θέματα ελέγχου

Τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχό μας επί των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης χρήσεως. Τα θέματα αυτά και οι σχετιζόμενοι κίνδυνοι ουσιώδους ανακρίβειας αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέραμε ξεχωριστή γνώμη για τα θέματα αυτά.

Σημαντικότερα θέματα ελέγχου	Πως αντιμετωπίστηκαν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου
Αναμενόμενη ζημιά πιστωτικού κινδύνους δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	
<p>Τα δάνεια και οι απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος της Τράπεζας και του Όμιλου ανήλθαν κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε € 39.801 εκατ. και € 39.162 εκατ. αντίστοιχα (€ 40.557 εκατ. για την Τράπεζα και € 39.757 εκατ. για τον Όμιλο κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018) και η απομείωση αξίας δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών (χρέωση χρήσεως) ανήλθε σε € 950 εκατ. για την Τράπεζα και € 710 εκατ. για τον Όμιλο για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 (€ 572 εκατ. για την Τράπεζα και € 532 εκατ. για τον Όμιλο κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018).</p> <p>Η Τράπεζα και ο Όμιλος σχηματίζουν πρόβλεψη απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (Expected Credit Losses - ECL) τόσο σε ατομική όσο και σε συλλογική βάση.</p> <p>Η εκτίμηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος, θεωρείται σημαντικό θέμα ελέγχου καθώς περιέχει σημαντική κρίση της Διοίκησης και λογιστικές εκτιμήσεις με υψηλό βαθμό υποκειμενικότητας και πολυπλοκότητας.</p> <p>Οι σημαντικότερες κρίσεις της Διοίκησης και λογιστικές εκτιμήσεις αφορούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την κατηγοριοποίηση σε στάδια των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών. • Ο προσδιορισμός των παραγόντων πιστωτικού κινδύνου, όπως η ζημιά σε περίπτωση αθέτησης (Loss Given Default)- LGD, η πιθανότητα αθέτησης (Probability of Default- PD), και το άνοιγμα σε αθέτηση (Exposure at Default-EAD), και τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη και λειτουργία των μοντέλων πιστωτικού κινδύνου που υπολογίζουν τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές. • Η επιμέτρηση των δανείων που υπόκεινται σε ατομική αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας αξιολόγησης, η αποτίμηση των εγγυήσεων και η εκτίμηση των προεξοφλημένων μελλοντικών ταμειακών ροών. • Η εκτιμώμενη επίδραση των πολλαπλών οικονομικών σεναρίων, η οποία περιλαμβάνει την χρήση παραδοχών σχετικά με τις μελλοντικές οικονομικές συνθήκες. <p>Η Διοίκηση έχει παράσχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις ακολουθούμενες λογιστικές αρχές και πολιτικές για τον προσδιορισμό της πρόβλεψης απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος, τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και την αξιολόγηση της απομείωσης στις 2.4.17, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3 και 4.4 των οικονομικών καταστάσεων.</p>	<p>Με βάση την αξιολόγηση των ελεγκτικών κινδύνων και ακολουθώντας μια προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο, αξιολογήσαμε τις μεθοδολογίες και τις παραδοχές απομείωσης που εφαρμόστηκαν από τη Διοίκηση σε σχέση με αυτό το σημαντικό θέμα ελέγχου.</p> <p>Οι ελεγκτικές διαδικασίες που ακολουθήσαμε περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογήσαμε το σχεδιασμό και την εφαρμογή των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου που είναι σχετικές με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων που σχετίζονται με την καταλληλότητα των μοντέλων πιστωτικού κινδύνου και των οικονομικών σεναρίων, τον προσδιορισμό των σημαντικότερων παραγόντων πιστωτικού κινδύνου και μακροοικονομικών δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν στα μοντέλα, δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στην άσκηση απομείωσης πιστωτικού κινδύνου και την προετοιμασία των σχετικών γνωστοποιήσεων. Όπου κρίθηκε απαραίτητο λάβαμε την υποστήριξη ειδικών εμπειρογνομόνων μας επί του πιστωτικού κινδύνου και των μοντέλων. • Αξιολογήσαμε το σχεδιασμό και την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου που είναι σχετικές με την επιμέτρηση των δανείων που υπόκεινται σε ατομική αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων που σχετίζονται με τον προσδιορισμό της κατάλληλης διαδικασίας, την αποτίμηση των εγγυήσεων και την εκτίμηση των προεξοφλημένων μελλοντικών ταμειακών ροών. • Με την υποστήριξη ειδικών εμπειρογνομόνων μας επί του πιστωτικού κινδύνου και των μοντέλων, εξετάσαμε την καταλληλότητα των κριτηρίων (σημαντική αύξηση πιστωτικού κινδύνου, πιθανή αδυναμία πληρωμής) που χρησιμοποιήθηκαν για την κατηγοριοποίηση σε στάδια των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος. Διενεργήσαμε ουσιαστικές ελεγκτικές διαδικασίες και σε δειγματοληπτική βάση εξετάσαμε την έγκαιρη αναγνώριση των ανοιγμάτων με σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου, και την έγκαιρη αναγνώριση των απομειωμένων ανοιγμάτων. • Με την υποστήριξη ειδικών εμπειρογνομόνων μας επί του πιστωτικού κινδύνου και επί των μοντέλων επιμέτρησης της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, αξιολογήσαμε την καταλληλότητα των μοντέλων επιμέτρησης πιστωτικού κινδύνου που χρησιμοποιήθηκαν, εξετάζοντας τους σχετικούς κώδικες προγραμματισμού (scripts), επανεκτελώντας τους υπολογισμούς των μοντέλων σε δειγματοληπτική βάση και αξιολογώντας τις σημαντικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν από τη Διοίκηση. Επιπλέον, εξετάσαμε την ακρίβεια και την πληρότητα των σημαντικότερων δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν στον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς. • Σε δειγματοληπτική βάση, εξετάσαμε τη λογικότητα των σημαντικών παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό της ζημιάς απομείωσης δανείων που υπόκεινται σε ατομική αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένης της αποτίμησης των εξασφαλίσεων (όπου και χρησιμοποιήσαμε και τους ειδικούς εμπειρογνώμονες μας επί της αποτίμησης ακινήτων) καθώς και της εκτίμησης των προεξοφλημένων μελλοντικών ταμειακών ροών. • Με την υποστήριξη ειδικών εμπειρογνομόνων μας επί του πιστωτικού κινδύνου και των μοντέλων, αξιολογήσαμε την λογικότητα των πολλαπλών οικονομικών σεναρίων που εφαρμόστηκαν και των μακροοικονομικών μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν στα μοντέλα. Επιπλέον, αξιολογήσαμε τα αποτελέσματα της άσκησης επαλήθευσης που πραγματοποίησε η Διοίκηση για τα μοντέλα πιστωτικού ρίσκου. <p>Λαμβάνοντας υπόψη την πολυπλοκότητα και τον υψηλό βαθμό ανάλυσης των σχετικών γνωστοποιήσεων αξιολογήσαμε την πληρότητα και την ακρίβεια των γνωστοποιήσεων, με βάση τα σχετικά λογιστικά πρότυπα.</p>

Σημαντικότερα θέματα ελέγχου
Πως αντιμετωπίστηκαν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου
Ανακτησιμότητα Αναβαλλόμενης Φορολογικής Απαιτήσης

Η Τράπεζα και ο Όμιλος αναγνώρισε αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις € 6.439 εκατ. και € 6.478 εκατ., αντίστοιχα, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 (€ 6.600 εκατ. για την Τράπεζα και € 6.647 εκατ. για τον Όμιλο αντίστοιχα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018).

Η αναγνώριση και η επιμέτρηση του αναβαλλόμενου φόρου θεωρείται σημαντικό θέμα ελέγχου καθώς εμπεριέχει υψηλό βαθμό κρίσης και σημαντικές παραδοχές της Διοίκησης σχετικά με την επίτευξη μελλοντικών κερδών, την κατάρτιση των προϋπολογισμών και την επίδραση του στρατηγικού σχεδιασμού του Ομίλου.

Η Διοίκηση έχει παράσχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στις σημειώσεις 2.4.32, 3.1, 4.17, 15 και 36 των οικονομικών καταστάσεων.

Με βάση την αξιολόγηση των ελεγκτικών κινδύνων, εξετάσαμε τη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε από τη Διοίκηση για τον προσδιορισμό του ποσού των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και εξετάσαμε τις παραδοχές, βάσει των οποίων η Διοίκηση προετοίμασε τον προϋπολογισμό και τον φορολογικό σχεδιασμό.

Η αξιολόγησή μας συμπεριέλαβε μεταξύ άλλων τις ακόλουθες ελεγκτικές διαδικασίες:

- Αξιολογήσαμε τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου, σχετικά με την προετοιμασία των προσδοκώμενων κερδών και προϋπολογισμών, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου που σχετίζονται με τις σημαντικές εκτιμήσεις, τα δεδομένα, τους υπολογισμούς και τις μεθοδολογίες που χρησιμοποιήθηκαν.
- Αξιολογήσαμε το εύλογο των σημαντικότερων παραδοχών και προσδοκιών για μελλοντικά φορολογικά κέρδη της Διοίκησης, συγκρίνοντας τα, με πραγματικά αποτελέσματα και λαμβάνοντας υπόψη τον στρατηγικό σχεδιασμό της Διοίκησης.

Σημαντική συναλλαγή με την Intrum

Στις 3 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε την μακροπρόθεσμη στρατηγική συνεργασία με την Intrum δημιουργώντας στην Ελλάδα έναν πρωτοποριακό πάροχο υπηρεσιών για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων χρηματοοικονομικών ανοιγμάτων και περιουσιακών στοιχείων. Για τον λόγο αυτό, τον Σεπτέμβριο του 2019 τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού της επιχειρηματικής μονάδας των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της Τράπεζας καθώς και τα δικαιώματα υπηρεσιών της Τράπεζας σε αυτά τα ανοίγματα αποσχίστηκαν και εισφέρθηκαν σε είδος σε δύο νεοϊδρυθείσες εταιρείες. Τον Οκτώβριο του 2019 ολοκληρώθηκε η πώληση του πλειοψηφικού ποσοστού συμμετοχής των δύο νέων εταιρειών, με αποτέλεσμα ποσοστό συμμετοχής 80% συν μία μετοχή στις παραπάνω εταιρείες να μεταφερθεί στην Intrum Holding Spain SAU. Σαν αποτέλεσμα της ολοκλήρωσης της συναλλαγής, η Τράπεζα και ο Όμιλος αναγνώρισε κέρδος προ φόρων €351 εκατ.

Λαμβάνοντας υπόψη την σημαντικότητα του λογιστικού αποτελέσματος και της πολυπλοκότητας της συναλλαγής με την Intrum, έχουμε θεωρήσει σημαντικό θέμα ελέγχου την λογιστική αναγνώριση και επιμέτρηση αυτής της συναλλαγής.

Η Διοίκηση έχει παράσχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την συναλλαγή στις σημειώσεις 2.2 και 23 των οικονομικών καταστάσεων.

Με βάση την αξιολόγηση των ελεγκτικών κινδύνων, εξετάσαμε την λογιστική αντιμετώπιση που ακολούθησε η Διοίκηση αναφορικά με την συναλλαγή με την Intrum Holding Spain SAU. Η αξιολόγησή μας συμπεριέλαβε μεταξύ άλλων τις ακόλουθες ελεγκτικές διαδικασίες:

- Εξετάσαμε τις συμβάσεις καθώς και άλλα υποστηρικτικά έγγραφα όπως νομιμοποιητικά έγγραφα και το εγχειρίδιο λειτουργίας, προκειμένου να αξιολογήσουμε το κατά πόσο η Διοίκηση έχει αναγνωρίσει ορθά τη συναλλαγή στις οικονομικές κατατάσεις σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, συμπεριλαμβανομένου του αποτελέσματος από την πώληση του ποσοστού συμμετοχής 80% των νεοϊδρυθεισών εταιρειών στην Intrum Holding Spain SAU.
- Με την υποστήριξη ειδικών εμπειρογνομόνων μας επί των αποτιμήσεων, αξιολογήσαμε την λογικότητα και την καταλληλότητα των μεθόδων αποτίμησης που χρησιμοποιήθηκαν και των αποτελεσμάτων της αποτίμησης.
- Πραγματοποιήσαμε δοκιμασίες των λεπτομερειών των λογιστικών εγγραφών που σχετίζονται με την συγκεκριμένη συναλλαγή ώστε να λάβουμε διασφάλιση πως τα ενοποιημένα κονδύλια είναι ακριβή και πλήρη.

Σημαντικότερα θέματα ελέγχου	Πως αντιμετωπίστηκαν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου
<p>Γενικές εσωτερικές δικλίδες ελέγχου πληροφοριακών συστημάτων σχετικές με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση</p> <p>Οι διαδικασίες χρηματοοικονομικής πληροφόρησης της Τράπεζας και του Ομίλου, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα πληροφοριακά συστήματα της Τράπεζας και του Ομίλου που υποστηρίζουν τις αυτοματοποιημένες λογιστικές διαδικασίες, τους σχετικούς υπολογισμούς και διαδικασίες συμφωνίας, δημιουργώντας ένα πολύπλοκο περιβάλλον πληροφορικής που επηρεάζει το σύνολο των λειτουργιών της Τράπεζας και του Ομίλου.</p> <p>Το παραπάνω θεωρείται σημαντικό θέμα ελέγχου καθώς είναι κρίσιμο, οι γενικές δικλίδες ελέγχου πληροφοριακών συστημάτων που σχετίζονται με τη διαχείριση προσβάσεων, τη προστασία έναντι εσωτερικών και εξωτερικών απειλών που σχετίζονται με την ασφάλεια του κυβερνοχώρου, τη διαχείριση αλλαγών που διενεργούνται στα πληροφοριακά συστήματα και τη διαχείριση των καθημερινών λειτουργιών της πληροφορικής, να έχουν σχεδιαστεί και να λειτουργούν αποτελεσματικά, προκειμένου να εξασφαλίζεται η πληρότητα και η ακρίβεια των οικονομικών στοιχείων και πληροφοριών που παράγουν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση.</p> <p>Η Διοίκηση έχει παράσχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις γενικές εσωτερικές δικλίδες ελέγχου των πληροφοριακών συστημάτων υπό τον τίτλο «Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου» στην ενότητα II της «Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης» που περιλαμβάνεται στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου.</p>	<p>Με βάση την εκτίμηση των ελεγκτικών κινδύνων, αξιολογήσαμε το σχεδιασμό και την αποτελεσματικότητα των γενικών δικλίδων ελέγχου των πληροφοριακών συστημάτων που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες συμπεριέλαβαν εκτός των άλλων, τη διαχείριση προσβάσεων, αλλαγών που διενεργούνται στα πληροφοριακά συστήματα και των καθημερινών λειτουργιών της πληροφορικής για τα κύρια επίπεδα υποδομής (όπως εφαρμογές, λειτουργικά συστήματα, βάσεις δεδομένων), για τα συστήματα που εμπίπτουν στο εύρος του ελέγχου.</p> <p>Οι βασικές ελεγκτικές διαδικασίες που διενεργήθηκαν περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, την εξέταση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Των διαδικασιών απόδοσης και ανάκλησης δικαιωμάτων πρόσβασης στους χρήστες. • Της παροχής προνομιακών δικαιωμάτων πρόσβασης σε εφαρμογές, λειτουργικά συστήματα και βάσεις δεδομένων. • Της διαδικασίας περιοδικού ελέγχου των δικαιωμάτων των χρηστών στα πληροφοριακά συστήματα. • Της διαδικασίας διαχείρισης αλλαγών σε εφαρμογές, λειτουργικά συστήματα και βάσεις δεδομένων (αίτημα χρήστη, δοκιμές αποδοχής από τους χρήστες και παροχή τελικής έγκρισης προκειμένου να τεθεί σε παραγωγή). • Διαχείριση των καθημερινών λειτουργιών πληροφορικής.

Άλλες πληροφορίες

Η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες, περιλαμβάνονται στην προβλεπόμενη από το Ν. 3556/2007 Ετήσια Οικονομική Έκθεση και εμπεριέχουν την Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, για την οποία γίνεται σχετική αναφορά στην “Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων”, τη Δήλωση των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, την Επεξηγηματική Έκθεση και τη Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης. Οι άλλες πληροφορίες δεν περιλαμβάνουν τις εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελέγχου μας επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφράζουμε με τη γνώμη αυτή οποιασδήποτε μορφής συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σε σχέση με τον έλεγχό μας επί των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να αναγνώσουμε τις άλλες πληροφορίες, όπως παρουσιάζονται ανωτέρω και, με τον τρόπο αυτό, να εξετάσουμε αν οι άλλες πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ή τις γνώσεις που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο ή αλλιώς φαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Αν, με βάση τις εργασίες που έχουμε διενεργήσει, καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό. Δεν έχουμε τίποτα να αναφέρουμε σχετικά με το θέμα αυτό.

Ευθύνες της Διοίκησης και των Υπευθύνων για τη Διακυβέρνηση επί των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες ελέγχου που η Διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της ικανότητας της Τράπεζας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους, γνωστοποιώντας, όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και αν η Διοίκηση είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει την Τράπεζα και τον Όμιλο ή να διακόψει τη δραστηριότητά τους ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προβεί σ’ αυτές τις ενέργειες.

Η Επιτροπή Ελέγχου (άρθρο 44 του Ν. 4449/2017) της Τράπεζας και του Ομίλου έχει την ευθύνη εποπτείας της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς της Τράπεζας και του Ομίλου.

Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στο σύνολο τους, είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, που λαμβάνονται με βάση αυτές τις εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Ως καθήκον του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για την γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου.
- Κατανοούμε τις εσωτερικές δικλίδες ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση.
- Αποφαινόμαστε για την καταλληλότητα της χρήσης από τη Διοίκηση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το αν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Αν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ή αν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Τράπεζα και ο Όμιλος να παύσουν να λειτουργούν ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.
- Αποκτούμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση των οντοτήτων ή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Ομίλου για την έκφραση γνώμης επί των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, την επίβλεψη και την διενέργεια του ελέγχου του Ομίλου. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις εσωτερικές δικλίδες ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επιπλέον, δηλώνουμε προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας περί ανεξαρτησίας και γνωστοποιούμε προς αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και τα σχετικά μέτρα προστασίας, όπου συντρέχει περίπτωση.

Από τα θέματα που γνωστοποιήθηκαν στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, καθορίζουμε τα θέματα εκείνα που ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχο των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης χρήσεως και ως εκ τούτου αποτελούν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

1. Έκθεση Διαχείρισης Διοικητικού Συμβουλίου

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και της Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης που περιλαμβάνεται στην έκθεση αυτή, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (μέρος Β), σημειώνουμε ότι:

- α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 152 του Ν. 4548/2018.
- β) Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των άρθρων 150, 151, 153 και 154 και της παραγράφου 1 (περιπτώσεις γ' και δ') του άρθρου 152 του Νόμου 4548/2018 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.
- γ) Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά το έλεγχό μας, για την Τράπεζα και τον Όμιλο και το περιβάλλον της, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού της Συμβουλίου.

2. Συμπληρωματική Έκθεση προς την Επιτροπή Ελέγχου

Η γνώμη μας επί των συνημμένων εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων είναι συνεπής με τη Συμπληρωματική Έκθεσή μας προς την Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου, που προβλέπεται από το άρθρο 11 του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) αριθ. 537/2014.

3. Παροχή Μη Ελεγκτικών Υπηρεσιών

Δεν παρείχαμε στην Τράπεζα και τις θυγατρικές της μη ελεγκτικές υπηρεσίες που απαγορεύονται σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) αριθ. 537/2014.

Οι επιτρεπόμενες μη ελεγκτικές υπηρεσίες που έχουμε παράσχει στην Τράπεζα και τις θυγατρικές της, κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, γνωστοποιούνται στην σημείωση 46 των συνημμένων εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

4. Διορισμός Ελεγκτή

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές της Τράπεζας με την από 28 Ιουνίου 2017 απόφαση της Ετήσιας Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων. Η χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019 είναι η τρίτη χρονιά διορισμού μας, ως Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές, από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2020

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Δημήτρης Κουτσός - Κουτσόπουλος

A.M. ΣΟΕΛ: 26751

Deloitte Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών

Φραγκοκκλησιάς 3α & Γρανικού,

151 25 Μαρούσι

A.M. ΣΟΕΛ: E120

€ Εκατ.	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		Χρήση που έληξε την		Χρήση που έληξε την	
		31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ					
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	6	1.855	1.874	1.867	1.852
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	6	(420)	(465)	(418)	(467)
ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΤΟΚΟΥΣ		1.435	1.410	1.449	1.385
Έσοδα προμηθειών	7	417	429	358	372
Έξοδα προμηθειών	7	(99)	(90)	(89)	(83)
ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ		318	339	269	289
Έσοδα από μερίσματα		2	7	6	31
Καθαρά κέρδη/ (ζημίες) από χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	8	13	24	12	22
Κέρδος/ (ζημία) από πώληση θυγατρικών, συγγενών εταιρειών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων	23	345	(3)	348	0
Καθαρά κέρδη/ (ζημίες) από χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων		5	17	5	17
Λοιπά έσοδα/ (έξοδα)	9	55	87	17	27
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ		2.174	1.882	2.106	1.772
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	10	(504)	(616)	(479)	(581)
Έξοδα διοίκησης	11	(387)	(441)	(363)	(420)
Αποσβέσεις	24, 25	(123)	(103)	(118)	(93)
Καθαρά κέρδη/ (ζημίες) από πώληση ενσώματων παγίων και άυλων στοιχείων ενεργητικού		1	(1)	1	(1)
ΣΥΝΟΛΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΠΡΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ		(1.013)	(1.161)	(959)	(1.096)
ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ, ΑΠΟΜΕΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΩΝ		1.161	721	1.147	676
Αναμενόμενες ζημίες απομείωσης αξίας δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	4	(710)	(532)	(950)	(572)
Αναστροφές/ (ζημίες) απομείωσης λοιπών στοιχείων ενεργητικού	28	(62)	(63)	(42)	(44)
Αναμενόμενες (ζημίες απομειώσεων) / αναστροφές χρηματοοικονομικών μέσων στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	41	8	6	8	6
Απομείωση αξίας θυγατρικών και συγγενών εταιρειών	23	0	(50)	(25)	(92)
Απομείωση αξίας ενσώματων παγίων και άυλων στοιχείων ενεργητικού	24, 25	(14)	(30)	(12)	(23)
Λοιπές απομειώσεις (ζημίες απομειώσεων) / αναστροφές		(1)	0	(1)	(23)
Αναστροφές / (έξοδα) λοιπών προβλέψεων	33	1	14	4	16
Αποτελέσματα συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	23	5	15	-	-
ΚΕΡΔΗ/ (ΖΗΜΙΕΣ) ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ		389	80	130	(57)
Φόρος εισοδήματος	13	(123)	93	(103)	107
ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΗΣ ΑΠΟ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		266	173	27	51
ΔΙΑΚΟΠΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ					
Κέρδη/ (ζημίες) μετά από φόρο εισοδήματος από διακοπείσες δραστηριότητες	12	10	(344)	-	-
ΚΕΡΔΗ/ (ΖΗΜΙΕΣ) ΧΡΗΣΗΣ		276	(171)	27	51
Από συνεχιζόμενες δραστηριότητες					
Κέρδη/ (ζημίες) αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας		270	185	-	-
Κέρδη/ (ζημίες) αναλογούντα στα δικαιώματα μειοψηφίας		(4)	(11)	-	-
Από διακοπείσες δραστηριότητες					
Κέρδη/ (ζημίες) αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας		10	(343)	-	-
Κέρδη/ (ζημίες) αναλογούντα στα δικαιώματα μειοψηφίας		0	(1)	-	-
Κέρδη/ (ζημίες) ανά μετοχή αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας (σε €):					
Από συνεχιζόμενες δραστηριότητες					
- Βασικά	14	0,62	0,42	-	-
- Προσαρμοσμένα	14	0,32	0,22	-	-
Από διακοπείσες δραστηριότητες					
- Βασικά	14	0,02	(0,79)	-	-
- Προσαρμοσμένα	14	0,01	-	-	-
Σύνολο					
- Βασικά	14	0,64	(0,37)	-	-
- Προσαρμοσμένα	14	0,33	-	-	-

€ Εκат.	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		Χρήση που έληξε την		Χρήση που έληξε την	
		31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ					
Κέρδη περιόδου (Α)		266	173	27	51
Λοιπά συνολικά έσοδα μετά από φόρους:					
Ποσά που ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων					
Μεταβολή αποθεματικού χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	15	115	(39)	115	(39)
Μεταβολή αποθεματικού συναλλαγματικών διαφορών	15	9	2	-	-
Ποσά που δεν αναταξινομούνται μεταγενέστερα στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων					
Μεταβολή αποθεματικού συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	15	30	15	28	15
Μεταβολή αποθεματικού από αναλογιστικά κέρδη/ (ζημίες)	15, 41	(6)	(0)	(6)	0
Λοιπά συνολικά έσοδα/ (έξοδα) μετά από φόρους (Β)	15	148	(21)	137	(23)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/ (έξοδα) μετά από φόρους (Α)+(Β)		414	152	165	28
- Αναλογούνται στους μετόχους της Τράπεζας		418	164	-	-
- Αναλογούνται στα δικαιώματα μειοψηφίας		(4)	(12)	-	-
ΔΙΑΚΟΠΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ					
Κέρδη/ (ζημίες) περιόδου (Γ)		10	(344)	0	0
Λοιπά συνολικά έσοδα μετά από φόρους:					
Ποσά που ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων					
Μεταβολή αποθεματικού χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων		(4)	1	-	-
Μεταβολή αποθεματικού συναλλαγματικών διαφορών		(4)	147	-	-
Ποσά που δεν αναταξινομούνται μεταγενέστερα στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων					
Μεταβολή αποθεματικού συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων		(1)	0	-	-
Μεταβολή αποθεματικού από αναλογιστικά κέρδη/ (ζημίες)		(0)	0	-	-
Λοιπά συνολικά έσοδα/ (έξοδα) μετά από φόρους (Δ)		(9)	148	0	0
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/ (έξοδα) μετά από φόρους (Γ)+(Δ)		0	(196)	0	0
- Αναλογούνται στους μετόχους της Τράπεζας		0	(195)	-	-
- Αναλογούνται στα δικαιώματα μειοψηφίας		0	(1)	-	-

€ Εκατ.	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες	16	3.349	2.572	3.314	2.548
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	17	1.307	1.120	1.239	1.130
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	19	663	382	654	372
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	19	131	110	131	110
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	18	479	378	479	380
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών		38	103	38	103
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	20	39.162	39.757	39.801	40.557
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών		51	84	51	84
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	21	1.647	2.270	1.646	2.262
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	22	1.121	208	1.121	208
Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού	27	264	307	259	428
Επενδύσεις σε ακίνητα	26	1.112	1.079	447	418
Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες		-	-	586	602
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	23	264	162	255	179
Ενσώματα πάγια στοιχεία	25	1.044	1.010	980	877
Άυλα στοιχεία ενεργητικού	24	287	292	248	252
Τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις	35	206	221	202	218
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	36	6.478	6.647	6.439	6.600
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	28	3.521	3.458	3.118	3.092
Στοιχεία ενεργητικού από διακοπή δραστηριότητες	12	108	1.721	-	-
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		61.231	61.880	61.007	60.420
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	29	3.296	5.548	3.277	5.862
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30	47.351	44.739	47.572	44.919
Υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		(0)	62	(0)	62
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	18	482	413	482	413
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	31	481	528	481	528
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	32	414	-	412	-
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις		9	2	-	-
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	36	32	32	-	-
Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	37	130	192	125	187
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	34	173	168	165	160
Λοιπές υποχρεώσεις	33	1.071	885	939	736
Υποχρεώσεις από διακοπή δραστηριότητες	12	19	1.804	-	-
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ		53.458	54.374	53.454	52.866
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					
Μετοχικό κεφάλαιο (κοινές μετοχές)	40	2.620	2.620	2.620	2.620
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	40	13.075	13.075	13.075	13.075
Υπό αίτηση μετατρέψιμες ομολογίες	40	2.040	2.040	2.040	2.040
Μείον: Ίδιες μετοχές	40	(1)	(1)	-	-
Λοιπά αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	41	(10.075)	(10.344)	(10.181)	(10.181)
Ίδια Κεφάλαια αναλογούντα στους ιδιοκτήτες μητρικής		7.659	7.390	7.553	7.554
Δικαιώματα μειοψηφίας		115	116	-	-
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		7.773	7.506	7.553	7.554
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		61.231	61.880	61.007	60.420

Όμιλος	Αναλογούντα στους μετόχους μετρικής											
	Σημείωση	Μετοχικό Κεφάλαιο	Υπέρ το άρτιο	Υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες	Ίδιες Μετοχές	Αποθεματικό συναλλαγμα-τικών διαφορών	Αποθεματικό χρημ/κών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	Λοιπά Αποθεμα-τικά	Αποτελέ-σματα εις νέον	Σύνολο	Δικαιώματα μειοψηφίας	Σύνολο
€ Εκατ.												
Υπόλοιπο έναρξης την 1/1/2018 σύμφωνα με την εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α 9		2.620	13.075	2.040	(1)	(208)	119	167	(10.335)	7.477	126	7.603
Λοιπά συνολικά έσοδα μετά από φόρους	15	-	-	-	-	149	(22)	-	0	127	(0)	127
Κέρδη/ (ζημίες) χρήσης	41	-	-	-	-	-	-	-	(158)	(158)	(12)	(171)
Συνολικά έσοδα/ (έξοδα) για την χρήση		0	0	0	0	149	(22)	0	(158)	(31)	(12)	(44)
Αγοραπωλησίες ιδίων μετοχών	40, 41	-	-	-	0	-	-	-	(1)	(0)	-	(0)
Μεταφορά μεταξύ λοιπών αποθεματικών και αποτελεσμάτων εις νέον	41	-	-	-	-	-	-	(11)	11	-	-	0
Ανακύκλωση στα αποτελέσματα του σωρευμένου αποθεματικού χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	41	-	-	-	-	-	-	-	(32)	(32)	-	(32)
Πωλήσεις και μεταβολές ποσοστών	41	-	-	-	-	-	-	(12)	(11)	(23)	2	(20)
Υπόλοιπο την 31/12/2018		2.620	13.075	2.040	(1)	(59)	97	144	(10.526)	7.390	116	7.506
Υπόλοιπο έναρξης την 1/1/2019		2.620	13.075	2.040	(1)	(59)	97	144	(10.526)	7.390	116	7.506
Λοιπά συνολικά έσοδα μετά από φόρους	15	-	-	-	-	5	139	-	(6)	139	(0)	138
Κέρδη/ (ζημίες) χρήσης	41	-	-	-	-	-	-	-	279	279	(4)	276
Συνολικά έσοδα/ (έξοδα) για την χρήση		0	0	0	0	5	139	0	273	418	(4)	414
Καταβολή στους κατόχους των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	41	-	-	-	-	-	-	-	(165)	(165)	-	(165)
Αγοραπωλησίες ιδίων μετοχών	40, 41	-	-	-	(0)	-	-	-	0	0	-	0
Μεταφορά μεταξύ λοιπών αποθεματικών και αποτελεσμάτων εις νέον	41	-	-	-	-	-	-	2	(2)	-	-	0
Ανακύκλωση στα αποτελέσματα του σωρευμένου αποθεματικού χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	41	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	2
Πωλήσεις και μεταβολές ποσοστών	41	-	-	-	-	-	-	(28)	43	14	3	17
Υπόλοιπο την 31/12/2019		2.620	13.075	2.040	(1)	(54)	236	118	(10.375)	7.659	115	7.773

Κατά την τρέχουσα χρήση ο Όμιλος τροποποίησε την παρουσίαση των αναλογιστικών κερδών/ (ζημιών) των υποχρεώσεων για παροχές μετά την συνταξιοδότηση από τα «Λοιπά αποθεματικά» στα «Αποτελέσματα εις νέον», κατά το ποσό της αναλογιστικής ζημιάς ύψους € 33 εκατ. κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019. Το αντίστοιχο υπόλοιπο για την συγκριτική χρήση, € 27 εκατ., έχει αναμορφωθεί για σκοπούς συγκρισιμότητας με την τρέχουσα χρήση.

Τράπεζα		Αποθεματικό χρημ/κών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων						
€ εκατ.	Σημείωση	Μετοχικό Κεφάλαιο	Υπέρ το άρτιο	Υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες	Λοιπά Αποθεματικά	Αποτελέσματα εις νέον	Σύνολο	
Υπόλοιπο έναρξης την 1/1/2018 σύμφωνα με την εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α 9		2.620	13.075	2.040	116	96	(10.389)	7.559
	Λοιπά συνολικά έσοδα μετά από φόρους	15	-	-	-	(23)	-	(23)
	Κέρδη/ (ζημίες) χρήσης	41	-	-	-	-	51	51
Συνολικά έσοδα/ (έξοδα) για την χρήση		0	0	0	(23)	0	51	28
	Ανακύκλωση στα αποτελέσματα του σωρευμένου αποθεματικού χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	41	-	-	-	-	(32)	(32)
Υπόλοιπο την 31/12/2018		2.620	13.075	2.040	93	96	(10.370)	7.554
Υπόλοιπο έναρξης την 1/1/2019		2.620	13.075	2.040	93	96	(10.370)	7.554
	Λοιπά συνολικά έσοδα μετά από φόρους	15	-	-	-	143	-	(6)
	Κέρδη/ (ζημίες) χρήσης	41	-	-	-	-	-	27
Συνολικά έσοδα/ (έξοδα) για την χρήση		0	0	0	143	0	22	165
	Καταβολή στους κατόχους των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	41	-	-	-	-	-	(165)
	Ανακύκλωση στα αποτελέσματα του σωρευμένου αποθεματικού χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	41	-	-	-	-	-	0
Υπόλοιπο την 31/12/2019		2.620	13.075	2.040	236	96	(10.514)	7.553

Κατά την τρέχουσα χρήση η Τράπεζα τροποποίησε την παρουσίαση των αναλογιστικών κερδών/ (ζημιών) των υποχρεώσεων για παροχές μετά την συνταξιοδότηση από τα «Λοιπά αποθεματικά» στα «Αποτελέσματα εις νέον», κατά το ποσό της αναλογιστικής ζημιάς ύψους € 32 εκατ. κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019. Το αντίστοιχο υπόλοιπο για την συγκριτική χρήση, € 27 εκατ., έχει αναμορφωθεί για σκοπούς συγκρισιμότητας με την τρέχουσα χρήση.

€ εκατ.	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		Χρήση που έληξε την		Χρήση που έληξε την	
		31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
<i>Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων</i>					
		389	80	130	(57)
		778	656	1.017	733
	24, 25	123	103	118	93
	10	46	147	45	140
		7	(2)	10	(5)
		(5)	(17)	(5)	(17)
		(345)	14	(349)	(18)
		992	980	967	869
		(1)	357	(0)	357
		(291)	(210)	(292)	(223)
		(30)	(1)	(30)	(1)
		(913)	(208)	(913)	(208)
		(110)	45	(112)	177
		(346)	1.312	(413)	1.173
		65	(14)	65	(14)
		(78)	(480)	(56)	(368)
		(2.592)	(5.904)	(2.584)	(5.910)
		(62)	62	(62)	62
		2.611	3.620	2.654	3.618
		(19)	(222)	(44)	(286)
		(775)	(664)	(821)	(756)
		(3)	(0)	(1)	(0)
		(778)	(664)	(822)	(756)
<i>Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων</i>					
	25,26	(83)	(148)	(69)	(109)
		14	33	12	30
	24	(21)	(31)	(21)	(31)
		(0)	(0)	-	-
		245	467	240	466
		(1.773)	(2.153)	(1.765)	(2.152)
		2.529	1.739	2.512	1.734
		(92)	(1)	(4)	(3)
		431	251	430	197
		(10)	(25)	(8)	(25)
		1	9	1	9
		1	7	5	31
		1.241	146	1.333	147
<i>Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων</i>					
		367	93	365	93
		0	(0)	-	-
		(31)	-	(28)	-
	41	(165)	-	(165)	-
		171	92	172	93
		6	(10)	3	(10)
		640	(436)	686	(526)
		100	(41)	-	-
		(348)	(357)	-	-
		-	-	-	-
		(0)	(2)	-	-
	43	(249)	(400)	0	0
		3.351	4.188	2.954	3.479
	43	3.742	3.351	3.640	2.954

1 Γενικές πληροφορίες

Η Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. («Τράπεζα») ιδρύθηκε το 1916 και οι μετοχές της είναι ονομαστικές και εισηγμένες στην Αγορά Αξιών του Χρηματιστηρίου Αθηνών από το 1918. Η Τράπεζα αποτελεί πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας υπό την άμεση εποπτεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας («ΕΚΤ») και της Τράπεζας της Ελλάδος («ΤτΕ»), σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 4261/2014 και 4548/2018, όπως ισχύουν, καθώς και το εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των εισηγμένων εταιρειών. Σύμφωνα με το Καταστατικό της, ο σκοπός της Τράπεζας είναι κάθε εργασία ή δραστηριότητα, η οποία επιτρέπεται ή επιβάλλεται στις Τράπεζες από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

Επισημαίνεται ότι ο Ν. 4548/2018 «Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών», τέθηκε σε ισχύ από 1 Ιανουαρίου 2019 και σε συνδυασμό με τον Ν. 4601/2019 για τους Εταιρικούς Μετασχηματισμούς, αντικαθιστούν πλήρως τον προϊσχύσαντα κωδικοποιημένο εταιρικό νόμο 2190/1920 για τις ανώνυμες εταιρίες. Ο νέος Ν. 4548/2018, μεταξύ άλλων, ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο τις διατάξεις της Οδηγίας Shareholders Rights Directive II (SRD II) για τις αποδοχές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς επίσης και για τις συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη.

Οι αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ίδρυση και λειτουργία των ανώνυμων εταιριών από την εφαρμογή του νέου νόμου αφορούν κυρίως στις ακόλουθες ενότητες:

- Σύσταση ανώνυμης εταιρίας (νομικά έγγραφα σύστασης, επωνυμία, εταιρικά έγγραφα)
- Μετοχικό Κεφάλαιο (αποτίμηση των εισφορών σε είδος, διαδικασία πιστοποίησης καταβολής αρχικού μετοχικού κεφαλαίου ή αύξησής του)
- Τίτλοι που εκδίδονται από τις ανώνυμες εταιρίες
- Διοικητικό Συμβούλιο (σύνθεση και λειτουργία, καθήκοντα, ελαττωματικές αποφάσεις, πολιτική αποδοχών, έκθεση αποδοχών)
- Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη
- Γενική Συνέλευση (είδη Γενικής Συνέλευσης, όροι συμμετοχής, κανόνες λήψης αποφάσεων)
- Δικαιώματα μειοψηφίας (π.χ. δυνατότητα σύστασης ενώσεων μετόχων)
- Διάθεση κερδών (διανομή ελάχιστου ή προσωρινού μερίσματος και προαιρετικών αποθεματικών)

Λαμβανομένου υπόψη ότι τα βασικά χαρακτηριστικά, η δομή και οι γενικοί κανόνες λειτουργίας της ανώνυμης εταιρίας δεν μεταβάλλονται, παρά τις διάφορες νομοθετικές αλλαγές που προαναφέρθηκαν, ο αντίκτυπος του νέου νόμου στην Τράπεζα Πειραιώς και στις θυγατρικές της (εφεξής αποκαλούμενες όλες μαζί ως «Όμιλος»), δεν είναι σημαντικός.

Η Τράπεζα Πειραιώς έχει έδρα στην Ελλάδα. Η διεύθυνση της έδρας της είναι Αμερικής 4, 105 64, Αθήνα, αριθμός Γ.Ε.ΜΗ. 225501000. Η διάρκεια της Τράπεζας έχει ορισθεί μέχρι την 6 Ιουλίου 2099. Η Τράπεζα Πειραιώς και οι θυγατρικές της αναπτύσσουν δραστηριότητες στη Νοτιοανατολική και Δυτική Ευρώπη. Ο Όμιλος κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 απασχολεί συνολικά 12.613 άτομα, εκ των οποίων 999 άτομα αντιστοιχούν σε μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (ΗΜΙΘΕΑ Α.Ε.). Η Τράπεζα αντίστοιχα απασχολεί 10.843.

Η μετοχή της Τράπεζας Πειραιώς συμμετέχει, πέραν του Γενικού Δείκτη του Χ.Α., σε μία σειρά από άλλους δείκτες, όπως FTSE/Χ.Α. (Large Cap, Banks), FTSE (Emerging Markets SC, Med 100, FTSE4Good), MSCI (Global SC, EMEA, Greece), Stoxx (All Europe TMI, Balkan) και S&P (Global, Greece BMI).

Το Διοικητικό Συμβούλιο κατά την ημερομηνία έγκρισης των Ετήσιων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων έχει την ακόλουθη σύνθεση:

Γεώργιος Π. Χαντζηνικολάου	Ο Πρόεδρος Δ.Σ., Μη Εκτελεστικό Μέλος
Karel G. De Boeck	Ο Αντιπρόεδρος Δ.Σ., Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος
Χρήστος Ι. Μεγάλου	Ο Διευθύνων Σύμβουλος, Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Βενετία Γ. Κοντογούρη	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Arne S. Berggren	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Enrico Tommaso C. Cucchiani	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
David R. Hexter	Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Σολομών Α. Μπεράχας	Μη εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Alexander Z. Blades	Μη εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ.
Περικλής Ν. Δοντάς	Μη Εκτελεστικό Μέλος Δ.Σ., Εκπρόσωπος του ΤΧΣ βάσει Ν. 3864/2010.

Σύμφωνα με το Καταστατικό της Τράπεζας και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων αυτής και είναι επανεκλέξιμα. Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι τριετής και παρατείνεται μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση που συνέρχεται μετά τη λήξη της θητείας τους. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τον Ν.3864/2010, στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας μετέχει και εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ»). Επίσης σε περίπτωση αντικατάστασης μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με το Νόμο και το Καταστατικό της Τράπεζας, η εκάστοτε αντικατάσταση ισχύει για το υπόλοιπο της θητείας του μέλους που αντικαθίσταται. Η θητεία του παρόντος Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με την απόφαση που έλαβε η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας κατά την 28 Ιουνίου 2017, λήγει την 28 Ιουνίου 2020, με δυνατότητα παράτασης κατά τα ανωτέρω.

2 Βάση κατάρτισης και σημαντικές λογιστικές αρχές

Οι λογιστικές αρχές του Ομίλου και της Τράπεζας, που ακολουθούνται κατά την σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, παρατίθενται κατωτέρω. Όπως επιτρέπεται από τις μεταβατικές διατάξεις στο Δ.Π.Χ.Α. 16, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν επιλέξει να μην αναμορφώσουν τις συγκριτικές περιόδους αναφοράς, ακολουθώντας την τροποποιημένη αναδρομική εφαρμογή. Ως εκ τούτου, η λογιστική αρχή που παρατίθεται στη Σημείωση 2.2.20 στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση της χρήσης 2018 αφορά στις περιόδους που έληξαν έως την 31 Δεκεμβρίου 2018.

2.1 Βάση κατάρτισης

Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και οι ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας κατά το έτος και για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 («οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις») έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («Δ.Π.Χ.Α.»), όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση κατά το χρόνο σύνταξης των εν λόγω χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Τα κονδύλια παρουσιάζονται στρογγυλοποιημένα σε εκατ. ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά) προς διευκόλυνση της παρουσίασής τους. Τυχόν διαφορές μεταξύ των ποσών που αναφέρονται στις κύριες χρηματοοικονομικές καταστάσεις και των σχετικών ποσών που παρουσιάζονται στις συνοδευτικές σημειώσεις, οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις. Όπου είναι απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναμορφωθεί για να είναι σύμφωνα με τις αλλαγές στην παρουσίαση της τρέχουσας περιόδου.

Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που επιμετρώνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων είτε μέσω λοιπών συνολικών εσόδων, καθώς και τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα καθώς και τα επενδυτικά ακίνητα τα οποία επιμετρώνται στην εύλογη αξία.

Η σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σε συμμόρφωση με τα Δ.Π.Χ.Α., απαιτεί τη χρήση σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων και παραδοχών, οι οποίες επηρεάζουν τα κονδύλια του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, τη γνωστοποίηση ενδεχόμενων απαιτήσεων και υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων καθώς και τα ποσά εσόδων και εξόδων της περιόδου αναφοράς. Οι τομείς όπου οι σημαντικές λογιστικές κρίσεις και παραδοχές είναι σημαντικές για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, παρουσιάζονται στη Σημείωση 3.

2.2 Συνεχιζόμενη Δραστηριότητα

Συμπέρασμα

Η Διοίκηση έχει αποφανθεί ότι οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας έχουν καταρτιστεί κατάλληλα με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 λαμβάνοντας υπόψη:

- α) τις σημαντικές θετικές εξελίξεις στην Ελληνική οικονομία (δημοσιονομική πειθαρχία, ανάκαμψη αύξησης ΑΕΠ, αποκατάσταση ρευστότητας, ανάκαμψη τιμών ακινήτων) που έλαβαν χώρα τα τελευταία χρόνια και την πιστωτική επέκταση προς τις επιχειρήσεις το 2019,
- β) τη βελτιωμένη ρευστότητα του Ομίλου, που αποτυπώνεται στη σταθεροποίηση του δείκτη δανείων προς καταθέσεις σε ικανοποιητικά επίπεδα και στην αποκατάσταση των δεικτών κάλυψης ρευστότητας και καθαρής σταθερής χρηματοδότησης σε επίπεδα υψηλότερα των ελάχιστων εποπτικών απαιτήσεων, συμπεριλαμβανομένης της μηδενικής εξάρτησης από τον μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας ELA («Emergency Liquidity Assistance») από τον Ιούλιο 2018 και της διαφοροποίησης των πηγών χρηματοδότησης,
- γ) την αυξητική τάση στην κερδοφορία από συνεχιζόμενες δραστηριότητες του Ομίλου,
- δ) τη βελτιωμένη κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου από την έκδοση ομολόγου σταθερού επιτοκίου μειωμένης εξασφάλισης Tier 2 (το Ομόλογο «TIER 2») ονομαστικής αξίας € 400 εκατ. και € 500 εκατ. τον Ιούνιο του 2019 και τον Φεβρουάριο του 2020, αντίστοιχα, και καθώς και από τα κέρδη προ φόρων ύψους € 351 εκατ. από την πώληση της

Μονάδας Αναδιάρθρωσεων (Recovery Banking Unit, RBU) της Τράπεζας στην Intrum Holding Spain S.A.U., η οποία ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2019, σε συνδυασμό με το Σχέδιο Κεφαλαιακής Ενίσχυσης που εφαρμόστηκε την περίοδο 2018-2019,

ε) τα μέτρα που ελήφθησαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την ΕΚΤ και τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (SSM) τον Μάρτιο του 2020 με σκοπό να μετριάσουν τις επιπτώσεις του COVID-19 στις οικονομίες των κρατών μελών, στις επιχειρήσεις που έχουν επηρεαστεί καθώς και τα έκτακτα μέτρα κεφαλαιακής και λειτουργικής ελάφρυνσης των Ευρωπαϊκών τραπεζών και

στ) τα μέτρα που έλαβε η Ελληνική Κυβέρνηση και τα μέλη της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών για να μετριάσουν τις επιπτώσεις του COVID-19 στους δανειολήπτες.

Μακροοικονομικό περιβάλλον

Το 2019 η Ελληνική οικονομία διατήρησε την αναπτυξιακή δυναμική, παρά τις εγχώριες προκλήσεις και το κλίμα αβεβαιότητας που επικρατεί στο διεθνές περιβάλλον.

Μετά την ολοκλήρωση τον Αύγουστο του 2018, του 3ου προγράμματος οικονομικής προσαρμογής (από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας –«ESM»), η Ελλάδα εντάχθηκε στον κύκλο συντονισμού της οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ενώ βρίσκεται πλέον υπό την ενισχυμένη εποπτεία του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 472/2013. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν ολοκληρωθεί επιτυχώς και εντός χρονοδιαγράμματος πέντε αξιολογήσεις από τον Νοέμβριο του 2018 έως το Φεβρουάριο του 2020.

Τον Απρίλιο του 2019 εφαρμόστηκε μια νέα δέσμη μέτρων ελάφρυνσης του χρέους, η οποία είχε ανακοινωθεί τον Ιούνιο του 2018. Ειδικότερα, εφαρμόστηκε πρόσθετη 10ετής παράταση πληρωμής τόκων και αποπληρωμής κεφαλαίου σε δάνεια από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («EFSF») ύψους € 96,4 δισ, ενώ η μέση σταθμισμένη διάρκεια αποπληρωμής επεκτάθηκε κατά 10 έτη στα 42,5 έτη. Το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του χρέους εκτείνεται πλέον έως το 2070. Παράλληλα, συμφωνήθηκε, στη βάση ολοκλήρωσης επιτυχημένων αξιολογήσεων, η τμηματική απόδοση των κερδών Agreement on Net Financial Assets (ANFA) και Securities Market Programme (SMP), καθώς και η κατάργηση της σταδιακής αύξησης στο περιθώριο επιτοκίου σε μέρος των δανείων του EFSF. Τον Μάιο και τον Δεκέμβριο του 2019, εγκρίθηκαν τα αντίστοιχα μέτρα συνολικού ύψους € 1,7 δισ Ταυτόχρονα, τον Ιούνιο του 2018 ξεκίνησε η δημιουργία αποθεματικού μετρητών για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών της χώρας. Τον Νοέμβριο του 2019 ολοκληρώθηκε η διαδικασία της πρόωρης αποπληρωμής προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), ύψους € 2,7 δισ, ως μέρος του υπολοίπου προς αποπληρωμή των δανείων που έχουν χορηγηθεί από το ΔΝΤ στην Ελλάδα. Από το Δεκέμβριο του 2019 έχει ξεκινήσει επίσημα και η συζήτηση σε τεχνικό επίπεδο για πιθανή χρήση των ANFAs και SMPs για τη μείωση των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών ή για τη χρηματοδότηση επενδύσεων, σύμφωνα με τους δημοσιονομικούς στόχους όπως έχουν τεθεί.

Κατά τη διάρκεια του 2019 και του 2020, οι οίκοι πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's, S&P Global και Fitch σταδιακά αναβάθμισαν την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας στις κλίμακες «B1» (σταθερές προοπτικές), «BB-» (θετικές προοπτικές) και «BB» (θετικές προοπτικές) αντίστοιχα. Τον Ιανουάριο του 2019 η Ελλάδα επέστρεψε στις διεθνείς αγορές χρεογράφων με την έκδοση 5ετούς ομολόγου ύψους € 2,5 δισ με απόδοση 3,6%. Επιπλέον, τον Μάρτιο του 2019 και τον Ιούλιο του 2019, η Ελλάδα εξέδωσε ομόλογα ονομαστικής αξίας € 2,5 δισ το καθένα, με 10ετή και 7ετή λήξη αντίστοιχα και με απόδοση 3,9% και 1,9% αντίστοιχα, ενώ τον Οκτώβριο προστέθηκε επιπλέον € 1,5 δισ στη 10ετή λήξη με απόδοση 1,50%. Τέλος, τον Ιανουάριο του 2020 εκδόθηκε 15ετές ομόλογο αξίας € 2,5 δισ με απόδοση στο 1,9%. Η σταθερά ανοδική πορεία της χώρας αντανακλά ένα βελτιωμένο περιβάλλον, το οποίο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου η

ελληνική οικονομία να παραμείνει σε μια βιώσιμη τροχιά ανάπτυξης.

Το 2019 το πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν («ΑΕΠ»), συνεχίζοντας τη θετική πορεία του 2018 (+1,9%), αυξήθηκε κατά 1,9% σε ετήσια βάση. Οι εξαγωγές, οι επενδύσεις και η τελική κατανάλωση είχαν θετική συμβολή στην ανάπτυξη. Ταυτόχρονα, το 2019 η βελτίωση των επιχειρηματικών προσδοκιών και της εμπιστοσύνης καταναλωτών, κυρίως το δεύτερο εξάμηνο του έτους, οδήγησε τον αναθεωρημένο δείκτη οικονομικού κλίματος στις 105,4 μονάδες (μέσος όρος έτους), στην υψηλότερη τιμή από το 2007 (2007: 110,7 μονάδες και 2018: 103,8 μονάδες). Επίσης, το ποσοστό ανεργίας το 2019 μειώθηκε στο 17,3% έναντι 19,4% το 2018, ενώ η απασχόληση αυξήθηκε κατά 2,2 % σε ετήσια βάση. Παράλληλα, ο πληθωρισμός το 2019 ανήλθε στο 0,3% (2018: 0,6%), με τον πυρήνα του πληθωρισμού να διαμορφώνεται στο 0,5% (2018: 0,0%), καθώς η μείωση φορολογικών συντελεστών στα μέσα του 2019 οδήγησε σε αποκλιμάκωση των τιμών. Το 2019, ενισχύονται οι θετικές επιδόσεις στο χώρο του τουρισμού, καθώς οι ταξιδιωτικές εισπράξεις ανήλθαν στα € 18,2 δισ (έναντι € 16,1 δισ το 2018). Παράλληλα με τον τουρισμό αυξητική πορεία την τελευταία τριετία παρουσιάζει ο τομέας της μεταποίησης, του λιανικού εμπορίου, των υπηρεσιών, αλλά και οι εξαγωγές. Τέλος, την τελευταία διετία παρατηρείται έντονη ανάκαμψη στην αγορά ακινήτων. Οι τιμές των εμπορικών ακινήτων - όπως αποτυπώνονται με τον δείκτη τιμών γραφείων της Τράπεζας της Ελλάδας (ΤτΕ)- αυξήθηκαν κατά 7,2% το 2018 και κατά 5,4% σε ετήσια βάση το πρώτο εξάμηνο του 2019. Οι τιμές των οικιστικών ακινήτων - δείκτης τιμών διαμερισμάτων της ΤτΕ - αυξήθηκαν κατά 1,8% το 2018 και κατά 7,2% το 2019. Παράλληλα ενισχύονται οι καθαρές ξένες άμεσες επενδύσεις στην Ελλάδα σε ακίνητα φτάνοντας το 2019 τα € 1,4 δις από € 1,1 δις το 2018.

Πρωταρχικοί παράγοντες κινδύνου για την πορεία της Ελληνικής οικονομίας, τον ελληνικό τραπεζικό κλάδο εν γένει αλλά και ειδικότερα για την Τράπεζα Πειραιώς αποτελούν οι διεθνείς και εγχώριες συνθήκες στο μακροοικονομικό περιβάλλον και στην χρηματαγορά, κυρίως λόγω των επιπτώσεων του κορωνοϊού (Covid-19), καθώς και η ενδεχόμενη επιστροφή σε περιβάλλον ύφεσης της Ευρωπαϊκής οικονομίας και η υψηλή μεταβλητότητα στις αγορές πετρελαίου. Επίσης, οι γεωπολιτικές εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή αποτελούν πρόσθετο παράγοντα κινδύνου. Κατ' επέκταση, αρνητικές εξελίξεις στην οικονομική ανάπτυξη, στη δημοσιονομική πολιτική, στην ανεργία καθώς και στην πορεία των τιμών των ακινήτων θα είχαν ενδεχομένως αρνητική επίπτωση στην κεφαλαιακή επάρκεια της Τράπεζας (π.χ. επίδραση στην ποιότητα του δανειακού της χαρτοφυλακίου και στην κερδοφορία της) καθώς και στη ρευστότητά της (π.χ. εκροές ή παύση εισροών καταθέσεων, μείωση συναλλαγών επαναγοράς τίτλων με τρίτους στη διατραπεζική αγορά). Η Διοίκηση παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις και αξιολογεί ανά τακτά χρονικά διαστήματα την ενδεχόμενη επίδραση τους στις λειτουργίες και στη χρηματοοικονομική απόδοση του Ομίλου.

Ρευστότητα

Εντός του 2019, οι καταθέσεις του Ομίλου Πειραιώς αυξήθηκαν σε € 47,4 δις από € 44,7 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2018 (+6%). Το 2019, η έκθεση του Ομίλου στο Ευρωσύστημα μειώθηκε στα € 350 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2019 από € 3,2 δις στις 31 Δεκεμβρίου 2018, κυρίως λόγω της απομόχλευσης του δανειακού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας και της περαιτέρω αύξησης της πελατειακής καταθετικής βάσης. Η χρηματοδότηση μέσω ELA της Τράπεζας Πειραιώς αποπληρώθηκε πλήρως τον Ιούλιο του 2018 και παρέμεινε μηδενική κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Στις συνεδριάσεις του Μαρτίου και του Ιουνίου 2019, η ΕΚΤ ανακοίνωσε επτά νέες Στοχευμένες Πράξεις Μακροχρόνιας Χρηματοδότησης («Targeted Long-term Refinancing Operations» - «TLTROs»), με διετή διάρκεια, οι οποίες θα πραγματοποιηθούν τριμηνιαία κατά το διάστημα Σεπτέμβριος 2019 – Μάρτιος 2021, με καθορισμένους όρους. Κατά το 2019, η Τράπεζα αποπλήρωσε χρηματοδότηση ύψους € 1,0 δις που είχε λάβει παλαιότερα από τη διευκόλυνση χρηματοδότησης TLTRO II, ενώ τον Σεπτέμβριο του 2019 συμμετείχε στην 1η Πράξη Μακροχρόνιας Χρηματοδότησης του TLTRO III με ποσό € 100 εκατ., τον Δεκέμβριο 2019 με επιπλέον € 250 εκατ. στη 2η Πράξη του TLTRO III, και αναμένεται να αποφασίσει για τυχόν περαιτέρω χρήση της διευκόλυνσης TLTRO III στις επόμενες τριμηνιαίες πράξεις. Τον Μάρτιο του

2020, ως απάντηση στις επιπτώσεις της επιδημίας του COVID-19, η ΕΚΤ έλαβε μέτρα που διευκολύνουν την αύξηση της χρήσης των TLTRO III, ενώ θα πραγματοποιήσει επιπλέον παροδικές πράξεις μακροχρόνιας χρηματοδότησης (LTROs) ώστε να στηρίξει το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ευρωζώνης.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του 2019, ο Όμιλος συμμετείχε στην Βραχυπρόθεσμη Άσκηση της ΕΚΤ και υπέβαλε σε μηνιαία βάση πρόσθετες εκθέσεις δεικτών παρακολούθησης της ρευστότητας και σε περιοδική βάση υπέβαλε στον SSM ένα αναθεωρημένο σχέδιο ανάκαμψης του δείκτη κάλυψης ρευστότητας («LCR»).

Η απομόχλευση του ισολογισμού του Ομίλου σε συνδυασμό με την υπό εξέλιξη αποκατάσταση των καταθέσεων πελατών, η βελτιωμένη πρόσβαση στις διατραπεζικές αγορές και η έκδοση χρεογράφων Tier 2 τον Ιούνιο του 2019 επέτρεψαν τη μείωση της εξάρτησης από την χρηματοδότηση της Κεντρικής Τράπεζας και τη βελτίωση του μίγματος χρηματοδότησης του Ομίλου, ενώ οδήγησαν στην αύξηση του αποθέματος των υψηλής ποιότητας ρευστών στοιχείων ενεργητικού (HQLA). Στις 31 Δεκεμβρίου 2019, ο δείκτης LCR του Ομίλου ανερχόταν σε 117% (επομένως, πάνω από την κανονιστική απαίτηση του 100%) και ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις (LDR) σε 79,4%.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Ο δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1 ratio – CET-1) του Ομίλου, σύμφωνα με το πλαίσιο της Βασιλείας III, διαμορφώθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2019 σε 14,05%. Ο Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής επάρκειας (Total Regulatory Capital ratio) ενισχύθηκε κατά περίπου 80 μ.β. από την έκδοση ομολόγου ύψους € 400 εκατ. Tier 2 τον Ιούνιο του 2019 και διαμορφώνεται σε 14,92%. Ο pro-forma δείκτης του Ομίλου CET-1, αν συμπεριληφθούν τα κέρδη του 2019, διαμορφώθηκε σε 14,73% και ο αντίστοιχος pro-forma συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας σε 15,60% στις 31 Δεκεμβρίου 2019. Ο pro-forma συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου αυξάνεται στο 16,70%, συμπεριλαμβάνοντας τόσο τα κέρδη του 2019 όσο και την έκδοση Tier 2 ύψους € 500 εκατ. τον Φεβρουάριο του 2020. Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακών απαιτήσεων («Overall Capital Requirement – OCR») ανέρχεται στο 14,25% το 2020, όπως ορίστηκε από τον SSM μέσω της διαδικασίας του Εποπτικού Ελέγχου και της Διαδικασίας Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process - SREP). Όμως, τα μέτρα που ανακοίνωσε ο Εποπτικός Μηχανισμός της ΕΚΤ στις 12 Μαρτίου 2020 επιτρέπουν στις τράπεζες να λειτουργούν παροδικά κάτω από το κεφαλαιακό επίπεδο που ορίζεται από τις κατευθυντήριες γραμμές του Πυλώνα 2 (Pillar 2 Guidance - P2G) και το κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (capital conservation buffer - CCB). Επιπλέον, στις τράπεζες προκειμένου να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις του Πυλώνα 2 (P2R), επιτράπηκε να χρησιμοποιούν μερικώς τίτλους οι οποίοι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για την κάλυψη των κεφαλαιακών απαιτήσεων ως κεφάλαιο Common Equity Tier 1 (CET1), για παράδειγμα τίτλους Tier 1 ή Tier 2. Για την Τράπεζα Πειραιώς, η εφαρμογή αυτών των μέτρων σημαίνει συνολικό δείκτη κεφαλαιακών απαιτήσεων στο 11,75%.

Το Σχέδιο Κεφαλαιακής Ενίσχυσης που είχε ανακοινώσει η Τράπεζα το 2018, προκειμένου να αποκαταστήσει τον δείκτη κεφαλαιακής της επάρκειας πάνω από τις ισχύουσες κεφαλαιακές απαιτήσεις και με σκοπό να επιταχύνει τη διαδικασία μείωσης των κινδύνων του ισολογισμού και τη στρατηγική απομόχλευσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων ολοκληρώθηκε. Η Διοίκηση της Τράπεζας Πειραιώς επεξεργάζεται επίσης μία σειρά επιπλέον πρωτοβουλιών για την περαιτέρω ενίσχυση της κεφαλαιακής της βάσης και τη δημιουργία κεφαλαιακών αποθεμάτων που να υπερβαίνουν τις εποπτικές απαιτήσεις. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η έκδοση ομολόγου Tier 2 ύψους € 500 εκατ. τον Φεβρουάριο του 2020 που ενίσχυσε περαιτέρω τον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου.

Στις 3 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς και η Intrum ανακοίνωσαν μια μακροπρόθεσμη στρατηγική συνεργασία, ιδρύοντας εταιρία διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων απαιτήσεων στην Ελλάδα με ηγετική θέση στην αγορά. Το συνολικό τίμημα εξαγοράς που συμφωνήθηκε με την Intrum Holding Spain S.A.U. για την απόκτηση ποσοστού συμμετοχής 80% πλέον μιας μετοχής των δραστηριοτήτων RBU της Τράπεζας και της νεοϊδρυθείσας από την Τράπεζα εταιρείας διαχείρισης ακίνητης

περιουσίας («REO») είναι € 328 εκατ., εκ των οποίων ποσό ονομαστικής αξίας € 32 εκατ. εξαρτάται από τη πραγματική μελλοντική απόδοση των αποκτηθεισών εταιριών διαχείρισης εντός της περιόδου 2020-2022. Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε στις 23 Οκτωβρίου 2019 και ο Όμιλος αναγνώρισε κέρδη προ φόρων ύψους € 351 εκατ. στο 4^ο τρίμηνο του 2019.

Σχετική με την κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου και της Τράπεζας είναι η Σημείωση 4.16.

2.3 Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Τα ακόλουθα νέα λογιστικά πρότυπα και οι τροποποιήσεις στα υπάρχοντα Δ.Π.Χ.Α. και οι διερμηνείες, έχουν εκδοθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων («IASB»), έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) κατά την ημερομηνία δημοσίευσης των ετήσιων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του 2019 και έχουν ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019.

Νέα Λογιστικά Πρότυπα

Δ.Π.Χ.Α. 16 «Μισθώσεις». Το Δ.Π.Χ.Α. 16 εκδόθηκε τον Ιανουάριο του 2016 και αντικαθιστά το Δ.Λ.Π. 17 «Μισθώσεις», το Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π. 4 «Καθορισμός εάν μία συμφωνία περιλαμβάνει Μίσθωση», τη Διερμηνεία 15 «Λειτουργικές Μισθώσεις – Κίνητρα» και τη Διερμηνεία 27 «Αξιολόγηση της ουσίας των συναλλαγών σχετικά με την νομική μορφή μίας μίσθωσης». Το Δ.Π.Χ.Α. 16 καθορίζει τις αρχές για την αναγνώριση, την επιμέτρηση, την παρουσίαση και τις γνωστοποιήσεις των μισθώσεων, με σκοπό να εξασφαλίσει ότι οι μισθωτές και οι εκμισθωτές γνωστοποιούν σχετική πληροφόρηση που παρουσιάζει την ουσία των συναλλαγών που αφορούν μισθώσεις. Το πρότυπο εισάγει ένα ενιαίο μοντέλο για το λογιστικό χειρισμό από την πλευρά του μισθωτή, το οποίο απαιτεί την αναγνώριση των δικαιωμάτων χρήσης και υποχρεώσεων μίσθωσης για όλες τις συμβάσεις μισθώσεων με εναπομένουσα διάρκεια μεγαλύτερη των 12 μηνών, εκτός εάν το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο είναι μη σημαντικής αξίας. Η λογιστική του εκμισθωτή παραμένει ουσιαστικά αμετάβλητη συγκριτικά με το Δ.Λ.Π. 17. Ο λογιστικός χειρισμός για τους μισθωτές απαιτεί κατά την έναρξη της σύμβασης μίσθωσης την αναγνώριση ενός δικαιώματος χρήσης και της αντίστοιχης υποχρέωσης μίσθωσης. Η αρχική επιμέτρηση του δικαιώματος χρήσης γίνεται στο ποσό της μισθωτικής υποχρέωσης πλέον των αρχικών άμεσων εξόδων, το εκτιμώμενο κόστος για την αποκατάσταση του περιουσιακού στοιχείου στην αρχική του κατάσταση και οποιεσδήποτε πληρωμές μείον τις καταβολές πριν από την ημερομηνία έναρξης. Ακολούθως, η επιμέτρηση του δικαιώματος χρήσης γίνεται στο κόστος μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και απομειώσεις, εκτός από τα μισθωμένα επενδυτικά ακίνητα τα οποία τηρούνται σε εύλογη αξία. Αντίστοιχα, κατά την ημερομηνία έναρξης, η μισθωτική υποχρέωση επιμετράται στην παρούσα αξία των μελλοντικών μισθωμάτων της μίσθωσης προεξοφλημένα με το επιτόκιο που αναφέρεται στην μίσθωση ή εάν το επιτόκιο αυτό δεν μπορεί να καθοριστεί, με το επιτόκιο δανεισμού του μισθωτή. Το δικαίωμα χρήσης του χρηματοοικονομικού στοιχείου αρχικά επιμετράται στο ποσό της υποχρέωσης μίσθωσης.

Ο Όμιλος υιοθέτησε το Δ.Π.Χ.Α. 16, το οποίο αντικαθιστά το Δ.Λ.Π. 17, ακολουθώντας την τροποποιημένη αναδρομική εφαρμογή, χωρίς την αναμόρφωση των αντίστοιχων συγκριτικών στοιχείων όπως επιτρέπονταν από τις μεταβατικές διατάξεις του προτύπου. Ως εκ τούτου, οι συγκριτικές πληροφορίες για το 2018 είναι σύμφωνες με το Δ.Λ.Π. 17 και δεν είναι συγκρίσιμες με τις πληροφορίες που παρουσιάζονται στην τρέχουσα περίοδο. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την επίδραση από την πρώτη εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16 κατά την 1η Ιανουαρίου 2019 περιλαμβάνονται στη Σημείωση 49.

Τροποποιήσεις σε Λογιστικά Πρότυπα και Διερμηνείες

Δ.Π.Χ.Α. 9 (Τροποποίηση) «Προπληρωμές με αρνητική αποζημίωση». Η τροποποίηση επιτρέπει την επιμέτρηση συμμετρικών δικαιωμάτων προαίρεσης (options) που εμπεριέχουν προπληρωμές με αρνητική αποζημίωση είτε στο αποσβεσμένο κόστος είτε στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων αντί στην εύλογη αξία μέσω

αποτελεσματικών λογαριασμών.

Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π 23 «Αβεβαιότητα ως προς τους φορολογικούς χειρισμούς». Η Διερμηνεία αποσκοπεί στη μείωση της ποικιλομορφίας του τρόπου με τον οποίο οι εταιρείες αναγνωρίζουν και μετρούν τη φορολογική υποχρέωση ή απαίτηση όταν υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το φορολογητέο κέρδος (ή φορολογική ζημιά), την φορολογική βάση των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, τις μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές, τις μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές απαιτήσεις και τους φορολογικούς συντελεστές.

Δ.Λ.Π. 28 (Τροποποίηση) «Μακροπρόθεσμες συμμετοχές σε Συγγενείς εταιρείες και Κοινοπραξίες». Η τροποποίηση παρέχει διευκρινίσεις σχετικά με τον λογιστικό χειρισμό των μακροπρόθεσμων συμμετοχών σε συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία –όπου η μέθοδος της καθαρής θέσης δεν εφαρμόζεται- με την χρήση του Δ.Π.Χ.Α. 9.

Δ.Λ.Π. 19 (Τροποποίηση) «Παροχές σε εργαζόμενους». Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι σε περίπτωση που συμβεί τροποποίηση του προγράμματος, της περικοπής (curtailment) ή του διακανονισμού είναι υποχρεωτικό το κόστος τρέχουσας προϋπηρεσίας και ο καθαρός τόκος για την περίοδο μετά την επαναμέτρηση να προσδιορίζονται χρησιμοποιώντας τις υποθέσεις που χρησιμοποιήθηκαν για την επαναμέτρηση. Επιπρόσθετα, διευκρινίζεται το αποτέλεσμα της τροποποίησης στο πρόγραμμα, την περικοπή ή τον διακανονισμό επί των απαιτήσεων που σχετίζονται με το ανώτατο όριο του περιουσιακού στοιχείου (asset ceiling).

Δ.Π.Χ.Α. 3 (Τροποποίηση) «Συνενώσεις επιχειρήσεων». Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι στην περίπτωση που μια οικονομική οντότητα αποκτά έλεγχο σε μία επιχείρηση που είναι από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα, τότε επιμετρά ξανά το δικαίωμα που διακρατούσε στην επιχείρηση αυτή.

Δ.Π.Χ.Α. 11 (Τροποποίηση) «Σχήματα υπό κοινό έλεγχο». Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι στην περίπτωση που μια οικονομική οντότητα αποκτά από κοινού έλεγχο σε μία επιχείρηση που είναι από κοινού ελεγχόμενη, τότε η οικονομική οντότητα δεν επιμετρά ξανά τα δικαιώματα που διακρατούσε στην επιχείρηση αυτή.

Δ.Λ.Π. 12 (Τροποποίηση) «Φόροι Εισοδήματος». Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι όλες οι φορολογικές επιπτώσεις από τα μερίσματα (π.χ. από διανομή κερδών) θα πρέπει να αναγνωρίζονται όπου αναγνωρίζονται οι συναλλαγές ή τα γεγονότα που δημιουργούν διανεμητέα κέρδη.

Δ.Λ.Π. 23 (Τροποποίηση) «Κόστος Δανεισμού». Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι αν κάποιος συγκεκριμένος δανεισμός παραμένει εκκρεμής ενώ το αντίστοιχο περιουσιακό στοιχείο είναι έτοιμο για την προβλεπόμενη χρήση ή την πώλησή του, τότε αυτός ο δανεισμός αποτελεί μέρος των κεφαλαίων του γενικού δανεισμού που η οικονομική οντότητα χρησιμοποιεί για να υπολογίζει το ποσοστό κεφαλαιοποίησης.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν υιοθετήσει τις ανωτέρω τροποποιήσεις και διερμηνείες, οι οποίες δεν είχαν σημαντική επίδραση στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

Τροποποιήσεις και ερμηνείες σε πρότυπα που έχουν εκδοθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και έχουν υιοθετηθεί από την Ε.Ε., ωστόσο η εφαρμογή τους δεν είναι υποχρεωτική κατά το 2019 ούτε έχουν υιοθετηθεί πρόωρα από τον Όμιλο:

Εννοιολογικό Πλαίσιο (Τροποποίηση) «Τροποποιήσεις των Παραπομπών στο Εννοιολογικό Πλαίσιο των Δ.Π.Χ.Α.». Το νέο εννοιολογικό πλαίσιο δεν αποτελεί ουσιαστική αναθεώρηση του εγγράφου. Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων επικεντρώθηκε σε θέματα που δεν καλύπτονταν ακόμη ή που έδειχναν προφανείς ελλείψεις που έπρεπε να αντιμετωπιστούν.

Δ.Λ.Π. 1 και Δ.Λ.Π. 8 (Τροποποιήσεις) «Ορισμός του ουσιώδους». Οι τροποποιήσεις παρέχουν διευκρινίσεις σχετικά με τον ορισμό του «ουσιώδους» και ευθυγραμμίζουν τον ορισμό που χρησιμοποιείται σε εννοιολογικό πλαίσιο και στα πρότυπα καθαυτά.

Δ.Π.Χ.Α 9, Δ.Λ.Π. 39 και Δ.Π.Χ.Α. 7 (Τροποποίηση) «Αναμόρφωση του Δείκτη Αναφοράς Επιτοκίων». Η τροποποίηση αποσκοπεί στη παροχή χρήσιμων οικονομικών πληροφοριών κατά τη διάρκεια της περιόδου αβεβαιότητας που προκύπτει από τη σταδιακή κατάργηση του δείκτη αναφοράς επιτοκίων, όπως τα διατραπεζικά προσφερόμενα επιτόκια (IBORs)

Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν έχουν υιοθετήσει πρόωρα τις ανωτέρω τροποποιήσεις, ωστόσο δεν αναμένεται ουσιώδης επίδραση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας.

Τροποποιήσεις και ερμηνείες σε πρότυπα που έχουν εκδοθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αλλά δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί από την Ε.Ε. και ως εκ τούτου δεν εφαρμόζονται από τον Όμιλο:

Δ.Π.Χ.Α. 3 (Τροποποίηση) «Συνενώσεις επιχειρήσεων». Η τροποποίηση αποσκοπεί στην επίλυση των δυσκολιών που προκύπτουν όταν μια οικονομική οντότητα προσδιορίζει εάν έχει αποκτήσει μια επιχείρηση ή μια ομάδα περιουσιακών στοιχείων.

Δ.Λ.Π. 1 (Τροποποίηση) «Ταξινόμηση των υποχρεώσεων ως μέχρι και άνω του 1 έτους». Η τροποποίηση αποσκοπεί στο να προάγει τη συνεπή εφαρμογή των απαιτήσεων του προτύπου, βοηθώντας τις εταιρείες να προσδιορίσουν κατά πόσο στην κατάσταση οικονομικής θέσης το χρέος και οι λοιπές υποχρεώσεις με αβέβαιη ημερομηνία διακανονισμού πρέπει να ταξινομούνται ως μέχρι του 1 έτους (λόγω ή ενδεχομένως λόγω διακανονισμού εντός ενός έτους) ή άνω του 1 έτους.

2.4 Σημαντικές Λογιστικές Αρχές

2.4.1 Ενοποίηση

Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις ενσωματώνουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας Πειραιώς και των θυγατρικών της (συμπεριλαμβανομένων δομημένων εταιρειών), οι οποίες είναι εταιρείες που ελέγχονται από την Τράπεζα. Ο έλεγχος επιτυγχάνεται, εάν και μόνο εάν, η Τράπεζα έχει α) κυρίαρχη επιρροή επί των θυγατρικών, β) έκθεση, ή δικαιώματα σε μεταβλητές αποδόσεις από τη συμμετοχή της σε θυγατρικές και γ) δυνατότητα να χρησιμοποιήσει την εξουσία της επί των θυγατρικών για να επηρεάσει το ύψος των αποδόσεων της Τράπεζας.

Τα έσοδα και έξοδα και τα λοιπά συνολικά έσοδα των θυγατρικών που αποκτήθηκαν ή πωλήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους περιλαμβάνονται στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων και στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εσόδων, αντίστοιχα, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της απόκτησης ελέγχου μέχρι την ημερομηνία της πώλησης, όπως απαιτείται. Τα κέρδη/(ζημίες) της περιόδου και τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/έξοδα θυγατρικών εταιρειών αποδίδονται στους ιδιοκτήτες της Τράπεζας και των δικαιωμάτων μειοψηφίας, ακόμη και αν αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι ιδιοκτήτες των δικαιωμάτων μειοψηφίας να έχουν έλλειμμα.

Όταν είναι απαραίτητο, γίνονται προσαρμογές στις οικονομικές καταστάσεις των θυγατρικών για να ευθυγραμμιστούν οι λογιστικές πολιτικές τους με εκείνες του Ομίλου. Όλες οι ενδοομιλικές συναλλαγές, τα υπόλοιπα, τα έσοδα και τα έξοδα απααλοίφονται πλήρως κατά την ενοποίηση.

2.4.2 Δικαιώματα μειοψηφίας

Τα δικαιώματα μειοψηφίας επιμετρούνται κατά την ημερομηνία απόκτησης ελέγχου είτε με το ποσοστό συμμετοχής τους επί των αναγνωρισμένων ποσών της καθαρής θέσης του εξαγοραζόμενου είτε στην εύλογη αξία τους. Η επιλογή της επιμέτρησης πραγματοποιείται κάθε φορά με βάση τη συναλλαγή. Μεταγενέστερα της απόκτησης ελέγχου, η λογιστική αξία των δικαιωμάτων μειοψηφίας είναι το ποσό των εν λόγω δικαιωμάτων κατά την αρχική αναγνώριση συν η αναλογία των δικαιωμάτων μειοψηφίας επί των μεταγενέστερων μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων. Τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(έξοδα) αποδίδονται στα δικαιώματα μειοψηφίας, ακόμη και αν αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα δικαιώματα μειοψηφίας να έχουν έλλειμμα.

2.4.3 Απώλεια ελέγχου επί θυγατρικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας

Όταν ο Όμιλος χάνει τον έλεγχό του επί θυγατρικής εταιρείας ή επιχειρηματικής δραστηριότητας, το κέρδος ή ζημία από την πώληση υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ (i) της συνολικής εύλογης αξίας του εισπραχθέντος τιμήματος πλέον της εύλογης αξίας του τυχόν εναπομείναντος ποσοστού και (ii) της προηγούμενης λογιστικής αξίας των στοιχείων ενεργητικού (συμπεριλαμβανομένης της υπεραξίας) και των υποχρεώσεων της υπό πώληση θυγατρικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας και των δικαιωμάτων μειοψηφίας, εάν υπάρχουν. Όσον αφορά τα στοιχεία ενεργητικού της θυγατρικής ή της επιχειρηματικής δραστηριότητας που αποτιμώνται στην εύλογη αξία καθώς και το σχετικό σωρευτικό κέρδος ή ζημία που έχει αναγνωριστεί στα λοιπά συνολικά έσοδα, τα ποσά που είχαν αναγνωριστεί προηγουμένως στα λοιπά συνολικά έσοδα λογιστικοποιούνται ως η Τράπεζα να είχε άμεσα διαθέσει τα σχετικά στοιχεία ενεργητικού (π.χ. αναταξινόμηση στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή μεταφορά απευθείας στα κέρδη εις νέον όπως ορίζονται στα ισχύοντα Δ.Π.Χ.Α.). Η εύλογη αξία της τυχόν εναπομένουσας επένδυσης στην πρώην θυγατρική κατά την ημερομηνία απώλειας του ελέγχου θεωρείται ως η εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση για μεταγενέστερη λογιστική σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα ή, κατά περίπτωση, το κόστος αρχικής αναγνώρισης μιας επένδυσης σε μία συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία.

2.4.4 Συγγενείς εταιρείες

Συγγενείς είναι οι εταιρείες, στις οποίες ο Όμιλος ασκεί ουσιώδη επιρροή, αλλά δεν ασκεί έλεγχο. Γενικά, ουσιώδης επιρροή προκύπτει όταν ο Όμιλος κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, περισσότερο από 20% επί των δικαιωμάτων ψήφου, εκτός εάν μπορεί να αποδειχθεί με σαφήνεια ότι αυτή δεν προκύπτει. Η ύπαρξη και η επιρροή δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου, που είναι άμεσα εξασκίσιμα ή μετατρέψιμα, λαμβάνεται υπόψη στην αξιολόγηση της άσκησης ουσιώδους επιρροής από τον Όμιλο.

Οι συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες λογιστικοποιούνται εφαρμόζοντας τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, η συμμετοχή αναγνωρίζεται αρχικά στο κόστος. Η υπεραξία που προκύπτει από την απόκτηση μιας συγγενούς επιχείρησης περιλαμβάνεται στη λογιστική αξία της συμμετοχής (μείον όποια απομείωση αξίας). Η λογιστική αξία της συμμετοχής αυξάνεται ή μειώνεται με την αναλογία στα κέρδη ή τις ζημίες της συγγενούς μετά την εξαγορά (αναγνωρίζονται στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου) και στις κινήσεις των αποθεματικών (αναγνωρίζονται στα αποθεματικά). Τα μερίσματα που εισπράχθηκαν από τη συγγενή εταιρεία κατά τη διάρκεια του έτους μειώνουν τη λογιστική αξία της επένδυσης. Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες από συναλλαγές μεταξύ των συγγενών εταιρειών και του Ομίλου απαλείφονται κατά το ποσοστό, που κατέχει ο Όμιλος σε αυτές. Όπου είναι απαραίτητο, οι οικονομικές καταστάσεις της συγγενούς εταιρείας που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης προσαρμόζονται έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η συνέπεια με τις λογιστικές αρχές που έχει υιοθετήσει ο Όμιλος.

2.4.5 Κοινοπραξίες

Μία κοινοπραξία είναι μια από κοινού συμφωνία σύμφωνα με την οποία τα μέρη που έχουν κοινό έλεγχο επί της συμφωνίας έχουν δικαιώματα επί των καθαρών περιουσιακών στοιχείων ενεργητικού της συμφωνίας. Ο Όμιλος αναγνωρίζει τη συμμετοχή του σε μία κοινοπραξία ως επένδυση και λογιστικοποιεί αυτή την επένδυση χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της καθαρής θέσης (αναφορά γίνεται στη Σημείωση 2.4.4).

2.4.6 Συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις

Στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας, οι συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες επιμετρούνται στο κόστος κτήσης μείον μείον όποια απομείωση αξίας.

2.4.7 Απομείωση επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

Σε κάθε περίοδο σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ο Όμιλος και η Τράπεζα εξετάζουν εάν υπάρχει ένδειξη απομείωσης της αξίας της επένδυση στη θυγατρική, τη συγγενή εταιρεία ή την κοινοπραξία. Αν υπάρχει τέτοια ένδειξη, ο Όμιλος υπολογίζει το ανακτήσιμο ποσό της επένδυσης. Όταν η λογιστική αξία μιας επένδυσης είναι μεγαλύτερη από το εκτιμώμενο ανακτήσιμο ποσό της, αποτιμάται στο ανακτήσιμο ποσό.

2.4.8 Μετατροπές Ξένου Νομίσματος

Νόμισμα προσμέτρησης και αναφοράς

Τα κονδύλια τα οποία συμπεριλαμβάνονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της εκάστοτε θυγατρικής εξωτερικού, προσμετρώνται στο νόμισμα που αντανakλά καλύτερα την οικονομική ουσία των υποκείμενων γεγονότων και περιστάσεων που σχετίζονται με την θυγατρική (το νόμισμα προσμέτρησης). Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις καταρτίζονται σε εκατ. ευρώ (€) που είναι το νόμισμα προσμέτρησης της Τράπεζας.

Συναλλαγές και υπόλοιπα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο νόμισμα προσμέτρησης με τη συναλλαγματική ισοτιμία κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Οι συναλλαγματικές διαφορές, που προκύπτουν από την εκκαθάριση τέτοιου είδους συναλλαγών και από τη μετατροπή με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες στο τέλος της χρήσης των νομισματικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα, καταχωρούνται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων. Οι συναλλαγματικές διαφορές από μετατροπή μη νομισματικών χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού αποτελούν συστατικό στοιχείο της μεταβολής της εύλογης αξίας τους και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων για τους μετοχικούς τίτλους που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς ή στα λοιπά συνολικά έσοδα για τους μετοχικούς τίτλους που ταξινομούνται ως επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων. Τα μη νομισματικά στοιχεία που καταχωρούνται στο ιστορικό κόστος μετατρέπονται σε ξένο νόμισμα χρησιμοποιώντας τη συναλλαγματική ισοτιμία κατά την ημερομηνία της συναλλαγής.

Θυγατρικές εταιρείες

Κατά την κατάρτιση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων των θυγατρικών εξωτερικού ενσωματώνονται με βάση τη συναλλαγματικές ισοτιμίες κατά την ημερομηνία κατάρτισης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, ενώ τα στοιχεία εσόδων και εξόδων μετατρέπονται με τις μέσες ισοτιμίες της

περιόδου. Οι διαφορές που προκύπτουν από τη χρήση των τιμών κλεισίματος έναντι των μέσων συναλλαγματικών ισοτιμιών, καθώς και από την επανεκτίμηση του υπολοίπου ανοίγματος της καθαρής θέσης της επένδυσης σε μια θυγατρική εξωτερικού σε ισοτιμία κλεισίματος, αναγνωρίζονται απευθείας στο αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών εντός των λοιπών συνολικών εσόδων. Όταν ένα νομισματικό στοιχείο αποτελεί μέρος της καθαρής επένδυσης σε μία θυγατρική εξωτερικού και προσμετράται σε νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα αναφοράς είτε της οικονομικής οντότητας που συντάσει τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις είτε της θυγατρικής στο εξωτερικό, οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις και των δύο εταιρειών μεταφέρονται στα λοιπά συνολικά έσοδα κατά την ενοποίηση.

2.4.9 Έσοδα και έξοδα τόκων

Τα έσοδα και τα έξοδα από τόκους για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου ως «τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα» και ως «τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα». Το πραγματικό επιτόκιο προεξοφλεί τις αναμενόμενες μελλοντικές εισπράξεις ή πληρωμές κατά τη διάρκεια ζωής ενός χρηματοπιστωτικού μέσου ή μέχρι την επόμενη ημερομηνία αναπροσαρμογής του επιτοκίου του, ώστε η αξία προεξόφλησης να ισούται με τη λογιστική του αξία, συμπεριλαμβανομένων τυχόν εξόδων από τη συναλλαγή. Τα έξοδα και τα άμεσα κόστη που σχετίζονται με τα χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος αναβάλλονται και αποσβένονται στα έσοδα ή έξοδα από τόκους κατά τη διάρκεια ζωής του μέσου χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Ειδικότερα, σε ότι αφορά στα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού ισχύουν τα ακόλουθα:

- Για τα χρηματοοικονομικά μέσα που έχουν ταξινομηθεί στα Στάδια (Stages) 1 ή 2, ο τόκος έσοδο υπολογίζεται εφαρμόζοντας το πραγματικό επιτόκιο επί της λογιστικής αξίας προ απομείωσης του χρηματοοικονομικού στοιχείου.
- Για τα χρηματοοικονομικά μέσα που ταξινομούνται στο Στάδιο (Stage) 3, τα έσοδα από τόκους υπολογίζονται εφαρμόζοντας το πραγματικό επιτόκιο στο αποσβεσμένο κόστος του χρηματοοικονομικού στοιχείου. Εάν η τακτική εξυπηρέτηση του χρηματοοικονομικού μέσου έχει αποκατασταθεί και δεν είναι πλέον απομειωμένο, τότε επαναταξινομείται στο Στάδιο 2.
- Για τα χρηματοοικονομικά μέσα που αγοράστηκαν ή δημιουργήθηκαν όντας απομειωμένα («POCI»), ο τόκος υπολογίζεται παρόμοια με τα δάνεια του Σταδίου 3 εφαρμόζοντας το προσαρμοσμένο λόγω απομείωσης πραγματικό επιτόκιο (credit adjusted effective interest rate) του χρηματοοικονομικού μέσου. Το προσαρμοσμένο λόγω απομείωσης πραγματικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο που, κατά την αρχική αναγνώριση, προεξοφλεί τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές (συμπεριλαμβανομένων πιστωτικών ζημιών) στο αποσβεσμένο κόστος του χρηματοοικονομικού μέσου που έχει αγοραστεί ή δημιουργηθεί όντας απομειωμένο.

Τα έσοδα ή έξοδα συναλλαγών, που σχετίζονται με τη δημιουργία χρηματοοικονομικών μέσων αποτιμώμενων στο αναπόσβεστο κόστος, όπως είναι τα δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες, «αναβάλλονται» και αποσβένονται στη διάρκεια ζωής των μέσων αυτών, με βάση το πραγματικό επιτόκιο. Τα έσοδα ή έξοδα αυτά απεικονίζονται ως έσοδα ή έξοδα από τόκους στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.4.10 Έσοδα και έξοδα προμηθειών

Ο Όμιλος εφαρμόζει το ακόλουθο μοντέλο βάσει πέντε βασικών βημάτων σε όλες τις συμβάσεις με πελάτες εκτός από τις συμφωνίες μίσθωσης και τα χρηματοοικονομικά μέσα:

- Προσδιορισμός της σύμβασης με τον πελάτη·
- Προσδιορισμός των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις συμβάσεις·
- Καθορισμός του τιμήματος συναλλαγής·
- Κατανομή του τιμήματος συναλλαγής στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις συμβάσεις και
- Αναγνώριση εσόδου καθώς η οντότητα ικανοποιεί τις υποχρεώσεις της.

Ως εκ τούτου, ο Όμιλος αναγνωρίζει έσοδα όταν εκπληρώνεται η υποχρέωση απόδοσης (performance obligation), δηλαδή όταν ο έλεγχος των υπηρεσιών ή των αγαθών μεταβιβάζεται στον πελάτη.

Τα έσοδα/έξοδα προμηθειών αναγνωρίζονται με την πάροδο του χρόνου, κατά το χρόνο που παρέχονται οι σχετικές υπηρεσίες. Για παράδειγμα, τα έσοδα προμηθειών από αμοιβές υπηρεσιών διαχείρισης στοιχείων ενεργητικού και υπηρεσιών διαχείρισης ακινήτων αναγνωρίζονται κατά τον χρόνο που παρέχεται η υπηρεσία στον πελάτη.

Οι προμήθειες από κοινοπρακτικά δάνεια καταχωρούνται ως έσοδα, με την προϋπόθεση ότι έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της κοινοπραξίας και ο Όμιλος δεν κρατά μέρος του δανείου ή κρατά ένα μέρος με την ίδια πραγματική απόδοση, με τους άλλους συμμετέχοντες. Οι προμήθειες που προκύπτουν από διαπραγματεύσεις ή από συμμετοχή σε διαπραγματεύσεις για λογαριασμό τρίτων, όπως για παράδειγμα ο διακανονισμός για εξαγορά μετοχών ή άλλων χρεογράφων ή η αγορά/πώληση εταιρειών, αναγνωρίζονται σε μία χρονική στιγμή κατά την οποία ολοκληρώνεται η συναλλαγή. Έξοδα προμηθειών κατά την εκτέλεση συναλλαγών (π.χ. προμήθειες πωλήσεων και μεσιτείας) αναγνωρίζονται κατά την ολοκλήρωση της συναλλαγής.

2.4.11 Έσοδα από μερίσματα

Το έσοδο από μερίσματα καταχωρείται, όταν κατοχυρώνεται το δικαίωμα για την είσπραξη του μερίσματος.

2.4.12 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων («FVTPL») ή υποχρεωτικά σε FVTPL και Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα υποχρεωτικά σε FVTPL

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων («FVTPL»)

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων («FVTPL») είναι όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία δεν πληρούν τα κριτήρια να επιμετρηθούν είτε στο αποσβεσμένο κόστος είτε στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI). Οι μεταβολές στην εύλογη αξία αυτών των χρηματοοικονομικών στοιχείων αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Επιπλέον, η Διοίκηση δύναται υπό ορισμένες συνθήκες κατά την αρχική αναγνώριση, να προσδιορίζει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, το οποίο διαφορετικά θα επιμετρούνταν στο αποσβεσμένο κόστος, ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων. Η εν λόγω επιλογή, είναι αμετάκλητη και μπορεί να γίνει μόνο εάν απαλείφει ή μειώνει αισθητά μια λογιστική αναντιστοιχία από την επιμέτρηση τέτοιων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή από την αναγνώριση των κερδών και ζημιών επί των χρηματοοικονομικών στοιχείων σε διαφορετική βάση.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού επιμετρούμενα υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων («FVTPL»)

Οι συμμετοχικοί τίτλοι επιμετρούνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων («FVTPL») εκτός εάν ο Όμιλος και η Τράπεζα αποφασίσουν αμετάκλητα να τους επιμετρούν στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων («FVTOCI») (Παρακαλώ ανατρέξτε στη Σημείωση 2.2.10).

Οι χρεωστικοί τίτλοι οι οποίοι επιμετρούνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων («FVTPL») αποτελούν ανοίγματα για τα οποία οι συμβατικοί όροι δεν δημιουργούν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες χρηματοροές που συνίστανται αποκλειστικά σε πληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου (SPPI Fail).

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων («FVTPL»)

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρούμενα υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων («FVTPL») αποτελούν πιστωτικά ανοίγματα για τα οποία οι συμβατικοί όροι δεν δημιουργούν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες χρηματοροές που συνίστανται αποκλειστικά σε πληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου (SPPI Fail).

2.4.13 Συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων και δανεισμός χρεογράφων

Τα χρεόγραφα, τα οποία πωλούνται με βάση τις συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων (repos), αναταξινομούνται ως στοιχεία ενεργητικού σε ενέχυρο στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, όταν ο αποδέκτης έχει το δικαίωμα, βάσει συμβολαίου, να πωλήσει ή να επανεκχωρήσει το ενεχυριασμένο στοιχείο. Η υποχρέωση προς το αντισυμβαλλόμενο μέρος περιλαμβάνεται στις «Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα» ή στις «Υποχρεώσεις προς πελάτες».

Τα χρεόγραφα, τα οποία αγοράζονται και επαναπωλούνται με βάση τις συμβάσεις αγοράς και επαναπώλησης (reverse repos), καταχωρούνται ως «Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών». Οι «Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών» αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος κτήσης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής αγοράς των εν λόγω χρεογράφων λογίζεται ως τόκος και αναγνωρίζεται κατά τη διάρκεια της σύμβασης με βάση το πραγματικό επιτόκιο.

Χρεόγραφα εκχωρημένα από τον Όμιλο και την Τράπεζα σε αντισυμβαλλόμενους εμφανίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας ως στοιχεία ενεργητικού, στην περίπτωση που ο Όμιλος και η Τράπεζα διατηρούν κατ' ουσία τους κινδύνους και τα οφέλη, που απορρέουν από την κατοχή των εν λόγω χρεογράφων.

Χρεόγραφα εκχωρημένα στον Όμιλο και τη Τράπεζα από αντισυμβαλλόμενους δεν εμφανίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας, παρά μόνο στην περίπτωση πτώχευσης του αντισυμβαλλόμενου. Στην περίπτωση πώλησης των χρεογράφων σε τρίτο, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνωρίζουν το εισπραχθέν τίμημα και την αντίστοιχη υποχρέωση επιστροφής των χρεογράφων στην εύλογη αξία στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης.

2.4.14 Επενδυτικό Χαρτοφυλάκιο επιμετρούμενο σε Εύλογη Αξία μέσω λοιπού Συνολικού Εισοδήματος («FVTOCI»)

Χρεωστικοί τίτλοι

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω του λοιπού Συνολικού Εισοδήματος (FVTOCI) εάν πληρούνται αμφότερες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού διακρατείται στο πλαίσιο ενός επιχειρηματικού μοντέλου του οποίου ο στόχος επιτυγχάνεται τόσο με την είσπραξη συμβατικών χρηματοροών όσο και με την πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού (Διακράτησης για Είσπραξη και Πώληση) και
- Οι συμβατικοί όροι που διέπουν το περιουσιακό στοιχείο ενεργητικού δημιουργούν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες χρηματοροές που συνίστανται αποκλειστικά σε πληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου.

Ένα επιχειρηματικό μοντέλο «Διακράτησης για Είσπραξη και Πώληση» (Hold To Collect & Sell) εφαρμόζεται όταν η Τράπεζα έχει αποφασίσει ότι τόσο η είσπραξη συμβατικών χρηματοροών όσο και η πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη του στόχου του επιχειρηματικού μοντέλου. Για να καθοριστεί εάν ισχύει, η Διοίκηση εξετάζει:

- εάν το επιχειρηματικό μοντέλο θα αφορά συνήθως μεγαλύτερη συχνότητα και αξία πωλήσεων από ένα μοντέλο «διακράτησης για είσπραξη»,
- εάν υπάρχουν διάφοροι στόχοι που μπορεί να συνάδουν με αυτόν τον τύπο επιχειρηματικού μοντέλου, όπως:
 - η διαχείριση καθημερινών αναγκών ρευστότητας,
 - η διατήρηση συγκεκριμένου προφίλ καμπύλης επιτοκίων, ή
 - η αντιστοίχιση της διάρκειας ζωής των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού με τη διάρκεια ζωής των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων τις οποίες χρηματοδοτούν τα εν λόγω στοιχεία.

Μετά την αρχική επιμέτρηση, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων με τα όποια κέρδη/ζημιές από την αποτίμηση στην εύλογη αξία να καταχωρούνται απευθείας στην κατάσταση συνολικών εσόδων. Στην κατάσταση αποτελεσμάτων ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνωρίζουν τα έσοδα από τόκους που υπολογίστηκαν με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, τη ζημιά απομείωσης και τα συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές. Την ημερομηνία αποαναγνώρισης ή αναταξινόμησης (όταν και μόνο όταν υπάρχει αλλαγή στο επιχειρηματικό μοντέλο) στην κατηγορία εύλογης αξίας μέσω αποτελεσμάτων, τα σωρευτικά κέρδη/ζημιές από αποτιμήσεις των χρεωστικών τίτλων αναταξινομούνται από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως προσαρμογή αναταξινόμησης.

Συμμετοχικοί τίτλοι

Κατά την αρχική αναγνώριση, ο Όμιλος και η Τράπεζα δύνανται να επιλέξουν αμετάκλητα να παρουσιάσουν στα λοιπά συνολικά έσοδα μεταγενέστερες μεταβολές στην εύλογη αξία μίας επένδυσης σε συμμετοχικούς τίτλους στο πεδίο εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 9, οι οποίοι δεν διακρατούνται ούτε για εμπορικούς σκοπούς ούτε αποτελούν ενδεχόμενο τίμημα που αναγνωρίζεται από τον εξαγοράζοντα σε μία επιχειρηματική συνένωση κατά την οποία εφαρμόζεται το IFRS 3. Η επιλογή αυτή λαμβάνεται κατά περίπτωση.

Επιπλέον, αντίθετα με τους χρεωστικούς τίτλους σε FVTOCI, για τους συμμετοχικούς τίτλους ισχύουν τα εξής:

- τα συσσωρευμένα κέρδη και οι ζημίες που αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα δεν αναταξινομούνται στη συνέχεια στην κατάσταση αποτελεσμάτων, αλλά μπορεί να αναταξινομούνται στα αποτελέσματα εις νέο,
- οι συμμετοχικοί τίτλοι δεν υπόκεινται σε απομείωση.

Αποκλειστικά το έσοδο από μερίσματα από αυτούς τους συμμετοχικούς τίτλους αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός εάν το μέρισμα ξεκάθαρα αντιπροσωπεύει ανάκτηση μέρους του κόστους της επένδυσης. Το έσοδο από μερίσματα αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων μόνο όταν:

- α) το δικαίωμα του Ομίλου και της Τράπεζας να λαμβάνουν μέρισμα έχει εδραιωθεί.
- β) είναι πιθανό ότι τα οικονομικά οφέλη που σχετίζονται με το μέρισμα θα εισρεύσουν στον Όμιλο και την Τράπεζα, και
- γ) το ποσό του μερίσματος δύναται να επιμετρηθεί αξιόπιστα.

Όλα τα λοιπά κέρδη και ζημίες (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με συνάλλαγμα) αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα.

2.4.15 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν κυρίως τις ανταλλαγές νομισμάτων και επιτοκίων, συμφωνίες προθεσμιακών επιτοκίων, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης και δικαιώματα προαίρεσης (τόσο γραπτά όσο και αγοραζόμενα). Τα παράγωγα αναγνωρίζονται αρχικά στην κατάσταση οικονομικής θέσης στην εύλογη αξία την ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται συμβατικά (δηλ. την ημερομηνία συναλλαγής) και στη συνέχεια επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Τα παράγωγα ταξινομούνται ως στοιχεία ενεργητικού όταν η εύλογη αξία τους είναι θετική ή ως υποχρέωση όταν η εύλογη αξία τους είναι αρνητική. Όταν ο Όμιλος συμμετέχει σε παράγωγα που χρησιμοποιούνται για εμπορικούς σκοπούς, τα πραγματοποιηθέντα και μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι μεταβολές στις εύλογες αξίες των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων περιλαμβάνονται στο «Καθαρό κέρδος/(ζημίες) από χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων». Ένα παράγωγο μπορεί να ενσωματωθεί σε άλλο χρηματοπιστωτικό μέσο, γνωστό ως «κύρια σύμβαση». Εάν η κύρια σύμβαση είναι οποιαδήποτε σύμβαση εκτός από ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, το ενσωματωμένο παράγωγο διαχωρίζεται από την κύρια σύμβαση του και αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστό παράγωγο, με την προϋπόθεση ότι οι κίνδυνοι και τα οικονομικά του χαρακτηριστικά δεν συνδέονται στενά με εκείνα της κύριας σύμβασης, τότε το ενσωματωμένο παράγωγο εμπίπτει στο λογιστικό ορισμό ενός παραγώγου και το κυρίως συμβόλαιο δεν αποτιμάται στην εύλογη αξία με τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες να εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Εάν η κύρια σύμβαση είναι χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, το σύνολο του υβριδικού μέσου επιμετράται είτε στο αναπόσβεστο κόστος είτε στην εύλογη αξία.

2.4.16 Λογιστική Αντιστάθμισης

Ο Όμιλος επέλεξε να συνεχίσει να εφαρμόζει λογιστική αντιστάθμισης σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39, όπως επιτρέπεται από το Δ.Π.Χ.Π. 9. Το Δεκέμβριο του 2019, η Τράπεζα εφάρμοσε λογιστική αντιστάθμισης εύλογης αξίας στον κίνδυνο επιτοκίου που προέκυψε από κρατικό ομολογιακό δάνειο σταθερού επιτοκίου, καθώς πληρούνταν τα καθορισμένα κριτήρια για την εφαρμογή λογιστικής αντιστάθμισης. Δεν εφαρμόστηκε λογιστική αντιστάθμισης από τον Όμιλο το 2018. Η λογιστική

αντιστάθμισης εφαρμόζεται από τον Όμιλο μόνο εφόσον πληρούνται όλα τα ακόλουθα κριτήρια:

- κατά την έναρξη της αντιστάθμισης υπάρχει επίσημη περιγραφή και τεκμηρίωση του μέσου αντιστάθμισης, του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, του στόχου αντιστάθμισης, της στρατηγικής και της σχέσης,
- η αντιστάθμιση αναμένεται να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική για την μείωση του κινδύνου στο αντισταθμιζόμενο στοιχείο καθ' όλη την περίοδο αντιστάθμισης. Η αντιστάθμιση θεωρείται ιδιαίτερα αποτελεσματική όταν ο Όμιλος επιτυγχάνει αντισταθμιστικές μεταβολές της εύλογης αξίας μεταξύ 80% και 125% του κινδύνου που αντισταθμίζεται και
- Η αντιστάθμιση είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική σε συνεχή βάση.

Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων που προσδιορίζονται και χαρακτηρίζονται ως αντιστάθμιση εύλογης αξίας καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, μαζί με οποιεσδήποτε μεταβολές στην εύλογη αξία του αντισταθμιζόμενου στοιχείου ενεργητικού ή υποχρέωσης που αποδίδονται στον αντισταθμισμένο κίνδυνο. Αν η αντιστάθμιση παύσει να πληροί τα κριτήρια της λογιστικής αντιστάθμισης, το ποσό της αναπροσαρμογής της λογιστικής αξίας ενός αντισταθμισμένου στοιχείου, για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι τη λήξη του. Η απόσβεση βασίζεται στο επανυπολογισθέν πραγματικό επιτόκιο κατά την ημερομηνία έναρξης της απόσβεσης. Η μη αποσβεσμένη αναπροσαρμογή στη λογιστική αξία ενός μη τοκοφόρου αντισταθμιζόμενου στοιχείου αναγνωρίζεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.4.17 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα στο αποσβεσμένο κόστος

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών περιλαμβάνουν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος για τα οποία ισχύουν οι δυο κάτωθι συνθήκες:

- α) το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού διακρατείται στο πλαίσιο ενός επιχειρηματικού μοντέλου του οποίου ο στόχος επιτυγχάνεται με την είσπραξη συμβατικών χρηματοροών και
- β) οι συμβατικοί όροι που διέπουν το χρηματοοικονομικό στοιχείο δημιουργούν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες χρηματοροές που συνίσταται αποκλειστικά σε πληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου (SPPI pass).

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβεσμένο κόστος που εκταμειούνται από τον Όμιλο και την Τράπεζα καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία, η οποία εμπεριέχει το κόστος συναλλαγής και μεταγενέστερα επιμετρώνται στην αποσβεσμένη αξία τους, εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Οι τόκοι των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών συμπεριλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως «Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα».

Ο Όμιλος και η Τράπεζα σχηματίζουν αναμενόμενη πιστωτική ζημιά απομείωσης της αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος όταν αναμένουν ότι δεν θα μπορέσουν να εισπράξουν όλα τα οφειλόμενα ποσά, που ορίζονται στους συμβατικούς όρους των δανείων. Το ποσό της συσσωρευμένης αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος είναι η διαφορά μεταξύ όλων των προβλεπόμενων από τη σύμβαση χρηματοροών και όλων των χρηματοροών που αναμένεται να εισπραχθούν

προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του δανείου (ή του πιστωτικά αναπροσαρμοσμένου πραγματικού επιτοκίου για τα αποκτημένα ή δημιουργηθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού απομειωμένης πιστωτικής αξίας).

Ο Όμιλος και η Τράπεζα αξιολογούν σε κάθε περίοδο αναφοράς εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι ένα δάνειο ή μια ομάδα δανείων έχει απομειωθεί.

Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, θα αναγνωρίζεται ζημία απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου (αναλογούσα στο Στάδιο 1) για όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, για τα οποία δεν υφίσταται σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση. Για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού:

- α) στα οποία υφίσταται σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση (Στάδιο 2),
- β) τα οποία είναι απομειωμένης πιστωτικής αξίας (Στάδιο 3) και
- γ) τα οποία είναι αποκτημένα ή δημιουργηθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού απομειωμένης πιστωτικής αξίας,

θα αναγνωρίζεται ζημία απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες ζημιές, όπως αυτές προκύπτουν καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του δανείου.

Ορισμός Αθέτησης

Ο Όμιλος και η Τράπεζα εφαρμόζουν τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (EBA) NPE. Σύμφωνα με την Πολιτική Προβλέψεων του Ομίλου και της Τράπεζας ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο θεωρείται ως απομειωμένο και ταξινομείται στο Στάδιο 3 όταν χαρακτηρίζεται ως μη εξυπηρετούμενο άνοιγμα («NPE»)⁹.

Ο ορισμός της αθέτησης αξιολογείται:

- Σε επίπεδο ανοίγματος για τα χαρτοφυλάκια Ιδιωτικής Πίστης και Μικρών Επιχειρήσεων
- Σε επίπεδο πιστούχου για τα υπόλοιπα χαρτοφυλάκια.

Ο καθορισμός της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου (SICR) λαμβάνει υπόψη μια σειρά από παράγοντες οι οποίοι διαφοροποιούνται ανάλογα με το χαρτοφυλάκιο. Τα βασικά κριτήρια, τα οποία λαμβάνονται υπόψη για τον εν λόγω καθορισμό παρατίθενται κατωτέρω.

- Πρωτεύοντα κριτήρια
 - σημαντική αύξηση της πιθανότητας αθέτησης υποχρέωσης (PD) ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την ημερομηνία αναφοράς, σε σύγκριση με την ημερομηνία αρχικής αναγνώρισης, βάσει ορισμένων απόλυτων (3% - 6,5%) ή/και σχετικών (200%) ορίων.

⁹ (ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Ε.Ε.) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0227&from=EL>)

- Δευτερεύοντα κριτήρια
 - ύπαρξη ρύθμισης
 - συμπεριφορά δανείου (παρακολούθηση του μέγιστου σταδίου καθυστέρησης κατά τους τελευταίους 12 μήνες)
 - ύπαρξη γεγονότος αθέτησης υποχρέωσης κατά τους τελευταίους 12 μήνες.
- Τελικό Κριτήριο (Backstop)
 - ο Όμιλος και η Τράπεζα εφαρμόζουν το κριτήριο του Δ.Π.Χ.Α. 9, σύμφωνα με το οποίο σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου έχει πραγματοποιηθεί όταν ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο είναι σε καθυστέρηση άνω των 30 ημερών και το σύνολο των συγκεκριμένων ανοιγμάτων έχουν ταξινομηθεί στο Στάδιο 2.

Κύριες έννοιες μοντέλων απομείωσης αξίας

Οι Αναμενόμενες Πιστωτικές Ζημιές («ECL») είναι συνάρτηση της Πιθανότητας Αθέτησης υποχρέωσης (PD), του Ανοίγματος Κατά την Αθέτηση (EAD) και της Ζημίας σε Περίπτωση Αθέτησης (LGD), και εκτιμώνται ενσωματώνοντας πληροφορίες που αφορούν το μέλλον καθώς και με τη χρήση εμπειρίας και κρίσης, ώστε να αντανακλώνται παράγοντες που δεν έχουν ληφθεί υπόψη από τα μοντέλα.

Η Τράπεζα θεωρεί ως σημαντικές τις χορηγήσεις σε εταιρικούς και ιδιώτες πελάτες που πληρούν τα κατωτέρω κριτήρια σωρευτικά:

- Το συνολικό άνοιγμα σε επίπεδο πιστούχου στη λήξη της περιόδου που συνιστά την ημερομηνία αναφοράς υπερβαίνει το ποσό του € 1 εκατ. ή του ισόποσου αυτού σε ξένο νόμισμα.
- Τα ανοίγματα είναι ταξινομημένα ως NPE.

Το αποτέλεσμα της ατομικής αξιολόγησης προσαρμόζεται περαιτέρω με την ενσωμάτωση της επίδρασης μακροοικονομικών σεναρίων που έχουν προσδιορισθεί με βάση τους υπολογισμούς των μοντέλων συλλογικής πρόβλεψης.

Η εκτίμηση της απομείωσης αξίας σε συλλογική βάση διενεργείται σε όλα τα δάνεια που κατατάσσονται στα Στάδια 1 και 2 καθώς και στο Στάδιο 3 υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχουν αξιολογηθεί ατομικά. Οι χορηγήσεις και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβεσμένο κόστος ομαδοποιούνται σύμφωνα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου (π.χ. κατηγορία καθυστέρησης οφειλέτη, κλάδος οικονομικής δραστηριότητας οφειλέτη, επιχειρηματικός τομέας ή τομέας προϊόντος και άλλους σχετικούς παράγοντες). Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι ενδεικτικά της δυνατότητας του οφειλέτη να αποπληρώσει όλες τις ληξιπρόθεσμες οφειλές, σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους των υπό αξιολόγηση χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της σχηματιζόμενης πρόβλεψης μειωθεί και η μείωση σχετίζεται με αντικειμενικά γεγονότα, που συνέβησαν μετά το σχηματισμό της πρόβλεψης, όπως για παράδειγμα βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου, τότε η πρόβλεψη μειώνεται και το κέρδος καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα ρυθμισμένα δάνεια ορίζονται ως ανοίγματα που προκύπτουν από συμβάσεις δανείων για τις οποίες έχουν ληφθεί μέτρα ρύθμισης. Τα μέτρα αυτά θεωρούνται ως παραχώρηση του Ομίλου και της Τράπεζας προς τους πιστούχους οι οποίοι αντιμετωπίζουν ή πρόκειται να αντιμετωπίσουν οικονομική δυσχέρεια στην εκπλήρωση των χρηματοοικονομικών

υποχρεώσεών τους. Το καθεστώς της ρύθμισης μπορεί να περιλαμβάνει τροποποίηση των συμβατικών όρων και προϋποθέσεων ή/και αναχρηματοδότηση της οφειλής.

Τα δάνεια, που είναι σε καθεστώς ρύθμισης, ελέγχονται για απομείωση της αξίας τους, σύμφωνα με την πολιτική απομείωσης του Δ.Π.Χ.Α. 9 για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβεσμένο κόστος, όπως αναφέρεται ανωτέρω.

2.4.18 Τροποποίηση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού επαναδιαπραγματεύονται ή τροποποιούνται και η επαναδιαπραγμάτευση ή η τροποποίηση δεν οδηγεί σε αποαναγνώριση του χρηματοοικονομικού στοιχείου σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 9, ο Όμιλος και η Τράπεζα υπολογίζουν εκ νέου την λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού στοιχείου και αναγνωρίζουν «κέρδος ή ζημιά τροποποίησης» στα αποτελέσματα χρήσης. Η λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού υπολογίζεται εκ νέου ως η παρούσα αξία των επαναδιαπραγματευθέντων ή τροποποιημένων συμβατικών ταμειακών ροών προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο (ή του πιστωτικά αναπροσαρμοσμένου πραγματικού επιτοκίου για τα αποκτημένα ή δημιουργηθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού απομειωμένης πιστωτικής αξίας) του χρηματοοικονομικού στοιχείου. Τυχόν κόστη ή προμήθειες προσαρμόζουν τη λογιστική αξία του τροποποιημένου χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού και αποσβένονται κατά την υπόλοιπη διάρκεια του τροποποιημένου χρηματοοικονομικού στοιχείου.

2.4.19 Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού αποαναγνωρίζεται όταν:

- τα συμβατικά δικαιώματα επί των χρηματοροών από το χρηματοοικονομικό στοιχείο έχουν εκπνεύσει, ή
- ο Όμιλος και η Τράπεζα μεταβιβάζουν το χρηματοοικονομικό στοιχείο και η μεταβίβαση πληροί τους όρους για αποαναγνώριση.

Ο όρος «χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού» αναφέρεται είτε σε ολόκληρο είτε σε μέρος του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού (ή σε ολόκληρη ή σε μέρος ομάδας συναφών χρηματοοικονομικών περιουσιακών ενεργητικού).

Τα συμβατικά δικαιώματα επί των χρηματοροών από αυτό το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού έχουν εκπνεύσει όταν για παράδειγμα:

- αποπληρώνεται μία απαίτηση δανείου,
- εκπνέει ένα δικαίωμα προαίρεσης χωρίς να έχει ασκηθεί.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα «μεταβιβάζουν» ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού όταν, και μόνο όταν:

- είτε μεταβιβάζουν τα συμβατικά δικαιώματα για να εισπράξουν τις χρηματοροές του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού,
- διατηρούν τα συμβατικά δικαιώματα της είσπραξης των χρηματοροών του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού, αλλά αναλαμβάνουν τη συμβατική υποχρέωση να καταβάλλουν τις χρηματοροές σε έναν ή περισσότερους αποδέκτες.

Εάν ουσιαστικά όλοι οι κίνδυνοι και τα οφέλη της κυριότητας του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού μεταβιβαστούν, τότε το χρηματοοικονομικό στοιχείο πρέπει να αποαναγνωρίζεται και όλα τα οφέλη και οι κίνδυνοι που δημιουργούνται ή διατηρούνται κατά τη μεταβίβαση να αναγνωρίζονται ξεχωριστά ως στοιχείο ενεργητικού ή υποχρεώσεων.

Αποτελεί επιχειρηματική πρακτική η αναδιάρθρωση των χρεωστικών τίτλων ειδικότερα, όταν οι οφειλέτες αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες αλλά όχι μόνο σε αυτή την περίπτωση. Η αναδιάρθρωση είναι η τροποποίηση των όρων ενός δανείου ή η ανταλλαγή ενός χρεωστικού τίτλου που εκδόθηκε από έναν οφειλέτη για κάποιον άλλον. Εάν οι συμβατικές ταμειακές ροές επί ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού επαναδιαπραγματευτούν ή τροποποιηθούν, ο Όμιλος και η Τράπεζα αξιολογούν κατά πόσο έχουν εκπνεύσει τα δικαιώματα επί των χρηματοροών και, συνεπώς, θα πρέπει το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού να αποαναγνωριστεί. Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν ορίσει κριτήρια αποαναγνώρισης όπως: αλλαγή πιστούχου, αλλαγή νομίματος, εισαγωγή δικαιώματος μετατροπής σε μετοχές στην τροποποιημένη σύμβαση και συνένωση μη ομοειδών συμβάσεων.

Κατά την αποαναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού στην ολότητα του, η διαφορά μεταξύ:

- της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου κατά την ημέρα της αποαναγνώρισης, και
- του ανταλλάγματος που ελήφθη, (δηλ. κάθε νέου δημιουργηθέντος/ληφθέντος στοιχείου ενεργητικού αφαιρουμένης κάθε νέας υποχρέωσης που αναλαμβάνεται)

αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως «Κέρδος ή ζημιά αποαναγνώρισης».

Επιπροσθέτως, τυχόν σωρευτικό κέρδος ή ζημιά ενός χρεωστικού μέσου σε FVTOCI που έχει αποαναγνωριστεί αναταξινομείται από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την ημερομηνία της αποαναγνώρισης. Αντιστρόφως, σωρευτικά κέρδη ή ζημιές των συμμετοχικών τίτλων σε FVTOCI δεν θα αναταξινομούνται από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την ημερομηνία της αποαναγνώρισης.

2.4.20 Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Μία χρηματοοικονομική υποχρέωση αποαναγνωρίζεται όταν εκπληρώνεται, ακυρώνεται ή λήγει.

Στις περιπτώσεις όπου, μία υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση αντικαθίσταται από μία άλλη από τον ίδιο δανειστή με σημαντικά διαφορετικούς όρους, ή οι όροι της υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται σημαντικά, αυτή η σημαντική αλλαγή θεωρείται ως αποαναγνώριση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση μιας νέας, με τη διαφορά μεταξύ των λογιστικών υπολοίπων να αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.4.21 Απομείωση των θυγατρικών, συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών

Οι επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες καταχωρούνται στο κόστος κτήσης, μειωμένο κατά τις απομειώσεις αξίας.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα, στο πλαίσιο του ελέγχου για την απομείωση των λογιστικών αξιών των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες ή κοινοπραξίες (εφεξής «Συμμετοχές») πραγματοποιεί αρχικά έλεγχο για τον εντοπισμό ενδείξεων απομείωσης (trigger event). Βάσει της σχετικής πολιτικής για την ένδειξη απομείωσης, έχουν τεθεί τόσο ποσοτικά κριτήρια, με τη χρήση δεικτών, όσο και ποιοτικά κριτήρια τα οποία εκτιμάται ότι δύνανται να επηρεάσουν την πορεία των

Συμμετοχών και να οδηγήσουν στην απομείωση (ή μη). Αναφορικά με τα ποιοτικά κριτήρια αυτά ενδεικτικά αφορούν, τη μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων των εταιρειών, εξελίξεις-προοπτικές στις χώρες ή/και κλάδους της οικονομίας στους οποίους δραστηριοποιούνται, αλλαγές στη Διοίκηση κτλ. Εάν υπάρχει τέτοια ένδειξη για την απομείωση της Συμμετοχής, τότε διενεργείται έλεγχος απομείωσης (impairment test) συγκρίνοντας το ανακτήσιμο ποσό της επένδυσης με τη λογιστική αξία της επένδυσης. Στην περίπτωση όπου η λογιστική αξία της επένδυσης υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία, τότε η λογιστική αξία απομειώνεται στην ανακτήσιμη.

Η ζημία απομείωσης που έχει αναγνωριστεί σε προηγούμενες χρήσεις μπορεί να αντιστραφεί μόνο στην περίπτωση όπου υπάρχει μεταβολή στις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό του ανακτήσιμου ποσού της επένδυσης από την τελευταία φορά που είχε αναγνωριστεί ζημία απομείωσης. Στην περίπτωση αυτή, η λογιστική αξία της επένδυσης αυξάνεται μέχρι το ανακτήσιμο ποσό και η εν λόγω αύξηση αποτελεί αντιστροφή της ζημίας απομείωσης.

2.4.22 Άυλα στοιχεία ενεργητικού

Υπεραξία

Για συνενώσεις επιχειρήσεων, ο Όμιλος αναγνωρίζει τυχόν υπεραξία κατά την ημερομηνία της εξαγοράς και την επιμετρά ως τη διαφορά του (α) από το (β), όπου:

(α) το σύνολο:

- i. της εύλογης αξίας του τιμήματος για την απόκτηση του ελέγχου, καθώς και της αξίας της μειοψηφίας, και
- ii. της εύλογης αξίας της προηγούμενης συμμετοχής του Ομίλου στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση κατά την ημερομηνία της εξαγοράς, στην περίπτωση εξαγορών επιχειρήσεων που λαμβάνουν χώρα σταδιακά.

(β) της διαφοράς μεταξύ των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων και των αναληφθεισών υποχρεώσεων επιμετρημένων σε εύλογες αξίες κατά την ημερομηνία εξαγοράς.

Στην περίπτωση εξαγοράς όπου το συνολικό τίμημα όπως ορίζεται από το (α), είναι χαμηλότερο της αξίας όπως ορίζεται από το (β), ο Όμιλος αναγνωρίζει το κέρδος που προκύπτει στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την ημερομηνία εξαγοράς. Ο Όμιλος, σε κάθε περίπτωση, πριν την αναγνώριση του ως άνω κέρδους επανεξετάζει εάν ορθά έχει αναγνωρίσει τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν πριν την καταχώρηση του κέρδους στα αποτελέσματα.

Η θετική υπεραξία που προκύπτει από την εξαγορά επιχείρησης αναγνωρίζεται αρχικά στο κόστος ως άυλο πάγιο στοιχείο και μεταγενέστερα επιμετράται στο κόστος μείον την συσσωρευμένη ζημία απομείωσης. Σε περίπτωση απώλειας ελέγχου θυγατρικής εταιρείας, στο κέρδος ή τη ζημία από την πώληση συμπεριλαμβάνεται και το ποσό της υπεραξίας, που σχετίζεται με την πωληθείσα θυγατρική.

Κατά τη διαδικασία ελέγχου απομείωσης της αξίας της, η υπεραξία η οποία έχει δημιουργηθεί σε μία συνένωση επιχειρήσεων κατανέμεται από την ημερομηνία απόκτησης, στις Μονάδες Δημιουργίας Ταμειακών Ροών (ΜΔΤΡ) της αποκτηθείσας θυγατρικής εταιρείας σύμφωνα με τους επιχειρηματικούς τομείς που παρουσιάζονται στην Σημείωση 5. Όταν σε μια Μ.Δ.Τ.Ρ. προκύψει ζημία λόγω απομείωσης της αξίας της, η ζημία αυτή καταρχήν μειώνει τη λογιστική αξία της υπεραξίας, που έχει κατανεμηθεί στη μονάδα αυτή και εν συνεχεία μειώνει αναλογικά την αξία των στοιχείων ενεργητικού, που ανήκουν στην εν λόγω Μ.Δ.Τ.Ρ. Αντιστροφή της υπεραξίας απαγορεύεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Δ.Λ.Π. 36

«Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων».

Λογισμικό

Η δαπάνη για αγορά λογισμικού, το οποίο θα επιφέρει μελλοντικά οικονομικά οφέλη στον Όμιλο και την Τράπεζα για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους, καταχωρείται ως άυλο στοιχείο του ενεργητικού. Οι δαπάνες που βελτιώνουν ή επιμηκύνουν την απόδοση των προγραμμάτων λογισμικού πέραν των αρχικών τεχνικών προδιαγραφών ή αντίστοιχα τα έξοδα αναβάθμισης λογισμικού, ενσωματώνονται στο αρχικό κόστος κτήσεως του λογισμικού, με απαραίτητη προϋπόθεση να μπορούν να επιμετρηθούν με αξιοπιστία.

Μετά την αρχική αναγνώριση, το λογισμικό επιμετράται στο κόστος μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και τις συσσωρευμένες ζημίες απομείωσης. Το λογισμικό αποσβένεται με τη σταθερή μέθοδο απόσβεσης με βάση την ωφέλιμη ζωή η οποία κυμαίνεται ανάμεσα στα 2 και 11 έτη.

Στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς, ο Όμιλος και η Τράπεζα εξετάζουν τις λογιστικές αξίες των λογισμικών για το εάν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης αξίας, για παράδειγμα, όταν τα γεγονότα ή οι μεταβολές των συνθηκών υποδεικνύουν, ότι η λογιστική του αξία μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη. Όπου η ανακτήσιμη αξία είναι μικρότερη της λογιστικής αξίας του, το λογισμικό απομειώνεται στο ανακτήσιμο ποσό.

Η συντήρηση της απόδοσης των προγραμμάτων λογισμικού αναγνωρίζεται ως έξοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όταν πραγματοποιείται η δαπάνη.

Το λογισμικό αποαναγνωρίζεται όταν:

- (α) έχει πωληθεί ή
- (β) όταν δεν αναμένονται μελλοντικά οικονομικά οφέλη από τη χρήση ή τη διάθεση του λογισμικού.

Το κέρδος ή η ζημία από την πώληση του λογισμικού προσδιορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του καθαρού προϊόντος της διάθεσης, αν υπάρχει, και της λογιστικής αξίας του λογισμικού.

Λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού

Τα Λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού αρχικά αναγνωρίζονται στο κόστος, όταν αναμένεται να προκύψουν μελλοντικές οικονομικές ωφέλειες από τη χρήση τους. Στο κόστος του άυλου στοιχείου ενεργητικού συμπεριλαμβάνεται και κάθε άμεσο κόστος, που απαιτείται για τη δημιουργία, την παραγωγή και την προετοιμασία για τη σωστή λειτουργία του. Παραδείγματα άμεσου κόστους είναι:

- Το κόστος προσωπικού, το οποίο είναι δυνατόν να εξακριβωθεί και να αποδοθεί άμεσα στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου άυλου στοιχείου.
- Οι αμοιβές εξωτερικών συνεργατών, που αφορούν στη δημιουργία του άυλου περιουσιακού στοιχείου.

Τα λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν επίσης, άυλα στοιχεία ενεργητικού που αναγνωρίστηκαν κατά τον επιμερισμό του κόστους εξαγοράς νέων θυγατρικών εταιρειών. Τα λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού δύναται να περιλαμβάνουν πελατολόγιο, δίκτυο καταστημάτων και εμπορικά σήματα.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού επιμετρώνται στο κόστος μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και τις συσσωρευμένες ζημίες απομείωσης. Τα στοιχεία αυτά αποσβένονται σε 5-10 χρόνια με την σταθερή μέθοδο απόσβεσης, ανάλογα με την ωφέλιμη ζωή του κάθε στοιχείου. Η ωφέλιμη ζωή των λοιπών άυλων στοιχείων ενεργητικού εξετάζεται σε ετήσια βάση.

Στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς, ο Όμιλος και η Τράπεζα εξετάζουν τις λογιστικές αξίες των λοιπών άυλων στοιχείων ενεργητικού για το εάν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης αξίας, για παράδειγμα, όταν τα γεγονότα ή οι μεταβολές των συνθηκών υποδεικνύουν, ότι η λογιστική τους αξία μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη. Όπου η ανακτήσιμη αξία είναι μικρότερη της λογιστικής αξίας τους, τα λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία απομειώνονται στο ανακτήσιμο ποσό.

Τα λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού αποαναγνωρίζονται όταν:

(α) έχουν πωληθεί ή

(β) όταν δεν αναμένονται μελλοντικά οικονομικά οφέλη από τη χρήση ή τη διάθεση τους.

Το κέρδος ή η ζημία από την πώληση των λοιπών άυλων στοιχείων ενεργητικού προσδιορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του καθαρού προϊόντος της διάθεσης, αν υπάρχει, και της λογιστικής αξίας των λοιπών άυλων στοιχείων ενεργητικού.

2.4.23 Ενσώματα πάγια στοιχεία

Ο Όμιλος και η Τράπεζα κατέχουν ενσώματα πάγια στοιχεία με σκοπό τη χρήση τους στη λειτουργική δραστηριότητα ή τη χρήση τους για διοικητικούς σκοπούς. Τα ενσώματα πάγια στοιχεία περιλαμβάνουν: οικόπεδα, ιδιοχρησιμοποιούμενα κτίρια, βελτιώσεις μισθωμένων ακινήτων, εξοπλισμό, έπιπλα και μεταφορικά μέσα.

Τα ακίνητα και ο εξοπλισμός επιμετρούνται αρχικά στο κόστος, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα έξοδα που είναι αναγκαία για να τεθεί ένα περιουσιακό στοιχείο σε κατάσταση λειτουργίας.

Μεταγενέστερα, τα ενσώματα πάγια στοιχεία αποτιμώνται στο ιστορικό κόστος, μειωμένο κατά τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις σωρευμένες απομειώσεις αξίας. Στο ιστορικό κόστος περιλαμβάνονται δαπάνες, που συνδέονται άμεσα με την αγορά των ενσώματων στοιχείων. Στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς, ο Όμιλος και η Τράπεζα εξετάζουν τις λογιστικές αξίες των ενσώματων παγίων στοιχείων για το εάν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης αξίας, για παράδειγμα, όταν γεγονότα ή αλλαγές στις συνθήκες παρέχουν ενδείξεις, ότι η λογιστική αξία ενδέχεται να μην είναι ανακτήσιμη. Η λογιστική αξία ενός ενσώματου παγίου στοιχείου μειώνεται στην ανακτήσιμη αξία, όταν η λογιστική αξία είναι μεγαλύτερη από την εκτιμώμενη ανακτήσιμη αξία. Η ανακτήσιμη αξία είναι η μεγαλύτερη μεταξύ της εύλογης αξίας του ενσώματου παγίου στοιχείου, μειωμένης κατά τις δαπάνες για την πώλησή του και της αξίας λόγω χρήσης (value in use).

Ο Όμιλος και η Τράπεζα εφαρμόζουν το Δ.Λ.Π. 23 «Κόστος Δανεισμού», σύμφωνα με το οποίο το κόστος δανεισμού μεταφέρεται σε αύξηση του κόστους του σχετικού περιουσιακού στοιχείου, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του Δ.Λ.Π. 23. Συγκεκριμένα, οι προϋποθέσεις του Δ.Λ.Π. 23 είναι οι ακόλουθες: α) το κόστος δανεισμού θα πρέπει να σχετίζεται άμεσα με την απόκτηση, κατασκευή ή παραγωγή ενός περιουσιακού στοιχείου και β) το κόστος δανεισμού θα είχε αποφευχθεί, εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η δαπάνη για το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο.

Οι μεταγενέστερες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται στην αξία του παγίου, ή αναγνωρίζονται ως ξεχωριστό πάγιο ανάλογα με την περίπτωση, μόνο όταν πιθανολογείται, ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στον Όμιλο και τη Τράπεζα και οι δαπάνες αυτές μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα. Όλες οι υπόλοιπες δαπάνες επισκευών και συντηρήσεων καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, κατά τη χρήση στην οποία πραγματοποιούνται.

Οι αποσβέσεις των υπολοίπων ενσώματων παγίων υπολογίζονται χρησιμοποιώντας την σταθερή μέθοδο απόσβεσης, με βάση την εκτιμώμενη ωφέλιμη ζωή και λαμβάνοντας υπόψη την υπολειμματική αξία κάθε παγίου. Ο Όμιλος και η Τράπεζα διενεργούν αξιολόγηση σε ετήσια βάση, τόσο στην ωφέλιμη ζωή των ενσώματων παγίων όσο και στην υπολειμματική αξία τους.

Η διενέργεια αποσβέσεων των ενσώματων παγίων αρχίζει με την έναρξη χρήσης του ενσώματου παγίου στοιχείου και διακόπτεται μόνο με την πώληση του εν λόγω στοιχείου. Στην περίπτωση όπου το ενσώματο πάγιο παύει να χρησιμοποιείται, συνεχίζεται η απόσβεσή του μέχρι να αποσβεσθεί πλήρως. Η ωφέλιμη ζωή ανά κατηγορία παγίου ενεργητικού είναι η ακόλουθη:

Εξοπλισμός και συστήματα υπολογιστών	3-5 χρόνια
Βελτιώσεις επί μισθωμένων ακινήτων	χαμηλότερη διάρκεια μεταξύ ωφέλιμης ζωής και διάρκειας μίσθωσης
Λοιπός εξοπλισμός και έπιπλα	5-10 χρόνια
Μεταφορικά μέσα	6-9 χρόνια
Ιδιοχρησιμοποιούμενα κτίρια	25-40 χρόνια
Οικόπεδα	δεν αποσβένονται

Ένα ιδιοχρησιμοποιούμενο ακίνητο αποαναγνωρίζεται και η λογιστική του αξία διαγράφεται, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Δ.Λ.Π. 16, κατά την πώληση ή όταν δεν αναμένονται μελλοντικά οικονομικά οφέλη στον Όμιλο ή στην Τράπεζα. Το ακίνητο μπορεί να διατεθεί μέσω συμφωνίας πώλησης ή μίσθωσης (ως εκμισθωτής) ή δωρεάς. Τα κέρδη ή η ζημιά από την διάθεση ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης (μείον τα έξοδα της πώλησης) και της λογιστικής αξίας του ακινήτου κατά την ημερομηνία της πώλησης. Το κέρδος ή η ζημιά αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.4.24 Επενδύσεις σε ακίνητα

Τα ακίνητα που κατέχονται με σκοπό τη μακροπρόθεσμη εκμίσθωση ή την απόκτηση υπεραξίας αναγνωρίζονται ως επενδύσεις σε ακίνητα στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας. Οι επενδύσεις σε ακίνητα περιλαμβάνουν οικόπεδα, κτίρια ή τμήματα κτιρίων, οικόπεδα και κτίρια λειτουργικής μίσθωσης, καθώς και κτίρια χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Τα ακίνητα, που κατέχονται από τον Όμιλο και την Τράπεζα ως μισθωτή με συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, κατηγοριοποιούνται και λογιστικοποιούνται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του μισθωτή ως επενδύσεις σε ακίνητα, όταν πληρείται ο ορισμός σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 16 «Μισθώσεις».

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αρχικά αναγνωρίζονται στο κόστος, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών εξόδων συναλλαγής.

Μετά την αρχική καταχώρηση, οι επενδύσεις σε ακίνητα καταχωρούνται στην εύλογη αξία, όπως αυτή αξιολογείται από ανεξάρτητους εκτιμητές. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται από τις αγοραίες τιμές ή αναπροσαρμόζεται, αν κρίνεται απαραίτητο, αναλόγως της φύσης, της τοποθεσίας και της κατάστασης του συγκεκριμένου παγίου. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 13 «Επιμέτρηση Εύλογης Αξίας», η επιμέτρηση της εύλογης αξίας θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ικανότητα δημιουργίας οφελών από τη μέγιστη και βέλτιστη χρήση του περιουσιακού στοιχείου ή από την πώλησή του σε τρίτον, που θα χρησιμοποιήσει το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο κατά τη μέγιστη και βέλτιστη χρήση του. Οι μέθοδοι επιμέτρησης που χρησιμοποιούνται είναι οι ακόλουθες:

- α) Μέθοδος Αγοράς ή Συγκριτική Μέθοδος (Comparative Method). Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή, ο προσδιορισμός της αξίας γίνεται με βάση τα συμπεράσματα που προκύπτουν από έρευνα και συλλογή συγκριτικών στοιχείων ακινήτων που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη ομοιότητα χαρακτηριστικών με τα εκτιμώμενα ακίνητα.
- β) Μέθοδος Εισοδήματος (Income Approach). Η εν λόγω μέθοδος προσδιορίζει την εύλογη αξία κάθε ακινήτου με βάση την κεφαλαιοποιημένη αξία του παρόντος μισθώματος.
- γ) Μέθοδος Κόστους (Cost Approach). Η μέθοδος αυτή προσδιορίζει την εύλογη αξία του κάθε ακινήτου με βάση το κόστος αντικατάστασης του ή την αξιοποίησή του.
- δ) Mass Appraisal ή Μαζικές επανεκτιμήσεις. Ο σκοπός της μεθόδου αυτής είναι να υπολογίσει με οικονομετρικές και χωρικά οικονομετρικές τεχνικές την τρέχουσα εμπορική αξία των ακινήτων.
- ε) Τεχνική της Αξιοποίησης του Ακινήτου (Residual Method). Η λογική της μεθόδου αυτής έχει ως βάση το ανώτατο τίμημα που θα ήταν διατεθειμένος να πληρώσει ένας επενδυτής για ένα οικόπεδο προκειμένου να το αξιοποιήσει και στη συνέχεια να το εκμεταλλευτεί.

Οι ανωτέρω αναφερόμενες μέθοδοι εκτιμήσεων χρησιμοποιούνται από ανεξάρτητους εκτιμητές στο πλαίσιο των εκτιμήσεων σε εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα. Για τις επενδύσεις σε ακίνητα που δεν εκτιμώνται από εκτιμητές, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με μεθοδολογία που βασίζεται σε τιμές από πραγματοποιηθείσες εκτιμήσεις.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα που υπόκεινται σε βελτιώσεις για συνέχιση της χρήσης τους ως επενδύσεις σε ακίνητα ή για τις οποίες η αγορά είναι λιγότερο ενεργή, εξακολουθούν να αποτιμώνται σε εύλογες αξίες. Οι εύλογες αξίες των επενδύσεων σε ακίνητα αντανακλούν εισοδήματα από τρέχουσες μισθώσεις, καθώς και παραδοχές για μελλοντικές μισθώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς.

Οι εύλογες αξίες αντανακλούν επίσης, οποιεσδήποτε εκροές αναμένονται για τις επενδύσεις σε ακίνητα. Μερικές από αυτές τις εκροές καταχωρούνται στις υποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις οικοπέδων και κτιρίων, που κατατάσσονται στις επενδύσεις σε ακίνητα.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Δ.Λ.Π. 40 «Επενδύσεις σε Ακίνητα», μεταγενέστερες δαπάνες καταχωρούνται στη λογιστική αξία του ακινήτου, μόνο όταν είναι πιθανόν, ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη, τα οποία σχετίζονται με το ακίνητο, θα εισρεύσουν στον Όμιλο και τη Τράπεζα και το κόστος του μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα. Οι δαπάνες βελτίωσης και συντήρησης καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της χρήσης, στην οποία πραγματοποιούνται.

Μεταβολές στην εύλογη αξία καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στην περίοδο που προκύπτουν.

Εάν μία επένδυση σε ακίνητο μετατραπεί σε ιδιοχρησιμοποιούμενη, κατηγοριοποιείται στα ενσώματα πάγια και η εύλογη αξία της κατά την ημερομηνία της αλλαγής θεωρείται ως το νέο κόστος.

Τα ακίνητα που κατασκευάζονται ή αναπτύσσονται για μελλοντική χρήση ως επενδύσεις σε ακίνητα κατατάσσονται στα ενσώματα πάγια και καταχωρούνται στο κόστος μέχρι να ολοκληρωθεί η κατασκευή ή η ανάπτυξή τους, οπότε και αλλάζουν κατηγορία και λογιστικοποιούνται ως επενδύσεις σε ακίνητα.

Μία επένδυση σε ακίνητα αποαναγνωρίζεται από την κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης κατά τη διάθεσή της. Η αποαναγνώριση μιας επένδυσης σε ακίνητα μπορεί να γίνεται με πώληση ή όταν μισθώνεται μέσω σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης. Το κέρδος/ ζημία που προκύπτει από τη διάθεση επενδυτικών ακινήτων προσδιορίζεται ως η

διαφορά μεταξύ του καθαρού προϊόντος της διάθεσης και της λογιστικής αξίας του επενδυτικού ακινήτου κατά την ημερομηνία διάθεσης. Η εν λόγω διαφορά αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.4.25 Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού Διακρατούμενα προς Πώληση («ΔΠΠ») και Διακοπείσες δραστηριότητες

Ο Όμιλος και Τράπεζα ταξινομούν ένα μη κυκλοφορούν στοιχείο ενεργητικού ως διακρατούμενο προς πώληση εάν το κόστος του θα ανακτηθεί κυρίως από την πώληση και όχι από τη χρήση του. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) το μη κυκλοφορούν στοιχείο ενεργητικού πρέπει να είναι διαθέσιμο για άμεση πώληση στην παρούσα κατάστασή του,
- β) η πώλησή του είναι πολύ πιθανή,
- γ) η Διοίκηση έχει δεσμευθεί για την πώληση,
- δ) έχει ξεκινήσει ένα ενεργό πρόγραμμα εξεύρεσης αγοραστή και ολοκλήρωσης του προγράμματος,
- ε) το μη κυκλοφορούν στοιχείο ενεργητικού πρέπει να είναι διαθέσιμο προς πώληση σε τιμή λογική σε σχέση με τη τρέχουσα εύλογη αξία του,
- στ) η πώληση ενός μη κυκλοφορούντος στοιχείου ενεργητικού πρέπει να θεωρηθεί ως ολοκληρωμένη πώληση εντός 12 μηνών από την ημερομηνία καταχώρισης στην κατηγορία «ΔΠΠ».

Τα διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού επιμετρούνται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ λογιστικής και εύλογης αξίας (αφαιρουμένων των εξόδων για την πώλησή τους). Τα στοιχεία της κατηγορίας αυτής δεν αποσβένονται. Κέρδη/ζημιές από την πώληση των διακρατούμενων προς πώληση στοιχείων αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Μια διακοπείσα δραστηριότητα του Ομίλου και της Τράπεζας, αφορά σε διακριτή επιχειρηματική δραστηριότητα του Ομίλου και της Τράπεζας η οποία έχει πωληθεί ή έχει κατηγοριοποιηθεί ως διακρατούμενη προς πώληση και:

- αντιπροσωπεύει μια ξεχωριστή κύρια επιχειρηματικότητα ή τις δραστηριότητες μιας γεωγραφικής περιοχής,
- είναι μέρος ενός συντονισμένου προγράμματος πώλησης μιας ξεχωριστής κύριας επιχειρηματικότητας ή των δραστηριοτήτων μιας γεωγραφικής περιοχής, ή
- αποτελεί θυγατρική, που αποκτήθηκε με αποκλειστικό σκοπό την μεταπώλησή της.

Τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων των διακοπεισών δραστηριοτήτων παρουσιάζονται διακριτά από τα υπόλοιπα στοιχεία του ενεργητικού και υποχρεώσεων, σε ξεχωριστή γραμμή και δεν συμψηφίζονται μεταξύ τους. Ομοίως, τα κέρδη/ζημιές μετά από φόρους από διακοπείσες δραστηριότητες παρουσιάζονται σε ξεχωριστή γραμμή της κατάστασης αποτελεσμάτων.

2.4.26 Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού

Τα ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού περιλαμβάνουν ακίνητα του Ομίλου και της Τράπεζας, που έχουν

αποκτηθεί από πλειστηριασμούς προς πλήρη ή μερική ικανοποίηση των απαιτήσεων του Ομίλου και της Τράπεζας. Τα ακίνητα αυτά συμπεριλαμβάνονται στα «Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού» στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης.

Τα ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού περιλαμβάνουν ακίνητα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του Δ.Λ.Π. 40, καθώς και ακίνητα των θυγατρικών της Τράπεζας, τα οποία πωλούνται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους. Τα ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού λογιστικοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Δ.Λ.Π. 2 «Αποθέματα» και αποτιμώνται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ του κόστους κτήσης και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Το κόστος κτήσης των αποθεμάτων ακινήτων καθορίζεται σύμφωνα με τη μέθοδο του μέσου σταθμικού κόστους. Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης, μείον τα έξοδα πώλησης.

Τα αποθέματα ακινήτων ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού αποαναγνωρίζονται από την κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης κατά τη διάθεσή τους. Το κέρδος/ζημία που προκύπτει από τη διάθεσή των εν λόγω ακινήτων προσδιορίζεται ως η διαφορά μεταξύ καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας μείον τα έξοδα πώλησης και της λογιστικής αξίας του ακινήτου. Η εν λόγω διαφορά αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.4.27 Μισθώσεις

Πολιτική εν ισχύ μετά την 1 Ιανουαρίου 2019

Προσδιορισμός μίσθωσης

Κατά τη σύναψη σύμβασης, ο Όμιλος και η Τράπεζα αξιολογούν κατά πόσο η σύμβαση είναι ή περιλαμβάνει μίσθωση. Μια σύμβαση είναι ή περιέχει μίσθωση εάν η σύμβαση μεταφέρει το δικαίωμα να ελέγχει τη χρήση ενός συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου για μια χρονική περίοδο έναντι ανταλλάγματος.

Η χρονική περίοδος μπορεί να οριστεί από το ποσό της αξίας χρήσης ενός συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου. Ο Όμιλος και η Τράπεζα επανεξετάζουν εάν μια σύμβαση είναι ή περιέχει μίσθωση μόνο εάν αλλάξουν οι όροι και οι προϋποθέσεις της σύμβασης.

Διαχωρισμός στοιχείων της σύμβασης

Για ένα συμβόλαιο που περιλαμβάνει ένα στοιχείο μίσθωσης και ένα ή περισσότερα πρόσθετα στοιχεία μίσθωσης ή μη μίσθωσης, ο Όμιλος και η Τράπεζα κατανέμουν το τίμημα του συμβολαίου σε κάθε στοιχείο μίσθωσης με βάση την αντίστοιχη αυτόνομη τιμή του στοιχείου της μίσθωσης και της συνολικής αυτόνομης τιμής των στοιχείων μη μίσθωσης.

A. Ο Όμιλος ως μισθωτής

Ο Όμιλος και η Τράπεζα, σύμφωνα με τις διατάξεις του Δ.Π.Χ.Α. 16 κατά τη σύναψη μιας σύμβασης, αξιολογούν αν η σύμβαση είναι ή περιέχει μίσθωση με βάση το εάν έχει το δικαίωμα να ελέγχει τη χρήση ενός προσδιορισμένου περιουσιακού στοιχείου για ένα χρονικό διάστημα, έναντι αντίστοιχου τιμήματος και να αποκτά ουσιαδώς όλα τα οικονομικά οφέλη από τη χρήση του στοιχείου.

Κατά την ημερομηνία έναρξης της μίσθωσης, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνωρίζουν ένα περιουσιακό στοιχείο δικαιώματος χρήσης (Right of Use asset – RoU), που αντιπροσωπεύει το δικαίωμα του να χρησιμοποιεί το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο, καθώς και μια υποχρέωση από τη μίσθωση που αντιπροσωπεύει την υποχρέωση του να καταβάλλει τις πληρωμές που απορρέουν από τη σύμβαση μίσθωσης.

Σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 16, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνωρίζουν νέα περιουσιακά στοιχεία (Δικαίωμα Χρήσης – Right of Use «RoU») και υποχρεώσεις από μισθώσεις για όλα τα συμβόλαια μίσθωσης που πληρούν τον ορισμό της μίσθωσης.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα εφαρμόζοντας τις πρόνοιες του Δ.Π.Χ.Α. 16 για όλες τις μισθώσεις:

- α) αναγνωρίζουν υποχρεώσεις από τη μίσθωση στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης,
- β) αναγνωρίζουν περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα χρήσης στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης,
- γ) αναγνωρίζουν αποσβέσεις των περιουσιακών στοιχείων με δικαίωμα χρήσης και απομείωση αξίας βάσει των όσων ορίζονται στο Δ.Λ.Π. 36 «Απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων» στην κατάσταση αποτελεσμάτων Χρήσης,
- δ) αναγνωρίζουν χρηματοδοτικά κόστη στις υποχρεώσεις από τη μίσθωση, και
- ε) διαχωρίζουν το συνολικό ποσό των πληρωμών σε μέρος κεφαλαίου (το οποίο παρουσιάζεται στις χρηματοδοτικές δραστηριότητες) και κόστος χρηματοδότησης (το οποίο παρουσιάζεται στις λειτουργικές δραστηριότητες) στην κατάσταση ταμειακών ροών.

Η αρχική επιμέτρηση του RoU γίνεται στο κόστος κτήσης, το οποίο περιλαμβάνει τα εξής:

- α) το ποσό της αρχικής επιμέτρησης της υποχρέωσης από τη μίσθωση,
- β) τυχόν καταβληθέντα μισθώματα, αφαιρουμένων οποιονδήποτε κινήτρων στα συμβόλαια μίσθωσης που ελήφθησαν,
- γ) τυχόν αρχικές άμεσες δαπάνες του μισθωτή, και
- δ) την εκτίμηση του κόστους με το οποίο θα επιβαρυνθεί ο μισθωτής προκειμένου να αποσυναρμολογήσει και να απομακρύνει το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο, να αποκαταστήσει τον χώρο όπου έχει αρχικά τοποθετηθεί ή να επαναφέρει το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο στην κατάσταση στην οποία προβλέπεται από τους όρους και τις προϋποθέσεις της μίσθωσης.

Όσον αφορά τη μεταγενέστερη επιμέτρηση και την αποαναγνώριση, ο Όμιλος και Τράπεζα ακολουθούν τους κανόνες και τη λογιστική πολιτική που ισχύουν και εφαρμόζονται στην κατηγορία παγίων που θα ενσωματωθεί το RoU.

Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις αρχικά επιμετρώνται στην παρούσα αξία των μελλοντικών μισθωμάτων προεξοφλημένα με το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού. Μεταγενέστερα, η υποχρέωση από τη μίσθωση προσαρμόζεται, μεταξύ άλλων, με τους τόκους και τις καταβολές μισθωμάτων, καθώς και με την επίπτωση από τυχόν τροποποιήσεις (που δεν συνιστούν διαφορετική σύμβαση μίσθωσης) της σύμβασης μίσθωσης. Η υποχρέωση της μίσθωσης θα αποαναγνωριστεί όταν εκπληρωθεί, ακυρωθεί, λήξει ή τροποποιηθεί σημαντικά.

Για τις βραχυπρόθεσμες μισθώσεις (διάρκειας 12 μηνών ή μικρότερης) και μισθώσεις περιουσιακών στοιχείων χαμηλής αξίας (κάτω των € 5 χιλ.), ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνωρίζουν ένα έξοδο μίσθωσης με τη σταθερή μέθοδο στη συνολική διάρκεια της μίσθωσης, όπως επιτρέπεται από το Δ.Π.Χ.Α. 16.

Β. Ο Όμιλος ως εκμισθωτής

Λειτουργικές μισθώσεις

Στην περίπτωση που ο Όμιλος ή η Τράπεζα εκμισθώνει πάγια σε τρίτους με συμβάσεις λειτουργικής μίσθωσης, τα πάγια αυτά εμφανίζονται και αποτιμώνται στη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, όπως και τα λοιπά πάγια της ίδιας κατηγορίας. Τα έσοδα μισθωμάτων του Ομίλου και της Τράπεζας αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης με τη σταθερή μέθοδο ή όποια άλλη συστηματική μέθοδο λογιστικοποίησης κρίνεται αποτελεσματικότερη.

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Στις περιπτώσεις που ο Όμιλος ή η Τράπεζα εκμισθώνει ενσώματα πάγια σε τρίτους, για τα οποία συνάπτει συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, η παρούσα αξία των καταβληθέντων μισθωμάτων καταχωρείται ως απαίτηση στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης σε ποσό ίσο με την καθαρή επένδυση στο υπό μίσθωση πάγιο. Η διαφορά μεταξύ της συνολικής απαίτησης και της παρούσας αξίας της απαίτησης καταχωρείται ως μη δεδουλευμένο χρηματοοικονομικό έσοδο. Οι εισπράξεις μισθωμάτων διαχωρίζονται και μειώνουν τη συνολική απαίτηση από μισθώματα, ενώ το αναλογούν έσοδο τόκων αναγνωρίζεται σε δεδουλευμένη βάση στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Πολιτική εν ισχύ πριν την 1 Ιανουαρίου 2019

A. Ο Όμιλος ως μισθωτής

Λειτουργικές μισθώσεις

Οι συμβάσεις μισθώσεων παγίων στοιχείων, από τις οποίες προκύπτει, ότι ο εκμισθωτής διατηρεί ένα σημαντικό μέρος από τους κινδύνους και τα οφέλη, που σχετίζονται με τα μισθωμένα ενσώματα πάγια, καταχωρούνται ως λειτουργικές μισθώσεις. Το μισθωμένο πάγιο δεν καταχωρείται ως στοιχείο ενεργητικού στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου.

Οι πληρωμές, που πραγματοποιούνται για συμβάσεις λειτουργικών μισθώσεων, καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων με την ευθεία μέθοδο στη διάρκεια της λειτουργικής μίσθωσης.

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Μισθώσεις, στις οποίες ο Όμιλος διατηρεί ουσιαστικά το σύνολο από τους κινδύνους και τα οφέλη, που σχετίζονται με τα μισθωμένα πάγια, καταχωρούνται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις.

Στην περίπτωση που ο Όμιλος είναι μισθωτής ενσώματων παγίων μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης, τα μισθωμένα αυτά πάγια αναγνωρίζονται ως ενσώματα πάγια (στην ανάλογη κατηγορία παγίων) και η αντίστοιχη υποχρέωση για καταβολή των μισθωμάτων προς τον εκμισθωτή ως στοιχείο του παθητικού στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης.

Τα ενσώματα μισθωμένα πάγια αρχικά καταχωρούνται στη μικρότερη αξία, μεταξύ της εύλογης αξίας του μισθωμένου παγίου και της παρούσας αξίας των μελλοντικών μισθωμάτων. Τα ιδιοχρησιμοποιούμενα μισθωμένα πάγια αποσβένονται στην ωφέλιμη ζωή του παγίου, εάν είναι μεγαλύτερη από τη διάρκεια της μίσθωσης, μόνο στην περίπτωση όπου εκτιμάται ότι τα μισθωμένα πάγια θα έρθουν στην κυριότητα του Ομίλου στο τέλος της μίσθωσης. Κάθε πληρωμή μισθώματος διαχωρίζεται σε κεφάλαιο και τόκο. Το ποσό του μισθώματος, που αφορά κεφάλαιο, μειώνει την υποχρέωση, ενώ ο τόκος καταχωρείται ως έξοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

Β. Ο Όμιλος ως εκμισθωτής

Λειτουργικές μισθώσεις

Στην περίπτωση που ο Όμιλος ή η Τράπεζα εκμισθώνει πάγια σε τρίτους με συμβάσεις λειτουργικής μίσθωσης, τα πάγια αυτά εμφανίζονται και αποτιμώνται στη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, όπως και τα λοιπά πάγια της ίδιας κατηγορίας. Τα έσοδα μισθωμάτων του Ομίλου και της Τράπεζας αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Στις περιπτώσεις που ο Όμιλος ή η Τράπεζα εκμισθώνει ενσώματα πάγια, για τα οποία συνάπτει συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, η παρούσα αξία των καταβληθέντων μισθωμάτων καταχωρείται ως απαίτηση στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης. Η διαφορά μεταξύ της συνολικής απαίτησης και της παρούσας αξίας της απαίτησης καταχωρείται ως μη δεδουλευμένο χρηματοοικονομικό έσοδο. Οι εισπράξεις μισθωμάτων διαχωρίζονται και μειώνουν τη συνολική απαίτηση από μισθώματα, ενώ το αναλογούν έσοδο τόκων αναγνωρίζεται σε δεδουλευμένη βάση στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Γ. Συμβάσεις πώλησης και επαναμίσθωσης

Μία συναλλαγή πώλησης και επαναμίσθωσης συνεπάγεται την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου και την εν συνεχεία επαναμίσθωση του ίδιου περιουσιακού στοιχείου. Ο λογιστικός χειρισμός μιας συναλλαγής πώλησης και επαναμίσθωσης εξαρτάται από το είδος της σχετικής μίσθωσης.

Αν μία συναλλαγή πώλησης και επαναμίσθωσης καταλήξει σε χρηματοδοτική μίσθωση, οποιαδήποτε θετική διαφορά ανάμεσα στο τίμημα πώλησης του περιουσιακού στοιχείου και στη λογιστική αξία του, δεν θα αναγνωριστεί άμεσα ως έσοδο από τον πωλητή - μισθωτή αλλά ως έσοδο επόμενων χρήσεων, το οποίο θα μεταφέρεται τμηματικά στα αποτελέσματα καθ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης.

Αν μία συναλλαγή πώλησης και επαναμίσθωσης καταλήξει σε λειτουργική μίσθωση και είναι φανερό ότι η συναλλαγή αυτή έχει γίνει στην εύλογη αξία, τότε οποιοδήποτε κέρδος ή ζημία αναγνωρίζεται αμέσως. Αν η τιμή πώλησης του περιουσιακού στοιχείου διαφέρει από την εύλογη αξία του, τότε οποιοδήποτε κέρδος ή ζημία αναγνωρίζεται αμέσως στα αποτελέσματα χρήσης. Εξαιρέση αποτελούν οι περιπτώσεις διαφοροποίησης των μελλοντικών μισθωμάτων. Έτσι, εάν προκύπτει μεν ζημία, η οποία όμως αντισταθμίζεται από οφέλη, που προκύπτουν από χαμηλότερα μελλοντικά μισθώματα, σε σχέση με τις τρέχουσες τιμές, τότε η ζημία αυτή αποσβένεται καθ' όλη την προβλεπόμενη διάρκεια χρήσης του περιουσιακού στοιχείου. Ως εκ τούτου, το κέρδος που θα προκύψει, στην περίπτωση που η τιμή πώλησης του περιουσιακού στοιχείου είναι μεγαλύτερη από την εύλογη αξία του, λόγω αυξημένων μελλοντικών μισθωμάτων, παραμένει ως έσοδο επόμενων περιόδων και αποσβένεται καθ' όλη την προβλεπόμενη διάρκεια χρήσης του περιουσιακού στοιχείου.

2.4.28 Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα

Για τους σκοπούς της κατάστασης ταμειακών ροών, το ταμείο και τα χρηματικά διαθέσιμα ορίζονται ως βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστότητας που είναι άμεσα μετατρέψιμα σε γνωστά ποσά μετρητών και τα οποία υπόκεινται σε μη σημαντικό κίνδυνο αλλαγών της αξία τους.

Το ταμείο και τα χρηματικά διαθέσιμα εμπεριέχουν υπόλοιπα με ληκτότητα μικρότερη των τριών μηνών από την ημέρα απόκτησής τους, όπως μετρητά, μη δεσμευμένα χρηματικά διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα, χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου και απαιτήσεις από Τράπεζες. Οι υποχρεωτικές καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα δεν είναι διαθέσιμες για

χρήση καθημερινών δραστηριοτήτων από τον Όμιλο και την Τράπεζα και συνεπώς δεν συμπεριλαμβάνονται στα υπόλοιπα με ληκτότητα μικρότερη των τριών μηνών.

2.4.29 Προβλέψεις

Πρόβλεψη αναγνωρίζεται όταν:

- α) ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν μία παρούσα υποχρέωση (νομική ή τεκμαιρόμενη), ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος,
- β) είναι πιθανό ότι μία εκροή πόρων θα απαιτηθεί για το διακανονισμό της υποχρέωσης και
- γ) το ποσό της υποχρέωσης μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα.

Εάν δεν πληρείται κάποια από τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις, τότε δεν αναγνωρίζεται πρόβλεψη.

Στην περίπτωση πλήθους όμοιων υποχρεώσεων, η πιθανότητα ότι θα απαιτηθεί εκροή κατά τον διακανονισμό των υποχρεώσεων αυτών, καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των εν λόγω υποχρεώσεων ως μια ενιαία κατηγορία.

Οι προβλέψεις προσμετρώνται στην παρούσα αξία των δαπανών, που αναμένεται να απαιτηθούν για τον διακανονισμό της υποχρέωσης, χρησιμοποιώντας ένα επιτόκιο, που αντανakλά τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς για τη χρονική αξία του χρήματος και τους συναφείς με την υποχρέωση κινδύνους. Η αύξηση της πρόβλεψης λόγω της παρόδου του χρόνου καταχωρείται ως έξοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Το ύψος της πρόβλεψης αποτελεί την καλύτερη εκτίμηση της δαπάνης, που απαιτείται για τον διακανονισμό της υποχρέωσης. Το ποσό της σχηματισμένης πρόβλεψης επανεξετάζεται σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

2.4.30 Συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων είναι συμβόλαια, τα οποία απαιτούν από τον εκδότη να κάνει συγκεκριμένες πληρωμές προς αποζημίωση του κομιστή για ζημία, που έχει υποστεί, επειδή ένας συγκεκριμένος χρεώστης αδυνατεί να προβεί σε πληρωμές όταν πρέπει, σύμφωνα με τους όρους ενός πιστωτικού μέσου. Τέτοια συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων που εκδίδονται από τράπεζες, χρηματοοικονομικά ιδρύματα και άλλους φορείς για λογαριασμό πελατών, ώστε να διασφαλίζονται δάνεια, υπεραναλήψεις και άλλες τραπεζικές εργασίες.

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, την ημέρα που δόθηκε η εγγύηση. Μετά την αρχική καταχώρηση, οι υποχρεώσεις της Τράπεζας στο πλαίσιο τέτοιων συμβολαίων καταχωρούνται στη μεγαλύτερη αξία μεταξύ: α) της αρχικής, μείον τις υπολογισμένες αποσβέσεις, ώστε να αναγνωριστεί με τη σταθερή μέθοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων το έσοδο από προμήθειες, που έχει καταστεί δεδουλευμένο στη διάρκεια του συμβολαίου και β) του ποσού της πρόβλεψης που προσδιορίζεται μέσω του υπολογισμού της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς.

Οποιαδήποτε μεταβολή σε υποχρέωση, που σχετίζεται με εγγυήσεις, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων την περίοδο που προκύπτει.

2.4.31 Παροχές σε εργαζομένους

A. Χρηματοδοτούμενα προγράμματα μετά την έξοδο από την υπηρεσία

Τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα συνταξιοδότησης, που υιοθετούνται από τον Όμιλο και τη Τράπεζα, χρηματοδοτούνται μέσω πληρωμών σε ασφαλιστικές εταιρίες ή σε κοινωνικά ασφαλιστικά ιδρύματα.

Οι υποχρεώσεις του Ομίλου και της Τράπεζας για συνταξιοδότηση σχετίζονται, τόσο με προγράμματα καθορισμένων εισφορών, όσο και με προγράμματα καθορισμένων παροχών.

Τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών περιλαμβάνουν την καταβολή καθορισμένων εισφορών σε Κρατικά Ταμεία (π.χ. Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων), σε ασφαλιστικές εταιρίες, με αποτέλεσμα να μην ανακύπτει νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση του Ομίλου και της Τράπεζας σε περίπτωση που το Κρατικό Ταμείο ή η ασφαλιστική εταιρεία περιέλθει σε αδυναμία καταβολής των προβλεπόμενων παροχών στον ασφαλιζόμενο. Επομένως, τα προγράμματα αυτά καταχωρούνται ως προγράμματα καθορισμένων εισφορών. Οι εργοδοτικές εισφορές που αναλογούν σε κάθε έτος, αναγνωρίζονται και επιβαρύνουν την κατάσταση αποτελεσμάτων στη γραμμή «Έξοδα Προσωπικού».

Τα προγράμματα καθορισμένων παροχών είναι προγράμματα συνταξιοδότησης με βάση τα οποία καταβάλλεται στον εργαζόμενο παροχή ανάλογα με τα χρόνια προϋπηρεσίας, την ηλικία και το μισθό.

Η υποχρέωση που καταχωρείται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, σχετικά με προγράμματα καθορισμένων παροχών, είναι η παρούσα αξία της υποχρέωσης κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, μείον την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος.

Η υποχρέωση των καθορισμένων παροχών υπολογίζεται ετησίως από ανεξάρτητους αναλογιστές με τη μέθοδο «προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας υποχρέωσης» (projected unit credit method).

Αναλογιστικά κέρδη και ζημίες

Τα αναλογιστικά κέρδη/ζημίες αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου και της Τράπεζας κατά τη χρονική περίοδο που αυτά πραγματοποιούνται. Η ανακύκλιση των εν λόγω αναλογιστικών κερδών/ζημιών στην κατάσταση αποτελεσμάτων δεν είναι δυνατή.

Κόστος προϋπηρεσίας

Το κόστος προϋπηρεσίας είναι η μεταβολή στην παρούσα αξία της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών, που προκύπτει από τροποποίηση ή περικοπή προγραμμάτων. Το εν λόγω κόστος αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την περίοδο, που τροποποιείται το πρόγραμμα.

B. Μη χρηματοδοτούμενα προγράμματα μετά την έξοδο από την υπηρεσία

Ο Όμιλος και η Τράπεζα παρέχουν μη χρηματοδοτούμενα προγράμματα στους συνταξιοδοτούμενους υπαλλήλους. Η θεμελίωση δικαιώματος συμμετοχής σε αυτά τα προγράμματα βασίζεται συνήθως στα χρόνια προϋπηρεσίας του υπαλλήλου μέχρι την συνταξιοδότησή του και στη συμπλήρωση ενός κατώτερου αριθμού ετών προϋπηρεσίας.

Τα αναμενόμενα κόστη αυτών των προγραμμάτων λογιστικοποιούνται, εφαρμόζοντας μεθοδολογία παρόμοια με αυτή που χρησιμοποιείται στα χρηματοδοτούμενα προγράμματα καθορισμένων παροχών. Αυτές οι υποχρεώσεις αποτιμώνται σε

ετήσια βάση από ανεξάρτητους αναλογιστές.

2.4.32 Φόρος εισοδήματος

Φόρος εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος αντιπροσωπεύει το άθροισμα του τρέχοντος φόρου και του αναβαλλόμενου φόρου.

Τρέχων φόρος

Ο φόρος που αναμένεται να καταβληθεί άμεσα, βασίζεται στο φορολογητέο κέρδος της χρήσης. Το φορολογητέο κέρδος διαφέρει από το (τη) «κέρδος/ ζημία προ φόρων», όπως αναφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω εσόδων ή εξόδων που φορολογούνται ή εκπίπτουν σε άλλα έτη και εσόδων ή εξόδων που δεν θα φορολογηθούν ή εκπεστούν ποτέ. Ο τρέχων φόρος της Τράπεζας υπολογίζεται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που έχουν θεσπιστεί ή εφαρμοσθεί ουσιαστικά μέχρι το τέλος της περιόδου αναφοράς.

Αναβαλλόμενη φορολογία

Ο αναβαλλόμενος φόρος αναγνωρίζεται σε προσωρινές διαφορές μεταξύ των λογιστικών αξιών των απαιτήσεων και υποχρεώσεων στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης και στις αντίστοιχες φορολογικές βάσεις που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό του φορολογητέου κέρδους.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις αναγνωρίζονται γενικά για όλες τις εκπεστές προσωρινές διαφορές στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρχουν διαθέσιμα φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων οι εν λόγω εκπεστές προσωρινές διαφορές θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Τέτοιες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις δεν αναγνωρίζονται, εάν η προσωρινή διαφορά προκύπτει κατά την αρχική αναγνώριση των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων (εκτός από συνενώσεις επιχειρήσεων) σε συναλλαγή που δεν επηρεάζει ούτε το φορολογητέο ούτε και το λογιστικό κέρδος.

Επιπλέον, δεν αναγνωρίζονται αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις, αν η προσωρινή διαφορά προκύπτει κατά την αρχική αναγνώριση υπεραξίας.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις αναγνωρίζονται για φορολογητέες προσωρινές διαφορές που σχετίζονται με επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς επιχειρήσεις και συμμετοχές σε κοινοπραξίες, εκτός εάν ο Όμιλος και η Τράπεζα είναι σε θέση να ελέγξουν την αναστροφή της προσωρινής διαφοράς της οποίας όμως η αναστροφή δεν είναι πιθανή στο άμεσο μέλλον.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που προκύπτουν από εκπεστές προσωρινές διαφορές που σχετίζονται με τις ανωτέρω επενδύσεις και συμμετοχές, αναγνωρίζονται μόνο στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων θα χρησιμοποιηθούν τα οφέλη από τις προσωρινές διαφορές και αναμένεται να αναστραφούν στο ορατό μέλλον.

Η λογιστική αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων επανεξετάζεται στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς και μειώνεται στο βαθμό που δεν είναι πλέον πιθανό ότι τα φορολογητέα κέρδη θα είναι επαρκή για την ανάκτηση του συνόλου ή μέρους της απαίτησης.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις επιμετρώνται με τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές

στην περίοδο κατά την οποία η υποχρέωση τακτοποιείται ή η απαίτηση λαμβάνει χώρα με βάση τους φορολογικούς συντελεστές (και τους φορολογικούς νόμους) που έχουν θεσπιστεί ή εφαρμοσθεί μέχρι το τέλος της περιόδου αναφοράς.

Η επιμέτρηση των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και απαιτήσεων αντανακλά τις φορολογικές συνέπειες που θα προέκυπταν από τον τρόπο με τον οποίο ο Όμιλος και η Τράπεζα αναμένουν στο τέλος της περιόδου αναφοράς να ανακτήσουν ή να τακτοποιήσουν τη λογιστική αξία των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων του.

Για σκοπούς επιμέτρησης των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και απαιτήσεων για επενδύσεις σε ακίνητα, οι οποίες επιμετρώνται σε εύλογη αξία, θεωρείται ότι οι λογιστικές αξίες των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων ανακτώνται εξ ολοκλήρου μέσω πώλησης, εκτός αν αυτό δεν ισχύει. Αυτό συμβαίνει, όταν το επενδυτικό ακίνητο αποσβένεται και ανήκει σε επιχειρηματικό μοντέλο που έχει στόχο να αναλώσει όλα τα οικονομικά οφέλη που απορρέουν από αυτό το ακίνητο σταδιακά και όχι μέσω πώλησης. Η Διοίκηση επανεξέτασε το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ακίνητα της Τράπεζας και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι κανένα από τα επενδυτικά ακίνητα της Τράπεζας δεν ανήκει σε επιχειρηματικό μοντέλο του οποίου σκοπός είναι να αναλώσει όλα τα οικονομικά οφέλη σταδιακά, παρά μέσω πώλησης. Ως εκ τούτου, η Διοίκηση διαπίστωσε ότι το τεκμήριο «πώλησης» που καθορίζεται στις τροποποιήσεις του Δ.Λ.Π. 12 «Φόροι Εισοδήματος» δεν αντικρούεται. Κατά συνέπεια, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν αναγνωρίσει αναβαλλόμενους φόρους επί των μεταβολών στην εύλογη αξία των επενδυτικών ακινήτων, καθώς υπόκειται σε φόρο εισοδήματος επί των μεταβολών της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα κατά τη διάθεσή τους.

Τρέχων και Αναβαλλόμενος Φόρος χρήσης

Ο τρέχων και ο αναβαλλόμενος φόρος αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, εκτός αν σχετίζονται με στοιχεία που αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα ή απευθείας στα ίδια κεφάλαια, όπου στην περίπτωση αυτή, ο τρέχων και ο αναβαλλόμενος φόρος αναγνωρίζονται, επίσης, στα λοιπά συνολικά έσοδα ή στα ίδια κεφάλαια, αντίστοιχα. Όπου ο τρέχων φόρος ή ο αναβαλλόμενος φόρος προκύπτουν από τον αρχικό λογιστικό χειρισμό για συνένωση επιχειρήσεων, η φορολογική επίδραση συμπεριλαμβάνεται στον λογιστικό χειρισμό γι' αυτή τη συνένωση.

2.4.33 Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους, υβριδικά κεφάλαια και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

Αρχική αναγνώριση

Οι υποχρεώσεις από έκδοση πιστωτικών τίτλων, υβριδικών κεφαλαίων και λοιπών δανειακών κεφαλαίων λογιστικοποιούνται αρχικά στην εύλογη αξία τους (έσοδο από την έκδοσή τους, μείον τα πραγματοποιηθέντα έξοδα έκδοσής τους).

Μεταγενέστερη Επιμέτρηση

Μετά την αρχική αναγνώριση, οι πιστωτικοί τίτλοι και τα δανειακά κεφάλαια λογιστικοποιούνται στο αποσβεσμένο κόστος. Όποια διαφορά, μεταξύ του εσόδου από την έκδοση (μείον το κόστος έκδοσης) και της αξίας αποπληρωμής, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα για όλη τη διάρκεια των τίτλων με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Οι υποχρεώσεις από τίτλους και δανειακά κεφάλαια του Ομίλου και της Τράπεζας περιλαμβάνουν μεσοπρόθεσμους τίτλους («EMTN»), ομολογιακά δάνεια από τιτλοποιήσεις δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος, υβριδικά κεφάλαια και κεφάλαια μειωμένης εξασφάλισης.

Εάν ο Όμιλος και η Τράπεζα εξαγοράσουν τους δανειακούς τίτλους που έχουν εκδώσει, τότε οι τίτλοι ή τα κεφάλαια αποαναγνωρίζονται από την κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας της

υποχρέωσης και της αναμενόμενης εκταμίευσης καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.4.34 Λοιπές χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος

Οι λοιπές χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις όπως οι καταθέσεις τραπεζών και πελατών καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία και μεταγενέστερα επιμετρώνται στην αποσβεσμένη αξία τους.

2.4.35 Τιτλοποιήσεις

Ο Όμιλος και η Τράπεζα τιτλοποιούν περιουσιακά στοιχεία ενεργητικού. Τα στοιχεία αυτά αγοράζονται από εταιρείες ειδικού σκοπού, οι οποίες εν συνεχεία εκδίδουν ομόλογα σε επενδυτές. Ο Όμιλος ενοποιεί τις εταιρείες ειδικού σκοπού, εάν ασκεί έλεγχο ή έχει διακρατήσει σημαντικό μέρος των κινδύνων τους. Στην περίπτωση αυτή, τα ομόλογα που εκδίδονται για το σκοπό της τιτλοποίησης περιουσιακών στοιχείων ενεργητικού εμφανίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης στο απόσβεσμένο κόστος τους, εκτός εάν οι εκδοθέντες τίτλοι ιδιοκατέχονται.

2.4.36 Μετοχικό κεφάλαιο και ίδιες μετοχές

Τα έξοδα αυξήσεως μετοχικού κεφαλαίου καταχωρούνται αφαιρετικά των Ιδίων Κεφαλαίων.

Τα μερίσματα, που αναλογούν στις κοινές μετοχές, αναγνωρίζονται ως υποχρέωση κατά την περίοδο, στην οποία εγκρίνονται από την Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας. Τυχόν προμερίσματα αναγνωρίζονται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας, όταν εγκριθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Το κόστος απόκτησης ιδίων μετοχών, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων απόκτησής τους, εμφανίζεται αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων, μέχρι την ακύρωση ή την πώλησή τους. Τα κέρδη/ζημίες από την πώληση των ιδίων μετοχών συμπεριλαμβάνονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια. Ο αριθμός των ιδίων μετοχών, που κατέχονται από τον Όμιλο, δεν μειώνει τον αριθμό των μετοχών, που βρίσκονται σε κυκλοφορία. Οι ίδιες μετοχές, που κατέχονται από την Τράπεζα δεν ενσωματώνουν δικαίωμα είσπραξης μερίσματος. Οι ειδικές διατάξεις βάσει των οποίων δεν επιτρέπεται η αγορά ιδίων μετοχών αναφέρονται στη Σημείωση 40.

2.4.37 Συναλλαγές συνδεδεμένων μερών

Ως συνδεδεμένα μέρη στον Όμιλο και στην Τράπεζα νοούνται:

- α) τα μέλη Δ.Σ. και της Εκτελεστικής Επιτροπής Ομίλου, ο Επικεφαλής του Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου, η Επικεφαλής της Κανονιστικής Συμμόρφωσης του Ομίλου, καθώς και οι Διευθύνοντες Σύμβουλοι των σημαντικών θυγατρικών του Ομίλου, συλλογικά οι κατέχοντες καίριες Διοικητικές Θέσεις,
- β) τα οικογενειακά μέλη των προσώπων που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις,
- γ) οι εταιρείες οι οποίες συναλλάσσονται με την Τράπεζα, εφόσον η συνολική συμμετοχή σε αυτές (των προσώπων που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις καθώς και των οικογενειακών μελών τους) υπερβαίνει αθροιστικά το 20%,
- δ) οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας,
- ε) οι συγγενείς εταιρείες της Τράπεζας και

στ) οι κοινοπραξίες της Τράπεζας και

ζ) το ΤΧΣ, που οι κοινές μετοχές που κατέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας παρέχουν τα ειδικά δικαιώματα του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Όλες οι συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη διέπονται από τους συνήθεις όρους και συνθήκες αγοράς.

2.4.38 Υπηρεσίες θεματοφυλακής

Ο Όμιλος και η Τράπεζα παρέχουν υπηρεσίες θεματοφυλακής προς τρίτους για πλήθος χρηματοοικονομικών προϊόντων. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν διαδικασίες όπως φύλαξη αξιών, εκκαθάριση και διακανονισμό χρηματιστηριακών συναλλαγών επί αξιών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, διενέργεια εταιρικών πράξεων, είσπραξη εισοδήματος κτλ, για λογαριασμό ιδιωτών, εταιρειών και θεσμικών επενδυτών. Ο Όμιλος λαμβάνει έσοδα προμηθειών για την παροχή αυτών των υπηρεσιών. Τα προϊόντα θεματοφυλακής δεν αποτελούν στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου και δεν αναγνωρίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες ενέχουν μόνο λειτουργικούς κινδύνους, καθώς ο Όμιλος δεν παρέχει καμία εγγύηση για τις συγκεκριμένες επενδύσεις και συνεπώς δεν εκτίθενται σε πιστωτικό κίνδυνο.

2.4.39 Σύνταξη οικονομικών αναφορών ανά τομέα δραστηριότητας

Ο Διευθύνων Σύμβουλος, υποστηριζόμενος από τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ομίλου, θεωρείται ως ο Επικεφαλής Λήψης Επιχειρηματικών Αποφάσεων του Ομίλου για σκοπούς καθορισμού των επιχειρηματικών τομέων δραστηριότητας που παρακολουθούνται. Όλες οι διεταιρικές συναλλαγές μεταξύ των επιχειρηματικών τομέων διεξάγονται σε όρους αγοράς και οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα μεταξύ των τομέων απαλείφονται εντός του εκάστοτε τομέα.

2.4.40 Συμφηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις συμφηφίζονται και το καθαρό ποσό παρουσιάζεται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, όταν και μόνο όταν, ο Όμιλος έχει ένα νομικά ισχυρό δικαίωμα συμφηφισμού των αναγνωρισμένων ποσών και προτίθεται να διακανονίσει το καθαρό ποσό ή να αναγνωρίσει την απαίτηση και να διακανονίσει την υποχρέωση ταυτόχρονα.

3 Σημαντικές λογιστικές παραδοχές και βασικές πηγές επιμέτρησης της αβεβαιότητας

Κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου, οι οποίες περιγράφονται στη Σημείωση 2, απαιτείται από την Διοίκηση να κάνει κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές σχετικά με τη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που δεν είναι άμεσα εμφανή από άλλες πηγές. Οι εκτιμήσεις και οι σχετικές παραδοχές βασίζονται στην ιστορική εμπειρία και σε άλλους παράγοντες που θεωρούνται σχετικοί και επανεξετάζονται σε συνεχή βάση. Τα πραγματικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν από αυτές τις εκτιμήσεις.

Ο Όμιλος πιστεύει ότι οι κρίσεις, οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται στην κατάρτιση ενοποιημένων και ατομικών οικονομικών καταστάσεων είναι κατάλληλες.

3.1 Σημαντικές κρίσεις κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου

Ακολουθούν οι σημαντικές κρίσεις, πέραν εκείνων που αφορούν εκτιμήσεις (οι οποίες αναφέρονται διακριτά κατωτέρω),

της Διοίκησης κατά τη διαδικασία εφαρμογής των λογιστικών αρχών του Ομίλου, οι οποίες έχουν τη σημαντικότερη επίδραση στα ποσά που αναγνωρίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR): Ο Όμιλος και η Τράπεζα αξιολογούν κατά πόσο έχει πραγματοποιηθεί μια σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου που υπόκειται σε πρόβλεψη απομείωσης, βασιζόμενοι σε ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια τα οποία περιλαμβάνουν σημαντικές κρίσεις της Διοίκησης. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα κριτήρια που εφαρμόζονται σχετική είναι η Σημείωση 4.2.

Τμηματοποίηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου: Ο Όμιλος και η Τράπεζα κατατάσσουν τα ανοίγματα τους με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, τόσο για την εκτίμηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου (SICR) όσο και για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης των δανείων σε συλλογική βάση. Οι διαφορετικές κατηγορίες αποσκοπούν στο να εντοπίσουν τόσο τις διαφορές στις πιθανότητες αθέτησης (PDs) όσο και στα ποσοστά ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης. Η ομαδοποίηση των ανοιγμάτων επανεξετάζεται σε τριμηνιαία βάση, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ομάδες παραμένουν ομοιογενείς ως προς την ανταπόκριση τους στα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου που έχουν εντοπιστεί.

Επιλογή και προσαρμογή των μοντέλων αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς (ECL) της Τράπεζας: Ο Όμιλος και η Τράπεζα χρησιμοποιούν διάφορα μοντέλα για την εκτίμηση της πρόβλεψης απομείωσης. Κρίση εφαρμόζεται για τον εντοπισμό του καταλληλότερου μοντέλου για κάθε είδος περιουσιακού στοιχείου, καθώς και για τον προσδιορισμό των παραδοχών που χρησιμοποιούνται σε αυτά τα μοντέλα. Η πολυπλοκότητα των μοντέλων, καθώς και η εξάρτηση από παραδοχές οι οποίες έχουν παραχθεί από άλλα μοντέλα, είναι υψηλού βαθμού και συνεπώς τυχόν αλλαγές στις παραδοχές και τα δεδομένα (π.χ. εσωτερικές αξιολογήσεις πιστοληπτικής διαβάθμισης, υποδείγματα συμπεριφοράς κλπ.), καθώς και νέα ή αναθεωρημένα μοντέλα, ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά την πρόβλεψη απομείωσης. Τα μοντέλα διέπονται από το Πλαίσιο διαχείρισης και διακυβέρνησης μοντέλων της Τράπεζας και επικυρώνονται από τη Μονάδα Επικύρωσης Μοντέλων της Τράπεζας («MVU»), η οποία είναι ανεξάρτητη από τη διαδικασία ανάπτυξης μοντέλων. Η Μονάδα MVU αναφέρεται απευθείας στον Chief Risk Officer («CRO»). Για περισσότερες πληροφορίες, σχετική είναι η Σημείωση 4.2.

Αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης (ΑΦΑ): Η Διοίκηση αξιολογεί την ανακτησιμότητα της ΑΦΑ του Ομίλου και της Τράπεζας σε κάθε περίοδο αναφοράς. Η αναγνώριση της ΑΦΑ βασίζεται στην αξιολόγηση της Διοίκησης αναφορικά με την πιθανότητα εμφάνισης και την επάρκεια μελλοντικών φορολογητέων κερδών, μελλοντικών αντιλογισμούς υφιστάμενων φορολογητέων προσωρινών διαφορών και τις εν ισχύ στρατηγικές φορολογικού σχεδιασμού. Στην περίπτωση της έλλειψης ιστορικότητας φορολογητέων κερδών, οι πλέον σημαντικές κρίσεις αφορούν στην αναμενόμενη μελλοντική κερδοφορία και στη δυνατότητα εφαρμογής του στρατηγικού φορολογικού σχεδιασμού. Η προαναφερόμενη αξιολόγηση πραγματοποιείται είτε με την εφαρμογή της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας που σχετίζεται με τον συμψηφισμό των φορολογικών ζημιών εις νέο με κέρδη που παράγονται σε μελλοντικές περιόδους (π.χ. πέντε έτη) είτε με το άρθρο 27Α του Ν. 4172/2013 (νόμος περί αναβαλλόμενης φορολογικής ζημιάς), όπως ισχύει, το οποίο επιτρέπει στα πιστωτικά ιδρύματα, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, και από το 2017 και μετά, να μετατρέπουν τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που προκύπτουν από: α) τις ζημίες τις προερχόμενες από το PSI, β) τις σωρευμένες προβλέψεις για πιστωτικές ζημίες που αναγνωρίστηκαν στις 30 Ιουνίου 2015 γ) τις ζημίες από την οριστική διαγραφή ή τη διάθεση δανείων και δ) τις λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε τελικές διαγραφές και ζημίες από πωλήσεις, σε απαίτηση (Φορολογική πίστωση) από το Ελληνικό Δημόσιο. Για περισσότερες πληροφορίες, σχετική είναι η Σημείωση 35.

Αποτίμηση επενδυτικών ακινήτων και αποθεμάτων της Τράπεζας: Η λογιστική αξία των επενδυτικών ακινήτων και η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των αποθεμάτων προσδιορίζονται στην εύλογη αξία τους. Η εύλογη αξία εκτιμάται σε ετήσια

βάση από ανεξάρτητους επαγγελματίες εκτιμητές για το σύνολο των ακινήτων σημαντικής αξίας και για δείγμα για τα ακίνητα μη σημαντικής αξίας. Η Τράπεζα ορίζει ένα ακίνητο ως σημαντικής αξίας αν η λογιστική του αξία υπερβαίνει τα € 5 εκατ. Η εύλογη αξία των ακινήτων που δεν αξιολογούνται από ανεξάρτητους εκτιμητές προσδιορίζεται από την Τράπεζα χρησιμοποιώντας τεχνικές αναγωγής. Εάν η Τράπεζα εφάρμοζε διαφορετικό κατώτατο όριο για τον προσδιορισμό των ακινήτων σημαντικής αξίας ή διαφορετική τεχνική αναγωγής σε ακίνητα μη σημαντικής αξίας, η λογιστική αξία των εν λόγω ακινήτων μπορεί να ήταν σημαντικά διαφορετική.

Αξιολόγηση απομείωσης συμμετοχικών τίτλων της Τράπεζας σε εταιρείες του Ομίλου: Η Τράπεζα αξιολογεί για απομείωση την αξία των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις της, όπως περιγράφεται στη Σημείωση 2.4.7. Η Τράπεζα διενεργεί την αξιολόγηση της βάσει συγκεκριμένων δεικτών (π.χ. κεφαλαιοποίηση αγοράς, πολλαπλάσια κλπ.) και κατώτατα όρια, τα οποία η Διοίκηση πιστεύει ότι είναι εύλογα και υποστηρικτικά στο υπάρχον περιβάλλον της αγοράς. Ωστόσο, εάν είχαν εφαρμοστεί άλλα κριτήρια ή κατώτατα όρια, τα συμπεράσματα και η επιμέτρηση της αξιολόγησης για απομείωση θα ήταν διαφορετικά.

3.2 Βασικές πηγές εκτίμησης της αβεβαιότητας

Οι ακόλουθες είναι βασικές εκτιμήσεις που η Διοίκηση έχει χρησιμοποιήσει κατά τη διαδικασία εφαρμογής των λογιστικών πολιτικών του Ομίλου και οι οποίες έχουν τη σημαντικότερη επίδραση στα ποσά που αναγνωρίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Προσδιορισμός σεναρίων, σταθμίσεων κάθε σεναρίου και των μακροοικονομικών παραγόντων: Για να επιτευχθεί ο στόχος της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, ο Όμιλος και η Τράπεζα αξιολογούν μια σειρά πιθανών αποτελεσμάτων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Δ.Π.Χ.Α. 9, εφαρμόζοντας τρία μακροοικονομικά σενάρια, δηλαδή το βασικό, το δυσμενές και το αισιόδοξο, με τρόπο που εξασφαλίζει ένα αμερόληπτο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων αποτέλεσμα. Κάθε ένα από τα προαναφερθέντα σενάρια βασίζεται στο ενδεδειγμένο μοντέλο μακροοικονομικής πρόβλεψης της Τράπεζας και στις παραδοχές της Διοίκησης σχετικά με τις μελλοντικές οικονομικές συνθήκες, όπως αυτές αποτυπώνονται στους μακροοικονομικούς παράγοντες, τους παράγοντες που σχετίζονται με τις συνθήκες της αγοράς καθώς και με τυχόν άλλους παράγοντες. Τυχόν μεταβολές στα σενάρια και τις σταθμίσεις αυτών, μεταβολές στο σύνολο μακροοικονομικών μεταβλητών αλλά και στις παραδοχές των συγκεκριμένων μεταβλητών, θα είχαν επίδραση στο ποσό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς.

Εκτίμηση παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ECL) σε συλλογική βάση: Οι υπολογισμοί αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς βασίζονται σε μια σειρά από παραμέτρους όπως, έκθεση κατά την αθέτηση («EAD»), πιθανότητα αθέτησης («PD»), ζημιά δεδομένης της αθέτησης («LGD»), συντελεστή μετατροπής («CCF»), κλπ., οι οποίες ενσωματώνουν την άποψη της Διοίκησης για τις μελλοντικές συνθήκες. Ο Όμιλος και η Τράπεζα καθορίζουν α) τις συνδέσεις μεταξύ των μακροοικονομικών σεναρίων και των οικονομικών δεδομένων, όπως τα επίπεδα ανεργίας και τις αξίες των εξασφαλίσεων, καθώς και β) τις επιδράσεις αυτών στις παραμέτρους κινδύνου. Τα μοντέλα πρόβλεψης κινδύνου ενσωματώνουν έναν αριθμό μεταβλητών, όπως το ΑΕΠ, την ανεργία κλπ, οι οποίες χρησιμοποιούνται ως ανεξάρτητες μεταβλητές έτσι ώστε η προβλεπτική ικανότητα των μοντέλων να είναι η βέλτιστη δυνατή.

Στη Σημείωση 4.2 περιλαμβάνονται περισσότερες λεπτομέρειες, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης ευαισθησίας του ECL σε αλλαγές στις εκτιμώμενες μελλοντικές πληροφορίες.

Αξιολόγηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ECL) σε ατομική βάση: Για τα δάνεια που αξιολογούνται για απομείωση αξίας σε ατομική βάση, ο Όμιλος και η Τράπεζα λαμβάνουν υπόψη όλα τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία κατά περίπτωση και η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθορίζεται χρησιμοποιώντας την μέθοδο

προεξόφλησης ταμειακών ροών. Οι αναμενόμενες ταμειακές ροές βασίζονται στις εκτιμήσεις της Διοίκησης κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, αντανακλώντας λογικές και τεκμηριωμένες παραδοχές και προβλέψεις για μελλοντικές ανακτήσεις βάσει διαφόρων παραγόντων, όπως επιχειρηματικά σχέδια και διαθέσιμες ταμειακές ροές, ρευστοποίηση εξασφαλίσεων σε περιπτώσεις όπου είναι πιθανό ότι η ανάκτηση του ανεξόφλητου ποσού θα περιλαμβάνει ρευστοποίηση εξασφαλίσεων, την εύλογη αξία της εξασφάλισης την χρονική στιγμή της αναμενόμενης ρευστοποίησης, τα κόστη απόκτησης και πώλησης της εξασφάλισης κ.λπ. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές είναι πολύ ευαίσθητες στις παραδοχές που χρησιμοποιούνται κατά την εκτίμηση τους. Θα μπορούσε να υπάρξει ένα ευρύτερο φάσμα πιθανών παραδοχών για κάθε ατομική αξιολόγηση δανειακής έκθεσης. Κατά συνέπεια, δεν είναι εφικτό να ποσοτικοποιηθούν τα εύρη των δυνητικών αποτελεσμάτων για αυτό το είδος αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, λόγω της ποικίλης φύσης και των συνθηκών που σχετίζονται με αυτές τις παραδοχές και του ευρέος φάσματος των αβεβαιοτήτων που τις αφορούν.

Αποτίμηση στην εύλογη αξία της ακίνητης περιουσίας: Η εύλογη αξία των ακινήτων καθορίζεται με βάση τις τρέχουσες τιμές στην αγορά παρόμοιων ακινήτων προσαρμοσμένες ανάλογα με την κατάσταση και την τοποθεσία του ακινήτου ή με βάση πρόσφατες αγοραπωλησίες που έχουν υλοποιηθεί και αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες. Οι τεχνικές προεξόφλησης ταμειακών ροών μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας όταν δεν έχουν πραγματοποιηθεί πρόσφατες συναλλαγές, χρησιμοποιώντας τις τρέχουσες παραδοχές της αγοράς, όπως τα ενοίκια της αγοράς και τα επιτόκια. Οι υπολογισμοί της εύλογης αξίας διενεργούνται από ανεξάρτητους επαγγελματίες εκτιμητές με τα κατάλληλα προσόντα, οι οποίοι αξιολογούν πληροφορίες από διάφορες πηγές, όπως: α) τις τρέχουσες τιμές σε μια ενεργό αγορά για ακίνητα διαφορετικής φύσης, κατάστασης ή τοποθεσίας (ή με διαφορετικές συμβάσεις μίσθωσης ή άλλων συμβολαίων), προσαρμοσμένες ώστε να αντανακλούν αυτές τις διαφορές, β) τις πρόσφατες τιμές παρόμοιων ακινήτων σε λιγότερο ενεργές αγορές, με προσαρμογές που να αντανακλούν τυχόν μεταβολές των οικονομικών συνθηκών από την ημερομηνία των συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν σε αυτές τις τιμές και γ) τις προβλέψεις προεξόφλησης ταμειακών ροών με βάση αξιόπιστες εκτιμήσεις των μελλοντικών ταμειακών ροών, που προκύπτουν από τους όρους των υφιστάμενων συμβάσεων μίσθωσης και άλλων συμβάσεων και (όπου είναι δυνατόν) από εξωτερικά αποδεικτικά στοιχεία, όπως τρέχοντα ενοίκια αγοράς για παρόμοια ακίνητα στην ίδια τοποθεσία και κατάσταση και χρησιμοποιώντας προεξοφλητικά επιτόκια που αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες αξιολογήσεις της αγοράς για την αβεβαιότητα ως προς το ύψος και το χρονοδιάγραμμα των ταμειακών ροών. Η αποτίμηση σε εύλογη αξία των ακινήτων έχει μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας, με ένα ευρύ φάσμα πιθανών αποτελεσμάτων σε όλους τους τύπους ακινήτων (δηλαδή σημαντικής αξίας, ακίνητα προκύπτοντα από δειγματοληψία ή από αναγωγή λόγω μη σημαντικής αξίας), επομένως δεν είναι εφικτό να ποσοτικοποιηθούν τα εύρη των δυνητικών αποτελεσμάτων λόγω μεταβολών των διαφόρων παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν στον υπολογισμό.

4 Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων

4.1 Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων

Η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων αποτελεί τον κύριο παράγοντα του Πλαισίου Διαχείρισης Κινδύνων, προκειμένου ο Όμιλος και η Τράπεζα να εξασφαλίζουν βιώσιμες αποδόσεις για τους μετόχους τους. Η Διοίκηση διαθέτει σημαντικούς πόρους για τη συνεχή αναβάθμιση των πολιτικών, διαδικασιών, μεθόδων και υποδομών, ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και τις οδηγίες της Επιτροπής της Βασιλείας για την Εποπτεία του Τραπεζικού Συστήματος. Η αναγνώριση και διαχείριση των κινδύνων που απορρέουν από τις δραστηριότητες του Ομίλου και της Τράπεζας αποτελεί προτεραιότητα για τον σχεδιασμό της επιχειρηματικής στρατηγικής της. Για τον σκοπό αυτό, έχει διαμορφωθεί ένα πλαίσιο για τη συνετή διαχείριση των κινδύνων.

Η Διοίκηση έχει υιοθετήσει πρακτικές σχετικά με τη διακυβέρνηση της διαχείρισης κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές οδηγίες και κανονιστικές απαιτήσεις όπως έχουν τεθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία του Τραπεζικού Συστήματος, την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή (ΕΤΑ), την Ευρωπαϊκή Κεντρική Αρχή, την Τράπεζα της Ελλάδος και την Ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ), συμπεριλαμβανομένων και όλων των αποφάσεων των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τις θυγατρικές εταιρίες του Ομίλου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) είναι επιφορτισμένο με την ευθύνη της κατάρτισης και επίβλεψης του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων. Το Δ.Σ. διασφαλίζει την κατάρτιση ενός κατάλληλου πλαισίου διαχείρισης κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών και της στρατηγικής, θέτοντας αποδεκτά όρια κινδύνου και διαμορφώνοντας παράλληλα ένα κατάλληλο εσωτερικό περιβάλλον, ώστε κάθε εργαζόμενος του Ομίλου και της Τράπεζας να γνωρίζει τη φύση των κινδύνων που συνδέονται με την άσκηση των καθηκόντων του. Ειδικότερα, το Δ.Σ. έχει συστήσει την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων με πρωταρχικό ρόλο την επίβλεψη της διαχείρισης των κινδύνων σε επίπεδο Ομίλου.

Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (ΕΔΚ) είναι υπεύθυνη για την άσκηση των καθηκόντων της με γνώμονα την υποβοήθηση του έργου του Διοικητικού Συμβουλίου ως προς τα εξής:

- ύπαρξη κατάλληλης στρατηγικής για τους κινδύνους που αναλαμβάνονται, προσδιορισμός ορίων καθώς και του επιπέδου διάθεσης ανάληψης κινδύνου, όπως επίσης και η επίβλεψη της εφαρμογής των ανωτέρω,
- καθιέρωση αρχών και κανόνων που διέπουν τη διαδικασία διαχείρισης κινδύνων ως προς τον εντοπισμό, την αξιολόγηση, την επιμέτρηση, την παρακολούθηση, τον έλεγχο και τον περιορισμό των κινδύνων,
- κατάρτιση του εσωτερικού συστήματος διαχείρισης κινδύνων και ενσωμάτωση των κατάλληλων πολιτικών διαχείρισης κινδύνων στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων,
- συμμόρφωση του Ομίλου και της Τράπεζας, μέσω αυστηρών και αξιόπιστων διαδικασιών, με τις απαιτήσεις του θεσμικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία διαχείρισης κινδύνων.

Επιπλέον, η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων παρακολουθεί την ανεξαρτησία, την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου.

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων συστάθηκε με απόφαση του Δ.Σ. σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΠΔΤΕ 2577/9.3.2006. Η ΕΔΚ αποτελείται από μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. που διαθέτουν τις κατάλληλες γνώσεις, ικανότητες και εξειδίκευση, ώστε να κατανοούν και να παρακολουθούν την στρατηγική διαχείρισης κινδύνων του ιδρύματος. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται από το Δ.Σ. και οφείλει να διαθέτει σημαντική εμπειρία στην εμπορική τραπεζική, και κατά προτίμηση στη διαχείριση κινδύνων και κεφαλαιακών απαιτήσεων, καθώς και εξοικείωση με το τοπικό και διεθνές κανονιστικό πλαίσιο.

Ο εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) συμμετέχει στη σύνθεση της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων με πλήρη δικαιώματα ψήφου. Παρίστανται επίσης παρατηρητές από το Monitoring Trustee.

Αποστολή της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων είναι:

- να μεριμνά ώστε ο Όμιλος και η Τράπεζα να διαθέτουν σαφώς ορισμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων και διάθεσης ανάληψης κινδύνων. Η διάθεση ανάληψης κινδύνων του Ομίλου και της Τράπεζας θα πρέπει να διαρθρώνεται μέσα από μία σειρά ποσοτικών και ποιοτικών θέσεων για συγκεκριμένες κατηγορίες κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων ειδικών αποδεκτών επιπέδων (ανά χαρτοφυλάκιο, τομέα, γεωγραφική περιοχή, φερεγγυότητα, κ.λπ.),

- να διασφαλίζει την αποτελεσματική κάλυψη όλων των ειδών κινδύνου (συμπεριλαμβανομένου και του λειτουργικού κινδύνου) που συνδέονται με τη δραστηριότητα του Ομίλου και της Τράπεζας,
- να διασφαλίζει ότι η διάθεση ανάληψης κινδύνου του Ομίλου και της Τράπεζας επικοινωνείται με σαφήνεια σε όλη την Τράπεζα και τις θυγατρικές της και ότι αποτελεί τη βάση διαμόρφωσης των πολιτικών διαχείρισης κινδύνων και των ορίων κινδύνου, σε επίπεδο Ομίλου και Τράπεζας,
- να διασφαλίζει τον ενοποιημένο έλεγχο διαχείρισης κινδύνων, την εξειδικευμένη αντιμετώπισή τους και τον αναγκαίο συντονισμό σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου.

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων συνέρχεται με πρόσκληση του Προέδρου της οποτεδήποτε κρίνεται απαραίτητο για την επίτευξη της αποστολής της, και σε κάθε περίπτωση τουλάχιστον μία (1) φορά τον μήνα. Τα μέλη της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων έχουν δικαίωμα να ζητήσουν γραπτώς τη σύγκληση της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων για τη συζήτηση συγκεκριμένων θεμάτων.

Διαχείριση Κινδύνων Ομίλου

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου είναι ανεξάρτητη από τις υπόλοιπες μονάδες του Ομίλου και της Τράπεζας, οι οποίες προβαίνουν σε δραστηριότητες που παράγουν έσοδο ή/και είναι υπεύθυνες για τη διενέργεια συναλλαγών. Η μονάδα αυτή έχει αρμοδιότητες Διαχείρισης Κινδύνων και Ελέγχου Πιστωτικού Κινδύνου σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2577/09.03.2006 και τον Ν. 4261/2014.

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου είναι υπεύθυνη για τον σχεδιασμό, την κατάρτιση και την εφαρμογή των πολιτικών του Ομίλου και της Τράπεζας που αφορούν τη διαχείριση κινδύνων και την κεφαλαιακή επάρκεια, σύμφωνα με τις οδηγίες του Διοικητικού Συμβουλίου, και καλύπτει όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του Ομίλου και της Τράπεζας για όλα τα είδη κινδύνων. Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου υπόκειται στον έλεγχο της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου όσον αφορά στην επάρκεια και αποτελεσματικότητα του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων (πολιτικές, μεθοδολογίες και διαδικασίες).

Ο Υπεύθυνος Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου (CRO), Επικεφαλής της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου, συμμετέχει σε όλες τις βασικές εκτελεστικές επιτροπές, συμπεριλαμβανομένης και της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ομίλου, και αναφέρεται τόσο στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων όσο και στον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Τράπεζας, με απευθείας πρόσβαση στον Πρόεδρο της ΕΔΚ όποτε κρίνεται απαραίτητο. Ο CRO διατηρεί δικαίωμα αρνησικυρίας στην Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων, καθώς και στην Επιτροπή Recovery Credit και Διαχείρισης Ενεργητικού και Παθητικού.

Το Διοικητικό Συμβούλιο ορίζει τον CRO μετά από εισήγηση της Επιτροπής Κινδύνου και ο διορισμός ή η αντικατάσταση μετά την έγκριση της Επιτροπής Κινδύνου γνωστοποιείται στην Τράπεζα της Ελλάδος και τον ΕΜΕ.

Το Μάρτιο του 2019, η εκσυγχρονισμένη και αναμορφωμένη οργανωτική δομή της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων ολοκληρώθηκε πλήρως, στοχεύοντας σε μια πιο δομημένη προσέγγιση της διαχείρισης κινδύνων με σταθερό ισορροπημένο και ολοκληρωμένο τρόπο. Επιπρόσθετα, η αναθεωρημένη δομή είναι ορθότερα ευθυγραμμισμένη με τους στρατηγικούς στόχους της Τράπεζας, λαμβάνοντας υπόψη το επικερδές και βιώσιμο επιχειρησιακό μοντέλο, την βελτιστοποίηση της κατανομής κεφαλαίου, την ενδυνάμωση της παρακολούθησης των κινδύνων, των μηχανισμών ελέγχου και την υιοθέτηση ανώτερων προτύπων διακυβέρνησης όπως και την ικανοποίηση των κανονιστικών απαιτήσεων και εποπτείας.

Λαμβάνοντας υπόψη την αποστολή και τους στόχους της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων, δημιουργήθηκε η παρακάτω δομή τεσσάρων πυλώνων, με ξεκάθαρες και καθορισμένες λειτουργίες και αρμοδιότητες που αποτελείται από:

- Risk
- Balance sheet & capital planning
- Control
- Analytics

Επιπλέον, σε ευθυγράμμιση με την πρωτοβουλία της Τράπεζας για ευρύτερη ενδυνάμωση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, καθιερώθηκε ο ρόλος του Segment Controller με διακριτή γραμμή αναφοράς στον CRO (segment Head).

Οι κυριότερες αρμοδιότητες της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου είναι οι εξής:

Συντάσσει, αξιολογεί και εισηγείται στον CRO τροποποιήσεις αναφορικά με το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων για τις δραστηριότητες του Ομίλου, σύμφωνα με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, καθώς και τις νομικές, κανονιστικές και εποπτικές απαιτήσεις. Διασφαλίζει την επικαιροποίηση του πλαισίου τουλάχιστον σε ετήσια βάση ή εκτάκτως σε περίπτωση (α) μεταβολών στη στρατηγική ή στο επιχειρηματικό μοντέλο του Ομίλου, ή (β) μεταβολών του κανονιστικού πλαισίου, του επιχειρηματικού περιβάλλοντος ή/και των μακροοικονομικών συνθηκών. Ειδικότερα, η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου καταρτίζει την στρατηγική, τις πολιτικές και τις διαδικασίες αναφορικά με τα εξής:

- τον εντοπισμό, την αξιολόγηση, την επιμέτρηση, τη διαχείριση/έλεγχο, την παρακολούθηση και την αναφορά δυνητικών και πραγματικών εκθέσεων σε κινδύνους,
- τον προσδιορισμό, την κατανομή και παρακολούθηση των κατάλληλων ορίων κινδύνου (π.χ. του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αγοράς, κινδύνου ρευστότητας, και του λειτουργικού κινδύνου), σε συνεργασία με τις σχετικές Επιτροπές και Μονάδες του Ομίλου,
- τους στόχους κεφαλαιακής διαχείρισης,
- παρακολουθεί την εφαρμογή του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της στρατηγικής κινδύνου και κεφαλαιακής επάρκειας, καθώς και των κανονιστικών απαιτήσεων και των κατευθύνσεων της Διοίκησης,
- παρακολουθεί την τήρηση του εγκεκριμένου πλαισίου διάθεσης ανάληψης κινδύνου σε συνεχή βάση,
- επιβλέπει την ευθυγράμμιση της Στρατηγικής Διαχείρισης Κινδύνου & Κεφαλαιακής Επάρκειας με το Επιχειρηματικό Σχέδιο, το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης, το Σχέδιο Χρηματοδότησης, τον Προϋπολογισμό, την Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Ρευστότητας (ΕΔΑΕΡ) , την Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Κεφαλαιακής Επάρκειας (ΕΔΑΚΕ) και το Σχέδιο Ανάκαμψης,
- καταρτίζει, εφαρμόζει, παρακολουθεί και υποβάλλει αναφορές σχετικά με την Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Κεφαλαιακής Επάρκειας (ΕΔΑΚΕ), και την Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Ρευστότητας (ΕΔΑΕΡ) του Ομίλου,
- ορίζει και υποβάλλει αναφορές σχετικά με τις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας του Πυλώνα I (π.χ. πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος αγοράς και λειτουργικός κίνδυνος),
- καταγράφει και υποβάλλει αναφορές σχετικά με τις κανονιστικές γνωστοποιήσεις κεφαλαιακής επάρκειας και διαχείρισης κινδύνων του Πυλώνα III,

- επιβλέπει την κατάρτιση και εναρμόνιση των πλαισίων διαχείρισης κινδύνων των θυγατρικών με το πλαίσιο και τις πρακτικές διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου,
- καλλιεργεί την ευαισθητοποίηση σχετικά με την έκθεση σε κινδύνους, προάγει τη νοοτροπία διαχείρισης κινδύνων και υποστηρίζει όλες τις μονάδες του Ομίλου σε θέματα κινδύνου,
- συμμετέχει στην κατάρτιση της Πιστωτικής Πολιτικής του Ομίλου και της Τράπεζας,
- καθοδηγεί και συντονίζει τον σχεδιασμό και την εκτέλεση ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων φερεγγυότητας και ρευστότητας που πραγματοποιούνται σε επίπεδο Ομίλου, διενεργεί περιοδικές ή/και προσωρινές ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων βάσει βασικού και δυσμενούς σεναρίου, προσαρμοσμένων στη φύση και στο εύρος των εργασιών του Ομίλου για όλα τα είδη κινδύνου,
- καταρτίζει και επικυρώνει μοντέλα απομείωσης δανείων (σύμφωνα με το πλαίσιο του ΔΠΧΑ 9),
- καταρτίζει τα Μοντέλα Τιμολόγησης έναντι Κινδύνου. Ο καθορισμός ενός εσωτερικού ελάχιστου ποσοστού απόδοσης (internal hurdle rate) για κάθε επενδυτική απόφαση (δάνειο) θα είναι καθοριστικής σημασίας για την Τράπεζα, και θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της για βιώσιμη κερδοφορία και καλύτερη κατανόηση των υποκείμενων κινδύνων.
- αξιολογεί νέα προϊόντα και δραστηριότητες ή σημαντικές αλλαγές στα ήδη υπάρχοντα πριν την υλοποίησή τους.

Η Διαχείριση Κινδύνων Ομίλου αποτελείται από τις ακόλουθες μονάδες με τις παρακάτω λειτουργίες και κύριες αρμοδιότητες:

Risk

Έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων (πολιτικές, μεθοδολογίες, μοντέλα και διαδικασίες), που απορρέουν από πιστωτικά ανοίγματα, τα καλύμματα δανείων και τους κινδύνους αγοράς & ρευστότητας και διαχείρισης στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού (ALM). Με αυτό το στόχο, η Μονάδα χρησιμοποιεί κατάλληλες μεθόδους, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης υποδειγμάτων (models) για την πρόβλεψη, αναγνώριση, μέτρηση & παρακολούθηση των προαναφερθέντων κινδύνων. Επιπρόσθετα, έχει την ευθύνη για την παροχή ενημέρωσης αναφορικά με την εξέλιξη των εν λόγω κινδύνων προς τις αρμόδιες Επιτροπές και τη Διοίκηση του Ομίλου σε τακτική βάση καθώς επίσης και στις εποπτικές αρχές.

Balance Sheet & Capital Planning

Έχει την ευθύνη για την υποστήριξη της διαμόρφωσης και της υλοποίησης της στρατηγικής για την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων, τη βελτιστοποίηση του ισολογισμού και την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων του Ομίλου, μέσω:

- της ανάπτυξης, τήρησης και διάχυσης ενός αποτελεσματικού πλαισίου διάθεσης ανάληψης κινδύνων [risk appetite framework] σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Επιτροπής Κινδύνων και του Δ.Σ.
- της εφαρμογής ολοκληρωμένου πλαισίου για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του κεφαλαιακού προγραμματισμού
- της προετοιμασίας και της διενέργειας τακτικών ασκήσεων προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης [stress-testing]
- της μέτρησης, παρακολούθησης και διαχείρισης των κεφαλαιακών απαιτήσεων που προκύπτουν από τη λειτουργική δραστηριότητα της Τράπεζας και των θυγατρικών της.

Analytics

Έχει την ευθύνη για την ανάλυση και υποστήριξη του πλαισίου των στρατηγικών αποφάσεων της Τράπεζας μέσω ποσοτικών και ποιοτικών εργαλείων και εφαρμογών, με στόχο τόσο την αντιμετώπιση των διάφορων προκλήσεων που ανακύπτουν στο ευρύτερο πλαίσιο λειτουργίας του Group Risk Management όσο και την υιοθέτηση κουλτούρας προσαρμοσμένης σε όρους κινδύνων αποδοτικότητας. Η μονάδα Analytics, συντονίζει και παρακολουθεί έργα υπό την ευθύνη των Μονάδων Group Risk Management. Υποστήριξη των Μονάδων του Group Risk Management σχετικά με τη διαθεσιμότητα και ποιότητα των δεδομένων διαχείρισης κινδύνων σε επίπεδο Τράπεζας & Ομίλου.

Control

Έχει την ευθύνη για την αναγνώριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση όλων των ειδών κινδύνων (πιστωτικός, αγοράς, λειτουργικός, ρευστότητας κλπ.) που απορρέουν από τις δραστηριότητες της Τράπεζας, μέσω της σχεδίασης, ανάπτυξης, εφαρμογής και αξιολόγησης ενός επαρκούς Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Control System) και με στόχο τη διασφάλιση της ασφαλούς και αποτελεσματικής λειτουργίας της Τράπεζας και της επίτευξης των επιχειρηματικών της στόχων. Η Μονάδα συνεργάζεται με τους Segment Controllers για την επίτευξη των παραπάνω στόχων.

Επιπλέον έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό, την εξειδίκευση και υλοποίηση αποτελεσματικού πλαισίου διαχείρισης των αναλαμβανόμενων λειτουργικών κινδύνων (πολιτικών, μεθοδολογιών και διαδικασιών) με βάση τη Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου και τις εκάστοτε απαιτήσεις των εποπτικών αρχών.

Επίσης είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της αξιολόγησης και επισκόπησης του πιστωτικού κινδύνου του χορηγητικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου. Συστηματική αξιολόγηση (Credit Review) των πιστωτικών ορίων σε σχέση με το ύψος, τη μορφή των αναλαμβανόμενων κινδύνων ανά πιστούχο (ή όμιλο πιστούχων) και την Πιστωτική Πολιτική καθώς και επισκόπηση της αποτελεσματικής παρακολούθησης του πιστωτικού κινδύνου μέσω δειγματοληπτικών ελέγχων.

Επιπλέον, το Control, μέσω της Μονάδας Επικύρωσης Υποδειγμάτων, είναι υπεύθυνο για τη διενέργεια ανεξάρτητων αξιολογήσεων των υποδειγμάτων της Τράπεζας, προκειμένου να επικυρωθεί η αξιοπιστία, η ακρίβεια και η αποτελεσματικότητά τους. Το πεδίο εφαρμογής της επικύρωσης περιλαμβάνει υποδείγματα πιστωτικού κινδύνου, λειτουργικού κινδύνου, κινδύνου αγοράς και ρευστότητας, κινδύνου επιτοκίου, καθώς και άλλα υποδείγματα που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα. Οι αξιολογήσεις προτεραιοποιούνται στα πλαίσια του Ετήσιου Πλάνου Επικύρωσης Υποδειγμάτων, το οποίο εγκρίνεται από την Επιτροπή Εποπτείας Υποδειγμάτων. Οι εκθέσεις επικύρωσης υποδειγμάτων με τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων επικύρωσης, συμπεριλαμβανομένων των αντίστοιχων ευρημάτων και συστάσεων, υποβάλλονται προς έγκριση στην Επιτροπή Εποπτείας Υποδειγμάτων.

Segment Controller

Ο Segment Controller είναι υπεύθυνος να εμψυχήσει την κουλτούρα της διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου και να διασφαλίσει την ανάπτυξη ενός επαρκούς Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Control System) εντός του τομέα ευθύνης του, στοχεύοντας στην επίτευξη της λειτουργικής αρτιότητας και την αποκατάσταση των ελλείψεων των μηχανισμών ελέγχου. Επιπρόσθετα ο Segment Controller επισκοπεί, συμπληρώνει και σχολιάζει τις αξιολογήσεις λειτουργικού κινδύνου των unit Controllers.

Επίσης, ο Segment Controller παρέχει τακτικές και ad hoc αναφορές στον CRO (segment Head) σχετικά με τα χαρακτηριστικά του λειτουργικού κινδύνου του τομέα αρμοδιότητάς του και τρόπους αντιμετώπισης προκειμένου να αποκατασταθούν σημεία κινδύνων και ελέγχων.

Γραφείο CRO

Έχει την ευθύνη για την υποστήριξη και την παρακολούθηση των εργασιών υπό την άμεση ευθύνη του CRO και σε επίπεδο Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου. Η μονάδα επιπρόσθετα αναλαμβάνει και συντονίζει εργασίες της Γραμματείας Επιτροπής Κινδύνων Διοικητικού Συμβουλίου (BoD Risk Committee).

Επιτροπές

Επιτροπή Σεναρίων Αγοράς:

Η Επιτροπή Σεναρίων Αγοράς ελέγχει και εγκρίνει σενάρια καθώς και τους συντελεστές στάθμισής τους που αντλούνται από τη μονάδα Οικονομικής Στρατηγικής & Επενδύσεων. Επιπλέον, ελέγχει και εγκρίνει προσωρινές αναπροσαρμογές των παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου.

Επιτροπή Προβλέψεων:

Η Επιτροπή Προβλέψεων είναι αρμόδια για την έγκριση του εξόδου των τριμηνιαίων προβλέψεων των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες της Τράπεζας και, εφόσον χρειάζεται, του Ομίλου, όπως προκύπτει από την εφαρμογή των πολιτικών και διαδικασιών της Τράπεζας που διέπουν τη διαδικασία λήψης εξατομικευμένων και συλλογικών προβλέψεων έναντι πιστωτικού κινδύνου.

Η Επιτροπή Προβλέψεων είναι επίσης επιφορτισμένη με την υποχρέωση να διενεργεί περιοδικούς ελέγχους, σε τουλάχιστον ετήσια βάση, των πολιτικών και μεθοδολογιών (παραμέτρων, σεναρίων, σταθμίσεων σεναρίων, κ.λπ.) που εφαρμόζει η Τράπεζα για τον υπολογισμό των προβλέψεων.

Τέλος, η Επιτροπή Προβλέψεων είναι αρμόδια για τα κάτωθι:

- α) παρακολούθηση της αναταξινόμησης των ανοιγμάτων [PE - εξυπηρετούμενα ανοίγματα / FPE -εξυπηρετούμενα ανοίγματα υπό ρύθμιση / NPE - μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα / FNPE - μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα υπό ρύθμιση], όπως προκύπτουν από την εφαρμογή των πολιτικών και διαδικασιών του Ομίλου και της Τράπεζας,
- β) εξέταση και έγκριση κάθε αιτήματος εξαίρεσης από τη σχετική εξαίρεση / παρέκκλιση της ταξινόμησης που της προωθείται από τις Επιχειρηματικές Μονάδες.

Επιτροπή Εποπτείας Υποδειγμάτων: Η Επιτροπή Εποπτείας Υποδειγμάτων, αποτελούμενη από μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και υπό την προεδρία του CRO, είναι κυρίως υπεύθυνη για την εφαρμογή του πλαισίου διαχείρισης και διακυβέρνησης υποδειγμάτων και την αξιολόγηση και έγκριση σχετικών θεμάτων.

Ειδικότερα, η Επιτροπή Εποπτείας Υποδειγμάτων αξιολογεί και εγκρίνει το πλαίσιο ανάπτυξης υποδειγμάτων, την έναρξη της ανάπτυξης νέων υποδειγμάτων, καθώς και τη χρήση αλλά και την ανάγκη πιθανής κατάργησης/αντικατάστασης υφιστάμενων υποδειγμάτων.

Επίσης, αξιολογεί και εγκρίνει το Πλαίσιο Επικύρωσης Υποδειγμάτων, το Ετήσιο Πλάνο Επικύρωσης Υποδειγμάτων και τις αξιολογήσεις επικύρωσης υποδειγμάτων που υποβάλλονται από τη Μονάδα Επικύρωσης Υποδειγμάτων και παρακολουθεί την τήρηση του χρονοδιαγράμματος για την υλοποίηση των σχετικών προτεινόμενων ενεργειών.

4.2 Πιστωτικός κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος ορίζεται ως ο ενδεχόμενος κίνδυνος αδυναμίας ενός πιστούχου της Τράπεζας ή θυγατρικής ή αντισυμβαλλομένου του Ομίλου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με τους συμφωνηθέντες όρους και προϋποθέσεις.

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο σημαντικότερος κίνδυνος για τον Όμιλο και την Τράπεζα, ως εκ τούτου η αποτελεσματική παρακολούθηση και η συνεχής διαχείρισή του αποτελούν πρώτη προτεραιότητα για την Ανώτατη Διοίκηση. Η συνεχής ανάπτυξη των υποδομών, των συστημάτων και μεθοδολογιών με στόχο την ποσοτικοποίηση και την εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση για την έγκαιρη και αποτελεσματική υποστήριξη της Διοίκησης και των επιχειρηματικών μονάδων στη λήψη αποφάσεων, τη διαμόρφωση πολιτικής και τη συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις. Η έκθεση του Ομίλου και της Τράπεζας στον πιστωτικό κίνδυνο απορρέει κυρίως από τις πιστοδοτήσεις της εταιρικής και λιανικής τραπεζικής, διάφορες επενδύσεις, εξωχρηματιστηριακές συναλλαγές, συναλλαγές σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, καθώς και από τον διακανονισμό συναλλαγών. Το ύψος του κινδύνου που συνδέεται με τα εν λόγω πιστωτικά ανοίγματα εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, μεταξύ των οποίων οι γενικότερες οικονομικές συνθήκες, οι εξελίξεις στην αγορά, η οικονομική κατάσταση του πιστούχου, το ποσό, το είδος, η διάρκεια της έκθεσης, και η ύπαρξη εξασφαλίσεων και άλλων εγγυήσεων.

Η εφαρμογή της πιστωτικής πολιτικής που ενσωματώνει τις αρχές της διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου και της Τράπεζας, εξασφαλίζει την αποτελεσματική και ενιαία παρακολούθησή του. Η Διοίκηση εφαρμόζει μία ενιαία πολιτική και πρακτική αναφορικά με τις διαδικασίες πιστωτικής αξιολόγησης, έγκρισης, ελέγχου και παρακολούθησης. Όλα τα πιστωτικά όρια αναθεωρούνται ή/και ανανεώνονται τουλάχιστον ετησίως και προσδιορίζονται οι αρμόδιες υπηρεσίες έγκρισης βάσει του μεγέθους και της κατηγορίας της συνολικής έκθεσης στον πιστωτικό κίνδυνο που αναλαμβάνει ο Όμιλος και η Τράπεζα για κάθε πιστούχο ή ομάδα συνδεδεμένων πιστούχων (αρχή του ενιαίου οφειλέτη).

Η Διοίκηση έχει καθιερώσει μία διαδικασία ελέγχου ποιότητας πιστοδοτήσεων με στόχο τον έγκαιρο εντοπισμό ενδεχόμενων μεταβολών της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλομένων, καθώς επίσης και τακτικού ελέγχου των εξασφαλίσεων. Τα όρια των αντισυμβαλλομένων προσδιορίζονται μέσω ενός συστήματος διαβάθμισης του πιστωτικού κινδύνου, το οποίο αποδίδει σε κάθε αντισυμβαλλόμενο μία συγκεκριμένη διαβάθμιση κινδύνου (rating). Οι διαβαθμίσεις κινδύνου αναθεωρούνται τακτικά. Η διαδικασία ελέγχου ποιότητας των πιστοδοτήσεων δίνει τη δυνατότητα στη Διοίκηση να αξιολογεί την ενδεχόμενη ζημία που απορρέει από τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένη, και να λαμβάνει διορθωτικά μέτρα.

Ανάλυση Κινδύνου Συγκέντρωσης

Ο κίνδυνος συγκέντρωσης μπορεί να προκύψει από έλλειψη διασποράς των χαρτοφυλακίων, όπως είναι ο κίνδυνος συγκέντρωσης σε μεγάλους οφειλέτες, κλάδους της οικονομίας, γεωγραφικές περιοχές και είδη εξασφαλίσεων.

Η Διοίκηση παρακολουθεί τον κίνδυνο συγκέντρωσης σε τακτική βάση, μέσω ενός πλαισίου αναφορών για την σχετική ενημέρωση της ανώτερης Διοίκησης και των εποπτικών αρχών. Επιπλέον της παρακολούθησης των εποπτικών ορίων, η Τράπεζα έχει ορίσει εσωτερικά όρια βάσει του Πλαισίου Διάθεσης Ανάλυσης Κινδύνου, τα οποία αναθεωρούνται ετησίως.

Κίνδυνος Χώρας

Ο κίνδυνος χώρας αντανακλά τη ζημία που προκύπτει από την μακροοικονομική αστάθεια, κοινωνικά γεγονότα ή πολιτική

αβεβαιότητα σε μία χώρα, συμπεριλαμβανομένων των κρατικοποιήσεων, της απαλλοτρίωσης και της αναδιάρθρωσης χρέους, που επηρεάζουν τα κέρδη ή/και το κεφάλαιο του ομίλου και της Τράπεζας. Ο κίνδυνος αυτός περιλαμβάνει τον κίνδυνο κράτους, τον κίνδυνο μεταβίβασης, και τον πολιτικό κίνδυνο.

Η Διοίκηση έχει ορίσει εσωτερικά όρια χώρας βάσει του Πλαισίου Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνου, τα οποία αναθεωρούνται ετησίως.

Πιστωτικός Κίνδυνος Αντισυμβαλλομένου

Ο πιστωτικός κίνδυνος αντισυμβαλλομένου (ΠΚΑ) ορίζεται ως ο κίνδυνος αθέτησης από πλευράς του αντισυμβαλλομένου μίας συναλλαγής, πριν τον οριστικό διακανονισμό των ταμειακών ροών της συναλλαγής αυτής. Αφορά σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, τις πράξεις επαναγοράς, τις πράξεις δανειοδότησης ή δανειοληψίας κινητών αξιών ή αγαθών, τις πράξεις μακράς περιόδου διακανονισμού και τις πράξεις δανεισμού σε λογαριασμό περιθωρίου ασφάλισης.

Για την αποτελεσματική διαχείριση του ΠΚΑ, η Διοίκηση διαθέτει διαδικασίες και κατευθυντήριες γραμμές για τον προσδιορισμό, την αναθεώρηση και την παρακολούθηση των πιστωτικών ορίων, καθώς και των ορίων συγκέντρωσης που τίθενται βάσει της διαβάθμισης του αντισυμβαλλομένου. Τα όρια τίθενται είτε σε ονομαστικά ποσά είτε σε μονάδες κινδύνου (πιστωτικό ισοδύναμο), αναλόγως της συναλλαγής, και αναθεωρούνται τουλάχιστον ετησίως. Η παρακολούθηση της χρήσης των πιστωτικών ορίων των αντισυμβαλλομένων γίνεται σε καθημερινή βάση.

Για την αποτελεσματική διαχείριση του ΠΚΑ, και αναφορικά με τις τεχνικές περιορισμού του πιστωτικού κινδύνου, η Διοίκηση έχει συνάψει συμβάσεις με τους αντισυμβαλλομένους της όπως ISDA Master Agreements, Global Master Repurchase Agreements («GMRA») και συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (Credit Support Annexes «CSA»), οι οποίες εμπεριέχουν όλους τους απαιτούμενους όρους για τον συμψηφισμό των απαιτήσεων και υποχρεώσεων που απορρέουν από συναλλαγές παραγώγων και την παροχή εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, οι οποίες εμπεριέχουν όλους τους απαιτούμενους όρους για τον συμψηφισμό των απαιτήσεων και υποχρεώσεων που απορρέουν από συναλλαγές παραγώγων και την παροχή εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων. Επιπλέον, γίνεται συμψηφισμός πληρωμών προκειμένου να αμβλυνθεί ο κίνδυνος διακανονισμού, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στα σχετικά συμβατικά κείμενα. Η Διοίκηση έχει θέσει όρια ημερήσιου διακανονισμού ανά αντισυμβαλλόμενο για την παρακολούθηση της έκθεσης στον κίνδυνο διακανονισμού.

Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Ο πιστωτικός κίνδυνος που απορρέει από τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα περιορίζεται κάθε φορά σε όσα έχουν θετική εύλογη αξία, όπως καταγράφονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης. Στην περίπτωση των πιστωτικών παραγώγων, ο Όμιλος και η Τράπεζα είναι επίσης εκτεθειμένοι ή προστατευμένοι από τον κίνδυνο αθέτησης του υποκείμενου νομικού προσώπου στο οποίο αφορά το παράγωγο. Ωστόσο, για την απεικόνιση των ενδεχόμενων ζημιών, ο Όμιλος και η Τράπεζα προβαίνουν σε προσαρμογές πιστωτικού κινδύνου, οι οποίες υπολογίζονται σε επίπεδο χαρτοφυλακίου.

Όσον αφορά στα παράγωγα που διακανονίζονται σε ακαθάριστη βάση, ο Όμιλος και η Τράπεζα εκτίθενται επίσης στον κίνδυνο διακανονισμού, δηλαδή στον κίνδυνο που διατρέχει ο Όμιλος και η Τράπεζα να εκπληρώσουν την υποχρέωσή τους, αλλά ο αντισυμβαλλόμενος να αθετήσει τη δική του.

Ορισμός ανοιγμάτων απομειωμένης πιστωτικής αξίας

Ο Όμιλος και η Τράπεζα εναρμόνισαν τον ορισμό της αθέτησης για σκοπούς χρηματοοικονομικής πληροφόρησης με τον ορισμό των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων («NPE») που χρησιμοποιείται για εποπτικούς σκοπούς. Συνεπώς, σύμφωνα με την Πολιτική Προβλέψεων του Ομίλου και της Τράπεζας ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο θεωρείται ως απομειωμένο και ταξινομείται στο Στάδιο 3 όταν χαρακτηρίζεται ως μη εξυπηρετούμενο άνοιγμα («NPE»)¹⁰.

Μοντέλα Αξιολόγησης Πιστοληπτικής Ικανότητας (Πιθανότητα Αθέτησης – Probability of Default)

Η αξιόπιστη επιμέτρηση του πιστωτικού κινδύνου αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα της Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου και της Τράπεζας. Η συνεχής ανάπτυξη της υποδομής, των συστημάτων και μεθοδολογιών με στόχο την ποσοτικοποίηση και την εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση για την έγκαιρη και αποτελεσματική υποστήριξη της Διοίκησης και των επιχειρηματικών μονάδων στη λήψη αποφάσεων, τη διαμόρφωση πολιτικής και τη συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα διαθέτουν τα δικά τους μοντέλα εσωτερικής διαβάθμισης. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιούν ξεχωριστά μοντέλα, τα οποία για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο διαβαθμίζουν τους πελάτες, με βάση την εσωτερική διαβάθμιση, από το 1 έως το 19. Τα μοντέλα ενσωματώνουν ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία, όπως επίσης και στοιχεία που αφορούν συγκεκριμένα στον πιστούχο, ενώ χρησιμοποιούν συμπληρωματική εξωτερική πληροφόρηση που ενδέχεται να επηρεάσει τη συμπεριφορά του πιστούχου. Όσον αφορά στο Χαρτοφυλάκιο Δανείων Ιδιωτών, η Τράπεζα χρησιμοποιεί Μοντέλα Αξιολόγησης (Scoring Models) τα οποία ενσωματώνουν στοιχεία δημογραφικά / συμπεριφορικά / στοιχεία αγοράς (Τειρεσίας). Οι εν λόγω πηγές πληροφόρησης χρησιμοποιούνται κατ' αρχήν για τον προσδιορισμό της πιθανότητας αθέτησης στο πλαίσιο της Βασιλείας III της Τράπεζας. Στη συνέχεια οι πιθανότητες αθέτησης υποχρέωσης προσαρμόζονται για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει του ΔΠΧΑ 9 ώστε να ενσωματώσουν τα μελλοντικά στοιχεία (forward-looking) καθώς και την ταξινόμηση των ανοιγμάτων σύμφωνα με τα Στάδια του ΔΠΧΑ 9. Η διαδικασία αυτή επαναλαμβάνεται για κάθε οικονομικό σενάριο.

A) Δανειακό Χαρτοφυλάκιο

Για την επιμέτρηση και παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου αναφορικά με το δανειακό χαρτοφυλάκιο του Ομίλου και της Τράπεζας, πραγματοποιούνται τα ακόλουθα σε επίπεδο αντισυμβαλλομένου:

- Η πιστοληπτική ικανότητα καθώς και η πιθανότητα αθέτησης των συμβατικών υποχρεώσεων του πελάτη αξιολογούνται συστηματικά,
- Η πιθανότητα ενδεχόμενης ανάκτησης από τον Όμιλο και την Τράπεζα, σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων του πιστούχου, υπολογίζεται βάσει της υφιστάμενης εξασφάλισης, των εγγυήσεων που έχουν παρασχεθεί και της πιθανότητας επαναφοράς του σε ενήμερη κατάσταση (curing).

Η Διοίκηση αξιολογεί την πιστοληπτική ικανότητα των πιστούχων της, και εκτιμά την πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεών τους εφαρμόζοντας μοντέλα αξιολόγησης ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους και λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία ιστορικά, τρέχοντα και μελλοντικού ορίζοντα.

¹⁰ (ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Ε.Ε.) –

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0227&from=EL>.

Επιχειρηματική Πίστη

Οι πιστούχοι της Επιχειρηματικής Πίστης κατηγοριοποιούνται σε διαβαθμίσεις πιστοληπτικής ικανότητας (credit rating grades), οι οποίες αντιπροσωπεύουν διαφορετικούς βαθμούς πιστωτικού κινδύνου και συνδέονται με διαφορετικές πιθανότητες αθέτησης. Σε κάθε διαβάθμιση αντιστοιχεί και διαφορετική πολιτική συνεργασίας με τον εκάστοτε πελάτη.

Κάθε κατηγορία διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας προβλέπει συγκεκριμένες κατευθύνσεις σε σχέση με τις επιχειρήσεις-πιστούχους, οι οποίες παρατίθενται στη σχετική ενότητα του Εγχειριδίου Πιστωτικής Πολιτικής και Πρακτικής. Η κλίμακα διαβάθμισης των επιχειρήσεων-πιστούχων αποτελείται από 19 βαθμίδες που αντιστοιχούν σε πιστούχους, οι οποίοι δεν έχουν παρουσιάσει αθέτηση υποχρέωσης. Ο πίνακας κατωτέρω παρουσιάζει την πολιτική της Τράπεζας ανά βαθμίδα πιστούχου:

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ		ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ Ή ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
1 - 6	Δεν ισχύει		
7-10	Ισχυρή	Ανάπτυξη συνεργασίας	ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ
11-12	Καλή	Ανάπτυξη συνεργασίας	
13-14	Ικανοποιητική	Προσεκτική ανάπτυξη της συνεργασίας με επαρκείς εξασφαλίσεις ή διατήρηση της συνεργασίας	
15-16	Αδύναμη	Προσεκτική ανάπτυξη της συνεργασίας με ισχυρές εξασφαλίσεις ή διατήρηση συνεργασίας με επαρκείς εξασφαλίσεις	
17-19	Κακή	Ενδεχόμενος χαρακτηρισμός / υποβάθμιση ή περιορισμός της συνεργασίας με ισχυρές εξασφαλίσεις ή διακοπή της συνεργασίας	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο Όμιλος και η Τράπεζα χρησιμοποιούν διακριτά υποδείγματα ταξινόμησης ανάλογα με τον τύπο των εργασιών και το μέγεθος της επιχείρησης.

Ειδικότερα:

Κατηγορία Πιστοδότησης	Σύστημα Αξιολόγησης	Κλίμακα Αξιολόγησης
Επιχειρηματικός Δανεισμός	Χρήση του υποδείγματος RA για εταιρικούς πελάτες που τηρούν βιβλία Γ κατηγορίας και κύκλο εργασιών άνω των € 2,5 εκατ.	19-βάθμια
	Χρήση του υποδείγματος RA για εταιρικούς πελάτες που τηρούν βιβλία Γ κατηγορίας και κύκλο εργασιών έως € 2,5 εκατ	19-βάθμια
	Υπόδειγμα Δανεισμού Μικρών Επιχειρήσεων (μικρές ή ατομικές επιχειρήσεις)	Βαθμός αξιολόγησης (Score)
	Υπόδειγμα Δανεισμού Αγροτικού Τομέα για αγροτικές επιχειρήσεις (μικρές επιχειρήσεις ή προσωπικές εταιρείες)	Βαθμός αξιολόγησης (Score)
Πιστοδοτήσεις Ειδικού Δανεισμού	Υπόδειγμα Χρηματοδότησης Έργων (Πιθανότητας Αθέτησης & Κατανομής/ PD & Slotting Criteria)	19-βάθμια / 4 κατηγοριών
	Υπόδειγμα Χρηματοδότησης για αγορά περιουσιακού στοιχείου (Ναυτιλία)	19-βάθμια / 4 κατηγοριών
	Εμπειρικό υπόδειγμα «Manual Rating»	19-βάθμια

Το εμπειρικό υπόδειγμα («Manual Rating») εφαρμόζεται σε πελάτες στους οποίους κανένα άλλο υπόδειγμα δεν δύναται να εφαρμοστεί. Πρόκειται για πελάτες χωρίς χρηματοοικονομικά στοιχεία (νεοϊδρυθείσες εταιρίες, οχήματα ειδικού σκοπού – SPVs) ή χρηματιστηριακές και ασφαλιστικές εταιρείες.

Τα Υποδείγματα Εταιρικής Αξιολόγησης ενσωματώνουν τις ακόλουθες πληροφορίες για την ποσοτικοποίηση του κινδύνου του πελάτη:

- Ιστορικά οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνουν πραγματοποιηθέντα αποτελέσματα, δείκτες φερεγγυότητας, δείκτες ρευστότητας και άλλους σχετικούς δείκτες μέτρησης της χρηματοοικονομικής απόδοσης του πελάτη.
- Δημόσια διαθέσιμη πληροφόρηση για τον πελάτη από εξωτερικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών από οίκους αξιολόγησης (Credit Bureau).
- Οποιαδήποτε άλλα αντικειμενικά στοιχεία για την ποιότητα και τις ικανότητες της διοίκησης της εκάστοτε χρηματοδοτούμενης από την τράπεζα εταιρίας, που συνδέονται με την απόδοση της εταιρείας.

Η πολυπλοκότητα και η λεπτομέρεια των τεχνικών αξιολόγησης ποικίλλει βάσει του ανοίγματος του Ομίλου και της Τράπεζας, της πολυπλοκότητας και του μεγέθους του πελάτη. Ορισμένα από τα λιγότερο πολύπλοκα δάνεια μικρών επιχειρήσεων διαβαθμίζονται στα πλαίσια των μοντέλων αξιολόγησης λιανικής τραπεζικής της Τράπεζας και του Ομίλου.

Τα μοντέλα αυτά συνδυάζουν την χρηματοοικονομική και στατιστική ανάλυση με την εξειδικευμένη κρίση των αρμόδιων στελεχών. Οποτεδήποτε είναι εφικτό πραγματοποιείται συγκριτική αξιολόγηση των μοντέλων έναντι της πληροφόρησης από εξωτερικές πηγές.

Οι πιστούχοι αξιολογούνται κατά τον αρχικό προσδιορισμό του πιστωτικού ορίου τους, και στη συνέχεια η αξιολόγησή τους αναθεωρείται τουλάχιστον ετησίως. Οι αξιολογήσεις ενημερώνονται επίσης οποτεδήποτε υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία που μπορεί να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο επίπεδο του πιστωτικού κινδύνου.

Ιδιωτική Πίστη

Αναφορικά με το χαρτοφυλάκιο ιδιωτών, εφαρμόζονται διαφορετικά υποδείγματα αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας πελατών, που καλύπτουν διαφορετικά στάδια του πιστωτικού κύκλου, ως εξής:

1. Υποδείγματα Αιτήσεων (Application Scorecards)

Τα Υποδείγματα Αιτήσεων έχουν βασιστεί αποκλειστικά σε ιστορικά στοιχεία αιτήσεων και συμπεριφοράς και έχουν προκύψει από στατιστική ανάλυση. Είναι ειδικά προσαρμοσμένα για τους πελάτες του Ομίλου και της Τράπεζας και διαφοροποιούνται βάσει προϊόντος και βάσει σκοπού. Συνεπώς, υπάρχουν πέντε μοντέλα αιτήσεων βάσει προϊόντος, και τρία μοντέλα βάσει σκοπού στα ενυπόθηκα / στεγαστικά δάνεια.

2. Υποδείγματα Συμπεριφοράς (Behavioral Scorecards)

Τα Υποδείγματα Συμπεριφοράς έχουν βασιστεί αποκλειστικά στα ιστορικά στοιχεία συμπεριφοράς των πελατών σε προϊόντα της Τράπεζας και έχουν προκύψει από στατιστική ανάλυση. Είναι προσαρμοσμένα για τους πελάτες της Τράπεζας και διαφοροποιούνται βάσει προϊόντος και κατάστασης εξυπηρέτησης του δανείου (bucket and days past due). Έτσι, υπάρχουν δύο κατηγορίες μοντέλων, τα Υποδείγματα Συμπεριφοράς μικρής καθυστέρησης (early bucket behavior scores - bucket 0-2) και τα μεγάλης καθυστέρησης (late bucket behavior scores - bucket 3+). Συνολικά υπάρχουν 17 υποδείγματα συμπεριφοράς.

3. Εσωτερικά Υποδείγματα Αξιολόγησης Πληροφοριών (Internal Bureau Scorecards)

Υπάρχει επίσης ένα υπόδειγμα που αφορά στη συμπεριφορά των πελατών του Ομίλου και της Τράπεζας στην αγορά τη στιγμή της αίτησης. Έχει και αυτό βασιστεί αποκλειστικά σε ιστορικά στοιχεία και έχει προκύψει από στατιστική ανάλυση. Είναι προσαρμοσμένο στους πελάτες του Ομίλου και της Τράπεζας και δεν διαφοροποιείται βάσει προϊόντος.

4. Συνολικά Υποδείγματα Αίτησης (Overall Application Scorecards)

Πρόκειται για υποδείγματα που συμμετέχουν στην εγκριτική διαδικασία και τα οποία στην ουσία αποτελούν συνδυασμό των τριών προαναφερθέντων υποδειγμάτων. Έτσι, όταν ένας πελάτης υποβάλλει μία αίτηση, αξιολογείται με βάση το δημογραφικό προφίλ του (application score), τη συμπεριφορά του στα προϊόντα της Τράπεζας (behavior score), και την αξιολόγηση του Τειρεσία. Πρόκειται για 5 υποδείγματα που διαφοροποιούνται βάσει κατηγορίας προϊόντος, έχουν προκύψει από στατιστική ανάλυση και βασίζονται σε ιστορικά στοιχεία αιτήσεων και συμπεριφοράς.

Τα ανωτέρω εσωτερικά υποδείγματα προσδιορίζουν τους βασικούς παράγοντες που χρησιμοποιούνται στα μοντέλα για τον καθορισμό της πιθανότητας αθέτησης της Τράπεζας τόσο για το χαρτοφυλάκιο ιδιωτών, όσο και για το χαρτοφυλάκιο της επιχειρηματικής τραπεζικής της Τράπεζας.

5. Αξιολόγηση Credit Bureau Μοντέλων (Scoring)

Επιπλέον, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν χρησιμοποιήσει το υπόδειγμα αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας της Τειρεσίας ΑΕ, το οποίο λαμβάνει υπόψη το σύνολο των ανοιγμάτων των δανειοληπτών στην ελληνική αγορά. Η χρήση του συγκεκριμένου υποδείγματος βελτίωσε την απόδοση των υφιστάμενων υποδειγμάτων.

Η πολιτική που ακολουθείται στη διαδικασία έγκρισης και προσδιορίζει τη διάθεση καθώς και τη δυνατότητα του αιτούντος να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις του βασίζεται επίσης σε μία σειρά πιστωτικών κριτηρίων (πέρα από τα προαναφερθέντα υποδείγματα αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας), όπως:

- Ηλικία /Υπηκοότητα /Επάγγελμα
- Ελάχιστο Επίπεδο εισοδήματος
- Μηνιαίο διαθέσιμο εισόδημα (ΜΔΕ),
- Σχέση δανείου προς Εισόδημα (LTI)
- Προγενέστερη πιστωτική συμπεριφορά του πελάτη
- Ανώτατο επίπεδο Ακάλυπτου Ανοίγματος
- Ανώτατα επίπεδα σχέσης δανείου προς αξία εξασφάλισης (ΔΔΑΕ) (για τα ενυπόθηκα δάνεια) σε συνδυασμό με τον σκοπό του δανείου.
- Καλύμματα & εξασφαλίσεις
- Μέγιστο όριο ανά προϊόν

Η Διοίκηση εξετάζει τακτικά και ελέγχει την προβλεπτική ικανότητα της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των μοντέλων (Επιχειρηματική & Ιδιωτική Πίστη), εξασφαλίζοντας έτσι τη δυνατότητα ορθής απεικόνισης του πιστωτικού κινδύνου και επιτρέποντας την έγκαιρη λήψη ενεργειών για την αντιμετώπιση πιθανών προβλημάτων.

Ποσοστό ανάκτησης με βάση τις υφιστάμενες εξασφαλίσεις και εγγυήσεις. Παράλληλα με την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλομένων, η Διοίκηση κατά τον καθορισμό και την ανανέωση των πιστωτικών ορίων εκτιμά το ποσοστό ανάκτησης σε σχέση με το άνοιγμα σε περίπτωση που ο πιστούχος αθετήσει τις συμβατικές υποχρεώσεις του. Η εκτίμηση του ποσοστού ανάκτησης βασίζεται στο είδος της πιστοδότησης και στην ποιότητα της τυχόν εξασφάλισης. Κατά πάγια πρακτική, όσο χαμηλότερη είναι η πιστοληπτική διαβάθμιση του πιστούχου, τόσο ισχυρότερες είναι οι απαιτούμενες εξασφαλίσεις ώστε το ποσοστό ανάκτησης να είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερο σε περίπτωση που ο πιστούχος αθετήσει τις συμβατικές υποχρεώσεις του έναντι του Ομίλου και της Τράπεζας.

Άνοιγμα σε αθέτηση (Exposure At Default)

Το άνοιγμα σε αθέτηση (EAD) ισούται με το ύψος του πιστωτικού ανοίγματος, την στιγμή της αθέτησης, λαμβάνοντας υπόψη οποιοδήποτε επιπλέον ποσό πιστωτικών ορίων που έχει αναληφθεί έως την ημερομηνία της αθέτησης. Η μετατροπή των εγκεκριμένων πιστωτικών ορίων που δεν έχουν πλήρως εκταμιευτεί αλλά αντιπροσωπεύουν δυνητικό πιστωτικό άνοιγμα πραγματοποιείται με τον κοινώς χρησιμοποιούμενο Συντελεστή Μετατροπής Πίστωσης (ΣΜΠ), ο οποίος ισούται με

το κλάσμα του «πιστωτικού ανοίγματος σε αθέτηση» μείον του «πιστωτικού ανοίγματος κατά τον χρόνο της αθέτησης» προς το ποσό που δεν έχει εκταμειωθεί κατά τον χρόνο αθέτησης («Limit at observation – Balance at observation»).

Ζημία σε περίπτωση αθέτησης (Loss Given Default)

Η ζημία σε περίπτωση αθέτησης (loss given default - LGD) ορίζεται ως το ποσοστό της οικονομικής ζημιάς κατά τη διάρκεια της περιόδου ανάκτησης προς το άνοιγμα κατά τον χρόνο αθέτησης. Ο υπολογισμός της ζημιάς σε περίπτωση αθέτησης λαμβάνει υπόψη τις ταμειακές ροές καθώς επίσης και το σύνολο των εξόδων τα οποία και προεξοφλούνται με τη χρήση του Πραγματικού Επιτοκίου (Effective Interest Rate).

Για τον υπολογισμό της ζημιάς σε περίπτωση αθέτησης, λαμβάνονται υπόψη οι πιθανές ανακτήσεις. Υπάρχουν διάφορα είδη «Ανάκτησης»:

- Ανακτήσεις μετρητών θα μπορούσαν να θεωρηθούν οι ταμειακές ροές από τον πελάτη, από τον εγγυητή, από πιστωτικές διευκολύνσεις που επανήλθαν σε ενήμερη κατάσταση, από εξασφαλίσεις (αποδεκτές ασφάλειες/εγγυήσεις), από πώληση οφειλών.
- Ανακτήσεις εκτός μετρητών θα μπορούσαν να θεωρηθούν οι κατασχέσεις.

Για τον πλήρη υπολογισμό της ζημιάς σε περίπτωση αθέτησης χρησιμοποιούνται επιπλέον στοιχεία:

- Επαναφορά σε ενήμερη κατάσταση μέσω Τροποποίησης των όρων δανεισμού (Cure via Modification) Το επίπεδο επαναφοράς των λογαριασμών σε ενήμερη κατάσταση εφαρμόζοντας κάποια Τροποποίηση των όρων της σύμβασης.
- Ζημία σε περίπτωση μη επαναφοράς σε ενήμερη κατάσταση: Ζημία που προκύπτει από περιπτώσεις όπου ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν κατάφεραν να αποκαταστήσει την τακτική εξυπηρέτηση.
- Ζημία σε περίπτωση τροποποίησης: Ζημία που προέκυψε λόγω του είδους της τροποποίησης που προτάθηκε στον πελάτη.

Ποιότητα Δανειακού Χαρτοφυλακίου

Το Δανειακό Χαρτοφυλάκιο ανάλογα με την ποιότητα του τμηματοποιείται στις ακόλουθες κατηγορίες, τόσο για το χαρτοφυλάκιο ιδιωτικής όσο και για το χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικής πίστης:

- Ισχυρή
 - Ιδιωτική Πίστη: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 1 (Stage 1) που βρίσκονται σε 0 ημέρες καθυστέρησης
 - Επιχειρηματικά: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 1 (Stage 1) εκτός εμπορικών ακινήτων με αξιολόγηση έως και 14
 - Επιχειρηματικά: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 1 (Stage 1) εμπορικών ακινήτων με αξιολόγηση έως και 10
- Προτεινόμενη
 - Ιδιωτική Πίστη: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 1 (Stage 1) που βρίσκονται σε 1-30 ημέρες καθυστέρησης

- Επιχειρηματικά: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 1 (Stage 1) εκτός εμπορικών ακινήτων με αξιολόγηση άνω του 14
- Επιχειρηματικά: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 1 (Stage 1) εμπορικών ακινήτων με αξιολόγηση άνω του 10
- Ειδικής Παρακολούθησης
 - Ιδιωτική Πίστη: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 2 (Stage 2)
 - Επιχειρηματικά: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 2 (Stage 2)
- Σε αθέτηση
 - Ιδιωτική Πίστη: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 3 (Stage 3)
 - Επιχειρηματικά: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 3 (Stage 3)

Τα μη διαβαθμισμένα επιχειρηματικά δάνεια που εντάσσονται στο Στάδιο 1 κατηγοριοποιούνται σύμφωνα με το επίπεδο καθυστέρησής τους.

Η ανωτέρω κατηγοριοποίηση σχετίζεται άμεσα με το επίπεδο της πιθανότητας αθέτησης κάθε χαρτοφυλακίου (το επίπεδο της πιθανότητας αθέτησης ποικίλλει μεταξύ των κατηγοριών).

Σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου

Η αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου (significant increase in credit risk) είναι ουσιώδης για τον εντοπισμό του σημείου μετάβασης του υπολογισμού των προβλέψεων από την 12μηνη περίοδο στο σύνολο της διάρκειας ζωής του δανείου. Εάν, κατόπιν της αξιολόγησης αυτής, επέλθει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνωρίζουν ποσό πρόβλεψης ζημίας ίσο με το ποσό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του δεδομένου χρηματοοικονομικού μέσου.

Για τη διενέργεια της αξιολόγησης αυτής, ο Όμιλος και η Τράπεζα συγκρίνουν τον κίνδυνο αθέτησης στο χρηματοοικονομικό μέσο κατά την ημερομηνία αναφοράς, με τον αντίστοιχο κίνδυνο αθέτησης κατά την ημερομηνία αρχικής αναγνώρισης.

Στόχος του Ομίλου και της Τράπεζας είναι να εντοπιστεί η εν λόγω σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου προτού θεωρηθεί το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ως απομειωμένης πιστωτικής αξίας.

Η κατανομή μεταξύ σταδίων (Stages) βασίζεται στα κριτήρια που παρατίθενται κατωτέρω:

- Εάν, κατά την ημερομηνία αναφοράς, το δάνειο είναι σε κατάσταση μη εξυπηρετούμενου ανοίγματος, εντάσσεται στο «Στάδιο 3» (Stage 3) και υπολογίζονται οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες καθ' όλη τη διάρκεια ζωής.
- Εάν έχει παρουσιαστεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου κατά την ημερομηνία αναφοράς έναντι του αντίστοιχου κινδύνου κατά την ημερομηνία αρχικής αναγνώρισης, το δάνειο ταξινομείται στο «Στάδιο 2» (Stage 2) και υπολογίζονται οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες καθ' όλη τη διάρκεια ζωής.
- Τα υπόλοιπα δάνεια ταξινομούνται στο «Στάδιο 1» (Stage 1) και οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες υπολογίζονται για 12 μήνες.

Τα ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια βάσει των οποίων ο Όμιλος και η Τράπεζα αξιολογούν εάν συντρέχει σημαντική αύξηση

του πιστωτικού κινδύνου ενός ανοίγματος παρατίθενται κατωτέρω.

Χαρτοφυλάκιο Επιχειρηματικών Δανείων και Δανείων Ιδιωτών

- Πρωτεύοντα κριτήρια
 - σημαντική αύξηση της πιθανότητας αθέτησης υποχρέωσης (PD) ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την ημερομηνία αναφοράς, σε σύγκριση με την ημερομηνία αρχικής αναγνώρισης, βάσει ορισμένων απόλυτων (3% - 6,5%) ή/και σχετικών (200%) ορίων
- Δευτερεύοντα κριτήρια
 - ύπαρξη ρύθμισης
 - συμπεριφορά δανείου (παρακολούθηση του μέγιστου σταδίου καθυστέρησης κατά το τελευταίο 12μηνο)
 - ύπαρξη γεγονότος αθέτησης υποχρέωσης βάσει του Ορισμού των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων που περιέχεται στις Κατευθυντήριες γραμμές της EBA, κατά τους τελευταίους 12 μήνες.
- Τελικό Κριτήριο (Backstop)
 - καθυστέρηση 30 ημερών και άνω

Κριτήρια αξιολόγησης της απομείωσης Δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος σε ατομική και συλλογική βάση

Αξιολόγηση σε ατομική βάση

Για την καλύτερη απεικόνιση του αναμενόμενου κινδύνου, ο Όμιλος και η Τράπεζα καταρτίζουν έναν κατάλογο με τους πιστούχους για τους οποίους θα γίνει αξιολόγηση σε ατομική βάση. Η αξιολόγηση σε ατομική βάση γίνεται για τα σημαντικά δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος, δηλαδή αυτά που πληρούν τα κατωτέρω κριτήρια σωρευτικά:

- Αφορούν πιστούχους το συνολικό δανειακό άνοιγμα των οποίων στη λήξη της περιόδου που συνιστά την ημερομηνία αναφοράς υπερβαίνει το ποσό του 1 εκατ. ευρώ ή του ισόποσου αυτού σε ξένο νόμισμα για την Τράπεζα. Για τις θυγατρικές εταιρείες έχουν θεσπιστεί χαμηλότερα όρια.
- Τα πιστωτικά ανοίγματα κατατάσσονται σε Αθέτηση (Non performing exposures) σύμφωνα με την πιστωτική πολιτική της Τράπεζας.

Εκτός από τα μεμονωμένα σημαντικά δάνεια, πρόσθετα πιστωτικά ανοίγματα μπορούν να αξιολογούνται σε ατομική βάση, ανεξάρτητα από το επίπεδο έκθεσής τους, κατά την κρίση της Επιτροπής Προβλέψεων της Τράπεζας.

Περιγραφή του Υπολογισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ECL) (σε ατομική βάση)

Η αναμενόμενη πιστωτική ζημία ορίζεται ως η διαφορά ανάμεσα σε όλες τις συμβατικές ταμειακές ροές που είναι απαιτητές σύμφωνα με τη σύμβαση και όλες τις αναμενόμενες ταμειακές ροές (ήτοι όλες οι υστερήσεις ταμειακών ροών), προεξοφλημένη με βάση το αρχικό πραγματικό επιτόκιο (ή το αρχικό πραγματικό επιτόκιο προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο όταν πρόκειται για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία πιστωτικά απομειωμένα κατά την αρχική τους

αναγνώριση). Οι ταμειακές ροές που λαμβάνονται υπόψη περιλαμβάνουν όλες τις συμβατικές ταμειακές ροές του δανείου, καθώς και ταμειακές ροές από την πώληση εξασφαλίσεων ή άλλων πιστωτικών ενισχύσεων.

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, για τον υπολογισμό των αναμενόμενων ζημιών πρέπει να ληφθούν υπόψη σενάρια σταθμισμένα βάσει πιθανοτήτων που θα αφορούν την αναμενόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου. Ο υπολογισμός συνίσταται στην εκτίμηση ενός εύρους πιθανών εκβάσεων που περιλαμβάνει τον εντοπισμό ενδεχόμενων σεναρίων τα οποία προσδιορίζουν το ποσό και τον χρόνο των ταμειακών ροών για κάθε συγκεκριμένη έκβαση, και την εκτιμώμενη πιθανότητα της έκβασης αυτής.

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει της ατομικής αξιολόγησης ορίζεται ως εξής:

$$ECL = \sum_i (IFRS \text{ Outstanding Balance} - \text{Present Value of the Recoverable Amount}) \cdot P_i$$

Όπου:

- **Λογιστικό Υπόλοιπο βάσει ΔΠΧΑ (IFRS Outstanding Balance):** Το σχηματισμένο λογιστικό υπόλοιπο με βάση τα ΔΠΧΑ κατά την ημερομηνία αναφοράς και διενέργειας του ελέγχου ατομικής αξιολόγησης.
- **Παρούσα Αξία του Ανακτήσιμου Ποσού (Present Value of the Recoverable Amount):** Ποσοτικοποίηση του ανακτήσιμου ποσού, βάσει της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών που σχετίζονται είτε με εισπράξεις μετρητών από τον οφειλέτη είτε με τα έσοδα από την εκκαθάριση των εξασφαλίσεων δανείων που προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του δανείου (EIR).
- P_i : ο συντελεστής στάθμισης πιθανοτήτων κάθε σεναρίου βάσει του οποίου υπολογίζεται το ποσό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Αξιολόγηση σε συλλογική βάση

Η αξιολόγηση σε συλλογική βάση εφαρμόζεται σε όλες τις υπόλοιπες χορηγήσεις, ήτοι σε όσες εντάσσονται στα Στάδια 1 και 2 (Stage 1 & Stage 2), καθώς και στις χορηγήσεις του Σταδίου 3 (Stage 3) που δεν υπόκεινται σε ατομική αξιολόγηση.

Περιγραφή του Υπολογισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ECL) (σε συλλογική βάση)

Για τον υπολογισμό του ποσού απομείωσης των δανείων που εκτιμάται σε συλλογική βάση, χρησιμοποιούνται, στατιστικές μέθοδοι βάσει παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου. Ο υπολογισμός των Αναμενόμενων Πιστωτικών Ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια ζωής, για όλα τα χαρτοφυλάκια, παρατίθεται κατωτέρω:

$$LECL = \sum_i \left(\sum_t^T PD_t^i \times LGD_t^i \times EAD_t \times DF_t \right) P_i$$

Όπου:

- **Χρόνος ως τη Λήξη (T):** Ο χρόνος που απομένει έως τη λήξη του δανείου.
- **Πιθανότητα Αθέτησης (PD):** Η παράμετρος αυτή εκφράζει την πιθανότητα αθέτησης ενός χρηματοοικονομικού μέσου. Τα δάνεια και οι απαιτήσεις που εντάσσονται στο Στάδιο 1 (Stage 1) υπολογίζονται με πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών, ενώ αυτά που εντάσσονται στο Στάδιο 2 (Stage 2) υπολογίζονται βάσει της πιθανότητας

αθέτησης καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της χορήγησης. Για το Στάδιο 3 (Stage 3), PD=1.

- **Ζημία σε περίπτωση αθέτησης (LGD):** Η παράμετρος αυτή ορίζει την «αναμενόμενη» πιστωτική ζημία που προκύπτει σε περίπτωση αθέτησης ενός χρηματοοικονομικού μέσου. Εκφράζεται ως ποσοστό του ανοίγματος το οποίο, εάν πολλαπλασιαστεί με το άνοιγμα του δανείου, δίνει το ποσό της ζημίας του Ομίλου και της Τράπεζας κατά τον χρόνο αθέτησης.
- **Άνοιγμα κατά την αθέτηση (EAD):** Η παράμετρος αυτή ορίζει την αξία του ανοίγματος σε περίπτωση αθέτησης ενός χρηματοοικονομικού μέσου. Το EAD βασίζεται στον ακόλουθο τύπο:

$$EAD_t = (On - Balance Sheet Exposure)_t + (Off - Balance Sheet Exposure)_t \cdot CCF_t$$

- **Συντελεστής Μετατροπής Πίστωσης (CCF)** είναι η παράμετρος που μετατρέπει στοιχεία εκτός ισολογισμού, όπως είναι τα μη χρησιμοποιηθέντα ανοίγματα, σε ισόποσα πιστωτικά ανοίγματα εντός ισολογισμού.
- **Συντελεστής Προεξόφλησης κατά την χρονική στιγμή t (DFt):** Συντελεστές που χρησιμοποιούνται για την προεξόφληση μίας αναμενόμενης ζημίας σε παρούσα αξία κατά την ημερομηνία αναφοράς. (Πραγματικό επιτόκιο - EIR)
- **Σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων αποτέλεσμα (Pi)** = ο συντελεστής στάθμισης πιθανοτήτων κάθε σεναρίου βάσει του οποίου υπολογίζεται το ποσό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Ο Όμιλος και η Τράπεζα επιμετρούν την αναμενόμενη πιστωτική ζημία ενός χρηματοοικονομικού μέσου λαμβάνοντας υπόψη πολλαπλές ενδεχόμενες παραμέτρους. Στο πλαίσιο της συλλογικής αξιολόγησης, η Τράπεζα εφαρμόζει τρία εναλλακτικά σενάρια, των οποίων η επίδραση ενσωματώνεται στις παραμέτρους κινδύνου του μοντέλου αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Στη συνέχεια, οι σχετικοί συντελεστές στάθμισης πιθανοτήτων εφαρμόζονται στο ποσό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών που προέκυψε από κάθε σενάριο, με αποτέλεσμα να προκύπτει το σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων ποσό αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

Η Μονάδα Στρατηγικής Οικονομικών & Επενδύσεων είναι αρμόδια για τον υπολογισμό των εναλλακτικών μακροοικονομικών σεναρίων (πρόγνωση μελλοντικών οικονομικών συνθηκών που επιβεβαιώνουν τον forward looking χαρακτήρα της διαδικασίας), συμπεριλαμβανομένων των προβλεπόμενων σχετικών μακροοικονομικών μεταβλητών και των αντίστοιχων συντελεστών στάθμισης πιθανοτήτων, που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό των απομειώσεων.

Υπολογισμός των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών για δάνεια και απαιτήσεις πελατών του Επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου στο αποσβεσμένο κόστος

Τα βασικά στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών για δάνεια και απαιτήσεις πελατών του Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου στο αποσβεσμένο κόστος παρατίθενται κατωτέρω:

- **Συνεχιζόμενες λειτουργικές ταμειακές ροές:** Οι λειτουργικές ταμειακές ροές του υπόχρεου ή του εγγυητή, οι οποίες είναι συνεχιζόμενες και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αποπληρωμή της οφειλής.
- **Τρέχουσες εξασφαλίσεις και εγγυήσεις:** Εκτιμάται η τρέχουσα αξία των υφιστάμενων διακρατούμενων εξασφαλίσεων και εγγυήσεων του υπόχρεου, καθώς και η δυνατότητα ρευστοποίησής τους βάσει σεναρίου αναγκαστικής ρευστοποίησης ή σεναρίου εθελοντικής παράδοσης ακινήτου ή πώλησης.

- **Δεσμευτικές Συμφωνίες Αποπληρωμής ή Διακανονισμού:** Λαμβάνονται υπόψη τυχόν επιπρόσθετες συμφωνίες αναδιάρθρωσης ή διακανονισμού οφειλής μεταξύ του Ομίλου και της Τράπεζας και του πιστούχου.
- **Πρόσθετες Πληροφορίες που λαμβάνονται από τον Υπεύθυνο Διαχείρισης Σχέσης:** Λαμβάνεται υπόψη κάθε επιπλέον αξιόπιστη πληροφορία που έχει στη διάθεσή του ο Υπεύθυνος Διαχείρισης Σχέσης σχετικά με τη δυνατότητα του υπόχρεου να εξυπηρετήσει την οφειλή του προς τον Όμιλο και την Τράπεζα.
- **Προσωπικές Εγγυήσεις του υπόχρεου:** Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, κυρίως εκείνες που υποδηλώνουν ανοίγματα σημαντικών πελατών, μπορεί να ληφθεί υπόψη η αξία των προσωπικών εγγυήσεων υπέρ του υπόχρεου. Η χρήση των εν λόγω προσωπικών εγγυήσεων στην διαδικασία σχηματισμού των ατομικών προβλέψεων υπόκειται στην εγκριτική διαδικασία που τηρεί η Τράπεζα.
- **Διαδικασία εξυγίανσης ή συνδιαλλαγής του Άρθρου 106 του Ν. 3588/2007:** Οποιαδήποτε έσοδα προσδοκούνται μέσω της διαδικασίας εξυγίανσης ή συνδιαλλαγής του Άρθρου 106.

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ρών πραγματοποιείται σύμφωνα με τις εξής δύο προσεγγίσεις, οι οποίες ορίζονται στις ακόλουθες υπο-ενότητες: Οι προσεγγίσεις της λειτουργούσας επιχείρησης (Going concern) και θέσης σε εκκαθάριση (Gone Concern).

Η προσέγγιση της Λειτουργούσας Επιχείρησης (Going concern)

Σύμφωνα με το σενάριο της «λειτουργούσας επιχείρησης», οι λειτουργικές ταμειακές ροές του πιστούχου ή του εγγυητή είναι συνεχείς και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αποπληρωμή της χρηματοοικονομικής οφειλής προς όλους τους πιστωτές. Ο Όμιλος και η Τράπεζα λαμβάνουν υπόψη διάφορες προσεγγίσεις αναλόγως του συγκεκριμένου πιστούχου όταν εφαρμόζουν την παραδοχή της λειτουργούσας επιχείρησης κατά τον προσδιορισμό των ταμειακών ρών που θα προκύψουν από τη λειτουργία του πιστούχου, καθώς και από τη ρευστοποίηση των μη βασικών εξασφαλίσεων για τη λειτουργία της όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση. Επιπλέον, η Διοίκηση λαμβάνει υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες κατά την αξιολόγησή της:

- Τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές βάσει των πιο πρόσφατων οικονομικών στοιχείων του πιστούχου / εγγυητή.
- Στις περιπτώσεις αναδιάρθρωσης, τα σχέδια αναδιάρθρωσης και τις μεταβολές που προκύπτουν στη δομή της οικονομικής οντότητας
- Για τις σχετικές εκτιμήσεις λαμβάνονται υπόψη οι ενδεχόμενες επενδύσεις που είναι απαραίτητες για τη διατήρηση των μελλοντικών ταμειακών ρών (κεφαλαιουχικές δαπάνες)
- Όταν οι ταμειακές ροές βασίζονται στη ρευστοποίηση περιουσιακών στοιχείων του πιστούχου, ο Όμιλος και η Τράπεζα εκτιμούν την αναμενόμενη τιμή πώλησης προκειμένου να αποκτήσουν εικόνα των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ρών που θα προκύψουν από την πώληση των περιουσιακών στοιχείων, μείον του εκτιμώμενου κόστους που συνδέεται με τη ρευστοποίηση. Εξασφαλίσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο μέτρο που δεν επηρεάζονται οι λειτουργικές ταμειακές ροές. Επιπλέον, στις περιπτώσεις που ακολουθείται προσέγγιση σε «δύο βήματα» (ήτοι ανάλυση ανά περίοδο, ακολουθούμενη από εκτίμηση της τελικής αξίας), η προσέγγιση της «επιχείρησης σε εκκαθάριση» μπορεί επίσης να ληφθεί υπόψη για το δεύτερο βήμα και περιλαμβάνει τη ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων.

Βάσει των ανωτέρω πληροφοριών, το ποσό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας επιμετράται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου και των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών προεξοφλημένων στο αρχικό πραγματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Η προσέγγιση της Επιχείρησης σε Εκκαθάριση (Gone Concern)

Η Διοίκηση αποφασίζει την επιμέτρηση της απομείωσης βάσει της προσέγγισης της Επιχείρησης σε Εκκαθάριση, θεωρώντας ότι οι λειτουργικές ταμειακές ροές του πιστούχου παύουν και χρησιμοποιούνται οι εξασφαλίσεις, συμπεριλαμβανομένων τυχόν άλλων εισπράξεων που η Τράπεζα κρίνει ως ανακτήσιμες.

Αυτό μπορεί να συμβεί όταν ισχύει ένας ή παραπάνω από τους ακόλουθους παράγοντες:

- Οι μελλοντικές λειτουργικές ταμειακές ροές του πιστούχου εκτιμώνται ως χαμηλές ή αρνητικές, ή / και
- Το άνοιγμα εξασφαλίζεται σημαντικά, και το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο είναι κεντρικής σημασίας για τη δημιουργία ταμειακών ροών, ή / και
- Συντρέχει πολύ υψηλός βαθμός αβεβαιότητας ως προς την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, ή / και
- Οι διαθέσιμες πληροφορίες είναι ανεπαρκείς για τη διενέργεια ανάλυσης βάσει λειτουργούσας επιχείρησης.

Τα έσοδα από την χρήση των εξασφαλίσεων αναπροσαρμόζονται ώστε να λαμβάνουν υπόψη τα έξοδα ρευστοποίησης καθώς και επιπρόσθετες μειώσεις της αξίας, όπου συντρέχει περίπτωση. Λαμβάνονται υπόψη οι εκτιμήσεις της αγοράς, οι προσδοκίες για τη στρατηγική ρευστοποίησης εξασφαλίσεων (συναινετικής έναντι μη συναινετικής - αναγκαστικής), και το υποκείμενο νομικό πλαίσιο προκειμένου να προσδιοριστεί επιπλέον μείωση της αξίας που μπορεί να χρειαστεί να εφαρμοστούν, καθώς και οι παραδοχές του χρόνου πώλησης.

Διαγραφές

Ο Όμιλος και η Τράπεζα προβαίνουν σε λογιστική διαγραφή έναντι των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο:

- ανεπίδεκτων είσπραξης απαιτήσεων, δηλαδή απαιτήσεων για τις οποίες έχουν εξαντληθεί τα προβλεπόμενα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης και είσπραξης σε βάρος του οφειλέτη και των λοιπών ενεχομένων ή έχει κριθεί ότι η συνέχιση των δικαστικών ή εξωδικαστικών ενεργειών δεν αναμένεται να αποφέρει θετικό αποτέλεσμα για την Τράπεζα ή ότι το κόστος ανάκτησης είναι οικονομικά ασύμφορο σε σχέση με την αναμενόμενη ωφέλεια,
- μη ανακτήσιμων ποσών απαιτήσεων δηλαδή των ποσών που αφορούν τη διαφορά μεταξύ του συνόλου της κατά ΔΠΧΑ απαίτησης και των εκτιμώμενων λειτουργικών ταμειακών ροών που αναμένονται να εισπραχθούν, προσαυξημένων με την εκτιμώμενη αξία των εξασφαλίσεων, καθώς και των ενεχόμενων περιουσιακών στοιχείων επί των οποίων δύναται να εγγραφεί βάρος υπέρ της Τράπεζας.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα προβαίνουν σε ρυθμίσεις ή οριστικές διευθετήσεις με άφεση χρέους όταν εκτιμούν ότι αποδεδειγμένα αποτελούν τη βέλτιστη λύση έναντι εναλλακτικών τύπων ρύθμισης ή οριστικής διευθέτησης στα πλαίσια της διαχείρισης πιστούχων σε οικονομική δυσκολία.

Οι λογιστικές διαγραφές εγκρίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο και την Επιτροπή Προβλέψεων ενώ οι αφέσεις χρέους

δύναται να εγκριθούν και από άλλα εξουσιοδοτημένα εγκριτικά κλιμάκια.

B) Χαρτοφυλάκιο Χρεογράφων και λοιπών βραχυπρόθεσμων χρηματοοικονομικών στοιχείων

Ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνωρίζουν προβλέψεις απομείωσης χρεωστικών τίτλων και άλλων χρηματοοικονομικών στοιχείων βραχυπρόθεσμης ληκτότητας, που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων.

Το ύψος των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ΑΠΖ) που αναγνωρίζονται ως προβλέψεις απομείωσης εξαρτάται από το μέγεθος της επιδείνωσης του πιστωτικού κινδύνου από την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης. Η εκτίμηση της σημαντικής επιδείνωσης είναι καίριας σημασίας για τον καθορισμό του σημείου μετάβασης μεταξύ της απαίτησης για μέτρηση της ΑΠΖ 12 μηνών έναντι της μέτρησης ΑΠΖ που θα βασίζεται σε ολόκληρη τη ζωή του χρηματοοικονομικού στοιχείου. Η προσέγγιση της αναγνώρισης προβλέψεων απομείωσης στηρίζεται στην παρακάτω κατανομή σε Στάδια:

- Στάδιο 1: Περιέχει χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία δεν έχουν υποστεί σημαντική επιδείνωση της πιστωτικής ποιότητας από την ημερομηνία αρχικής αναγνώρισης ή είναι χαμηλού πιστωτικού κινδύνου κατά την ημερομηνία αναφοράς.

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει την απλούστευση «χαμηλού πιστωτικού κινδύνου» σύμφωνα με την οποία εάν ένα χρηματοπιστωτικό στοιχείο έχει χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο, θεωρείται ότι δεν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Η Τράπεζα θεωρεί ότι όλα τα μέσα επενδυτικού βαθμού εμπεριέχουν χαμηλό κίνδυνο, ως εκ τούτου κατατάσσονται στο Στάδιο 1.

Στο στάδιο 1, γίνεται αναγνώριση ΑΠΖ δωδεκαμήνου. Για χρηματοοικονομικά στοιχεία με υπολειπόμενη διάρκεια ζωής μικρότερη των 12 μηνών, η ΑΠΖ υπολογίζεται για την υπολειπόμενη περίοδο μέχρι τη λήξη.

- Στάδιο 2: Περιέχει χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία έχουν υποστεί σημαντική αύξηση πιστωτικού κινδύνου από την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης. Στο στάδιο 2, αναγνωρίζεται ΑΠΖ για όλη τη διάρκεια της ζωής του στοιχείου.
- Στάδιο 3: Περιέχει χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία είναι σε καθεστώς αθέτησης (απομειωμένα). Στο στάδιο 3, αναγνωρίζεται ΑΠΖ για όλη τη διάρκεια της ζωής του στοιχείου.

Για την εκτίμηση της σημαντικής επιδείνωσης του πιστωτικού κινδύνου των στοιχείων μη-επενδυτικής διαβάθμισης και της κατανομής τους από το Στάδιο 1 στο Στάδιο 2 (και αντίστροφα), ο Όμιλος και η Τράπεζα βασίζονται στις ακόλουθες δύο ανεξάρτητες συνθήκες: α) υποβάθμιση (αναβάθμιση) της πιστοληπτικής αξιολόγησης από Εξωτερικούς Οργανισμούς Πιστοληπτικής Αξιολόγησης (ΕΟΠΑ) σε σχέση με την ημερομηνία κτήσης ή β) αύξηση (μείωση) δωδεκάμηνης πιθανότητας αθέτησης από την ημερομηνία κτήσης. Σε περίπτωση που δεν υφίσταται εξωτερική πιστοληπτική αξιολόγηση, ο Όμιλος και η Τράπεζα χρησιμοποιούν την εσωτερική αξιολόγηση της πιστοληπτικής διαβάθμισης.

Παράλληλα, ο Όμιλος και η Τράπεζα παρακολουθούν την πορεία των πιστωτικών περιθωρίων στην αγορά ομολόγων. Οποιαδήποτε αύξηση των πιστωτικών περιθωρίων πάνω από ένα ενδεικτικό όριο από την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης, ενεργοποιεί μια εσωτερική διαδικασία επανεξέτασης της κατανομής των εν λόγω στοιχείων σε κατάλληλα

στάδια, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσο η παρατηρούμενη μεταβολή των περιθωρίων φερεγγυότητας αντανακλά κάποια μεταβολή του προσδοκώμενου πιστωτικού κινδύνου.

Ορισμός Αθέτησης

Ένας χρεωστικός τίτλος ή άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο βραχυπρόθεσμης ληκτότητας θεωρείται ότι βρίσκεται σε αθέτηση και συνεπώς κατατάσσεται στο Στάδιο 3, εφόσον υφίσταται πιστοληπτική διαβάθμιση από ΕΟΠΑ που αντιστοιχεί σε «Αθέτηση». Επιπλέον, σε περίπτωση που ο εκδότης ή ο αντισυμβαλλόμενος έχει επιπρόσθετες υποχρεώσεις προς την Τράπεζα και κάποιες από αυτές βρίσκονται σε καθεστώς αθέτησης, τότε σύμφωνα με τον κανόνα της «επιμόλυνσης πιστούχου», το εν λόγω στοιχείο κατατάσσεται επίσης στο Στάδιο 3.

Εκτίμηση Αναμενόμενων Πιστωτικών Ζημιών

Ο Όμιλος και η Τράπεζα χρησιμοποιούν τις ακόλουθες βασικές παραμέτρους για τον υπολογισμό της Αναμενόμενης Πιστωτικής Ζημίας (ECL): Πιθανότητα Αθέτησης (PD), Ζημία σε περίπτωση Αθέτησης (LGD), πραγματικό επιτόκιο (EIR) και Άνοιγμα σε Αθέτηση (EAD).

- **Πιθανότητα Αθέτησης (PD):** Διαχωρίζεται στις ακόλουθες δυο κατηγορίες:
 - Πιθανότητα Αθέτησης 12 μηνών, η οποία αντιστοιχεί στην εκτιμώμενη πιθανότητα αθέτησης για τους επόμενους 12 μήνες και χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των ΑΠΖ των χρηματοοικονομικών στοιχείων του Σταδίου 1.
 - Πιθανότητα Αθέτησης πλήρους διάρκειας ζωής, η οποία αντιστοιχεί στην εκτιμώμενη πιθανότητα αθέτησης για την υπόλοιπη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού στοιχείου και χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των ΑΠΖ του Σταδίου 2. Για τα στοιχεία που είναι κατηγοριοποιημένα στο Στάδιο 3, η πιθανότητα αθέτησης ορίζεται στο 100%.
- **Ζημία σε περίπτωση Αθέτησης (LGD):** Ορίζεται ως το μέρος του συνολικού πιστωτικού ανοίγματος που η Τράπεζα εκτιμά ότι δεν θα μπορέσει να ανακτήσει σε περίπτωση αθέτησης. Η τιμή της εν λόγω παραμέτρου εξαρτάται από τον τύπο του εκδότη, την εξοφλητική προτεραιότητα και την ύπαρξη καλυμμάτων.
- **Πραγματικό Επιτόκιο (EIR):** Η απόδοση μέχρι τη λήξη του χρηματοοικονομικού στοιχείου κατά το χρόνο κτήσης.
- **Άνοιγμα σε Αθέτηση (EAD):** Ορίζεται ως η συνολική ζημία που ενδέχεται να προκύψει από μια πιθανή αθέτηση του εκδότη του χρηματοπιστωτικού στοιχείου. Για τον υπολογισμό του ανοίγματος σε αθέτηση, η Τράπεζα ακολουθεί τη μέθοδο του μελλοντικού αναπόσβεστου κόστους, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι δεν θα ανακτηθεί το σύνολο των μελλοντικών ταμειακών ροών, αλλά ένα μέρος αυτών. Το άνοιγμα σε αθέτηση είναι το άθροισμα των προεξοφλημένων ταμειακών ροών κατά την ημερομηνία αναφοράς, χρησιμοποιώντας το πραγματικό επιτόκιο (EIR).

Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν χρησιμοποιούν εσωτερικά μοντέλα για την εκτίμηση της πιθανότητας αθέτησης και της ζημιάς σε περίπτωση αθέτησης ή οποιουδήποτε από τα κριτήρια κατανομής σε στάδια (stages) που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς χρεωστικών τίτλων κι λοιπών βραχυπρόθεσμων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Ως βασική μεθοδολογία για τον υπολογισμό της κατανομής σε στάδια και του υπολογισμού της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, η Τράπεζα βασίζεται στην αξιολόγηση των εξωτερικών οίκων αξιολόγησης και των δημοσιευμένων πιθανοτήτων αθέτησης. Η προσέγγιση αυτή προϋποθέτει ένα ενιαίο «μέσο» σενάριο οικονομικής κατάστασης, το οποίο

αντιπροσωπεύει το μέσο όρο όλων των πιθανών αποτελεσμάτων κάτω από διαφορετικά σενάρια μακροοικονομικών συνθηκών.

Η αξιολόγηση της ύπαρξης σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου για χρεωστικούς τίτλους, πραγματοποιείται μέσω αυτοματοποιημένης διαδικασίας. Κάθε άλλη αξιολόγηση σχετικά με την ύπαρξη σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, η οποία οδηγεί σε διαφορετική έκβαση από πλευράς κατανομής σε στάδια (Stages) όπως ορίζεται ανωτέρω, θα πρέπει να εγκρίνεται από την Επιτροπή Προβλέψεων σε κάθε ημερομηνία αναφοράς.

Αποκτηθέντα ή δημιουργημένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία απομειωμένης πιστωτικής αξίας (POCI)

Τα αποκτηθέντα ή δημιουργημένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία απομειωμένης πιστωτικής αξίας (περιουσιακά στοιχεία POCI) είναι απομειωμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κατά την αρχική τους αναγνώριση. Σε αντίθεση με τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία απομειωμένης πιστωτικής αξίας, η αντίστοιχη αξιολόγηση για τα περιουσιακά στοιχεία POCI γίνεται κατά την αρχική αναγνώριση και όχι μεταγενέστερα.

Εάν ένα δάνειο κατά την αρχική του αναγνώριση χαρακτηριστεί ως POCI τότε επιμετράται πάντοτε βάσει των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθόλη την διάρκεια της ζωής του. Τα περιουσιακά στοιχεία POCI παραμένουν στην κατηγορία POCI καθ' όλη τη διάρκεια ζωής τους, και δεν αξιολογούνται για κατηγοριοποίηση σε στάδια (Stages) ή για μεταφορά από ένα στάδιο σε ένα άλλο.

Ανάλυση στοιχείων στο μοντέλο αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ECL) σύμφωνα με πολλαπλά οικονομικά σενάρια

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις αξίες των βασικών οικονομικών μεταβλητών / παραδοχών μελλοντικού ορίζοντα που χρησιμοποιούνται σε κάθε ένα από τα οικονομικά σενάρια για τους υπολογισμούς των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Η μονάδα Οικονομικής και Επενδυτικής Στρατηγικής του Ομίλου και της Τράπεζας προβλέπει την πιθανότητα εξέλιξης μακροοικονομικών μεταβλητών που θα επηρεάσουν το ύψος των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών των δανειακών χαρτοφυλακίων κάτω από πολλαπλά οικονομικά σενάρια. Η Διοίκηση κατά τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών υπολογίζει τρία διαφορετικά σενάρια (Ευνοϊκό – Βασικό – Δυσμενές) κάθε ένα εκ των οποίων συσχετίζεται με διαφορετικές πιθανότητες αθέτησης (PD) και διαφορετικές ζημίες σε περίπτωση αθέτησης (LGD). Η στάθμιση κάθε σεναρίου είναι η ακόλουθη: Βασικό 60%, Ευνοϊκό 20%, Δυσμενές 20%. Επίσης, η εκτίμηση πολλαπλών οικονομικών σεναρίων συνυπολογίζει την πιθανότητα ανάκτησης των δανείων σε αθέτηση, περιλαμβανομένης της πιθανότητας τα δάνεια να εξυγιανθούν.

Όμιλος 31/12/2019	Σενάριο ECL Key drivers	
	Αποδοθείσες πιθανότητες %	Μέσος όρος 4 χρόνων %
Αύξησης ΑΕΠ		
Ευνοϊκό	20	4,5
Βασικό	60	2,5
Δυσμενές	20	0,6
Δείκτης ανεργίας		
Ευνοϊκό	20	11,3
Βασικό	60	13,2
Δυσμενές	20	15,1
Δείκτης Τιμών (Κατοικιών)		
Ευνοϊκό	20	8,9
Βασικό	60	7,0
Δυσμενές	20	5,1
Δείκτης Τιμών (Εκτός κατοικιών)		
Ευνοϊκό	20	6,2
Βασικό	60	4,2
Δυσμενές	20	2,3

Όμιλος 31/12/2018	Σενάριο ECL Key drivers	
	Αποδοθείσες πιθανότητες %	Μέσος όρος 4 χρόνων %
Αύξησης ΑΕΠ		
Ευνοϊκό	20	4,4
Βασικό	60	2,4
Δυσμενές	20	0,0
Δείκτης ανεργίας		
Ευνοϊκό	20	13,6
Βασικό	60	14,7
Δυσμενές	20	16,0
Δείκτης Τιμών (Κατοικιών)		
Ευνοϊκό	20	5,5
Βασικό	60	3,3
Δυσμενές	20	0,7
Δείκτης Τιμών (Εκτός κατοικιών)		
Ευνοϊκό	20	5,2
Βασικό	60	3,7
Δυσμενές	20	2,0

Ετήσιες προβλέψεις κύριων οικονομικών δεικτών που χρησιμοποιούνται στα μοντέλα ECL (Βασικό σενάριο)

Ο αναμενόμενος ρυθμός αύξησης του Πραγματικού ΑΕΠ κατά τα επόμενα έτη παραμένει ως επί το πλείστον αμετάβλητος, δεδομένου ότι το αναμενόμενο αποτέλεσμα για το 2019 είναι κοντά σε αυτό που προβλέπεται. Το Πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται με ρυθμό άνω του 2,5% την επόμενη τετραετία, εξαρτώμενο έντονα από την σταθερότητα του οικονομικού (εγχώριου και διεθνές) περιβάλλοντος και την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων της οικονομικής πολιτικής. Αναφορικά με την αγορά εργασίας υπάρχει σταδιακή βελτίωση κατά τα τελευταία έτη, καθώς η απασχόληση ακολουθεί σταθερά την πορεία ανάπτυξης, με το ποσοστό ανεργίας να φθίνει συνεχώς. Αυτή η πτωτική πορεία αναμένεται να επιταχυνθεί, συγκλίνοντας μακροπρόθεσμα σε σταθεροποίηση της κατάστασης. Οι δείκτες τιμών

κατοικιών και εμπορικών ακινήτων ακολουθούν υψηλά ανοδική πορεία, καθώς τα πραγματικά δεδομένα για το 2018-19 δείχνουν ταχύτερη ανάκαμψη από την αναμενόμενη στην αγορά ακινήτων, καθώς ενισχύεται σταδιακά και το διαθέσιμο εισόδημα.

Πολλαπλά οικονομικά σενάρια υπολογισμού αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Δεδομένου ότι η ΑΠΖ του Ομίλου επηρεάζεται κυρίως από την Τράπεζα, η Διοίκηση αξιολόγησε την ευαισθησία της πρόβλεψης ΑΠΖ της Τράπεζας για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος, έναντι πιθανών εύλογων μεταβολών στο ρυθμό ανάπτυξης του Πραγματικού ΑΕΠ, σε σύγκριση με τα σενάρια μελλοντικών εκτιμήσεων που χρησιμοποιήθηκαν στην επιμέτρηση ΑΠΖ κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019. Η ανάλυση ευαισθησίας διενεργήθηκε με την υπόθεση μιας «ευνοϊκής» και μιας «δυσμενούς» μετατόπισης των τριών σεναρίων μελλοντικών εκτιμήσεων του ΑΕΠ κατά 1 ποσοστιαία μονάδα, η οποία επηρέασε τις εκτιμήσεις ρυθμού ανάπτυξης ΑΕΠ για το σύνολο της περιόδου. Διενεργήθηκε πλήρης επανεκτίμηση του συνόλου των μακροοικονομικών μεταβλητών από τα σχετικά υποδείγματα, λαμβάνοντας υπόψη τις «ευνοϊκές» και «δυσμενείς» προσαρμογές επί των σεναρίων ρυθμού ανάπτυξης ΑΕΠ που είχαν αρχικά εφαρμοστεί, καθώς ο ρυθμός ανάπτυξης ΑΕΠ διαδραματίζει καίριο ρόλο στον προσδιορισμό των λοιπών μακροοικονομικών μεταβλητών.

Ο ακόλουθος πίνακας περιλαμβάνει την επίδραση των ΑΠΖ στο χαρτοφυλάκιο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, για κάθε ένα εναλλακτικό υποθετικό σενάριο. Η επίδραση από τις ΑΠΖ θα πρέπει να αξιολογείται στα πλαίσια της ανάλυσης ευαισθησίας στο σύνολό της, σε συνδυασμό με τις παραπάνω επεξηγηματικές σημειώσεις.

Εναλλακτικό υποθετικό σενάριο	Επίδραση ΑΠΖ			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
Υψηλότερο ΑΕΠ (+1%)	(3)	(25)	(178)	(205)
Χαμηλότερο ΑΕΠ (-1%)	2	27	143	172

4.3 Διαχείριση πιστωτικού κινδύνου

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο πριν τη λήψη εξασφαλίσεων και λοιπών τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου

Ο ακόλουθος πίνακας απεικονίζει το μέγιστο επίπεδο έκθεσης του Ομίλου και της Τράπεζας σε πιστωτικό κίνδυνο κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 αντίστοιχα, πριν ληφθούν υπόψη τυχόν ληφθείσες εξασφαλίσεις και λοιπές τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου. Για να εκτιμηθεί η επίδραση του κινδύνου όπως παρατίθεται κατωτέρω, για τα εντός ισολογισμού περιουσιακά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν τα λογιστικά υπόλοιπα όπως αυτά εμφανίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης κατά την ημερομηνία αναφοράς.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων (Σημείωση 17)	1.307	1.120	1.239	1.130
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (Σημείωση 18)	479	378	479	380
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσμάτων (Σημείωση 19)	655	372	654	372
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος (Σημείωση 20)	39.162	39.757	39.801	40.557
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (Σημείωση 21)	1.437	2.097	1.435	2.093
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος (Σημείωση 22)	1.121	208	1.121	208
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών -διακρατούμενα προς πώληση (Σημείωση 27)	264	304	259	304
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού (Σημείωση 28)	2.304	2.328	2.317	2.392
Πιστωτικές δεσμεύσεις (Σημείωση 39)	3.452	3.290	3.719	3.556
Σύνολο	50.181	49.854	51.024	50.992

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα υπόλοιπα προ προβλέψεων των πιστωτικών ανοιγμάτων του Ομίλου και της Τράπεζας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 για τα χρηματοοικονομικά μέσα στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων, καθώς επίσης και για τα πιστωτικά ανοίγματα εκτός ισολογισμού.

Όμιλος	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		Σύνολο
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
31/12/2019							
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.307	-	-	-	-	-	1.307
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	19.979	4.999	7.390	10.431	5.348	2.000	50.148
Δάνεια Ιδιωτών	6.679	2.819	4.560	425	3.501	119	18.103
Στεγαστικά δάνεια	5.399	2.236	3.328	351	2.515	86	13.914
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	888	441	1.047	73	892	32	3.372
Πιστωτικές κάρτες	392	143	186	1	93	1	816
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	13.300	2.180	2.830	10.006	1.848	1.882	32.046
Μεγάλες Επιχειρήσεις	7.011	865	119	4.104	108	415	12.621
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	4.549	1.314	2.711	5.892	1.737	1.467	17.670
Δημόσιος Τομέας	1.740	1	0	11	3	-	1.754
Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρημένοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	1.437	-	-	-	-	-	1.437
Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρημένοι στο αποσβεσμένο κόστος	1.121	-	-	-	-	-	1.121
Συμφωνίες επαναπώλησης με πελάτες	38	-	-	-	-	-	38
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	646	89	12	447	-	-	1.194
Σύνολο πιστωτικών ανοιγμάτων εντός ισολογισμού	24.528	5.088	7.403	10.878	5.348	2.000	55.245
Εγγυητικές Επιστολές	2.642	76	304	-	-	-	3.022
Ενέγγυες Πιστώσεις	23	-	1	-	-	-	25
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	330	55	7	-	12	-	405
Σύνολο πιστωτικών ανοιγμάτων εκτός ισολογισμού	2.995	132	313	0	12	0	3.452

Όμιλος	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		Σύνολο
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
31/12/2018							
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.120	0	0	-	0	-	1.120
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	19.221	5.894	7.766	11.683	5.934	2.593	53.091
Δάνεια Ιδιωτών	7.049	2.820	4.851	475	3.989	148	19.331
Στεγαστικά δάνεια	5.831	2.165	3.355	395	2.664	112	14.523
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	817	510	1.241	78	1.184	35	3.865
Πιστωτικές κάρτες	400	145	255	1	142	1	943
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	12.172	3.074	2.915	11.208	1.945	2.445	33.760
Μεγάλες Επιχειρήσεις	6.489	1.210	80	4.211	95	690	12.776
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	3.961	1.863	2.834	6.986	1.847	1.754	19.246
Δημόσιος Τομέας	1.722	1	1	11	3	0	1.738
Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρημένοι στην εύλογη αξία μέσω λουπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	2.095	2	-	-	-	-	2.097
Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρημένοι στο αποσβεσμένο κόστος	208	-	-	-	-	-	208
Συμφωνίες επαναπώλησης με πελάτες	103	-	-	-	-	-	103
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	730	18	35	366	-	-	1.149
Σύνολο πιστωτικών ανοιγμάτων εντός ισολογισμού	23.477	5.914	7.800	12.049	5.934	2.593	57.768
Εγγυητικές Επιστολές	2.388	75	325	-	-	-	2.788
Ενέγγυες Πιστώσεις	31	0	2	-	-	-	33
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	391	63	5	0	10	-	469
Σύνολο πιστωτικών ανοιγμάτων εκτός ισολογισμού	2.810	138	332	0	10	0	3.290

Τράπεζα	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		Σύνολο
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
31/12/2019							
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.239	-	-	-	-	-	1.239
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	21.115	4.780	7.054	10.488	5.268	1.891	50.595
Δάνεια Ιδιωτών	6.671	2.819	4.560	423	3.501	119	18.093
Στεγαστικά δάνεια	5.398	2.236	3.328	350	2.515	86	13.914
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	881	441	1.047	72	892	32	3.364
Πιστωτικές κάρτες	392	143	186	1	93	1	816
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	14.444	1.961	2.494	10.064	1.767	1.773	32.502
Μεγάλες Επιχειρήσεις	8.614	885	34	4.527	99	408	14.568
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	4.094	1.075	2.459	5.526	1.666	1.365	16.186
Δημόσιος Τομέας	1.735	1	0	10	3	-	1.749
Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρημένοι στην εύλογη αξία μέσω λουπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	1.435	-	-	-	-	-	1.435
Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρημένοι στο αποσβεσμένο κόστος	1.121	-	-	-	-	-	1.121
Συμφωνίες επαναπώλησης με πελάτες	38	-	-	-	-	-	38
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	716	37	12	369	-	-	1.133
Σύνολο πιστωτικών ανοιγμάτων εντός ισολογισμού	25.664	4.816	7.066	10.856	5.268	1.891	55.562
Εγγυητικές Επιστολές	2.854	76	304	-	-	-	3.234
Ενέγγυες Πιστώσεις	22	-	1	-	-	-	23
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	387	55	7	-	12	-	461
Σύνολο πιστωτικών ανοιγμάτων εκτός ισολογισμού	3.262	132	313	0	12	0	3.719

Τράπεζα	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		Σύνολο
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
31/12/2018							
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.130	-	-	-	-	-	1.130
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	20.448	6.070	7.453	11.053	5.879	2.438	53.342
Δάνεια Ιδιωτών	7.042	2.820	4.851	473	3.989	148	19.323
Στεγαστικά δάνεια	5.831	2.165	3.355	394	2.664	112	14.521
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	811	510	1.241	78	1.184	35	3.859
Πιστωτικές κάρτες	400	145	255	1	142	1	942
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	13.407	3.250	2.603	10.580	1.889	2.290	34.019
Μεγάλες Επιχειρήσεις	8.022	1.758	36	4.080	95	672	14.663
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	3.663	1.491	2.566	6.490	1.791	1.617	17.618
Δημόσιος Τομέας	1.722	1	0	10	3	0	1.737
Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρημένοι στην εύλογη αξία μέσω λουπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	2.091	2	-	-	-	-	2.093
Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρημένοι στο αποσβεσμένο κόστος	208	-	-	-	-	-	208
Συμφωνίες επαναπώλησης με πελάτες	103	-	-	-	-	-	103
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	832	3	10	314	-	-	1.160
Σύνολο πιστωτικών ανοιγμάτων εντός ισολογισμού	24.813	6.075	7.463	11.367	5.879	2.438	58.036
Εγγυητικές Επιστολές	2.612	75	325	-	-	-	3.012
Ενέγγυες Πιστώσεις	30	0	2	-	-	-	32
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	434	63	5	-	10	-	513
Σύνολο πιστωτικών ανοιγμάτων εκτός ισολογισμού	3.076	138	332	0	10	0	3.556

4.3.1 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος

Στο πλαίσιο διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου, ο Όμιλος παρακολουθεί την έκθεση του στον πιστωτικό κίνδυνο σε όλα τα αγορασμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος (προ προβλέψεων), ήτοι το άνοιγμα κατά την αθέτηση είναι προσαυξημένο με το αναπόσβεστο ποσό προσαρμογής στην εύλογη αξία των αποκτηθέντων δραστηριοτήτων κατά την ημερομηνία αναφοράς («προσαρμογή PPA»).

Για τον σκοπό της παρούσας γνωστοποίησης, η λογιστική αξία προ προβλέψεων ορίζεται στο αποσβεσμένο κόστος, πριν την προσαρμογή των προβλέψεων, προσαυξημένο με την προσαρμογή PPA. Ομοίως, η πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών στους κατωτέρω πίνακες περιλαμβάνει την προσαρμογή του PPA. Για το λόγο αυτό, η λογιστική αξία προ προβλέψεων και η πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών όπως παρατίθεται κατωτέρω διαφοροποιούνται από τα αντίστοιχα κονδύλια που παρουσιάζονται στη Σημείωση 20.

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος του Ομίλου και της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018:

Όμιλος - 31/12/2019	Στάδιο 3				Σύνολο
	Στάδιο 1 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες (ECL) 12μήνου	Στάδιο 2 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες (ECL) καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες απομειωμένης πιστωτικής αξίας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	POCI Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες απομειωμένης πιστωτικής αξίας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	
Στεγαστικά δάνεια					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	5.399	2.236	3.679	2.601	13.914
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(2)	(35)	(942)	(707)	(1.686)
Σύνολο Στεγαστικών Δανείων	5.396	2.201	2.737	1.895	12.228
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	888	441	1.119	924	3.372
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(28)	(53)	(698)	(571)	(1.350)
Σύνολο Καταναλωτικών, Προσωπικών και Λοιπών δανείων	860	388	422	353	2.022
Πιστωτικές Κάρτες					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	392	143	187	94	816
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(2)	(7)	(159)	(84)	(251)
Σύνολο Πιστωτικών Καρτών	391	136	28	10	565
Δανεία Ιδιωτών					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	6.679	2.819	4.985	3.619	18.103
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(33)	(95)	(1.799)	(1.361)	(3.288)
Σύνολο Δανείων Ιδιωτών	6.647	2.724	3.186	2.258	14.815
Δάνεια προς Μεγάλες Επιχειρήσεις					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	7.011	865	4.222	523	12.621
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(52)	(38)	(1.752)	(236)	(2.078)
Σύνολο Δανείων προς Μεγάλες Επιχειρήσεις	6.959	827	2.470	286	10.543
Δάνεια προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	4.549	1.314	8.603	3.204	17.670
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(32)	(105)	(3.749)	(1.730)	(5.615)
Σύνολο Δανείων προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	4.518	1.209	4.854	1.474	12.054
Δάνεια προς τον Δημόσιο Τομέα					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	1.740	1	11	3	1.754
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(1)	(0)	(4)	(0)	(5)
Σύνολο Δανείων προς τον Δημόσιο Τομέα	1.739	1	7	3	1.749
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	13.300	2.180	12.836	3.730	32.046
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(85)	(143)	(5.504)	(1.967)	(7.699)
Σύνολο Δανείων προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	13.215	2.037	7.332	1.763	24.347
Δάνεια και χορηγήσεις σε πελάτες στο αποσβεσμένο κόστος					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	19.979	4.999	17.821	7.349	50.148
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(117)	(238)	(7.303)	(3.328)	(10.986)
Σύνολο Δανείων και απαιτήσεων κατά πελάτων στο αποσβεσμένο κόστος	19.862	4.761	10.518	4.021	39.162

Όμιλος - 31/12/2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (ECL) 12μήνου	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (ECL) καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές απομειωμένης πιστωτικής αξίας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές απομειωμένης πιστωτικής αξίας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	
Στεγαστικά δάνεια					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	5.831	2.165	3.750	2.776	14.523
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(4)	(65)	(1.004)	(750)	(1.824)
Σύνολο Στεγαστικών Δανείων	5.827	2.100	2.746	2.026	12.699
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	817	510	1.319	1.219	3.865
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(28)	(81)	(827)	(756)	(1.692)
Σύνολο Καταναλωτικών, Προσωπικών και Λοιπών δανείων	789	429	492	463	2.174
Πιστωτικές Κάρτες					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	400	145	256	142	943
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(2)	(6)	(205)	(121)	(333)
Σύνολο Πιστωτικών Καρτών	398	139	51	21	610
Δανεία Ιδιωτών					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	7.049	2.820	5.325	4.137	19.331
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(34)	(152)	(2.036)	(1.626)	(3.848)
Σύνολο Δανείων Ιδιωτών	7.014	2.669	3.289	2.511	15.482
Δάνεια προς Μεγάλες Επιχειρήσεις					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	6.489	1.210	4.292	786	12.776
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(84)	(85)	(2.204)	(421)	(2.794)
Σύνολο Δανείων προς Μεγάλες Επιχειρήσεις	6.405	1.125	2.088	364	9.982
Δάνεια προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	3.961	1.863	9.820	3.601	19.246
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(36)	(130)	(4.500)	(2.021)	(6.687)
Σύνολο Δανείων προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	3.926	1.733	5.321	1.580	12.559
Δάνεια προς τον Δημόσιο Τομέα					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	1.722	1	11	3	1.738
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(1)	(0)	(4)	(0)	(4)
Σύνολο Δανείων προς τον Δημόσιο Τομέα	1.722	1	8	3	1.734
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	12.172	3.074	14.123	4.390	33.760
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(120)	(215)	(6.707)	(2.443)	(9.485)
Σύνολο Δανείων προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	12.052	2.858	7.416	1.947	24.275
Δάνεια και χορηγήσεις σε πελάτες στο αποσβεσμένο κόστος					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	19.221	5.894	19.448	8.527	53.090
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(154)	(367)	(8.743)	(4.069)	(13.333)
Σύνολο Δανείων και απαιτήσεων κατά πελάτων στο αποσβεσμένο κόστος	19.067	5.527	10.705	4.458	39.757

Τράπεζα - 31/12/2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες (ECL) 12μήνου	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες (ECL) καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες απομειωμένης πιστωτικής αξίας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες απομειωμένης πιστωτικής αξίας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	
Στεγαστικά δάνεια					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	5.398	2.236	3.678	2.601	13.914
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(2)	(35)	(941)	(707)	(1.685)
Σύνολο Στεγαστικών Δανείων	5.396	2.201	2.737	1.895	12.228
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	881	441	1.119	924	3.364
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(28)	(53)	(697)	(571)	(1.350)
Σύνολο Καταναλωτικών, Προσωπικών και Λοιπών δανείων	852	388	421	353	2.014
Πιστωτικές Κάρτες					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	392	143	187	94	816
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(2)	(7)	(159)	(84)	(251)
Σύνολο Πιστωτικών Καρτών	390	136	28	10	564
Δανεία Ιδιωτών					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	6.671	2.819	4.984	3.619	18.093
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(32)	(95)	(1.798)	(1.361)	(3.286)
Σύνολο Δανείων Ιδιωτών	6.638	2.724	3.186	2.258	14.807
Δάνεια προς Μεγάλες Επιχειρήσεις					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	8.614	885	4.561	507	14.568
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(51)	(37)	(1.999)	(228)	(2.315)
Σύνολο Δανείων προς Μεγάλες Επιχειρήσεις	8.563	848	2.563	279	12.253
Δάνεια προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	4.094	1.075	7.986	3.030	16.186
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(25)	(101)	(3.445)	(1.618)	(5.188)
Σύνολο Δανείων προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	4.070	974	4.541	1.412	10.997
Δάνεια προς τον Δημόσιο Τομέα					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	1.735	1	11	3	1.749
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(1)	(0)	(4)	(0)	(5)
Σύνολο Δανείων προς τον Δημόσιο Τομέα	1.734	1	7	3	1.744
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	14.444	1.961	12.558	3.540	32.502
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(77)	(138)	(5.447)	(1.846)	(7.508)
Σύνολο Δανείων προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	14.367	1.822	7.111	1.694	24.994
Δάνεια και χορηγήσεις σε πελάτες στο αποσβεσμένο κόστος					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	21.115	4.780	17.542	7.159	50.595
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(109)	(233)	(7.245)	(3.207)	(10.794)
Σύνολο Δανείων και απαιτήσεων κατά πελάτων στο αποσβεσμένο κόστος	21.005	4.547	10.297	3.952	39.801

Τράπεζα - 31/12/2018	Στάδιο 3				Σύνολο
	Στάδιο 1 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες (ECL) 12μήνου	Στάδιο 2 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες (ECL) καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες απομειωμένης πιστωτικής αξίας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	POCI Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες απομειωμένης πιστωτικής αξίας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής	
Στεγαστικά δάνεια					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	5.831	2.165	3.749	2.776	14.521
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(4)	(65)	(1.003)	(750)	(1.823)
Σύνολο Στεγαστικών Δανείων	5.827	2.100	2.746	2.026	12.699
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	811	510	1.319	1.219	3.859
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(28)	(81)	(827)	(756)	(1.691)
Σύνολο Καταναλωτικών, Προσωπικών και Λοιπών δανείων	783	429	492	463	2.167
Πιστωτικές Κάρτες					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	400	145	256	142	942
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(2)	(6)	(205)	(121)	(333)
Σύνολο Πιστωτικών Καρτών	398	139	51	21	609
Δανεία Ιδιωτών					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	7.042	2.820	5.324	4.137	19.323
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(34)	(152)	(2.035)	(1.626)	(3.847)
Σύνολο Δανείων Ιδιωτών	7.007	2.669	3.288	2.511	15.475
Δάνεια προς Μεγάλες Επιχειρήσεις					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	8.022	1.758	4.116	767	14.663
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(147)	(84)	(2.123)	(412)	(2.766)
Σύνολο Δανείων προς Μεγάλες Επιχειρήσεις	7.874	1.674	1.993	355	11.897
Δάνεια προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	3.663	1.491	9.056	3.409	17.618
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(33)	(112)	(4.132)	(1.890)	(6.167)
Σύνολο Δανείων προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	3.630	1.379	4.924	1.519	11.451
Δάνεια προς τον Δημόσιο Τομέα					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	1.722	1	11	3	1.737
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(1)	(0)	(3)	(0)	(4)
Σύνολο Δανείων προς τον Δημόσιο Τομέα	1.722	1	7	3	1.733
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	13.407	3.250	13.183	4.179	34.019
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(181)	(196)	(6.259)	(2.302)	(8.938)
Σύνολο Δανείων προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	13.226	3.054	6.924	1.878	25.082
Δάνεια και χορηγήσεις σε πελάτες στο αποσβεσμένο κόστος					
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	20.448	6.070	18.506	8.317	53.342
Μείον: Πρόβλεψη για απομείωση	(215)	(348)	(8.294)	(3.928)	(12.785)
Σύνολο Δανείων και απαιτήσεων κατά πελάτων στο αποσβεσμένο κόστος	20.233	5.723	10.213	4.389	40.557

4.3.2 Πιστωτική ποιότητα ανά τομέα, κλάδο και κατηγορία περιουσιακού στοιχείου

Οι κατωτέρω πίνακες παρέχουν την πιστωτική ποιότητα ανά κατηγορία περιουσιακού στοιχείου και την αξία των εξασφαλίσεων των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος (προ προβλέψεων) του Ομίλου και της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018.

31/12/2019	Όμιλος					Τράπεζα				
	Ισχυρή	Προτεινό- μενη	Προσωρινή καθυστερήση	Σε αθέτηση	Αξία εξασφάλι- σης	Ισχυρή	Προτεινό- μενη	Προσωρινή καθυστερή- ση	Σε αθέτηση	Αξία εξασφάλι- σης
Δάνεια Ιδιωτών	6.004	675	3.232	8.192	13.072	6.003	668	3.232	8.190	13.064
Στεγαστικά δάνεια	4.808	590	2.538	5.978	12.006	4.808	590	2.538	5.977	12.005
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	808	80	551	1.933	1.054	808	73	551	1.933	1.046
Πιστωτικές Κάρτες	388	4	143	281	12	387	4	143	281	12
Επιχειρηματικά Δάνεια	9.259	2.453	2.408	16.171	15.377	9.206	3.503	2.242	15.802	14.155
Μεγάλες Επιχειρήσεις	5.740	1.347	901	4.634	5.887	6.030	2.584	996	4.957	5.712
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	3.519	1.105	1.508	11.537	9.490	3.176	918	1.246	10.845	8.443
Δημόσιος Τομέας	1.734	5	3	11	1.661	1.730	5	3	11	1.656
Ελλάδα	1.734	5	3	11	1.661	1.730	5	3	11	1.656
Λοιπές χώρες	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	16.997	3.133	5.643	24.374	30.110	16.939	4.176	5.477	24.003	28.874

31/12/2018	Όμιλος					Τράπεζα				
	Ισχυρή	Προτεινό- μενη	Προσωρινή καθυστερήση	Σε αθέτηση	Αξία εξασφάλι- σης	Ισχυρή	Προτεινό- μενη	Προσωρινή καθυστερή- ση	Σε αθέτηση	Αξία εξασφάλι- σης
Δάνεια Ιδιωτών	6.251	797	3.233	9.049	13.379	6.250	791	3.233	9.048	13.372
Στεγαστικά δάνεια	5.129	703	2.446	6.245	12.248	5.129	702	2.446	6.245	12.248
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	728	89	642	2.406	1.111	728	83	642	2.406	1.105
Πιστωτικές Κάρτες	394	6	145	398	20	394	6	145	398	20
Επιχειρηματικά Δάνεια	7.669	2.781	3.434	18.138	14.891	7.408	4.276	3.466	17.131	13.379
Μεγάλες Επιχειρήσεις	4.651	1.837	1.287	5.000	5.002	4.623	3.398	1.835	4.806	4.647
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	3.017	944	2.147	13.137	9.889	2.785	878	1.631	12.325	8.732
Δημόσιος Τομέας	102	1.621	4	12	1.624	102	1.621	4	11	1.623
Ελλάδα	102	1.621	4	12	1.624	102	1.621	4	11	1.623
Λοιπές χώρες	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	14.022	5.199	6.671	27.199	29.894	13.760	6.688	6.703	26.190	28.374

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την ανάλυση ενηλικίωσης και την κατηγοριοποίηση σε στάδια με βάση τον πιστωτικό κίνδυνο, ανά επίπεδο του δανειακού χαρτοφυλακίου για τον Όμιλο και την Τράπεζα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018:

Όμιλος													
Υπόλοιπα προ προβλέψεων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος													
31/12/2019	Χωρίς Καθυστέρηση	1-30 ημέρες	31-90 ημέρες	91-180 ημέρες	181-365 ημέρες	365+ ημέρες	Καταγγελμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Δάνεια Ιδιωτών	8.927	1.715	760	324	307	625	5.445	18.103	6.679	2.819	4.985	3.619	18.103
Στεγαστικά δάνεια	7.080	1.461	615	254	217	291	3.997	13.914	5.399	2.236	3.679	2.601	13.914
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	1.328	240	136	65	56	334	1.213	3.372	888	441	1.119	924	3.372
Πιστωτικές Κάρτες	518	14	8	5	35	0	235	816	392	143	187	94	816
Επιχειρηματικά Δάνεια	15.218	3.403	1.564	1.389	361	474	7.882	30.291	11.560	2.179	12.825	3.727	30.291
Μεγάλες Επιχειρήσεις	8.499	1.712	749	508	71	67	1.014	12.621	7.011	865	4.222	523	12.621
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	6.720	1.690	815	880	290	406	6.868	17.670	4.549	1.314	8.603	3.204	17.670
Δημόσιος Τομέας	1.742	5	0	0	0	0	7	1.754	1.740	1	11	3	1.754
Ελλάδα	1.742	5	0	-	-	0	7	1.754	1.740	1	11	3	1.754
Λοιπές χώρες	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0
Σύνολο	25.888	5.123	2.324	1.713	668	1.099	13.334	50.148	19.979	4.999	17.821	7.349	50.148
Αξία εξασφαλίσεων	16.799	3.127	1.576	1.044	315	494	6.756	30.110	13.272	3.617	9.192	4.029	30.110

Όμιλος													
Υπόλοιπα προ προβλέψεων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος													
31/12/2018	Χωρίς Καθυστέρηση	1-30 ημέρες	31-90 ημέρες	91-180 ημέρες	181-365 ημέρες	365+ ημέρες	Καταγγελμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Δάνεια Ιδιωτών	9.481	1.927	951	508	335	524	5.605	19.331	7.049	2.820	5.325	4.137	19.331
Στεγαστικά δάνεια	7.565	1.622	757	297	222	311	3.749	14.523	5.831	2.165	3.750	2.776	14.523
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	1.390	290	186	205	75	213	1.506	3.865	817	510	1.319	1.219	3.865
Πιστωτικές Κάρτες	527	15	8	6	38	0	349	943	400	145	256	142	943
Επιχειρηματικά Δάνεια	16.581	3.440	1.536	763	498	1.007	8.197	32.022	10.450	3.073	14.112	4.387	32.022
Μεγάλες Επιχειρήσεις	8.548	1.646	602	333	149	319	1.180	12.776	6.489	1.210	4.292	786	12.776
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	8.032	1.794	935	430	350	688	7.016	19.246	3.961	1.863	9.820	3.601	19.246
Δημόσιος Τομέας	1.726	5	0	0	0	0	7	1.738	1.722	1	3	11	1.738
Ελλάδα	1.726	5	0	-	-	0	7	1.738	1.722	1	3	11	1.738
Λοιπές χώρες	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0
Σύνολο	27.788	5.371	2.488	1.271	833	1.531	13.808	53.091	19.221	5.894	19.441	8.535	53.091
Αξία εξασφαλίσεων	16.797	3.160	1.666	701	467	832	6.270	29.894	11.877	4.183	9.544	4.291	29.894

Τράπεζα													
Υπόλοιπα προ προβλέψεων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος													
31/12/2019	Χωρίς Καθυστέρηση	1-30 ημέρες	31-90 ημέρες	91-180 ημέρες	181-365 ημέρες	365+ ημέρες	Καταγγελμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Δάνεια Ιδιωτών	8.919	1.715	759	324	307	625	5.444	18.093	6.671	2.819	4.984	3.619	18.093
Στεγαστικά δάνεια	7.080	1.461	615	254	217	291	3.996	13.914	5.398	2.236	3.678	2.601	13.914
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	1.321	240	136	65	56	334	1.212	3.364	881	441	1.119	924	3.364
Πιστωτικές Κάρτες	518	14	8	5	35	0	235	816	392	143	187	94	816
Επιχειρηματικά Δάνεια	16.686	3.114	1.359	1.369	283	429	7.513	30.753	12.709	1.960	12.547	3.537	30.753
Μεγάλες Επιχειρήσεις	10.547	1.696	706	501	71	55	990	14.568	8.614	885	4.561	507	14.568
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	6.139	1.417	652	868	212	374	6.524	16.186	4.094	1.075	7.986	3.030	16.186
Δημόσιος Τομέας	1.737	5	0	0	0	0	6	1.749	1.735	1	11	3	1.749
Ελλάδα	1.737	5	0	-	-	-	6	1.749	1.735	1	11	3	1.749
Λοιπές χώρες	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0
Σύνολο	27.342	4.834	2.118	1.694	590	1.054	12.963	50.595	21.115	4.780	17.542	7.159	50.595
Αξία εξασφαλίσεων	16.370	2.840	1.266	990	311	471	6.626	28.874	12.803	3.301	8.808	3.962	28.874

Τράπεζα													
Υπόλοιπα προ προβλέψεων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος													
31/12/2018	Χωρίς Καθυστέρηση	1-30 ημέρες	31-90 ημέρες	91-180 ημέρες	181-365 ημέρες	365+ ημέρες	Καταγγελμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Δάνεια Ιδιωτών	9.475	1.926	951	508	335	524	5.603	19.323	7.042	2.820	5.324	4.137	19.323
Στεγαστικά δάνεια	7.565	1.621	757	297	222	311	3.748	14.521	5.831	2.165	3.749	2.776	14.521
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	1.383	290	186	205	75	213	1.506	3.859	811	510	1.319	1.219	3.859
Πιστωτικές Κάρτες	526	15	8	6	38	0	349	942	400	145	256	142	942
Επιχειρηματικά Δάνεια	18.037	3.227	1.239	710	444	938	7.689	32.282	11.684	3.249	13.172	4.176	32.282
Μεγάλες Επιχειρήσεις	10.578	1.652	539	322	140	300	1.132	14.663	8.022	1.758	4.116	767	14.663
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	7.459	1.574	700	388	304	637	6.556	17.618	3.663	1.491	9.056	3.409	17.618
Δημόσιος Τομέας	1.726	5	0	0	0	0	6	1.737	1.722	1	11	3	1.737
Ελλάδα	1.726	5	0	-	-	0	6	1.737	1.722	1	11	3	1.737
Λοιπές χώρες	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0
Σύνολο	29.237	5.158	2.191	1.218	779	1.461	13.298	53.342	20.448	6.070	18.506	8.317	53.342
Αξία εξασφαλίσεων	16.186	2.825	1.370	627	457	791	6.119	28.374	11.379	3.840	8.937	4.218	28.374

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την πιστωτική ποιότητα ανά τομέα, κλάδο και κατηγορία περιουσιακού στοιχείου για τον Όμιλο και την Τράπεζα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018:

Όμιλος 31/12/2019	Υπόλοιπα προ προβλέψεων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		ΡΟCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	6.679	2.819	4.560	425	3.501	119	18.103
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	13.300	2.180	2.830	10.006	1.848	1.882	32.046
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	118	102	8	1.234	10	36	1.509
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	1.812	448	434	1.875	288	337	5.194
Κατασκευές	521	207	340	1.409	192	296	2.965
Εταιρείες Ακινήτων	625	101	89	920	37	282	2.053
Χρηματοδότηση Έργων	1.518	28	1	92	-	7	1.645
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	1.705	308	907	1.415	590	319	5.245
Ναυτιλιακές Εταιρείες	1.231	59	2	498	0	-	1.791
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	95	30	0	128	-	-	254
Ξενοδοχεία	1.068	428	211	656	151	96	2.611
Γεωργία	285	39	151	208	76	27	786
Ενέργεια	1.011	20	9	55	4	-	1.099
Μεταφορές & Εφοδιαστική							
Αλυσίδα	177	53	103	562	62	31	988
Λοιποί κλάδοι	1.395	355	574	943	435	450	4.152
Δημόσιος Τομέας	1.740	1	0	11	3	-	1.754
Σύνολο	19.979	4.999	7.390	10.431	5.348	2.000	50.148

Όμιλος 31/12/2018	Υπόλοιπα προ προβλέψεων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	7.049	2.820	4.851	475	3.989	148	19.331
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	12.172	3.074	2.915	11.208	1.945	2.445	33.760
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	598	63	11	830	10	46	1.558
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	1.825	415	456	2.201	306	385	5.587
Κατασκευές	515	295	348	1.675	191	378	3.403
Εταιρείες Ακινήτων	389	219	74	1.048	28	408	2.166
Χρηματοδότηση Έργων	1.048	24	2	144	10	9	1.237
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	1.547	411	943	1.670	653	373	5.597
Ναυτιλιακές Εταιρείες	799	312	0	661	1	5	1.778
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	30	36	0	34	-	-	100
Ξενοδοχεία	848	623	213	839	113	168	2.804
Γεωργία	273	61	131	207	65	35	773
Ενέργεια	1.120	102	8	58	4	-	1.293
Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	290	99	106	670	67	70	1.301
Λοιποί κλάδοι	1.167	413	620	1.161	496	569	4.425
Δημόσιος Τομέας	1.722	1	1	11	3	0	1.738
Σύνολο	19.221	5.894	7.766	11.683	5.934	2.593	53.091

Όμιλος 31/12/2019	Προβλέψεις για απομειώσεις σε δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	33	95	1.594	205	1.284	77	3.288
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	85	143	1.259	4.246	877	1.089	7.699
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	2	1	5	572	5	21	606
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	9	22	208	787	141	195	1.362
Κατασκευές	7	14	159	630	76	141	1.027
Εταιρείες Ακινήτων	11	8	16	361	9	138	544
Χρηματοδότηση Έργων	2	0	0	54	-	3	59
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	10	32	476	700	353	158	1.729
Ναυτιλιακές Εταιρείες	2	5	0	124	0	-	132
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	1	0	-	41	-	-	43
Ξενοδοχεία	5	13	31	143	17	15	224
Γεωργία	2	3	48	78	28	12	171
Ενέργεια	25	1	4	13	1	-	45
Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	1	3	53	177	34	20	289
Λοιποί κλάδοι	7	39	257	562	212	386	1.463
Δημόσιος Τομέας	1	0	0	4	0	-	5
Σύνολο	117	238	2.853	4.451	2.161	1.166	10.986

Όμιλος 31/12/2018	Προβλέψεις για απομειώσεις σε δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		ΡΟCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	34	152	1.811	225	1.539	88	3.848
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	120	215	1.324	5.383	977	1.466	9.485
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	12	5	5	568	5	31	626
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	15	27	214	1.070	154	225	1.704
Κατασκευές	11	24	165	862	81	190	1.333
Εταιρείες Ακινήτων	6	19	13	460	11	237	746
Χρηματοδότηση Έργων	1	0	1	74	1	-	77
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	15	37	507	797	400	205	1.961
Ναυτιλιακές Εταιρείες	3	31	0	218	0	4	256
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	0	0	-	12	-	-	12
Ξενοδοχεία	6	12	35	226	17	41	337
Γεωργία	2	5	44	96	23	19	189
Ενέργεια	37	16	4	17	2	-	75
Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	3	5	55	253	37	57	409
Λοιποί κλάδοι	10	35	279	727	248	457	1.756
Δημόσιος Τομέας	1	0	0	3	0	0	4
Σύνολο	154	367	3.135	5.608	2.516	1.553	13.333

Όμιλος 31/12/2019	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	6.647	2.724	2.966	220	2.216	41	14.815
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	13.215	2.037	1.571	5.761	970	792	24.347
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	116	101	3	662	5	15	902
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	1.803	426	226	1.088	146	142	3.832
Κατασκευές	514	192	181	779	117	155	1.939
Εταιρείες Ακινήτων	614	92	72	559	28	143	1.509
Χρηματοδότηση Έργων	1.516	28	1	38	-	3	1.586
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	1.695	276	430	715	238	161	3.515
Ναυτιλιακές Εταιρείες	1.229	54	2	374	0	-	1.659
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	94	30	0	86	-	-	211
Ξενοδοχεία	1.063	415	180	513	134	82	2.387
Γεωργία	283	36	103	130	48	15	616
Ενέργεια	986	19	5	42	2	-	1.054
Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	176	49	50	385	28	11	699
Λοιποί κλάδοι	1.388	316	318	382	223	64	2.690
Δημόσιος Τομέας	1.739	1	0	7	3	-	1.749
Σύνολο	19.862	4.761	4.538	5.980	3.187	834	39.162

Όμιλος 31/12/2018	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	7.014	2.669	3.040	249	2.451	61	15.482
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	12.052	2.858	1.591	5.825	968	979	24.275
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	586	58	6	262	5	15	932
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	1.810	388	242	1.131	152	160	3.883
Κατασκευές	505	271	183	813	111	188	2.070
Εταιρείες Ακινήτων	384	200	61	588	17	171	1.421
Χρηματοδότηση Έργων	1.047	24	1	70	9	9	1.160
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	1.532	374	436	873	252	168	3.636
Ναυτιλιακές Εταιρείες	796	282	0	443	0	0	1.522
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	30	36	0	22	-	-	88
Ξενοδοχεία	842	611	178	613	96	127	2.467
Γεωργία	271	56	88	111	42	16	584
Ενέργεια	1.084	85	4	41	3	-	1.218
Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	288	94	51	417	30	13	892
Λοιποί κλάδοι	1.157	378	341	433	248	111	2.669
Δημόσιος Τομέας	1.722	1	0	7	3	0	1.734
Σύνολο	19.067	5.527	4.631	6.074	3.419	1.040	39.757

Τράπεζα 31/12/2019	Υπόλοιπα προ προβλέψεων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	6.671	2.819	4.560	423	3.501	119	18.093
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	14.444	1.961	2.494	10.064	1.767	1.773	32.502
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	1.750	102	8	1.345	10	36	3.251
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	1.696	321	412	1.818	279	321	4.847
Κατασκευές	451	197	308	1.359	190	291	2.797
Εταιρείες Ακινήτων	713	141	25	1.000	30	256	2.166
Χρηματοδότηση Έργων	1.543	28	1	112	-	7	1.690
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	1.496	272	859	1.280	581	308	4.797
Ναυτιλιακές Εταιρείες	1.231	59	2	498	0	-	1.791
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	95	30	0	128	-	-	254
Ξενοδοχεία	1.006	382	106	612	132	87	2.326
Γεωργία	269	38	145	207	76	27	762
Ενέργεια	994	14	8	55	4	-	1.074
Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	151	42	89	559	54	29	924
Λοιποί κλάδοι	1.314	333	530	1.079	408	410	4.075
Δημόσιος Τομέας	1.735	1	0	10	3	-	1.749
Σύνολο	21.115	4.780	7.054	10.488	5.268	1.891	50.595

Τράπεζα 31/12/2018	Υπόλοιπα προ προβλέψεων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	7.042	2.820	4.851	473	3.989	148	19.323
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	13.407	3.250	2.603	10.580	1.889	2.290	34.019
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	2.019	488	11	830	10	46	3.403
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	1.695	301	434	2.126	297	369	5.221
Κατασκευές	464	277	317	1.578	189	370	3.196
Εταιρείες Ακινήτων	589	188	36	925	28	348	2.114
Χρηματοδότηση Έργων	1.071	24	2	144	10	9	1.261
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	1.368	350	904	1.470	644	360	5.094
Ναυτιλιακές Εταιρείες	799	312	0	661	1	5	1.778
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	30	36	0	34	-	-	100
Ξενοδοχεία	810	521	127	774	103	148	2.484
Γεωργία	262	60	125	207	65	35	753
Ενέργεια	1.122	93	7	58	4	-	1.285
Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	268	81	91	666	59	67	1.232
Λοιποί κλάδοι	1.189	519	546	1.098	477	532	4.361
Δημόσιος Τομέας	1.722	1	0	10	3	0	1.737
Σύνολο	20.448	6.070	7.453	11.053	5.879	2.438	53.342

Τράπεζα 31/12/2019	Προβλέψεις για απομειώσεις σε δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	32	95	1.594	204	1.284	77	3.286
Δάνεια προς εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	77	138	1.198	4.249	848	998	7.508
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	2	1	5	662	5	21	696
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	8	21	199	751	138	180	1.296
Κατασκευές	7	14	152	609	74	136	993
Εταιρείες Ακινήτων	6	7	9	420	8	116	566
Χρηματοδότηση Έργων	2	0	0	70	-	3	75
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	9	31	463	594	346	149	1.592
Ναυτιλιακές Εταιρείες	2	5	0	124	0	-	132
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	1	0	-	41	-	-	43
Ξενοδοχεία	5	12	28	126	15	10	197
Γεωργία	2	3	48	77	28	12	169
Ενέργεια	25	1	4	13	1	-	44
Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	1	3	46	176	27	18	272
Λοιποί κλάδοι	6	38	244	583	205	353	1.428
Δημόσιος Τομέας	1	0	0	3	0	-	5
Σύνολο	109	233	2.793	4.452	2.132	1.075	10.794

Τράπεζα 31/12/2018	Προβλέψεις για απομειώσεις σε δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	34	152	1.811	224	1.539	88	3.847
Δάνεια προς εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	181	196	1.261	4.997	952	1.350	8.938
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	15	6	5	568	5	31	630
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	14	25	205	1.013	150	209	1.616
Κατασκευές	10	24	158	805	80	184	1.261
Εταιρείες Ακινήτων	5	6	9	392	10	189	612
Χρηματοδότηση Έργων	1	0	1	74	1	-	77
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	14	33	499	660	394	195	1.794
Ναυτιλιακές Εταιρείες	3	31	0	218	0	4	256
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	0	0	-	12	-	-	12
Ξενοδοχεία	6	12	33	203	16	32	303
Γεωργία	2	5	43	96	23	19	188
Ενέργεια	37	16	4	16	2	-	74
Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	2	5	48	250	30	54	389
Λοιποί κλάδοι	70	35	257	686	242	432	1.722
Δημόσιος Τομέας	1	0	0	3	0	0	4
Σύνολο	215	348	3.072	5.222	2.491	1.437	12.785

Τράπεζα 31/12/2019	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	6.638	2.724	2.966	220	2.216	41	14.807
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	14.367	1.822	1.295	5.816	919	775	24.994
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	1.748	101	3	683	5	15	2.555
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	1.688	300	213	1.068	141	141	3.551
Κατασκευές	444	183	156	751	116	155	1.805
Εταιρείες Ακινήτων	707	134	17	581	22	140	1.600
Χρηματοδότηση Έργων	1.541	28	1	42	-	3	1.615
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	1.487	241	396	686	235	159	3.205
Ναυτιλιακές Εταιρείες	1.229	54	2	374	0	-	1.659
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	94	30	0	86	-	-	211
Ξενοδοχεία	1.002	369	77	486	118	78	2.129
Γεωργία	267	35	97	130	48	15	593
Ενέργεια	969	13	4	42	2	-	1.030
Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	150	39	43	383	26	11	652
Λοιποί κλάδοι	1.308	295	287	497	203	57	2.646
Δημόσιος Τομέας	1.734	1	0	7	3	-	1.744
Σύνολο	21.005	4.547	4.261	6.035	3.136	816	39.801

Τράπεζα 31/12/2018	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος						Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3		POCI		
			Συλλογική βάση	Ατομική βάση	Συλλογική βάση	Ατομική βάση	
Δάνεια Ιδιωτών	7.007	2.669	3.040	249	2.451	61	15.475
Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα	13.226	3.054	1.341	5.583	937	940	25.082
Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	2.004	482	6	262	5	15	2.773
Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	1.681	276	229	1.113	147	159	3.605
Κατασκευές	454	253	160	773	110	186	1.935
Εταιρείες Ακινήτων	583	183	28	532	17	159	1.502
Χρηματοδότηση Έργων	1.070	24	1	70	9	9	1.183
Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	1.353	317	405	809	250	165	3.300
Ναυτιλιακές Εταιρείες	796	282	0	443	0	0	1.522
Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	30	36	0	22	-	-	88
Ξενοδοχεία	804	509	94	571	88	117	2.182
Γεωργία	260	55	82	111	42	16	566
Ενέργεια	1.086	77	4	41	3	-	1.210
Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	266	76	43	416	28	13	843
Λοιποί κλάδοι	1.119	484	290	411	235	100	2.639
Δημόσιος Τομέας	1.722	1	0	7	3	0	1.733
Σύνολο	20.233	5.723	4.381	5.832	3.388	1.001	40.557

Οι πίνακες που ακολουθούν παραθέτουν την πιστωτική ποιότητα, ανά στάδιο, ανά κατηγορία δανειακού χαρτοφυλακίου του Ομίλου και της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018.

Στεγαστικά Δάνεια

Όμιλος 31/12/2019	Στεγαστικά Δάνεια - Εσωτερική διαβάθμιση					Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI		
Ισχυρή	4.808	-	-	-	-	4.808
Προτεινόμενη	590	-	-	-	-	590
Προσωρινή καθυστέρηση	-	2.236	-	302	-	2.538
Σε αθέτηση	-	-	3.679	2.299	-	5.978
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	5.399	2.236	3.679	2.601	-	13.914
Ισχυρή	2	-	-	-	-	2
Προτεινόμενη	1	-	-	-	-	1
Προσωρινή καθυστέρηση	-	35	-	6	-	41
Σε αθέτηση	-	-	942	700	-	1.643
Σύνολο Πρόβλεψης	2	35	942	707	-	1.686
Σύνολο Υπολοίπου	5.396	2.201	2.737	1.895	-	12.228
Αξία εξασφαλίσεων	5.075	2.004	2.859	2.067	-	12.006

Όμιλος 31/12/2018	Στεγαστικά Δάνεια - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Ισχυρή	5.129	-	-	-	5.129
Προτεινόμενη	703	-	-	-	703
Προσωρινή καθυστέρηση	-	2.165	-	280	2.446
Σε αθέτηση	-	-	3.750	2.496	6.245
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	5.831	2.165	3.750	2.776	14.523
Ισχυρή	3	-	-	-	3
Προτεινόμενη	1	-	-	-	1
Προσωρινή καθυστέρηση	-	65	-	9	75
Σε αθέτηση	-	-	1.004	740	1.744
Σύνολο Πρόβλεψης	4	65	1.004	750	1.824
Σύνολο Υπολοίπου	5.827	2.100	2.746	2.026	12.699
Αξία εξασφαλίσεων	5.323	1.897	2.867	2.161	12.248

Τράπεζα 31/12/2019	Στεγαστικά Δάνεια - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Ισχυρή	4.808	-	-	-	4.808
Προτεινόμενη	590	-	-	-	590
Προσωρινή καθυστέρηση	-	2.236	-	302	2.538
Σε αθέτηση	-	-	3.678	2.299	5.977
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	5.398	2.236	3.678	2.601	13.914
Ισχυρή	2	-	-	-	2
Προτεινόμενη	1	-	-	-	1
Προσωρινή καθυστέρηση	-	35	-	6	41
Σε αθέτηση	-	-	941	700	1.642
Σύνολο Πρόβλεψης	2	35	941	707	1.685
Σύνολο Υπολοίπου	5.396	2.201	2.737	1.895	12.228
Αξία εξασφαλίσεων	5.075	2.004	2.859	2.067	12.005

Τράπεζα	Στεγαστικά Δάνεια - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
31/12/2018					
Ισχυρή	5.129	-	-	-	5.129
Προτεινόμενη	702	-	-	-	702
Προσωρινή καθυστέρηση	-	2.165	-	280	2.446
Σε αθέτηση	-	-	3.749	2.496	6.245
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	5.831	2.165	3.749	2.776	14.521
Ισχυρή	3	-	-	-	3
Προτεινόμενη	1	-	-	-	1
Προσωρινή καθυστέρηση	-	65	-	9	75
Σε αθέτηση	-	-	1.003	740	1.744
Σύνολο Πρόβλεψης	4	65	1.003	750	1.823
Σύνολο Υπολοίπου	5.827	2.100	2.746	2.026	12.699
Αξία εξασφαλίσεων	5.323	1.897	2.867	2.161	12.248

Καταναλωτικά, Προσωπικά & Λοιπά Δάνεια

Όμιλος	Καταναλωτικά, Προσωπικά & Λοιπά Δάνεια - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
31/12/2019					
Ισχυρή	808	-	-	-	808
Προτεινόμενη	80	-	-	-	80
Προσωρινή καθυστέρηση	-	441	-	110	551
Σε αθέτηση	-	-	1.119	814	1.933
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	888	441	1.119	924	3.372
Ισχυρή	25	-	-	-	25
Προτεινόμενη	3	-	-	-	3
Προσωρινή καθυστέρηση	-	53	-	28	81
Σε αθέτηση	-	-	698	543	1.241
Σύνολο Πρόβλεψης	28	53	698	571	1.350
Σύνολο Υπολοίπου	860	388	422	353	2.022
Αξία εξασφαλίσεων	362	167	267	258	1.054

Όμιλος 31/12/2018	Καταναλωτικά, Προσωπικά & Λοιπά Δάνεια - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
Ισχυρή	728	-	-	-	728
Προτεινόμενη	89	-	-	-	89
Προσωρινή καθυστέρηση	-	510	-	132	642
Σε αθέτηση	-	-	1.319	1.087	2.406
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	817	510	1.319	1.219	3.865
Ισχυρή	26	-	-	-	26
Προτεινόμενη	3	-	-	-	3
Προσωρινή καθυστέρηση	-	81	-	37	118
Σε αθέτηση	-	-	827	718	1.546
Σύνολο Πρόβλεψης	28	81	827	756	1.692
Σύνολο Υπολοίπου	789	429	492	463	2.174
Αξία εξασφαλίσεων	318	179	302	312	1.111

Τράπεζα 31/12/2019	Καταναλωτικά, Προσωπικά & Λοιπά Δάνεια - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
Ισχυρή	808	-	-	-	808
Προτεινόμενη	73	-	-	-	73
Προσωρινή καθυστέρηση	-	441	-	110	551
Σε αθέτηση	-	-	1.119	814	1.933
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	881	441	1.119	924	3.364
Ισχυρή	25	-	-	-	25
Προτεινόμενη	3	-	-	-	3
Προσωρινή καθυστέρηση	-	53	-	28	81
Σε αθέτηση	-	-	697	543	1.241
Σύνολο Πρόβλεψης	28	53	697	571	1.350
Σύνολο Υπολοίπου	852	388	421	353	2.014
Αξία εξασφαλίσεων	354	167	267	258	1.046

Τράπεζα 31/12/2018	Καταναλωτικά, Προσωπικά & Λοιπά Δάνεια - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Ισχυρή	728	-	-	-	728
Προτεινόμενη	83	-	-	-	83
Προσωρινή καθυστέρηση	-	510	-	132	642
Σε αθέτηση	-	-	1.319	1.087	2.406
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	811	510	1.319	1.219	3.859
Ισχυρή	25	-	-	-	25
Προτεινόμενη	3	-	-	-	3
Προσωρινή καθυστέρηση	-	81	-	37	118
Σε αθέτηση	-	-	827	718	1.545
Σύνολο Πρόβλεψης	28	81	827	756	1.691
Σύνολο Υπολοίπου	783	429	492	463	2.167
Αξία εξασφαλίσεων	312	179	302	312	1.105

Πιστωτικές Κάρτες

Όμιλος 31/12/2019	Πιστωτικές κάρτες - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Ισχυρή	388	-	-	-	388
Προτεινόμενη	4	-	-	-	4
Προσωρινή καθυστέρηση	-	143	-	0	143
Σε αθέτηση	-	-	187	94	281
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	392	143	187	94	816
Ισχυρή	2	-	-	-	2
Προτεινόμενη	0	-	-	-	0
Προσωρινή καθυστέρηση	-	7	-	0	7
Σε αθέτηση	-	-	159	84	243
Σύνολο Πρόβλεψης	2	7	159	84	251
Σύνολο Υπολοίπου	391	136	28	10	565
Αξία εξασφαλίσεων	0	0	7	5	12

Όμιλος 31/12/2018	Πιστωτικές κάρτες - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Ισχυρή	394	-	-	-	394
Προτεινόμενη	6	-	-	-	6
Προσωρινή καθυστέρηση	-	145	-	1	145
Σε αθέτηση	-	-	256	142	398
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	400	145	256	142	943
Ισχυρή	2	-	-	-	2
Προτεινόμενη	0	-	-	-	0
Προσωρινή καθυστέρηση	-	6	-	0	6
Σε αθέτηση	-	-	205	121	326
Σύνολο Πρόβλεψης	2	6	205	121	333
Σύνολο Υπολοίπου	398	139	51	21	610
Αξία εξασφαλίσεων	0	0	13	7	20

Τράπεζα 31/12/2019	Πιστωτικές κάρτες - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Ισχυρή	387	-	-	-	387
Προτεινόμενη	4	-	-	-	4
Προσωρινή καθυστέρηση	-	143	-	0	143
Σε αθέτηση	-	-	187	94	281
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	392	143	187	94	816
Ισχυρή	1	-	-	-	1
Προτεινόμενη	0	-	-	-	0
Προσωρινή καθυστέρηση	-	7	-	0	7
Σε αθέτηση	-	-	159	84	243
Σύνολο Πρόβλεψης	2	7	159	84	251
Σύνολο Υπολοίπου	390	136	28	10	564
Αξία εξασφαλίσεων	0	0	7	5	12

Τράπεζα 31/12/2018	Πιστωτικές κάρτες - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
Ισχυρή	394	-	-	-	394
Προτεινόμενη	6	-	-	-	6
Προσωρινή καθυστέρηση	-	145	-	1	145
Σε αθέτηση	-	-	256	142	398
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	400	145	256	142	942
Ισχυρή	2	-	-	-	2
Προτεινόμενη	0	-	-	-	0
Προσωρινή καθυστέρηση	-	6	-	0	6
Σε αθέτηση	-	-	205	121	326
Σύνολο Πρόβλεψης	2	6	205	121	333
Σύνολο Υπολοίπου	398	139	51	21	609
Αξία εξασφαλίσεων	0	0	13	7	20

Μεγάλες Επιχειρήσεις

Όμιλος 31/12/2019	Μεγάλες Επιχειρήσεις - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
Ισχυρή	5.740	-	-	-	5.740
Προτεινόμενη	1.271	76	-	-	1.347
Προσωρινή καθυστέρηση	-	790	-	111	901
Σε αθέτηση	-	-	4.222	412	4.634
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	7.011	865	4.222	523	12.621
Ισχυρή	23	-	-	-	23
Προτεινόμενη	29	1	0	-	30
Προσωρινή καθυστέρηση	-	37	-	5	42
Σε αθέτηση	-	-	1.752	231	1.983
Σύνολο Πρόβλεψης	52	38	1.752	236	2.078
Σύνολο Υπολοίπου	6.959	827	2.470	286	10.543
Αξία εξασφαλίσεων	3.466	503	1.628	290	5.887

Όμιλος 31/12/2018	Μεγάλες Επιχειρήσεις - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Ισχυρή	4.651	-	-	-	4.651
Προτεινόμενη	1.837	-	-	-	1.837
Προσωρινή καθυστέρηση	-	1.210	-	77	1.287
Σε αθέτηση	-	-	4.292	709	5.000
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	6.489	1.210	4.292	786	12.776
Ισχυρή	36	-	-	-	36
Προτεινόμενη	48	-	-	-	48
Προσωρινή καθυστέρηση	-	85	-	2	87
Σε αθέτηση	-	-	2.204	419	2.623
Σύνολο Πρόβλεψης	84	85	2.204	421	2.794
Σύνολο Υπολοίπου	6.405	1.125	2.088	364	9.982
Αξία εξασφαλίσεων	2.337	810	1.539	316	5.002

Τράπεζα 31/12/2019	Μεγάλες Επιχειρήσεις - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Ισχυρή	6.030	-	-	-	6.030
Προτεινόμενη	2.584	-	-	-	2.584
Προσωρινή καθυστέρηση	-	885	-	111	996
Σε αθέτηση	-	-	4.561	396	4.957
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	8.614	885	4.561	507	14.568
Ισχυρή	22	-	-	-	22
Προτεινόμενη	29	-	-	-	29
Προσωρινή καθυστέρηση	-	37	-	5	42
Σε αθέτηση	-	-	1.999	223	2.221
Σύνολο Πρόβλεψης	51	37	1.999	228	2.315
Σύνολο Υπολοίπου	8.563	848	2.563	279	12.253
Αξία εξασφαλίσεων	3.425	410	1.595	281	5.712

Τράπεζα	Μεγάλες Επιχειρήσεις - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
31/12/2018					
Ισχυρή	4.623	-	-	-	4.623
Προτεινόμενη	3.398	-	-	-	3.398
Προσωρινή καθυστέρηση	-	1.758	-	77	1.835
Σε αθέτηση	-	-	4.116	690	4.806
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	8.022	1.758	4.116	767	14.663
Ισχυρή	96	-	-	-	96
Προτεινόμενη	51	-	-	-	51
Προσωρινή καθυστέρηση	-	84	-	2	86
Σε αθέτηση	-	-	2.123	410	2.533
Σύνολο Πρόβλεψης	147	84	2.123	412	2.766
Σύνολο Υπολοίπου	7.874	1.674	1.993	355	11.897
Αξία εξασφαλίσεων	2.107	808	1.425	307	4.647

Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Όμιλος	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
31/12/2019					
Ισχυρή	3.519	-	-	-	3.519
Προτεινόμενη	1.030	76	-	-	1.105
Προσωρινή καθυστέρηση	-	1.238	99	171	1.508
Σε αθέτηση	-	-	8.504	3.033	11.537
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	4.549	1.314	8.603	3.204	17.670
Ισχυρή	18	-	-	-	18
Προτεινόμενη	13	1	-	-	15
Προσωρινή καθυστέρηση	-	104	77	7	187
Σε αθέτηση	-	-	3.672	1.723	5.395
Σύνολο Πρόβλεψης	32	105	3.749	1.730	5.615
Σύνολο Υπολοίπου	4.518	1.209	4.854	1.474	12.054
Αξία εξασφαλίσεων	2.713	942	4.426	1.409	9.490

Όμιλος 31/12/2018	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Ισχυρή	3.017	-	-	-	3.017
Προτεινόμενη	944	-	-	-	944
Προσωρινή καθυστέρηση	-	1.863	143	141	2.147
Σε αθέτηση	-	-	9.677	3.460	13.137
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	3.961	1.863	9.820	3.601	19.246
Ισχυρή	20	-	-	-	20
Προτεινόμενη	16	-	-	-	16
Προσωρινή καθυστέρηση	-	130	56	12	199
Σε αθέτηση	-	-	4.443	2.010	6.453
Σύνολο Πρόβλεψης	36	130	4.500	2.021	6.687
Σύνολο Υπολοίπου	3.926	1.733	5.321	1.580	12.559
Αξία εξασφαλίσεων	2.279	1.296	4.818	1.496	9.889

Τράπεζα 31/12/2019	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Ισχυρή	3.176	-	-	-	3.176
Προτεινόμενη	918	-	-	-	918
Προσωρινή καθυστέρηση	-	1.075	-	171	1.246
Σε αθέτηση	-	-	7.986	2.859	10.845
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	4.094	1.075	7.986	3.030	16.186
Ισχυρή	12	-	-	-	12
Προτεινόμενη	13	-	-	-	13
Προσωρινή καθυστέρηση	-	101	-	7	108
Σε αθέτηση	-	-	3.445	1.611	5.056
Σύνολο Πρόβλεψης	25	101	3.445	1.618	5.188
Σύνολο Υπολοίπου	4.070	974	4.541	1.412	10.997
Αξία εξασφαλίσεων	2.297	720	4.076	1.351	8.443

Τράπεζα 31/12/2018	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Ισχυρή	2.785	-	-	-	2.785
Προτεινόμενη	878	-	-	-	878
Προσωρινή καθυστέρηση	-	1.491	-	140	1.631
Σε αθέτηση	-	-	9.056	3.269	12.325
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	3.663	1.491	9.056	3.409	17.618
Ισχυρή	18	-	-	-	18
Προτεινόμενη	15	-	-	-	15
Προσωρινή καθυστέρηση	-	112	-	10	123
Σε αθέτηση	-	-	4.132	1.879	6.012
Σύνολο Πρόβλεψης	33	112	4.132	1.890	6.167
Σύνολο Υπολοίπου	3.630	1.379	4.924	1.519	11.451
Αξία εξασφαλίσεων	2.018	956	4.327	1.432	8.732

Δημόσιος Τομέας

Όμιλος 31/12/2019	Δημόσιος Τομέας - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Ισχυρή	1.734	-	-	-	1.734
Προτεινόμενη	5	-	-	-	5
Προσωρινή καθυστέρηση	-	1	-	3	3
Σε αθέτηση	-	-	11	0	11
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	1.740	1	11	3	1.754
Ισχυρή	1	-	-	-	1
Προτεινόμενη	0	-	-	-	0
Προσωρινή καθυστέρηση	-	0	-	0	0
Σε αθέτηση	-	-	4	0	4
Σύνολο Πρόβλεψης	1	0	4	0	5
Σύνολο Υπολοίπου	1.739	1	7	3	1.749
Αξία εξασφαλίσεων	1.657	0	4	0	1.661

Τράπεζα	Δημόσιος Τομέας - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2019					
Ισχυρή	1.730	-	-	-	1.730
Προτεινόμενη	5	-	-	-	5
Προσωρινή καθυστέρηση	-	1	-	3	3
Σε αθέτηση	-	-	11	0	11
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	1.735	1	11	3	1.749
Ισχυρή	1	-	-	-	1
Προτεινόμενη	0	-	-	-	0
Προσωρινή καθυστέρηση	-	0	-	0	0
Σε αθέτηση	-	-	4	0	4
Σύνολο Πρόβλεψης	1	0	4	0	5
Σύνολο Υπολοίπου	1.734	1	7	3	1.744
Αξία εξασφαλίσεων	1.652	0	4	0	1.656

Όμιλος & Τράπεζα	Δημόσιος Τομέας - Εσωτερική διαβάθμιση				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2018					
Ισχυρή	102	-	-	-	102
Προτεινόμενη	1.621	-	-	-	1.621
Προσωρινή καθυστέρηση	-	1	-	3	4
Σε αθέτηση	-	-	11	1	12
Υπόλοιπα προ προβλέψεων	1.722	1	11	3	1.738
Ισχυρή	1	-	-	-	1
Προτεινόμενη	0	-	-	-	0
Προσωρινή καθυστέρηση	-	0	-	0	0
Σε αθέτηση	-	-	4	0	4
Σύνολο Πρόβλεψης	1	0	4	0	4
Σύνολο Υπολοίπου	1.722	1	8	3	1.734
Αξία εξασφαλίσεων	1.619	1	4	0	1.624

Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν έχουν χρηματοδοτήσει κανένα άνοιγμα στο Δημόσιο Τομέα εκτός Ελλάδος την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018.

Η ανάλυση της κίνησης υπολοίπων, προ προβλέψεων, και της αντίστοιχης κίνησης πρόβλεψης αναφορικά με το δανειακό χαρτοφυλάκιο ιδιωτών του Ομίλου για το 2019 είναι η ακόλουθη:

Όμιλος	Δάνεια Ιδιωτών - Κίνηση υπολοίπων προ προβλέψεων				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 1/1/2019	7.049	2.820	5.324	4.137	19.331
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	-	(0)	(168)	(229)	(398)
Νέα περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	395	80	0	-	475
Λοιπά υπόλοιπα Μεικτής λογιστικής αξίας/Αποπληρωμές	(949)	(197)	(112)	(314)	(1.572)
Πωληθέντα περιουσιακά στοιχεία	(0)	-	-	-	(0)
Αποαναγνωρισμένα περιουσιακά στοιχεία (εξαιρουμένων των διαγραφών)	(0)	(0)	(1)	(0)	(2)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(541)	541			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(114)		114		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	640	(640)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(459)	459		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	15		(15)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		601	(601)		0
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	171	78	201	185	635
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(98)	(89)	(188)
Διαγραφές	(1)	(3)	(106)	(77)	(187)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	15	(1)	(11)	6	9
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 31/12/2019	6.679	2.819	4.985	3.619	18.103

Όμιλος	Δάνεια Ιδιωτών - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019	34	152	2.036	1.626	3.848
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	-	(0)	(117)	(166)	(283)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(7)	7			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(1)		1		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	43	(43)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(54)	54		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	0		(0)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		136	(136)		(0)
Ζημίες/ (αναστοφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	(20)	(54)	262	71	261
Ζημίες απομείωσης για νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία δημιουργημένα ή αγορασμένα (κατάσταση αποτελεσμάτων)	0	0	0	-	0
Ανακτήσεις διαγραφέντων ποσών (κατάσταση αποτελεσμάτων)	-	-	(0)	-	(0)
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	0	1	94	88	184
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(98)	(89)	(188)
Διαγραφές	(1)	(3)	(106)	(77)	(187)
Αποαναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	-	(0)	(0)	(0)	(0)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(16)	(46)	(192)	(93)	(347)
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 31/12/2019	33	95	1.799	1.361	3.288

Η ανάλυση της κίνησης υπολοίπων, προ προβλέψεων, και της αντίστοιχης κίνησης πρόβλεψης αναφορικά με το δανειακό χαρτοφυλάκιο ιδιωτών της Τράπεζας για το 2019 είναι η ακόλουθη:

Τράπεζα	Δάνεια Ιδιωτών - Κίνηση υπολοίπων προ προβλέψεων				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 1/1/2019	7.042	2.820	5.323	4.137	19.323
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	-	(0)	(168)	(229)	(398)
Νέα περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	394	80	0	-	474
Λοιπά υπόλοιπα Μεικτής λογιστικής αξίας/Αποπληρωμές	(948)	(197)	(112)	(314)	(1.571)
Αποαναγνωρισμένα περιουσιακά στοιχεία (εξαιρουμένων των διαγραφών)	(0)	(0)	(1)	(0)	(2)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(541)	541			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(114)		114		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	640	(640)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(459)	459		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	15		(15)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		601	(601)		0
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	171	78	200	185	634
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(98)	(89)	(188)
Διαγραφές	(1)	(3)	(106)	(77)	(186)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	13	(1)	(11)	6	7
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 31/12/2019	6.671	2.819	4.984	3.619	18.093

Τράπεζα	Δάνεια Ιδιωτών -Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019	34	152	2.035	1.626	3.847
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	-	(0)	(117)	(166)	(283)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(7)	7			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(1)		1		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	42	(42)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(54)	54		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	0		(0)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		136	(136)		0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	(19)	(54)	262	71	260
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	0	1	94	88	184
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(98)	(89)	(188)
Διαγραφές	(1)	(3)	(106)	(77)	(186)
Αποαναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	-	(0)	(0)	(0)	(0)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(16)	(46)	(193)	(93)	(347)
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 31/12/2019	32	95	1.798	1.361	3.286

Η ανάλυση της κίνησης υπολοίπων, προ προβλέψεων, και της αντίστοιχης κίνησης πρόβλεψης αναφορικά με το δανειακό χαρτοφυλάκιο ιδιωτών του Ομίλου για το 2018 είναι η ακόλουθη:

Όμιλος	Δάνεια Ιδιωτών - Κίνηση υπολοίπων προ προβλέψεων				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟΙ	Σύνολο
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 1/1/2018	7.874	3.505	4.540	4.746	20.665
Μεταφορά στις διακοπείσες δραστηριότητες	(176)	(26)	(27)	-	(230)
Νέα περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	230	70	2	0	303
Λοιπά υπόλοιπα Μεικτής λογιστικής αξίας/Αποπληρωμές	(726)	(113)	250	(353)	(942)
Πωληθέντα περιουσιακά στοιχεία	-	-	(110)	(266)	(376)
Αποαναγνωρισμένα περιουσιακά στοιχεία (εξαιρουμένων των διαγραφών)	(0)	(0)	(3)	(2)	(5)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(706)	706	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(143)	-	143	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	684	(684)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(1.044)	1.044	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	3	-	(3)	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	370	(370)	-	0
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	2	13	173	194	383
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(119)	(93)	(214)
Διαγραφές	(0)	(3)	(210)	(96)	(310)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	8	28	14	8	57
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 31/12/2018	7.049	2.820	5.324	4.137	19.331

Όμιλος	Δάνεια Ιδιωτών - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018	35	475	1.960	2.063	4.534
Μεταφορά στις διακοπείσες δραστηριότητες	(0)	(1)	(10)	-	(12)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(20)	20			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(20)		20		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	11	(11)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(302)	302		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	0		(0)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		25	(25)		0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	28	(67)	91	(101)	(49)
Ζημίες απομείωσης για νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία δημιουργημένα ή αγορασμένα (κατάσταση αποτελεσμάτων)	1	1	0	0	2
Ανακτήσεις διαγραφέντων ποσών (κατάσταση αποτελεσμάτων)	-	-	(8)	-	(8)
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	0	2	119	95	216
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(119)	(93)	(214)
Διαγραφές	(0)	(3)	(210)	(96)	(310)
Πωλήσεις δανείων και χορηγήσεων	-	-	(98)	(242)	(341)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	1	14	14	2	30
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 31/12/2018	34	152	2.036	1.626	3.848

Η ανάλυση της κίνησης υπολοίπων, προ προβλέψεων, και της αντίστοιχης κίνησης πρόβλεψης αναφορικά με το δανειακό χαρτοφυλάκιο ιδιωτών της Τράπεζας για το 2018 είναι η ακόλουθη:

Τράπεζα	Δάνεια Ιδιωτών - Κίνηση υπολοίπων προ προβλέψεων				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 1/1/2018	7.690	3.478	4.509	4.746	20.423
Νέα περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	230	70	2	0	303
Λοιπά υπόλοιπα Μεικτής λογιστικής αξίας/Αποπληρωμές	(725)	(113)	250	(353)	(941)
Πωληθέντα περιουσιακά στοιχεία	-	-	(110)	(266)	(376)
Αποαναγνωρισμένα περιουσιακά στοιχεία (εξαιρουμένων των διαγραφών)	(0)	(0)	(3)	(2)	(5)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(706)	706	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(143)	-	143	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	684	(684)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(1.044)	1.044	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	3	-	(3)	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	370	(370)	-	0
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	2	13	173	194	382
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(119)	(93)	(214)
Διαγραφές	(0)	(3)	(208)	(96)	(307)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	8	28	14	8	57
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 31/12/2018	7.042	2.820	5.323	4.137	19.323

Τράπεζα	Δάνεια Ιδιωτών - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018	34	474	1.947	2.063	4.518
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(20)	20			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(20)		20		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	11	(11)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(297)	297		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	0		(0)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		26	(26)		0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	27	(67)	91	(101)	(48)
Ζημίες απομείωσης για νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία δημιουργημένα ή αγορασμένα (κατάσταση αποτελεσμάτων)	1	1	0	0	2
Ανακτήσεις διαγραφέντων ποσών (κατάσταση αποτελεσμάτων)	-	-	(8)	-	(8)
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	0	2	119	95	216
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(119)	(93)	(214)
Διαγραφές	(0)	(3)	(208)	(96)	(307)
Πωλήσεις δανείων και χορηγήσεων	-	-	(98)	(242)	(341)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	0	8	20	2	30
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 31/12/2018	34	152	2.035	1.626	3.847

Η ανάλυση της κίνησης υπολοίπων, προ προβλέψεων, και της αντίστοιχης κίνησης πρόβλεψης αναφορικά με το επιχειρηματικό δανειακό χαρτοφυλάκιο και τον Δημόσιο τομέα του Ομίλου για το 2019 είναι η ακόλουθη:

Όμιλος	Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα - Κίνηση υπολοίπων προ προβλέψεων				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 1/1/2019	12.172	3.074	14.123	4.390	33.760
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	(1)	-	(347)	(199)	(547)
Νέα περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	3.370	167	7	-	3.544
Λοιπά υπόλοιπα Μεικτής λογιστικής αξίας/Αποπληρωμές	(3.167)	(312)	(112)	(273)	(3.865)
Πωληθέντα περιουσιακά στοιχεία	(126)	(30)	(80)	-	(237)
Αποαναγνωρισμένα περιουσιακά στοιχεία (εξαιρουμένων των διαγραφών)	-	-	(0)	-	(0)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(553)	553			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(580)		580		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	1.589	(1.589)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(321)	321		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	86		(86)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		557	(557)		0
Συμφωνία ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	-	-	(19)	(2)	(20)
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	487	91	621	252	1.450
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(443)	(181)	(626)
Διαγραφές	(1)	(11)	(1.136)	(260)	(1.408)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	23	4	(34)	2	(4)
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 31/12/2019	13.300	2.180	12.836	3.730	32.046

Όμιλος	Δάνεια προς εταιρείες και τον δημόσιο τομέα - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019	120	215	6.707	2.443	9.485
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	-	(0)	(277)	(171)	(448)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(17)	17			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(3)		3		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	103	(103)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(40)	40		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	3		(3)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		170	(170)		0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	(85)	(74)	627	(16)	452
Ζημίες απομείωσης για νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία δημιουργημένα ή αγορασμένα (κατάσταση αποτελεσμάτων)	0	0	-	-	0
Ανακτήσεις διαγραφέντων ποσών (κατάσταση αποτελεσμάτων)	-	-	(3)	-	(3)
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	0	1	293	148	442
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(443)	(181)	(626)
Διαγραφές	(0)	(11)	(1.136)	(260)	(1.408)
Αποαναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	-	-	0	-	0
Πωλήσεις δανείων και χορηγήσεων	-	(2)	(13)	-	(14)
Συμφωνία ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	-	-	(10)	(1)	(11)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(37)	(29)	(110)	5	(171)
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 31/12/2019	85	143	5.504	1.967	7.699

Η ανάλυση της κίνησης υπολοίπων, προ προβλέψεων, και της αντίστοιχης κίνησης πρόβλεψης αναφορικά με το επιχειρηματικό δανειακό χαρτοφυλάκιο και τον Δημόσιο τομέα της Τράπεζας για το 2019 είναι η ακόλουθη:

Τράπεζα	Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα - Κίνηση υπολοίπων προ προβλέψεων				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 1/1/2019	13.407	3.250	13.183	4.179	34.019
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	(1)	-	(269)	(199)	(469)
Νέα περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	3.521	135	4	-	3.660
Λοιπά υπόλοιπα Μεικτής λογιστικής αξίας/Αποπληρωμές	(2.999)	(581)	(49)	(269)	(3.899)
Πωληθέντα περιουσιακά στοιχεία	(126)	(30)	(80)	-	(236)
Αποαναγνωρισμένα περιουσιακά στοιχεία (εξαιρουμένων των διαγραφών)	-	-	(0)	-	(0)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(535)	535			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(846)		846		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	1.442	(1.442)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(485)	485		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	76		(76)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		496	(496)		0
Συμφωνία ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	-	-	(19)	(2)	(20)
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	487	91	605	244	1.427
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(428)	(173)	(603)
Διαγραφές	(1)	(11)	(1.114)	(243)	(1.369)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	19	5	(34)	2	(9)
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 31/12/2019	14.444	1.961	12.558	3.540	32.502

Τράπεζα	Δάνεια προς εταιρείες και τον δημόσιο τομέα - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019	181	196	6.259	2.302	8.938
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	-	(0)	(203)	(171)	(374)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(17)	17			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(3)		3		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	100	(100)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(29)	29		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	1		(1)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		161	(161)		0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	(147)	(61)	915	(14)	693
Ανακτήσεις διαγραφέντων ποσών (κατάσταση αποτελεσμάτων)	-	-	(2)	-	(2)
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	0	1	283	141	425
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(2)	(428)	(173)	(603)
Διαγραφές	(0)	(11)	(1.114)	(243)	(1.369)
Αποαναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	-	-	(0)	-	(0)
Πωλήσεις δανείων και χορηγήσεων	-	(2)	(13)	-	(14)
Συμφωνία ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	-	-	(10)	(1)	(11)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(37)	(31)	(110)	5	(174)
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 31/12/2019	77	138	5.447	1.846	7.508

Η ανάλυση της κίνησης υπολοίπων, προ προβλέψεων, και της αντίστοιχης κίνησης πρόβλεψης αναφορικά με το επιχειρηματικό δανειακό χαρτοφυλάκιο και τον Δημόσιο τομέα του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018 είναι η ακόλουθη:

Όμιλος	Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα - Κίνηση υπολοίπων προ προβλέψεων				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 1/1/2018	12.873	3.416	16.989	6.038	39.316
Μεταφορά στις διακοπείσες δραστηριότητες	(330)	(151)	(262)	-	(743)
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	-	(44)	(551)	(50)	(645)
Νέα περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	4.618	166	61	(2)	4.844
Λοιπά υπόλοιπα Μεικτής λογιστικής αξίας/Αποπληρωμές	(4.784)	(351)	108	(913)	(5.941)
Πωληθέντα περιουσιακά στοιχεία	-	-	(919)	(450)	(1.369)
Αποαναγνωρισμένα περιουσιακά στοιχεία (εξαιρουμένων των διαγραφών)	(85)	(15)	(19)	(4)	(123)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(968)	968	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(205)	-	205	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	951	(951)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(619)	619	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	20	-	(20)	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	633	(633)	-	0
Συμφωνία ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	-	-	(20)	(9)	(30)
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	7	21	639	287	954
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(7)	(529)	(179)	(714)
Διαγραφές	(0)	(1)	(1.725)	(353)	(2.079)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	77	8	181	26	291
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 31/12/2018	12.172	3.074	14.123	4.390	33.760

Όμιλος	Δάνεια προς εταιρείες και τον δημόσιο τομέα - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018	122	314	8.825	3.307	12.569
Μεταφορά στις διακοπείσες δραστηριότητες	(2)	(1)	(69)	-	(72)
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	-	(9)	(313)	(27)	(349)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(27)	27			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(29)		29		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	16	(16)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(86)	86		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	2		(2)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		79	(79)		0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	33	(102)	784	(167)	548
Ζημίες απομείωσης για νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία δημιουργημένα ή αγορασμένα (κατάσταση αποτελεσμάτων)	26	13	1	-	40
Ανακτήσεις διαγραφέντων ποσών (κατάσταση αποτελεσμάτων)	-	-	(3)	-	(3)
Χρέωση για νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία από αποαγνώριση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	0	-	-	-	0
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	0	3	358	144	505
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(7)	(529)	(179)	(714)
Διαγραφές	(0)	(1)	(1.725)	(353)	(2.079)
Πωλήσεις δανείων και χορηγήσεων	-	-	(711)	(289)	(1.000)
Συμφωνία ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	-	-	(13)	(8)	(21)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(21)	2	66	15	61
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 31/12/2018	120	215	6.707	2.443	9.485

Η ανάλυση της κίνησης υπολοίπων, προ προβλέψεων, και της αντίστοιχης κίνησης πρόβλεψης αναφορικά με το επιχειρηματικό δανειακό χαρτοφυλάκιο και τον Δημόσιο τομέα της Τράπεζας για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018 είναι η ακόλουθη:

Τράπεζα	Δάνεια προς Εταιρείες και τον Δημόσιο Τομέα - Κίνηση υπολοίπων προ προβλέψεων				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCI	Σύνολο
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 1/1/2018	13.637	3.637	15.928	5.801	39.003
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	-	(44)	(551)	(50)	(645)
Νέα περιουσιακά στοιχεία δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	4.473	212	14	-	4.699
Λοιπά υπόλοιπα Μεικτής λογιστικής αξίας/Αποπληρωμές	(4.905)	(418)	134	(895)	(6.084)
Πωληθέντα περιουσιακά στοιχεία	-	-	(918)	(450)	(1.367)
Αποαναγνωρισμένα περιουσιακά στοιχεία (εξαιρουμένων των διαγραφών)	-	-	(0)	(2)	(2)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(1.244)	1.244	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(192)	-	192	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	1.478	(1.478)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(526)	526	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	77	-	(77)	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	601	(601)	-	0
Συμφωνία ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	-	-	(20)	(9)	(30)
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	7	21	639	287	954
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(7)	(515)	(177)	(699)
Διαγραφές	(0)	(1)	(1.676)	(348)	(2.026)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	76	9	107	23	216
Υπόλοιπα προ προβλέψεων την 31/12/2018	13.407	3.250	13.183	4.179	34.019

Τράπεζα	Δάνεια προς εταιρείες και τον δημόσιο τομέα - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018	114	286	8.250	3.148	11.797
Μεταφορά (στα)/ από διακρατούμενα προς πώληση	-	(9)	(313)	(27)	(349)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(26)	26			0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(22)		22		0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	11	(11)			0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		(80)	80		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	1		(1)		0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		51	(51)		0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	39	(76)	781	(155)	589
Ζημίες απομείωσης για νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία δημιουργημένα ή αγορασμένα (κατάσταση αποτελεσμάτων)	26	13	1	-	40
Ανακτήσεις διαγραφέντων ποσών (κατάσταση αποτελεσμάτων)	-	-	(3)	-	(3)
Μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	0	3	352	144	499
Διαγραφές τόκων που αναγνωρίζονται από μεταβολή της παρούσας αξίας της πρόβλεψης	(0)	(7)	(515)	(177)	(699)
Διαγραφές	(0)	(1)	(1.676)	(348)	(2.026)
Πωλήσεις δανείων και χορηγήσεων	-	-	(711)	(289)	(1.000)
Συμφωνία ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	-	-	(13)	(8)	(21)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	39	1	55	15	109
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 31/12/2018	181	196	6.259	2.302	8.938

Εντός του 2019, η Τράπεζα αναθεώρησε τις εκτιμήσεις της αναφορικά με τα κριτήρια που εφαρμόζονται για την κατηγοριοποίηση των διεταιρικών δανειακών ανοιγμάτων εντός του σταδίου 3 και των παραδοχών εκείνων που χρησιμοποιούνται στα μοντέλα επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών σε ατομική βάση. Για τα πιστωτικά ανοίγματα που εκτιμήθηκαν ως απομειωμένα, η Διοίκηση εκτίμησε την πιστωτική ζημία εφαρμόζοντας haircut, το οποίο είναι άμεσα συνυφασμένο με την αντίστοιχη οικονομική κατάσταση και επίδοση της θυγατρικής, όπως αυτή αντικατοπτρίζεται από την αξία της καθαρής της θέσης. Σε συνέχεια αυτής της αναθεώρησης το έξοδο απομείωσης της Τράπεζας για τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 καθώς και η πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 31 Δεκεμβρίου 2019, αυξήθηκαν κατά € 220 εκατ. Δεν υπάρχει επίπτωση στον Όμιλο από αυτή την αλλαγή στην λογιστική εκτίμηση, καθώς τα διεταιρικά υπόλοιπα και συναλλαγές απαλείφονται κατά την ενοποίηση. Η προ προβλέψεων ζημία από τροποποιήσεις συμβατικών όρων δανείων που αναγνώρισε ο Όμιλος και η Τράπεζα κατά τη χρήση 2019, ανέρχεται σε € 276 εκατ. και € 274 εκατ. αντίστοιχα. Η εν λόγω ζημία αντιπροσωπεύει την αλλαγή στη μεικτή λογιστική αξία (πχ προ προβλέψεων) των δανείων αμέσως πριν έως και αμέσως μετά την τροποποίηση των συμβατικών τους όρων. Η επίπτωση αυτής της τροποποίησης στην πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών των εν λόγω δανείων ήταν αναστροφή ποσού € 221 εκατ. και € 220 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα. Η καθαρή επίπτωση στην κατάσταση αποτελεσμάτων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε € 55 εκατ. και € 54 εκατ., αντίστοιχα. Η μεικτή λογιστική αξία (πριν την τροποποίηση) εκείνων των δανείων που οι ταμειακές ροές τους τροποποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης του 2019 ανήλθε σε € 2.531 εκατ. και € 2.612 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα. Η μεικτή λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2019 των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος που οι συμβατικοί τους όροι είχαν τροποποιηθεί από την αρχική τους αναγνώριση την στιγμή που η πρόβλεψη απομείωσής τους επιμετρούνταν με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές

ζημιές, καθ' όλη τη διάρκεια ζωής τους, και για τα οποία η αντίστοιχη πρόβλεψη απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου 2019 επιμετρούνταν με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου, ανήλθε σε € 704 εκατ.

4.3.3 Εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές ενισχύσεις

Παράλληλα με την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλομένων, ο Όμιλος και η Τράπεζα εκτιμούν το ποσοστό ανάκτησης έναντι των ανοιγμάτων, όταν τίθενται ή αναθεωρούνται όρια. Η εκτίμηση αυτή επηρεάζεται από το είδος της απαίτησης και την ύπαρξη σχετικών εξασφαλίσεων ή/και εγγυήσεων.

Σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική, όταν η αξιολόγηση ενός πιστούχου είναι χαμηλή ζητούνται ακόμη πιο ισχυρές εξασφαλίσεις / εγγυήσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί ένα υψηλότερο ποσοστό ανάκτησης αντισταθμίζοντας έτσι την πιθανότητα αθέτησης του πιστούχου.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν ορίσει κατηγορίες αποδεκτών εξασφαλίσεων οι οποίες έχουν ενσωματωθεί και στην πιστωτική πολιτική. Ο Όμιλος και η Τράπεζα θεωρούν τις εξασφαλίσεις ως ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία τα οποία ενεχυριάζονται ως εξασφάλιση της έγκαιρης αποπληρωμής των απαιτήσεών της, μειωμένης όμως δυνατότητας ρευστοποίησης. Τα βασικά είδη αποδεκτής εξασφάλισης είναι τα ακόλουθα:

- Ενεχυριασμένες καταθέσεις και επιταγές,
- Υποθήκες ακινήτων,
- Υποθήκες πλοίων,
- Εγγυήσεις Ελληνικού Δημοσίου
- Τραπεζικές εγγυητικές επιστολές
- Εγγυήσεις από το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ)
- Ενεχυριασμένα χρηματοοικονομικά μέσα όπως μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, μετοχές, ομόλογα, γραμμάτια και απαιτήσεις.

Οι εξασφαλίσεις που συνδέονται με μία πίστωση αξιολογούνται αρχικά στο πλαίσιο της διαδικασίας έγκρισης πιστώσεων, βάσει της τρέχουσας ή της εύλογης αξίας τους, και επαναξιολογούνται σε τακτά διαστήματα. Εξασφαλίσεις ή εγγυήσεις συνήθως δεν λαμβάνονται έναντι ανοιγμάτων προς χρηματοοικονομικά ιδρύματα.

Ο προσδιορισμός της εμπορικής αξίας ακινήτων, τα οποία μπορεί να εξασφαλίζουν οποιαδήποτε κατηγορία πιστοδότησης προς νομικά ή φυσικά πρόσωπα, πραγματοποιείται τόσο από εσωτερικούς όσο και από ανεξάρτητους εξωτερικούς πιστοποιημένους εκτιμητές.

Οι εκτιμήσεις διακρίνονται σε εκτιμήσεις από ανεξάρτητο εκτιμητή (Individual) για συγκεκριμένο ακίνητο με φυσική αυτοψία (on-site) ή χωρίς (desktop) και εκτιμήσεις με χρήση στατιστικών μεθόδων (Indexed (π.χ. Propindex, Δείκτες ΤτΕ κ.ά.) ή οποιασδήποτε άλλης αυτοματοποιημένης διαδικασίας.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα ακολουθούν τις γενικά αποδεκτές, κατά τα διεθνή εκτιμητικά πρότυπα, μεθοδολογίες εκτίμησης:

- α. Μέθοδος Αγοράς ή Συγκριτική Μέθοδος (Market Approach)
β. Μέθοδος Εισοδήματος (Income Approach)
γ. Μέθοδος Κόστους (Cost Approach)

Οι αρχικές εκτιμήσεις ενυπόθηκων ακινήτων πραγματοποιούνται πάντα με φυσική αυτοψία.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα επικαιροποιούν τις αξίες των ακινήτων (είτε μέσω ανεξάρτητων εκτιμητών, είτε με χρήση στατιστικών μεθόδων), που εξασφαλίζουν πιστοδοτήσεις (ανεξάρτητα αν είναι χαρακτηρισμένες ως PE / NPE) τουλάχιστον μία φορά ετησίως.

Επιπλέον, επανεκτιμήσεις ακινήτων πραγματοποιούνται από ανεξάρτητους εκτιμητές τη χρονική στιγμή κατά την οποία τα ανοίγματα που εξασφαλίζονται με τα ακίνητα χαρακτηρίζονται ως μη εξυπηρετούμενα (NPE) και τουλάχιστον μία φορά ετησίως (είτε από ανεξάρτητους εκτιμητές, είτε με χρήση στατιστικών μεθόδων), για όσο διάστημα διατηρούν αυτό το χαρακτηρισμό.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα παρακολουθούν συνεχώς τις συνθήκες της ελληνικής αγοράς ακινήτων, είτε εσωτερικά μέσω μακροοικονομικών εκθέσεων του Chief Economist του Ομίλου, είτε εξωτερικά μέσω εκθέσεων που παράγονται από την Πειραιώς Real Estate και άλλες διεθνούς κύρους εκτιμητικές εταιρείες. Οι μεταβολές των συνθηκών της αγοράς θεωρούνται σημαντικός παράγοντας που καθορίζει την αγοραία αξία ενός ακινήτου. Ασταθείς συνθήκες στην αγορά ακινήτων ενδέχεται να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη συχνότητα επανεκτίμησης.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα επίσης μπορούν να λαμβάνουν εγγυήσεις από μητρικές εταιρείες για δάνεια και απαιτήσεις προς τις θυγατρικές τους.

Όμιλος 31/12/2019	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών ενισχύσεων διακρατούμενων βάσει του βασικού σεναρίου				
	Είδος εξασφάλισης ή πιστωτικής ενίσχυσης				
	Εξασφάλιση με ακίνητα	Χρηματοοικονομική εξασφάλιση	Λοιπές εξασφαλίσεις	Συνολική αξία εξασφαλίσεων	Ληφθείσες εγγυήσεις
Συμφωνίες επαναπώλησης	-	12	-	12	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	25.023	887	4.200	30.110	6.468
Στεγαστικά δάνεια	11.857	48	102	12.006	-
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	871	54	129	1.054	0
Πιστωτικές κάρτες	12	1	0	12	-
Μεγάλες επιχειρήσεις	4.449	473	966	5.887	1.347
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	7.835	310	1.345	9.490	5.121
Δημόσιος Τομέας	1	1	1.659	1.661	0
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού - Χρηματοοικονομικά μέσα	-	0	-	0	0
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στο αποσβεσμένο κόστος	25.023	899	4.200	30.122	6.468
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	470	-	470	-
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	0	470	0	470	0
Συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης	104	89	73	267	723
Ενέγγυες Πιστώσεις	0	0	2	2	2
Σύνολο	104	89	75	269	725

Όμιλος 31/12/2018	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών ενισχύσεων διακρατούμενων βάσει του βασικού σεναρίου				
	Είδος εξασφάλισης ή πιστωτικής ενίσχυσης				
	Εξασφάλιση με ακίνητα	Χρηματοοικονομική εξασφάλιση	Λοιπές εξασφαλίσεις	Συνολική αξία εξασφαλίσεων	Ληφθείσες εγγυήσεις
Συμφωνίες επαναπώλησης	-	9	-	9	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	25.363	838	3.693	29.894	7.958
Στεγαστικά δάνεια	12.093	42	114	12.248	0
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	976	50	85	1.111	0
Πιστωτικές κάρτες	19	0	0	20	-
Μεγάλες επιχειρήσεις	4.104	424	474	5.002	1.919
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	8.170	320	1.399	9.889	6.039
Δημόσιος Τομέας	1	2	1.621	1.624	0
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στο αποσβεσμένο κόστος	25.363	847	3.693	29.903	7.958
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	50	-	50	-
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	0	50	0	50	0
Συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης	105	88	75	267	766
Ενέγγυες Πιστώσεις	0	1	0	1	4
Σύνολο	105	89	75	268	770

Τράπεζα 31/12/2019	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών ενισχύσεων διακρατούμενων βάσει του βασικού σεναρίου				
	Είδος εξασφάλισης ή πιστωτικής ενίσχυσης				
	Εξασφάλιση με ακίνητα	Χρηματοοικονομική εξασφάλιση	Λοιπές εξασφαλίσεις	Συνολική αξία εξασφαλίσεων	Ληφθείσες εγγυήσεις
Συμφωνίες επαναπώλησης	-	12	-	12	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	24.299	885	3.690	28.874	6.474
Στεγαστικά δάνεια	11.856	48	102	12.005	-
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	871	46	129	1.046	-
Πιστωτικές κάρτες	12	1	0	12	-
Μεγάλες επιχειρήσεις	4.350	481	880	5.712	1.362
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	7.209	308	926	8.443	5.112
Δημόσιος Τομέας	1	1	1.654	1.656	0
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στο αποσβεσμένο κόστος	24.299	897	3.690	28.886	6.474
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	470	-	470	-
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	0	470	0	470	0
Συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης	104	97	72	273	723
Ενέγγυες Πιστώσεις	0	0	0	0	2
Σύνολο	104	97	72	274	725

Τράπεζα 31/12/2018	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών ενισχύσεων διακρατούμενων βάσει του βασικού σεναρίου				
	Είδος εξασφάλισης ή πιστωτικής ενίσχυσης				
	Εξασφάλιση με ακίνητα	Χρηματοοικονομική εξασφάλιση	Λοιπές εξασφαλίσεις	Συνολική αξία εξασφαλίσεων	Ληφθείσες εγγυήσεις
Συμφωνίες επαναπώλησης	-	9	-	9	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	24.489	831	3.054	28.374	7.995
Στεγαστικά δάνεια	12.092	42	114	12.248	-
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	976	44	85	1.105	-
Πιστωτικές κάρτες	19	0	0	20	-
Μεγάλες επιχειρήσεις	3.954	425	267	4.647	1.958
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	7.447	318	967	8.732	6.037
Δημόσιος Τομέας	1	2	1.621	1.623	0
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στο αποσβεσμένο κόστος	24.489	840	3.054	28.383	7.995
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	50	-	50	-
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	0	50	0	50	0
Συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης	105	96	72	273	764
Ενέγγυες Πιστώσεις	0	1	0	1	3
Σύνολο	105	97	72	274	767

Επιπλέον, η εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που πωλήθηκαν ή επανεχυριάστηκαν ανήλθε σε € 81 εκατ. και € 419 εκατ. κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 αντίστοιχα. Ο Όμιλος και η Τράπεζα απέκτησαν τις εν λόγω εξασφαλίσεις από συμφωνίες επαναπώλησης ή συναλλαγές παραγώγων έχοντας υποχρέωση να τις επιστρέψουν στον εκχωρητή και υπό συνήθεις και καθιερωμένους όρους που ισχύουν για τυποποιημένες συναλλαγές δανεισμού τίτλων και για συναλλαγές παραγώγων.

Οι πίνακες κατωτέρω παρουσιάζουν την εύλογη αξία των διακρατούμενων εξασφαλίσεων και των πιστωτικών ενισχύσεων για τα δάνεια και τις απαιτήσεις στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 3. Ορισμένα δάνεια και απαιτήσεις στο αποσβεσμένο κόστος Σταδίου 3, αναλόγως των εξασφαλίσεών τους, ενδέχεται να μην παρουσιάζουν αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες όταν η αξία των εξασφαλίσεων αναμένεται να είναι υψηλότερη της εκτιμώμενης ζημίας σε περίπτωση αθέτησης, ακόμη και αν η αξία αυτών των εξασφαλίσεων έχει προβλεφθεί μέσω πολλαπλών οικονομικών σεναρίων.

Όμιλος 31/12/2019	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών ενισχύσεων για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών Σταδίου 3 στο αποσβεσμένο κόστος διακρατούμενων βάσει του βασικού σεναρίου					
	Είδος εξασφάλισης ή πιστωτικής ενίσχυσης					
	Εξασφάλιση με ακίνητα	Χρηματοοικονομική εξασφάλιση	Λοιπές εξασφαλίσεις	Συνολική αξία εξασφαλίσεων	Ληφθείσες εγγυήσεις	Σχετική αναμενόμενη πιστωτική ζημία
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	8.447	175	570	9.192	3.508	6.974
Στεγαστικά δάνεια	2.846	2	11	2.859	-	942
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	258	7	2	267	0	698
Πιστωτικές κάρτες	7	0	-	7	-	159
Μεγάλες επιχειρήσεις	1.447	118	64	1.628	703	1.715
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	3.889	48	489	4.426	2.805	3.457
Δημόσιος Τομέας	-	-	4	4	0	4
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	8.447	175	570	9.192	3.508	6.974
Συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης	21	3	10	34	175	101
Ενέγγυες Πιστώσεις	-	-	-	-	0	0
Σύνολο	21	3	10	34	175	101

Όμιλος 31/12/2018	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών ενισχύσεων για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών Σταδίου 3 στο αποσβεσμένο κόστος διακρατούμενων βάσει του βασικού σεναρίου					
	Είδος εξασφάλισης ή πιστωτικής ενίσχυσης					
	Εξασφάλιση με ακίνητα	Χρηματοοικονομική εξασφάλιση	Λοιπές εξασφαλίσεις	Συνολική αξία εξασφαλίσεων	Ληφθείσες εγγυήσεις	Σχετική αναμενόμενη πιστωτική ζημία
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	8.735	120	688	9.544	4.386	8.647
Στεγαστικά δάνεια	2.851	3	14	2.867	0	1.004
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	294	7	2	302	0	827
Πιστωτικές κάρτες	13	0	-	13	-	205
Μεγάλες επιχειρήσεις	1.441	31	67	1.539	926	2.183
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	4.136	80	602	4.818	3.460	4.424
Δημόσιος Τομέας	-	-	4	4	-	4
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	8.735	120	688	9.544	4.386	8.647
Συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης	22	2	10	33	192	105
Ενέγγυες Πιστώσεις	-	-	-	-	1	0
Σύνολο	22	2	10	33	193	105

Τράπεζα 31/12/2019	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών ενισχύσεων για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών Σταδίου 3 στο αποσβεσμένο κόστος διακρατούμενων βάσει του βασικού σεναρίου					
	Είδος εξασφάλισης ή πιστωτικής ενίσχυσης					
	Εξασφάλιση με ακίνητα	Χρηματοοικονομική εξασφάλιση	Λοιπές εξασφαλίσεις	Συνολική αξία εξασφαλίσεων	Ληφθείσες εγγυήσεις	Σχετική αναμενόμενη πιστωτική ζημία
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	8.178	171	458	8.808	3.508	7.245
Στεγαστικά δάνεια	2.846	2	11	2.859	-	941
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	258	7	2	267	-	697
Πιστωτικές κάρτες	7	0	-	7	-	159
Μεγάλες επιχειρήσεις	1.443	115	38	1.595	703	1.999
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	3.624	48	404	4.076	2.805	3.445
Δημόσιος Τομέας	-	-	4	4	0	4
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	8.178	171	458	8.808	3.508	7.245
Συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης	22	3	10	35	175	101
Ενέγγυες Πιστώσεις	-	-	-	-	0	0
Σύνολο	22	3	10	35	175	101

Τράπεζα 31/12/2018	Εύλογη αξία εξασφαλίσεων και πιστωτικών ενισχύσεων για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών Σταδίου 3 στο αποσβεσμένο κόστος διακρατούμενων βάσει του βασικού σεναρίου					
	Είδος εξασφάλισης ή πιστωτικής ενίσχυσης					
	Εξασφάλιση με ακίνητα	Χρηματοοικονομική εξασφάλιση	Λοιπές εξασφαλίσεις	Συνολική αξία εξασφαλίσεων	Ληφθείσες εγγυήσεις	Σχετική αναμενόμενη πιστωτική ζημία
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	8.280	117	540	8.937	4.385	8.294
Στεγαστικά δάνεια	2.851	3	14	2.867	-	1.003
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	294	7	2	302	-	827
Πιστωτικές κάρτες	13	0	-	13	-	205
Μεγάλες επιχειρήσεις	1.342	28	55	1.425	925	2.123
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	3.781	80	466	4.327	3.460	4.132
Δημόσιος Τομέας	-	-	4	4	-	3
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	8.280	117	540	8.937	4.385	8.294
Συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης	22	2	10	33	192	105
Ενέγγυες Πιστώσεις	-	-	-	-	1	0
Σύνολο	22	2	10	33	193	105

4.3.4 Δείκτες δανείου προς αξία εξασφάλισης στεγαστικών δανείων και δανείων για αγορά ακινήτων για εμπορική χρήση

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το δείκτη δανείου προς την αξία εξασφάλισης (LTV), ο οποίος αντανακλά τη σχέση μεταξύ των στεγαστικών δανείων και των δανείων για εμπορική χρήση προ προβλέψεων και της αξίας των περιουσιακών στοιχείων που διακρατούνται ως εξασφαλίσεις (στον υπολογισμό συμπεριλαμβάνονται επιπλέον αποδεκτές, σύμφωνα με την πολιτική της Τράπεζας, εξασφαλίσεις). Η ομαδοποίηση των οικιστικών και εμπορικών ακινήτων ανά εύρος LTV

συνοψίζεται ως ακολούθως:

31/12/2019	Όμιλος		Τράπεζα	
	Στεγαστικά δάνεια (προ προβλέψεων)	Δάνεια για αγορά ακινήτων για εμπορική χρήση (προ προβλέψεων)	Στεγαστικά δάνεια (προ προβλέψεων)	Δάνεια για αγορά ακινήτων για εμπορική χρήση (προ προβλέψεων)
Μικρότερο από 50%	3.142	119	3.142	119
50%-70%	2.284	79	2.284	79
71%-80%	1.104	22	1.104	22
81%-90%	1.045	46	1.045	46
91%-100%	955	50	955	50
101%-120%	1.622	57	1.622	92
121%-150%	1.505	67	1.505	67
Μεγαλύτερο από 150%	2.257	274	2.257	274
Συνολική αξία Δ&Α	13.914	714	13.914	750
Σταθμισμένος Μέσος Όρος του Δείκτη	97,5%	155,2%	97,4%	155,2%

31/12/2018	Όμιλος		Τράπεζα	
	Στεγαστικά δάνεια (προ προβλέψεων)	Δάνεια για αγορά ακινήτων για εμπορική χρήση (προ προβλέψεων)	Στεγαστικά δάνεια (προ προβλέψεων)	Δάνεια για αγορά ακινήτων για εμπορική χρήση (προ προβλέψεων)
Μικρότερο από 50%	2.815	221	2.815	221
50%-70%	2.152	106	2.152	106
71%-80%	1.094	15	1.094	15
81%-90%	1.082	8	1.082	8
91%-100%	1.042	34	1.042	34
101%-120%	1.809	66	1.809	66
121%-150%	1.864	103	1.864	103
Μεγαλύτερο από 150%	2.664	384	2.664	384
Συνολική αξία Δ&Α	14.523	937	14.521	937
Σταθμισμένος Μέσος Όρος του Δείκτη	104,0%	158,8%	104,0%	158,8%

4.3.5 Ανάκτηση εξασφαλίσεων

Οι ανακτηθείσες εξασφαλίσεις, που παρουσιάζονται παρακάτω στη γραμμή «Ακίνητη Περιουσία» αφορούν σε ακίνητα, τα οποία περιλαμβάνονται στα κονδύλια της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης, «Λοιπά στοιχεία ενεργητικού», «Ενσώματα Πάγια Στοιχεία», «Επενδύσεις σε ακίνητα» και «Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού».

Όμιλος - 31/12/2019	Αξία ανακτηθεισών εξασφαλίσεων	Εκ των οποίων: εντός της χρήσης	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης ή μεταβολή στην εύλογη αξία	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης	Καθαρή αξία ανακτηθεισών εξασφαλίσεων	Καθαρή Αξία Πώλησης	Καθαρό Κέρδος ή ζημία από την πώληση
Ακίνητη Περιουσία	1.898	280	(201)	(65)	1.697	33	7
- Αστικά Ακίνητα	401	86	(59)	(6)	341	19	5
- Εμπορικά ακίνητα	1.497	194	(141)	(59)	1.356	14	1
Λοιπές εξασφαλίσεις	11	4	(8)	(4)	4	1	0

Όμιλος - 31/12/2018	Αξία ανακτηθεισών εξασφαλίσεων	Εκ των οποίων: εντός της χρήσης	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης ή μεταβολή στην εύλογη αξία	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης	Καθαρή αξία ανακτηθεισών εξασφαλίσεων	Καθαρή Αξία Πώλησης	Καθαρό Κέρδος ή ζημία από την πώληση
Ακίνητη Περιουσία	1.470	217	(226)	(91)	1.244	58	2
- Αστικά Ακίνητα	346	52	(71)	(14)	275	38	3
- Εμπορικά ακίνητα	1.125	165	(155)	(77)	970	20	(1)
Λοιπές εξασφαλίσεις	15	2	(11)	(4)	4	1	0

Τράπεζα - 31/12/2019	Αξία ανακτηθεισών εξασφαλίσεων	Εκ των οποίων: εντός της χρήσης	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης ή μεταβολή στην εύλογη αξία	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης	Καθαρή αξία ανακτηθεισών εξασφαλίσεων	Καθαρή Αξία Πώλησης	Καθαρό Κέρδος ή ζημία από την πώληση
Ακίνητη Περιουσία	1.276	171	(134)	(25)	1.142	26	6
- Αστικά Ακίνητα	353	65	(44)	(2)	309	16	5
- Εμπορικά ακίνητα	923	106	(89)	(22)	834	10	1
Λοιπές εξασφαλίσεις	-	-	-	-	-	-	-

Τράπεζα - 31/12/2018	Αξία ανακτηθεισών εξασφαλίσεων	Εκ των οποίων: εντός της χρήσης	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης ή μεταβολή στην εύλογη αξία	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης	Καθαρή αξία ανακτηθεισών εξασφαλίσεων	Καθαρή Αξία Πώλησης	Καθαρό Κέρδος ή ζημία από την πώληση
Ακίνητη Περιουσία	1.162	199	(142)	(34)	1.020	49	2
- Αστικά Ακίνητα	318	51	(60)	(15)	258	35	3
- Εμπορικά ακίνητα	844	148	(82)	(19)	762	14	(1)
Λοιπές εξασφαλίσεις	0	-	-	-	0	-	-

Ο Όμιλος και η Τράπεζα χορηγούν δάνεια με εξασφάλιση ακίνητα και σε περίπτωση μη εξυπηρέτησής τους προβαίνουν σε αποκτήσεις των σχετικών ακινήτων, όταν αυτό κρίνεται ως η βέλτιστη λύση, από τις αρμόδιες μονάδες της Τράπεζας και των θυγατρικών της, που έχουν εξουσιοδοτηθεί προς το σκοπό αυτό. Στο πλαίσιο αυτό, αξιολογούνται κάθε φορά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε ακινήτου (όπως ενδεικτικά το είδος και η κατάσταση του ακινήτου, η τοποθεσία, οι δυνατές χρήσεις του κλπ) και το κόστος απόκτησής του σε σχέση με την αξία μεταγενέστερης πώλησής του ή με το όφελος ιδιόχρησης.

Η ανωτέρω αξιολόγηση εντάσσεται στην στρατηγική του Ομίλου και της Τράπεζας, είναι σύμφωνη με την πολιτική - πλαίσιο για τα ιδιόκτητα ακίνητα και εναρμονίζεται με τους στόχους για τη κερδοφορία, τη ρευστότητα και την κεφαλαιακή επάρκεια.

Για τον Όμιλο και την Τράπεζα, η ανάκτηση και η διαχείριση των ακινήτων από πλειστηριασμούς γίνεται από τη Μονάδα

Αξιοποίησης Ακινήτων (REO) με βάση εγκεκριμένες εσωτερικές διαδικασίες. Συγκεκριμένα, έχει συσταθεί μια ειδική ομάδα διαχείρισης ακινήτων Ομίλου, η οποία είναι υπεύθυνη να αποφασίζει σε ποιούς πλειστηριασμούς η Τράπεζα θα συμμετάσχει για την απόκτηση των εμπράγματων εξασφαλίσεων. Από την ίδια Μονάδα επανεξετάζεται περιοδικά η βέλτιστη χρήση των αποκτηθέντων ακινήτων, σε συνεργασία με την Piraeus Real Estate.

Για τα προς πώληση ακίνητα έχει θεσμοθετηθεί μία διαδικασία που περιλαμβάνει τη χρήση πολλών διαφορετικών καναλιών πώλησης. Οι σχετικές διαδικασίες επιβλέπονται από την εξειδικευμένη θυγατρική του Ομίλου, Piraeus Real Estate σε συνεργασία με τη Μονάδα Αξιοποίησης Ακινήτων της Τράπεζας, μέσα από το δίκτυο καταστημάτων της Τράπεζας, μεσιτικών γραφείων και άμεσες πωλήσεις ενώ διενεργούνται ηλεκτρονικοί πλειοδοτικοί διαγωνισμοί (www.properties4sale.gr) καθώς και δημόσιοι πλειοδοτικοί διαγωνισμοί μέσω του Τύπου. Επίσης σε πολλά ανακτημένα ακίνητα συμφωνούνται μισθώσεις όταν κρίνεται ότι το προσφερόμενο μίσθωμα σε συνεργασία με την Piraeus Real Estate είναι εύλογο και οι γενικότεροι όροι είναι προς το συμφέρον του Ομίλου και της Τράπεζας. Τις μισθώσεις αυτές τις παρακολουθεί το Τμήμα Εκμισθώσεων, που επιλαμβάνεται των συμβολαίων και είναι υπεύθυνο για την παρακολούθηση και την είσπραξη των μισθωμάτων. Επιπλέον, υπάρχουν ακίνητα τα οποία η Τράπεζα τα ιδιοχρησιμοποιεί στα πλαίσια των εργασιών της, ή μισθώνονται σε εταιρείες του Ομίλου. Τόσο την ιδιοχρήρηση όσο και τις μισθώσεις/υπομισθώσεις σε εταιρείες του Ομίλου παρακολουθεί το Τμήμα Στέγασης της μονάδας Τεχνικών Έργων, σε συνεργασία με το τμήμα εκμισθώσεων της μονάδας REO. Τέλος, ειδικά ακίνητα που δύναται να αξιοποιηθούν με περαιτέρω επενδύσεις, εξετάζονται μεμονωμένα.

Τα ανωτέρω αποτελούν τη βασική πολιτική και το πλαίσιο διαδικασιών του Ομίλου και της Τράπεζας σε συνήθεις συνθήκες αγοράς ακινήτων. Ωστόσο, εξετάζονται και εναλλακτικά σενάρια για μαζική εκποίηση των ακινήτων ή τη συνεισφορά τους σε διάφορα επενδυτικά σχήματα, σε συνεργασία με εξωτερικούς επενδυτικούς συμβούλους, σε μια προσπάθεια βελτιστοποίησης της απόδοσης του ενεργητικού του.

Επιπρόσθετα, το 2019 ο Όμιλος δεν ανέκτησε μετοχικούς τίτλους (2018: € 38 εκατ.).

4.4 Ρυθμίσεις

Συνοπτική παρουσίαση των τροποποιημένων και ρυθμισμένων δανείων

Η Διοίκηση εφαρμόζει τα «Εκτελεστικά Τεχνικά Πρότυπα» («ITS») της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής («ΕΤΑ») αναφορικά με τα ρυθμισμένα δάνεια.

Η εναρμόνιση της Πολιτικής Αναδιαρθρώσεων του Ομίλου και της Τράπεζας με τους σχετικούς ορισμούς της ΕΤΑ και τις κατευθύνσεις της Τράπεζας της Ελλάδος ενισχύθηκε με τη δημιουργία νέων δομών και διαδικασιών, με την ανάπτυξη νέων συστημάτων πληροφορικής και την τροποποίηση των υφιστάμενων εφαρμογών, με στόχο την αποτελεσματική και αξιόπιστη διαχείριση των δανείων σε καθυστέρηση, πραγματοποιώντας βιώσιμες ρυθμίσεις και παρακολουθώντας την αποτελεσματικότητα διαφόρων ειδών ρυθμίσεων.

Τα ρυθμισμένα δάνεια και απαιτήσεις ορίζονται ως ανοίγματα που προκύπτουν από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών για τα οποία έχουν ληφθεί μέτρα ρύθμισης. Τα μέτρα αυτά θεωρούνται ως διευκόλυνση του Ομίλου και της Τράπεζας προς τους πιστούχους οι οποίοι αντιμετωπίζουν ή πρόκειται να αντιμετωπίσουν οικονομική δυσχέρεια στην εκπλήρωση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεών τους. Το καθεστώς της ρύθμισης μπορεί να περιλαμβάνει τροποποίηση των συμβατικών όρων και προϋποθέσεων ή/και αναχρηματοδότηση της οφειλής.

Τα μέτρα ρύθμισης δεν οδηγούν σε αποαναγνώριση παρά μόνο εάν η ρύθμιση αυτή μεταβάλει ουσιαστικά τους όρους της

αρχικής σύμβασης.

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο οδηγιών της ETA, προκειμένου ένα δάνειο να αποχαρακτηριστεί από ρυθμισμένο, θα πρέπει να τηρούνται τα σχετικά κριτήρια του κανονισμού, συμπεριλαμβανομένης της ελάχιστης περιόδου παρακολούθησης (τουλάχιστον 2 έτη από την στιγμή του χαρακτηρισμού του ως εξυπηρετούμενου).

Προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων απαιτήσεων, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την μακροπρόθεσμη στρατηγική συμφωνία με την Intrum. Ο Όμιλος Intrum είναι ένας από τους κορυφαίους παρόχους υπηρεσιών διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων απαιτήσεων και λειτουργεί με σκοπό την μεγιστοποίηση των ανακτήσεων και την ελαχιστοποίηση των πιστωτικών ζημιών, των σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού και της κεφαλαιακής επίπτωσης όλων των ενεργειών ανακτήσεων, αναγνωρίζοντας παράλληλα τους λειτουργικούς και οικονομικούς στόχους που έχουν τεθεί στην Τράπεζα από τον SSM.

Το Συμβούλιο Εποπτείας & Διαχείρισης Καθυστερήσεων το οποίο, μεταξύ άλλων, είναι αρμόδιο για την στρατηγική διαχείρισης των δανείων σε καθυστέρηση, συνεργάζεται με τη Διαχείριση Κινδύνων για την επίτευξη μίας κοινής συμφωνίας και την ανάπτυξη κατάλληλων μεθόδων για την αξιολόγηση του κινδύνου του χαρτοφυλακίου Διαχείρισης Intrum Hellas Credit Servicing A.E.. Η Διαχείριση Κινδύνων παρακολουθεί τη διαδικασία ρύθμισης και αξιολογεί τους σχετικούς κινδύνους ανά χαρτοφυλάκιο και είδος ρύθμισης.

Ο CRO ενημερώνεται σε τουλάχιστον μηνιαία βάση για την εξέλιξη των μη εξυπηρετούμενων απαιτήσεων, και έχει το δικαίωμα να εκφράζει την άποψή του στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου.

Ανάλυση ρυθμίσεων δανείων που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος, με βάση την πιστωτική τους ποιότητα

31/12/2019	Όμιλος			Τράπεζα		
	Δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	Ρυθμισμένα Δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	% Ρυθμισμένων Δανείων που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	Δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	Ρυθμισμένα Δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	% Ρυθμισμένων Δανείων που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος
Στάδιο 1	19.979	-	0,0%	21.115	-	0,0%
Στάδιο 2	4.999	2.696	53,9%	4.780	2.614	54,7%
Στάδιο 3	17.821	6.516	36,6%	17.542	6.193	35,3%
ΡΟCΙ	7.349	1.512	20,6%	7.159	1.447	20,2%
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	50.148	10.725	21,4%	50.595	10.254	20,3%
Πρόβλεψη Στάδιο 1	(117)	-	0,0%	(109)	-	0,0%
Πρόβλεψη Στάδιο 2	(238)	(127)	53,5%	(233)	(126)	54,1%
Πρόβλεψη Στάδιο 3	(7.303)	(1.994)	27,3%	(7.245)	(1.927)	26,6%
Πρόβλεψη ΡΟCΙ	(3.328)	(281)	8,4%	(3.207)	(265)	8,3%
Σύνολο πρόβλεψης	(10.986)	(2.402)	21,9%	(10.794)	(2.318)	21,5%
Στάδιο 1	19.862	-	0,0%	21.005	-	0,0%
Στάδιο 2	4.761	2.568	53,9%	4.547	2.488	54,7%
Στάδιο 3	10.518	4.523	43,0%	10.297	4.266	41,4%
ΡΟCΙ	4.021	1.232	30,6%	3.952	1.182	29,9%
Δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	39.162	8.323	21,3%	39.801	7.936	19,9%
Αξία εξασφάλισης	30.110	6.717	22,3%	28.874	6.348	22,0%

31/12/2018	Όμιλος			Τράπεζα		
	Δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	Ρυθμισμένα Δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	% Ρυθμισμένων Δανείων που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	Δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	Ρυθμισμένα Δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	% Ρυθμισμένων Δανείων που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος
Στάδιο 1	19.221	-	0,0%	20.448	-	0,0%
Στάδιο 2	5.894	2.893	49,1%	6.070	2.759	45,5%
Στάδιο 3	19.448	7.858	40,4%	18.506	7.443	40,2%
ΡΟCΙ	8.527	2.049	24,0%	8.317	2.054	24,7%
Υπόλοιπο προ προβλέψεων	53.090	12.800	24,1%	53.342	12.256	23,0%
Πρόβλεψη Στάδιο 1	(154)	-	0,0%	(215)	-	0,0%
Πρόβλεψη Στάδιο 2	(367)	(188)	51,2%	(348)	(185)	53,1%
Πρόβλεψη Στάδιο 3	(8.743)	(2.443)	27,9%	(8.294)	(2.371)	28,6%
Πρόβλεψη ΡΟCΙ	(4.069)	(553)	13,6%	(3.928)	(524)	13,4%
Σύνολο πρόβλεψης	(13.333)	(3.185)	23,9%	(12.785)	(3.080)	24,1%
Στάδιο 1	19.067	-	0,0%	20.233	-	0,0%
Στάδιο 2	5.527	2.705	48,9%	5.723	2.575	45,0%
Στάδιο 3	10.705	5.415	50,6%	10.213	5.071	49,7%
ΡΟCΙ	4.458	1.495	33,5%	4.389	1.529	34,8%
Δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	39.757	9.615	24,2%	40.557	9.176	22,6%
Αξία εξασφάλισης	29.894	7.520	25,2%	28.374	7.090	25,0%

Ρυθμισμένα δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος ανά είδος μέτρου ρύθμισης

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Πρόγραμμα μειωμένων πληρωμών	1.230	1.520	1.176	1.441
Παροχή περιόδου χάριτος/ Χρεοστάσιο	464	528	464	528
Επέκταση διάρκειας δανείου	2.326	2.550	2.318	2.543
Κεφαλαιοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών	817	1.088	812	1.084
Συνδυασμός μέτρων ρύθμισης	3.054	3.691	2.735	3.341
Λοιπά	432	238	432	238
Συνολικό καθαρό ποσό	8.323	9.615	7.936	9.176

Συμφωνία ρυθμισμένων δανείων που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζεται η συμφωνία ρυθμισμένων δανείων που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος μετά από τις προβλέψεις αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Υπόλοιπο έναρξης την 1/1 (καθαρή αξία)	9.615	10.441	9.176	9.706
Υπόλοιπο έναρξης διακοπείσων δραστηριοτήτων	-	(146)	-	-
Μέτρα ρύθμισης κατά τη διάρκεια της χρήσης	2.002	3.011	1.940	2.975
Αποπληρωμή δανείων (μερική ή ολική)	(983)	(879)	(959)	(851)
Δάνεια που εξήλθαν από το καθεστώς ρύθμισης εντός της χρήσης	(2.692)	(3.225)	(2.589)	(3.067)
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	343	334	329	348
- από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	343	334	-	-
- από διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	38	80	38	64
Υπόλοιπο λήξης (καθαρή αξία)	8.323	9.615	7.936	9.176

Ρυθμισμένα δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος ανά κατηγορία

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Δάνεια ιδιωτών	3.947	4.350	3.947	4.350
Στεγαστικά	3.408	3.702	3.408	3.702
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά	539	648	539	648
Πιστωτικές κάρτες	-	-	-	-
Επιχειρηματικά δάνεια	4.371	5.258	3.984	4.819
Μεγάλες Επιχειρήσεις	1.451	1.681	1.352	1.591
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	2.920	3.577	2.632	3.228
Δημόσιος Τομέας	4	7	4	7
Ελλάδα	4	7	4	7
Λοιπές Χώρες	-	-	-	-
Συνολική καθαρή αξία	8.323	9.615	7.936	9.176

Ρυθμισμένα δάνεια που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος ανά γεωγραφική περιοχή

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Ελλάδα	8.306	9.578	7.921	9.154
Λοιπή Ευρώπη	17	37	15	22
Συνολική καθαρή αξία	8.323	9.615	7.936	9.176

4.5 Ανταλλαγές χρέους με απόκτηση συμμετοχής

Η Τράπεζα Πειραιώς, σε ορισμένες περιπτώσεις συμφωνιών αναδιάρθρωσης χρεών, συμμετέχει σε συμφωνίες ανταλλαγής χρέους των δανειστών με απόκτηση συμμετοχής σε μια προσπάθεια να καταστούν οι επιχειρήσεις του δανειολήπτη βιώσιμες και να μπορούν να εξυπηρετηθούν οι υποχρεώσεις του προς την Τράπεζα. Οι ανταλλαγές χρέους με απόκτηση

συμμετοχής αναφέρονται σε συναλλαγές, στις οποίες ο δανειολήπτης και η Τράπεζα επαναδιαπραγματεύονται τους όρους του δανείου, με στόχο την πλήρη ή μερική μείωση του δανείου με την παράλληλη έκδοση συμμετοχικών τίτλων στην Τράπεζα. Οι εν λόγω συμφωνίες αναδιάρθρωσης χρεών οδηγούν στην απόκτηση ελέγχου ή ουσιώδους επιρροής ή μειοψηφικής συμμετοχής από την Τράπεζα επί του δανειολήπτη.

Παρατίθενται αναλυτικοί πίνακες με τις ανταλλαγές χρέους με μετοχές που έλαβαν χώρα το 2019 και το 2018:

2019				
A/A	Επωνυμία Εταιρείας	Αποκτηθέν ποσοστό	Ημερομηνία απόκτησης	Κόστος απόκτησης συμμετοχής
1	UNISOFT A.E.	3,7%	13/3/2019	0
2	HELESI ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ	35,0%	29/3/2019	5
3	ΑΚΡΙΤΑΣ Α.Ε.	12,2%	26/7/2019	0
4	ΧΡΥΣΟΣ ΟΔΗΓΟΣ	8,4%	23/12/2019	0

2018				
A/A	Επωνυμία Εταιρείας	Αποκτηθέν ποσοστό	Ημερομηνία απόκτησης	Κόστος απόκτησης συμμετοχής
1	DANAOS CORPORATION	2,4%	10/8/2018	7
2	LION RENTAL S.A.	0,4%	20/12/2018	0

4.6 Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβεσμένο κόστος ή αποτιμώμενοι σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων

Οι πίνακες κατωτέρω παραθέτουν την εύλογη αξία των χρεωστικών τίτλων μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI) του Ομίλου και της Τράπεζας, βάσει του συστήματος αξιολόγησης της Standard & Poor's και της ταξινόμησης σε στάδια (Stages):

Όμιλος	Εξωτερική διαβάθμιση χρεωστικών τίτλων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων					
	31/12/2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
BBB- έως BBB+		39	-	-	-	39
BB- έως BB+		111	-	-	-	111
Λιγότερο από BB-		1.265	-	-	-	1.265
Μη διαβαθμισμένα		22	-	-	-	22
Σύνολο		1.437	0	0	0	1.437

Όμιλος	Εξωτερική διαβάθμιση χρεωστικών τίτλων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2018					
BBB- έως BBB+	-	-	-	-	0
BB- έως BB+	70	-	-	-	70
Λιγότερο από BB-	2.017	-	-	-	2.017
Μη διαβαθμισμένα	8	2	-	-	10
Σύνολο	2.095	2	0	0	2.097

Τράπεζα	Εξωτερική διαβάθμιση χρεωστικών τίτλων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2019					
BBB- έως BBB+	39	-	-	-	39
BB- έως BB+	111	-	-	-	111
Λιγότερο από BB-	1.263	-	-	-	1.263
Μη διαβαθμισμένα	22	-	-	-	22
Σύνολο	1.435	0	0	0	1.435

Τράπεζα	Εξωτερική διαβάθμιση χρεωστικών τίτλων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2018					
BBB- έως BBB+	-	-	-	-	0
BB- έως BB+	70	-	-	-	70
Λιγότερο από BB-	2.013	-	-	-	2.013
Μη διαβαθμισμένα	8	2	-	-	10
Σύνολο	2.091	2	0	0	2.093

Όμιλος & Τράπεζα	Εξωτερική διαβάθμιση χρεωστικών τίτλων σε αποσβεσμένο κόστος						
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (ECL)	Σύνολο
31/12/2019							
BBB- έως BBB+	1.116	-	-	-	1.116	0	1.116
BB- έως BB+	5	-	-	-	5	0	5
Σύνολο	1.121	0	0	0	1.121	0	1.121

Όμιλος & Τράπεζα	Εξωτερική διαβάθμιση χρεωστικών τίτλων σε αποσβεσμένο κόστος					
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (ECL)
31/12/2018						
BBB- έως BBB+	203	-	-	-	203	0
BB- έως BB+	5	-	-	-	5	0
Σύνολο	208	0	0	0	208	0

4.7 Συγκέντρωση κινδύνου χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού με έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο

Γεωγραφικός τομέας

Στον παρακάτω πίνακα αναλύεται η λογιστική αξία προ προβλέψεων των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που εκτίθενται στον πιστωτικό κίνδυνο. Η έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο βασίζεται στη χώρα εγκατάστασης του Ομίλου.

Όμιλος	Υπόλοιπα προ προβλέψεων										
	Ελλάδα					Λοιπές χώρες					Γενικό Σύνολο
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.185	-	-	-	1.185	122	-	-	-	122	1.307
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	38	-	-	-	38	-	-	-	-	0	38
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	19.573	4.935	16.979	7.349	48.836	406	64	842	-	1.313	50.148
Δάνεια ιδιωτών	6.659	2.766	4.942	3.619	17.986	20	53	44	-	117	18.103
Στεγαστικά δάνεια	5.383	2.224	3.671	2.601	13.879	16	12	8	-	35	13.914
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά	884	400	1.083	924	3.291	4	41	36	-	81	3.372
Πιστωτικές κάρτες	392	143	187	94	816	0	0	0	-	1	816
Δάνεια προς εταιρείες και τον δημόσιο τομέα	12.914	2.168	12.038	3.730	30.850	386	12	798	-	1.196	32.046
Μεγάλες Επιχειρήσεις	6.688	864	4.112	523	12.185	323	2	111	-	436	12.621
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	4.487	1.304	7.915	3.204	16.910	63	10	687	-	760	17.670
Δημόσιος Τομέας	1.740	1	11	3	1.754	-	-	-	-	0	1.754
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	1.435	-	-	-	1.435	1	-	-	-	1	1.437
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	1.121	-	-	-	1.121	-	-	-	-	0	1.121
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	634	87	452	-	1.172	15	0	6	-	22	1.194
Σύνολο	23.986	5.021	17.432	7.349	53.788	545	64	848	0	1.458	55.245

Όμιλος 31/12/2018	Υπόλοιπα προ προβλέψεων										Γενικό Σύνολο
	Ελλάδα					Λοιπές χώρες					
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	972	0	0	-	972	148	-	-	-	148	1.120
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	103	-	-	-	103	-	-	-	-	0	103
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	19.046	5.756	18.345	8.527	51.674	175	138	1.103	-	1.416	53.091
Δάνεια ιδιωτών	7.036	2.736	5.251	4.137	19.160	13	84	74	-	171	19.331
Στεγαστικά δάνεια	5.829	2.133	3.736	2.776	14.474	2	32	14	-	49	14.523
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά	807	458	1.260	1.219	3.744	10	52	60	-	121	3.865
Πιστωτικές κάρτες	400	145	256	142	942	0	0	0	-	1	943
Δάνεια προς εταιρείες και τον δημόσιο τομέα	12.011	3.019	13.094	4.390	32.514	162	54	1.029	-	1.245	33.760
Μεγάλες Επιχειρήσεις	6.414	1.190	4.017	786	12.406	75	20	274	-	370	12.776
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	3.874	1.829	9.066	3.601	18.370	87	34	755	-	876	19.246
Δημόσιος Τομέας	1.722	1	11	3	1.738	-	-	-	-	0	1.738
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	2.091	2	-	-	2.093	4	-	-	-	4	2.097
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	208	-	-	-	208	-	-	-	-	0	208
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	712	27	400	-	1.139	0	5	4	-	9	1.149
Σύνολο	23.133	5.784	18.745	8.527	56.190	327	143	1.107	0	1.578	57.768

Τράπεζα 31/12/2019	Υπόλοιπα προ προβλέψεων										Γενικό Σύνολο
	Ελλάδα					Λοιπές χώρες					
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων Συμφωνίες	1.175	-	-	-	1.175	64	-	-	-	64	1.239
επαναπώλησης τίτλων πελατών	38	-	-	-	38	-	-	-	-	0	38
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	20.628	4.719	16.555	7.159	49.061	487	61	987	-	1.534	50.595
Δάνεια Ιδιωτών	6.651	2.766	4.942	3.619	17.978	20	53	42	-	115	18.093
Στεγαστικά δάνεια	5.383	2.224	3.671	2.601	13.879	15	12	7	-	34	13.914
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά	877	400	1.083	924	3.283	4	41	35	-	81	3.364
Πιστωτικές κάρτες	392	143	187	94	816	-	-	-	-	0	816
Δάνεια προς Εταιρείες και προς το Δημόσιο Τομέας	13.976	1.953	11.614	3.540	31.083	467	8	944	-	1.419	32.502
Μεγάλες Επιχειρήσεις	8.164	885	4.243	507	13.798	451	-	319	-	769	14.568
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	4.078	1.067	7.360	3.030	15.536	16	8	625	-	650	16.186
Δημόσιος Τομέας	1.735	1	11	3	1.749	-	-	-	-	0	1.749
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	1.435	-	-	-	1.435	-	-	-	-	0	1.435
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	1.121	-	-	-	1.121	-	-	-	-	0	1.121
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	708	37	379	-	1.123	8	-	2	-	10	1.133
Σύνολο	25.105	4.756	16.934	7.159	53.954	559	61	988	0	1.608	55.562

Τράπεζα 31/12/2018	Υπόλοιπα προ προβλέψεων										Γενικό Σύνολο
	Ελλάδα					Λοιπές χώρες					
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	1.095	-	-	-	1.095	36	-	-	-	36	1.130
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	20.070	5.923	17.478	8.317	51.787	379	147	1.029	-	1.554	53.342
Δάνεια Ιδιωτών	7.030	2.736	5.251	4.137	19.154	12	84	73	-	168	19.323
Στεγαστικά δάνεια	5.829	2.133	3.736	2.776	14.474	2	32	13	-	48	14.521
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά	801	458	1.260	1.219	3.738	10	52	59	-	121	3.859
Πιστωτικές κάρτες	400	145	256	142	942	-	-	-	-	0	942
Δάνεια προς Εταιρείες και προς το Δημόσιο Τομέας	13.040	3.187	12.227	4.179	32.633	367	63	956	-	1.386	34.019
Μεγάλες Επιχειρήσεις	7.711	1.712	3.843	767	14.034	311	46	273	-	630	14.663
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	3.607	1.474	8.373	3.409	16.862	56	17	683	-	756	17.618
Δημόσιος Τομέας	1.722	1	11	3	1.737	-	-	-	-	0	1.737
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	2.091	2	-	-	2.093	-	-	-	-	0	2.093
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	208	-	-	-	208	-	-	-	-	0	208
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	832	3	324	-	1.160	-	-	-	-	0	1.160
Σύνολο	24.399	5.928	17.802	8.317	56.446	414	147	1.029	0	1.590	58.036

Τομείς Δραστηριότητας

Στον παρακάτω πίνακα αναλύεται ανά κλάδο η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων του Ομίλου που εκτίθενται στον πιστωτικό κίνδυνο. Η κατανομή έχει γίνει σύμφωνα με τον επιχειρηματικό κλάδο κάθε αντισυμβαλλομένου.

Όμιλος 31/12/2019	Υπόλοιπα προ προβλέψεων - Επιχειρηματικοί κλάδοι															
	Χρηματο- οικονομικά ιδρύματα	Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	Κατασκευές	Εταιρείες Ακινήτων	Χρηματο- δότηση Έργων	Χονδρε- μπόριο & λιανεμπόριο	Δημόσιος Τομέας	Ναυτιλιακές Εταιρείες	Ακτο- πλοϊκές Εταιρείες	Ξενοδο- χεία	Γεωργία	Ενέργεια	Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	Λοιποί κλάδοι	Ιδιώτες	Σύνολο
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.307	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.307
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38	38
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	1.509	5.194	2.965	2.053	1.645	5.245	1.754	1.791	254	2.611	786	1.099	988	4.152	18.103	50.148
Δάνεια ιδιωτών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18.103	18.103
Στεγαστικά δάνεια Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13.914	13.914
Πιστωτικές κάρτες	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.372	3.372
Δάνεια προς εταιρείες και τον δημόσιο τομέα	1.509	5.194	2.965	2.053	1.645	5.245	1.754	1.791	254	2.611	786	1.099	988	4.152	-	32.046
Μεγάλες Επιχειρήσεις	1.424	1.236	770	1.004	1.566	675	-	1.791	254	965	6	890	514	1.526	-	12.621
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	85	3.958	2.195	1.049	79	4.569	-	-	-	1.646	781	209	474	2.626	-	17.670
Δημόσιος Τομέας	-	-	-	-	-	-	1.754	-	-	-	-	-	-	-	-	1.754
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	63	-	-	-	-	4	1.265	-	-	-	-	-	5	99	-	1.437
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	-	-	-	-	-	-	1.121	-	-	-	-	-	-	-	-	1.121
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	80	51	15	8	-	7	380	2	-	0	0	7	4	464	177	1.194
Σύνολο	2.959	5.245	2.981	2.060	1.645	5.255	4.520	1.793	254	2.611	786	1.105	997	4.716	18.318	55.245
Στάδιο 1	1.565	1.820	526	632	1.518	1.711	4.414	1.232	95	1.068	285	1.018	186	1.615	6.850	24.533
Στάδιο 2	102	467	207	101	28	309	28	59	30	428	39	20	51	374	2.819	5.063
Στάδιο 3	1.246	2.334	1.760	1.010	93	2.325	76	501	128	867	359	64	667	1.831	5.030	18.290
POCI	46	625	488	318	7	910	3	0	-	247	104	4	93	896	3.619	7.359
Σύνολο	2.959	5.245	2.981	2.060	1.645	5.255	4.520	1.793	254	2.611	786	1.105	997	4.716	18.318	55.245

Τα υπόλοιπα προ προβλέψεων των δανείων και απαιτήσεων που παρουσιάζονται στο κονδύλι του Δημόσιου Τομέα € 1.754 εκατ. για τον Όμιλο, αφορούν κυρίως το εποχικό δάνειο προς τον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων («ΟΠΕΚΕΠΕ») ποσού € 1.649 εκατ. (31

Δεκεμβρίου 2018: 1.616 εκατ.), το οποίο αποπληρώθηκε μέσα στο Φεβρουάριο 2020.

Όμιλος 31/12/2018	Υπόλοιπα προ προβλέψεων - Επιχειρηματικοί κλάδοι													Σύνολο		
	Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	Βιομηχανία/Βιοτεχνία	Κατασκευές	Εταιρείες Ακινήτων	Χρηματοδότηση Έργων	Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	Δημόσιος Τομέας	Ναυτιλιακές Εταιρείες	Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	Ξενοδοχεία	Γεωργία	Ενέργεια	Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα		Λοιποί κλάδοι	Ιδιώτες
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.120	-	-	0	-	-	0	-	-	-	-	0	-	0	-	1.120
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	103	103
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	1.558	5.587	3.403	2.166	1.237	5.597	1.738	1.778	100	2.804	773	1.293	1.301	4.425	19.331	53.091
Δάνεια ιδιωτών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19.331	19.331
Στεγαστικά δάνεια	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14.523	14.523
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.865	3.865
Πιστωτικές κάρτες	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	943	943
Δάνεια προς εταιρείες και τον δημόσιο τομέα	1.558	5.587	3.403	2.166	1.237	5.597	1.738	1.778	100	2.804	773	1.293	1.301	4.425	-	33.760
Μεγάλες Επιχειρήσεις	1.407	1.430	948	875	1.124	819	-	1.778	100	981	42	1.047	709	1.517	-	12.775
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	151	4.158	2.455	1.291	114	4.778	-	-	-	1.823	732	245	592	2.907	-	19.247
Δημόσιος Τομέας	-	-	-	-	-	-	1.738	-	-	-	-	-	-	-	-	1.738
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	66	-	-	-	-	5	2.002	-	-	-	-	-	-	24	-	2.097
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	-	-	-	-	-	-	208	-	-	-	-	-	-	-	-	208
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	55	47	12	6	-	22	346	1	-	0	0	4	0	503	152	1.149
Σύνολο	2.798	5.634	3.415	2.172	1.237	5.624	4.295	1.779	100	2.804	773	1.297	1.301	4.951	19.586	57.768
Στάδιο 1	1.837	1.829	516	389	1.048	1.559	4.264	799	30	848	273	1.125	290	1.399	7.259	23.467
Στάδιο 2	63	430	295	219	24	416	1	313	36	623	61	102	99	421	2.820	5.922
Στάδιο 3	843	2.685	2.035	1.128	146	2.623	26	661	35	1.052	338	66	776	2.067	5.370	19.851
ΡΟCΙ	55	690	569	436	19	1.025	3	5	-	281	101	4	136	1.064	4.137	8.527
Σύνολο	2.798	5.634	3.415	2.172	1.237	5.624	4.295	1.779	100	2.804	773	1.297	1.301	4.951	19.586	57.768

Στον παρακάτω πίνακα αναλύεται ανά κλάδο η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων της Τράπεζας που εκτίθενται στον πιστωτικό κίνδυνο. Η κατανομή έχει γίνει σύμφωνα με τον επιχειρηματικό κλάδο κάθε αντισυμβαλλομένου.

31/12/2019	Υπόλοιπα προ προβλέψεων - Επιχειρηματικοί Κλάδοι															
	Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	Κατασκευές	Εταιρείες Ακινήτων	Χρηματοδότηση Έργων	Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	Δημόσιος Τομέας	Ναυτιλιακές Εταιρείες	Αεροπορικές Εταιρείες	Ξενοδοχεία	Γεωργία	Ενέργεια	Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	Λοιποί κλάδοι	Ιδιώτες	Σύνολο
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.239	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.239
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38	38
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	3.251	4.847	2.797	2.166	1.690	4.797	1.749	1.791	254	2.326	762	1.074	924	4.075	18.093	50.595
Δάνεια ιδιωτών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18.093	18.093
Στεγαστικά δάνεια	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13.914	13.914
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.364	3.364
Πιστωτικές κάρτες	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	816	816
Δάνεια προς εταιρείες και τον δημόσιο τομέα	3.251	4.847	2.797	2.166	1.690	4.797	1.749	1.791	254	2.326	762	1.074	924	4.075	-	32.502
Μεγάλες Επιχειρήσεις	3.166	1.112	743	1.350	1.611	547	-	1.791	254	884	2	890	514	1.705	-	14.568
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	85	3.735	2.054	816	79	4.250	-	-	-	1.442	760	184	410	2.370	-	16.186
Δημόσιος Τομέας	-	-	-	-	-	-	1.749	-	-	-	-	-	-	-	-	1.749
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	63	-	-	-	-	4	1.263	-	-	-	-	-	5	99	-	1.435
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	-	-	-	-	-	-	1.121	-	-	-	-	-	-	-	-	1.121
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	194	4	2	8	-	-	365	2	-	-	-	1	-	432	125	1.133
Σύνολο	4.747	4.852	2.800	2.174	1.690	4.801	4.499	1.793	254	2.326	762	1.074	929	4.606	18.256	55.562
Στάδιο 1	3.243	1.700	453	713	1.543	1.500	4.394	1.232	95	1.006	269	994	156	1.539	6.827	25.664
Στάδιο 2	102	321	197	141	28	272	27	59	30	382	38	14	42	343	2.819	4.816
Στάδιο 3	1.356	2.231	1.667	1.034	113	2.139	75	501	128	718	352	63	648	1.907	4.991	17.922
ΡΟCI	46	600	482	287	7	889	3	0	-	220	103	4	83	818	3.619	7.159
Σύνολο	4.747	4.852	2.800	2.174	1.690	4.801	4.499	1.793	254	2.326	762	1.074	929	4.606	18.256	55.562

Το ποσό των δανείων και απαιτήσεων που παρουσιάζεται στο κονδύλι του Δημόσιου Τομέα, € 1.749 εκατ. για την Τράπεζα, αφορά κυρίως το εποχικό δάνειο προς τον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων («ΟΠΕΚΕΠΕ») ποσού € 1.649 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: 1.616 εκατ.), το οποίο αποπληρώθηκε μέσα στο Φεβρουάριο 2020.

Τράπεζα 31/12/2018	Υπόλοιπα προ προβλέψεων - Επιχειρηματικοί κλάδοι															
	Χρηματο- οικονομικά ιδρύματα	Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	Κατασκευές	Εταιρείες Ακινήτων	Χρηματο- δότηση Έργων	Χονδρε- μπόριο & λιανεμπόριο	Δημόσιος Τομέας	Ναυτιλιακές Εταιρείες	Αεροπολικές Εταιρείες	Ξενοδοχεία	Γεωργία	Ενέργεια	Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	Λοιποί κλάδοι	Ιδιώτες	Σύνολο
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.130	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.130
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	103	103
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	3.403	5.221	3.196	2.114	1.261	5.094	1.737	1.778	100	2.484	753	1.285	1.232	4.361	19.323	53.342
Δάνεια ιδιωτών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19.323	19.323
Στεγαστικά δάνεια	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14.521	14.521
Καταναλωτικά, Προσωπικά και Λοιπά δάνεια	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.859	3.859
Πιστωτικές κάρτες	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	942	942
Δάνεια προς εταιρείες και τον δημόσιο τομέα	3.403	5.221	3.196	2.114	1.261	5.094	1.737	1.778	100	2.484	753	1.285	1.232	4.361	-	34.019
Μεγάλες Επιχειρήσεις	3.252	1.287	909	1.119	1.147	664	-	1.778	100	881	38	1.068	709	1.713	-	14.663
Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	151	3.935	2.287	995	114	4.430	-	-	-	1.604	715	217	524	2.648	-	17.618
Δημόσιος Τομέας	-	-	-	-	-	-	1.737	-	-	-	-	-	-	-	-	1.737
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω λουιτών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	62	-	-	-	-	5	2.002	-	-	-	-	-	-	24	-	2.093
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	-	-	-	-	-	-	208	-	-	-	-	-	-	-	-	208
Άλλα περιουσιακά στοιχεία - Χρηματοοικονομικά μέσα	60	1	-	8	-	-	326	1	-	-	-	1	-	650	115	1.160
Σύνολο	4.656	5.222	3.196	2.122	1.261	5.099	4.274	1.778	100	2.484	753	1.285	1.232	5.034	19.540	58.036
Στάδιο 1	3.269	1.695	464	589	1.071	1.373	4.244	799	30	810	262	1.123	268	1.564	7.252	24.813
Στάδιο 2	488	301	277	188	24	350	1	312	36	521	60	93	81	524	2.820	6.075
Στάδιο 3	843	2.561	1.896	969	146	2.373	25	661	35	901	332	65	757	1.937	5.331	18.831
POCI	55	666	560	376	19	1.004	3	5	-	252	100	4	126	1.010	4.137	8.317
Σύνολο	4.656	5.222	3.196	2.122	1.261	5.099	4.274	1.778	100	2.484	753	1.285	1.232	5.034	19.540	58.036

Στον παρακάτω πίνακα αναλύεται ανά κλάδο η ονομαστική αξία των εκτός ισολογισμού χρηματοοικονομικών στοιχείων του Ομίλου και της Τράπεζας που εκτίθενται στον πιστωτικό κίνδυνο. Η κατανομή έχει γίνει σύμφωνα με τον επιχειρηματικό κλάδο κάθε αντισυμβαλλόμενου.

Όμιλος	Ονομαστική Αξία Στοιχείων εκτός ισολογισμού - Επιχειρηματικοί κλάδοι															
	Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	Βιομηχανία/Βιοτεχνία	Κατασκευές	Εταιρείες Ακινήτων	Χρηματοδότηση Έργων	Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	Δημόσιος Τομέας	Ναυτιλιακές Εταιρείες	Αεροπορικές Εταιρείες	Ξενοδοχεία	Γεωργία	Ενέργεια	Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	Λοιποί κλάδοι	Ιδιώτες	Σύνολο
31/12/2019																
Εγγυητικές επιστολές	1.304	313	832	25	-	187	-	-	-	44	6	76	51	184	-	3.022
Ενέγγυες Πιστώσεις	0	7	-	-	-	6	-	-	-	-	1	-	-	11	-	25
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	28	18	9	7	53	18	-	12	-	22	41	19	3	96	78	405
Υπόλοιπο την 31/12/2019	1.332	338	841	32	53	212	0	12	0	65	49	96	54	291	78	3.452
Στάδιο 1	1.330	292	586	21	53	184	-	11	-	47	30	94	49	239	58	2.995
Στάδιο 2	0	4	45	7	-	11	-	0	-	9	13	0	2	22	17	132
Στάδιο 3	2	42	210	4	-	17	-	-	-	9	2	1	2	23	1	313
POCI	-	0	0	-	-	0	-	-	-	0	2	0	0	7	2	12
Σύνολο	1.332	338	841	32	53	212	0	12	0	65	49	96	54	291	78	3.452

Όμιλος	Ονομαστική Αξία Στοιχείων εκτός ισολογισμού - Επιχειρηματικοί κλάδοι															
	Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	Βιομηχανία/Βιοτεχνία	Κατασκευές	Εταιρείες Ακινήτων	Χρηματοδότηση Έργων	Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	Δημόσιος Τομέας	Ναυτιλιακές Εταιρείες	Αεροπορικές Εταιρείες	Ξενοδοχεία	Γεωργία	Ενέργεια	Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	Λοιποί κλάδοι	Ιδιώτες	Σύνολο
31/12/2018																
Εγγυητικές επιστολές	1.087	284	821	23	-	184	-	-	-	56	6	94	52	181	-	2.788
Ενέγγυες Πιστώσεις	0	8	-	-	-	11	-	-	-	-	0	-	-	15	-	33
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	38	10	10	23	16	27	0	9	-	96	41	38	5	82	74	469
Υπόλοιπο την 31/12/2018	1.125	301	831	46	16	221	0	9	0	152	48	133	57	277	74	3.290
Στάδιο 1	1.123	254	552	35	16	199	0	9	-	127	31	130	55	221	59	2.810
Στάδιο 2	1	3	56	7	-	3	-	-	-	13	12	2	1	28	13	138
Στάδιο 3	2	44	223	4	-	19	-	-	-	12	2	1	1	23	1	332
POCI	-	0	-	-	-	0	-	-	-	0	2	0	0	6	1	10
Σύνολο	1.125	301	831	46	16	221	0	9	0	152	48	133	57	277	74	3.290

Τράπεζα	Ονομαστική Αξία Στοιχείων εκτός ισολογισμού - Επιχειρηματικοί κλάδοι															
	Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	Κατασκευές	Εταιρείες Ακινήτων	Χρηματοδότηση Έργων	Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	Δημόσιος Τομέας	Ναυτιλιακές Εταιρείες	Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	Ξενοδοχεία	Γεωργία	Ενέργεια	Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	Λοιποί κλάδοι	Ιδιώτες	Σύνολο
Εγγυητικές επιστολές	1.428	313	832	107	-	185	-	-	-	44	6	76	51	192	-	3.235
Ενέγγυες Πιστώσεις	0	7	-	-	-	4	-	-	-	-	1	-	-	11	-	23
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	86	18	9	7	53	18	-	12	-	22	41	19	3	96	77	461
Υπόλοιπο την 31/12/2019	1.514	338	841	114	53	208	0	12	0	65	49	95	54	299	77	3.719
Στάδιο 1	1.512	292	586	104	53	180	-	11	-	47	30	94	49	247	57	3.262
Στάδιο 2	0	4	45	7	-	11	-	0	-	9	13	0	2	22	17	132
Στάδιο 3	2	42	210	4	-	17	-	-	-	9	2	1	2	23	1	313
POCI	-	0	0	-	-	0	-	-	-	0	2	0	0	7	2	12
Σύνολο	1.514	338	841	114	53	208	0	12	0	65	49	95	54	299	77	3.719

Τράπεζα	Ονομαστική Αξία Στοιχείων εκτός ισολογισμού - Επιχειρηματικοί κλάδοι															
	Χρηματοοικονομικά ιδρύματα	Βιομηχανία/ Βιοτεχνία	Κατασκευές	Εταιρείες Ακινήτων	Χρηματοδότηση Έργων	Χονδρεμπόριο & λιανεμπόριο	Δημόσιος Τομέας	Ναυτιλιακές Εταιρείες	Ακτοπλοϊκές Εταιρείες	Ξενοδοχεία	Γεωργία	Ενέργεια	Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα	Λοιποί κλάδοι	Ιδιώτες	Σύνολο
Εγγυητικές επιστολές	1.224	284	821	106	-	180	-	-	-	56	6	94	52	189	-	3.012
Ενέγγυες Πιστώσεις	0	8	-	-	-	9	-	-	-	-	0	-	-	15	-	32
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	83	10	10	23	16	27	0	9	-	96	41	38	5	82	72	513
Υπόλοιπο την 31/12/2018	1.307	301	831	129	16	216	0	9	0	152	48	133	57	286	72	3.556
Στάδιο 1	1.305	254	552	118	16	193	0	9	-	127	31	130	55	229	57	3.076
Στάδιο 2	1	3	56	7	-	3	-	-	-	13	12	2	1	28	13	138
Στάδιο 3	2	44	223	4	-	19	-	-	-	12	2	1	1	23	1	332
POCI	-	0	-	-	-	0	-	-	-	0	2	0	0	6	1	10
Σύνολο	1.307	301	831	129	16	216	0	9	0	152	48	133	57	286	72	3.556

Λοιπές απαιτήσεις από τον Ελληνικό Δημόσιο Τομέα

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζεται η συνολική λογιστική αξία των απαιτήσεων του Ομίλου και της Τράπεζας από τον Ελληνικό Δημόσιο Τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	398	306	398	306
Ομόλογα και έντοκα γραμμάτια αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL)	650	242	650	242
Δάνεια και απαιτήσεις κατά Δημοσίου τομέα στο αποσβεσμένο κόστος	1.749	1.738	1.744	1.737
Ομόλογα, έντοκα γραμμάτια και λοιποί τίτλοι μεταβλητής απόδοσης που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (FVTOCI)	1.263	2.002	1.263	2.002
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	547	534	535	526
Σύνολο	4.607	4.822	4.590	4.814

4.8 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

Σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις», γνωστοποιείται η επίδραση ή η δυνητική επίδραση που έχουν οι συμφωνίες συμψηφισμού ή οι συμφωνίες χρηματοοικονομικών μέσων, στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας. Ειδικότερα, στις γνωστοποιήσεις περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού, που συμψηφίζονται σύμφωνα με τα κριτήρια του ΔΛΠ 32 και το καθαρό ποσό που προκύπτει παρουσιάζεται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, όταν υπάρχει νόμιμο συμβατικό δικαίωμα συμψηφισμού και πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού αυτών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης.
- Οι συναλλαγές που εμπίπτουν σε συμβάσεις International Swaps and Derivatives Association («ISDA») και παρεμφερείς κύριες συμβάσεις συμψηφισμού ανεξάρτητα εάν αυτές συμψηφίζονται ή όχι στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν έχουν συμψηφίσει κανένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού και παθητικού την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, δεδομένου ότι τα κριτήρια συμψηφισμού που αναφέρονται στην πρώτη περίπτωση (α) δεν πληρούνται.

Οι πίνακες που ακολουθούν απεικονίζουν για τον Όμιλο και την Τράπεζα, τα ακαθάριστα ποσά των χρηματοοικονομικών μέσων που αναγνωρίστηκαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, καθώς επίσης και την καθαρή επίδραση που θα επέφερε στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης η πλήρης εξάσκηση των δικαιωμάτων συμψηφισμού («καθαρό ποσό») που απορρέουν από συμβάσεις ISDA και παρεμφερείς κύριες συμβάσεις συμψηφισμού. Συνεπώς, οι εν λόγω πίνακες περιλαμβάνουν κυρίως τα εξής χρηματοοικονομικά στοιχεία: α) Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων («IRS»), διανομισματικές συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (cross currency interest rate swaps), προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος (fx forwards), συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων (currency swaps) και δικαιώματα προαίρεσης (options), για τα οποία υπάρχουν συμβάσεις ISDA και β) διατραπεζικές συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων (repos) που καλύπτονται από Global Master Repurchase Agreement (GMRA).

Όμιλος	Συναφή ποσά που δεν συμψηφίστηκαν στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης					
	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού (ποσό προς συμψηφισμό)	Χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού (ποσό που συμψηφίστηκε)	Καθαρή αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία και λοιπές ληφθείσες μη χρηματικές εγγυήσεις	Ληφθείσες χρηματικές εγγυήσεις	Καθαρό ποσό
31/12/2019						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	479	-	479	382	10	87
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων	93	-	93	93	-	-
Σύνολο	572	0	572	475	10	87

Όμιλος	Συναφή ποσά που δεν συμψηφίστηκαν στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης					
	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού (ποσό προς συμψηφισμό)	Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού (ποσό που συμψηφίστηκε)	Καθαρή αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων παθητικού	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία και λοιπές δοθείσες μη χρηματικές εγγυήσεις	Δοθείσες χρηματικές εγγυήσεις	Καθαρό ποσό
31/12/2019						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	482	-	482	32	445	5
Συμφωνίες επαναγοράς τίτλων	2.394	-	2.394	2.392	2	-
Σύνολο	2.876	0	2.876	2.424	447	5

Όμιλος	Συναφή ποσά που δεν συμψηφίστηκαν στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης					
	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού (ποσό προς συμψηφισμό)	Χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού (ποσό που συμψηφίστηκε)	Καθαρή αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία και λοιπές ληφθείσες μη χρηματικές εγγυήσεις	Ληφθείσες χρηματικές εγγυήσεις	Καθαρό ποσό
31/12/2018						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	378	-	378	295	4	79
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων	128	-	128	25	103	-
Σύνολο	506	0	506	320	107	79

Όμιλος	Συναφή ποσά που δεν συμψηφίστηκαν στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης					
	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού (ποσό προς συμψηφισμό)	Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού (ποσό που συμψηφίστηκε)	Καθαρή αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων παθητικού	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία και λοιπές δοθείσες μη χρηματικές εγγυήσεις	Δοθείσες χρηματικές εγγυήσεις	Καθαρό ποσό
31/12/2018						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	413	-	413	38	366	9
Συμφωνίες επαναγοράς τίτλων	2.050	-	2.050	2.048	1	1
Σύνολο	2.462	0	2.462	2.086	367	10

Τράπεζα	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού (ποσό προς συμψηφισμό)	Χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού (ποσό που συμψηφίστηκε)	Καθαρή αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	Συναφή ποσά που δεν συμψηφίστηκαν στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης		
				Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία και λοιπές ληφθείσες μη χρηματικές εγγυήσεις	Ληφθείσες χρηματικές εγγυήσεις	Καθαρό ποσό
31/12/2019						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	479	-	479	382	10	87
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων	93	-	93	93	-	-
Σύνολο	572	0	572	475	10	87

Τράπεζα	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού (ποσό προς συμψηφισμό)	Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού (ποσό που συμψηφίστηκε)	Καθαρή αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων παθητικού	Συναφή ποσά που δεν συμψηφίστηκαν στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης		
				Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία και λοιπές δοθείσες μη χρηματικές εγγυήσεις	Δοθείσες χρηματικές εγγυήσεις	Καθαρό ποσό
31/12/2019						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	482	-	482	32	445	5
Συμφωνίες επαναγοράς τίτλων	2.394	-	2.394	2.392	2	-
Σύνολο	2.876	0	2.876	2.424	447	5

Τράπεζα	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού (ποσό προς συμψηφισμό)	Χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού (ποσό που συμψηφίστηκε)	Καθαρή αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	Συναφή ποσά που δεν συμψηφίστηκαν στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης		
				Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία και λοιπές ληφθείσες μη χρηματικές εγγυήσεις	Ληφθείσες χρηματικές εγγυήσεις	Καθαρό ποσό
31/12/2018						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	380	-	380	295	4	82
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων	128	-	128	25	103	-
Σύνολο	508	0	508	320	107	82

Τράπεζα	Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού (ποσό προς συμψηφισμό)	Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού (ποσό που συμψηφίστηκε)	Καθαρή αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων παθητικού	Συναφή ποσά που δεν συμψηφίστηκαν στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης		
				Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία και λοιπές δοθείσες μη χρηματικές εγγυήσεις	Δοθείσες χρηματικές εγγυήσεις	Καθαρό ποσό
31/12/2018						
Χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	413	-	413	38	366	9
Συμφωνίες επαναγοράς τίτλων	2.219	-	2.219	2.217	1	1
Σύνολο	2.632	0	2.632	2.256	367	10

4.9 Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος ζημίας λόγω δυσμενών μεταβολών στις τιμές αγοράς και στα επιτόκια, στις τιμές μετοχών και των εμπορευμάτων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, καθώς και στη μεταβλητότητα αυτών.

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου έχει εγκρίνει ενιαία πολιτική διαχείρισης κινδύνου αγοράς, η οποία εφαρμόζεται στον Όμιλο και την Τράπεζα και περιγράφει τους βασικούς ορισμούς που αφορούν στη διαχείριση του

κινδύνου αγοράς, καθορίζοντας τους ρόλους και τις ευθύνες των εμπλεκόμενων μονάδων και στελεχών. Ο Όμιλος και η Τράπεζα διατηρούν περιορισμένη συναλλακτική δραστηριότητα με στόχο τη βελτίωση της κερδοφορίας τους και των υπηρεσιών που παρέχουν στην πελατεία τους. Η δραστηριότητα αυτή συνεπάγεται την ανάληψη κινδύνου αγοράς, τον οποίο ο Όμιλος και η Τράπεζα επιδιώκουν να εντοπίζουν, να εκτιμούν, να παρακολουθούν και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά μέσα από ένα πλαίσιο αρχών, διαδικασιών επιμέτρησης και ορίων, το οποίο διέπει όλες του τις συναλλαγές. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για τον Όμιλο και την Τράπεζα είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα εφαρμόζουν σύγχρονες και ευρέως αποδεκτές τεχνικές για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς. Συγκεκριμένα, υπολογίζονται δείκτες ευαισθησίας, όπως η μέτρηση PV01 (δυσμενής επίπτωση στην καθαρή τρέχουσα αξία όλων των στοιχείων ισολογισμού έναντι παράλληλης μετατόπισης των καμπυλών επιτοκίων όλων των νομισμάτων κατά 1 μονάδα βάσης), καθώς και η Αξία σε Κίνδυνο (Value-at-Risk), η οποία ενσωματώνει το σύνολο των παραγόντων κινδύνου.

Για κάθε δραστηριότητα που ενέχει κίνδυνο αγοράς, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν θεσπίσει κατάλληλα όρια ανά είδος κινδύνου, τα οποία παρακολουθούνται σε συστηματική βάση. Η διαχείριση του κινδύνου αγοράς δεν περιορίζεται στις δραστηριότητες διαπραγμάτευσης του χαρτοφυλακίου συναλλαγών, αλλά καλύπτει το σύνολο των στοιχείων της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης.

Η επιμέτρηση της Αξίας σε Κίνδυνο είναι η εκτίμηση της μέγιστης δυνητικής ζημίας στην καθαρή τρέχουσα αξία ενός χαρτοφυλακίου, που μπορεί να συμβεί σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα και για ένα συγκεκριμένο επίπεδο εμπιστοσύνης (confidence level). Ο Όμιλος και η Τράπεζα εφαρμόζουν τις ακόλουθες τρεις μεθόδους για τον υπολογισμό του Value-at-Risk:

Μέθοδος Α: την παραμετρική μέθοδο υπολογισμού Value-at-Risk, με χρονικό ορίζοντα μιας ημέρας και επίπεδο εμπιστοσύνης 99% με ιστορικές παρατηρήσεις δυο ετών και ίση στάθμιση μεταξύ των παρατηρήσεων,

Μέθοδος Β: την παραμετρική μέθοδο υπολογισμού Value-at-Risk, με χρονικό ορίζοντα μιας ημέρας και επίπεδο εμπιστοσύνης 99% και με δεδομένα αγοράς στα οποία λαμβάνονται υπόψη με μεγαλύτερη βαρύτητα οι πρόσφατες παρατηρήσεις (μεταβλητότητες και συντελεστές συσχέτισης που υπολογίζονται με τη μεθοδολογία εκθετικής εξομάλυνσης, $\lambda=0.94$) και

Μέθοδος Γ: την παραμετρική μέθοδο υπολογισμού Value-at-Risk με τη χρήση μεταβλητοτήτων και συντελεστών συσχέτισης που αφορούν σε περίοδο κρίσης (Stressed Value-at-Risk), ώστε να εκτιμάται η δυνητική επίπτωση στις τρέχουσες θέσεις.

Η μεθοδολογία Value-at-Risk δεν μπορεί να καλύψει την εκτίμηση οικονομικών απωλειών που μπορεί να προκύψουν από ακραίες συνθήκες αγοράς, και γι' αυτό το λόγο οι επιμετρήσεις συνοδεύονται από έναν αριθμό σεναρίων προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης. Τα σενάρια αυτά βασίζονται στους κύριους παράγοντες κινδύνου που μπορεί να επηρεάσουν την αξία των στοιχείων του ισολογισμού.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα ελέγχουν την αξιοπιστία των εκτιμήσεων του Value-at-Risk, εφαρμόζοντας σχετικό πρόγραμμα ελέγχου εκ των υστέρων (back-testing program) στο χαρτοφυλάκιο των συναλλαγών τους, μέσω σύγκρισης της εκτίμησης της τιμής Value-at-Risk με την αντίστοιχη πραγματική μεταβολή της αξίας του χαρτοφυλακίου, λόγω μεταβολής στις τιμές της αγοράς σε καθημερινή βάση.

Η εκτιμηθείσα τιμή Value-at-Risk την 31 Δεκεμβρίου 2019 ήταν € 3,5 εκατ. για το σύνολο του χαρτοφυλακίου συναλλαγών

του Ομίλου και της Τράπεζας. Η εκτίμηση αυτή αναλύεται σε € 3,5 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον επιτοκιακό κίνδυνο και € 0,2 εκατ. για τον συναλλαγματικό κίνδυνο, μειωμένο κατά € 0,2 εκατ. εξαιτίας του βαθμού διαφοροποίησης του χαρτοφυλακίου συναλλαγών την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Η τιμή Value-at-Risk στις 31 Δεκεμβρίου 2018 ήταν € 1,5 εκατ. για το σύνολο του χαρτοφυλακίου συναλλαγών του Ομίλου και της Τράπεζας. Η εκτίμηση αυτή αναλύεται σε € 1,5 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον επιτοκιακό κίνδυνο και € 0,1 εκατ. για τον συναλλαγματικό κίνδυνο, μειωμένο κατά € 0,1 εκατ., εξαιτίας του βαθμού διαφοροποίησης του χαρτοφυλακίου συναλλαγών την 31 Δεκεμβρίου 2018.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019 η τιμή Value-at-Risk του χαρτοφυλακίου συναλλαγών του Ομίλου αυξήθηκε λόγω της αύξησης της θέσης της Τράπεζας σε ελληνικά κυβερνητικά ομόλογα και έντοκα γραμμάτια κατά € 247 εκατ.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τον υπολογισμό του Value-at-Risk. Η επιμέτρηση του Value-at-Risk στον ακόλουθο πίνακα υπολογίζεται με την Μέθοδο Α, όπως περιγράφηκε ανωτέρω.

Όμιλος - Ποσά σε € εκατ.	Χαρτοφυλάκιο Συναλλαγών Ομίλου - Συνολικό VaR	VaR Επιτοκιακός Κίνδυνος	VaR Κίνδυνος Μετοχών	VaR Συναλλαγματικός Κίνδυνος	VaR Κίνδυνος Εμπορευμάτων	Μείωση Λόγω Διαφοροποίησης Χαρτοφυλακίου
2019	3,5	3,5	0,0	0,2	0,0	-0,2
2018	1,5	1,5	0,0	0,1	0,0	-0,1

4.10 Κίνδυνος συναλλάγματος

Ο Όμιλος και η Τράπεζα εκτίθενται στις επιδράσεις της μεταβολής των ισοτιμιών των διαφόρων νομισμάτων που επηρεάζουν τη χρηματοοικονομική του θέση και τις ταμειακές του ροές. Η Διοίκηση θέτει όρια στην έκθεση του Ομίλου και της Τράπεζας στις μεταβολές του συναλλάγματος τα οποία παρακολουθούνται καθημερινά. Οι παρακάτω πίνακες συνοψίζουν τη συναλλαγματική έκθεση του Ομίλου και της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018. Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται σε λογιστικές αξίες τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις του Ομίλου και της Τράπεζας ανά νόμισμα, ενώ περιλαμβάνονται και οι θέσεις σε παράγωγα σε ονομαστικές αξίες ανά νόμισμα, οι οποίες μειώνουν σημαντικά τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο:

Όμιλος - Κατά την 31/12/2019	EUR	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά Νομίσματα	Σύνολο
Ενεργητικό							
Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες	3.278	16	6	0	2	47	3.349
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.093	105	15	8	44	42	1.307
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	661	2	-	-	-	-	663
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	127	5	-	-	-	-	131
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (ονομαστική αξία)	2.218	107	84	18	32	288	2.746
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	38	-	-	-	-	-	38
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	35.706	2.138	5	11	1.212	88	39.162
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	51	-	-	-	-	0	51
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	1.523	122	-	-	-	1	1.647
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	1.121	-	-	-	-	-	1.121
Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού	264	-	-	-	-	0	264
Επενδύσεις σε ακίνητα	1.032	-	-	-	-	80	1.112
Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες	-	-	-	-	-	-	-
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	264	0	-	-	-	-	264
Ενσώματα πάγια στοιχεία	1.039	-	-	-	-	5	1.044
Άυλα στοιχεία ενεργητικού	287	-	0	-	-	1	287
Τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις	206	-	-	-	-	0	206
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	6.476	-	-	-	-	2	6.478
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	3.381	9	2	(0)	3	127	3.521
Στοιχεία ενεργητικού από διακοπείσες δραστηριότητες	108	-	-	-	-	-	108
Σύνολο ενεργητικού	58.872	2.504	112	38	1.293	680	63.499
Υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	3.223	65	3	-	5	0	3.296
Υποχρεώσεις προς πελάτες	45.273	1.640	109	1	15	313	47.351
Υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	(0)	-	-	-	-	-	(0)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (ονομαστική αξία)	395	781	1	37	1.277	252	2.744
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	481	-	-	-	-	-	481
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	414	-	-	-	-	-	414
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	9	-	-	-	-	0	9
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	31	-	-	-	-	1	32
Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	130	-	-	-	-	0	130
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	172	0	-	0	0	1	173
Λοιπές υποχρεώσεις	1.077	3	1	(0)	(18)	7	1.071
Υποχρεώσεις από διακοπείσες δραστηριότητες	19	-	-	-	-	-	19
Σύνολο υποχρεώσεων	51.225	2.490	113	38	1.280	574	55.720
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (προσαρμογές στην εύλογη αξία)	(5)	0	0	0	0	0	(5)
Έκθεση σε συναλλαγματικό κίνδυνο	7.642	14	(2)	(0)	14	105	7.773

Όμιλος - Κατά την 31/12/2018	EUR	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά Νομίσματα	Σύνολο
Ενεργητικό							
Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες	2.509	18	6	0	2	38	2.572
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	923	79	25	8	45	40	1.120
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	382	0	-	-	-	-	382
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	106	4	-	-	-	-	110
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (ονομαστική αξία)	2.872	200	51	18	267	311	3.719
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	103	-	-	-	-	-	103
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	36.002	2.264	38	67	1.299	87	39.757
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	84	0	-	-	-	0	84
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	2.183	83	-	-	-	4	2.270
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	208	-	-	-	-	-	208
Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού	304	-	-	-	-	3	307
Επενδύσεις σε ακίνητα	1.017	-	-	-	-	62	1.079
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	162	-	-	-	-	-	162
Ενσώματα πάγια στοιχεία	1.002	-	-	-	-	8	1.010
Άυλα στοιχεία ενεργητικού	292	-	0	-	-	0	292
Τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις	221	-	-	-	-	0	221
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	6.645	-	-	-	-	2	6.647
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	3.293	5	2	(0)	2	156	3.458
Στοιχεία ενεργητικού από διακοπήσεις δραστηριότητες	856	52	7	0	7	799	1.721
Σύνολο ενεργητικού	59.161	2.705	128	93	1.622	1.511	65.221
Υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	5.506	39	1	0	1	1	5.548
Υποχρεώσεις προς πελάτες	42.864	1.471	99	1	13	290	44.739
Υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	62	-	-	-	-	-	62
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (ονομαστική αξία)	706	1.096	20	93	1.611	198	3.723
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	528	-	-	-	-	-	528
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	2	-	-	-	-	0	2
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	32	-	-	-	-	1	32
Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	192	-	-	-	-	0	192
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	167	0	-	-	-	1	168
Λοιπές υποχρεώσεις	875	3	1	(0)	0	7	885
Υποχρεώσεις από διακοπήσεις δραστηριότητες	809	101	10	0	1	884	1.804
Σύνολο υποχρεώσεων	51.743	2.710	130	94	1.626	1.382	57.685
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (προσαρμογές στην εύλογη αξία)	(31)	0	0	0	0	0	(31)
Έκθεση σε συναλλαγματικό κίνδυνο	7.387	(5)	(1)	(0)	(5)	130	7.506

Τράπεζα - Κατά την 31/12/2019	EUR	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά Νομίσματα	Σύνολο
Ενεργητικό							
Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες	3.275	15	6	0	2	16	3.314
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.042	97	15	8	44	33	1.239
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	654	-	-	-	-	-	654
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	127	5	-	-	-	-	131
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (ονομαστική αξία)	2.218	107	84	18	32	288	2.746
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	38	-	-	-	-	-	38
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	36.371	2.138	6	11	1.204	70	39.801
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	51	-	-	-	-	-	51
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	1.523	122	-	-	-	-	1.646
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	1.121	-	-	-	-	-	1.121
Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού	259	-	-	-	-	-	259
Επενδύσεις σε ακίνητα	447	-	-	-	-	-	447
Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες	565	0	1	-	-	20	586
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	255	-	-	-	-	-	255
Ενσώματα πάγια στοιχεία	980	-	-	-	-	-	980
Άυλα στοιχεία ενεργητικού	248	-	-	-	-	-	248
Τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις	202	-	-	-	-	-	202
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	6.439	-	-	-	-	-	6.439
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	3.081	9	2	(0)	3	24	3.118
Σύνολο ενεργητικού	58.895	2.493	113	38	1.285	451	63.275
Υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	3.204	65	3	-	5	0	3.277
Υποχρεώσεις προς πελάτες	45.555	1.619	109	1	15	274	47.572
Υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	(0)	-	-	-	-	-	(0)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (ονομαστική αξία)	395	781	1	37	1.277	252	2.744
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	481	-	-	-	-	-	481
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	412	-	-	-	-	-	412
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	-	-	-	-	-	-	-
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	-	-	-	-	-	-	-
Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	125	-	-	-	-	-	125
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	165	0	-	0	0	-	165
Λοιπές υποχρεώσεις	953	3	1	(0)	(18)	0	939
Σύνολο υποχρεώσεων	51.290	2.468	114	38	1.280	526	55.716
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (προσαρμογές στην εύλογη αξία)	(5)	0	0	0	0	0	(5)
Έκθεση σε συναλλαγματικό κίνδυνο	7.599	25	(1)	(0)	5	(75)	7.553

Τράπεζα - Κατά την 31/12/2018	EUR	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά Νομίσματα	Σύνολο
Ενεργητικό							
Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες	2.508	17	6	0	2	16	2.548
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	947	75	25	8	45	30	1.130
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	372	-	-	-	-	-	372
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	106	4	-	-	-	-	110
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (ονομαστική αξία)	2.865	199	51	18	272	311	3.717
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	103	-	-	-	-	-	103
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	36.852	2.227	39	67	1.297	75	40.557
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	84	-	-	-	-	-	84
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	2.180	83	-	-	-	-	2.262
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	208	-	-	-	-	-	208
Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού	428	-	-	-	-	-	428
Επενδύσεις σε ακίνητα	418	-	-	-	-	-	418
Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες	582	3	1	-	-	17	602
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	179	-	-	-	-	-	179
Ενσώματα πάγια στοιχεία	877	-	-	-	-	-	877
Άυλα στοιχεία ενεργητικού	252	-	-	-	-	-	252
Τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις	218	-	-	-	-	0	218
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	6.600	-	-	-	-	-	6.600
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	3.044	10	2	(0)	2	33	3.092
Σύνολο ενεργητικού	58.822	2.619	123	93	1.619	483	63.757
Υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	5.768	88	4	0	1	2	5.862
Υποχρεώσεις προς πελάτες	43.091	1.457	99	1	13	258	44.919
Υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	62	-	-	-	-	-	62
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (ονομαστική αξία)	706	1.102	20	93	1.611	199	3.731
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	528	-	-	-	-	-	528
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	-	-	-	-	-
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	-	-	-	-	-	-	-
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	-	-	-	-	-	-	-
Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	187	-	-	-	-	-	187
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	160	-	-	-	-	-	160
Λοιπές υποχρεώσεις	727	5	1	(0)	0	3	736
Σύνολο υποχρεώσεων	51.229	2.652	123	94	1.625	461	56.184
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (προσαρμογές στην εύλογη αξία)	(19)	0	0	0	0	0	(19)
Έκθεση σε συναλλαγματικό κίνδυνο	7.574	(34)	(0)	(1)	(7)	22	7.554

4.11 Κίνδυνος επιτοκίου

Ο Επιτοκιακός Κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος μίας αρνητικής επίπτωσης στη χρηματοοικονομική θέση του Ομίλου και της Τράπεζας, εξαιτίας της έκθεσής τους σε μεταβολές στις αγορές επιτοκίων και μπορεί να αποτελέσει μία σημαντική πηγή κερδοφορίας και αύξησης της αξίας του Ομίλου και της Τράπεζας.

Αλλαγές στις τιμές των επιτοκίων επηρεάζουν την κερδοφορία του Ομίλου και της Τράπεζας, μεταβάλλοντας το Καθαρό Επιτοκιακό Αποτέλεσμα, καθώς και την αξία άλλων εσόδων ή εξόδων ευαίσθητων σε μεταβολές επιτοκίων.

Οι μεταβολές των επιτοκίων επηρεάζουν επίσης την αξία των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων, αφού η παρούσα αξία μελλοντικών χρηματοροών (και σε ορισμένες περιπτώσεις οι ίδιες οι χρηματοροές) μεταβάλλεται όταν τα επιτόκια επίσης αλλάζουν. Συνεπώς, μία αποτελεσματική διαδικασία διαχείρισης κινδύνων, η οποία εκτιμά, παρακολουθεί και συντελεί στη διατήρηση του επιτοκιακού κινδύνου μέσα σε αποδεκτά όρια (μέσω αποτελεσματικής αντιστάθμισης, όπου αυτή κρίνεται απαραίτητη), είναι επιτακτική για την ασφάλεια της χρηματοοικονομικής απόδοσης του Ομίλου και της Τράπεζας.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα εφαρμόζουν πολιτική διαχείρισης επιτοκιακού κινδύνου που υιοθετεί τεχνικές αποτιμήσεων που βασίζονται κυρίως στην Ανάλυση Επιτοκιακού Ανοίγματος (Interest Rate Gap Analysis).

Όπως παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες, σύμφωνα με την Ανάλυση Επιτοκιακού Ανοίγματος, τα στοιχεία απαιτήσεων και υποχρεώσεων κατανέμονται σε χρονικές περιόδους ανάλογα με την εναπομένουσα διάρκεια μέχρι τη λήξη τους (περίπτωση στοιχείων σταθερού επιτοκίου), ή σύμφωνα με την ημερομηνία του επόμενου επαναπροσδιορισμού του επιτοκίου τους (περίπτωση στοιχείων κυμαινόμενου επιτοκίου).

Σε περιπτώσεις όπου για οποιοδήποτε απαιτήσεις ή υποχρεώσεις δεν υπάρχει τακτή συμβατική ημερομηνία λήξης (π.χ. ανοιχτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί) ή ημερομηνία επαναπροσδιορισμού επιτοκίου (π.χ. καταθέσεις όψεως ή ταμειυτηρίου), τότε αυτές κατατάσσονται στην χρονική περίοδο μέχρι ένα μήνα.

Τα στοιχεία του ενεργητικού και οι υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται σε ευρώ χρησιμοποιώντας τις ισοτιμίες του κάθε νομίσματος της ημερομηνίας αναφοράς.

Όμιλος - 31/12/2019	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Άτοκα	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες	3.339	0	0	0	-	10	3.349
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.192	70	21	-	-	24	1.307
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	16	42	33	70	494	8	663
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	-	-	-	13	2	117	131
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	9	16	13	-	-	-	38
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	21.667	6.501	5.158	4.969	846	71	39.213
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	70	142	321	190	714	210	1.647
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	-	-	-	413	708	-	1.121
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	0	0	6	1	0	932	940
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	26.293	6.772	5.552	5.656	2.765	1.372	48.409
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	2.011	907	24	355	-	-	3.296
Υποχρεώσεις προς πελάτες	36.430	5.939	4.937	2	0	43	47.351
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	481	-	-	-	-	-	481
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	-	414	-	-	414
Λοιπές υποχρεώσεις	0	1	4	1	-	1.065	1.071
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	38.923	6.846	4.965	772	0	1.107	52.613
Καθαρή ονομαστική αξία παραγώγων	2	(39)	(2)	(2)	(2)		(44)
Συνολικό άνοιγμα επιτοκιακού κινδύνου	(12.628)	(114)	585	4.882	2.762	264	(4.247)

Όμιλος - 31/12/2018	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Άτοκα	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες	2.566	0	0	-	-	6	2.572
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	979	31	87	-	-	24	1.120
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	61	62	60	98	91	10	382
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	-	-	-	-	16	94	110
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	35	39	29	-	-	-	103
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	22.342	6.550	4.770	5.204	909	66	39.841
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	367	321	794	152	463	172	2.270
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	-	-	-	203	5	-	208
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	0	0	5	0	-	900	906
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	26.351	7.002	5.745	5.657	1.486	1.272	47.512
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	3.279	1.229	36	1.005	-	-	5.548
Υποχρεώσεις προς πελάτες	34.732	5.058	4.847	2	0	100	44.739
Υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	6	0	35	21	-	62
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	494	34	-	-	-	-	528
Λοιπές υποχρεώσεις	0	0	7	22	12	844	885
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	38.505	6.326	4.891	1.063	32	944	51.762
Καθαρή ονομαστική αξία παραγώγων	(12)	(26)	(3)	(19)	(15)		(76)
Συνολικό άνοιγμα επιτοκιακού κινδύνου	(12.166)	650	851	4.575	1.438	327	(4.325)

Τράπεζα - 31/12/2019	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Άτοκα	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	3.314	-	-	-	-	-	3.314
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.164	73	2	-	-	-	1.239
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	16	42	31	70	494	-	654
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	-	-	-	13	2	117	131
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	9	16	13	-	-	-	38
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	21.281	7.586	5.233	4.959	792	-	39.851
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	70	142	320	190	714	210	1.646
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	-	-	-	413	708	-	1.121
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	-	-	-	-	962	962
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	25.853	7.859	5.600	5.644	2.710	1.289	48.955
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	2.010	895	23	350	-	-	3.277
Υποχρεώσεις προς πελάτες	36.664	5.935	4.929	2	-	42	47.572
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	481	-	-	-	-	-	481
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	-	412	-	-	412
Λοιπές υποχρεώσεις	-	-	-	-	-	939	939
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	39.154	6.830	4.952	764	0	982	52.682
Καθαρή ονομαστική αξία παραγώγων	2	(39)	(2)	(2)	(2)		(44)
Συνολικό άνοιγμα επιτοκιακού κινδύνου	(13.299)	990	646	4.878	2.707	307	(3.771)

Τράπεζα - 31/12/2018	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Άτοκα	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	2.548	-	-	-	-	-	2.548
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.010	121	-	-	-	-	1.130
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	61	62	60	98	91	-	372
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	-	-	-	-	16	94	110
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	35	39	29	-	-	-	103
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	22.204	7.379	4.936	5.206	916	-	40.640
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	364	321	792	152	463	170	2.262
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	-	-	-	203	5	-	208
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	-	-	-	-	997	997
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	26.221	7.922	5.816	5.659	1.493	1.260	48.371
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	3.598	1.229	35	1.000	-	-	5.862
Υποχρεώσεις προς πελάτες	34.915	5.059	4.843	2	-	100	44.919
Υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	6	0	35	21	-	62
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	494	34	-	-	-	-	528
Λοιπές υποχρεώσεις	-	-	-	-	-	736	736
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	39.007	6.328	4.878	1.037	21	836	52.106
Καθαρή ονομαστική αξία παραγώγων	(12)	(26)	(3)	(19)	(15)		(76)
Συνολικό άνοιγμα επιτοκιακού κινδύνου	(12.798)	1.568	935	4.603	1.456	425	(3.811)

Στον Όμιλο και την Τράπεζα, ως μέγεθος εκτίμησης του επιτοκιακού κινδύνου, υπολογίζεται κάθε μεταβολή της καθαρής παρούσας αξίας των στοιχείων ενεργητικού – υποχρεώσεων, αναφορικά με μεταβολή των επιτοκίων κατά 1 μονάδα βάσης (PV01).

Η Ανάλυση Επιτοκιακού Ανοίγματος επιτρέπει την εκτίμηση του επιτοκιακού κινδύνου μέσω του δείκτη «Επιτοκιακών Αποτελεσμάτων σε Κίνδυνο», ο οποίος εκφράζει την αρνητική επίπτωση στο προβλεπόμενο ετήσιο επιτοκιακό αποτέλεσμα από μια παράλληλη σε όλες τις διάρκειες μεταβολή των επιτοκίων σε όλα τα νομίσματα.

Τόσο για το PV01, όσο και για τα «Επιτοκιακά Αποτελέσματα σε Κίνδυνο», έχουν θεσπιστεί από τη Διοίκηση κατάλληλα όρια, τα οποία ελέγχονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Επιπλέον, σε τακτά χρονικά διαστήματα υπολογίζεται από τη Διοίκηση η επίπτωση στην αξία του χαρτοφυλακίου ομολόγων, μιας μεταβολής στα πιστωτικά περιθώρια (credit spreads) τόσο για τους εκδότες κρατικών ομολόγων (government issuers), όσο και για τους εταιρικούς εκδότες (corporate issuers).

Η Διοίκηση αποτιμά πιθανές οικονομικές απώλειες αναφορικά με υποθετικά σενάρια κρίσης στις αγορές των επιτοκίων. Τα πιθανά σενάρια κρίσης περιλαμβάνουν έντονες μεταβολές στα επίπεδα των επιτοκίων, αλλαγές στην κλίση και το σχήμα των καμπυλών επιτοκίων, ή αλλαγές στη μεταβλητότητα των τιμών αγοράς.

4.12 Κίνδυνος ρευστότητας

Η Διοίκηση αναγνωρίζει ότι η αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας συμβάλλει ουσιαστικά στην ικανότητα εκπλήρωσης των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του Ομίλου και στη διαφύλαξη των οικονομικών αποτελεσμάτων και των κεφαλαίων του. Ο κίνδυνος ρευστότητας που διατρέχει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ορίζεται ως ο κίνδυνος αδυναμίας εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του από ταμειακές ροές, όταν αυτές καταστούν πληρωτέες, χωρίς την ανάληψη σημαντικής οικονομικής απώλειας ή μη αποδεκτού κόστους σε διαρκή βάση, συμπεριλαμβανομένων συνθηκών κρίσης.

Ο Όμιλος εφαρμόζει ενιαία Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας, εγκεκριμένη από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου. Η πολιτική αυτή συμμορφώνεται με τις εποπτικές διατάξεις και είναι σύμφωνη με διεθνώς βέλτιστες εφαρμοσμένες πρακτικές.

Η πολιτική αυτή περιγράφει τους βασικούς ορισμούς και μεθοδολογίες αποτίμησης του κινδύνου ρευστότητας, καθορίζει τους ρόλους και τις ευθύνες των εμπλεκόμενων μονάδων και στελεχών της Τράπεζας και των θυγατρικών και περιγράφει οδηγίες για το χειρισμό καταστάσεων κρίσης ρευστότητας. Για την ορθή διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας η Διοίκηση παρακολουθεί και διαχειρίζεται, μεταξύ άλλων, το ύψος, την ποιότητα και τη διάρθρωση / διασπορά των στοιχείων ρευστών διαθεσίμων, την ανάλυση των ταμειακών χρηματοροών που προκύπτουν από τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού (εισροές, εκροές) σε χρονικές περιόδους, τη διάρθρωση / διασπορά και το κόστος των πηγών χρηματοδότησης, τη διάρθρωση / διασπορά και τη χρηματοδοτική ικανότητα των διαθεσίμων ενεχύρων και τις ανάγκες χρηματοδότησης σε τοπικά και ξένα νομίσματα.

Επιπλέον, η πολιτική ορίζει και ένα Σχέδιο Διαχείρισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας, το οποίο τίθεται σε εφαρμογή σε περίπτωση κρίσης ρευστότητας. Μία τέτοια κρίση μπορεί να οφείλεται είτε σε συγκεκριμένο γεγονός που σχετίζεται με δραστηριότητες της Τράπεζας, είτε στις γενικότερες συνθήκες των αγορών. Στο σχέδιο διαχείρισης ρευστότητας καταγράφονται συγκεκριμένες συνθήκες ενεργοποίησής του, καθώς και ενδείξεις αυξημένης ετοιμότητας.

Η Τράπεζα και ο Όμιλος υπολογίζουν τους δείκτες «Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας (Liquidity Coverage Ratio)» και «Δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης (Net Stable Funding Ratio)» σε μηνιαία και τριμηνιαία βάση αντίστοιχα, όπως ορίζει ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013. Την 31 Δεκεμβρίου 2019 και οι δύο δείκτες (LCR και NSFR) υπερέβαιναν το ελάχιστο αποδεκτό εποπτικό όριο του 100%.

Βάσει της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ (γνωστή ως CRD IV), η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν.4261/2014, τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να διαθέτουν ολοκληρωμένες στρατηγικές, διαδικασίες, πολιτικές και συστήματα που διασφαλίζουν την επαρκή παρακολούθηση του κινδύνου ρευστότητας. Βάσει της Οδηγίας, η Τράπεζα υπέβαλε στον SSM την Ετήσια Έκθεση για τη Διαδικασία Εσωτερικής Επάρκειας Ρευστότητας («ILAAP») το έτος 2019, η οποία εμπεριέχει τις διαδικασίες που διέπουν τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας, καθώς και τα βασικά αποτελέσματα της αξιολόγησης της τρέχουσας και μελλοντικής θέσης ρευστότητας για την Τράπεζα και τον Όμιλο. Επιπλέον, στα πλαίσια των διαδικασιών ICCAP και ILAAP, εξετάστηκαν σενάρια προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης και αξιολογήθηκε η επίπτωσή τους επί της θέσης της Τράπεζας και του Ομίλου και επί των υποχρεωτικών δεικτών ρευστότητας.

Συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές

Οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές από χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις πλην παραγώγων και των μη ανακλητών αχρησιμοποίητων πιστωτικών ορίων παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Ο κίνδυνος ρευστότητας από υποχρεώσεις από παράγωγα δεν θεωρείται σημαντικός.

Όμιλος						
31/12/2019	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	1.953	828	21	424	79	3.305
Υποχρεώσεις προς πελάτες	36.417	5.893	5.001	63	0	47.373
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1	-	8	492	14	515
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	39	558	-	597
Λοιπές υποχρεώσεις	50	116	114	88	51	419
Σύνολο	38.421	6.837	5.183	1.624	144	52.209
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	2	6	10	143	244	405

Όμιλος						
31/12/2018	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	3.225	1.168	15	1.081	70	5.558
Υποχρεώσεις προς πελάτες	35.048	4.991	4.915	75	0	45.029
Υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	6	0	35	21	62
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	3	0	9	507	57	576
Λοιπές υποχρεώσεις	621	48	92	132	13	906
Σύνολο	38.897	6.213	5.031	1.829	161	52.131
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	2	0	7	195	265	469

Τράπεζα						
31/12/2019	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	1.952	816	20	419	79	3.286
Υποχρεώσεις προς πελάτες	36.650	5.889	4.993	63	-	47.594
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1	-	8	492	14	515
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	39	556	-	595
Λοιπές υποχρεώσεις	42	119	91	82	56	390
Σύνολο	38.645	6.824	5.151	1.612	149	52.380
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	0	6	10	201	244	461

Τράπεζα						
31/12/2018	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	3.544	1.168	14	1.076	70	5.871
Υποχρεώσεις προς πελάτες	35.001	4.988	4.909	75	-	44.973
Υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	6	0	35	21	62
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	3	0	9	507	63	582
Λοιπές υποχρεώσεις	629	-	-	107	-	736
Σύνολο	39.177	6.162	4.932	1.800	154	52.225
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	0	0	7	240	265	513

4.13 Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβασθεί αλλά συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στο σύνολό τους και των συνδεδεμένων υποχρεώσεων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

31/12/2019	Μεταβιβασθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού		Σχετιζόμενες υποχρεώσεις	
	Λογιστική αξία		Λογιστική αξία	
	Όμιλος	Τράπεζα	Όμιλος	Τράπεζα
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	490	490	397	397
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	6.571	6.571	1.029	1.029
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	909	909	705	705
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	1.121	1.121	1.083	1.083
Σύνολο	9.091	9.091	3.213	3.213

31/12/2018	Μεταβιβασθέντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού		Σχετιζόμενες υποχρεώσεις	
	Λογιστική αξία		Λογιστική αξία	
	Όμιλος	Τράπεζα	Όμιλος	Τράπεζα
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	252	275	225	243
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	8.421	8.421	4.114	4.114
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	1.149	1.316	957	1.093
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	208	208	198	198
Σύνολο	10.031	10.220	5.493	5.648

Οι συναλλαγές σύμφωνα με τις οποίες τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μεταβιβάζονται, αλλά συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στο σύνολο τους στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου αφορούν σε άντληση ρευστότητας μέσω του Ευρωσυστήματος, σύμφωνα με τους γενικούς όρους που ισχύουν για τέτοιου είδους συμφωνίες, καθώς και συμφωνίες επαναγοράς τίτλων (repos), οι οποίες διέπονται από GMRA's. Όσον αφορά στην παροχή ρευστότητας από το Ευρωσύστημα, οι παρεχόμενες εμπράγματα εξασφαλίσεις υφίστανται γενικά ένα σημαντικό κούρεμα (haircut), το

οποίο έχει ως αποτέλεσμα η λογιστική αξία των συνδεδεμένων υποχρεώσεων να είναι χαμηλότερη από τη λογιστική αξία των μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων. Ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, να πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα προαναφερθέντα περιουσιακά στοιχεία, καθ' όλη τη διάρκεια της συναλλαγής και παραμένει εκτεθειμένος σε επιτοκιακό και πιστωτικό κίνδυνο επί αυτών των χρηματοοικονομικών μέσων. Το δικαίωμα αναγωγής του αντισυμβαλλόμενου δεν περιορίζεται μόνο στα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία.

Ο Όμιλος δεν έχει μεταβιβασθέντα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν υπόκεινται σε πλήρη αποαναγνώριση αλλά συνεχίζουν να απεικονίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης στο βαθμό της συνεχιζόμενης ανάμιξης ή αποαναγνωρίστηκαν πλήρως αλλά υφίστανται συνεχιζόμενη ανάμιξη.

4.14 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται σε εύλογες αξίες

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τις λογιστικές και εύλογες αξίες για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία, τα οποία δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη βάση και η εύλογη αξία τους θα μπορούσε να είναι σημαντικά διαφορετική από την λογιστική.

Όμιλος	Λογιστική Αξία	Εύλογη Αξία	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
	31/12/2019	31/12/2019			
Χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	39.162	38.893	-	-	38.893
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	1.121	1.191	1.191	-	-
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	481	494	-	494	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	414	425	425	-	-

Όμιλος	Λογιστική Αξία	Εύλογη Αξία	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
	31/12/2018	31/12/2018			
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	39.757	39.495	-	-	39.495
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	208	213	-	213	-
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	528	516	-	516	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	-	-	-

Τράπεζα	Λογιστική Αξία	Εύλογη Αξία	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
	31/12/2019	31/12/2019			
Χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	39.801	39.611	-	-	39.611
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	1.121	1.191	1.191	-	-
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	481	494	-	494	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	412	423	423	-	-

Τράπεζα	Λογιστική Αξία	Εύλογη Αξία	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
	31/12/2018	31/12/2018			
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	40.557	40.369	-	-	40.369
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	208	213	-	213	-
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	528	516	-	516	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	-	-	-

Οι ακόλουθες μέθοδοι και υποθέσεις χρησιμοποιήθηκαν για να εκτιμηθεί η εύλογη αξία των ανωτέρω χρηματοοικονομικών μέσων την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος: Η εύλογη αξία υπολογίζεται με μοντέλα προεξόφλησης χρηματοροών (discounted cash flow model), λαμβάνοντας υπόψη τις καμπύλες απόδοσης που παρατηρούνται στην αγορά κατά την ημερομηνία αποτίμησης και τυχόν προσαρμογές για τον πιστωτικό κίνδυνο.

Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος, πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις: Η εύλογη αξία τους υπολογίζεται με τιμές της αγοράς, ή, όπου αυτές δεν είναι διαθέσιμες, με την χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών (discounted cash flow model), που βασίζονται σε τρέχοντα επιτόκια της αγοράς και προσφέρονται για μέσα με παρόμοια πιστωτική ποιότητα και διάρκεια.

4.15 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που επιμετρώνται σε εύλογες αξίες

Εύλογη αξία είναι η τιμή στην οποία θα πωληθεί ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ή στην οποία θα μεταφερθεί μία υποχρέωση, μεταξύ αντισυμβαλλομένων μερών, υπό κανονικές συνθήκες της αγοράς, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης.

Το Δ.Π.Χ.Α. 13 καθορίζει μία ιεραρχία εύλογης αξίας που κατηγοριοποιεί τα χρηματοοικονομικά μέσα σε τρία επίπεδα, βάσει των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για τις τεχνικές αποτίμησης, ως ακολούθως:

Στο **Επίπεδο 1** τα εισαγόμενα δεδομένα περιλαμβάνουν μη προσαρμοσμένες τιμές σε ενεργές αγορές για ταυτόσημα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που μπορούν να αξιολογηθούν κατά την ημερομηνία αποτίμησης. Τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων του επιπέδου 1 περιλαμβάνουν χρεωστικούς και μετοχικούς τίτλους, καθώς και συμβάσεις παραγώγων που διαπραγματεύονται σε ενεργό αγορά (δηλ. συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης και δικαιώματα προαίρεσης διαπραγματεύσιμα στο χρηματιστήριο). Μια ενεργή αγορά είναι μια αγορά στην οποία οι συναλλαγές για στοιχεία ενεργητικού ή υποχρεώσεων, λαμβάνουν χώρα με επαρκή συχνότητα και όγκο για την παροχή πληροφοριών σε συνεχή βάση και χαρακτηρίζονται από χαμηλά περιθώρια προσφοράς / ζήτησης.

Στο **Επίπεδο 2** τα εισαγόμενα δεδομένα περιλαμβάνουν άλλα παρατηρήσιμα δεδομένα που δεν περιλαμβάνονται στο Επίπεδο 1 της ιεραρχίας των εύλογων αξιών, για παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων, για τιμές από αγορές που δεν είναι ενεργές, ή άλλα δεδομένα που είναι παρατηρήσιμα, ή μπορούν να επιβεβαιωθούν από παρατηρήσιμα δεδομένα για σχεδόν το σύνολο της διάρκειας του μέσου. Κάποιο δεδομένο είναι παρατηρήσιμο εάν μπορεί να αναπτυχθεί με δεδομένα αγοράς, όπως διαθέσιμες στο κοινό πληροφορίες για γεγονότα ή συναλλαγές και αντικατοπτρίζει τις υποθέσεις που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά κατά την τιμολόγηση του στοιχείου του ενεργητικού ή της υποχρέωσης. Τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις του Επιπέδου 2 περιλαμβάνουν

εξωχρηματιστηριακές συμβάσεις παραγώγων και τίτλους των οποίων οι αξίες καθορίζονται χρησιμοποιώντας μοντέλα τιμολόγησης, μεθοδολογίες προεξοφλημένων ταμειακών ροών ή παρόμοιες τεχνικές με εισαγωγή δεδομένων που είναι παρατηρήσιμα στην αγορά ή που μπορούν να προκύψουν κυρίως από ή να επιβεβαιωθούν από παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς.

Στο **Επίπεδο 3** τα εισαγόμενα δεδομένα αναφέρονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων που κατέχει η ίδια η εταιρεία, τα οποία προσαρμόζονται εάν είναι αναγκαίο, ώστε να αντικατοπτρίζουν τις υποθέσεις που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες. Κάποιο δεδομένο δεν είναι παρατηρήσιμο εάν, ελλείψει διαθεσιμότητας δεδομένων για την αγορά, αναπτύσσεται χρησιμοποιώντας τις καλύτερες διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις υποθέσεις που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά κατά την τιμολόγηση του στοιχείου ενεργητικού ή της υποχρέωσης. Τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις του Επιπέδου 3 περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά μέσα των οποίων η αξία καθορίζεται χρησιμοποιώντας μοντέλα τιμολόγησης, μεθοδολογίες προεξοφλημένων ταμειακών ροών ή παρόμοιες τεχνικές με εισαγωγή δεδομένων που απαιτούν σημαντική κρίση ή εκτίμηση από τη Διοίκηση. Οι πολύπλοκες εξωχρηματιστηριακές (over-the-counter) συναλλαγές των παραγώγων ή δομημένων χρεογράφων, οι οποίες αποτιμώνται χρησιμοποιώντας μη τυποποιημένο μοντέλο αγοράς και χαρακτηρίζονται από σημαντική αβεβαιότητα, κατανέμονται στο Επίπεδο 3 των χρηματοοικονομικών μέσων.

Η ιεραρχία της εύλογης αξίας δίνει την υψηλότερη προτεραιότητα στα δεδομένα του Επιπέδου 1 και τη χαμηλότερη προτεραιότητα στα δεδομένα Επιπέδου 3. Το επίπεδο στην ιεραρχία εύλογης αξίας στο οποίο κατατάσσεται ένας υπολογισμός εύλογης αξίας προσδιορίζεται με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό της εύλογης αξίας και έχουν σημαντική επίδραση. Για το σκοπό αυτό, η σημαντικότητα των εισαγόμενων δεδομένων αξιολογείται με βάση την επιμέτρηση του συνόλου της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων.

Στη συνέχεια παρατίθεται η ανάλυση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων που αποτιμώνται σε εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη βάση, ανά επίπεδο ιεραρχίας εύλογης αξίας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 στα τρία προαναφερόμενα επίπεδα ιεράρχησης:

Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες και μέθοδοι αποτίμησης								
Όμιλος	31/12/2019				31/12/2018			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού								
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	479	-	479	-	372	6	378
Χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	647	16	0	663	382	0	0	382
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	78	0	53	131	59	0	52	110
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	-	-	51	51	-	-	84	84
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογες αξίες μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	1.426	129	92	1.647	2.137	51	81	2.270
Υποχρεώσεις								
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	482	-	482	-	413	-	413
Υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	-	-	-	0	62	-	-	62

Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες και μέθοδοι αποτίμησης								
Τράπεζα	31/12/2019				31/12/2018			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού								
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	479	-	479	-	372	8	380
Χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	637	16	0	654	372	0	0	372
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	78	0	53	131	59	0	52	110
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	-	-	51	51	-	-	84	84
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογες αξίες μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	1.425	129	92	1.646	2.133	51	79	2.262
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις								
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	482	-	482	-	413	-	413
Υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	-	-	-	0	62	-	-	62

Μεταφορές μεταξύ Επιπέδου 1 και Επιπέδου 2

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 δεν πραγματοποιήθηκαν μεταφορές χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων μεταξύ του Επιπέδου 1 και του Επιπέδου 2, σύμφωνα με την Πολιτική ιεράρχησης των στοιχείων

ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου. Οι μεταφορές μεταξύ των Επιπέδων θεωρούνται ότι πραγματοποιήθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς, εντός της οποίας μεταφέρθηκαν τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Χρηματοοικονομικά μέσα του Επιπέδου 3

Τα χρηματοοικονομικά μέσα του Επιπέδου 3 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

α) Τα απομειωμένα δάνεια και προκαταβολές κατά πελατών τα οποία αποτιμώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, καθώς οι συμβατικές ταμειακές ροές δεν ικανοποιούν το κριτήριο του SPPI, αποτιμώνται μέσω της μεθόδου προεξόφλησης ταμειακών ροών (DCF), ενσωματώνοντας μη παρατηρήσιμες παραμέτρους της αγοράς.

β) Ομόλογα που αποτιμώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένου χρεογράφου μεταβλητής απόδοσης (performance note) με βάση τα κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων των εταιρειών i) Intrum Hellas Credit Servicing A.E., (ii) Intrum Hellas REO Solutions A.E. και (iii) οποιασδήποτε θυγατρική τους, ονομαστικής αξίας € 32 εκατ., που εκδόθηκε από την Intrum Holding Spain S.A.U. και αποκτήθηκε από την Τράπεζα, στο πλαίσιο της συναλλαγής με την Intrum, καθώς τα μοντέλα υπολογισμού για την εύλογη αξία τους χρησιμοποιούν σημαντικές μη παρατηρήσιμες παραμέτρους (π.χ. προεξοφλητικό επιτόκιο, μεταβλητότητα, αναμενόμενες ταμειακές ροές, κ.α.). Η εύλογη αξία του ενδεχόμενου τιμήματος έχει εκτιμηθεί από ανεξάρτητα πιστοποιημένα άτομα, τα οποία ειδικεύονται στην εκτίμηση της εύλογης αξίας.

γ) Συμμετοχικούς τίτλους που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων και αποτελεσμάτων, οι οποίοι δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά και η εύλογη αξία τους εκτιμάται με βάση την προσέγγιση εισοδήματος ή αγοράς, για τις οποίες χρησιμοποιήθηκαν ως βασικές παραδοχές η πρόβλεψη των εσόδων, συγκριτικά πολλαπλάσια της οικονομικής αξίας των εσόδων, η αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων, τα προσαρμοσμένα κεφάλαια και άλλα στοιχεία τα οποία δεν αποτελούν παρατηρήσιμες παραμέτρους της αγοράς.

δ) Τα αμοιβαία κεφάλαια και τα αμοιβαία κεφάλαια κλειστού τύπου, τα οποία δεν πληρούν τον ορισμό ενός συμμετοχικού τίτλου βάσει του ΔΛΠ 32 και υποχρεωτικά έχουν επιμετρηθεί στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, χρησιμοποιώντας μοντέλα που βασίζονται στην τιμή του αμοιβαίου κεφαλαίου και η οποία διαμορφώνεται από τον Διαχειριστή του αμοιβαίου κεφαλαίου.

ε) Υπό αίρεση μετατρέψιμα χρηματοοικονομικά μέσα των οποίων η ενεργοποίηση της μετατροπής τους σε μετοχικούς τίτλους, βασίζεται στην επίδραση μη παρατηρήσιμων δεδομένων (π.χ. Ισολογισμός ή Εποπτικά Κεφάλαια).

Κατά τις χρήσεις 2019 και 2018, δεν πραγματοποιήθηκε καμία μεταφορά από και προς το Επίπεδο 3. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η συμφωνία των εύλογων αξιών του Επιπέδου 3 για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, για τον Όμιλο και την Τράπεζα:

Όμιλος	Κίνηση στοιχείων επιπέδου 3 Χρηματοοικονομικών μέσων				
	Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - υποχρεώσεις
Υπόλοιπο Έναρξης 1/1/2018	63	107	116	4	25
Κέρδος/ (ζημία) χρήσης	(5)	(14)	(0)	1	(25)
Λοιπά συνολικά έσοδα	-	-	24	-	-
Αγορές	-	-	32	-	-
Διαθέσεις/ Αποπληρωμές	(1)	(0)	(89)	-	-
Μεταφορά στα Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού	(5)	-	-	-	-
Μεταφορά στις διακοπείσες εταιρείες	-	-	(1)	-	-
Μεταφορά στα Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού	-	(10)	-	-	-
Υπόλοιπο λήξης 31/12/2018	52	84	81	6	0
Κέρδος/ (ζημία) χρήσης	(11)	(3)	2	(6)	-
Λοιπά συνολικά έσοδα	-	-	8	-	-
Αγορές	13	-	5	-	-
Μεταφορά στα Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού	-	(11)	-	-	-
Διαθέσεις/ Αποπληρωμές	(1)	(19)	(5)	-	-
Υπόλοιπο λήξης 31/12/2019	53	51	92	0	0

Τράπεζα	Κίνηση στοιχείων Επιπέδου 3 Χρηματοοικονομικών μέσων				
	Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - υποχρεώσεις
Υπόλοιπο Έναρξης 1/1/2018	63	107	111	4	25
Κέρδος/ (ζημία) χρήσης	(5)	(14)	-	3	(25)
Λοιπά συνολικά έσοδα	-	-	24	-	-
Αγορές	-	-	32	-	-
Διαθέσεις/ Αποπληρωμές	(1)	-	(89)	-	-
Μεταφορά στα Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού	(5)	-	-	-	-
Μεταφορά στα Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού	-	(10)	-	-	-
Υπόλοιπο 31/12/2018	52	84	79	8	0
Κέρδος/ (ζημία) χρήσης	(11)	(3)	-	(8)	-
Λοιπά συνολικά έσοδα	-	-	8	-	-
Αγορές	13	-	5	-	-
Μεταφορά στα Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού	-	(11)	-	-	-
Διαθέσεις/ Αποπληρωμές	(1)	(19)	(0)	-	-
Υπόλοιπο λήξης 31/12/2019	53	51	92	0	0

Διαδικασία Αποτίμησης και Ελέγχου

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει κατάλληλες διαδικασίες και εσωτερικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, υπολογίζονται σε λογική βάση. Οι υπολογισμοί για την εύλογη αξία επικυρώνονται από μηχανισμούς της Τράπεζας, οι οποίοι είναι ανεξάρτητοι από τη Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνου.

Οι εύλογες αξίες των ομολόγων προσδιορίζονται είτε με αναφορά σε χρηματιστηριακές τιμές ενεργών αγορών ή με αναφορά σε προσφορά τιμών από εξωτερικούς διαπραγματευτές ή σε γενικώς παραδεκτά μοντέλα αποτίμησης, τα οποία βασίζονται σε παρατηρήσιμες ή μη παρατηρήσιμες στην αγορά πληροφορίες, όταν οι παρατηρήσιμες πληροφορίες δεν είναι διαθέσιμες, καθώς επίσης με αναφορά σε σχετικές παραμέτρους της αγοράς όπως επιτόκια, μεταβλητότητα δικαιωμάτων προαίρεσης, συναλλαγματικές ισοτιμίες. Ο Όμιλος επίσης, μπορεί κάποιες φορές να χρησιμοποιεί τιμές προερχόμενες από τρίτους και να πραγματοποιεί διαδικασίες επικύρωσης σε αυτές τις πληροφορίες, στο μέτρο του δυνατού, ή να βασίζει την εύλογη αξία του στις τιμές των πιο πρόσφατων συναλλαγών, δεδομένης της απουσίας ενεργούς αγοράς ή παρόμοιων συναλλαγών ή άλλων παρατηρήσιμων δεδομένων στην αγορά. Όλα αυτά τα χρηματοοικονομικά μέσα, ταξινομούνται στη χαμηλότερη βαθμίδα ιεραρχίας της εύλογης αξίας (Επίπεδο 3). Η επιμέτρηση της εύλογης αξίας των ομολόγων και των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που δεν ικανοποιούν τα κριτήρια του SPPI, συμπεριλαμβανομένων και των σημαντικών παραδοχών στα μοντέλα αποτίμησης, αξιολογούνται από την Μονάδα του Middle Office, ενώ ελέγχονται και επικυρώνονται σε συστηματική βάση από την Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνου του Ομίλου.

Οι εύλογες αξίες των εξωχρηματιστηριακών παραγώγων (over-the-counter), προσδιορίζεται με βάση τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των αναμενόμενων ταμειακών ροών, με βάση την Αρχή του «ουδέτερου κινδύνου». Ο Όμιλος αναλαμβάνει

θέσεις σε Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης και επομένως τα μοντέλα αποτίμησης που χρησιμοποιούνται αντικατοπτρίζουν τα αποδεκτά μοντέλα της αγοράς. Τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στα μοντέλα αποτίμησης καθορίζονται με βάση τις παρατηρήσιμες πληροφορίες της αγοράς, όπου είναι εφικτό. Προσαρμογές για πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου «CVA», εφαρμόζονται σε όλα τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί μια ξεχωριστή προσαρμογή του πιστωτικού κινδύνου (CVA), για κάθε αντισυμβαλλόμενο στον οποίο ο Όμιλος έχει έκθεση. Η προσαρμογή του πιστωτικού κινδύνου υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη τα αναμενόμενα πιστωτικά ανοίγματα με τη χρήση μεθόδων προσομοίωσης (όπως προσομοίωση Monet Carlo), καθώς επίσης συμβάσεις International Swaps and Derivatives Association (ISDA) και συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (Credit Support Annexes, CSA). Για σκοπούς επιμέτρησης του ίδιου πιστωτικού κινδύνου «DVA», ο Όμιλος εφαρμόζει, συμμετρικά, την ίδια μεθοδολογία με εκείνη που εφαρμόζεται για τον υπολογισμό του CVA. Η διμερής προσαρμογή πιστωτικού κινδύνου («BCVA») βασίζεται σε ενδεχόμενες πιθανότητες αθέτησης, προερχόμενες από συμβόλαια ανταλλαγής πιστωτικής αθέτησης («CDS») που παρατηρούνται στην αγορά, ή αν δεν είναι διαθέσιμα, από άλλες κατάλληλες πηγές.

Έχουν θεσπιστεί επαρκείς διαδικασίες ελέγχου για την επικύρωση αυτών των μοντέλων, σε συστηματική βάση. Οι Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνου και Middle Office, παρέχουν το απαραίτητο ελεγκτικό πλαίσιο ώστε να διασφαλίζεται ότι οι τιμές των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων είναι εύλογες και αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες οικονομικές συγκυρίες και τις συνθήκες της αγοράς. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό Υποδομών Αγοράς (European Markets and Infrastructure Regulation - EMIR), οι αποτιμήσεις των εξωχρηματιστηριακών (over-the-counter) παραγώγων συγκρίνονται σε ημερήσια βάση με τις αντίστοιχες τιμές αντισυμβαλλομένων, στα πλαίσια της ημερήσιας διαδικασίας παροχής εξασφαλίσεων και διακανονισμού παραγώγων.

Ποιοτικές πληροφορίες για τα Χρηματοοικονομικά Μέσα που επιμετρώνται βάσει του Επιπέδου 3 την 31 Δεκεμβρίου

Χρηματοοικονομικά Μέσα	Εύλογη Αξία	Εύλογη Αξία	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος δεδομένων		Εύρος δεδομένων	
	2019	2018			2019		2018	
					Χαμηλό	Υψηλό	Χαμηλό	Υψηλό
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	6	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για υπολογισμό BCVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου Μεταβλητότητα μετοχικών τίτλων	-	-	2,5%	5,5%
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών - Ομόλογα	2	16	Προεξόφληση αναμενόμενων ταμειακών ροών	Μεταβλητότητα CET1 % Επιτόκιο προεξόφλησης	12% 12%	30% 16%	-	-
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών - Ενδεχόμενη υποχρέωση πληρωμής	13	-	Προσομοίωση Monte Carlo	Μεταβλητότητα εσόδων Επιτόκιο προεξόφλησης Αναμενόμενου EBITDA	15% 14% n/a ²	15% 14% n/a ²	-	-
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών - Μετοχικοί τίτλοι	130	114	Προσέγγιση εισοδήματος, αγοράς	n/a ¹	n/a ¹	n/a ¹	n/a ¹	n/a ¹
Δάνεια και απαιτήσεις που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	51	84	Προεξόφληση Ταμειακών Ροών	Αναπροσαρμογή αναμενόμενων ταμειακών ροών	0% ³	100% ³	0% ³	100% ³

¹ Αναφέρεται κυρίως στην κατοχή μετοχών του Ομίλου στο μετοχικό κεφάλαιο ιδιωτικών εταιρειών, επομένως οι αντίστοιχες μετοχές δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές. Ελλείψει δεδομένων η εύλογη αξία των τίτλων αυτών εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προσέγγισης εισοδήματος ή αγοράς. Δεδομένης της διαφορετικής φύσης της επένδυσης στην κατοχή μετοχών, δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη η γνωστοποίηση του εύρους των σημαντικών μη παρατηρήσιμων δεδομένων.

² Οι στόχοι των αποδόσεων και το προβλεπόμενο EBITDA των υποκείμενων συνδεδεμένων εταιρειών του Ομίλου στη διάρκεια της περιόδου υπολογισμού, αποτελεί ευαίσθητη πληροφορία η οποία δεν γνωστοποιείται, καθώς αυτό α) θα ήταν επιζήμιο για τα συμφέροντα του Ομίλου και β) η εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου είναι ασήμαντη.

³ Εκφράζεται ως ποσοστό της προ προβλέψεων αξίας του δανείου.

Οι εύλογες πιθανές υποθέσεις, εκτός από εκείνες που προαναφέρθηκαν για τον υπολογισμό των μη παρατηρήσιμων δεδομένων του Επιπέδου 3, δεν θα είχαν σημαντική επίπτωση στα χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού και υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη βάση, για την Τράπεζα και τον Όμιλο.

Ιεραρχία εύλογης αξίας για τις διακοπείσες δραστηριότητες

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι διακοπείσες δραστηριότητες του Ομίλου δεν περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη βάση. Την 31 Δεκεμβρίου 2018 η μοναδική κατηγορία περιουσιακών στοιχείων που επιμετρήθηκε στην εύλογη αξία ήταν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται σε εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, ποσού € 230 εκατ., εκ των οποίων

ποσό € 229 εκατ. και ποσό € 1 εκατ. κατατάχθηκαν στο Επίπεδο 2 και στο Επίπεδο 3 αντίστοιχα.

4.16 Κεφαλαιακή επάρκεια

Οι βασικοί στόχοι της Διοίκησης σχετικά με τη διαχείριση της κεφαλαιακής επάρκειας είναι:

- η συμμόρφωση με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι αναλαμβανόμενων κινδύνων, σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο,
- η διαφύλαξη της δυνατότητας του Ομίλου και της Τράπεζας να συνεχίσουν απρόσκοπτα τις δραστηριότητές τους έτσι ώστε να προσφέρουν αποδόσεις και οφέλη στους μετόχους και να διασφαλίζουν την εμπιστοσύνη των συναλλασσόμενων,
- η διατήρηση μίας ισχυρής και σταθερής κεφαλαιακής βάσης, η οποία να στηρίζει τα επιχειρηματικά σχέδια της Διοίκησης του Ομίλου και της Τράπεζας και
- η διατήρηση και ενίσχυση των υφιστάμενων υποδομών, πολιτικών, διαδικασιών και μεθοδολογιών για την επαρκή κάλυψη των εποπτικών του αναγκών, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν συμμορφωθεί από την 1 Ιανουαρίου 2014 με το ρυθμιστικό πλαίσιο «CRD IV» (εφαρμογή της Βασιλείας III από την Ε.Ε.), όπως αυτή αποτυπώθηκε στην οδηγία 2013/36/ΕΕ (CRD) και στον Κανονισμό 575/2013 (CRR). Η οδηγία ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με τον νόμο 4261/2014.

Το ρυθμιστικό πλαίσιο απαιτεί από τα Πιστωτικά Ιδρύματα να διατηρούν σε επίπεδο Ομίλου και Τράπεζας ένα ελάχιστο επίπεδο εποπτικών ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Οι ελάχιστοι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας, βάσει του άρθρου 92 του CRR, διαμορφώνονται ως εξής:

	Όμιλος	Τράπεζα
Δείκτες Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET1 ratio)	4,5%	4,5%
Δείκτες Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1 (Tier 1 ratio)	6,0%	6,0%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαίου (CAD ratio)	8,0%	8,0%

Από τις 4 Νοεμβρίου 2014, στο πλαίσιο λειτουργίας του SSM, ο Όμιλος και η Τράπεζα υπόκεινται στην άμεση εποπτεία της ΕΚΤ.

Βάσει της Διαδικασίας Εποπτικής Εξέτασης και Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process, SREP), η ΕΚΤ γνωστοποίησε στον Όμιλο Πειραιώς τη συνολική κεφαλαιακή του απαίτηση, η οποία θα ισχύσει για το 2020, δεν λαμβάνονται υπόψη τα έκτακτα μέτρα λόγω κορωνοϊού (COVID-19).

Σύμφωνα με τη σχετική απόφαση, η Τράπεζα Πειραιώς θα όφειλε να διατηρεί σε ατομική και ενοποιημένη βάση Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας (Overall Capital Requirements - OCR) ύψους 14,25% (2019: 14,00%), ο οποίος περιλάμβανε:

α) τις ελάχιστες συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα Ι της Βασιλείας σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 92(1) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 ύψους 8%,

β) τις επιπρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις υπό τον Πυλώνα ΙΙ της Βασιλείας βάσει του άρθρου 16(2) του κανονισμού (ΕΕ)

αριθ. 1024/2013 ύψους 3,25% (αμετάβλητες βάσει της προηγούμενης απόφασης),

γ) το απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου του Νόμου υπ' αριθ. 4261/2014, το οποίο ανέρχεται σε 2,5% και

δ) το μεταβατικό απόθεμα ασφαλείας O-SII (άλλων συστημικά σημαντικών ιδρυμάτων) του Νόμου υπ' αριθ. 4261/2014 το οποίο για το 2020 ανέρχεται σε 0,50% (0,25% το 2019).

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται τα κύρια μεγέθη της κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου και της Τράπεζας για την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, όπως υπολογίστηκαν βάσει των κανόνων του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου και μετά την εφαρμογή των μεταβατικών διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 (CRR) και των μεταβατικών διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2395/2017 που αφορά τον μετριασμό των επιπτώσεων από την εισαγωγή του ΔΠΧΑ 9 στα ίδια κεφάλαια.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Μετοχικό κεφάλαιο	2.620	2.620	2.620	2.620
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	13.075	13.075	13.075	13.075
Υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες	2.040	2.040	2.040	2.040
Μείον: Ίδιες μετοχές	(0)	(0)	-	-
Λοιπά αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	(10.355)	(10.344)	(10.209)	(10.181)
Δικαιώματα μειοψηφίας	115	116	-	-
Μείον: Άυλα πάγια στοιχεία	(304)	(292)	(265)	(252)
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών των κυρίων βασικών ιδίων κεφαλαίων	(787)	(724)	(648)	(612)
Μέσα κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1 Capital)	6.403	6.489	6.614	6.689
Υβριδικά κεφάλαια	-	-	-	-
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών των βασικών ιδίων κεφαλαίων	-	-	-	-
Μέσα κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (Tier 1 Capital) (A)	6.403	6.489	6.614	6.689
Υποχρεώσεις από μειωμένης εξασφάλισης δάνεια	394	-	392	-
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων	-	-	-	-
Σύνολο συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων (B)	394	0	392	0
Συνολικά Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια (A) + (B)	6.798	6.489	7.006	6.689
Σύνολο σταθμισμένου έναντι των κινδύνων ενεργητικού (εντός & εκτός ισολογισμού στοιχεία)	45.565	47.554	44.216	45.563
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1 Capital ratio)	14,05%	13,65%	14,96%	14,68%
Δείκτης κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (T1 Capital ratio)	14,05%	13,65%	14,96%	14,68%
Συνολικός δείκτης κεφαλαίου (Total Capital Ratio)	14,92%	13,65%	15,84%	14,68%

Ο Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας την 31 Δεκεμβρίου 2019 για τον Όμιλο Πειραιώς διαμορφώθηκε σε 14,92% (δείκτης CET1 14,05%), καλύπτοντας τα υφιστάμενα επίπεδα Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων (OCR) για το 2019. Ο pro-forma Ομιλικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας κατά Βασιλεία III, συμπεριλαμβανομένων των κερδών χρήσης 2019 ανήλθε σε 15,60% (Δείκτης Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 στο 14,73%). Ο pro forma Ομιλικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας αυξάνεται σε 16,70%, συμπεριλαμβανομένων των κερδών χρήσης 2019 και την έκδοση € 500 εκατ. Tier 2 που πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο 2020.

Η εξάπλωση του COVID-19 αποδεικνύεται σημαντική πρόκληση σε παγκόσμια και ευρωπαϊκή κλίμακα. Στις 12 Μαρτίου 2020, η ΕΚΤ ανακοίνωσε δέσμη μέτρων για την αντιμετώπιση των δυσμενών οικονομικών επιπτώσεων από την πανδημία στις Τράπεζες που βρίσκονται υπό την εποπτεία της. Τα μέτρα παρέχουν προσωρινή στήριξη στις Τράπεζες ώστε να είναι σε θέση να συνεχίσουν την παροχή ρευστότητας και να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες ανάγκες της ευρωπαϊκής οικονομίας. Για αυτούς τους λόγους, η ΕΚΤ θα επιτρέψει στις Τράπεζες να λειτουργούν προσωρινά κάτω από τα κεφαλαιακά επίπεδα που ορίζουν οι κατευθύνσεις του Πυλώνα II (Pillar 2 Guidance - P2G) και το κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου (Capital Conservation Buffer - CCB). Επιπλέον, θα επιτρέπεται στις Τράπεζες η μερική χρήση κεφαλαιακών μέσων που δεν είναι αποδεκτά ως Κεφάλαιο Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET1 capital), για παράδειγμα κεφαλαιακά μέσα που ανήκουν στο Πρόσθετο Κεφάλαιο της Κατηγορίας 1 (Additional Tier 1 - AT1) ή στο Κεφάλαιο της Κατηγορίας 2 (Tier 2 – T2), για την κάλυψη των απαιτήσεων του Πυλώνα II (P2R). Με αυτόν τον τρόπο υιοθετείται εμπροσθοβαρώς ένα μέτρο που αρχικά ήταν προγραμματισμένο να τεθεί σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2021, ως μέρος της τελευταίας αναθεώρησης της οδηγίας για την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων (CRD V).

4.17 Κίνδυνος που σχετίζεται με την αναγνώριση του κυρίως τμήματος των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ως απαιτήσεις (Deferred Tax Credits) έναντι του Ελληνικού Δημοσίου είτε ως εποπτικό κεφάλαιο είτε ως απαίτηση

Για τον υπολογισμό των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου και της Τράπεζας, λαμβάνονται υπόψη οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που έχουν αναγνωρισθεί με βάση τις οικείες διατάξεις των Δ.Π.Χ.Α. Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του Ομίλου και της Τράπεζας ανέρχονταν σε € 6.478 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 6.647 εκατ.) και € 6.439 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 6.600 εκατ.) αντίστοιχα. Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, ο Όμιλος και η Τράπεζα προβαίνουν στην επανεκτίμηση της αξίας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, γεγονός που είναι πιθανό να οδηγήσει στη μεταβολή του υπολοίπου τους στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης και κατά επέκταση να επηρεάσει τον υπολογισμό των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας. Με βάση την ισχύουσα οδηγία για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις («CRD IV»), οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που αναγνωρίζονται με βάση τα Δ.Π.Χ.Α. και στηρίζονται στη μελλοντική κερδοφορία του Ομίλου, αφαιρούνται από το Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 («CET1») εάν υπερβαίνουν συγκεκριμένα όρια.

Σύμφωνα όμως με τις διατάξεις του Ν 4172/2013, άρθρο 27Α, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα, μετά την ψήφιση και του Ν.4465/2017, περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων («ΑΦΑ»), επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις στα πιστωτικά ιδρύματα, στις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης και πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ, προερχόμενες από τις ζημίες του PSI και από συσσωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου οι οποίες έχουν λογισθεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, καθώς και από τις λογιστικές διαγραφές και οριστικές ζημίες λόγω οριστικής διαγραφής ή μεταβίβασης δανείων, σε απαίτηση (Tax Credits) έναντι του Ελληνικού Δημοσίου. Βασική προϋπόθεση για τη μετατροπή είναι η ύπαρξη λογιστικής ζημίας βάσει Δ.Π.Χ.Α., ξεκινώντας από το φορολογικό έτος 2016 και μετά. Η απαίτηση συμψηφίζεται με τον αναλογούντα φόρο εισοδήματος του νομικού προσώπου ή και εταιρειών του ίδιου εταιρικού ομίλου («συνδεδεμένων επιχειρήσεων») του φορολογικού έτους στο οποίο αφορούν οι εγκριθείσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Στην περίπτωση αυτή, τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα ή οι εταιρείες υποχρεούνται στην έκδοση παραστατικών τίτλων δικαιωμάτων κτήσεις κοινών μετοχών (δικαιώματα μετατροπής) υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου που αντιστοιχούν σε κοινές μετοχές συνολικής αγοραίας αξίας ίσης με το 100% του ποσού της οριστικής και εκκαθαρισμένης φορολογικής απαίτησης και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού του κεφαλαίου.

Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων. Το εν λόγω αποθεματικό θα

κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Εάν το δικαίωμα μετατροπής ασκηθεί από το Ελληνικό Δημόσιο, η κυριότητα των εν λόγω κοινών μετοχών ή συνεταιριστικών μερίδων (δικαιώματα μετατροπής) περιέρχεται αυτοδικαίως και χωρίς αντάλλαγμα στο ΤΧΣ. Παράλληλα, προβλέπεται 20ετής απόσβεση των οριστικών ζημιών από διαγραφές και πωλήσεις δανείων, διατηρώντας το καθεστώς των ΑΦΑ καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, διαχωρίζοντας τις λογιστικές από τις οριστικές διαγραφές δανείων και πιστώσεων.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του Ομίλου και της Τράπεζας, που πληρούσαν τα κριτήρια του ανωτέρω νομού, ανέρχονταν σε € 3,9 δις (31 Δεκεμβρίου 2018: € 3,9 δις), εκ των οποίων ποσό € 1,2 δις (31 Δεκεμβρίου 2018: € 1,3 δις) αφορά σε αναπόσβεστες ζημίες του προγράμματος PSI και ποσό € 2,7 δις (31 Δεκεμβρίου 2018: € 2,7 δις) αφορά στις διαφορές μεταξύ του Δ.Π.Χ.Α. λογιστικού υπολοίπου και της φορολογικής βάσης των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών.

Η αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων καθώς και η ενδεχόμενη μετατροπή τους σε απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (Tax Credits) μπορεί να επηρεαστούν αρνητικά από: α) τη μελλοντική μείωση των συντελεστών φορολογίας εισοδήματος, β) την δυσμενή αλλαγή των κανονισμών που διέπουν τον χειρισμό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στα εποπτικά κεφάλαια και γ) την τυχόν δυσμενή αλλαγή στην ερμηνεία των προαναφερθέντων τροποποιήσεων της νομοθεσίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στην περίπτωση όπου κάποιος από τους ανωτέρω κινδύνους λάβει χώρα, αυτό πιθανόν θα έχει δυσμενή επίπτωση στην επάρκεια των εποπτικών κεφαλαίων του Ομίλου και της Τράπεζας.

5 Ανάλυση κατά τομέα

Ο Διευθύνων Σύμβουλος, σε συνεργασία με τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ομίλου, είναι ο ανώτερος Φορέας λήψης αποφάσεων, βάσει των οποίων παρακολουθείται και αξιολογείται η απόδοση του κάθε τομέα. Η Διοίκηση, μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής με την Intrum, δημιούργησε τον τομέα NPE Management Unit («NPEMU»), που ασχολείται με τη διαχείριση του εγχώριου μη εξυπηρετούμενου χαρτοφυλακίου (NPE portfolio) του Ομίλου, με αποτέλεσμα την αναδιοργάνωση της δομής των τομέων του Ομίλου ως ακολούθως:

α) Οι μη κύριες δραστηριότητες διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, οι συμμετοχές του Ομίλου καθώς και οι διεθνείς δραστηριότητες αποσχίστηκαν από τον τομέα Piraeus Legacy Unit («PLU») και αναγνωρίζονται, μαζί με τις κύριες δραστηριότητες, ως ξεχωριστοί τομείς. Δεν σημειώνεται υπέρβαση των ποσοτικών κατωτάτων ορίων του ΔΠΧΑ 8, επομένως το σύνολο των τομέων αυτών παρουσιάζεται στον τομέα «Λοιπά – Core».

β) Ο τομέας Piraeus Legacy Unit («PLU»), που μετά την ανωτέρω αλλαγή συμπεριλάμβανε μόνο το NPE χαρτοφυλάκιο, μεταφέρθηκε στον τομέα NPE Management Unit («NPEMU»).

Η συγκριτική πληροφόρηση των τομέων της 31 Δεκεμβρίου 2018 έχει αναμορφωθεί, ώστε να είναι συγκρίσιμη με τους αναθεωρημένους επιχειρηματικούς τομείς.

Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει του ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

Λιανική Τραπεζική – Συμπεριλαμβάνονται πελάτες Mass, Affluent, Private banking, Μικρών Επιχειρήσεων, οι κύριες δραστηριότητες του Δημοσίου Τομέα καθώς και τα κανάλια διανομής.

Επιχειρηματική Τραπεζική – Περιλαμβάνει τις εργασίες και τα μεγέθη Μεγάλων Επιχειρήσεων, Ναυτιλίας, Μικρομεσαίων

Επιχειρήσεων και των κύριων δραστηριοτήτων του Αγροτικού τομέα.

Piraeus Financial Markets («PFM») – Περιλαμβάνει τις εργασίες που σχετίζονται με αγορές Ομολόγων, Συναλλάγματος Χρηματαγορών και λοιπές δραστηριότητες Διαχείρισης Διαθεσίμων μέρος των οποίων είναι και η διαχείριση του επιτοκιακού περιθωρίου των εργασιών της Τράπεζας. Συμπεριλαμβάνονται επίσης και οι μεγάλοι πελάτες – ιδρύματα (Institutional Clients' Segment).

Λοιπά – Περιλαμβάνει δραστηριότητες που δεν κατατάσσονται σε κάποιο συγκεκριμένο πελατειακό τομέα καθώς και τις χρηματοδοτικές ενέργειες βάσει αποφάσεων της ALCO. Σε συνέχεια του ανασχηματισμού των επιχειρηματικών τομέων, ο εν λόγω τομέας περιλαμβάνει τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, τις μη πελατειακές συμμετοχές του Ομίλου και τις διεθνείς δραστηριότητες.

NPE Management Unit (NPE MU) – Περιλαμβάνει τη διαχείριση του NPE χαρτοφυλακίου που δεν θεωρείται κύρια δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το ποιος διαχειρίζεται τα δάνεια (η Τράπεζα ή άλλη εταιρεία). Επίσης περιλαμβάνονται τα έξοδα προς την Intrum Hellas Credit Servicing A.E. για τη διαχείριση του NPE χαρτοφυλακίου του Ομίλου.

Παρατίθεται ανάλυση των αποτελεσμάτων και των λοιπών στοιχείων κατά επιχειρηματικό τομέα του Ομίλου. Οι διεταιρικές συναλλαγές πραγματοποιούνται σε συνήθεις όρους αγοράς. Οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα μεταξύ των τομέων δεν συυπολογίζονται εντός των σχετικών τομέων.

1/1 - 31/12/2019	Τομείς «Core»					NPE MU	Όμιλος
	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική Τραπεζική	Piraeus Financial Markets (PFM)	Λοιπά	Σύνολο		
Καθαρά έσοδα από τόκους	516	422	103	5	1.047	388	1.435
Καθαρά έσοδα προμηθειών	180	120	6	(0)	305	13	318
Λοιπά έσοδα/ (έξοδα)	6	(14)	64	34	89	332	421
Σύνολο καθαρών εσόδων	702	528	172	39	1.442	733	2.174
Σύνολο λειτουργικών εξόδων προ προβλέψεων	(467)	(147)	(26)	(217)	(856)	(157)	(1.013)
Κέρδη/ (ζημίες) προ προβλέψεων, απομειώσεων και φόρων	235	382	147	(178)	586	576	1.161
Αναμενόμενες ζημίες απομείωσης αξίας δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	(76)	(129)	(0)	(27)	(233)	(477)	(710)
Αναστροφές / (ζημίες) απομείωσης λοιπών στοιχείων ενεργητικού	-	0	-	(62)	(62)	-	(62)
Αναμενόμενες (ζημίες απομειώσεων) / αναστροφές χρηματοοικονομικών μέσων στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	-	-	8	-	8	-	8
Απομείωση αξίας θυγατρικών και συγγενών εταιρειών	-	-	-	0	0	-	0
Απομείωση αξίας ενσώματων παγίων και άλλων στοιχείων ενεργητικού	-	-	-	(14)	(14)	-	(14)
Λοιπές απομειώσεις (ζημίες απομειώσεων) / αναστροφές	-	-	(1)	(0)	(1)	-	(1)
Αναστροφές / (έξοδα) λοιπών προβλέψεων	0	5	0	(4)	1	0	1
Αποτελέσματα συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	-	-	-	5	5	-	5
Κέρδη/ (ζημίες) προ φόρων	159	258	154	(281)	290	99	389
Φόρος εισοδήματος							(123)
Κέρδη/ (ζημίες) χρήσης από συνεχιζόμενες δραστηριότητες							266
Κέρδη/ (ζημίες) μετά από φόρο εισοδήματος από διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	10	10	-	10
Κέρδη/ (ζημίες) χρήσης							276
Λοιπά στοιχεία κατά την 31/12/2019							
Σύνολο ενεργητικού από συνεχιζόμενες δραστηριότητες (εξαιρουμένων των διακρατούμενων προς πώληση στοιχείων ενεργητικού)	10.099	14.607	7.380	14.213	46.298	14.561	60.860
Σύνολο ενεργητικού από διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	108	108	-	108
Σύνολο ενεργητικού από διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού	0	0	-	0	0	264	264
Σύνολο ενεργητικού	10.099	14.607	7.380	14.321	46.406	14.825	61.231
Σύνολο υποχρεώσεων	34.553	7.892	8.235	2.416	53.095	363	53.458

1/1 - 31/12/2018 (Όπως αναμορφώθηκε)	Τομείς «Core»					NPE MU	Όμιλος
	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική Τραπεζική	Piraeus Financial Markets (PFM)	Λοιπά	Σύνολο		
Καθαρά έσοδα από τόκους	571	447	108	(26)	1.099	310	1.410
Καθαρά έσοδα προμηθειών	159	133	4	26	321	18	339
Λοιπά έσοδα/ (έξοδα)	6	3	43	93	145	(12)	133
Σύνολο καθαρών εσόδων	736	583	155	93	1.566	316	1.882
Σύνολο λειτουργικών εξόδων προ προβλέψεων	(477)	(149)	(23)	(335)	(985)	(176)	(1.161)
Κέρδη/ (ζημίες) προ προβλέψεων, απομειώσεων και φόρων	259	434	131	(243)	581	140	721
Αναμενόμενες ζημίες απομείωσης αξίας δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	(37)	(76)	0	(95)	(208)	(324)	(532)
Αναστροφές / (ζημίες) απομείωσης λοιπών στοιχείων ενεργητικού	-	-	-	(63)	(63)	-	(63)
Αναμενόμενες (ζημίες απομειώσεων) / αναστροφές χρηματοοικονομικών μέσων στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	-	-	6	-	6	-	6
Απομείωση αξίας θυγατρικών και συγγενών εταιρειών	-	-	-	(50)	(50)	0	(50)
Απομείωση αξίας ενσώματων παγίων και άλλων στοιχείων ενεργητικού	-	-	-	(30)	(30)	-	(30)
Λοιπές απομειώσεις (ζημίες απομειώσεων) / αναστροφές	-	-	0	0	0	0	0
Αναστροφές / (έξοδα) λοιπών προβλέψεων	-	-	-	14	14	-	14
Αποτελέσματα συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	-	-	-	15	15	-	15
Κέρδη/ (ζημίες) προ φόρων	222	358	137	(453)	264	(184)	80
Φόρος εισοδήματος							93
Κέρδη/ (ζημίες) χρήσης από συνεχιζόμενες δραστηριότητες							173
Κέρδη/ (ζημίες) μετά από φόρο εισοδήματος από διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	(344)	(344)	-	(344)
Κέρδη/ (ζημίες) χρήσης							(171)
Λοιπά στοιχεία κατά την 31/12/2018							
Σύνολο ενεργητικού από συνεχιζόμενες δραστηριότητες (εξαρουμένων των διακρατούμενων προς πώληση στοιχείων ενεργητικού)	10.162	13.830	5.768	14.598	44.358	15.494	59.852
Σύνολο ενεργητικού από διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	1.721	1.721	-	1.721
Σύνολο ενεργητικού από διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού	-	33	-	274	307	-	307
Σύνολο ενεργητικού	10.162	13.862	5.768	16.593	46.386	15.494	61.880
Σύνολο υποχρεώσεων	33.044	7.643	9.023	4.318	54.029	345	54.374

Στους ανωτέρω πίνακες, τα έντοκα έσοδα σε κάθε τομέα παρουσιάζονται μετά την αφαίρεση των εντόκων εξόδων, καθώς η αξιολόγηση των τομέων βασίζεται πρωτίστως στα καθαρά έντοκα έσοδα.

β) Γεωγραφικοί τομείς

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στις εξής γεωγραφικές περιοχές: α) Ελλάδα, η κύρια χώρα δραστηριοποίησης της Τράπεζας β) Υπόλοιπη Ευρώπη, που περιλαμβάνει την Αλβανία, την Βουλγαρία, την Ρουμανία, την Σερβία, την Ουκρανία, την Κύπρο, το Ηνωμένο Βασίλειο, το Λουξεμβούργο, την Γερμανία και την Ιρλανδία και γ) Λοιπές χώρες που περιλαμβάνουν την Αίγυπτο.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τα καθαρά έσοδα και τα μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές. Ο επιμερισμός έχει βασιστεί στη χώρα εγκατάστασης των θυγατρικών.

Όμιλος	Καθαρά Έσοδα		Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Ελλάδα	2.140	1.833	2.257	2.199
Υπόλοιπη Ευρώπη	35	49	181	177
Λοιπές χώρες	(1)	(0)	5	5
Σύνολο συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων	2.174	1.882	2.443	2.380
Διακοπείσες δραστηριότητες	70	(29)	82	85

Σχετική πληροφόρηση για τις εταιρείες του Ομίλου που έχουν ταξινομηθεί στις διακοπείσες δραστηριότητες για τις χρήσεις 2019 και 2018, παρουσιάζεται στη Σημείωση 12.

6 Καθαρά έσοδα από τόκους

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα				
Τόκοι χρεογράφων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	42	47	41	46
Τόκοι χρεωστικών τίτλων στο αποσβεσμένο κόστος	19	1	19	1
Τόκοι δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος και συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων	1.657	1.711	1.642	1.698
Τόκοι απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	7	4	7	6
Λοιποί τόκοι έσοδα	16	17	45	9
Σύνολο τόκων και εξομοιούμενων εσόδων από χρηματοοικονομικά μέσα μη αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	1.740	1.779	1.755	1.761
Τόκοι χρηματοοικονομικών μέσων αποτιμώμενων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	10	12	10	12
Τόκοι παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων	104	84	102	80
Σύνολο τόκων και εξομοιούμενων εσόδων	1.855	1.874	1.867	1.852
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα				
Τόκοι υποχρεώσεων προς πελάτες και συμφωνιών επαναγοράς τίτλων	(188)	(226)	(187)	(226)
Τόκοι πιστωτικών τίτλων σε κυκλοφορία και λοιπών δανειακών κεφαλαίων	(27)	(6)	(28)	(6)
Τόκοι υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα	(9)	(32)	(9)	(36)
Εισφορά Ν. 128/75	(69)	(81)	(68)	(81)
Λοιποί τόκοι έξοδα	(4)	(17)	(6)	(19)
Σύνολο τόκων και εξομοιούμενων εξόδων από χρηματοοικονομικά μέσα μη αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	(298)	(362)	(298)	(368)
Τόκοι χρηματοοικονομικών μέσων αποτιμώμενων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	(2)	(2)	(2)	(2)
Τόκοι παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων	(120)	(101)	(118)	(97)
Σύνολο τόκων και εξομοιούμενων εξόδων	(420)	(465)	(418)	(467)
Καθαρά έντοκα έσοδα	1.435	1.410	1.449	1.385

Ανάλυση εσόδων από τόκους ανά πιστωτική ποιότητα και ανά χαρτοφυλάκιο.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα έντοκα έσοδα από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος και συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων, ανά πιστωτική ποιότητα και ποιοτική διαβάθμιση.

Όμιλος - Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	31/12/2019				31/12/2018			
	Μη απομειωμένα		Απομειωμένης πιστωτικής αξίας		Μη απομειωμένα		Απομειωμένης πιστωτικής αξίας	
	Στάδιο 1 & 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Στάδιο 1 & 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Δάνεια ιδιωτών	328	118	95	542	356	148	43	547
Δάνεια προς εταιρείες	600	402	109	1.111	595	487	75	1.157
Δάνεια προς Δημόσιο Τομέα	4	0	0	5	6	1	0	7
Σύνολο	932	520	205	1.657	957	636	118	1.711

Τράπεζα	31/12/2019				31/12/2018			
	Μη απομειωμένα		Απομειωμένης πιστωτικής αξίας		Μη απομειωμένα		Απομειωμένης πιστωτικής αξίας	
	Στάδιο 1 & 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Στάδιο 1 & 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
Δάνεια ιδιωτών	328	118	95	541	355	148	43	547
Δάνεια προς εταιρείες	607	383	107	1.097	602	470	73	1.145
Δάνεια προς Δημόσιο Τομέα	4	0	0	4	6	1	0	7
Σύνολο	939	502	202	1.642	963	619	116	1.698

7 Καθαρά έσοδα προμηθειών

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Έσοδα προμηθειών				
Εμπορική τραπεζική	383	406	338	358
Επενδυτική τραπεζική	20	11	10	5
Διαχείριση κεφαλαίων	14	13	9	9
Σύνολο εσόδων προμηθειών	417	429	358	372
Έξοδα προμηθειών				
Εμπορική τραπεζική	(95)	(87)	(89)	(83)
Επενδυτική τραπεζική	(4)	(3)	(0)	(0)
Διαχείριση κεφαλαίων	(0)	(0)	(0)	(0)
Σύνολο εξόδων προμηθειών	(99)	(90)	(89)	(83)
Καθαρά έσοδα προμηθειών	318	339	269	289

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα έσοδα προμηθειών από συμβάσεις με πελάτες του Ομίλου και της Τράπεζας, για τις χρήσεις που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, με βάση τον τύπο προϊόντος και τους επιχειρηματικούς τομείς πριν από την αφαίρεση οποιωνδήποτε συναφών εξόδων.

Έχουν πραγματοποιηθεί αναταξινομήσεις μεταξύ των επιχειρηματικών τομέων για την συγκριτική χρήση λόγω βελτίωσης μεθοδολογίας/διαδικασίας κατανομών. Για περεταίρω πληροφόρηση, αναφορά γίνεται στη Σημείωση 5.

α. Έσοδα προμηθειών

Ο Όμιλος και η Τράπεζα διαχωρίζουν τα έσοδα από τις συμβάσεις με τους πελάτες με βάση το είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η Διοίκηση πιστεύει ότι αυτός ο τρόπος διαχωρισμού καταδεικνύει καλύτερα πως η φύση, η ποσότητα, ο χρόνος και η αβεβαιότητα των εσόδων και των ταμειακών ροών του Ομίλου και της Τράπεζας επηρεάζονται από

οικονομικούς παράγοντες.

Όμιλος 1/1 - 31/12/2019	Έσοδο Προμηθειών					
	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική Τραπεζική	Piraeus Financial Markets	Λοιπά	NPE MU	Σύνολο
Συναλλαγών/ενεργοποίησης POS	39	22	1	0	2	63
Αμοιβαίων κεφαλαίων/Μετοχών	19	1	6	1	0	27
Ασφαλιστικών Εργασιών	24	4	0	9	2	39
Καρτών	38	5	0	1	2	46
Καταθέσεων	6	1	0	0	0	8
Κίνησης Κεφαλαίων	37	12	0	2	2	53
Εγγυητικών Επιστολών	2	27	0	1	3	33
Δανείων και απαιτήσεων από πελάτες	8	47	0	1	2	58
Πληρωμές Λογαριασμών	25	4	0	2	0	31
Συναλλάγματος	21	4	1	0	0	27
Λοιπές Προμήθειες	18	9	0	4	0	32
Σύνολο	238	137	8	20	14	417

Όμιλος 1/1 - 31/12/2018	Έσοδο Προμηθειών					
	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική Τραπεζική	Piraeus Financial Markets	Λοιπά	NPE MU	Σύνολο
Συναλλαγών/ενεργοποίησης POS	33	29	1	0	2	64
Αμοιβαίων κεφαλαίων/Μετοχών	18	1	4	2	0	25
Ασφαλιστικών Εργασιών	23	5	0	57	3	87
Καρτών	30	3	0	1	3	38
Καταθέσεων	6	1	0	0	1	8
Κίνησης Κεφαλαίων	36	12	0	1	2	52
Εγγυητικών Επιστολών	2	29	0	(0)	3	35
Δανείων και απαιτήσεων από πελάτες	7	62	0	(29)	5	44
Πληρωμές Λογαριασμών	20	3	0	1	0	25
Συναλλάγματος	20	5	1	1	0	26
Λοιπές Προμήθειες	18	4	0	4	0	27
Σύνολο	213	155	6	36	19	429

Τράπεζα	Έσοδο Προμηθειών					
	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική Τραπεζική	Piraeus Financial Markets	Λοιπά	NPE MU	Σύνολο
1/1 - 31/12/2019						
Συναλλαγών/ενεργοποίησης POS	39	22	1	0	2	63
Αμοιβαίων κεφαλαίων/Μετοχών	9	0	4	0	0	14
Ασφαλιστικών Εργασιών	-	-	-	1	-	1
Καρτών	38	5	0	1	2	46
Καταθέσεων	6	1	0	0	0	8
Κίνησης Κεφαλαίων	37	12	0	2	2	53
Εγγυητικών Επιστολών	2	27	0	1	3	33
Δανείων και απαιτήσεων από πελάτες	8	44	0	1	1	54
Πληρωμές Λογαριασμών	25	4	0	1	0	30
Συναλλάγματος	21	4	1	0	0	27
Λοιπές Προμήθειες	18	10	0	1	0	29
Σύνολο	203	129	7	8	12	358

Τράπεζα	Έσοδο Προμηθειών					
	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική Τραπεζική	Piraeus Financial Markets	Λοιπά	NPE MU	Σύνολο
1/1 - 31/12/2018						
Συναλλαγών/ενεργοποίησης POS	33	29	1	0	2	64
Αμοιβαίων κεφαλαίων/Μετοχών	8	0	3	1	0	12
Ασφαλιστικών Εργασιών	-	-	-	50	-	50
Καρτών	30	3	0	1	3	38
Καταθέσεων	6	1	0	0	1	8
Κίνησης Κεφαλαίων	36	12	0	1	2	52
Εγγυητικών Επιστολών	2	29	0	(0)	3	35
Δανείων και απαιτήσεων από πελάτες	7	57	0	(28)	4	39
Πληρωμές Λογαριασμών	20	3	0	1	0	24
Συναλλάγματος	20	5	1	1	0	26
Λοιπές Προμήθειες	18	5	0	1	0	24
Σύνολο	180	145	5	26	16	372

β. Λοιπά έσοδα

Οι κατωτέρω πίνακες παρουσιάζουν τα λοιπά έσοδα από συμβάσεις με πελάτες του Ομίλου και της Τράπεζας για τις χρήσεις που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 15.

Όμιλος	Λοιπά έσοδα			
	Λιανική Τραπεζική	Λοιπά	NPE MU	Σύνολο
1/1 - 31/12/2019				
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως	0	35	2	37
Κέρδη από πώληση επενδυτικών ακινήτων	-	1	-	1
Κέρδη από πώληση λοιπών στοιχείων ενεργητικού	-	7	1	8
Σύνολο	0	44	3	46

Όμιλος	Λοιπά έσοδα			
	Λιανική Τραπεζική	Λοιπά	NPE MU	Σύνολο
1/1 - 31/12/2018				
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως	0	63	-	63
Κέρδη από πώληση επενδυτικών ακινήτων	-	0	-	0
Κέρδη από πώληση λοιπών στοιχείων ενεργητικού	-	5	-	5
Σύνολο	0	68	0	68

Τράπεζα	Λοιπά έσοδα			
	Λιανική Τραπεζική	Λοιπά	NPE MU	Σύνολο
1/1 - 31/12/2019				
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως	0	9	2	10
Κέρδη από πώληση επενδυτικών ακινήτων	-	0	-	0
Κέρδη από πώληση λοιπών στοιχείων ενεργητικού	-	6	1	7
Σύνολο	0	15	3	18

Τράπεζα	Λοιπά έσοδα			
	Λιανική Τραπεζική	Λοιπά	NPE MU	Σύνολο
1/1 - 31/12/2018				
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως	0	35	-	35
Κέρδη από πώληση επενδυτικών ακινήτων	-	0	-	0
Κέρδη από πώληση λοιπών στοιχείων ενεργητικού	-	5	-	5
Σύνολο	0	40	0	40

8 Καθαρά κέρδη/ (ζημίες) από χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Κέρδη / (ζημίες) ομολόγων (Α)	29	1	29	1
Αποτελέσματα από λοιπά χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών (Β)	(20)	25	(20)	25
Κέρδη / (ζημίες) λοιπών χρηματοοικονομικών μέσων (Γ)	4	(2)	2	(4)
Αποτελέσματα από χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών (Α) + (Β) + (Γ)	13	24	12	22

9 Καθαρά λουπά έσοδα/ (έξοδα)

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Καθαρή ζημία από την αποτίμηση επενδυτικών ακινήτων (Σημείωση 26)	(4)	(31)	(2)	(8)
Κέρδη/ (ζημίες) από αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών μέσων στο αποσβεσμένο κόστος	7	42	7	0
Έσοδα ενοικίων από επενδυτικά ακίνητα	39	38	11	10
Λουπά καθαρά έσοδα / (έξοδα)	13	39	1	25
Σύνολο Καθαρών Λουπών Εσόδων/ (Εξόδων)	55	87	17	27

10 Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Μισθοί και ημερομίσθια	(339)	(350)	(319)	(328)
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	(88)	(93)	(84)	(88)
Λοιπές δαπάνες προσωπικού	(32)	(26)	(31)	(25)
Δαπάνες προγράμματος αποχώρησης	(36)	(154)	(36)	(147)
Δαπάνες παροχών μετά τη συνταξιοδότηση	(9)	7	(9)	7
Σύνολο	(504)	(616)	(479)	(581)

Ο αριθμός προσωπικού των συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων για τον Όμιλο την 31 Δεκεμβρίου 2019 ήταν 11.615 (31 Δεκεμβρίου 2018: 12.616) και για την Τράπεζα ήταν 10.843 (31 Δεκεμβρίου 2018: 11.794). Η μείωση του αριθμού των εργαζομένων το 2019 οφείλεται κυρίως στη συναλλαγή με την Intrum και στο Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου που βρίσκεται σε εξέλιξη. Στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ο αριθμός των εργαζομένων, με πλήρη απασχόληση, που μεταφέρθηκε στην Intrum Hellas Credit Servicing A.E. ανερχόταν σε 628 άτομα. Σχετικά με τους συμμετέχοντες στο Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου, 251 εργαζόμενοι αποχώρησαν από τον Όμιλο το 2019 και 87 εργαζόμενοι τον Ιανουάριο και το Φεβρουάριο του 2020.

11 Έξοδα διοίκησης

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Φόροι - τέλη	(80)	(81)	(72)	(70)
Έξοδα προβολής και διαφήμισης	(58)	(48)	(69)	(61)
Αμοιβές και συναφή έξοδα	(80)	(100)	(69)	(88)
Εισφορές πληρωτέες στο Ταμείο Εγγύησης και Εξυγίανσης Καταθέσεων	(50)	(59)	(49)	(59)
Λοιπά διάφορα έξοδα	(119)	(153)	(103)	(142)
Σύνολο	(387)	(441)	(363)	(420)

Η μείωση στα έξοδα διοίκησης οφείλεται κυρίως στις συνεχείς ενέργειες της Τράπεζας για την αποτελεσματικότερη διαχείριση του κόστους, σύμφωνα με το σχέδιο της κεφαλαιακής της ενίσχυσης καθώς και στην εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16,

βάσει του οποίου € 25 εκατ. και € 27 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα μεταφέρθηκαν στο κονδύλι «αποσβέσεις». Οι εισφορές που καταβάλλονται στο Ταμείο Εγγύησης και Εξυγίανσης Καταθέσεων περιλαμβάνουν κυρίως € 29 εκατ. που αφορούν την τακτική εισφορά της Τράπεζας στο Ελληνικό Ταμείο Εγγυήσεων Καταθέσεων και Επενδύσεων («ΤΕΚΕ») (31 Δεκεμβρίου 2018: € 33 εκατ.) και € 19 εκατ. εκ των προτέρων εισφορές στο Ταμείο ενιαίου διακανονισμού (31 Δεκεμβρίου 2018: € 25 εκατ.).

12 Διακοπείσες δραστηριότητες

Οι διακοπείσες δραστηριότητες του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2019 αποτελούνται αποκλειστικά από την ΗΜΙΘΕΑ Α.Ε., ενώ την 31 Δεκεμβρίου 2018, αποτελούνταν από τις εταιρείες ΗΜΙΘΕΑ Α.Ε., Piraeus Bank Bulgaria A.D. και Tirana Bank I.B.C. S.A. Τα αποτελέσματα από τις διακοπείσες δραστηριότητες της χρήσης 2019 αποτελούνται από τις εταιρείες ΗΜΙΘΕΑ Α.Ε., Piraeus Bank Bulgaria A.D. και Tirana Bank I.B.C. S.A. (για τις δύο τελευταίες έως την ημερομηνία πώλησης τους), ενώ τα αποτελέσματα από τις διακοπείσες δραστηριότητες για την χρήση 2018 αποτελούνται από τις εταιρείες ΗΜΙΘΕΑ Α.Ε., Tirana Bank I.B.C. S.A., Piraeus Bank Bulgaria A.D., Sentinel Advisors S.A., Piraeus Leasing Doo Beograd, Piraeus Bank Beograd A.D., Piraeus Bank Romania S.A. και Olympic Εμπορικές και Τουριστικές Επιχειρήσεις Α.Ε.

ΗΜΙΘΕΑ Α.Ε.

Η θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας ΗΜΙΘΕΑ Α.Ε., η οποία κατέχει και λειτουργεί το Νοσοκομείο Ερρίκος Ντυνάν, έχει ταξινομηθεί στις «Διακοπείσες δραστηριότητες» και στα «Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία Ενεργητικού» στις ενοποιημένες και ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας, αντίστοιχα. Η Τράπεζα παραμένει δεσμευμένη στο στρατηγικό της σχέδιο για τη διάθεση της ΗΜΙΘΕΑ Α.Ε. και θεωρεί ότι η πώληση είναι πολύ πιθανή στο προσεχές μέλλον.

Piraeus Bank Bulgaria A.D.

Κατά το 2^ο τρίμηνο του 2018, η θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας, Piraeus Bank Bulgaria A.D. («PBB») ταξινομήθηκε στις «Διακοπείσες δραστηριότητες» και στα «Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία Ενεργητικού» στις ενοποιημένες και ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας, αντίστοιχα. Η πώληση της Piraeus Bank Bulgaria A.D. στη Eurobank Bulgaria AD ολοκληρώθηκε στις 13 Ιουνίου 2019, αφού λήφθηκαν οι απαιτούμενες εγκρίσεις από τις αρμόδιες ρυθμιστικές αρχές, ενώ το τίμημα ανήλθε σε περίπου € 77 εκατ.

Tirana Bank I.B.C. S.A.

Κατά το 2^ο τρίμηνο του 2018, η θυγατρική της Τράπεζας Tirana Bank I.B.C. S.A. («PB Albania»), ταξινομήθηκε στις «Διακοπείσες Δραστηριότητες» και στα «Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού» στις ενοποιημένες και ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας, αντίστοιχα. Η πώληση ολοκληρώθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2019, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος της PB Albania μεταβιβάστηκε στην Balfin Sh.p.k. και την Komercijalna Banka AD. Το τίμημα ανήλθε σε € 57 εκατ.

Sentinel Advisors S.A

Στις 3 Απριλίου 2018, ολοκληρώθηκε η πώληση της θυγατρικής της Τράπεζας Sentinel Advisors S.A. (πρώην ATE Insurance Romania S.A.). Το τίμημα ανήλθε σε € 3 εκατ.

Piraeus Bank Beograd AD and Piraeus Leasing Doo Beograd

Στις 17 Οκτωβρίου 2017, η Τράπεζα Πειραιώς ανακοίνωσε ότι κατέληξε σε συμφωνία για την πώληση των τραπεζικών και leasing δραστηριοτήτων της στη Σερβία, στη Direktna Banka A.D., τραπεζικό όμιλο της Σερβίας, για συνολικό τίμημα σε μετρητά € 61 εκατ., με συνδυασμό πώλησης και ταυτόχρονης μείωσης κεφαλαίου στην Piraeus Bank Beograd A.D. Στις 23 Απριλίου 2018, ολοκληρώθηκε η πώληση της Piraeus Bank Beograd A.D. και της Piraeus Leasing Doo Beograd στην Direktna Banka A.D. μετά από τη λήψη των απαραίτητων κανονιστικών εγκρίσεων από τη Σερβική Κεντρική Τράπεζα και τη Σερβική Επιτροπή Ανταγωνισμού καθώς και το ΤΧΣ.

Piraeus Bank Romania S.A

Στις 21 Νοεμβρίου 2017, η Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. ανακοίνωσε ότι κατέληξε σε συμφωνία με την J.C. Flowers & Co για την πώληση του συνόλου του μετοχικού κεφαλαίου στη θυγατρική της στη Ρουμανία, Piraeus Bank Romania S.A. («PBR»). Στις 29 Ιουνίου 2018, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση της Piraeus Bank Romania S.A. στην J.C. Flowers & Co, μετά από τη λήψη των απαραίτητων κανονιστικών εγκρίσεων από τη Ρουμανική Κεντρική Τράπεζα και τη Ρουμανική Επιτροπή Ανταγωνισμού καθώς και το ΤΧΣ. Το τίμημα για τη συναλλαγή ανήλθε στο ποσό των € 44 εκατ.

Olympic Εμπορικές και Τουριστικές Επιχειρήσεις Α.Ε.

Στις 21 Νοεμβρίου 2017, η Τράπεζα Πειραιώς ανακοίνωσε σχετικά με την πώληση της θυγατρικής της «Olympic Εμπορικές και Τουριστικές Επιχειρήσεις Ανώνυμη Εταιρεία» («Olympic») - η οποία κατέχει το master franchise της Avis Rent a Car, Budget Rent a Car και Payless για την Ελλάδα - ότι η Avis Budget Group, μέσω της θυγατρικής της εταιρείας Zodiac Europe Limited, άσκησε δικαιώματα που κατείχε σύμφωνα με τους όρους των συμβάσεων franchise για τα σήματά της. Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε στις 15 Μαρτίου 2018 με τίμημα € 81 εκατ.

A) Κέρδη /(ζημίες) μετά από φόρο εισοδήματος από διακοπείσες δραστηριότητες

	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	19	81
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	(1)	(11)
ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΤΟΚΟΥΣ	17	69
Έσοδα προμηθειών	8	29
Έξοδα προμηθειών	(1)	(5)
ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ	7	24
Καθαρά κέρδη/ (ζημίες) από χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	2	(5)
Κέρδος/ (ζημία) από πώληση θυγατρικών, συγγενών εταιρειών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων	11	(156)
Λοιπά έσοδα/ (έξοδα)	33	39
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	70	(29)
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	(35)	(65)
Έξοδα διοίκησης	(19)	(51)
Αποσβέσεις	(7)	(12)
ΣΥΝΟΛΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΠΡΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ	(61)	(128)
ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ, ΑΠΟΜΕΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΩΝ	9	(157)
Προβλέψεις και απομειώσεις αξίας	(6)	(192)
ΚΕΡΔΗ/ (ΖΗΜΙΕΣ) ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	4	(349)
Φόρος εισοδήματος	6	5
Κέρδη/ (ζημίες) μετά από φόρο εισοδήματος από διακοπείσες δραστηριότητες	10	(344)

Κατά την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2018, οι επενδύσεις του Ομίλου, κυρίως στις θυγατρικές Piraeus Bank Bulgaria A.D. και Tigana Bank I.B.C. S.A., απομειώθηκαν στην εύλογη αξία μείον το κόστος της πώλησής τους με ζημιά ύψους € 181 εκατ., η οποία περιλαμβάνεται στο κονδύλι «Προβλέψεις και απομειώσεις αξίας» στον παραπάνω πίνακα.

Β) Στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων για διακοπείσες δραστηριότητες

	31/12/2019	31/12/2018
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	0	278
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	-	116
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων πελατών	-	1
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	-	992
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	-	230
Επενδύσεις σε ακίνητα	-	1
Ενσώματα πάγια στοιχεία	81	84
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	11	6
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	15	15
Σύνολο Ενεργητικού	108	1.721

	31/12/2019	31/12/2018
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	-	33
Υποχρεώσεις προς πελάτες	-	1.601
Υποχρεώσεις για παροχές μετά την συνταξιοδότηση	5	6
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	3	142
Λοιπές υποχρεώσεις	11	22
Σύνολο Υποχρεώσεων	19	1.804

13 Φόρος εισοδήματος

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Τρέχων φόρος	(14)	(10)	(3)	(4)
Αναβαλλόμενος φόρος (έξοδο) (Σημείωση 36)	(109)	103	(100)	112
Φόρος εισοδήματος	(123)	93	(103)	107

Ο φόρος που αναλογεί στα αποτελέσματα διαφέρει από το ποσό που θα προέκυπτε αν τα κέρδη / ζημιές φορολογούνταν με τους ονομαστικούς φορολογικούς συντελεστές ως ακολούθως:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2019	2018	2019	2018
Αποτελέσματα προ φόρων	389	80	130	(57)
Φόρος που αναλογεί	(113)	(23)	(38)	16
Επίπτωση από εισόδημα μη υποκείμενο σε φόρο	9	36	5	17
Επίπτωση από επανεκτίμηση της φορολογικής βάσης και λουπές μόνιμες διαφορές στα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	22	148	22	148
Μη φορολογικά εκπιπτόμενα έξοδα και λουπές μόνιμες διαφορές	(44)	(77)	(92)	(75)
Επίδραση εφαρμογής διαφορετικών φορολογικών συντελεστών μητρικής και θυγατρικών	5	5	-	-
Επίπτωση στον αναβαλλόμενο φόρο από μεταβολή του φορολογικού συντελεστή	(4)	-	-	-
Επίδραση αποτελεσμάτων από συμμετοχές σε συγγενείς	2	4	-	-
Φόρος εισοδήματος	(123)	93	(103)	107
Πραγματικός φορολογικός συντελεστής χρήσης	31,6%	-116,7%	79,0%	189,4%

Σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.4172/2013), όπως τροποποιήθηκε με τον Ν.4646/2019 (ΦΕΚ Α' 201/12.12.2019) και ισχύει σήμερα, ο φορολογικός συντελεστής των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα της Τράπεζας για το 2019 και το 2018 ανέρχεται σε 29%. Από το 2019 και εφεξής, ο φορολογικός συντελεστής για τα νομικά πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα ανέρχεται σε 24%. Για τα πιστωτικά ιδρύματα ο φορολογικός συντελεστής παραμένει στο 29%, εφόσον αυτά έχουν ενταχθεί στις ειδικές διατάξεις του άρθρου 27Α του ΚΦΕ σχετικά με την αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση και για τα φορολογικά έτη που υπάγονται σε αυτές.

Ο παρακρατούμενος φόρος επί των μερισμάτων για τα οποία η απόφαση έγκρισης διανομής από το αρμόδιο όργανο του νομικού προσώπου έχει ληφθεί από την 1 Ιανουαρίου 2020 και μετά, μειώνεται από 10% σε 5%, ενώ για τα μερίσματα για τα οποία η καταληκτική προθεσμία για την λήψη απόφασης έγκρισης τους είναι πριν την 1 Ιανουαρίου 2020 εφαρμόζεται ο συντελεστής παρακράτησης 10%.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν αναγνωρίσει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις συνολικού ύψους € 6.478 εκατ. και € 6.439 εκατ., αντίστοιχα, (2018: € 6.647 εκατ. και € 6.600 εκατ. αντίστοιχα). Σχετική αναφορά γίνεται στη Σημείωση 36.

Ο φόρος εισοδήματος για τις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου που δραστηριοποιούνται σε άλλες χώρες, έχει υπολογιστεί με τους αντίστοιχους ισχύοντες ονομαστικούς φορολογικούς συντελεστές για τις χρήσεις 2019 και 2018 (Βουλγαρία: 10%, Ρουμανία: 16%, Αίγυπτος: 22,5%, Σερβία: 15%, Ουκρανία: 18%, Κύπρος: 12,5%, Αλβανία: 15% και Ηνωμένο Βασίλειο: 19%).

Με το άρθρο 82 του Ν. 4472/2017 προβλέπεται η υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων και λοιπών νομικών προσώπων που εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 27Α του Ν.4172/2013 να καταβάλλουν ετήσια προμήθεια 1,5% επί του υπερβάλλοντος ποσού της εγγυημένης από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, που προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του ισχύοντος φορολογικού συντελεστή που εφαρμόζεται βάσει του Ν. 4334/2015 (ΦΕΚ Α'80/16.7.2015) αναδρομικά από 1 Ιανουαρίου 2015 (29%) και του φορολογικού συντελεστή που ίσχυε την 30 Ιουνίου 2015 (26%). Το συνολικό ποσό που αντιστοιχεί στον Όμιλο και στην Τράπεζα, για την χρήσεις που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 ανέρχεται στα € 7 εκατ. και έχει αναγνωρισθεί στη γραμμή «Λοιπά έσοδα/ (έξοδα)» της Κατάστασης Αποτελεσμάτων.

Με το άρθρο 63 του Ν. 4607/2019, από 1 Μαΐου 2019 επεκτάθηκε η επιβολή εισφοράς του Ν. 128/75 στις πάσης φύσεως πιστώσεις που χορηγούν όλα τα χρηματοδοτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένου των χρηματοοικονομικών διευθετήσεων, όπως ορίζονται στον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 575/2013, που λειτουργούν στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Η υποχρέωση αυτή

καταργείται από 1 Ιανουαρίου 2020 και εφεξής, σύμφωνα με το άρθρο 67 του Ν.4646/2019.

Από 1 Ιανουαρίου 2020 και εφεξής, τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, που είναι φορολογικοί κάτοικοι αλλοδαπής, απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος από έσοδα τόκων εταιρικών ομολόγων που εκδόθηκαν από εταιρείες που δραστηριοποιούνται εντός Ε.Ε ή σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά εκτός Ε.Ε, η οποία εποπτεύεται από αρχή διαπιστευμένη από τον Διεθνή Οργανισμό Εποπτικών Αρχών Κεφαλαιαγοράς (International Organization of Securities Commissions, IOSCO), καθώς και των πάσης φύσεως ομολογιών που εκδίδουν οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί που λειτουργούν ως πιστωτικά ιδρύματα.

14 Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή

Τα βασικά κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή υπολογίζονται διαιρώντας τα κέρδη/(ζημίες) μετά φόρων που αναλογούν στους κοινούς μετόχους της μητρικής με το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών, που βρισκόταν σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της χρήσης, εξαιρώντας το μέσο αριθμό ιδίων μετοχών, που είχε στην κατοχή του ο Όμιλος.

Την 2 Δεκεμβρίου 2015, στο πλαίσιο της κεφαλαιακής στήριξης, σύμφωνα με όσα προβλέπονται από το Νόμο 3864/2010 και την Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου Νο 36/2015, το Διοικητικό Συμβούλιο προέβη στην έκδοση Υπό Αίρεση Μετατρέψιμων Ομολογιών («CoCos») συνολικού ποσού € 2.040 εκατ., που καλύφθηκε αποκλειστικά από το ΤΧΣ.

	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Κέρδη/(ζημίες) χρήσης αναλογούντα στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	270	185
Κέρδη/(ζημίες) χρήσης αναλογούντα στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από διακοπείσες δραστηριότητες	10	(343)
Κέρδη/(ζημίες) χρήσης αναλογούντα στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	279	(158)
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών (Βασικά κέρδη/ζημίες)	436.450.375	436.456.563
Δυνητικές μετοχές από τη μετατροπή των Υπό Αίρεση Μετατρέψιμων Ομολογιών (CoCos)	394.400.000	394.400.000
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών (Προσαρμοσμένα κέρδη/ζημίες)	830.850.375	830.856.563
Βασικά κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή σε € από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	0,62	0,42
Προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή σε € από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	0,32	0,22
Βασικά κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή σε € από διακοπείσες δραστηριότητες	0,02	(0,79)
Προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή σε € από διακοπείσες δραστηριότητες	0,01	-
Βασικά κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή σε € από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	0,64	(0,37)
Προσαρμοσμένα κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή σε € από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	0,33	-

Τα CoCos δεν είχαν μειωτική επίδραση επί των κερδών/(ζημιών) ανά μετοχή για τη συγκριτική χρήση για τις διακοπείσες δραστηριότητες και το σύνολο συνεχιζόμενων και διακοπεισών δραστηριοτήτων. Συνεπώς η μειωτική επίδραση για το 2018 υπολογίστηκε μόνο για τις συνεχιζόμενες δραστηριότητες.

15 Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου

Όμιλος - Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1/1 - 31/12/2019			1/1 - 31/12/2018		
	Προ φόρων	Φόροι	Μετά από φόρους	Προ φόρων	Φόροι	Μετά από φόρους
Ποσά που ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων						
Μεταβολή αποθεματικού χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	166	(51)	115	(49)	11	(39)
Μεταβολή αποθεματικού συναλλαγματικών διαφορών	9	-	9	2	-	2
Ποσά που δεν αναταξινομούνται μεταγενέστερα στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων						
Μεταβολή αποθεματικού συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	41	(11)	30	21	(5)	15
Μεταβολή αποθεματικού από αναλογιστικά κέρδη/ (ζημίες)	(8)	2	(6)	0	(0)	(0)
Λοιπά συνολικά έσοδα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	207	(60)	148	(26)	5	(21)

Τράπεζα	1/1 - 31/12/2019			1/1 - 31/12/2018		
	Προ φόρων	Φόροι	Μετά από φόρους	Προ φόρων	Φόροι	Μετά από φόρους
Ποσά που ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων						
Μεταβολή αποθεματικού χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	166	(51)	115	(49)	11	(39)
Ποσά που δεν αναταξινομούνται μεταγενέστερα στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων						
Μεταβολή αποθεματικού συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	40	(12)	28	22	(6)	15
Μεταβολή αποθεματικού από αναλογιστικά κέρδη/ (ζημίες)	(8)	2	(6)	0	(0)	0
Λοιπά συνολικά έσοδα	198	(60)	137	(27)	4	(23)

16 Ταμείο και διαθέσιμα στις κεντρικές τράπεζες

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Ταμείο	849	629	846	626
Υπόλοιπα στις κεντρικές τράπεζες	2.404	1.850	2.376	1.831
Επιταγές εισπρακτέες - Γραφείο Συμφηφισμού κεντρικών τραπεζών	92	91	92	91
Υποχρεωτικές καταθέσεις στις Κεντρικές Τράπεζες	4	3	-	-
Σύνολο Ταμείου και διαθεσίμων στις Κεντρικές Τράπεζες	3.349	2.572	3.314	2.548

Οι «Υποχρεωτικές καταθέσεις στις Κεντρικές Τράπεζες» σχετίζονται κυρίως με την υποχρέωση της Τράπεζας να διατηρεί τρεχούμενο λογαριασμό στην ΤτΕ, με σκοπό τη διευκόλυνση των ενδοτραπεζικών συναλλαγών με την κεντρική τράπεζα, τις τράπεζες μέλη της και τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μέσω του συστήματος TARGET (Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer system).

Η ΤτΕ είναι ο κύριος ρυθμιστής των πιστωτικών ιδρυμάτων και απαιτεί από όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στην Ελλάδα να διατηρούν καταθέσεις στην ΤτΕ με μέσο υπόλοιπο που αντιστοιχεί στο 1,0% των συνολικών καταθέσεων των πελατών τους, όπως προβλέπεται και από την ΕΚΤ. Ανάλογες δεσμεύσεις υφίστανται και για τη θυγατρική τράπεζα του Ομίλου, JSC Piraeus Bank ICB. Οι καταθέσεις της Τράπεζας στην ΤτΕ τοκίζονται με επιτόκιο αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ (0,0% την 31 Δεκεμβρίου 2019), ενώ οι αντίστοιχες καταθέσεις της θυγατρικής JSC Piraeus Bank ICB είναι μη τοκοφόρες.

Κατά την ημερομηνία αναφοράς, η Τράπεζα διατηρούσε μηδενικό υπόλοιπο υποχρεωτικών καταθέσεων στην Κεντρική Τράπεζα, καθώς το μέσο υπόλοιπο της περιόδου είχε υπερβεί την ελάχιστη οριζόμενη απαίτηση, ενώ ο Όμιλος διατηρούσε ποσό € 4 εκατ. υποχρεωτικών καταθέσεων αναφορικά με τη θυγατρική στην Ουκρανία, JSC Piraeus Bank ICB (την 31 Δεκεμβρίου 2018 το αντίστοιχο ποσό αναφορικά με την ίδια θυγατρική ανερχόταν σε € 3 εκατ.).

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες δωδεκαμήνου είναι μικρότερες του € 1 εκατ. τόσο για τον Όμιλο όσο και για την Τράπεζα.

17 Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας σε τράπεζες	285	374	215	247
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων τραπεζών	55	25	55	25
Τοποθετήσεις σε Τράπεζες	74	75	77	212
Εγγυήση σε λογαριασμούς περιθωρίου	892	646	892	646
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.307	1.120	1.239	1.130
εκ των οποίων:				
Μέχρι ένα έτος	1.238	1.069	1.171	965
Πάνω από ένα έτος	69	51	68	166

Οι Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων στο σύνολό τους έχουν ταξινομηθεί στο Στάδιο 1. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες δωδεκαμήνου είναι μικρότερες του € 1 εκατ. τόσο για τον Όμιλο όσο και για την Τράπεζα.

18 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

31/12/2019	Όμιλος			Τράπεζα		
	Ονομαστικές αξίες	Εύλογες Αξίες		Ονομαστικές αξίες	Εύλογες Αξίες	
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς		Ενεργητικού	Παθητικού		Ενεργητικού	Παθητικού
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swaps)	7.477	448	430	7.477	448	430
Συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων (currency swaps)	1.184	8	3	1.184	8	3
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος (FX forwards)	203	3	2	203	3	2
Δικαιώματα προαίρεσης (options) και λοιπά παράγωγα	6.069	20	0	6.069	20	0
Διανομισματικές συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	1.169	-	46	1.169	-	46
Σύνολο	16.103	479	482	16.103	479	482

31/12/2018	Όμιλος			Τράπεζα		
	Ονομαστικές αξίες	Εύλογες Αξίες		Ονομαστικές αξίες	Εύλογες Αξίες	
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς		Ενεργητικού	Παθητικού		Ενεργητικού	Παθητικού
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swaps)	7.141	353	333	7.142	353	333
Συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων (currency swaps)	1.663	3	13	1.670	3	13
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος (FX forwards)	257	2	5	257	2	5
Δικαιώματα προαίρεσης (options) και λοιπά παράγωγα	5.027	19	0	5.029	21	0
Διανομισματικές συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	1.513	0	61	1.513	0	61
Σύνολο	15.602	378	413	15.611	380	413

Οι συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίου περιλαμβάνουν κυρίως συναλλαγές με πελάτες της Τράπεζας και τον συμψηφισμό των θέσεων τους που διακρατούνται από την Τράπεζα με άλλους αντισυμβαλλόμενους με σκοπό την οικονομική αντιστάθμιση της έκθεσης του επιτοκιακού κινδύνου.

Η διμερής προσαρμογή πιστωτικού κινδύνου «BCVA» για τον Όμιλο και την Τράπεζα κατά τη 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, ανήλθε σε € 5 εκατ. και € 7 εκατ., αντίστοιχα. Το Δεκέμβριο του 2019, η Τράπεζα εφάρμοσε λογιστική αντιστάθμιση εύλογης αξίας στη μεταβλητότητα που προκύπτει από αλλαγές στην εύλογη αξία του κρατικού ομολόγου σταθερού επιτοκίου, λόγω μεταβολών στα επιτόκια της αγοράς. Η ονομαστική αξία του ομολόγου είναι € 5 εκατ. και η επίδραση της εν λόγω λογιστικής αντιστάθμισης στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης και Κατάστασης Αποτελεσμάτων της Τράπεζας είναι επουσιώδης.

19 Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσμάτων

α) Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσμάτων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Ομόλογα Εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου	650	242	650	242
Ομόλογα Εκδόσεως Δημοσίου άλλων κρατών	2	126	-	126
Ομόλογα εταιρειών	4	4	4	4
Μετοχές	8	10	-	-
Σύνολο	663	382	654	372

β) Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσμάτων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Ομόλογα εταιρειών	13	16	13	16
Ομόλογα που εκδίδονται από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	2	1	2	1
Μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών	3	6	3	6
Μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήρια εξωτερικού	0	0	0	0
Μη εισηγμένες μετοχές	20	19	20	19
Αμοιβαία Κεφάλαια	94	69	94	69
Σύνολο	131	110	131	110

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019, τα εταιρικά ομόλογα που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, περιλαμβάνουν χρεόγραφο μεταβλητής απόδοσης (performance note) με βάση τα κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων των εταιρειών (i) Intrum Hellas Credit Servicing A.E. (ii) Intrum Hellas REO Solutions A.E. και (iii) οποιασδήποτε θυγατρικής τους καθώς αποτυγχάνει στην αξιολόγηση του SPPI. Ο τίτλος μεταβλητής απόδοσης εκδόθηκε από την Intrum Holding Spain S.A.U., με ονομαστική αξία € 32 εκατ. και αποκτήθηκε από την Τράπεζα στο πλαίσιο της συναλλαγής με την Intrum.

20 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Στεγαστικά δάνεια	13.733	14.128	13.733	14.148
Καταναλωτικά, προσωπικά και λοιπά δάνεια	2.997	3.134	2.989	3.151
Πιστωτικές κάρτες	746	825	745	830
Δάνεια ιδιωτών	17.476	18.087	17.467	18.129
Δάνεια προς εταιρείες και Δημόσιο τομέα	30.999	31.510	31.455	31.850
Υπόλοιπο προ προβλέψεων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	48.475	49.597	48.922	49.979
Μείον: Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	(9.314)	(9.840)	(9.122)	(9.422)
Σύνολο	39.162	39.757	39.801	40.557
Εκ των οποίων:				
Μέχρι ενός έτους	5.832	7.347	5.979	8.499
Πάνω από ένα έτος	33.330	32.410	33.822	32.058

Αναφορικά με τη συμφωνία των υπολοίπων προ προβλέψεων και την πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, μπορείτε να ανατρέξετε στη Σημείωση 4.3.1.

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος του Ομίλου περιλαμβάνουν και απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις:

Όμιλος - Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	31/12/2019	31/12/2018
Μέχρι ένα έτος	529	650
Από 1 έτος έως 5 έτη	317	289
Περισσότερο από 5 έτη	800	942
Ακαθάριστες επενδύσεις σε χρηματοδοτικές μισθώσεις	1.646	1.881
Μη δεδουλευμένα χρηματοοικονομικά έσοδα	(182)	(217)
Καθαρές επενδύσεις σε χρηματοδοτικές μισθώσεις	1.464	1.664
Εκ των οποίων:		
Μέχρι ένα έτος	511	632
Από 1 έτος έως 5 έτη	268	237
Περισσότερο από 5 έτη	685	796

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, ο Όμιλος αναγνώρισε πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών ποσού € 390 εκατ. και € 527 εκατ., αντίστοιχα έναντι απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις.

21 Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Ομόλογα εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου	771	527	771	527
Ομόλογα εταιρειών	108	29	108	29
Ομόλογα τραπεζών και εκδόσεως Δημοσίου άλλων κρατών	65	66	63	62
Έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	493	1.475	493	1.475
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	1.437	2.097	1.435	2.093
Μετοχές & Άλλοι τίτλοι μεταβλητής απόδοσης που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	210	172	210	170
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	1.647	2.270	1.646	2.262
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων έως ένα έτος	532	1.481	532	1.477
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων πάνω από ένα έτος	904	616	903	616
Σύνολο χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	1.437	2.097	1.435	2.093

Ο Όμιλος και η Τράπεζα διακρατούν συγκεκριμένους συμμετοχικούς τίτλους για σκοπούς μη βραχυπρόθεσμου κέρδους, οι οποίοι επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων («FVTOCI»). Ο ακόλουθος πίνακας περιλαμβάνει τους τίτλους που κατέχει η Τράπεζα και παρουσιάζει την εύλογη αξία τους στη λήξη της χρήσης:

Τράπεζα - Εύλογη αξία συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	31/12/2019	31/12/2018
Mastercard Inc.	42	26
Visa Inc. (Series C convertible participating preferred stock)	41	28
Visa Inc. (Class C series I)	36	25
Attica A.E. Συμμετοχών	33	31
Vivartia Συμμετοχών A.E.	26	32
Λοιπά	32	28
Σύνολο	210	170

Στις 29 Νοεμβρίου 2018, η Τράπεζα προχώρησε σε διάθεση των κοινών μετοχών που κατείχε στις εταιρείες Αττική Οδός Α.Ε. και Αττικά Διόδια Α.Ε., οι οποίες είχαν ταξινομηθεί και επιμετρούνταν στην εύλογη αξία μέσω λοιπού συνολικού εισοδήματος. Το έσοδο από μερίσματα που αναγνώρισαν ο Όμιλος και η Τράπεζα από αυτές τις συμμετοχές, για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018, ανήλθε στο ποσό των € 6 εκατ. Η εύλογη αξία των μετοχών κατά τη στιγμή της διάθεσης ανήλθε στο ποσό των € 57 εκατ. και η σωρευτική ζημιά ανήλθε στο ποσό των € 32 εκατ. Τα σωρευτικά κέρδη / (ζημίες) που αναταξινομούνται εντός της καθαρής θέσης από το «Αποθεματικό χρημ/κών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων» στα «Αποτελέσματα εις νέον» για τις χρήσεις 2019 και 2018 παρατίθενται στη σημείωση 41.

Η κίνηση των χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων συνοψίζεται

παρακάτω:

	Όμιλος			Τράπεζα		
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2018	1.902	-	1.902	1.724	-	1.724
Μεταφορά στις Διακοπείσες Δραστηριότητες	(170)	-	(170)	-	-	0
Προσθήκες	2.189	2	2.192	2.189	2	2.191
Εισπράξεις κουπονιών	(7)	(0)	(7)	(6)	(0)	(6)
Διαθέσεις/ λήξεις	(1.840)	(1)	(1.841)	(1.836)	(1)	(1.837)
Έσοδα από τόκους	46	0	47	46	0	46
Συναλλαγματικές διαφορές	1	-	1	-	-	0
Κέρδος/ (ζημία) από μεταβολές στην εύλογη αξία	(26)	(0)	(26)	(26)	(0)	(26)
Υπόλοιπο λήξης 31/12/2018	2.095	2	2.097	2.091	2	2.092
Προσθήκες	1.769	-	1.769	1.762	-	1.762
Εισπράξεις κουπονιών	(25)	-	(25)	(24)	-	(24)
Διαθέσεις/ λήξεις	(2.625)	(2)	(2.627)	(2.614)	(2)	(2.616)
Έσοδα από τόκους	41	0	41	41	0	41
Συναλλαγματικές διαφορές	1	-	1	-	-	0
Κέρδος/ (ζημία) από μεταβολές στην εύλογη αξία	180	0	180	179	0	179
Υπόλοιπο λήξης 31/12/2019	1.437	0	1.437	1.435	0	1.435

Ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνώρισαν αναμενόμενες ζημίες απομείωσης αξίας στους χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, που ανήλθε σε € 4 εκατ. και € 15 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 αντίστοιχα. Σχετική αναφορά για την αναμενόμενη ζημία απομείωσης, μετά φόρων, που αναγνωρίστηκε στα λοιπά συνολικά έσοδα κατά τη διάρκεια της χρήσης γίνεται στη σημείωση 41.

22 Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, το χαρτοφυλάκιο χρεογράφων του Ομίλου, που αποτιμάται στο αποσβεσμένο κόστος, αποτελείται αποκλειστικά από κρατικά ομόλογα έκδοσης ξένων κρατών με ημερομηνία λήξης άνω του έτους μετά την ημερομηνία αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων. Εντός του 2019, ο Όμιλος αγόρασε κρατικά ομόλογα ονομαστικής αξίας € 900 εκατ. Το σύνολο του χαρτοφυλακίου κατατάσσεται στο Στάδιο 1, καθώς η πλειοψηφία των χρεογράφων είναι επενδυτικού βαθμού κατά την ημερομηνία αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων και οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες αυτών είναι μη σημαντικές. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την πιστοληπτική διαβάθμιση του χαρτοφυλακίου, ανατρέξτε στη Σημείωση 4.6.

23 Επενδύσεις σε ενοποιούμενες εταιρείες

Οι επενδύσεις του Ομίλου και της Τράπεζας σε ενοποιούμενες εταιρείες από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες είναι οι εξής:

A) Θυγατρικές εταιρείες (μέθοδος ολικής ενσωμάτωσης) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Αντικείμενο εργασιών	Χώρα	Φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις	Όμιλος	Τράπεζα
					% συμμετοχής	% συμμετοχής
1.	Πειραιώς Leasing Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
2.	Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	100,00%
3.	Γενική Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών & Συμβούλων Α.Ε.	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
4.	Πειραιώς Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Χρηματιστηριακές εργασίες	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
5.	Πειραιώς Factoring Α.Ε.	Πρακτόρευση απαιτήσεων	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	100,00%
6.	Piraeus Capital Management Α.Ε.	Διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	100,00%
7.	Piraeus Jeremie Technology Catalyst Management Α.Ε.	Διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	-
8.	Ελληνικό Ταμείο Βιώσιμης Ανάπτυξης	Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών κλειστού τύπου	Ελλάδα	-	65,00%	-
9.	ΕΤΒΑ Διαχείρισης Α.Κ.Ε.Σ. Α.Ε.	Διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών	Ελλάδα	2014-2019	65,00%	-
10.	Πειραιώς Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
11.	Πειραιώς Πρακτορειακή Ασφαλιστικών Εργασιών Α.Ε.	Πρακτόρευση ασφαλειών	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	100,00%
12.	Γενική Ενημέρωσης και Ρύθμισης Α.Ε.	Αξιολόγηση και είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	100,00%
13.	ΔΙ.ΒΙ.ΠΑ.ΚΑ. Α.Ε.	Φορέας διοίκησης και διαχείρισης βιομηχανικού πάρκου Καστοριάς	Ελλάδα	2013-2019	57,53%	-
14.	ΕΤΒΑ Αναπτυξιακή Α.Ε.	Πραγματοποίηση επενδύσεων και ανάπτυξη δράσεων, σύμφωνα με τις αρχές της Βιώσιμης Ανάπτυξης	Ελλάδα	2014-2019	65,00%	-
15.	ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.	Ανάπτυξη/ διαχείριση βιομηχανικών περιοχών	Ελλάδα	2013-2019	65,00%	65,00%
16.	Abies Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ελλάδα	2013-2019	61,65%	40,14%
17.	ΑΧΑΪΑ Clauss Estate Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ελλάδα	2013-2019	75,49%	75,49%
18.	Euroterra Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ελλάδα	2013-2019	62,90%	42,51%
19.	Kosmopolis Α' Α.Ε. Εκμ/σης εμπ. κέντρων - παροχής υπηρεσιών	Διαχείριση εμπορικού κέντρου	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
20.	Linklife Food & Entertainment Hall Α.Ε.	Εκμετάλλευση χώρων εστίασης	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	-
21.	ND Αναπτυξιακή Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
22.	New Up Dating Development Κτημ., Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Κτηματική, τουριστική & αναπτυξιακή εταιρεία	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	100,00%

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Αντικείμενο εργασιών	Χώρα	Φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις	Όμιλος	Τράπεζα
					% συμμετοχής	% συμμετοχής
23.	Picar A.E.	Διαχείριση χώρων City Link	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
24.	Property Horizon A.E.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
25.	Rebikat Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ελλάδα	2013-2019	61,92%	40,31%
26.	Γενική Εταιρεία Κατασκευών και Αναπτύξεων Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας & συμμετοχών	Ελλάδα	2014-2019	66,66%	66,66%
27.	Εντροπία Κτηματική Α.Ε.	Εταιρεία εκμετάλλευσης ακινήτων	Ελλάδα	2013-2019	66,70%	-
28.	ΕΥΡΩΑΚ Α.Ε. Ακινήτων	Συμμετοχές Real Estate	Ελλάδα	2013-2019	53,60%	53,60%
29.	Οικιστική Ανάπτυξη Κομοτηνής Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
30.	Πειραιώς Buildings A.E.	Ανάπτυξη ακινήτου	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	-
31.	Πειραιώς Development A.E.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
32.	Πειραιώς Real Estate A.E.	Τεχνική και κατασκευαστική εταιρεία	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
33.	Πλειάδες Estate A.E.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	100,00%
34.	A.C.T. B.A.S. A.E.	Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών επί μισθοδοτικών και εργατικών θεμάτων	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
35.	KPM Energy Εταιρεία Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε.	Παραγωγή και εκμετάλλευση ηλεκτρικής ενέργειας μέσω ΑΠΕ	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	-
36.	Mille Fin A.E.	Εμπορία Οχημάτων	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	100,00%
37.	Multicollection A.E.	Αξιολόγηση και είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων	Ελλάδα	2009-2019	51,00%	51,00%
38.	Πειραιώς Direct Solutions A.E.	Εταιρεία παροχής χρηματοοικονομικών – τηλεπικοινωνιακών & μηχανογραφικών υπηρεσιών	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	100,00%
39.	Zibeno I Energy S.A.	Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας μέσω ΑΠΕ και Συμβατικών Πηγών Ενέργειας	Ελλάδα	2015-2019	100,00%	-
40.	Κέντρο Βιώσιμης Επιχειρηματικότητας Εξέλιξη Α.Ε.	Συμβουλευτικές Υπηρεσίες - Ξενοδοχεία - Επαγγελματική Κατάρτιση & Εκπαίδευση	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	100,00%
41.	ΠΡΟΣΠΕΚΤ Ν.Ε.Π.Α.	Διαχείριση σκαφών αναψυχής	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	-
42.	Άνεμος Ηπείρου Ανώνυμη Ενεργειακή Εταιρεία	Εκμετάλλευση αιολικού πάρκου στην Ελλάδα	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	-
43.	Αιολική Μπελεχέρι ΑΕ	Παραγωγή, μεταφορά, διανομή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας στην ελληνική επικράτεια	Ελλάδα	2011-2019	100,00%	-

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Αντικείμενο εργασιών	Χώρα	Φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις	Όμιλος	Τράπεζα
					% συμμετοχής	% συμμετοχής
44.	Αιολικό Πάρκο Άρτας Αετοί Ε.Ε.	Παραγωγή και διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικά πάρκα	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	-
45.	Αιολικό Πάρκο Ευρυτανίας 2 - Μορφοράχη Ε.Ε.	Παραγωγή και διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικά πάρκα	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	-
46.	Αιολικό Πάρκο Ευρυτανίας 4 - Ουρανός Ε.Ε.	Παραγωγή και διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικά πάρκα	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	-
47.	DMX Αιολική Μαρμαρίου -Αγκάθι Μ.Ε.Π.Ε.	Η μελέτη, κατασκευή και λειτουργία εγκαταστάσεων σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	Ελλάδα	2011-2019	100,00%	-
48.	DMX Αιολική Μαρμαρίου -Ρίγανη Ε.Π.Ε.	Η μελέτη, κατασκευή και λειτουργία εγκαταστάσεων σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	Ελλάδα	2011-2019	100,00%	-
49.	Αιολικό Πάρκο Josharton - Ροδόπη 2 Ε.Ε.	Η παραγωγή και διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικά πάρκα	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	-
50.	Θριάσιο Εμπορευματικό Κέντρο Α.Ε.	Εμπορευματικό Κέντρο	Ελλάδα	2018-2019	52,00%	-
51.	ΗΜΙΘΕΑ Α.Ε. (1)	Οργάνωση, εκμετάλλευση και διοίκηση νοσηλευτικών μονάδων	Ελλάδα	2013-2019	100,00%	100,00%
52.	Tirana Leasing Sh.A.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	Αλβανία	2018-2019	100,00%	100,00%
53.	Cielo Consultancy Sh.P.K.	Εταιρεία συμμετοχών και επενδύσεων	Αλβανία	2014-2019	99,09%	-
54.	Beta Asset Management EOOD	Ενοικίαση και διαχείριση ακινήτων	Βουλγαρία	2013-2019	100,00%	-
55.	Bulfina E.A.D.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Βουλγαρία	2008-2019	100,00%	100,00%
56.	Bulfinace E.A.D.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Βουλγαρία	2008-2019	100,00%	-
57.	Delta Asset Management EOOD	Εταιρεία Διαχείρισης Ακινήτων	Βουλγαρία	2015-2019	100,00%	-
58.	Piraeus Real Estate Bulgaria EOOD	Τεχνική & κατασκευαστική εταιρεία	Βουλγαρία	2007-2019	100,00%	-
59.	Varna Asset Management EOOD	Εταιρεία διαχείρισης ακινήτων	Βουλγαρία	2014-2019	100,00%	-
60.	Asset Management Bulgaria EOOD	Ταξιδιωτικές υπηρεσίες, ενοικιάσεις και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Βουλγαρία	2012-2019	100,00%	-
61.	Besticar Bulgaria EOOD	Διαχείριση απαιτήσεων	Βουλγαρία	2012-2019	100,00%	-
62.	Besticar EOOD	Διαχείριση προβληματικών απαιτήσεων	Βουλγαρία	2012-2019	100,00%	-
63.	Emerald Investments EOOD	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Βουλγαρία	2018-2019	100,00%	-
64.	Piraeus Nedvizhimi Imoti EOOD	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Βουλγαρία	-	100,00%	-

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Αντικείμενο εργασιών	Χώρα	Φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις	Όμιλος	Τράπεζα
					% συμμετοχής	% συμμετοχής
65.	Piraeus Equity Investment Management Ltd	Διαχείριση κεφαλαίων	Κύπρος	2012-2019	100,00%	-
66.	Arigeo Energy Holdings Ltd	Εταιρεία συμμετοχών σε ΑΠΕ	Κύπρος	2013-2019	100,00%	-
67.	Euroinvestment & Finance Public Ltd	Χρηματοεπενδυτικές, κτηματικές εργασίες	Κύπρος	2009-2019	90,85%	90,85%
68.	Piraeus Clean Energy Holdings Ltd	Εταιρεία Συμμετοχών	Κύπρος	2013-2019	100,00%	-
69.	Piraeus Equity Partners Ltd	Εταιρεία Συμμετοχών	Κύπρος	2013-2019	100,00%	100,00%
70.	Piraeus Renewable Investments Limited	Εταιρεία Συμμετοχών	Κύπρος	2016-2019	100,00%	-
71.	PRI WIND I Limited	Εταιρεία Συμμετοχών	Κύπρος	2016-2019	100,00%	-
72.	PRI WIND II Limited	Εταιρεία Συμμετοχών	Κύπρος	2016-2019	100,00%	-
73.	PRI WIND III Limited	Εταιρεία Συμμετοχών	Κύπρος	2016-2019	100,00%	-
74.	R.E. Anodus Two Ltd	Εταιρεία συμμετοχών και επενδύσεων	Κύπρος	2013-2019	99,09%	99,09%
75.	Tellurion Ltd	Εταιρεία Συμμετοχών	Κύπρος	2013-2019	100,00%	100,00%
76.	Tellurion Two Ltd	Εταιρεία Συμμετοχών	Κύπρος	2013-2019	99,09%	-
77.	Trieris Two Real Estate Ltd	Εταιρεία συμμετοχών, επενδύσεων και διαχείρισης χαρτοφυλακίου ακινήτων	Κύπρος	2011-2019	100,00%	100,00%
78.	Zibeno Investments Ltd	Εταιρεία συμμετοχών	Κύπρος	2013-2019	100,00%	-
79.	O.F. Investments Ltd	Εταιρεία επενδύσεων	Κύπρος	2013-2019	100,00%	-
80.	R.E. Anodus Ltd	Εταιρεία συμβουλευτικών υπηρεσιών για real estate και συμμετοχών	Κύπρος	2009-2019	100,00%	100,00%
81.	Ακίνητα Λάκκος Μικέλλη Ltd	Εταιρεία εκμετάλλευσης ακινήτων	Κύπρος	2009-2019	50,66%	40,00%
82.	Φιλοκτηματική Δημόσια Ltd	Ανάπτυξη γης και κτηματικής περιουσίας	Κύπρος	2015-2019	53,29%	6,39%
83.	Piraeus Clean Energy GP Ltd	Γενικός εταίρος της Piraeus Clean Energy LP	Κύπρος	2012-2019	100,00%	-
84.	Piraeus Equity Advisors Ltd	Συμβουλευτική εταιρεία επενδύσεων	Κύπρος	2012-2019	100,00%	-
85.	Sunholdings Properties Company Ltd	Ανάπτυξη γης και κτηματικής περιουσίας	Κύπρος	2018-2019	26,65%	-
86.	Φιλοκτηματική Εργοληπτική Ltd	Τεχνική & κατασκευαστική εταιρεία	Κύπρος	2015-2019	53,29%	-
87.	WH South Wind Hellas Ltd	Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής, μεταφοράς, διανομής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας	Κύπρος	2016-2019	100,00%	-

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Αντικείμενο εργασιών	Χώρα	Φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις	Όμιλος	Τράπεζα
					% συμμετοχής	% συμμετοχής
88.	Emadiero Solar Energy & Investments Ltd	Κατοχή άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αιολικού πάρκου	Κύπρος	2016-2019	100,00%	-
89.	Josharton Ltd	Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής, μεταφοράς, διανομής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας	Κύπρος	2016-2019	100,00%	-
90.	JSC Piraeus Bank ICB	Τραπεζικές υπηρεσίες	Ουκρανία	-	99,99%	99,99%
91.	Akinita Ukraine LLC	Εταιρεία διαχείρισης ακινήτων	Ουκρανία	2014-2019	100,00%	-
92.	Sinitem LLC	Αγοραπωλησίες ακινήτων	Ουκρανία	2013-2019	99,94%	-
93.	Solum Enterprise LLC	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ουκρανία	2012-2019	99,94%	-
94.	Solum Limited Liability Company	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ουκρανία	2018-2019	99,94%	-
95.	Piraeus Leasing Romania S.A.	Παροχή ελεγκτικών και εισπρακτικών υπηρεσιών για δάνεια της εταιρείας	Ρουμανία	2003-2019	100,00%	100,00%
96.	Daphne Real Estate Consultancy SRL	Εταιρεία διαχείρισης ακινήτων	Ρουμανία	2014-2019	99,09%	-
97.	Priam Business Consultancy SRL	Ανάπτυξη real estate	Ρουμανία	2014-2019	99,18%	-
98.	Proiect Season Residence SRL	Ανάπτυξη ακίνητης περιουσίας	Ρουμανία	2012-2019	100,00%	-
99.	R.E. Anodus SRL	Ανάπτυξη real estate	Ρουμανία	2013-2019	99,09%	-
100.	Rhesus Development Projects SRL	Εταιρεία διαχείρισης ακινήτων	Ρουμανία	2014-2019	99,09%	-
101.	Piraeus Rent Doo Beograd	Λειτουργικές μισθώσεις	Σερβία	2007-2019	100,00%	100,00%
102.	Piraeus Real Estate Egypt LLC	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Αίγυπτος	2011-2019	100,00%	99,90%
103.	Trieris Real Estate Management Ltd	Διαχείριση της Trieris Real Estate Ltd	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	-	100,00%	100,00%
104.	Piraeus Group Capital Ltd	Έκδοση πιστωτικών τίτλων	Ηνωμένο Βασίλειο	-	100,00%	100,00%
105.	Piraeus Group Finance PLC	Έκδοση πιστωτικών τίτλων	Ηνωμένο Βασίλειο	-	100,00%	100,00%
106.	Axia Finance III PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-
107.	Axia Finance PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-
108.	Axia III APC LIMITED	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Αντικείμενο εργασιών	Χώρα	Φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις	Όμιλος	Τράπεζα
					% συμμετοχής	% συμμετοχής
109.	Estia Mortgage Finance PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-
110.	Estia Mortgage Finance II PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-
111.	Kion Mortgage Finance PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-
112.	Praxis I Finance PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση καταναλωτικών δανείων	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-
113.	Praxis II APC LIMITED	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση καταναλωτικών δανείων	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-
114.	Praxis II Finance PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση καταναλωτικών δανείων	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-
115.	Piraeus Asset Management Europe S.A.	Διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων	Λουξεμβούργο	-	100,00%	99,94%

Σημείωση (1): Κατηγοριοποιημένη στις διακοπείσες δραστηριότητες (Σημείωση 12).

Οι εταιρείες με αρίθμηση 106 έως 114 αποτελούν οχήματα ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών και έκδοση πιστωτικών τίτλων. Η εταιρεία με αρίθμηση 85, η οποία στον παραπάνω πίνακα εμφανίζεται με ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου μικρότερο του 50,00%, αποτελεί θυγατρική του Ομίλου λόγω πλειοψηφίας στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας.

Επίσης, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε καθεστώς εκκαθάρισης ήταν οι εταιρείες με αρίθμηση 30, 36-37, 52, 58, 65, 83-84, 97 και 100.

Πέντε θυγατρικές εταιρείες, οι οποίες στο σύνολό τους δεν είναι σημαντικές ως προς τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα του Ομίλου, δεν ενοποιούνται αλλά τηρούνται στο κόστος κτήσης. Οι θυγατρικές που τηρούνται στο κόστος κτήσης είναι οι ακόλουθες: α) «ΕΛΣΥΠ Α.Ε.», β) «Το Μουσείο Ε.Π.Ε», γ) «Axia III Holdings Ltd.», δ) «Praxis II Holdings Ltd.» και ε) «Kion Holdings Ltd.». Η ενοποίηση όλων των ανωτέρω εταιρειών δεν θα είχε σημαντική επίπτωση στην Ενοποιημένη Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης και στην Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων καθώς το σύνολο του καθαρού εσόδου, το σύνολο της καθαρής θέσης και το σύνολο ενεργητικού των ανωτέρω εταιρειών είναι μικρότερο του 0,01% των αντίστοιχων μεγεθών του Ομίλου βάσει των πιο πρόσφατων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Η κίνηση των επενδύσεων της Τράπεζας σε θυγατρικές εταιρείες αναλύεται ως εξής:

	Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018
Υπόλοιπο έναρξης	602	811
Προσθήκες	-	1
Συμμετοχή σε αυξήσεις/μειώσεις μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών εταιριών	4	1
Διαθέσεις	(3)	(2)
Απομείωση αξίας	(17)	(60)
Μεταφορά στο διακρατούμενο προς πώληση χαρτοφυλάκιο	-	(148)
Υπόλοιπο λήξης	586	602

Ετήσιες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις Θυγατρικών Εταιρειών

Οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς, για τη χρήση 2019 που είχαν οριστικοποιηθεί πριν την ημερομηνία έκδοσης της Ετήσιας Χρηματοοικονομικής Έκθεσης της χρήσης 2019, έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο στη διεύθυνση www.piraeusbankgroup.com στην ενότητα Ενημέρωση Επενδυτών και στην υποενότητα Οικονομικά Στοιχεία - Οικονομικές Καταστάσεις & Λοιπές Πληροφορίες - Ενοποιούμενες Θυγατρικές εταιρείες. Οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις των υπολοίπων θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου θα αναρτηθούν στην ιστοσελίδα της Τράπεζας Πειραιώς κατά την οριστικοποίησή τους.

Μεταβολές ποσοστού συμμετοχής σε θυγατρικές εταιρείες που δεν οδήγησαν σε απώλεια ελέγχου

Η αλλαγή του ποσοστού συμμετοχής σε θυγατρικές εταιρείες, που δεν οδήγησαν σε απώλεια ελέγχου, δεν επηρεάζει σημαντικά τα ποσά που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας κατά τη διάρκεια των χρήσεων 2019 και 2018.

Επίδραση απώλειας ελέγχου θυγατρικών εταιρειών

Οι σημαντικότερες περιπτώσεις απώλειας ελέγχου θυγατρικών κατά τις χρήσεις 2019 και 2018, έχουν ως εξής:

1/1 - 31/12/2019	Τίμημα	Κέρδος/ζημία Ομίλου από πώληση
Tirana Bank I.B.C.	57	5
Piraeus Bank Bulgaria A.D.	77	5
Gama Asset Management EOOD	2	0
Intrum Hellas REO Solutions A.E.	34	41
Intrum Hellas Credit Servicing A.E.	276	310

Το κέρδος από την απώλεια ελέγχου για τις εταιρείες Gama Asset Management EOOD, Intrum Hellas REO Solutions A.E. και Intrum Hellas Credit Servicing A.E. αναγνωρίστηκε στη γραμμή «Κέρδος/ (ζημία) από πώληση θυγατρικών, συγγενών εταιρειών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων» της Κατάστασης Αποτελεσμάτων. Το κέρδος από την απώλεια ελέγχου για τις εταιρείες Tirana Bank I.B.C. και Piraeus Bank Bulgaria A.D. παρουσιάζεται στη γραμμή «Κέρδη/ (ζημίες) μετά από φόρο εισοδήματος από διακοπείσες δραστηριότητες».

1/1 - 31/12/2018	Τίμημα	Κέρδος/ζημία Ομίλου από πώληση
Piraeus Bank Romania S.A.	44	(100)
Πειραιώς Μεσίτες Ασφαλ. & Αντασφαλ. Εργασιών Α.Ε.	27	18
Πειραιώς Direct Services Α.Ε.	1	1
Πειραιώς ACT Services Α.Ε.	1	1
Piraeus Bank Beograd A.D.	61	(53)
Olympic Εμπορικές και Τουριστικές Επιχειρήσεις Α.Ε.	81	(5)
Piraeus Leasing Doo Beograd	-	1
Sentinel Advisors S.A.	3	0
Special Financial Solutions Α.Ε.Δ.Α.Δ.Π.	0	(0)
Piraeus Real Estate Tirana Sh.P.K.	0	(0)
Aleksandri Estates SRL	55	(3)
Yota Assets Ltd	3	0

Σημαντικοί περιορισμοί θυγατρικών εταιρειών

Αναφορικά με τις θυγατρικές εταιρείες εσωτερικού του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς, πέραν των εν ισχύ συνηθισμένων περιορισμών που επιβάλλονται στο πλαίσιο της λειτουργίας τους και της ισχύουσας νομοθεσίας, δεν υφίστανται για τον Όμιλο άλλοι σημαντικοί νομικοί, συμβατικοί ή κανονιστικοί περιορισμοί, σχετικά με τη δυνατότητα μεταφοράς χρημάτων με τη μορφή μερισμάτων, επιστροφής κεφαλαίων κτλ., καθώς και αποπληρωμής δανείων που έχουν συναφθεί εντός του Ομίλου.

Γενικά, υπάρχουν περιορισμοί όσον αφορά στη διανομή μερισμάτων από τις θυγατρικές τράπεζες του εξωτερικού, ενώ δεν υπάρχουν περιορισμοί στην αποπληρωμή των δανείων τους, που έχουν χορηγηθεί από άλλη εταιρεία του Ομίλου, ακόμη και πριν τη λήξη τους.

Σημαντικά δικαιώματα μειοψηφίας

Υπάρχουν σημαντικά δικαιώματα μειοψηφίας για τις θυγατρικές εταιρείες ETBA ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε., Ακίνητα Λάκκος Μικέλλη Ltd και Euroterra Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων. Το ποσοστό συμμετοχής των μετόχων μειοψηφίας στις ανωτέρω θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου είναι ίδιο με το αντίστοιχο ποσοστό δικαιωμάτων ψήφου. Το ποσοστό δικαιωμάτων μειοψηφίας και η αντίστοιχη λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2019, καθώς και τα αποτελέσματα που αναλογούν στη μειοψηφία για το έτος 2019 συγκριτικά με το έτος 2018 για τις ως άνω θυγατρικές εταιρείες, έχουν ως εξής:

Επωνυμία εταιρείας	% δικαιωμάτων μειοψηφίας		Υπόλοιπο δικαιωμάτων μειοψηφίας		Κέρδη/ (ζημίες) που αναλογούν στη μειοψηφία	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018	2019	2018
ETBA ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.	35,00%	35,00%	68	71	(3)	(5)
Ακίνητα Λάκκος Μικέλλη LTD	49,34%	49,34%	30	30	0	(0)
Euroterra Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	37,10%	37,10%	17	17	0	(3)

Ακολουθεί πίνακας που παρουσιάζει τα συνοπτικά προς ενοποίηση οικονομικά στοιχεία (πριν την απαλοιφή των ενδοεταιρικών συναλλαγών) των προαναφερόμενων θυγατρικών:

Συνοπτικά Στοιχεία Συγκεντρωτικού Συνολικού Εισοδήματος	ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.		Ακίνητα Λάκκος Μικέλλη Ltd		Euroterra Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Κέρδη/ (ζημίες) χρήσης	(9)	(15)	1	(1)	1	(8)
Λοιπά συνολικά έσοδα μετά από φόρους	(0)	(0)	-	-	-	-
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα μετά από φόρους	(9)	(15)	1	(1)	1	(8)

Συνοπτικά στοιχεία Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης	ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.		Ακίνητα Λάκκος Μικέλλη Ltd		Euroterra Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Στοιχεία ενεργητικού μέχρι 1 έτος	63	63	6	5	0	0
Στοιχεία ενεργητικού άνω του 1 έτους	166	162	69	69	98	97
Σύνολο Ενεργητικού	229	226	75	74	98	98
Υποχρεώσεις μέχρι 1 έτος	6	7	3	3	13	8
Υποχρεώσεις άνω του 1 έτους	30	16	6	6	19	25
Σύνολο Υποχρεώσεων	36	23	10	10	33	33

Συνοπτική Κατάσταση Ταμειακών Ροών	ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.		Ακίνητα Λάκκος Μικέλλη Ltd		Euroterra Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Καθαρή ταμειακή εισροή/(εκροή) από λειτουργικές δραστηριότητες	2	(4)	-	-	0	(0)
Καθαρή ταμειακή εισροή/(εκροή) από επενδυτικές δραστηριότητες	(2)	(1)	-	-	-	-
Καθαρή ταμειακή εισροή/(εκροή) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	-	-	-	-	-	-
Καθαρή ταμειακή αύξηση/ (μείωση) του ταμείου και των ταμειακών ισοδυνάμων	(1)	(5)	0	0	0	(0)
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης χρήσης	54	59	-	-	0	0
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα λήξης χρήσης	53	54	0	0	0	0

Ενοποιούμενες εταιρείες ειδικής δομής

Ο Όμιλος ελέγχει και ως εκ τούτου ενοποιεί τέσσερις εταιρείες ειδικού σκοπού, που συστάθηκαν για να εξυπηρετήσουν συναλλαγές τιτλοποίησης στεγαστικών, επιχειρηματικών και καταναλωτικών δανείων.

Οι ανωτέρω εταιρείες ειδικού σκοπού («SPVs») δημιουργήθηκαν προκειμένου να εξυπηρετήσουν την άντληση ρευστότητας του Ομίλου. Την 31 Δεκεμβρίου 2019 ο Όμιλος έχει στην ιδιοκατοχή του τις τιτλοποιήσεις των Axia I, Praxis I και Praxis II, ενώ η τιτλοποίηση Kion έχει διατεθεί σε επενδυτές, έχοντας όμως και ο Όμιλος το μεγαλύτερο μέρος αυτής στην κατοχή του.

Η τιτλοποίηση Kion αποκτήθηκε στο πλαίσιο της εξαγοράς της Millennium Bank και ο Όμιλος συνεχίζει την εξυπηρέτησή της.

Ανάλογα με τα κριτήρια που πρέπει να ικανοποιεί το κάθε τιτλοποιημένο χαρτοφυλάκιο δανείων, ο Όμιλος προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες, που προκύπτουν από τις συμβατικές υποχρεώσεις. Τέτοιες ενέργειες είναι η αντικατάσταση δανείων ή ακόμη και η προσθήκη νέων δανείων, όπου αυτό προβλέπεται από τους όρους της τιτλοποίησης και είναι εφικτό.

Πρόθεση του Ομίλου είναι να συνεχίσει την ανωτέρω πρακτική, προκειμένου οι τιτλοποιήσεις του να συνεχίσουν να αποτελούν εργαλεία άντλησης ρευστότητας.

Ο Όμιλος δημιούργησε την εταιρία ειδικού σκοπού PIRAEUS SNF Designated Activity Company όπου τιτλοποίησε μη εξυπηρετούμενα δάνεια (επιχειρηματικά, στεγαστικά και καταναλωτικά). Η εταιρεία αυτή ενοποιείται με την Τράπεζα.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η λογιστική αξία των κατεχόμενων από τον Όμιλο ομολογιών εκδόσεως εταιρειών τιτλοποιήσεων («SPVs»):

Επωνυμία εταιρείας	Λογιστική αξία κατεχόμενων ομολογιών	
	31/12/2019	31/12/2018
Axia Finance PLC	250	250
Axia Finance III PLC ¹	-	235
Praxis I Finance PLC	190	217
Praxis II Finance PLC	370	370
Estia Mortgage Finance PLC ¹	-	81
Estia Mortgage Finance II PLC ¹	-	529
Kion Mortgage Finance PLC	15	26
Σύνολο	825	1.708

¹ Σχετική πληροφόρηση δίνεται στη Σημείωση 31.

Έκθεση σε μη ενοποιούμενα σχήματα ειδικής δομής

Ο Όμιλος την 31 Δεκεμβρίου 2019 έχει επενδύσει σε αμοιβαία κεφάλαια ανοικτού τύπου των κατά 100% θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου, «Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ» και «Piraeus Asset Management Europe SA», και των οποίων η διαχείριση πραγματοποιείται από την «Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ».

Η διαχείριση των αμοιβαίων κεφαλαίων διενεργείται στο πλαίσιο του επενδυτικού σκοπού που αναφέρεται στον κανονισμό του κάθε αμοιβαίου κεφαλαίου και πραγματοποιείται προς το συμφέρον των μεριδιούχων. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος λειτουργεί ως εκπρόσωπος (agent) των μεριδιούχων και δεν ασκεί έλεγχο βάσει των διατάξεων του Δ.Π.Χ.Α. 10. Κατά συνέπεια τα υπό διαχείριση αμοιβαία κεφάλαια στα οποία συμμετέχει ο Όμιλος έχουν αναγνωρισθεί στο χαρτοφυλάκιο που αποτιμάται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τα αμοιβαία κεφάλαια πληρούν τον ορισμό των σχημάτων ειδικής δομής.

Ο Όμιλος δεν εγγυάται τις αποδόσεις των εν λόγω αμοιβαίων κεφαλαίων και δεν έχει υποχρέωση χρηματοδότησής τους και ως εκ τούτου η μέγιστη έκθεση του Ομίλου σε κίνδυνο περιορίζεται στη λογιστική αξία των αμοιβαίων κεφαλαίων την 31 Δεκεμβρίου 2019 ποσού περίπου € 76 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 52 εκατ.).

Ο Όμιλος συμμετέχει και σε άλλα επενδυτικά σχήματα (funds), τα οποία δεν διαχειρίζεται. Η λογιστική αξία των εν λόγω επενδυτικών σχημάτων ανέρχονταν κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε περίπου € 19 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 27 εκατ.). Επιπλέον, στο πλαίσιο των συμβατικών υποχρεώσεων για τη συμμετοχή στα προαναφερθέντα επενδυτικά σχήματα, ο Όμιλος έχει την υποχρέωση, εφόσον του ζητηθεί, να καταβάλει υπολειπόμενο συνολικό ποσό περίπου € 2 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 3 εκατ.).

Πέραν της προαναφερθείσας δέσμευσης, δεν υφίστανται άλλες σημαντικές υποχρεώσεις. Σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων, αξιολογείται εάν ασκείται έλεγχος σε κάποιο αμοιβαίο κεφάλαιο ή επενδυτικό σχήμα (fund),

βάσει των διατάξεων του Δ.Π.Χ.Α. 10.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα υπό διαχείριση αμοιβαία κεφάλαια στα οποία συμμετέχει ο Όμιλος, καθώς και το ενεργητικό τους κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018, αντίστοιχα:

Αμοιβαία κεφάλαια	Σύνολο Ενεργητικού	
	31/12/2019	31/12/2018
Πειραιώς Α/Κ Ασφαλιστικών Φορέων Μικτό Εσωτερικού (I)	7	1
Πειραιώς Α/Κ Θεσμικών Επενδυτών Μετοχικό Εσωτερικού (I)	1	0
Πειραιώς Α/Κ Fund of Funds Μετοχικό	21	14
Πειραιώς Α/Κ Fund of Funds Ομολογιακό	22	19
Πειραιώς Α/Κ Διεθνές Fund of Funds Μικτό	-	27
Πειραιώς Α/Κ Μετοχικό Εσωτερικού	92	44
Πειραιώς Α/Κ US Μετοχικό Εξωτερικού	11	6
Πειραιώς Α/Κ Διαχείρισης Βραχυπρόθεσμων Διαθεσίμων	-	22
Piraeusinvest Enhanced Liquidity USD Fund Retail	12	15
Piraeusinvest Enhanced Liquidity EUR Fund Retail	39	70
Piraeusinvest Global Balanced for Retail	12	13
Piraeusinvest Global Aggressive Balanced FOF Retail	8	9
Piraeusinvest Global Conservative Balanced FOF Retail	10	11
Πειραιώς Fund of Funds Μικτό Αμυντικής Στρατηγικής (I)	31	0
Πειραιώς Fund of Funds Αναδυόμενων Αγορών Μετοχικό (I)	6	0
Πειραιώς Διεθνές Εταιρικών Ομολόγων (I)	3	-
Πειραιώς Διεθνές Κρατικών Ομολόγων (I)	12	-
Πειραιώς Δυναμικών Επιχειρήσεων (I)	8	-
Σύνολο	295	251

Τα έσοδα του Ομίλου τα οποία προέρχονται από προμήθειες εξαγοράς, διάθεσης και διαχείρισης των αμοιβαίων κεφαλαίων που διαχειρίζεται, έχουν αναγνωρισθεί στα αποτελέσματα και ανήλθαν στα € 3 εκατ. τόσο στη χρήση 2019 όσο και στη χρήση του 2018.

B) Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες (μέθοδος ενσωμάτωσης καθαρής θέσης) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες

Συγγενείς εταιρείες

Οι συγγενείς εταιρείες που ενοποιούνται στον Όμιλο με τη μέθοδο ενσωμάτωσης καθαρής θέσης, είναι οι ακόλουθες:

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Αντικείμενο εργασιών	Χώρα	Φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις	Όμιλος	Τράπεζα
					% συμμετοχής	% συμμετοχής
1	Piraeus - TANEO Capital Fund A.K.E.Σ.	Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών κλειστού τύπου	Ελλάδα	-	50,01%	50,01%
2	PJ Tech Catalyst Fund	Αμοιβαίο Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών κλειστού τύπου	Ελλάδα	-	30,00%	-
3	APE Commercial Property Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Εταιρεία συμμετοχών	Ελλάδα	2013-2019	27,80%	27,80%
4	Marfin Investment Group Α.Ε. Συμμετοχών	Εταιρεία συμμετοχών	Ελλάδα	2013-2019	31,28%	31,19%
5	Όμικρον Κύκλος Ένα Συμμετοχική Α.Ε.	Εταιρεία συμμετοχών	Ελλάδα	2013-2019	28,10%	28,10%
6	APE Fixed Assets Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Κτηματική, τουριστική και αναπτυξιακή εταιρεία	Ελλάδα	2013-2019	27,80%	27,80%
7	APE Επενδυτικής Περιουσίας Α.Ε.	Κτηματική, τουριστική και αναπτυξιακή εταιρεία	Ελλάδα	2013-2019	28,92%	28,92%
8	Όλγανος Α.Ε.	Διαχείριση και Εκμ/ση Ακινήτων/ Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Υδροηλεκτρικούς Σταθμούς	Ελλάδα	2014-2019	32,27%	32,27%
9	Πύρριχος Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Ελλάδα	2013-2019	50,77%	50,77%
10	Exodus Α.Ε.	Εφαρμογές πληροφορικής	Ελλάδα	2013-2019	49,90%	49,90%
11	Αναπτυξιακή Εταιρεία Έβρου Α.Ε.	Διαχείριση κοινοτικών προγραμμάτων	Ελλάδα	2014-2019	30,00%	30,00%
12	Γαία Επιχειρείν Α.Ε.	Υπηρεσίες Λογισμικού	Ελλάδα	2017-2019	26,00%	-
13	Εταιρεία Διαχείρισης & Ανάπτυξης ΕΤΕΠ Κρήτης Α.Ε.	Διαχείριση τεχνολογικού πάρκου	Ελλάδα	2013-2019	30,45%	30,45%
14	Intrum Hellas REO Solutions Α.Ε.	Διαχείριση Ακινήτων	Ελλάδα	-	19,96%	19,96%
15	Intrum Hellas Credit Servicing Α.Ε.	Διαχείριση απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις	Ελλάδα	-	20,00%	20,00%
16	Τειρεσίας Α.Ε.	Διατραπεζική εταιρεία ανάπτυξης, λειτουργίας και διαχείρισης πληροφοριακών συστημάτων	Ελλάδα	2013-2019	23,53%	23,53%
17	Trastor Α.Ε.Ε.Α.Π.	Εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας	Ελλάδα	2013-2019	39,39%	39,39%
18	Πειραιώς Direct Services Α.Ε.	Εταιρεία παροχής υπηρεσιών υποστήριξης & ηλεκτρονικού εμπορίου, πώληση καρτών χρόνου ομιλίας	Ελλάδα	2013-2019	49,90%	49,90%
19	Trieris Real Estate Ltd	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	2018-2019	32,37%	32,37%
20	Exus Software Ltd	Εταιρεία Εμπορίας Προϊόντων Πληροφορικής	Ηνωμένο Βασίλειο	2018-2019	49,90%	49,90%
21	Εταιρεία Ανάπτυξης Επιχειρηματικού Πάρκου Οινοφύτων Ασωπού Α.Ε. (Ε.ΑΝ.ΕΠ.Ο.Α.ΑΕ)	Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων	Ελλάδα	-	24,50%	-

Ο Όμιλος ασκεί ουσιώδη επιρροή αλλά δεν ελέγχει τις παραπάνω εταιρείες. Αυτό ισχύει και στην περίπτωση των εταιρειών

1 και 9, όπου η συμμετοχή του Ομίλου και τα δικαιώματα ψήφου υπερβαίνουν το 50%.

Την 6η Σεπτεμβρίου 2019 και 16η Σεπτεμβρίου 2019 η Τράπεζα ίδρυσε τις «Alternative REO Solutions Μονοπρόσωπη Α.Ε.» και την «Alternative Financial Solutions Α.Ε.», αντίστοιχα. Τα στοιχεία του ενεργητικού και οι υποχρεώσεις των δραστηριοτήτων που αφορούν τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα («ΜΕΑ») της Τράπεζας αποσχίσθηκαν και συνεισφέρθηκαν σε είδος στην τελευταία ως άνω εταιρεία κατά την ημερομηνία της ίδρυσής της. Στις 23 Οκτωβρίου 2019 ολοκληρώθηκε η μεταβίβαση από την Τράπεζα του ελέγχου στις δραστηριότητες ΜΕΑ και στην εταιρεία REO και μεταβιβάστηκε στην Intrum Holding Spain S.A.U. ποσοστό συμμετοχής 80% πλέον μίας μετοχής των εν λόγω εταιρειών. Η ουσία της ίδρυσης των εταιρειών ήταν αποκλειστικά για να διευκολύνει τη διάθεση των δραστηριοτήτων ΜΕΑ της Τράπεζας στην Intrum Holding Spain S.A.U., συνεπώς οι προαναφερθείσες συναλλαγές λογιστικοποιήθηκαν στο σύνολό τους ως ενιαία συναλλαγή την ημερομηνία κατά την οποία η Τράπεζα έχασε τον έλεγχο στις δραστηριότητες ΜΕΑ και στην εταιρεία REO, δηλαδή στις 23 Οκτωβρίου 2019. Στις 23 Οκτωβρίου 2019, η Alternative Financial Solutions S.A. και η Alternative REO Solutions μονοπρόσωπη Α.Ε., μετονομάστηκαν σε Intrum Hellas Credit Servicing Α.Ε. και Intrum Hellas REO Solutions Α.Ε., αντίστοιχα. Μετά τις 23 Οκτωβρίου 2019, η Τράπεζα διατηρεί μερίδιο 20% μείον μία μετοχή και ασκεί σημαντική επιρροή. Ως εκ τούτου, και οι δύο εταιρείες ενοποιήθηκαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου ως συγγενείς εταιρείες με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, ενώ τα κέρδη προ φόρων από την προαναφερόμενη συναλλαγή ανήλθε σε € 351 εκατ.

Η NGP Plastic Α.Ε.Β.Ε., συγγενής εταιρεία που είναι μη σημαντική ως προς τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα του Ομίλου, δεν ενοποιείται αλλά τηρείται στο κόστος κτήσης. Η εν λόγω συγγενής εταιρεία αντιστοιχεί σε λιγότερο από 0,24% στα συνολικά καθαρά έσοδα του Ομίλου, σε λιγότερο από 0,03% στη συνολική καθαρή θέση του Ομίλου και σε λιγότερο από 0,04% στο σύνολο ενεργητικού του Ομίλου, με βάση τις πιο πρόσφατες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Οι μεταβολές στο χαρτοφυλάκιο των ενοποιούμενων εταιρειών αναφέρονται στη Σημείωση 45.

Κοινοπραξίες

Οι κοινοπραξίες που ενοποιούνται στον Όμιλο είναι οι ακόλουθες:

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Αντικείμενο εργασιών	Χώρα	Φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις	Όμιλος	Τράπεζα
					% συμμετοχής	% συμμετοχής
1	Α.Ε.Π. Ελαιώνα Α.Ε.	Εκμετάλλευση ακινήτων	Ελλάδα	2012-2019	50,00%	-
2	Πείργα Κύθνου Ι.Κ.Ε.	Διαχείριση ακινήτων	Ελλάδα	-	50,00%	50,00%

Συμμετοχές σε σημαντικές συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

Ο Όμιλος δε συμμετέχει σε συγγενή εταιρεία και κοινοπραξία, η οποία να κρίνεται ως σημαντική, είτε λόγω των οικονομικών μεγεθών της είτε λόγω ενδεχόμενης στρατηγικής σημασίας.

Συμμετοχές σε μη σημαντικές συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

Η συνολική λογιστική αξία των συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες για τον Όμιλο και την Τράπεζα, την 31 Δεκεμβρίου 2019, ανέρχεται σε € 264 εκατ. και € 255 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 162 εκατ. και € 179 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα).

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται σε σύνολο η αναλογία στα μετά φόρων αποτελέσματα και στα συγκεντρωτικά

συνολικά έσοδα των συγγενών εταιρειών του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018. Τα εν λόγω στοιχεία είναι τα προς ενοποίηση οικονομικά στοιχεία των συγγενών εταιρειών με βάση τα Δ.Π.Χ.Α και μετά από τυχόν αναπροσαρμογές που απαιτούνται για την εναρμόνιση των προς ενοποίηση στοιχείων τους με τις λογιστικές αρχές του Ομίλου.

Συνοπτικά οικονομικά στοιχεία	2019	2018
Κέρδη/ (ζημιές) μετά φόρων	5	15
Λοιπά συνολικά έσοδα	0	1
Ποσά που ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων	0	1
Ποσά που δεν αναταξινομούνται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων	0	(1)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα	5	15

Λοιπές πληροφορίες για συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

Ο Όμιλος σταματάει να αναγνωρίζει την αναλογία του στις ζημιές συγγενών εταιρειών μετά την πλήρη απομείωση της αξίας της συμμετοχής. Το σωρευτικό ποσό των μη αναγνωρισθέντων ζημιών από τις συγγενείς εταιρείες κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε ποσό € 29 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 38 εκατ.). Στην περίπτωση όπου η συγγενής εταιρεία στη συνέχεια επιτυγχάνει κέρδη, ο Όμιλος θα ξεκινήσει να αναγνωρίζει την αναλογία του στα κέρδη της εταιρείας μόνο μετά από την εξίσωση των αναλογούντων αυτών κερδών με τις μη αναγνωρισθείσες ζημιές.

Δεν υπάρχουν σημαντικές ενδεχόμενες υποχρεώσεις του Ομίλου, που να συνδέονται με τη συμμετοχή του σε συγγενείς εταιρείες ή κοινοπραξίες.

Δεν υπάρχουν μη αναγνωρισθείσες δεσμεύσεις του Ομίλου που να σχετίζονται με τη συμμετοχή του σε κοινοπραξίες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μελλοντική εκροή μετρητών ή άλλων πόρων.

Δεν υπάρχουν σημαντικοί περιορισμοί στη δυνατότητα συγγενών ή κοινοπραξιών να μεταφέρουν κεφάλαια στην εταιρία με μορφή μερισμάτων ή να αποπληρώσουν δάνεια που τους έχουν χορηγηθεί από τον Όμιλο, πέραν των εν ισχύ συνηθισμένων περιορισμών που επιβάλλονται στο πλαίσιο της λειτουργίας τους και της ισχύουσας νομοθεσίας.

Κίνηση επενδύσεων σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Υπόλοιπο έναρξης	162	251	179	246
Προσθήκες και συμμετοχή σε αυξήσεις/ μειώσεις μετοχικού κεφαλαίου	88	29	86	25
Διαθέσεις	(5)	(61)	(2)	(61)
Μερίδιο στα κέρδη/ (ζημιές) μετά φόρων	5	15	-	-
Μεταφορά από θυγατρικές εταιρείες	-	0	-	-
Απομείωση	0	(50)	(8)	(32)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές προσαρμογές	14	(21)	-	-
Υπόλοιπο λήξης	264	162	255	179

Οι «Προσθήκες και συμμετοχή σε αυξήσεις/ μειώσεις μετοχικού κεφαλαίου» εντός της χρήσης 2019 αφορούν κυρίως τις

συγγενείς εταιρείες της Τράπεζας Intrum Hellas Credit Servicing A.E., Intrum Hellas REO Solutions A.E. και Trastor A.E.E.A.Π.

Βασικά χρηματοοικονομικά στοιχεία των συγγενών εταιρειών και των κοινοπραξιών

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Χώρα	31/12/2019				
			% συμμετοχής	Κέρδη/ (ζημίες) προ φόρων	Σύνολο εσόδων	Σύνολο Ενεργητικού	Σύνολο Υποχρεώσεων
1	Εταιρεία Διαχείρισης & Ανάπτυξης ΕΤΕΠ Κρήτης Α.Ε.	Ελλάδα	30,45%	0	0	0	0
2	Αναπτυξιακή Εταιρεία Έβρου Α.Ε.	Ελλάδα	30,00%	(0)	0	1	1
3	APE Commercial Property Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Ελλάδα	27,80%	(0)	0	6	0
4	APE Fixed Assets Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Ελλάδα	27,80%	(0)	-	49	4
5	Trieris Real Estate Ltd	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	32,37%	0	0	18	1
6	APE Επενδυτικής Περιουσίας Α.Ε.	Ελλάδα	28,92%	(0)	-	170	8
7	Όμιλον Κύκλος Ένα Συμμετοχική Α.Ε.	Ελλάδα	28,10%	(4)	0	115	140
8	Exodus Α.Ε.	Ελλάδα	49,90%	(1)	4	10	10
9	Piraeus - TANEO Capital Fund Α.Κ.Ε.Σ.	Ελλάδα	50,01%	(1)	0	2	0
10	Τειρεσίας Α.Ε.	Ελλάδα	23,53%	0	18	12	11
11	PJ Tech Catalyst Fund	Ελλάδα	30,00%	0	1	13	1
12	Πύρριχος Α.Ε.	Ελλάδα	50,77%	(0)	0	5	18
13	Πειραιώς Direct Services Α.Ε.	Ελλάδα	49,90%	1	20	5	3
14	Γαία Επιχειρείν Α.Ε.	Ελλάδα	26,00%	0	25	9	4
15	Όργανος Α.Ε.	Ελλάδα	32,27%	(0)	0	9	10
16	Exus Software Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	49,90%	0	4	3	2
17	Marfin Investment Group Α.Ε. Συμμετοχών	Ελλάδα	31,28%	*	*	*	*
18	Intrum Hellas REO Solutions Α.Ε.	Ελλάδα	19,96%	0	1	52	9
19	Intrum Hellas Credit Servicing Α.Ε.	Ελλάδα	20,00%	23	52	407	47
20	Trastor Α.Ε.Ε.Α.Π.	Ελλάδα	39,39%	14	24	220	98
21	Α.Ε.Π. ΕΛΑΙΩΝΑ Α.Ε.	Ελλάδα	50,00%	(2)	(0)	112	107
22	Εταιρεία Ανάπτυξης Επιχειρηματικού Πάρκου Ονοφύτων Ασωπού Α.Ε. (Ε.ΑΝ.ΕΠ.Ο.Α.ΑΕ)	Ελλάδα	24,50%	(0)	-	0	0
23	Πείργκα Κύθνου Ι.Κ.Ε.	Ελλάδα	50,00%	(0)	-	2	0

(*) Κατά την έγκριση της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης, η εισηγμένη συγγενής εταιρεία Marfin Investment Group Α.Ε. δεν είχε ανακοινώσει τα ετήσια οικονομικά της στοιχεία για το 2019.

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Χώρα	31/12/2018				
			% συμμετοχής	Κέρδη/ (ζημίες) προ φόρων	Σύνολο εσόδων	Σύνολο Ενεργητικού	Σύνολο Υποχρεώσεων
1	Εταιρεία Διαχείρισης & Ανάπτυξης ΕΤΕΠ Κρήτης Α.Ε.	Ελλάδα	30,45%	0	0	0	0
2	Αναπτυξιακή Εταιρεία Έβρου Α.Ε.	Ελλάδα	30,00%	(0)	0	1	1
3	APE Commercial Property Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Ελλάδα	27,80%	(0)	0	6	0
4	APE Fixed Assets Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Ελλάδα	27,80%	1	0	49	5
5	Trieris Real Estate Ltd	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	32,37%	1	1	22	5
6	APE Επενδυτικής Περιουσίας Α.Ε.	Ελλάδα	28,92%	(2)	-	171	8
7	Όμιλον Κύκλος Ένα Συμμετοχική Α.Ε.	Ελλάδα	28,10%	(4)	0	115	140
8	Exodus Α.Ε.	Ελλάδα	49,90%	(1)	6	12	10
9	Piraeus - TANEO Capital Fund Α.Κ.Ε.Σ.	Ελλάδα	50,01%	1	-	6	0
10	Τειρεσίας Α.Ε.	Ελλάδα	23,53%	0	15	9	8
11	PJ Tech Catalyst Fund	Ελλάδα	30,00%	2	-	13	1
12	Πύρριχος Α.Ε.	Ελλάδα	50,77%	(1)	0	5	18
13	Πειραιώς Direct Services Α.Ε.	Ελλάδα	49,90%	1	16	5	3
14	Γαία Επιχειρείν Α.Ε.	Ελλάδα	26,00%	1	26	9	5
15	Όλγανος Α.Ε.	Ελλάδα	32,27%	(2)	0	9	10
16	Exus Software Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	49,90%	(0)	4	1	1
17	Marfin Investment Group Α.Ε. Συμμετοχών	Ελλάδα	31,57%	(55)	1.037	2.258	1.910
18	Ιχθυοτροφεία Σελόντα ΑΕΓΕ	Ελλάδα	32,92%	(35)	161	249	273
19	Νηρέυς Ιχθυοκαλλιέργειες Α.Ε.	Ελλάδα	32,23%	(15)	197	392	243
20	Trastor Α.Ε.Ε.Α.Π.	Ελλάδα	39,39%	4	9	118	35
21	Unisoft Α.Ε.	Ελλάδα	23,07%	(5)	7	7	36
22	Α.Ε.Π. ΕΛΑΙΩΝΑ Α.Ε.	Ελλάδα	50,00%	(2)	-	107	106

24. Άυλα στοιχεία ενεργητικού

	Όμιλος				Τράπεζα			
	Υπεραξία	Λογισμικό	Λοιπά άυλα	Σύνολο	Υπεραξία	Λογισμικό	Λοιπά άυλα	Σύνολο
Αξία κτήσης								
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	41	561	77	679	5	544	36	585
Υπόλοιπο που αναταξινομήθηκε στις διακοπείσες δραστηριότητες	0	(5)	(27)	(32)	-	-	-	0
Προσθήκες	0	31	0	31	-	31	-	31
Μεταφορές	0	27	(0)	27	-	27	-	27
Διαθέσεις και διαγραφές	(0)	(14)	(0)	(15)	-	(14)	-	(14)
Απομείωση	0	(10)	0	(10)	-	(10)	-	(10)
Λοιπές κινήσεις	1	(1)	(1)	(1)	-	-	-	0
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	42	590	49	681	5	579	36	620
Υπόλοιπο που αναταξινομήθηκε στις διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	0	-	-	-	0
Προσθήκες	-	21	0	21	-	21	0	21
Μεταφορές	-	33	-	33	-	33	-	33
Διαθέσεις και διαγραφές	(0)	(8)	(0)	(8)	-	(7)	-	(7)
Απομείωση	(5)	0	(0)	(5)	(5)	0	0	(5)
Λοιπές κινήσεις	0	0	0	0	-	-	-	0
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	37	637	49	723	0	625	36	661
Συσσωρευμένες αποσβέσεις								
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	0	(318)	(60)	(379)	-	(305)	(24)	(329)
Υπόλοιπο που αναταξινομήθηκε στις διακοπείσες δραστηριότητες	0	3	24	27	-	-	-	0
Έξοδο αποσβέσεων	0	(48)	(2)	(50)	-	(48)	(2)	(50)
Διαθέσεις και διαγραφές	-	12	0	12	-	12	-	12
Λοιπές κινήσεις	-	1	0	1	-	0	-	0
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	0	(351)	(38)	(389)	0	(341)	(26)	(367)
Υπόλοιπο που αναταξινομήθηκε στις διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	0	-	-	-	0
Έξοδο αποσβέσεων	-	(47)	(4)	(51)	-	(46)	(4)	(50)
Διαθέσεις και διαγραφές	-	4	0	4	-	4	-	4
Λοιπές κινήσεις	-	(0)	(0)	(0)	-	-	-	0
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	0	(394)	(42)	(436)	0	(383)	(30)	(413)
Αναπόσβεστη αξία								
31 Δεκεμβρίου 2018	42	239	11	292	5	237	10	252
31 Δεκεμβρίου 2019	37	243	7	287	0	242	6	248

Κατά τη διάρκεια του 2019 αναγνωρίστηκε ζημία απομείωσης ύψους € 5 εκατ. για την Πανελλήνια Τράπεζα Α.Ε.. Το σημαντικότερο ποσό της υπεραξίας του Ομίλου στις 31 Δεκεμβρίου 2019, είναι € 27 εκατ. και αφορά στον όμιλο των θυγατρικών της WH South Wind Hellas Ltd. Το υπόλοιπο ποσό των € 10 εκατομμυρίων κατανέμεται σε θυγατρικές που δεν φέρουν σημαντική υπεραξία σε ατομική βάση.

25 Ενσώματα πάγια στοιχεία

Όμιλος	Γήπεδα και Κτίρια	Εξοπλισμός και λοιπά ενσώματα πάγια	Δικαίωμα χρήσης στοιχείων ενεργητικού	Ακίνητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Βελτιώσεις Εκμισθωμένων ακινήτων	Σύνολο
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	782	398	-	64	228	1.472
Υπόλοιπο που αναταξινομήθηκε στις διακοπείσες δραστηριότητες	(5)	(32)	-	0	(22)	(58)
Απόκτηση θυγατρικών	13	0	-	0	0	13
Προσθήκες	35	18	-	32	12	97
Μεταφορές	(22)	0	-	(27)	(0)	(50)
Διαθέσεις και διαγραφές	(15)	(7)	-	(0)	(10)	(31)
Απομείωση	(8)	(0)	-	0	(12)	(21)
Λοιπές κινήσεις	0	1	-	0	0	1
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	779	378	-	69	197	1.423
Αναταξινόμηση και προσαρμογές λόγω εφαρμογής ΔΠΧΑ 16	(58)	(4)	171	0	0	109
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019 (προσαρμοσμένο)	721	374	171	69	197	1.532
Προσθήκες	10	20	15	19	4	68
Μεταφορές	(21)	1	0	(34)	1	(54)
Διαθέσεις και διαγραφές	(13)	(9)	(2)	0	(4)	(29)
Απομείωση	(2)	(0)	0	(2)	(6)	(9)
Λοιπές κινήσεις	0	(0)	0	0	0	1
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	695	386	184	52	192	1.509
Συσσωρευμένες αποσβέσεις						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	(111)	(215)	-	-	(105)	(431)
Υπόλοιπο που αναταξινομήθηκε στις διακοπείσες δραστηριότητες	3	28	-	-	20	51
Έξοδο αποσβέσεων χρήσης	(12)	(34)	-	-	(7)	(52)
Μεταφορές	3	0	-	-	0	3
Διαθέσεις και διαγραφές	0	6	-	-	9	15
Λοιπές κινήσεις	(0)	0	-	-	(0)	0
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	(116)	(215)	-	-	(82)	(413)
Αναταξινόμηση και προσαρμογές λόγω εφαρμογής ΔΠΧΑ 16	39	4	(43)	-	0	0
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019 (προσαρμοσμένο)	(77)	(211)	(43)	-	(82)	(413)
Έξοδο αποσβέσεων χρήσης	(8)	(32)	(25)	-	(6)	(71)
Μεταφορές	3	0	0	-	(0)	3
Διαθέσεις και διαγραφές	5	6	1	-	4	16
Λοιπές κινήσεις	(0)	(1)	(0)	-	(0)	(1)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	(78)	(237)	(67)	0	(84)	(465)
Αναπόσβεστη αξία						
31 Δεκεμβρίου 2018	663	163	-	69	115	1.010
31 Δεκεμβρίου 2019	617	149	117	52	108	1.044

Τράπεζα	Γήπεδα και Κτίρια	Εξοπλισμός και λοιπά ενσώματα πάγια	Δικαιώμα χρήσης στοιχείων ενεργητικού	Ακίνητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Βελτιώσεις Εκμισθωμένων ακινήτων	Σύνολο
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	637	287	-	59	204	1.187
Προσθήκες	34	17	-	27	12	90
Μεταφορές	(12)	0	-	(27)	(0)	(39)
Διαθέσεις και διαγραφές	(15)	(6)	-	0	(9)	(30)
Απομείωση	(1)	(0)	-	0	(12)	(14)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	643	298	-	59	194	1.195
Αναταξινόμηση και προσαρμογές λόγω εφαρμογής ΔΠΧΑ 16	(4)	(4)	168		0	160
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019 (προσαρμοσμένο)	639	295	168	59	194	1.355
Προσθήκες	10	14	11	20	4	59
Μεταφορές	0	1	0	(34)	1	(32)
Διαθέσεις και διαγραφές	(7)	(8)	(2)	0	(4)	(22)
Απομείωση	(2)	(0)	0	0	(6)	(7)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	641	302	177	45	189	1.353
Συσσωρευμένες αποσβέσεις						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	(41)	(164)	-	-	(84)	(289)
Έξοδο αποσβέσεων χρήσης	(7)	(30)	-	-	(6)	(43)
Μεταφορές	(0)	0	-	-	0	0
Διαθέσεις και διαγραφές	0	5	-	-	9	14
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	(48)	(189)	-	-	(81)	(318)
Αναταξινόμηση και προσαρμογές λόγω εφαρμογής ΔΠΧΑ 16	2	4	(6)	-	0	0
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019 (προσαρμοσμένο)	(46)	(185)	(6)	-	(81)	(318)
Έξοδο αποσβέσεων χρήσης	(7)	(28)	(27)	-	(6)	(67)
Μεταφορές	0	0	0	-	(0)	0
Διαθέσεις και διαγραφές	0	6	1	-	4	11
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	(53)	(207)	(32)	0	(82)	(374)
Αναπόσβεστη αξία						
31 Δεκεμβρίου 2018	595	110	-	59	113	877
31 Δεκεμβρίου 2019	589	95	144	45	107	979

Τα «Δικαιώματα χρήσης στοιχείων ενεργητικού» περιλαμβάνουν ποσό € 111 εκατ. για τον Όμιλο και € 140 εκατ. για την Τράπεζα που αναφέρεται σε Εκμισθωμένα γήπεδα και κτίρια.

26 Επενδύσεις σε ακίνητα

	Όμιλος			Τράπεζα
	Ιδιότητα επενδυτικά ακίνητα	Επενδυτικά ακίνητα - Δικαίωμα χρήσης	Σύνολο	Ιδιότητα επενδυτικά ακίνητα
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	1.121	-	1.121	400
Υπόλοιπο που αναταξινομήθηκε στις διακοπείσες δραστηριότητες	(1)	-	(1)	-
Κέρδη / (ζημίες) από επιμέτρηση σε Εύλογες Αξίες (Σημείωση 9)	(31)	-	(31)	(8)
Προσθήκες	52	-	52	19
Μεταφορές	15	-	15	24
Διαθέσεις και διαγραφές	(22)	-	(22)	(17)
Επενδύσεις σε ακίνητα από πωληθείσες εταιρείες	(56)	-	(56)	-
Λουπές κινήσεις	1	-	1	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	1.079	-	1.079	418
Αναταξινόμηση και προσαρμογές λόγω εφαρμογής ΔΠΧΑ 16	(87)	87	-	-
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019 (προσαρμοσμένο)	992	87	1.079	418
Κέρδη / (ζημίες) από επιμέτρηση σε Εύλογες Αξίες (Σημείωση 9)	(0)	(4)	(4)	(2)
Προσθήκες	31	-	31	21
Μεταφορές	25	-	25	15
Διαθέσεις και διαγραφές	(22)	-	(22)	(4)
Λουπές κινήσεις	3	-	3	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	1.029	83	1.112	447

Για πληροφορίες σχετικά με τα έσοδα από ενοίκια των επενδυτικών ακινήτων, ανατρέξτε στη Σημείωση 9. Τα άμεσα λειτουργικά έξοδα που αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων τόσο για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 όσο και για την χρήση 2018 και προέρχονται από επενδύσεις σε ακίνητα τα οποία επέφεραν εισόδημα, ανήλθαν σε € 4 εκατ. και € 3 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα. Τα άμεσα λειτουργικά έξοδα για τον Όμιλο και την Τράπεζα που προέρχονται από επενδύσεις σε ακίνητα που δεν απέφεραν εισόδημα ήταν € 2 εκατ. τόσο για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 όσο και για την χρήση 2018.

Οι μετρήσεις της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα κατηγοριοποιούνται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας της εύλογης αξίας. Ανατρέξτε στη Σημείωση 3.1 για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ο Όμιλος καθορίζει την εύλογη αξία των επενδυτικών ακινήτων του.

27 Διακρατούμενα προς πώληση στοιχεία ενεργητικού

Χαρτοφυλάκιο δανείων

Η Τράπεζα εκκίνησε το 2018 και το 2019 τη διαδικασία πώλησης επτά χαρτοφυλακίων δανείων, όπως περιγράφεται παρακάτω:

Χαρτοφυλάκιο δανείων Chios

Κατά τη διάρκεια του 2018, η Τράπεζα κατέληξε σε συμφωνία για την πώληση μη εξυπηρετούμενων και καταγγελλόμενων επιχειρηματικών δανείων, εξασφαλισμένων με ακίνητα, συνολικού ύψους πιστωτικών απαιτήσεων € 110 εκατ. Τα δάνεια

με λογιστική αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2018 ύψους € 39 εκατ. πληρούσαν τα κριτήρια για να ταξινομηθούν ως Διακρατούμενα προς πώληση, σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5 και συμπεριλήφθηκαν στον λειτουργικό τομέα «NPEMU» της Σημείωσης 5 «Ανάλυση κατά τομέα».

Τον Αύγουστο του 2019, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του πρώτου μέρους του χαρτοφυλακίου (Χαρτοφυλάκιο Α), συνολικού ύψους πιστωτικών απαιτήσεων 93 εκατ.. Το αποτέλεσμα της εν λόγω πώλησης, λαμβάνοντας υπόψη τα κόστη της συναλλαγής, ήταν μη σημαντικό και περιλαμβάνεται στο κονδύλι «καθαρά λουπά έσοδα/ (έξοδα)». Το δεύτερο τμήμα του χαρτοφυλακίου (Χαρτοφυλάκιο Β), του οποίου η πώληση εκκρεμεί στις 31 Δεκεμβρίου 2019 και αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2020, έχει συνολικές πιστωτικές απαιτήσεις και λογιστική αξία ύψους € 19 εκατ. και € 12 εκατ. αντίστοιχα. Ο λειτουργικός τομέας που περιλαμβάνει το προαναφερθέν Χαρτοφυλάκιο Β είναι ο «NPEMU», όπως παρουσιάζεται στη Σημείωση 5 «Ανάλυση κατά τομέα».

Χαρτοφυλάκιο δανείων Clover

Κατά τη διάρκεια του 2018, η Τράπεζα κατέληξε σε συμφωνία για την πώληση μη εξυπηρετούμενων και καταγγελλόμενων επιχειρηματικών δανείων. Τα δάνεια αυτά είναι εξασφαλισμένα με κοινές μετοχές ιδιωτικών εταιρειών και ακίνητης περιουσίας, που αντιστοιχούν σε συνολικές πιστωτικές απαιτήσεις ύψους € 58 εκατ. Τα δάνεια είχαν λογιστική αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2018 ύψους € 12 εκατ., πληρούσαν τα κριτήρια για να ταξινομηθούν ως Διακρατούμενα προς πώληση σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5 και συμπεριλήφθηκαν στον λειτουργικό τομέα «NPEMU» της Σημείωσης 5 «Ανάλυση κατά τομέα».

Εντός του Μαρτίου 2019, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του προαναφερθέντος χαρτοφυλακίου.

Χαρτοφυλάκιο δανείων Nemo

Κατά τη διάρκεια του 2018, η Τράπεζα κατέληξε σε συμφωνία για την πώληση μη εξυπηρετούμενων και καταγγελλόμενων επιχειρηματικών και ναυτιλιακών πιστωτικών ανοιγμάτων, με εμπράγματα εξασφαλίσεις πλοίων και ακινήτων. Τα δάνεια είχαν λογιστική αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2018 ύψους € 253 εκατ., πληρούσαν τα κριτήρια για να ταξινομηθούν ως Διακρατούμενα προς πώληση σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5 και συμπεριλήφθηκαν στον λειτουργικό τομέα «NPEMU» και «Επιχειρηματική Τραπεζική» της Σημείωσης 5 «Ανάλυση κατά τομέα».

Τον Ιούλιο του 2019, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του προαναφερθέντος χαρτοφυλακίου, με συνολικό ύψος πιστωτικών απαιτήσεων € 535 εκατ.

Χαρτοφυλάκιο δανείων Iris

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Τράπεζα σε συνεργασία με τις Πειραιώς Leasing Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε. και Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε., εκκίνησε τη διαδικασία για την πώληση δανειακού χαρτοφυλακίου αποτελούμενου κυρίως από μη εξυπηρετούμενα και καταγγελλόμενα δάνεια, εν μέρει εξασφαλισμένα με ακίνητα, συνολικού ύψους πιστωτικών απαιτήσεων € 1,8 δις. Τα δάνεια είχαν λογιστική αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ύψους € 71 εκατ. και € 76 εκατ. για την Τράπεζα και τον Όμιλο αντίστοιχα, πληρούσαν τα κριτήρια για να ταξινομηθούν ως Διακρατούμενα προς πώληση σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5 και συμπεριλήφθηκαν στον λειτουργικό τομέα «NPEMU» της Σημείωσης 5 «Ανάλυση κατά τομέα».

Χαρτοφυλάκιο δανείων Kalypso

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Τράπεζα εκκίνησε τη διαδικασία για την πώληση ενός μη εξυπηρετούμενου και

καταγγεμένου χαρτοφυλακίου επιχειρηματικών δανείων, εξασφαλισμένου με ακίνητα, συνολικού ύψους πιστωτικών απαιτήσεων € 69 εκατ.. Τα δάνεια είχαν λογιστική αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ύψους € 41 εκατ., πληρούσαν τα κριτήρια για να ταξινομηθούν ως Διακρατούμενα προς πώληση σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5 και συμπεριλήφθηκαν στον λειτουργικό τομέα «NPEMU» της Σημείωσης 5 «Ανάλυση κατά τομέα».

Χαρτοφυλάκιο δανείων Trinity

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Τράπεζα εκκίνησε τη διαδικασία για την πώληση ενός μη εξυπηρετούμενου και καταγγεμένου χαρτοφυλακίου επιχειρηματικών δανείων, εξασφαλισμένου με ακίνητα, συνολικού ύψους πιστωτικών απαιτήσεων € 760 εκατ.. Τα δάνεια με λογιστική αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ύψους € 119 εκατ., πληρούν τα κριτήρια για να ταξινομηθούν ως Διακρατούμενα προς πώληση σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5 και συμπεριλήφθηκαν στον λειτουργικό τομέα «NPEMU» της Σημείωσης 5 «Ανάλυση κατά τομέα».

Χαρτοφυλάκιο Violet

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Τράπεζα εκκίνησε τη διαδικασία για την πώληση ενός μη εξυπηρετούμενου επιχειρηματικού ανοίγματος, εξασφαλισμένου με κοινές μετοχές και ακίνητα, με συνολική έκθεση ύψους € 137 εκατ., καθώς και με μετοχές και χρεόγραφα. Το δάνειο με λογιστική αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ύψους € 16 εκατ. πληροί τα κριτήρια για να ταξινομηθεί ως Διακρατούμενο προς πώληση σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5 και συμπεριλήφθηκε στον λειτουργικό τομέα «NPEMU» της Σημείωσης 5 «Ανάλυση κατά τομέα».

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	264	304	259	304
Πάγια περιουσιακά στοιχεία	0	3	-	-
Επενδύσεις σε θυγατρικές	-	-	-	124
Σύνολο	264	307	259	428

28 Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	1.375	1.316	893	799
Συσσωρευμένες απομειώσεις ακινήτων ως στοιχείων κυκλοφορούντος ενεργητικού	(192)	(217)	(122)	(126)
Καθαρή αξία ακινήτων ως στοιχείων κυκλοφορούντος ενεργητικού (Α)	1.183	1.099	771	673
Αποθέματα αυτοκινήτων	0	1	-	-
Λοιπά αποθέματα	41	41	30	27
Αποθέματα αυτοκινήτων και λοιπά αποθέματα	41	42	30	27
Συσσωρευμένες απομειώσεις αποθεμάτων αυτοκινήτων και λοιπών αποθεμάτων	(7)	(11)	-	-
Καθαρή αξία αποθεμάτων αυτοκινήτων και λοιπών αποθεμάτων (Β)	34	31	30	27
Συνολική Καθαρή αξία Αποθεμάτων (Α) + (Β)	1.217	1.130	801	700
Προπληρωμένα εξόδα	42	48	40	48
Έσοδα εισπρακτέα	26	33	29	30
Απαιτήσεις από φορολογικές αρχές και το Ελληνικό Κράτος	8	3	3	0
Απαιτήσεις από συναλλαγές πιστωτικών καρτών	82	150	82	150
Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων	821	818	821	818
Απαιτήσεις κατά τρίτων	1	23	-	0
Λοιπά	446	404	434	401
Μη χρηματοοικονομικές λοιπές απαιτήσεις	1.426	1.478	1.409	1.446
Συσσωρευμένες απομειώσεις λοιπών απαιτήσεων	(62)	(57)	(55)	(51)
Καθαρή αξία μη χρηματοοικονομικών λοιπών απαιτήσεων (Γ)	1.364	1.422	1.355	1.395
Απαιτήσεις από το Ελληνικό Δημόσιο	367	317	365	315
Απαιτήσεις από συναλλαγές πιστωτικών καρτών	120	98	120	98
Έσοδα εισπρακτέα	50	102	46	84
Απαιτήσεις από θυγατρικές	-	-	144	187
Απαιτήσεις κατά τρίτων	132	117	2	1
Λοιπά	526	515	455	475
Χρηματοοικονομικά μέσα	1.194	1.149	1.133	1.160
Συσσωρευμένες απομειώσεις χρηματοοικονομικών μέσων	(254)	(243)	(171)	(164)
Καθαρή αξία χρηματοοικονομικών μέσων (Δ)	940	906	962	997
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού (Α) + (Β) + (Γ) + (Δ)	3.521	3.458	3.118	3.092
εκ των οποίων:				
Μέχρι ενός έτους	1.040	948	960	905
Πάνω από ένα έτος	1.264	1.108	1.357	1.215

Η καθαρή αξία των ακινήτων ως στοιχείων κυκλοφορούντος ενεργητικού την 31 Δεκεμβρίου 2019 για τον Όμιλο και την Τράπεζα ποσού σε € 1.183 εκατ. και € 771 εκατ., αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 1.099 εκατ. και € 673 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα) περιλαμβάνει κυρίως ακίνητα που αποκτήθηκαν από τον Όμιλο και την Τράπεζα μέσω πλειστηριασμών.

Οι συσσωρευμένες απομειώσεις ακινήτων ως στοιχείων κυκλοφορούντος ενεργητικού ποσού € 192 εκατ. και € 122 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 217 εκατ. και € 126 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα) οφείλονται στη διαφορά μεταξύ του κόστους κτήσης και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας τους.

Λοιπά Μη – χρηματοοικονομικά μέσα

Το «Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων» που περιλαμβάνεται στα λοιπά στοιχεία ενεργητικού σχετίζεται με τη συμμετοχή της Τράπεζας σε στοιχεία επενδύσεων και με την κάλυψη των καταθέσεων.

Πιο συγκεκριμένα:

- Με το άρθρο 9 παρ. 1 του Ν. 4370/2016, το ανώτατο όριο κάλυψης του συνόλου των καταθέσεων κάθε καταθέτη σε πιστωτικό ίδρυμα, που καλύπτεται από το σύστημα εγγυήσεως καταθέσεων του Ταμείου Εγγυήσεως Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ), είναι € 100 χιλ. Λόγω της αύξησης του ποσού αυτού, αυξήθηκαν τα ποσά της εισφοράς που καταβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα στο ΤΕΚΕ από το έτος 2008 και μετά.
- Στο άρθρο 25 παρ. 8, 9, 10 του Ν. 4370/2016 προβλέπεται ότι το Πρόσθετο Κεφάλαιο Κάλυψης Καταθέσεων (ΠΚΚΚ), αποτελεί ειδική ομάδα περιουσίας, η οποία προέκυψε από τις εισφορές των πιστωτικών ιδρυμάτων κατ' εφαρμογή της παρ.2 του άρθρου 6 του Ν. 3714/2008 (Α' 231). Το ενεργητικό του ΠΚΚΚ θεωρείται ότι αποτελεί ενεργητικό των συμμετεχόντων σε αυτό πιστωτικών ιδρυμάτων, κατά το λόγο συμμετοχής τους σε αυτό και αποτελεί μέρος των διαθεσίμων και αντικείμενο διαχείρισης από το ΤΕΚΕ προς επίτευξη των σκοπών του. Κάθε πιστωτικό ίδρυμα που συμμετέχει στο ΠΚΚΚ έχει μια ατομική μερίδα σε αυτό, που αντιστοιχεί στο ποσοστό συμμετοχής του στο ΠΚΚΚ.
- Με το άρθρο 13 του Ν.4370/2016, το ΤΕΚΕ εγγυάται απαιτήσεις από καλυπτόμενες επενδυτικές υπηρεσίες ποσού έως € 30 χιλ. ανά επενδυτή. Η καταβολή της πρώτης εισφοράς από τα συμμετέχοντα πιστωτικά ιδρύματα πραγματοποιήθηκε εντός του 2010. Οι εν λόγω εισφορές των πιστωτικών ιδρυμάτων για την εγγύηση των επενδύσεων περιέρχονται σε ειδική ομάδα περιουσίας, της οποίας τα επιμέρους στοιχεία ανήκουν εξ αδιαίρετου, κατά το ποσοστό συμμετοχής εκάστου, στα συμμετέχοντα πιστωτικά ιδρύματα. Κάθε πιστωτικό ίδρυμα που συμμετέχει στο Σκέλος Κάλυψης Επενδύσεων (ΣΚΕ) έχει μία ατομική μερίδα σε αυτό. Οι ατομικές μερίδες αντιστοιχούν στο ποσοστό συμμετοχής του κάθε συμμετέχοντος στο ενεργητικό του ΣΚΕ πιστωτικού ιδρύματος, σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 4370/2016.
- Με το άρθρο 36 παρ. 1, 2, 3 του Ν.4370/2016 ορίζεται ότι τα διαθέσιμα του Σκέλους Εξυγίανσης («ΣΕ»), ως Ταμείου Εξυγίανσης για τα πιστωτικά ιδρύματα, προέρχονται από τακτικές εκ των προτέρων εισφορές, έκτακτες εκ των υστέρων εισφορές και εναλλακτικά μέσα χρηματοδότησης κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στα εσωτερικά άρθρα 98, 99 και 100 αντίστοιχα του άρθρου 2 του Ν. 4335/2015. Το ΣΕ με τις εισφορές αυτές αποπληρώνει τις υποχρεώσεις του από δάνεια για σκοπούς εξυγίανσης των πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι εισφορές καθορίζονται κατ' εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων.
- Επίσης σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 806/2014, η Τράπεζα ανήκει στην ευθύνη του Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης (Single Resolution Fund-SRB), και συμμετέχει μέσω προκαθορισμένων τακτικών ετήσιων εισφορών καθορισμένων από το ενιαίο συμβούλιο εξυγίανσης (SRB).

Το κονδύλι «Λοιπά» ποσού € 446 εκατ. και € 434 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 404 εκατ. και € 401 εκατ. αντίστοιχα) περιλαμβάνει κυρίως τα υπόλοιπα προσωρινών και μεταβατικών λογαριασμών λόγω διαφορών χρονισμού.

Λοιπά Χρηματοοικονομικά Μέσα

Το κονδύλι «Απαιτήσεις από το Ελληνικό Δημόσιο» ποσού € 367 εκατ. και € 365 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 317 εκατ. και € 315 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα) περιλαμβάνουν κυρίως ποσά στεγαστικών δανείων με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, που ζητούνται ή είναι επιλέξιμα να ζητηθούν από το Ελληνικό Δημόσιο.

Το κονδύλι «Λοιπά» ποσού € 526 εκατ. και € 455 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 515 εκατ. και € 475 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα), αφορούν κυρίως σε εμπορικές απαιτήσεις και σε λοιπά στοιχεία ενεργητικού.

Οι απαιτήσεις από συναλλαγές πιστωτικών καρτών κυρίως αφορούν σε συναλλαγές πιστωτικών και χρεωστικών καρτών που δεν έχουν ακόμη διακανονιστεί, καθώς και σε άληκτες δόσεις που δεν είναι ακόμα απαιτητές αλλά έχουν προεξοφληθεί στους εμπόρους.

Όμιλος	Κίνηση πρόβλεψης			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019	24	1	219	244
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(1)	1	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	0	(1)	1	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	10	(10)	0
Μεταβολές των μοντέλων και στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τους υπολογισμούς των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	(17)	0	1	(16)
Αντιστροφή των προβλέψεων απομείωσης που δεν απαιτούνται πλέον (κατάσταση αποτελεσμάτων)	(1)	(0)	(2)	(3)
Ζημίες απομείωσης για την περίοδο	28	0	25	53
Διαγραφή ζημιών απομείωσης	(18)	-	(6)	(24)
Λοιπές κινήσεις	-	-	(0)	(0)
Την 31/12/2019	15	11	228	254

Όμιλος	Κίνηση πρόβλεψης			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018	31	1	225	257
Μεταφορά σε διακοπείσες	(0)	-	(1)	(1)
Ζημίες απομείωσης για την περίοδο	(7)	0	9	2
Διαγραφή ζημιών απομείωσης	(0)	-	(18)	(18)
Λοιπές κινήσεις	0	-	3	3
Την 31/12/2018	24	1	218	243

Τράπεζα	Κίνηση πρόβλεψης			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019	24	0	140	164
Μεταβολές των μοντέλων και στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τους υπολογισμούς των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	(17)	-	-	(17)
Αντιστροφή των προβλέψεων απομείωσης που δεν απαιτούνται πλέον (κατάσταση αποτελεσμάτων)	(1)	(0)	(1)	(2)
Ζημίες απομείωσης για την περίοδο (κατάσταση αποτελεσμάτων)	22	0	22	44
Διαγραφή ζημιών απομείωσης	(18)	-	-	(18)
Την 31/12/2019	8	2	161	171

Τράπεζα	Κίνηση πρόβλεψης			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018	31	-	153	184
Ζημίες απομείωσης για νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία δημιουργημένα ή αγορασμένα (κατάσταση αποτελεσμάτων)	4	0	-	4
Αντιστροφή των προβλέψεων απομείωσης που δεν απαιτούνται πλέον (κατάσταση αποτελεσμάτων)	(11)	-	(6)	(18)
Ζημίες απομείωσης για την περίοδο (κατάσταση αποτελεσμάτων)	-	-	8	8
Διαγραφή ζημιών απομείωσης	(0)	-	(15)	(15)
Την 31/12/2018	24	0	140	164

Ανάλυση ενηλικίωσης επιλεγμένων χρηματοοικονομικών μέσων, που περιλαμβάνονται στα λοιπά στοιχεία ενεργητικού, ανά γραμμή προϊόντος

Όμιλος	Μέρες καθυστέρησης - προ προβλέψεων											
	Χωρίς καθυστέρηση	1-30 ημέρες	31-90 ημέρες	91-180 ημέρες	181-365 ημέρες	365+ ημέρες	Καταγγε λμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
31/12/2019												
Απαιτήσεις από το Ελληνικό Κράτος	0	275	27	-	-	65	-	367	275	27	65	367
Απαιτήσεις από συναλλαγές πιστωτικών καρτών	120	-	-	-	-	-	-	120	120	-	-	120
Απαιτήσεις κατά τρίτων	179	88	14	7	8	412	0	707	251	62	394	707
Σύνολο	299	363	41	7	8	476	0	1.194	646	89	459	1.194

Όμιλος	Μέρες καθυστέρησης - προ προβλέψεων											
	Χωρίς καθυστέρηση	1-30 ημέρες	31-90 ημέρες	91-180 ημέρες	181-365 ημέρες	365+ ημέρες	Καταγγε λμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
31/12/2018												
Απαιτήσεις από το Ελληνικό Κράτος	18	303	-	-	-	14	-	335	321	-	14	335
Απαιτήσεις από συναλλαγές πιστωτικών καρτών	-	98	0	0	0	5	-	103	98	5	-	103
Απαιτήσεις κατά τρίτων	115	163	10	8	16	399	-	711	294	27	390	711
Σύνολο	132	563	10	8	16	418	0	1.149	712	32	404	1.149

Τράπεζα	Μέρες καθυστέρησης - προ προβλέψεων											
	Χωρίς καθυστέρηση	1-30 ημέρες	31-90 ημέρες	91-180 ημέρες	181-365 ημέρες	365+ ημέρες	Καταγγε λμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
31/12/2019												
Απαιτήσεις από το Ελληνικό Κράτος	-	274	27	-	-	65	-	365	274	27	65	365
Απαιτήσεις από συναλλαγές πιστωτικών καρτών	120	-	-	-	-	-	-	120	120	-	-	120
Απαιτήσεις από θυγατρικές	134	2	-	-	-	8	-	144	136	-	8	144
Απαιτήσεις κατά τρίτων	140	49	10	1	0	305	-	504	186	10	308	504
Σύνολο	393	324	37	1	0	378	-	1.133	716	37	381	1.133

Τράπεζα	Μέρες καθυστέρησης - προ προβλέψεων											
	Χωρίς καθυστέρηση	1-30 ημέρες	31-90 ημέρες	91-180 ημέρες	181-365 ημέρες	365+ ημέρες	Καταγγε λμένα	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
31/12/2018												
Απαιτήσεις από το Ελληνικό Κράτος	-	301	-	-	-	14	-	315	301	-	14	315
Απαιτήσεις από συναλλαγές πιστωτικών καρτών	-	98	-	-	-	-	-	98	98	-	-	98
Απαιτήσεις από θυγατρικές	-	179	-	-	-	8	-	187	179	-	8	187
Απαιτήσεις κατά τρίτων	108	147	3	1	1	299	-	560	254	3	302	560
Σύνολο	108	724	3	1	1	322	-	1.160	832	3	324	1.160

29 Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Ποσά οφειλόμενα στην ΕΚΤ και σε Κεντρικές Τράπεζες	355	3.200	355	3.200
Διατραπεζικές καταθέσεις	365	142	365	292
Τίτλοι που πωλούνται σε Π.Ι. βάσει συμφωνιών επαναγοράς	2.394	2.050	2.394	2.219
Λοιπά	182	157	163	150
	3.296	5.548	3.277	5.862
εκ των οποίων:				
Μέχρι ενός έτους	2.801	4.406	2.787	4.724
Πάνω από ένα έτος	495	1.142	491	1.138

Τα ποσά οφειλόμενα στην ΕΚΤ και σε κεντρικές τράπεζες αφορούν πράξεις αναχρηματοδότησης έναντι ενεχύρων από το Ευρωσύστημα και η μείωση οφείλεται στην απομόχλευση του δανειακού χαρτοφυλακίου, την αύξηση των καταθέσεων πελατείας και την έκδοση του Ομολόγου Tier 2 τον Ιούνιο 2019.

30 Υποχρεώσεις προς πελάτες

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Επιχειρήσεις				
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και καταθέσεις όψεως	8.178	8.019	8.371	8.130
Καταθέσεις προθεσμίας	4.568	3.665	4.636	3.761
Δεσμευμένες καταθέσεις, καταθέσεις για εγγύηση και λοιπές καταθέσεις	237	245	238	245
Σύνολο (Α)	12.983	11.928	13.245	12.136
Ιδιώτες				
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και καταθέσεις όψεως	4.169	3.618	4.152	3.604
Ταμιευτήριο	16.660	15.323	16.656	15.320
Καταθέσεις προθεσμίας	13.467	13.737	13.447	13.727
Δεσμευμένες καταθέσεις, καταθέσεις για εγγύηση και λοιπές καταθέσεις	30	32	30	32
Σύνολο (Β)	34.325	32.711	34.285	32.683
Επιταγές και εμβάσματα (Γ)	42	100	42	100
Σύνολο Υποχρεώσεων προς πελάτες (Α)+(Β)+(Γ)	47.351	44.739	47.572	44.919
εκ των οποίων:				
Μέχρι ενός έτους	47.289	44.666	47.511	44.846
Πάνω από ένα έτος	62	73	62	73

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019, οι υποχρεώσεις προς πελάτες (εξαιρουμένων των επιταγών και των εμβασμάτων) που αφορούν καταθέσεις κυμαινόμενου επιτοκίου ήταν € 29,1 δις και € 29,3 δις για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 27,1 δις και € 27,3 δις για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα), ενώ στις 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 οι υποχρεώσεις προς πελάτες που αφορούν καταθέσεις σταθερού επιτοκίου για τον Όμιλο και την Τράπεζα ήταν € 18,2 δις και € 17,5 δις.

31 Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

	Σταθμισμένο επιτόκιο (%)	Όμιλος		Τράπεζα	
		31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου	3m Euribor + 63μβ	10	58	10	58
Καλυμμένες ομολογίες κυμαινόμενου επιτοκίου - Σειρά 4	3m Euribor + 250μβ	471	471	471	471
Σύνολο πιστωτικών τίτλων σε κυκλοφορία		481	528	481	528

Οι οικονομικοί όροι των πιστωτικών τίτλων από τιτλοποιήσεις δανείων και καλυμμένα ομόλογα του Ομίλου και της Τράπεζας που έχουν διατεθεί σε τρίτους την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 είναι οι ακόλουθοι:

Εκδότης	Περιγραφή	Τύπος Υποκείμενων Δανείων	Ημερομηνία Έκδοσης	Ημερομηνία Λήξεως	Νόμισμα	Σταθμισμένο Επιτόκιο επί εναπομείνουσας ονομαστικής αξίας/ Συχνότητα πληρωμής κουπονιών	Ονομαστική αξία	Εναπομείνουσα Ονομαστική Αξία	Αποπληρωμές	Ονομαστική αξία διακρατούμενων τίτλων από την Τράπεζα	Ονομαστική αξία διακρατούμενων τίτλων από τρίτα μέρη	Λογιστική Αξία	Σταθμισμένο Επιτόκιο σε τρίτα μέρη
31/12/2019													
Τιτλοποιημένα Δάνεια													
Estia 1 Mortgage Finance PLC	Τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου (Class A,B,C)	Στεγαστικά δάνεια	7-Ιουν-05	27-Απρ-40	EUR	-	750	0	750	0	0	0	-
Estia 2 Mortgage Finance PLC	Τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου (Class A,B,C)	Στεγαστικά δάνεια	24-Ιουλ-07	27-Αυγ-54	EUR	-	1.250	0	1.250	0	0	0	-
Kion Mortgage Finance PLC	Τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου (Class A,B,C)	Στεγαστικά δάνεια	7-Δεκ-06	15-Ιουλ-51	EUR	3m Euribor + 48 μβ/ Τρίμηνο	600	25	575	15	10	10	3m Euribor + 63 μβ
Καλυμμένα Ομόλογα													
Τράπεζα Πειραιώς	Καλυμμένες ομολογίες κυμαινόμενου επιτοκίου - Σειρά 4	Στεγαστικά δάνεια	31-Οκτ-17	31-Οκτ-22	EUR	3m Euribor + 250 μβ/ Τρίμηνο	500	500	0	30	470	471	3m Euribor + 250 μβ

Εκδότης	Περιγραφή	Τύπος Υποκείμενων Δανείων	Ημερομηνία Έκδοσης	Ημερομηνία Λήξεως	Νόμισμα	Σταθμισμένο Επιτόκιο επί εναπομείνουσας ονομαστικής αξίας/ Συχνότητα πληρωμής κουπονιών	Ονομαστική αξία	Εναπομείνουσα Ονομαστική Αξία	Αποπληρωμές	Ονομαστική αξία διακρατούμενων τίτλων από την Τράπεζα	Ονομαστική αξία διακρατούμενων τίτλων από τρίτα μέρη	Λογιστική Αξία	Σταθμισμένο Επιτόκιο σε τρίτα μέρη
31/12/2018													
Τιτλοποιημένα Δάνεια													
Estia 1 Mortgage Finance PLC	Τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου (Class A,B,C)	Στεγαστικά δάνεια	7-Ιουν-05	27-Απρ-40	EUR	3m Euribor + 48 μβ/ Τρίμηνο	750	91	659	81	10	10	3m Euribor + 68 μβ
Estia 2 Mortgage Finance PLC	Τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου (Class A,B,C)	Στεγαστικά δάνεια	24-Ιουλ-07	27-Αυγ-54	EUR	3m Euribor + 42 μβ/ Τρίμηνο	1.250	563	687	529	34	34	3m Euribor + 77 μβ
Κιον Mortgage Finance PLC	Τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου (Class A,B,C)	Στεγαστικά δάνεια	7-Δεκ-06	15-Ιουλ-51	EUR	3m Euribor + 41 μβ/ Τρίμηνο	600	39	561	26	13	13	3m Euribor + 56 μβ
Καλυμμένα Ομόλογα													
Τράπεζα Πειραιώς	Καλυμμένες ομολογίες κυμαινόμενου επιτοκίου - Σειρά 4	Στεγαστικά δάνεια	31-Οκτ-17	31-Οκτ-22	EUR	3m Euribor + 250 μβ/ Τρίμηνο	500	500	0	30	470	471	3m Euribor + 250 μβ

Οι κυριότερες συναλλαγές των υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους από την 1 Ιανουαρίου έως και την 31 Δεκεμβρίου 2019 είναι οι ακόλουθες:

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2019, η Estia 1 Mortgage Finance PLC ανακοίνωσε την πρόθεση πρόωρης αποπληρωμής των Classes A,B και C, κατά το ποσό της αντίστοιχης ονομαστικής αξίας των τίτλων, προσαυξημένης με τους δεδουλευμένους τόκους. Η πρόωρη αποπληρωμή ολοκληρώθηκε στις 28 Οκτωβρίου 2019.

Στις 3 Οκτωβρίου 2019, η Estia 2 Mortgage Finance PLC ανακοίνωσε την πρόθεση πρόωρης αποπληρωμής των Classes A,B και C, κατά το ποσό της αντίστοιχης ονομαστικής αξίας των τίτλων, προσαυξημένης με τους δεδουλευμένους τόκους. Η πρόωρη αποπληρωμή ολοκληρώθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2019.

Οι κυριότερες συναλλαγές των υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους μετά την 31 Δεκεμβρίου 2019 είναι οι ακόλουθες:

Στις 11 Μαρτίου 2020, η Kion Mortgage Finance PLC ανακοίνωσε την πρόθεση πρόωρης αποπληρωμής των Classes A,B, και C, κατά το ποσό της αντίστοιχης ονομαστικής αξίας των τίτλων, προσαυξημένης με τους δεδουλευμένους τόκους, στην ημερομηνία πληρωμής τοκομεριδίου της 15^{ης} Απριλίου 2020.

Οι οικονομικοί όροι των πιστωτικών τίτλων από τιτλοποιήσεις δανείων και καλυμμένα ομόλογα του Ομίλου που ιδιοκατέχονται από την Τράπεζα την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 είναι οι ακόλουθοι:

Εκδότης	Περιγραφή	Τύπος Υποκείμενων Δανείων	Ημερομηνία Έκδοσης	Ημερομηνία Λήξεως	Νόμισμα	Σταθμισμένο Επιτόκιο/ Συχνότητα πληρωμής κουπονιών	Ονομαστική Αξία	Εναπομείνασα Ονομαστική Αξία	Αποπληρωμές	Ακυρώσεις
31/12/2019										
Τιτλοποιημένα Δάνεια										
Axia 1 Finance PLC	Τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου (Class A,B)	Επιχειρηματικά δάνεια	21-Νοε-08	25-Απρ-35	EUR	3m Euribor + 52μβ / Τρίμηνο	1.750	250	0	1.500
Axia 3 Finance PLC	Τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου (Class A,B)	Επιχειρηματικά δάνεια	17-Αυγ-09	26-Αυγ-24	EUR	-	2.352	0	0	2.352
Praxis 1 Finance PLC	Τιτλοποίηση καταναλωτικών δανείων σταθερού (Class A) και κυμαινόμενου (Class B) επιτοκίου	Καταναλωτικά, προσωπικά και λοιπά δάνεια	30-Απρ-09	28-Ιουν-35	EUR	3m Euribor / Τρίμηνο	725	190	535	0
Praxis 2 Finance PLC	Τιτλοποίηση καταναλωτικών δανείων σταθερού (Class A) και κυμαινόμενου (Class B) επιτοκίου	Καταναλωτικά, προσωπικά και λοιπά δάνεια	14-Αυγ-09	27-Δεκ-23	EUR	1.69% / Μηνιαίο	558	370	0	188
Καλυμμένα Ομόλογα										
Τράπεζα Πειραιώς	Καλυμμένες ομολογίες κυμαινόμενου επιτοκίου - Σειρά 3	Στεγαστικά δάνεια	16-Φεβ-17	16-Νοε-21	EUR	1m Euribor + 150 μβ/ Μηνιαίο	1.000	500	0	500
Τράπεζα Πειραιώς	Καλυμμένες ομολογίες κυμαινόμενου επιτοκίου - Σειρά 5	Στεγαστικά δάνεια	20-Νοε-17	20-Νοε-20	EUR	3m Euribor + 150μβ / Τρίμηνο	1.000	1.000	0	0
Τράπεζα Πειραιώς	Καλυμμένες ομολογίες κυμαινόμενου επιτοκίου - Σειρά 6	Στεγαστικά δάνεια	31-Ιαν-18	29-Ιαν-21	EUR	3m Euribor + 150μβ / Τρίμηνο	1.000	1.000	0	0
Τράπεζα Πειραιώς	Καλυμμένες ομολογίες κυμαινόμενου επιτοκίου - Σειρά 7	Στεγαστικά δάνεια	11-Μαΐ-18	11-Φεβ-22	EUR	3m Euribor + 150μβ / Τρίμηνο	1.000	1.000	0	0

Εκδότης	Περιγραφή	Τύπος Υποκείμενων Δανείων	Ημερομηνία Έκδοσης	Ημερομηνία Λήξεως	Νόμισμα	Σταθμισμένο Επιτόκιο/ Συχνότητα πληρωμής κουπονιών	Ονομαστική Αξία	Εναπομείνασα Ονομαστική Αξία	Αποπληρωμές	Ακυρώσεις
31/12/2018										
Τιτλοποιημένα Δάνεια										
Axia 1 Finance PLC	Τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου (Class A,B)	Επιχειρηματικά δάνεια	21-Νοε-08	25-Απρ-35	EUR	3m Euribor + 52μβ / Τρίμηνο	1.750	250	0	1.500
Axia 3 Finance PLC	Τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου (Class A,B)	Επιχειρηματικά δάνεια	17-Αυγ-09	26-Αυγ-24	EUR	3m Euribor + 79μβ / Τρίμηνο	2.352	235	0	2.117
Praxis 1 Finance PLC	Τιτλοποίηση καταναλωτικών δανείων σταθερού (Class A) και κυμαινόμενου (Class B) επιτοκίου	Καταναλωτικά, προσωπικά και λουπά δάνεια	30-Απρ-09	28-Ιουν-35	EUR	3m Euribor / Τρίμηνο	725	217	508	0
Praxis 2 Finance PLC	Τιτλοποίηση καταναλωτικών δανείων σταθερού (Class A) και κυμαινόμενου (Class B) επιτοκίου	Καταναλωτικά, προσωπικά και λουπά δάνεια	14-Αυγ-09	27-Δεκ-23	EUR	1.66% / Μηνιαίο	558	370	0	188
Καλυμμένα Ομόλογα										
Τράπεζα Πειραιώς	Καλυμμένες ομολογίες κυμαινόμενου επιτοκίου - Σειρά 3	Στεγαστικά δάνεια	16-Φεβ-17	18-Νοε-19	EUR	1m Euribor + 150μβ/ Μηνιαίο	1.000	1.000	0	0
Τράπεζα Πειραιώς	Καλυμμένες ομολογίες κυμαινόμενου επιτοκίου - Σειρά 5	Στεγαστικά δάνεια	20-Νοε-17	20-Μαϊ-19	EUR	3m Euribor + 150μβ / Τρίμηνο	1.000	1.000	0	0
Τράπεζα Πειραιώς	Καλυμμένες ομολογίες κυμαινόμενου επιτοκίου - Σειρά 6	Στεγαστικά δάνεια	31-Ιαν-18	31-Ιουλ-19	EUR	3m Euribor + 150μβ / Τρίμηνο	1.000	1.000	0	0
Τράπεζα Πειραιώς	Καλυμμένες ομολογίες κυμαινόμενου επιτοκίου - Σειρά 7	Στεγαστικά δάνεια	11-Μαϊ-18	11-Φεβ-20	EUR	3m Euribor + 150μβ / Τρίμηνο	1.000	1.000	0	0

Στις 13 Μαΐου 2019, ο Όμιλος και η Τράπεζα προέβησαν σε τροποποιήσεις στους όρους της 5^{ης} σειράς καλυμμένων ομολογιών (αρχικής λήξης Μαΐου 2019) και της 6^{ης} σειράς καλυμμένων ομολογιών (αρχικής λήξης Ιουλίου 2019) αναφορικά με την επέκταση της διάρκειάς τους κατά 18 επιπλέον μήνες, τροποποιώντας τις αντίστοιχες ημερομηνίες λήξης σε Νοέμβριο 2020 και Ιανουάριο 2021, αντίστοιχα. Στις 25 Σεπτεμβρίου 2019, ο Όμιλος και η Τράπεζα προέβησαν σε μερική ακύρωση της ονομαστικής αξίας της 3^{ης} Σειράς Καλυμμένων Ομολογιών (λήξης Νοεμβρίου 2019) κατά € 500 εκατ.

Στις 7 Οκτωβρίου 2019, ο Όμιλος και η Τράπεζα προέβησαν σε τροποποιήσεις στους όρους της 3^{ης} Σειράς Καλυμμένων Ομολογιών (αρχικής λήξης Νοεμβρίου 2019) και της 7^{ης} Σειράς Καλυμμένων Ομολογιών (αρχικής λήξης Φεβρουαρίου 2020), αναφορικά με την επέκταση της διάρκειάς τους κατά επιπλέον 24 μήνες, τροποποιώντας τις αντίστοιχες ημερομηνίες λήξης, σε Νοέμβριο 2021 και Φεβρουάριο 2022, αντίστοιχα.

Στις 17 Δεκεμβρίου 2019, η Axia Finance PLC, ανακοίνωσε την πρόθεση πρόωρης πλήρους αποπληρωμής των Classes A και B, κατά το ποσό της αντίστοιχης ονομαστικής αξίας των τίτλων. Η πρόωρη αποπληρωμή ολοκληρώθηκε στις 27 Δεκεμβρίου 2019.

Τα δάνεια από τιτλοποίηση στεγαστικών, επιχειρηματικών και καταναλωτικών δανείων του Ομίλου και της Τράπεζας που περιλαμβάνονται στο κονδύλι «Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 παρουσιάζονται παρακάτω:

Τιτλοποιημένα δάνεια	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Στεγαστικά δάνεια	25	692	25	692
Καταναλωτικά, προσωπικά και λοιπά δάνεια	597	622	597	622
Επιχειρηματικά δάνεια και Δημόσιος τομέας	253	522	253	522
Σύνολο τιτλοποιημένων δανείων	875	1.835	875	1.835

Τα δάνεια που έχουν χρησιμοποιηθεί ως κάλυμμα στα ανωτέρω προγράμματα καλυμμένων ομολόγων του Ομίλου και της Τράπεζας και περιλαμβάνονται στο κονδύλι «Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 παρουσιάζονται παρακάτω:

Δάνεια- καλύμματα στο πρόγραμμα καλυμμένων ομολόγων	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Στεγαστικά δάνεια	5.222	5.907	5.222	5.907

Οι τίτλοι Κύριου Χρέους χωρίς εξασφάλιση εκδίδονται μέσω του προγράμματος EMTN («EMTN Programme») είτε απευθείας από την Τράπεζα είτε μέσω της θυγατρικής του Ομίλου Piraeus Group Finance PLC και φέρουν την εγγύηση της Τράπεζας.

Η Τράπεζα δεν προέβη σε καμία έκδοση ομολόγου Κύριου Χρέους μέσω του προγράμματος EMTN εντός της χρήσης 2019.

32 Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

Στις 26 Ιουνίου 2019, η Piraeus Group Finance PLC εξέδωσε το Ομόλογο Tier 2, ονομαστικής αξίας € 400 εκατ., λήξης Ιουνίου 2029. Ο παραπάνω τίτλος εκδόθηκε με την εγγύηση της Τράπεζας στο πλαίσιο του Προγράμματος EMTN και το επιτόκιο έχει καθοριστεί σε 9,75% για τα πρώτα 5 έτη πληρωτέο σε ετήσια βάση. Εφόσον το Ομόλογο Tier 2 δεν εξαγοραστεί από τον εκδότη κατά την ημερομηνία εξαγοράς, το νέο επιτόκιο καθορίζεται βάσει του ισχύοντος 5ετούς επιτοκίου mid swar πλέον 9,952%. Το Ομόλογο Tier 2, είναι εξαγοράσιμο ολικώς από τον Εκδότη στην ονομαστική του αξία, στις 26 Ιουνίου 2024, με προϋπόθεση την έγκριση της αρμόδιας Εποπτικής Αρχής. Στις 31 Οκτωβρίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς υποκατέστησε την Piraeus Group Finance PLC ως εκδότη του Ομολόγου Tier 2.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν προέβησαν σε καμία επαναγορά του Ομολόγου Tier 2 εντός της χρήσης 2019.

Στις 19 Φεβρουαρίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς εξέδωσε Ομόλογο σταθερού επιτοκίου Tier 2, ονομαστικής αξίας € 500 εκατ., λήξης Φεβρουαρίου 2030, με επιτόκιο 5.5% για τα πρώτα 5 έτη πληρωτέο σε ετήσια βάση και εφόσον το Ομόλογο Tier 2 δεν εξαγοραστεί από τον εκδότη κατά την ημερομηνία εξαγοράς, το νέο επιτόκιο καθορίζεται βάσει του ισχύοντος 5ετούς επιτοκίου mid swar πλέον 5.774%. Το Ομόλογο Tier 2, είναι εξαγοράσιμο ολικώς από τον Εκδότη στην ονομαστική του αξία, στις 19 Φεβρουαρίου 2025, με προϋπόθεση την έγκριση της αρμόδιας Εποπτικής Αρχής.

33 Λοιπές υποχρεώσεις

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Προεισπραγμένα έσοδα	29	35	27	32
Έξοδα πληρωτέα	123	104	114	98
Χρηματοδοτικές μισθώσεις	139	40	146	1
Υποχρεώσεις από συναλλαγές μέσω ΔΙΑΣ	264	326	263	325
Παρακρατηθέντες φόροι και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	50	56	45	49
Πιστωτές και προμηθευτές	115	97	110	89
Εισπράξεις από τρίτους προς απόδοση	129	81	129	81
Λοιπές υποχρεώσεις	222	146	105	62
	1.071	885	939	736
εκ των οποίων:				
Τρέχουσες	833	739	663	629
Μη τρέχουσες	238	146	276	107

Η υποχρέωση χρηματοδοτικής μίσθωσης αναλύεται ως εξής:

Ακαθάριστες υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Όχι περισσότερο από 1 έτος	31	8	27	1
Από 1 έτος έως 5 έτη	88	31	82	-
Περισσότερο από 5 έτη	49	24	53	-
Μεικτές υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	168	63	162	1
Χρηματοοικονομικά έξοδα	(29)	(22)	(15)	-
Καθαρές υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	139	40	146	1
εκ των οποίων:				
Όχι περισσότερο από 1 έτος	27	8	23	1
Από 1 έτος έως 5 έτη	68	21	73	-
Περισσότερο από 5 έτη	43	12	50	-

34 Προβλέψεις

Η μεταβολή των προβλέψεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα έχει ως εξής:

	Όμιλος				Τράπεζα			
	Επίδικες απαιτήσεις	Λοιπά	Πρόβλεψη Πιστωτικών Δεσμεύσεων εκτός Ισολογισμού	Σύνολο	Επίδικες απαιτήσεις	Λοιπά	Πρόβλεψη Πιστωτικών Δεσμεύσεων εκτός Ισολογισμού	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	32	21	154	206	26	80	153	259
Μεταφορά σε διακοπέιες δραστηριότητες	(2)	(1)	(0)	(3)	-	-	-	-
Προβλέψεις / (Έσοδα)	5	2	(21)	(13)	3	2	(22)	(16)
Προβλέψεις που χρησιμοποιήθηκαν	(0)	(14)	-	(14)	(0)	(16)	-	(16)
Λουπές κινήσεις	(0)	(0)	(1)	(2)	(1)	-	0	(1)
Μεταφορά Πρόβλεψης των Δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	-	(6)	-	(6)	-	(67)	-	(67)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	35	2	131	168	28	0	132	160
Προβλέψεις / (Έσοδα)	1	29	(12)	18	0	27	(12)	15
Προβλέψεις που χρησιμοποιήθηκαν	(1)	(9)	-	(10)	-	(7)	-	(7)
Λουπές κινήσεις	(3)	(1)	0	(3)	(3)	-	(0)	(3)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2019	32	21	119	173	26	19	120	165

Ο Όμιλος σχηματίζει προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις όταν πιστεύει ότι είναι πιθανό να επέλθει ζημιά, η οποία εύλογα μπορεί να εκτιμηθεί. Οι προβλέψεις αυτές ενδέχεται να μεταβληθούν από περίοδο σε περίοδο σε περίπτωση που υπάρξουν νέα δεδομένα. Σε περιπτώσεις που δεν έχει σχηματιστεί σχετική πρόβλεψη, η Διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει

εύλογα τις πιθανές ζημιές, είτε επειδή η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει χρόνια, είτε οι υποθέσεις βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο, είτε υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με το πιθανό τελικό αποτέλεσμα ή ζητημάτων που πρέπει να επιλυθούν. Η Διοίκηση συμβουλευόμενη τους Νομικούς της συμβούλους κατέληξε ότι το ποσό των αναγνωρισμένων προβλέψεων για επίδικες υποθέσεις είναι επαρκές.

Οι προβλέψεις επί πιστωτικών δεσμεύσεων σε εκτός ισολογισμού στοιχεία εκτιμώνται βασιζόμενες στην ίδια μεθοδολογία που εφαρμόζεται για τα «Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες στο αποσβεσμένο κόστος. Σχετική αναφορά γίνεται στην Σημείωση 4.3.1.

35 Τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις

Η καθαρή αξία των τρεχουσών φορολογικών απαιτήσεων με ημερομηνία 31 Δεκεμβρίου 2019 για τον Όμιλο και την Τράπεζα ανέρχονται σε € 206 εκατ. και € 202 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 221 εκατ. και € 218 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα). Το ποσό περιλαμβάνει κυρίως:

- α) Απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους επί τόκων ομολόγων και εντόκων γραμματίων ύψους € 89 εκατ., οι οποίες ανάγονται στα οικονομικά έτη 2009, 2011, 2012 και 2013 (φορολογικό έτος 2008, 2010, 2011 και 2012). Με τις διατάξεις του Ν.4605 (άρθρο 93, παρ. 1 & 2) που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Α' 52 την 1 Απριλίου 2019, εισήχθη στη νομοθεσία περί Φορολογίας Νομικών Προσώπων, τροποποίηση η οποία αποσαφηνίζει θέματα σχετικά με τις ανωτέρω απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους, οι οποίοι για την Τράπεζα αναλύονται ως εξής:
- φόροι ύψους € 26 εκατ. οι οποίοι, παρακρατήθηκαν σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 12 του Ν. 2238/1994, για το οικονομικό έτος 2013 (φορολογικό έτος 2012) συμψηφίζονται κατά προτεραιότητα όταν προκύψει φόρος εισοδήματος και κατά το μέρος που ο φόρος αυτός επαρκεί για το σκοπό του ως άνω συμψηφισμού, ενώ ένα ποσό € 14 εκατ. παρακρατήθηκε στην ίδια βάση, για το οικονομικό έτος 2010 (φορολογικό έτος 2009), οι οποίοι διεκδικούνται από το Ελληνικό Δημόσιο,
 - παρακρατούμενοι φόροι ύψους € 49 εκατ. οι οποίοι εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο της παραγράφου 6 του άρθρου 3 του Ν. 4046/2012 και δεν συμψηφίστηκαν εντός των πέντε (5) ετών, συμψηφίζονται σε ισόποσες δόσεις εντός δέκα (10) ετών με οποιαδήποτε φύσεως φορολογικές υποχρεώσεις της Τράπεζας, αρχής γενομένης από 1 Ιανουαρίου 2020.
- β) Απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους τόκων Εντόκων Γραμματίων Ελληνικού Δημοσίου ύψους € 60 εκατ., οι οποίοι παρακρατήθηκαν μετά την 1 Ιανουαρίου 2013, συμψηφίζονται με φόρο εισοδήματος εντός των επόμενων πέντε χρήσεων από το έτος της απαίτησης. Μετά το πέρας της πενταετίας το μη συμψηφισθέν ποσό συμψηφίζεται με τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις.
- γ) Παρακρατούμενοι φόροι ύψους € 42 εκατ., που παρακρατήθηκαν στις χρήσεις 2017, 2018 και 2019, επί εταιρικών ομολόγων, οι οποίοι είναι απαιτητοί από το Ελληνικό Δημόσιο.
- δ) Λοιπές φορολογικές απαιτήσεις του Ομίλου και της Τράπεζας ύψους € 15 εκατ. και € 11 εκατ. αντίστοιχα.

36 Αναβαλλόμενοι Φόροι

Οι αναβαλλόμενοι φόροι υπολογίζονται για τον Όμιλο και την Τράπεζα με βάση τη μέθοδο της πλήρους υποχρέωσης (liability method) για όλες τις προσωρινές διαφορές. Οι ονομαστικοί φορολογικοί συντελεστές των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου διαφοροποιούνται από τον ονομαστικό φορολογικό συντελεστή της Τράπεζας (Σημείωση 13).

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναλύονται ως εξής:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις				
Συντάξεις και λοιπές παροχές μετά την συνταξιοδότηση	(0)	(0)	-	-
Λοιπές προβλέψεις	(1)	(0)	-	-
Προσαρμογές Αποτίμησης επενδύσεων σε ακίνητα	31	30	-	-
Αποσβέσεις ενσώματων παγίων	2	2	-	-
Αποσβέσεις Άυλων στοιχείων ενεργητικού	(0)	(0)	-	-
Αναγνώριση φορολογικών ζημιών	-	(0)	-	-
Επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες	(0)	-	-	-
Λοιπά αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία	0	1	-	-
Σύνολο	32	32	0	0

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις				
Συντάξεις και λοιπές παροχές μετά την συνταξιοδότηση	35	54	35	53
Δάνεια & Απαιτήσεις κατά πελατών	5.321	4.771	5.303	4.748
Λοιπές προβλέψεις	0	4	-	-
Προσαρμογές Αποτίμησης χρεογράφων	(95)	(33)	(95)	(32)
Προσαρμογές Αποτίμησης παραγώγων	3	12	3	12
Προσαρμογές Αποτίμησης επενδύσεων σε ακίνητα	(1)	(4)	(6)	(6)
Αποσβέσεις ενσώματων παγίων	(41)	1	(52)	(11)
Αποσβέσεις Άυλων στοιχείων ενεργητικού	(17)	(5)	(17)	(5)
Αναγνώριση φορολογικών ζημιών	1	446	-	444
Απομείωση Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (PSI)	1.215	1.271	1.215	1.271
Επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες	2	120	1	119
Λοιπά αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία	54	11	52	9
Σύνολο	6.478	6.647	6.439	6.600
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	6.446	6.615	6.439	6.600

Η Διοίκηση θεωρεί ότι η ανακτησιμότητα των απαιτήσεων από αναβαλλόμενους φόρους, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 για τον Όμιλο και την Τράπεζα, ποσού € 6.478 εκατ. και € 6.439 εκατ., αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 6.647 εκατ. και € 6.600 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα), είναι πιθανή με βάση τις εκτιμήσεις για το φορολογικό σχεδιασμό του Ομίλου και τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη της Τράπεζας (Σημείωση 3.1).

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος και η Τράπεζα συμψήφισαν μέρος από τις συσσωρευμένες φορολογικές ζημιές που δημιουργήθηκαν τα έτη 2015 έως 2019 για τον Όμιλο και 2015 για την Τράπεζα, αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 1.688 εκατ. και € 1.553 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα). Η Διοίκηση της Τράπεζας έχει εκτιμήσει ότι οι

μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές του Ομίλου που ανέρχονται σε € 5 εκατ. μπορούν να συμψηφιστούν με φορολογικά κέρδη με βάση το φορολογικό σχεδιασμό και ως εκ τούτου αναγνωρίστηκε για τον Όμιλο αναβαλλόμενος φόρος € 1 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 446 εκατ.). Οι μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές που μπορούν να συμψηφιστούν με μελλοντικά φορολογητέα κέρδη ανέρχονται σε € 5 εκατ. για τον Όμιλο (€ 0 εκατ. για την Τράπεζα) και δεν έχουν χρονικό περιορισμό.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που οφείλονται σε μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές αναγνωρίζονται μόνο όταν είναι πιθανό ότι θα υπάρχουν φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτές οι μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές. Σε αυτή τη βάση, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν μη χρησιμοποιημένες φορολογικές ζημιές την 31 Δεκεμβρίου 2019, ύψους € 210 εκατ. και € 71 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 131 εκατ. και € 0 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα) για τις οποίες δεν έχει αναγνωριστεί αναβαλλόμενος φόρος στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν συμψηφίσει τις απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους ανά εταιρεία ξεχωριστά, υπό την προϋπόθεση ότι οι τοπικές φορολογικές αρχές της κάθε χώρας παρέχουν το δικαίωμα συμψηφισμού των αναγνωριζόμενων ποσών π.χ. το δικαίωμα συμψηφισμού των απαιτήσεων και υποχρεώσεων από τον κύριο φόρο εισοδήματος αλλά και από τον αναβαλλόμενο φόρο, εφόσον αυτοί οι φόροι αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση την 1/1	6.615	6.508	6.600	6.484
Υπόλοιπο έναρξης καθαρής αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης από διακοπείσες δραστηριότητες	-	(0)	-	-
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση/(υποχρέωση) λόγω της επίπτωσης της πρώτης εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 9 την 1/1/2018	-	1	-	-
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση/(υποχρέωση) λόγω μεταβολής στο χαρτοφυλάκιο εταιρειών	-	(0)	-	-
Επίδραση αναβαλλόμενου φόρου στα αποτελέσματα χρήσης	(109)	103	(100)	112
- Από συνεχιζόμενες	(109)	103	-	-
- Από διακοπείσες	-	-	-	-
Αποτίμηση χρηματοοικονομικών μέσων στην Εύλογη Αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (Σημείωση 15)	(62)	5	(63)	4
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση από αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) (Σημείωση 15)	2	(0)	2	(0)
- Από συνεχιζόμενες	2	(0)	-	-
- Από διακοπείσες	-	-	-	-
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση εξαιτίας αλλαγών στις πωληθείσες θυγατρικές	(0)	(0)	-	-
Επίδραση συναλλαγματικών διαφορών και λοιπές κινήσεις	0	(1)	-	-
- Από συνεχιζόμενες	0	(1)	-	-
- Από διακοπείσες	-	-	-	-
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση την 31/12	6.446	6.615	6.439	6.600

Τα ποσά του αναβαλλόμενου φόρου που επηρέασαν απευθείας την καθαρή θέση του Ομίλου και της Τράπεζας κατά τη χρήση 2019, έχουν ως εξής: α) αναβαλλόμενο φορολογικό έσοδο € (62) εκατ. για τον Όμιλο και € (63) εκατ. για την Τράπεζα αντίστοιχα, που αφορά την αποτίμηση των χρεογράφων στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων που καταχωρήθηκε στο αποθεματικό FVTOCI (Σημείωση 15) και β) αναβαλλόμενο φορολογικό έσοδο ύψους € 2 εκατ. τόσο για τον Όμιλο όσο και για την Τράπεζα αναφορικά με τα αναλογιστικά κέρδη / ζημιές των υποχρεώσεων καθορισμένων

παροχών που εμφανίζονται στο αποθεματικό (Σημείωση 15).

Ο αναβαλλόμενος φόρος που αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, αποδίδεται σε προσωρινές διαφορές η επίπτωση των οποίων αναλύεται στον παρακάτω πίνακα:

Αναβαλλόμενος φόρος (Κατάσταση Αποτελεσμάτων)	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Συντάξεις και λοιπές παροχές μετά την συνταξιοδότηση	(21)	0	(20)	(0)
Δάνεια & Απαιτήσεις κατά πελατών	551	420	555	424
Λοιπές προβλέψεις	(3)	(5)	-	-
Προσαρμογές της αποτίμησης χρεογράφων	(0)	1	-	-
Προσαρμογές της αποτίμησης παραγώνων	(9)	28	(9)	28
Προσαρμογές αποτίμησης επενδύσεων σε ακίνητα	1	5	-	-
Αποσβέσεις παγίων	(43)	4	(40)	5
Αποσβέσεις άλλων στοιχείων ενεργητικού	(12)	(26)	(12)	(26)
Αναγνώριση φορολογικών ζημιών	(445)	(125)	(444)	(125)
Απομείωση Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (PSI)	(55)	(55)	(55)	(55)
Επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες	(117)	(141)	(118)	(142)
Λοιπές προσωρινές διαφορές	43	(3)	43	1
Σύνολο	(109)	103	(100)	111

Ανάλυση αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Μέχρι ενός έτους	216	109	207	100
Πάνω από ένα έτος	6.262	6.537	6.232	6.500
Σύνολο	6.478	6.647	6.439	6.600

Ανάλυση αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Μέχρι ενός έτους	0	0	-	-
Πάνω από ένα έτος	32	32	-	-
Σύνολο	32	32	0	0

37 Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση

Ισχύοντα Προγράμματα Παροχών

Συνταξιοδοτικές Αποζημιώσεις

Η πλειονότητα των εταιρειών του Ομίλου οφείλουν από την νομοθεσία να προσφέρουν συνταξιοδοτικές αποζημιώσεις στους υπαλλήλους που αποχωρούν από την εργασία λόγω συνταξιοδότησης. Οι αποζημιώσεις πραγματοποιούνται με πληρωμή εφάπαξ ποσού το οποίο κατά κύριο λόγο υπολογίζεται με βάση τον τελευταίο μισθό και τα έτη προϋπηρεσίας και εξαρτώνται από την ισχύουσα δικαιοδοσία στην οποία υπάγεται η εκάστοτε εταιρεία και από την ειδικότητα του εργαζομένου (πχ. Το Ελληνικό Δίκαιο προβλέπει διαφορετική αποζημίωση για μισθωτούς, και δικηγόρους). Σε κάποιες περιπτώσεις, οι κανονισμοί του Ομίλου προβλέπουν επιπλέον παροχές για εργαζομένους, υψηλότερες των νόμιμων ελάχιστων.

Ακολουθεί σύνοψη των καθορισμένων προγραμμάτων παροχών του Ομίλου:

1. Εφάπαξ συνταξιοδοτική αποζημίωση σύμφωνα με τους ελληνικούς νόμους Ν. 2112/1920 και Ν. 4093/2012

Η εφάπαξ συνταξιοδοτική αποζημίωση παρέχεται στην πλειονότητα των εργαζομένων στην Τράπεζα και στις θυγατρικές Εσωτερικού σύμφωνα με τους κάτωθι όρους:

Σε συμμόρφωση με τον Ν. 4046/2012 του Ελληνικού Δικαίου και την Απόφαση της Βουλής των Ελλήνων (6/28/2/2012), από τις 14 Φεβρουαρίου 2012, τα συμβόλαια των εργαζομένων που παύουν πριν την συμπλήρωση της συνταξιοδότησης ή καλύπτονται από ιδιαίτερες συνθήκες συνταξιοδότησης, θεωρούνται ως συμβόλαια αορίστου χρόνου και ως εκ τούτου ισχύουν οι προβλέψεις του Ν. 2112/1920, για συνταξιοδοτικές αποζημιώσεις.

Στις 12 Νοεμβρίου 2012, ο Ν. 4093/2012 (Ε.Κ Α'222) μείωσε την νόμιμη αποζημίωση που είχε οριστεί από τον Ν. 2112/1920 σε περίπτωση αποπομπής εργαζομένου ή συνταξιοδότησης. Οι εργαζόμενοι οι οποίοι στις 12 Νοεμβρίου 2012 έχουν 16 συνεχή έτη προϋπηρεσίας στον ίδιο εργοδότη, δικαιούνται την νόμιμη αποζημίωση για όλα τα έτη εργασίας έως την ημερομηνία αυτή. Για τους εργαζόμενους οι οποίοι στις 12 Νοεμβρίου 2012 έχουν προϋπηρεσία λιγότερη των 17 ετών στον ίδιο εργοδότη, η ανώτατη νόμιμη αποζημίωση είναι 12 πραγματικοί μισθοί. Και στις δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις και σε περίπτωση κανονικής συνταξιοδότησης, οι εργαζόμενοι αν είναι επικουρικά ασφαλισμένοι, λαμβάνουν το 40% της νόμιμης αποζημίωσης όπως ορίζεται από τον Ν. 2112/1920 και το Ν. 4093/2012. Σε περίπτωση ανικανότητας – αναπηρίας πριν την ηλικία συνταξιοδότησης ή σε περίπτωση πρόωρης συνταξιοδότησης, δεν παρέχεται αποζημίωση.

Για τους δικηγόρους, σύμφωνα με τον Ν. 4194/2013, σε περίπτωση κανονικής συνταξιοδότησης λαμβάνουν το 100% της νόμιμης αποζημίωσης. Σε περίπτωση οικειοθελούς αποχώρησης από την υπηρεσία για οποιοδήποτε λόγο η παροχή που δίνεται είναι: σε περίπτωση αποχώρησης έπειτα από 28 έτη εργασίας 100%, σε περίπτωση αποχώρησης έπειτα από 20 έτη εργασίας 66,67% και σε περίπτωση αποχώρησης έπειτα από 15 έτη εργασίας 50%.

2. Εφάπαξ Αποζημίωση σύμφωνα με την Συλλογική Σύμβαση της Τράπεζας Πειραιώς

Η εφάπαξ αποζημίωση παρέχεται σε ορισμένους εργαζομένους της Τράπεζας Πειραιώς. Το ποσό της αποζημίωσης είναι πληρωτέο στον εργαζόμενο όταν πληρούν τις προϋποθέσεις για πλήρη σύνταξη από το Ταμείο Κοινωνικής Ασφάλισης. Το ποσό της αποζημίωσης βασίζεται σε προκαθορισμένο αριθμό μισθών, για το 100% του μικτού μηνιαίου μισθού που ίσχυε τους 3 τελευταίους μήνες πριν την συνταξιοδότηση. Η εφάπαξ αποζημίωση δεν ισχύει στις περιπτώσεις θανάτου, ανικανότητας – αναπηρίας ή λήξης της συνεργασίας πριν την ηλικία συνταξιοδότησης.

3. Εφάπαξ Αποζημίωση σύμφωνα με σύμφωνα με Ατομικές Συμβάσεις των εργαζομένων της πρ. Τράπεζας Nat West

Οι εργαζόμενοι από τη πρ. Nat West που προσλήφθηκαν πριν την 31 Δεκεμβρίου 1991, με βάση τις ατομικές τους συμβάσεις, σε περίπτωση συνταξιοδότησης ή θανάτου, λαμβάνουν 100% της νόμιμης αποζημίωσης του Ν. 2112/1920 και Ν. 4093/2012 του Ελληνικού Δικαίου.

4. Εφάπαξ Αποζημίωση σύμφωνα με την Σύμβαση των Εργαζομένων της πρ. Τράπεζας Μακεδονίας Θράκης

Η εφάπαξ αποζημίωση παρέχεται σε εργαζομένους της πρ. Μακεδονίας –Θράκης σύμφωνα με Συλλογική Σύμβαση. Η εφάπαξ αποζημίωση είναι πληρωτέα στον εργαζόμενο όταν πληροί τις προϋποθέσεις για πλήρη σύνταξη από το Ταμείο Κοινωνικής Ασφάλισης. Η εφάπαξ αποζημίωση ισούται με το 100% της συνταξιοδοτικής παροχής σύμφωνα με τον πίνακα αποζημίωσης του Οργανισμού της πρ. Μακεδονίας-Θράκης.

5. Εφάπαξ Αποζημίωση για τα τέκνα πρ. Τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης

Η εφάπαξ αποζημίωση παρέχεται στα τέκνα των εργαζομένων της πρ. Τράπεζας Μακεδονίας –Θράκης, βασιζόμενη με προκαθορισμένο τρόπο υπολογισμού, όταν το τέκνο γίνει 25 ετών ή και νωρίτερα βάσει ορισμένων συνθηκών. Σε περίπτωση θανάτου του τέκνου, το ποσό παρέχεται στον γονιό. Σε περίπτωση αποχώρησης του εργαζομένου από την Τράπεζα αποζημιώνεται η συνεισφορά του εργαζομένου, όχι της Τράπεζας, χωρίς τόκους. Εάν η αποχώρηση οφείλεται σε συνταξιοδότηση, το πρόγραμμα μπορεί να συνεχιστεί και να χρηματοδοτηθεί από το ποσό της σύνταξης του πρ. εργαζομένου. Σε αυτή την περίπτωση η Τράπεζα συνεχίζει την συνεισφορά της.

6. Εφάπαξ Αποζημίωση σύμφωνα με το Ασφαλιστήριο Συμβόλαιο ορισμένων Μελών της Διοίκησης

Η Τράπεζα Πειραιώς προσχώρησε σε Ασφαλιστήριο Συμβόλαιο για παροχή εφάπαξ αποζημίωσης στην λήξη της εργασιακής σχέσης, ορισμένων Μελών της Διοίκησης, βασισμένη σε προκαθορισμένο τρόπο υπολογισμού, σε όλες τις περιπτώσεις με την εξαίρεση της απάτης.

Τράπεζα Πειραιώς και Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς

Η πρόβλεψη η οποία πραγματοποιείται, βασίζεται σε αναλογιστική μελέτη από ανεξάρτητο αναλογιστή με βάση τη μέθοδο της «προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας υποχρέωσης», σύμφωνα με την οποία το κόστος για αποζημιώσεις λόγω συνταξιοδότησης προσωπικού επιβαρύνει την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, με σκοπό να επιμεριστεί και να αναγνωριστεί το αναλογούν κόστος, στην περίοδο που οι εργαζόμενοι παρέχουν τις υπηρεσίες τους. Η αντίστοιχη υποχρέωση που εμφανίζεται στον Ισολογισμό υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των ταμειακών ροών με βάση το επιτόκιο των εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης, που έχουν ληκτότητα ανάλογη με αυτή της υποχρέωσης.

Οι εργαζόμενοι της Τράπεζας δικαιούνται αποζημίωση λόγω εξόδου από την υπηρεσία, με βάση το χρόνο υπηρεσίας, τις αποδοχές και την κατάταξή τους.

Οι παροχές των προγραμμάτων εθελούσιας εξόδου που καταβλήθηκαν στις χρήσεις 2019 και 2018 περιλαμβάνονται στις απεικονίσεις για τα μη χρηματοδοτούμενα προγράμματα.

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται τα ποσά που αναγνωρίστηκαν στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης και στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων για τον Όμιλο και την Τράπεζα, κατανεμημένα σε χρηματοδοτούμενα και μη χρηματοδοτούμενα συνταξιοδοτικά προγράμματα:

Ποσά που αναγνωρίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Παροχές μετά τη συνταξιοδότηση - χρηματοδοτούμενες	5	64	5	64
Παροχές μετά τη συνταξιοδότηση - μη χρηματοδοτούμενες	125	129	120	124
Σύνολο	130	192	125	187

Ποσά που αναγνωρίζονται στην Καθαρή Θέση	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Χρηματοδοτούμενες				
Προσαρμογές στις υποχρεώσεις από αλλαγή των υποθέσεων	(0)	0	(0)	0
Εμπειρικές προσαρμογές στις υποχρεώσεις	0	0	0	0
Εμπειρικές προσαρμογές στα περιουσιακά στοιχεία	0	0	0	0
Λουπές προσαρμογές	0	-	0	-
Συνολικό ποσό χρηματοδοτούμενων	0	0	0	0
Μη χρηματοδοτούμενες				
Προσαρμογές στις υποχρεώσεις από αλλαγή των υποθέσεων	(7)	2	(7)	2
Εμπειρικές προσαρμογές στις υποχρεώσεις	(1)	(2)	(1)	(2)
Συνολικό ποσό μη χρηματοδοτούμενων	(8)	(0)	(8)	(0)
Σύνολο	(8)	0	(8)	0

Ποσά που αναγνωρίστηκαν στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Παροχές μετά τη συνταξιοδότηση - χρηματοδοτούμενες				
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	0	6	0	6
Καθαρή δαπάνη τόκου	0	1	0	1
Έξοδα	0	0	0	0
Αναγνώριση κόστους προϋπηρεσίας	-	(3)	-	(3)
Κόστος περικοπών/διακανονισμών/τερματισμού υπηρεσίας	0	(18)	0	(18)
Σύνολο παροχών μετά τη συνταξιοδότηση - χρηματοδοτούμενες	0	(14)	0	(13)
Παροχές μετά τη συνταξιοδότηση - μη χρηματοδοτούμενες				
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	4	7	4	4
Δαπάνη τόκου	2	2	2	2
Αναγνώριση κόστους προϋπηρεσίας	2	0	2	0
Κόστος περικοπών/διακανονισμών/τερματισμού υπηρεσίας	17	152	17	147
Σύνολο παροχών μετά τη συνταξιοδότηση - μη χρηματοδοτούμενες	26	161	25	153
Σύνολο	26	147	26	140

Α) Παροχές μετά τη συνταξιοδότηση - χρηματοδοτούμενες

Η καθαρή υποχρέωση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης αναλύεται ως εξής:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Παρούσα αξία υποχρεώσεων	8	80	8	80
Εύλογη αξία περιουσιακών στοιχείων	(2)	(16)	(2)	(16)
Σύνολο	5	64	5	64

Στα χρηματοδοτούμενα προγράμματα η Τράπεζα ακολουθεί τις προτάσεις της ασφαλιστικής εταιρίας σε σχέση με το ύψος των εισφορών. Οι αναμενόμενες εισφορές της Τράπεζας προς τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα καθορισμένων παροχών στο προσωπικό ανέρχονται σε € 0,3 εκατ. για το 2020. Σημειώνεται επίσης, ότι δεν υπάρχουν δεσμεύσεις από το νόμο σχετικά με το επίπεδο χρηματοδότησης των καθορισμένων παροχών στο προσωπικό λόγω εξόδου, από την υπηρεσία που

παρέχει η Τράπεζα.

Η κίνηση στην ακαθάριστη αξία της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών αναλύεται ως εξής:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Υπόλοιπο έναρξης	80	116	80	116
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	0	6	0	6
Δαπάνη τόκου	0	2	0	2
Ζημία / (κέρδος) περικοπών/διακανονισμών/τερματισμού υπηρεσίας	0	(18)	0	(18)
Κόστος προϋπηρεσίας κατά τη χρήση	-	(3)	-	(3)
Εισφορές εργαζομένων	0	1	0	1
Παροχές που καταβλήθηκαν από τα περιουσιακά στοιχεία	(72)	(23)	(72)	(23)
Παροχές που καταβλήθηκαν από τον εργοδότη	(0)	0	(0)	-
Αναλογιστικά (κέρδη)/ ζημίες	0	(0)	0	(0)
Λοιπά	(0)	-	(0)	-
Υπόλοιπο λήξης	8	80	8	80

Η κίνηση στην εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων για τον Όμιλο και την Τράπεζα αναλύεται ως εξής:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Υπόλοιπο έναρξης	16	24	16	24
Αναμενόμενη απόδοση των περιουσιακών στοιχείων	0	0	0	0
Εισφορές εργοδότη	58	15	58	15
Εισφορές εργαζομένων	0	1	0	1
Παροχές που καταβλήθηκαν από τα περιουσιακά στοιχεία	(72)	(23)	(72)	(23)
Έξοδα	(0)	(0)	(0)	(0)
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημίες)	0	0	0	0
Υπόλοιπο λήξης	2	16	2	16
Απόδοση περιουσιακών στοιχείων	0	0	0	0

Τα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία δεν είναι εισηγμένα, είναι επενδυμένα ως ακολούθως:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Αμοιβαία κεφάλαια	83,2%	23,5%	83,2%	23,5%
Ομόλογα	5,1%	60,3%	5,1%	60,3%
Καταθέσεις	11,7%	16,1%	11,7%	16,1%
Μετοχές	-	0,1%	-	0,1%

Παρακάτω αναλύεται η μεταβολή της καθαρής υποχρέωσης των χρηματοδοτούμενων παροχών μετά τη συνταξιοδότηση για τον Όμιλο και την Τράπεζα, κατανεμημένη σε έξοδα, εισφορές, παροχές και ποσά που αναγνωρίζονται στην καθαρή θέση:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Υπόλοιπο έναρξης	64	93	64	92
Σύνολο δαπάνης που αναγνωρίστηκε στο λογαριασμό αποτελεσμάτων	0	(14)	0	(13)
Εισφορές εργοδότη	(58)	(15)	(58)	(15)
Παροχές που πληρώθηκαν από τον εργοδότη	(0)	-	(0)	-
Ποσό που αναγνωρίστηκε στην καθαρή θέση	(0)	(0)	(0)	(0)
Υπόλοιπο λήξης	5	64	5	64

Β) Παροχές μετά τη συνταξιοδότηση – Μη χρηματοδοτούμενες

Τα ποσά που αναγνωρίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης αναλύονται ως εξής:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Παρούσα αξία υποχρεώσεων	125	129	120	124
Υποχρέωση στον Ισολογισμό	125	129	120	124

Η κίνηση στην παρούσα αξία της υποχρέωσης για τον Όμιλο και την Τράπεζα αναλύεται ως εξής:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Υπόλοιπο έναρξης	129	102	124	95
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	4	7	4	4
Δαπάνη τόκου	2	2	2	2
Ζημία/(κέρδος) περικοπών/διακανονισμών/τερματισμού υπηρεσίας	17	152	17	147
Κόστος προϋπηρεσίας κατά τη χρήση	2	0	2	0
Παροχές που καταβλήθηκαν από τον εργοδότη	(38)	(129)	(37)	(125)
Αναλογιστικά (κέρδη)/ ζημίες	8	0	8	0
Μεταφορά θυγατρικών στις διακοπείσες δραστηριότητες	-	(1)	-	-
Αποαναγνώριση θυγατρικών εταιρειών	-	(3)	-	-
Υπόλοιπο λήξης	125	129	120	124

Οι μεταβολές στην υποχρέωση η οποία είναι αναγνωρισμένη στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης για τον Όμιλο και την Τράπεζα, κατανεμημένες σε έξοδα, εισφορές, παροχές και ποσά που αναγνωρίζονται στην καθαρή θέση αναλύονται ως εξής:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Υπόλοιπο έναρξης	129	102	124	95
Σύνολο δαπάνης που αναγνωρίστηκε στο λογαριασμό αποτελεσμάτων	26	161	25	153
Παροχές που καταβλήθηκαν από τον εργοδότη	(38)	(129)	(37)	(125)
Ποσό που αναγνωρίστηκε στην καθαρή θέση	8	0	8	0
Μεταφορά θυγατρικών στις διακοπέισης δραστηριότητες και αποαναγνώριση θυγατρικών εταιρειών	-	(4)	-	-
Υπόλοιπο λήξης	125	129	120	124

Η αναμενόμενη σταθμισμένη μέση διάρκεια των υποχρεώσεων των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών είναι 12,8 έτη για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Οι αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν από τον Όμιλο και την Τράπεζα έχουν ως εξής:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Προεξοφλητικό Επιτόκιο	1,0%	1,6%	1,0%	1,8%
Ρυθμός πληθωρισμού	1,4%	1,8%	1,4%	1,8%
Αναμενόμενη Απόδοση Περιουσιακών Στοιχείων	1,0%	1,6%	1,0%	1,8%
Μελλοντικές Αυξήσεις Μισθών	1,4%	1,8%	1,4%	1,8%
Πίνακας θνησιμότητας που χρησιμοποιήθηκε	ΕVK00, με βάση την ελβετική θνησιμότητα		ΕVK00, με βάση την ελβετική θνησιμότητα	

Σύμφωνα με το αναθεωρημένο Δ.Λ.Π. 19, το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό της αναμενόμενης απόδοσης των περιουσιακών στοιχείων, είναι το προεξοφλητικό επιτόκιο βάσει του οποίου υπολογίζεται η υποχρέωση για παροχές μετά την απασχόληση.

Ανάλυση ευαισθησίας στις υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών

Η ανάλυση ευαισθησίας των σημαντικών παραδοχών της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών στο προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία είναι η ακόλουθη:

Κύριες υποθέσεις	Επίδραση στη δεδουλευμένη υποχρέωση καθορισμένων παροχών (Όμιλος)			Επίδραση στη δεδουλευμένη υποχρέωση καθορισμένων παροχών (Τράπεζα)		
	Αλλαγή στην υπόθεση	Αύξηση	Μείωση	Αλλαγή στην υπόθεση	Αύξηση	Μείωση
Επιτόκιο προεξόφλησης	+/-0,50%	-6,1%	6,7%	+/-0,50%	-6,1%	6,7%
Μελλοντική αύξηση αποδοχών	+/-0,50%	6,4%	-5,9%	+/-0,50%	6,4%	-5,9%
Ρυθμός οικειοθελών αποχωρήσεων	αύξηση/ μείωση κατά 50%	-3,1%	3,4%	αύξηση/ μείωση κατά 50%	-3,1%	3,5%

Η ανωτέρω ανάλυση ευαισθησίας βασίζεται στη μεταβολή κάθε παραδοχής διατηρώντας όλες τις άλλες παραδοχές σταθερές. Σε ένα οικονομικό περιβάλλον όμως οι παραδοχές δεν είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους και συνήθως επηρεάζονται συνολικά. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την ανάλυση της ευαισθησίας είναι η ίδια με τη μέθοδο που χρησιμοποιείται κατά τον υπολογισμό της υποχρέωσης που αναγνωρίζεται στην Ενοποιημένη Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης. Το τελικό κόστος των καθορισμένων παροχών εξαρτάται από την πραγματική μελλοντική

εμπειρία σχετικά με τις πραγματικές αυξήσεις μισθών και από άλλους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν το κόστος, όπως η κινητικότητα των εργαζομένων και οι νέες προσλήψεις.

Ισχύοντα Προγράμματα Εισφορών

Η συνολική εισφορά στα κρατικά ασφαλιστικά ταμεία, στα τρέχοντα κρατικά προγράμματα παροχών και στα ισχύοντα προγράμματα εισφορών για τον Όμιλο και την Τράπεζα για το 2019, ανήλθαν σε € 92 εκατ. και € 88 εκατ. αντίστοιχα (2018: € 97 εκατ. για τον Όμιλο και € 93 εκατ. για την Τράπεζα).

Παρατίθεται σύνοψη των προγραμμάτων εισφορών του Ομίλου:

1. Εθνικό Συνταξιοδοτικό Πρόγραμμα Τράπεζας Πειραιώς και Θυγατρικών Εσωτερικού

Το κύριο μετά-συνταξιοδοτικό πλάνο της Τράπεζας ορίζεται από συγκεκριμένες εισφορές που ορίζονται από το κρατικό ασφαλιστικό ταμείο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Η συνεισφορά του εργοδότη και των εργαζομένων στο μετα-συνταξιοδοτικό πρόγραμμα ορίζονται από τον νόμο και ισούνται σήμερα με 20,26% των μισθών των εργαζομένων για τον εργοδότη και 13,20% για τους μισθούς των εργαζομένων με το αντίστοιχο πλαφόν.

2. Εθνικό Πρόγραμμα Υγείας Τράπεζας Πειραιώς

Η προκαθορισμένη συνεισφορά στο Εθνικό Σύστημα Υγείας ανέρχεται στο 6% του μισθού του εργαζομένου. Η συνεισφορά του εργαζομένου ανέρχεται στο 3% του μισθού του. Ανάλογες εισφορές πληρώνονται για τα ασφαλισμένα μέλη των οικογενειών των ασφαλισμένων (όπως ο/η σύζυγος που δεν εργάζεται και τα τέκνα) και αυξάνονται στην περίπτωση που ο/η σύζυγος εργάζεται ή στην περίπτωση που μέλη της οικογένειας είναι επίσης ασφαλισμένα. Η συνεισφορά των συνταξιοδοτημένων εργαζομένων αντιστοιχεί σε ποσοστό της σύνταξής τους, ενώ επιπλέον εισφορές υφίστανται για επιπλέον ασφαλισμένα μέλη της οικογένειας. Το Εθνικό Πρόγραμμα Υγείας προσφέρει οφέλη στους εργαζομένους πριν και έπειτα της συνταξιοδότησής τους καθώς και στα ασφαλισμένα μέλη της οικογένειάς τους.

3. Ιδιωτικό Συνταξιοδοτικό Πρόγραμμα Τράπεζας Πειραιώς

Με στόχο την εναρμόνιση και τον εκσυγχρονισμό των προσφερόμενων προγραμμάτων, η Τράπεζα προχώρησε εντός του 2019 στο σχεδιασμό ενός νέου, ενιαίου, ομαδικού συνταξιοδοτικού σχήματος, το οποίο θα απευθύνεται σε όλους τους εργαζόμενους της Τράπεζας, με ίδιους όρους για όλους.

4. Ιδιωτικά Ασφαλιστικά Προγράμματα Εισφορών για τέκνα εργαζομένων Ομίλου

Η Τράπεζα προσφέρει τρία προγράμματα ορισμένων εισφορών στα τέκνα των εργαζομένων, αναλόγως της Τράπεζας από την οποία προέρχονται. Τα τρία προγράμματα έχουν τους ίδιους όρους και τα ίδια προαπαιτούμενα.

Το συνολικό ποσό που συγκεντρώθηκε κατά την διάρκεια της ασφάλισης του εργαζομένου (εισφορές τράπεζας, εργαζομένου και τόκοι) παρέχεται ως εφάπαξ ποσό είτε στο ίδιο το τέκνο (αν πληρούνται κάποιοι όροι όπως γάμος, εργασία, 25^ο έτος και θάνατος του εργαζομένου γονέα, κλπ.) είτε στον εργαζόμενο γονέα στις περιπτώσεις της αποχώρησης από την τράπεζα λόγω συνταξιοδότησης, της συμμετοχής σε πρόγραμμα εθελουσίας, είτε στην περίπτωση μερικής-ολικής ανικανότητας και θανάτου του ασφαλιζόμενου τέκνου. Στην περίπτωση παραίτησης του εργαζομένου, λαμβάνει το ποσό των εισφορών του και τους τόκους.

5. Ιδιωτικά Προγράμματα Υγείας Τράπεζας Πειραιώς

Επιπλέον, η Τράπεζα προσφέρει στους εργαζομένους και στις οικογένειές τους (σύζυγος και τέκνα με όρια ηλικίας) Ασφαλιστικό Πρόγραμμα Υγείας & Ζωής. Περιλαμβάνει ασφάλεια ζωής του εργαζομένου, αποζημίωση σε περίπτωση μερικής ή ολικής ανικανότητας του εργαζομένου λόγω ατυχήματος ή σοβαρής ασθένειας, νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη για τον εργαζόμενο και τους ασφαλισμένους της οικογένειάς του, επίδομα επέμβασης/ παραμονής στο νοσοκομείο, επίδομα τοκετού και check up. Η τράπεζα πληρώνει συγκεκριμένα μηνιαία ασφάλιστρα στην ασφαλιστική εταιρεία για τα θέματα υγείας του εργαζομένου και των ασφαλισμένων μελών και ποσοστό του μισθού για τις παροχές ζωής και την ασφάλεια ανικανότητας – αναπηρίας. Σε περίπτωση συμμετοχής στο Πρόγραμμα συζύγου ή τέκνου που δεν είναι ασφαλισμένοι σε Κρατικό φορέα ως προστατευόμενα μέλη του εργαζομένου, τότε η ιδιωτική ασφάλεια καλύπτει την νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη και ο εργαζόμενος πληρώνει ένα ορισμένο ποσό μηνιαίως το οποίο αφαιρείται από τη μισθοδοσία του αντίστοιχα.

6. Συνταξιοδοτικά Προγράμματα Καθορισμένων Εισφορών για τις θυγατρικές Εσωτερικού

Οι εταιρείες Πειραιώς Leasing Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε., Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε., ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε. και Πειραιώς Πρακτορειακή Ασφαλιστικών Εργασιών Α.Ε. προσφέρουν στους εργαζομένους συνταξιοδοτικά προγράμματα. Σύμφωνα με τις πρόνοιες των συμβολαίων, ο εργαζόμενος λαμβάνει ποσό ίσο με το συνολικό ποσό που συγκεντρώθηκε κατά την συμμετοχή του/της στο πρόγραμμα, εξαρτώμενο από τα έτη της συμμετοχής σε αυτό. Καταβάλλονται επίσης μηνιαίες εισφορές από τον εργαζόμενο και τον εργοδότη ως ποσοστό του μικτού μηνιαίου μισθού. Τα προγράμματα της Πειραιώς Leasing Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε. και Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε. (πρώην Κύπρου) διακόπηκαν στις 31 Δεκεμβρίου 2019 και οι ασφαλισμένοι εργαζόμενοι στο εν λόγω πρόγραμμα θα υπαχθούν σε νέο πλάνο συνταξιοδότησης, το οποίο είναι σε διαδικασία εξέλιξης για υλοποίηση.

7. Συνταξιοδοτικά Προγράμματα Καθορισμένων Εισφορών για τα καταστήματα και τις θυγατρικές Εξωτερικού

Για το κατάστημα του Λονδίνου της Τράπεζας Πειραιώς κάθε εργαζόμενος υπογράφει ένα ατομικό συμβόλαιο σύμφωνα με το οποίο ο εργοδότης συνεισφέρει ποσοστό του μισθού στο ατομικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα του κάθε εργαζομένου. Το ποσοστό συμμετοχής διαφέρει σε κάθε συμβόλαιο και οι εισφορές αυτές καταβάλλονται σε μηνιαία βάση. Ο εργαζόμενος έχει την δυνατότητα να λάβει το σωρευμένο ποσό είτε σε μορφή εφάπαξ είτε κατά ένα τμήμα σαν ετήσια παροχή και το υπολειπόμενο ποσό με τη μορφή εφάπαξ. Σύμφωνα με τους όρους του συμβολαίου, ο εργαζόμενος πρέπει να είναι στην ηλικία συνταξιοδότησης προκειμένου να λάβει το ποσό που δικαιούται, το οποίο διαφέρει ανάλογα με την ημερομηνία γέννησης, αλλά χωρίς να είναι υποχρεωτική η συνταξιοδότηση.

Για τις θυγατρικές του Ομίλου Φιλοκτηματική Δημόσια Ltd και Φιλοκτηματική Εργοληπτική Λτδ που εδρεύουν στην Κύπρο, ο εργοδότης και οι υπάλληλοι συνεισφέρουν στο Κυβερνητικό Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων με βάση τους μισθούς των υπαλλήλων. Επιπρόσθετα, οι θυγατρικές αυτές υπόκεινται σε σχέδιο καθορισμένων συνεισφορών, ενώ τα περιουσιακά στοιχεία τους τηρούνται σε ξεχωριστό ταμείο υπό τη διαχείριση επιτροπής. Το εν λόγω σχήμα χρηματοδοτείται με πληρωμές από τις θυγατρικές του Ομίλου και τους υπαλλήλους.

8. Αποταμειωτικά Ιδιωτικά Προγράμματα Τέκνων Ελληνικών Θυγατρικών

Οι εταιρεία Πειραιώς Πρακτορειακή Ασφαλιστικών Εργασιών προσφέρει προγράμματα καθορισμένων εισφορών στα τέκνα των εργαζομένων που έχουν τους ίδιους όρους και τις ίδιες προϋποθέσεις. Το συνολικό ποσό που συγκεντρώνεται την περίοδο της ασφάλισης (εισφορές υπαλλήλου και Τράπεζας επιπλέον τόκων) παρέχεται σε μορφή εφάπαξ ποσού είτε στο ίδιο το τέκνο, αν πληρούνται κάποιες προδιαγραφές όπως γάμος του τέκνου, εργασία, 25ο έτος ηλικίας και θάνατος του

γονέα-εργαζομένου είτε στον γονέα-εργαζόμενο σε περιπτώσεις όπως η αποχώρηση από την Τράπεζα λόγω συνταξιοδότησης, παραίτησης, συμμετοχής σε πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου, μερική ή ολική ανικανότητα και θάνατος του ασφαλιζομένου τέκνου.

9. Ιδιωτικά Προγράμματα Υγείας Θυγατρικών Εσωτερικού

Οι εταιρείες Πειραιώς Leasing Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε., Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις, ETBA ΒΙ.ΠΕ Α.Ε., Πειραιώς Real Estate Α.Ε., Πειραιώς Πρακτορειακή Ασφαλιστικών Εργασιών Α.Ε., Πειραιώς Direct Solutions Α.Ε., Πειραιώς Factoring Α.Ε., Πειραιώς Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών, Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ, Πειραιώς Capital Management Α.Ε., Piraeus Jeremie Tech Catalyst Management Α.Ε. και Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, προσφέρουν στους εργαζομένους ομαδικά προγράμματα υγείας τα οποία περιλαμβάνουν ασφάλεια ζωής, αποζημίωση σε περίπτωση μόνιμης και ολικής ανικανότητας λόγω ατυχήματος ή σοβαρής ασθένειας, νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη για τον εργαζόμενο και τα εξαρτώμενα μέλη, επίδομα για χειρουργικές επεμβάσεις και επίδομα τοκετού. Οι θυγατρικές πληρώνουν μηνιαία ασφάλιστρα στις ασφαλιστικές εταιρείες. Για την κάλυψη της νοσοκομειακής και εξωνοσοκομειακής περίθαλψης των προστατευόμενων μελών (σύζυγος, τέκνα), στις εταιρείες Πειραιώς Leasing Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε., Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις (πρώην Κύπρου), Πειραιώς Πρακτορειακή Ασφαλιστικών Εργασιών Α.Ε., Πειραιώς Factoring Α.Ε., Πειραιώς Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών, Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ και Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, τα ασφάλιστρα επίσης πληρώνονται από τις θυγατρικές.

Στις περιπτώσεις των ETBA ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε. και Πειραιώς Real Estate Α.Ε. ο εργαζόμενος πληρώνει μηνιαία ασφάλιστρα ανά ασφαλιζόμενο μέλος, ποσό το οποίο κρατείται από τον μηνιαίο μισθό.

Για τις εταιρείες Πειραιώς Direct Solutions Α.Ε., Πειραιώς Capital Management Α.Ε. και Piraeus Jeremie Tech Catalyst Management Α.Ε., σε περίπτωση που ο/η ασφαλιζόμενος σύζυγος και τέκνα δεν είναι προστατευόμενα μέλη στην κρατική ασφάλεια υγείας, τότε ο εργαζόμενος πληρώνει μηνιαία ένα ορισμένο ποσό ανά ασφαλισμένο άτομο το οποίο αφαιρείται από τον μισθό του.

10. Ιδιωτικά Προγράμματα Υγείας για Καταστήματα και Θυγατρικές Εξωτερικού

Το υποκατάστημα Λονδίνου της Τράπεζας Πειραιώς προσφέρει στους εργαζομένους ομαδικό πρόγραμμα υγείας το οποίο περιλαμβάνει ασφάλεια ζωής, αποζημίωση σε περίπτωση μόνιμης και ολικής ανικανότητας λόγω ατυχήματος ή σοβαρής ασθένειας, νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη για τον εργαζόμενο και τα εξαρτώμενα μέλη. Τα ασφάλιστρα πληρώνονται από την Τράπεζα σε ετήσια βάση. Οι εργαζόμενοι έχουν την δυνατότητα να ασφαλίσουν τους συγγενείς τους κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις στο πρόγραμμα με τις ίδιες παροχές για νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη, για τους οποίους τα ασφάλιστρα πληρώνονται από την Τράπεζα.

Οι Piraeus Insurance Brokerage Eood και Varna Asset Management Eood προσφέρουν ομαδικό πρόγραμμα υγείας για νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη. Τα ασφάλιστρα πληρώνονται σε μηνιαία βάση. Ο εργαζόμενος πληρώνει το ασφάλιστρο για τα μέλη της οικογένειάς του που επιθυμεί να ασφαλίσει (τέκνα, σύζυγοι και γονείς).

Οι JSC Piraeus Bank ICB, Solum Enterprise LLC και Akinita Ukraine LLC στην Ουκρανία προσφέρουν στους εργαζομένους ομαδικά ασφαλιστήρια υγείας για νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη. Τα ασφάλιστρα πληρώνονται ανά τρίμηνο.

Η Piraeus Leasing Romania S.A. στην Ρουμανία προσφέρει ένα checkup (σε ετήσια βάση ή και πιο συχνά κάτω από

συγκεκριμένες συνθήκες πχ. Μακρόχρονη άδεια εργαζομένου λόγω ασθενείας) μόνο στους εργαζομένους, χωρίς να υφίσταται σύμβαση με ασφαλιστική.

Η Φιλοκτηματική Δημόσια Ltd και η Philoktimatiki Ergoliptiki Ltd στην Κύπρο προσφέρουν ομαδικό πρόγραμμα υγείας στους εργαζομένους το οποίο περιλαμβάνει ασφάλεια ζωής, αποζημίωση σε περίπτωση μόνιμης και ολικής ανικανότητας λόγω ατυχήματος ή σοβαρής ασθένειας, νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη για τον εργαζόμενο και τα εξαρτώμενα μέλη. Τα ασφάλιστρα πληρώνονται σε μηνιαία βάση από τους εργαζομένους και τις θυγατρικές.

38 Μισθώσεις

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές των συνολικών υποχρεώσεων μίσθωσης του Ομίλου και της Τράπεζας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και κατά την ημερομηνία μετάβασης στο Δ.Π.Χ.Α. 16, την 1 Ιανουαρίου 2019. Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν επιλέξει να εξαιρέσουν την αναγνώριση για βραχυπρόθεσμες μισθώσεις και συνεπώς η ανάλυση που ακολουθεί δεν περιλαμβάνει μισθώσεις με υπολειμματική διάρκεια μικρότερη των 12 μηνών από την 1η Ιανουαρίου 2019.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	1/1/2019	31/12/2019	1/1/2019
Έως 1 έτος	31	32	27	29
Από 1 έως 5 έτη	88	96	82	89
Άνω των 5 ετών	49	64	53	68
Σύνολο μη προεξοφλημένων υποχρεώσεων	168	192	162	186

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019, η παρούσα αξία των υποχρεώσεων από μισθώσεις ανέρχεται σε € 139 εκατ. για τον Όμιλο (1 Ιανουαρίου 2019: € 157 εκατ.) και σε € 146 εκατ. για την Τράπεζα (1 Ιανουαρίου 2019: € 167 εκατ.)

Οι υποχρεώσεις μισθώσεων περιλαμβάνονται στο κονδύλι «Λοιπές υποχρεώσεις».

Παρακαλώ ανατρέξτε στη Σημείωση 49 για πληροφορίες σχετικά με τη μετάβαση στο Δ.Π.Χ.Α. 16.

α. Υποχρεώσεις από μισθώσεις

Ποσά που αναγνωρίστηκαν στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων – Εκμισθωμένα Ιδιοχρησιμοποιούμενα Πάγια	Όμιλος	Τράπεζα
	1/1-31/12/2019	
Τόκοι μισθώσεων	3	4
Αποσβέσεις εκμισθωμένων ενσώματων παγίων στοιχείων	25	27
Εξοδα σχετιζόμενα με βραχυχρόνιες μισθώσεις (μισθώσεις 1 μήνα ή λιγότερο μπορούν να εξαιρεθούν)	16	15
Κέρδη/ ζημιές από συναλλαγές πωλήσεων και επαναμισθώσεων	-	-

β. Απαιτήσεις από μισθώσεις

Ακαθάριστες Επενδύσεις σε χρημ/κές μισθώσεις	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Έως 1 έτος	529	650	25	24
Από 1 έως 5 έτη	317	289	4	5
Άνω των 5 ετών	800	942	4	8
Σύνολο μη εισπραχθεισών απαιτήσεων από μισθώσεις	1.646	1.881	33	37
Μείον: Μη δουλευμένα χρηματοοικονομικά έσοδα	182	217	2	3
Καθαρή επένδυση σε μισθώσεις	1.464	1.664	31	33

Απαιτήσεις από Λειτουργικές Μισθώσεις	Group		Bank	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Έως 1 έτος	38	38	13	11
Από 1 έως 5 έτη	142	152	57	60
Μετά από 5 έτη	81	93	26	18
Σύνολο μη εισπραχθεισών απαιτήσεων από μισθώσεις	261	283	96	89

39 Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις

39.1 Νομικά θέματα

Υπάρχουν ορισμένες εκκρεμείς απαιτήσεις και δικαστικές αγωγές κατά του Ομίλου και της Τράπεζας, στα πλαίσια της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας. Για τις περιπτώσεις για τις οποίες δεν έχει αναγνωριστεί πρόβλεψη, η Διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει την πιθανή ζημία καθώς:

α) οι αγωγές είτε βρίσκονται σε αρχικό στάδιο είτε μπορεί να διαρκέσουν αρκετά χρόνια χωρίς κάποια βεβαιότητα σχετικά με την πιθανότητα της τελικής έκβασης, ή

β) υπάρχουν σημαντικά νομικά ζητήματα σε εκκρεμότητα που πρέπει να επιλυθούν τα οποία θα επέφεραν σημαντική μεταβολή στην αξιολόγηση.

Ωστόσο, με βάση την κρίση της Διοίκησης και τη γνωμοδότηση των Νομικών Υπηρεσιών του Ομίλου και της Τράπεζας, η οριστική διευθέτηση των εν λόγω υποθέσεων δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίπτωση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων και στην Κατάσταση Ταμειακών Ροών του Ομίλου και της Τράπεζας. Το ποσό των προβλέψεων που σχετίζονται με επίδικες απαιτήσεις και το οποίο έχει αναγνωρίσει η Διοίκηση κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα ανέρχεται σε € 32 εκατ. και € 26 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 35 εκατ. και € 28 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα).

39.2 Εκκρεμείς φορολογικοί έλεγχοι

Η Τράπεζα έχει ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές μέχρι και τη χρήση του 2010.

Για τις χρήσεις 2011 - 2016, απαιτήθηκαν φορολογικοί έλεγχοι για την Τράπεζα, και όλες τις Ελληνικές Ανώνυμες Εταιρείες. Οι εν λόγω φορολογικοί έλεγχοι διενεργήθηκαν από τους ορκωτούς ελεγκτές κατά το Ν.2190/1920 σύμφωνα με το άρθρο

82 του Ν.2238/1994 και το άρθρο 65Α του Ν.4174/2013, όπως ίσχυαν.

Από τη χρήση 2016 και μετά η έκδοση του Φορολογικού Πιστοποιητικού Ελέγχου έγινε προαιρετική, ωστόσο, η Διοίκηση επέλεξε για την Τράπεζα και τις ελληνικές θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου να συνεχίσουν τη λήψη του Φορολογικού Πιστοποιητικού από τους σχετικούς ορκωτούς ελεγκτές. Η φορολογική αρχή διατηρεί το δικαίωμα να προχωρήσει σε φορολογικό έλεγχο εντός του θεσπισθέντος πλαισίου, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 36 του Ν.4174/2013.

Για τις χρήσεις 2011 και 2012, σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 του Ν.2238/1994 όπως ίσχυαν, έχει ολοκληρωθεί ο φορολογικός έλεγχος της Τράπεζας και έχει εκδοθεί το Φορολογικό Πιστοποιητικό Ελέγχου από την εταιρεία PricewaterhouseCoopers A.E. χωρίς επιφύλαξη και ευρήματα.

Ο φορολογικός έλεγχος για την χρήση 2013 έχει ολοκληρωθεί από την PricewaterhouseCoopers A.E. και το σχετικό Φορολογικό Πιστοποιητικό Ελέγχου, έχει εκδοθεί και υποβληθεί στο Υπουργείο Οικονομικών, διατυπώνεται δε, θέμα έμφασης, αναφορικά με τις διατάξεις που εφαρμόστηκαν για την φορολογική αντιμετώπιση των αποκτηθέντων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού ελληνικών υποκαταστημάτων πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση τις οποίες στοιχειοθετείται η απαλλαγή από φορολογικές επιβαρύνσεις.

Για τις χρήσεις 2014, 2015 και 2016, έχει ολοκληρωθεί ο φορολογικός έλεγχος της Τράπεζας από την PricewaterhouseCoopers A.E. και έχει εκδοθεί το Φορολογικό Πιστοποιητικό Ελέγχου χωρίς να διατυπώνεται επιφύλαξη και ευρήματα. Για τις χρήσεις 2017 και 2018 ο φορολογικός έλεγχος έχει ολοκληρωθεί από την Deloitte A.E. και έχει εκδοθεί το Φορολογικό Πιστοποιητικό Ελέγχου χωρίς να διατυπώνεται επιφύλαξη και ευρήματα. Για την χρήση 2019 ο φορολογικός έλεγχος βρίσκεται σε εξέλιξη και διενεργείται από τον τακτικό ελεγκτή της Τράπεζας Deloitte A.E.

Όσον αφορά στις ημεδαπές θυγατρικές του Ομίλου που υποχρεούνται σε έλεγχο από ορκωτό ελεγκτή και για τις οποίες η διοίκηση έχει επιλέξει προαιρετικά να αποκτήσει τα πιστοποιητικά ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 65Α του Ν.4174/2013, οι φορολογικοί έλεγχοι των εταιρειών αυτών για τη χρήση 2018 έχουν ολοκληρωθεί και έχουν εκδοθεί τα σχετικά Φορολογικά Πιστοποιητικά Ελέγχου, ενώ για την χρήση 2019 διενεργείται ήδη από τους νόμιμους ελεγκτές των εταιρειών φορολογικός έλεγχος, χωρίς να έχει ακόμα ολοκληρωθεί.

Οι ανέλεγκτες χρήσεις των θυγατρικών, συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών του Ομίλου παρατίθενται στη Σημείωση 23 και ως εκ τούτου, οι φορολογικές τους υποχρεώσεις για τις χρήσεις αυτές δεν έχουν καταστεί οριστικές.

Οι Φορολογικές Αρχές δεν έχουν ελέγξει όλες τις χρήσεις των θυγατρικών εταιρειών και συνεπώς οι φορολογικές τους υποχρεώσεις για τις χρήσεις αυτές δεν μπορούν να θεωρηθούν οριστικές.

Πρόσθετοι φόροι και προσαυξήσεις μπορούν να επιβληθούν ως αποτέλεσμα των εν λόγω φορολογικών ελέγχων που διενεργούνται από τις Φορολογικές Αρχές αν και δεν αναμένεται να έχει ουσιώδη επίπτωση στις Οικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας.

39.3 Πιστωτικές δεσμεύσεις

Ο Όμιλος και η Τράπεζα, στο πλαίσιο των συνήθων χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων τους, συνάπτουν συμβατικές πιστωτικές δεσμεύσεις με τους πελάτες τους προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες ή υποχρεώσεις. Οι συμβατικές δεσμεύσεις, λόγω της φύσης τους, αντιμετωπίζονται ως στοιχεία εκτός ισολογισμού. Οι Πιστωτικές δεσμεύσεις αφορούν εγγυητικές επιστολές, ενέγγυες πιστώσεις και εγκεκριμένες αλλά μη εκταμειωθείσες πιστωτικές διευκολύνσεις. Γενικά οι εγγυητικές επιστολές και ενέγγυες πιστώσεις διασφαλίζουν την πληρωμή σε τρίτο

μέρος για εμπορικές συναλλαγές ενός πελάτη ή εγγυώνται την καλή εκτέλεση μιας συμφωνίας ενός πελάτη σε τρίτο εμπλεκόμενο. Οι μη ανακληθείσες αχρησιμοποίητες πιστωτικές δεσμεύσεις είναι συμφωνίες χορηγήσεων που προϋποθέτουν τη μη αθέτηση των αναγραφόμενων όρων της συμφωνίας από τον πελάτη. Ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνωρίζοντας τον εγγενή πιστωτικό κίνδυνο αυτών των Πιστωτικών δεσμεύσεων, εφαρμόζει την ίδια Πιστοδοτική Πολιτική, τις ίδιες εγκριτικές διαδικασίες και ελέγχους όπως αυτά εφαρμόζονται στα Δάνεια και τις απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν αναλάβει τις ακόλουθες κεφαλαιακές δεσμεύσεις:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Εγγυητικές επιστολές	3.022	2.788	3.235	3.012
Ενέγγυες Πιστώσεις	25	33	23	32
Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	405	469	461	513
Συνολικές δεσμεύσεις	3.452	3.290	3.719	3.556

Τα μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια της 31 Δεκεμβρίου 2019 προσμετρώνται στον υπολογισμό του Σταθμισμένου Ενεργητικού (Risk Weighted Assets) για σκοπούς κεφαλαιακής επάρκειας υπό τους εν ισχύ κεφαλαιακούς κανόνες. Σημειώνεται ότι υπολογίζεται αναμενόμενη Πιστωτική Ζημιά (ECL allowance) για τα μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια καθώς και για τις ενέγγυες πιστώσεις και εγγυητικές επιστολές.

Όμιλος 31/12/2019	Εγγυητικές επιστολές - Εσωτερική διαβάθμιση						
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
Ισχυρή	2.381	0	-	-	2.381	4	2.376
Προτεινόμενη	261	-	-	-	261	6	255
Προσωρινή καθυστέρηση	-	76	-	-	76	3	74
Σε αθέτηση	-	-	304	-	304	101	203
Σύνολο	2.642	76	304	0	3.022	114	2.909

Όμιλος 31/12/2018	Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις - Εσωτερική διαβάθμιση						
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
Ισχυρή	2.115	-	-	-	2.115	5	2.109
Προτεινόμενη	274	0	-	-	274	6	267
Προσωρινή καθυστέρηση	-	75	-	-	75	3	72
Σε αθέτηση	-	-	325	-	325	105	220
Σύνολο	2.388	75	325	0	2.788	119	2.669

Όμιλος	Εγγυητικές επιστολές - Κίνηση ονομαστικής αξίας				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2019					
Λογιστική αξία (προ προβλέψεων) την 1/1/2019	2.388	75	325	-	2.788
Νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	1.021	16	58	-	1.095
Αποπληρωμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού/λήξης	(770)	(11)	(74)	-	(855)
Αποαναγνωρισμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού(εξαιρουμένων των διαγραφών)	(6)	-	-	-	(6)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(3)	3	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(4)	-	4	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	8	(8)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(0)	0	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	7	-	(7)	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	1	(1)	-	0
Συναλλαγματικές διαφορές	0	-	-	-	0
Την 31/12/2019	2.642	76	305	0	3.022

Όμιλος	Εγγυητικές επιστολές - Κίνηση ονομαστικής αξίας				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2018					
Λογιστική αξία (προ προβλέψεων) την 1/1/2018	2.262	186	321	-	2.770
Νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	1.270	6	66	-	1.342
Αποπληρωμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού/λήξης	(1.100)	(107)	(86)	-	(1.293)
Μεταφορά στις Διακοπείσες Δραστηριότητες	(28)	(3)	(1)	-	(32)
Αποαναγνωρισμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού(εξαιρουμένων των διαγραφών)	-	(0)	-	-	(0)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(32)	32	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(16)	-	16	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	25	(25)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(15)	15	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	6	-	(6)	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	2	(2)	-	0
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	-	-	0
Λοιπά	0	(1)	1	-	(0)
Την 31/12/2018	2.388	75	325	0	2.788

Όμιλος 31/12/2019	Εγγυητικές επιστολές - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019	12	3	105	-	119
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(0)	0	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(0)	-	0	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	1	(1)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(0)	0	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	6	(6)	-	0
Χρέωση για νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού από αποαναγνώριση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	0	-	-	-	0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	(2)	(5)	2	-	(6)
Διαγραφή ζημιών απομείωσης	(0)	-	-	-	(0)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	-	-	-	0
Την 31/12/2019	10	3	101	0	114

Όμιλος 31/12/2018	Εγγυητικές επιστολές - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018	14	8	114	-	136
Μεταφορά στις Διακοπείσες Δραστηριότητες	(0)	(0)	-	-	(0)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(1)	1	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(5)	-	5	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	0	(0)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(3)	3	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	0	-	(0)	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	0	(0)	-	0
Ζημίες απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	3	(3)	(18)	-	(18)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	1	-	1
Λοιπές κινήσεις	0	0	(0)	-	0
Την 31/12/2018	12	3	105	0	119

Τράπεζα 31/12/2019	Εγγυητικές επιστολές - Εσωτερική διαβάθμιση						
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
Ισχυρή	2.502	-	-	-	2.502	4	2.498
Προτεινόμενη	352	-	-	-	352	6	346
Προσωρινή καθυστέρηση	-	76	-	-	76	3	74
Σε αθέτηση	-	-	305	-	305	101	203
Σύνολο	2.854	76	305	0	3.235	114	3.121

Τράπεζα	Εγγυητικές επιστολές - Εσωτερική διαβάθμιση						
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
31/12/2018							
Ισχυρή	2.248	-	-	-	2.248	5	2.243
Προτεινόμενη	364	-	-	-	364	7	357
Προσωρινή καθυστέρηση	-	75	-	-	75	3	72
Σε αθέτηση	-	-	325	-	325	105	220
Σύνολο	2.612	75	325	0	3.012	120	2.892

Τράπεζα	Εγγυητικές επιστολές - Κίνηση ονομαστικής αξίας				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2019					
Λογιστική αξία (προ προβλέψεων) την 1/1/2019	2.612	75	325	-	3.012
Νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	1.017	16	58	-	1.091
Αποπληρωμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού/λήξης	(783)	(11)	(74)	-	(868)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(3)	3	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(4)	-	4	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	8	(8)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(0)	0	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	7	-	(7)	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	1	(1)	-	0
Την 31/12/2019	2.854	76	305	0	3.235

Τράπεζα	Εγγυητικές επιστολές - Κίνηση ονομαστικής αξίας				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2018					
Λογιστική αξία (προ προβλέψεων) την 1/1/2018	2.435	183	322	-	2.939
Νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	1.295	6	66	-	1.367
Αποπληρωμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού/λήξης	(1.101)	(107)	(86)	-	(1.294)
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(31)	31	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(16)	-	16	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	25	(25)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(15)	15	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	7	-	(7)	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	2	(2)	-	0
Την 31/12/2018	2.612	75	325	0	3.012

Τράπεζα	Εγγυητικές επιστολές - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2019					
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019	13	3	105	-	120
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(0)	0	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(0)	-	0	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	1	(1)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(0)	0	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	-	-	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	6	(6)	-	0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	(3)	(5)	2	-	(6)
Διαγραφή ζημιών απομείωσης	(0)	-	-	-	(0)
Την 31/12/2019	10	3	101	0	114

Τράπεζα	Εγγυητικές επιστολές- Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2018					
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018	14	8	114	-	136
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(1)	1	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3	(5)	-	5	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	0	(0)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3	-	(3)	3	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 1	0	-	(0)	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2	-	0	(0)	-	0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	3	(3)	(18)	-	(17)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	1	-	1
Την 31/12/2018	13	3	105	0	120

Όμιλος	Ενέγγυες πιστώσεις- Εσωτερική διαβάθμιση						
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
31/12/2019							
Ισχυρή	22	-	-	-	22	0	22
Προτεινόμενη	1	-	-	-	1	0	1
Προσωρινή καθυστέρηση	-	-	-	-	0	-	-
Σε αθέτηση	-	-	1	-	1	0	1
Σύνολο	23	0	1	0	25	0	24

Όμιλος 31/12/2018	Ενέγγυες πιστώσεις- Εσωτερική διαβάθμιση						
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
Ισχυρή	29	-	-	-	29	0	28
Προτεινόμενη	3	-	-	-	3	0	3
Προσωρινή καθυστέρηση	-	0	-	-	0	0	0
Σε αθέτηση	-	-	2	-	2	0	2
Σύνολο	31	0	2	0	33	0	33

Όμιλος 31/12/2019	Ενέγγυες πιστώσεις - Κίνηση ονομαστικής αξίας				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Λογιστική αξία (προ προβλέψεων) την 1/1/2019	31	0	2	-	33
Νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	17	-	1	-	18
Αποπληρωμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού/λήξης	(22)	(0)	(2)	-	(25)
Αποαναγνωρισμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού(εξαιρουμένων των διαγραφών)	(2)	-	-	-	(2)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	-	-	-	0
Την 31/12/2019	23	0	1	0	25

Όμιλος 31/12/2018	Ενέγγυες πιστώσεις - Κίνηση ονομαστικής αξίας				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Λογιστική αξία (προ προβλέψεων) την 1/1/2018	26	1	10	-	37
Νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	13	0	2	-	15
Μεταφορά στις Διακοπείσες Δραστηριότητες	(3)	-	-	-	(3)
Αποπληρωμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού/λήξης	(5)	(1)	(10)	-	(16)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	-	-	-	0
Λοιπά	(0)	-	-	-	(0)
Την 31/12/2018	31	0	2	0	33

Όμιλος 31/12/2019	Ενέγγυες πιστώσεις - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019	0	0	0	-	0
Χρέωση για νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού από αποαναγνώριση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	0	-	-	-	0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	(0)	(0)	(0)	-	(0)
Διαγραφή ζημιών απομείωσης	(0)	-	-	-	(0)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	-	-	-	0
Την 31/12/2019	0	0	0	0	0

Όμιλος	Ενέγγυες πιστώσεις - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2018					
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018	0	0	1	-	2
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(0)	-	-	-	(0)
Αντιστροφή των προβλέψεων απομείωσης που δεν απαιτούνται πλέον (κατάσταση αποτελεσμάτων)	0	-	-	-	0
Ανακτήσεις διαγραφέντων ποσών (κατάσταση αποτελεσμάτων)	0	(0)	(1)	-	(1)
Λοιπές κινήσεις	0	0	0	-	0
Την 31/12/2018	0	0	0	0	0

Τράπεζα	Ενέγγυες πιστώσεις- Εσωτερική διαβάθμιση						
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
31/12/2019							
Ισχυρή	20	-	-	-	20	0	20
Προτεινόμενη	1	-	-	-	1	0	1
Προσωρινή καθυστέρηση	-	-	-	-	0	-	-
Σε αθέτηση	-	-	1	-	1	0	1
Σύνολο	22	0	1	0	23	0	23

Τράπεζα	Ενέγγυες πιστώσεις - Εσωτερική διαβάθμιση						
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
31/12/2018							
Ισχυρή	27	-	-	-	27	0	27
Προτεινόμενη	3	-	-	-	3	0	3
Προσωρινή καθυστέρηση	-	0	-	-	0	0	0
Σε αθέτηση	-	-	2	-	2	0	2
Σύνολο	30	0	2	0	32	0	32

Τράπεζα	Ενέγγυες πιστώσεις - Κίνηση ονομαστικής αξίας				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2019					
Λογιστική αξία (προ προβλέψεων) την 1/1/2019	30	0	2	-	32
Νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	15	-	1	-	16
Αποπληρωμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού/λήξης	(22)	(0)	(2)	-	(25)
Την 31/12/2019	22	0	1	0	23

Τράπεζα	Ενέγγυες πιστώσεις - Κίνηση ονομαστικής αξίας				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2018					
Λογιστική αξία (προ προβλέψεων) την 1/1/2018	23	1	10	-	34
Νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού δημιουργημένα ή αποκτηθέντα	11	0	2	-	13
Αποπληρωμένα στοιχεία εκτός ισολογισμού/λήξης	(5)	(1)	(10)	-	(16)
Την 31/12/2018	30	0	2	0	32

Τράπεζα	Ενέγγυες πιστώσεις - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2019					
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019	0	0	0	-	0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	(0)	(0)	(0)	-	(0)
Διαγραφή ζημιών απομείωσης	(0)	-	-	-	(0)
Την 31/12/2019	0	0	0	0	0

Τράπεζα	Ενέγγυες πιστώσεις - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο
31/12/2018					
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018	0	0	1	-	2
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	0	(0)	(1)	-	(1)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	0	-	0
Την 31/12/2018	0	0	0	0	0

Όμιλος	Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια - Εσωτερική διαβάθμιση						
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	POCI	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
31/12/2019							
Ισχυρή	293	-	-	-	293	2	291
Προτεινόμενη	37	-	-	-	37	1	37
Προσωρινή καθυστέρηση	-	55	-	7	63	3	59
Σε αθέτηση	-	-	7	4	12	0	12
Σύνολο	330	55	7	12	405	6	399

Όμιλος	Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια - Εσωτερική διαβάθμιση							
	31/12/2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
Ισχυρή		327	-	-	-	327	5	322
Προτεινόμενη		64	-	-	-	64	2	62
Προσωρινή καθυστέρηση		0	63	-	7	69	5	65
Σε αθέτηση		0	-	5	3	9	0	9
Σύνολο		391	63	5	10	469	12	457

Όμιλος	Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια - Κίνηση πρόβλεψης					
	31/12/2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019		7	4	0	0	12
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2		(0)	0	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3		(0)	-	0	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1		2	(2)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		-	(1)	1	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		-	0	(0)	-	0
Χρέωση για νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού από αποαναγνώριση (κατάσταση αποτελεσμάτων)		0	0	0	-	0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)		(6)	2	(1)	(0)	(6)
Διαγραφή ζημιών απομείωσης		(0)	-	-	-	(0)
Συναλλαγματικές διαφορές		0	0	0	-	0
Την 31/12/2019		3	3	0	0	6

Όμιλος	Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια - Κίνηση πρόβλεψης					
	31/12/2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018		5	10	0	1	16
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2		(1)	1	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1		0	(0)	-	-	0
Χρέωση για νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού δημιουργημένα ή αγορασμένα (κατάσταση αποτελεσμάτων)		0	0	0	-	0
Αντιστροφή των προβλέψεων απομείωσης που δεν απαιτούνται πλέον (κατάσταση αποτελεσμάτων)		(0)	(0)	(0)	-	(0)
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)		3	(5)	-	(1)	(3)
Συναλλαγματικές διαφορές		(1)	(1)	0	(0)	(2)
Την 31/12/2018		7	4	0	0	12

Τράπεζα	Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια - Εσωτερική διαβάθμιση							
	31/12/2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
Ισχυρή		337	-	-	-	337	2	335
Προτεινόμενη		50	-	-	-	50	1	49
Προσωρινή καθυστέρηση		-	55	-	7	63	3	59
Σε αθέτηση		-	-	7	4	12	-	12
Σύνολο		387	55	7	12	461	6	455

Τράπεζα	Μη ανακληθείσες αχρησιμοποίητες δεσμεύσεις - Εσωτερική διαβάθμιση							
	31/12/2018	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο	Προβλέψεις	Υπόλοιπο
Ισχυρή		370	-	-	-	370	5	365
Προτεινόμενη		64	-	-	-	64	2	62
Προσωρινή καθυστέρηση		-	63	-	7	69	5	65
Σε αθέτηση		-	-	5	3	9	-	9
Σύνολο		434	63	5	10	513	12	501

Τράπεζα	Μη ανακλητά αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια - Κίνηση πρόβλεψης					
	31/12/2019	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2019		7	4	0	0	12
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2		(0)	0	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 3		(0)	-	0	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1		2	(2)	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 3		-	(1)	1	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 3 σε Στάδιο 2		-	0	(0)	-	0
Χρέωση για νέα στοιχεία εκτός ισολογισμού από αποαναγνώριση (κατάσταση αποτελεσμάτων)		0	0	0	-	0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)		(6)	2	(1)	(0)	(6)
Διαγραφή ζημιών απομείωσης		(0)	-	-	-	(0)
Συναλλαγματικές διαφορές		0	0	0	-	0
Την 31/12/2019		3	3	0	0	6

Τράπεζα	Μη αναικλήτα αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια - Κίνηση πρόβλεψης				
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	ΡΟCΙ	Σύνολο
31/12/2018					
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών την 1/1/2018	5	10	-	1	16
Μεταφορά από Στάδιο 1 σε Στάδιο 2	(1)	1	-	-	0
Μεταφορά από Στάδιο 2 σε Στάδιο 1	0	(0)	-	-	0
Ζημίες/ (αναστροφές) απομείωσης για τη χρήση (κατάσταση αποτελεσμάτων)	3	(5)	-	(1)	(3)
Συναλλαγματικές διαφορές	(1)	(1)	-	(0)	(2)
Την 31/12/2018	7	4	0	0	12

39.4 Στοιχεία ενεργητικού σε ενέχυρο

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	892	646	892	646
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.350	1.841	1.350	1.841
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	39	39	39	39
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους στο αποσβεσμένο κόστος	-	5	-	5
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	29	29	29	29
	2.311	2.560	2.311	2.560

Τα ανωτέρω στοιχεία σε ενέχυρο χρησιμοποιούνται για άντληση ρευστότητας από το Ευρωσύστημα σύμφωνα με τους γενικούς όρους που ισχύουν για τέτοιου είδους συμφωνίες, για την κάλυψη κινδύνων από α) συναλλαγές παραγώγων για τις οποίες υπάρχουν συμβάσεις ISDA (International Swaps and Derivatives Association) και συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου CSA (Credit Support Annex), και β) διατραπεζικές συμφωνίες επαναγοράς τίτλων όπου χρησιμοποιούνται συμβάσεις GMRA (Global Master Repurchase Agreements).

Στο πλαίσιο διατραπεζικών συναλλαγών επαναγοράς χρεογράφων (repo) χρησιμοποιούνται για άντληση ρευστότητας τίτλοι συνολικής ονομαστικής αξίας € 2.507 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 2.178 εκατ. και € 2.368 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα), εκ των οποίων ονομαστική αξία € 1.157 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 1.204 εκατ. και € 1.394 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα) αφορά τίτλους εκδοθέντες από το Ελληνικό Δημόσιο και ονομαστική αξία € 250 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα (31 Δεκεμβρίου 2018: € 622 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα) αφορά διακρατούμενους πιστωτικούς τίτλους.

Επιπλέον των ανωτέρω στοιχείων σε ενέχυρο, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν δεσμεύσει περιουσιακά στοιχεία ποσού € 168 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 168 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα) που περιλαμβάνονται στις «Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων», στα πλαίσια εγγύησης έναντι κινδύνου αθέτησης πληρωμής από το Ελληνικό Δημόσιο.

Σημειώνεται επίσης ότι τα «Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» που εμφανίζονται στον παραπάνω πίνακα, αφορούν δάνεια τα οποία έχουν ενεχυριαστεί στο πλαίσιο χρηματοδότησης από την ΕΚΤ.

40 Μετοχικό κεφάλαιο και υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες

	Τράπεζα				Όμιλος	
	Μετοχικό Κεφάλαιο	Υπέρ το Άρτιο	Υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες	Σύνολο	Ίδιες μετοχές	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2018	2.620	13.075	2.040	17.735	(1)	17.734
(Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	-	-	-	-
Υπόλοιπο 31/12/2018	2.620	13.075	2.040	17.735	(1)	17.734
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2019	2.620	13.075	2.040	17.735	(1)	17.734
(Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	-	-	-	-
Υπόλοιπο 31/12/2019	2.620	13.075	2.040	17.735	(1)	17.734

	Αριθμός μετοχών		
	Τράπεζα		Όμιλος
	Εκδοθείσες μετοχές	Ίδιες Μετοχές	Καθαρός αριθμός μετοχών
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2018	436.659.164	(191.669)	436.467.495
Αγορές ιδίων μετοχών	-	(4.707.405)	(4.707.405)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	4.530.947	4.530.947
Υπόλοιπο 31/12/2018	436.659.164	(368.127)	436.291.037
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2019	436.659.164	(368.127)	436.291.037
Αγορές ιδίων μετοχών	-	(5.296.895)	(5.296.895)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	5.503.000	5.503.000
Υπόλοιπο 31/12/2019	436.659.164	(162.022)	436.497.142

Το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, ανέρχεται σε € 2.619.954.984, διαιρούμενο σε 436.659.164 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας € 6,00 η κάθε μία.

Επιπρόσθετα, οι υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες της Τράπεζας, που εκδόθηκαν στο πλαίσιο της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου που ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2015, και καλύφθηκαν αποκλειστικά από το ΤΧΣ με ομόλογα εκδόσεως ΕSM, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, αντιστοιχούν στο ποσό των € 2.040 εκατ.

Οι βασικότεροι όροι των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Σε περίπτωση που ο δείκτης CET 1 της Τράπεζας υπολογισμένος σε ατομική ή ενοποιημένη βάση είναι κατώτερος από 7%, οι υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες θα μετατρέπονται υποχρεωτικά σε κοινές μετοχές, ο δε αριθμός των κοινών μετοχών που εκδίδονται ανά κάτοχο θα καθορίζεται διαιρώντας το 116% της ονομαστικής αξίας των ανεξόφλητων υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών που έχει στην κατοχή του δια την τιμή μετατροπής.
- Οι υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες αποφέρουν τόκο, καταβλητέο ετησίως δεδουλευμένο με ετήσιο επιτόκιο 8%. Οι καταβολές τόκου (είτε συνολικά είτε εν μέρει) εναπόκεινται στη διακριτική ευχέρεια του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας. Τυχόν ακυρωθέντες τόκοι δεν συσσωρεύονται ούτε είναι πληρωτέοι και απαιτητοί στο μέλλον. Σύμφωνα με τους όρους του Προγράμματος, η μη καταβολή τόκου δε συνιστά γεγονός αθέτησης υποχρέωσης. Στην περίπτωση όπου η Τράπεζα δεν καταβάλλει εξ' ολοκλήρου οποιοδήποτε καταβλητέο τόκο στη

σχετική ημερομηνία καταβολής, τότε δεν καταβάλλονται μερίσματα επί των κοινών μετοχών έως την επόμενη πληρωμή τόκου από την Τράπεζα κατά την οικεία ημερομηνία καταβολής.

- Οι υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες μετατρέπονται υποχρεωτικά σε κοινές μετοχές, εάν δεν καταβληθούν από την Τράπεζα συνολικά ή μερικά οι καταβλητέοι τόκοι σε δύο ημερομηνίες καταβολής τόκου (όχι απαραίτητα συνεχόμενες), εξαιρουμένου προς το σκοπό αυτό κάθε τόκου που καταβάλλεται με την έκδοση κοινών μετοχών αντί καταβολής σε μετρητά.
- Οι υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες δεν έχουν ορισμένη ημερομηνία αποπληρωμής.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες συνιστούν μέρος των Ιδίων Κεφαλαίων της Τράπεζας καθώς πληρούνται όλα τα κριτήρια των σχετικών διατάξεων του Δ.Λ.Π. 32 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση».

Τέλος, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 16Γ του Ν. 3864/2010, κατά το χρονικό διάστημα συμμετοχής του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, δεν επιτρέπεται η αγορά ιδίων μετοχών από την Τράπεζα χωρίς έγκριση του ΤΧΣ. Οι αγορές και οι πωλήσεις ιδίων μετοχών εντός της χρήσης 2019 και 2018, καθώς και οι κατεχόμενες ίδιες μετοχές κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και την 2018 σχετίζονται με συναλλαγές οι οποίες διενεργούνται από τη θυγατρική εταιρία Πειραιώς Α.Ε.Π.Ε.Υ. στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της, που απορρέουν από την ιδιότητά της ως ειδικού διαπραγματευτή.

41 Λοιπά αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Τακτικό αποθεματικό	84	108	69	69
Έκτακτο αποθεματικό	0	0	-	-
Αποθεματικό χρημ/κών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	236	97	236	93
Αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών	(54)	(59)	-	-
Λοιπά αποθεματικά	34	36	27	27
Λοιπά αποθεματικά	300	182	332	189
Αποτελέσματα εις νέον	(10.375)	(10.526)	(10.514)	(10.370)

Τακτικό αποθεματικό: Σύμφωνα με το άρθρο 24 του καταστατικού της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε., όπως ισχύει, ποσοστό 5% τουλάχιστον αφαιρείται από τα καθαρά κέρδη της περιόδου, το οποίο κρατείται για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού. Η αφαίρεση για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού παύει να είναι υποχρεωτική όταν αυτό φθάσει σε ποσοστό ίσο τουλάχιστον με το ένα δεύτερο (1/2) του καταβληθέντος εταιρικού κεφαλαίου.

Το τακτικό αποθεματικό, σύμφωνα με το άρθρο 44 του Κ.Ν.2190/1920, όπως ισχύει, χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την κάλυψη του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «Αποτελέσματα εις νέον».

Έκτακτο αποθεματικό: Τα έκτακτα αποθεματικά σχηματίζονται με βάση διάταξη του καταστατικού ή με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων και μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την εταιρεία για οποιοδήποτε σκοπό.

Λοιπά αποθεματικά: Στην κατηγορία των λοιπών αποθεματικών περιλαμβάνονται αποθεματικά διαφόρων προελεύσεων και ειδικών διατάξεων του νόμου και έχουν συγκεκριμένο σκοπό και προορισμό.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση της κατηγορίας «Λοιπά αποθεματικά».

Κίνηση λοιπών αποθεματικών	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Υπόλοιπο έναρξης	182	78	189	212
Μεταβολή αποθεματικού χρημ/κών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	139	(22)	143	(23)
Μεταφορά μεταξύ λοιπών αποθεματικών και αποτελεσμάτων εις νέον	2	(15)	-	-
Πωλήσεις	(28)	(8)	-	-
Μεταβολή αποθεματικού συναλλαγματικών διαφορών	5	149	-	-
Υπόλοιπο λήξης	300	182	332	189

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση του αποθεματικού χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων.

Κίνηση αποθεματικού χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Υπόλοιπο έναρξης	97	119	93	116
Κέρδη/(ζημίες) από την αποτίμηση ομολόγων	180	(26)	179	(26)
Κέρδη/(ζημίες) από την αποτίμηση μετοχών	43	(10)	40	(10)
Απομειώσεις / (αναστροφές) απομειώσεων ομολόγων	(8)	(5)	(8)	(6)
Ανακύκλωση της αποτίμησης και της σωρευτικής απομείωσης των πωληθέντων χρεογράφων	(12)	15	(5)	15
Αναβαλλόμενοι φόροι	(62)	5	(63)	4
Διαφορές από συναλλαγματικές μετατροπές	(0)	0	-	-
Υπόλοιπο λήξης	236	97	236	93

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των αποτελεσμάτων εις νέον.

Κίνηση αποτελεσμάτων εις νέον	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Υπόλοιπο έναρξης	(10.526)	(10.335)	(10.370)	(10.389)
Λοιπά συνολικά έσοδα μετά από φόρους	(6)	0	(6)	0
Κέρδη/(ζημίες) μετά φόρων για την χρήση αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας	279	(158)	27	51
Καταβολή στους κατόχους των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	(165)	-	(165)	-
Κέρδη/(ζημίες) από πωλήσεις ιδίων μετοχών	0	(1)	-	-
Μεταφορά μεταξύ λοιπών αποθεματικών και αποτελεσμάτων εις νέον	(2)	11	-	-
Ανακύκλωση στα αποτελέσματα του σωρευμένου αποθεματικού χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	2	(32)	0	(32)
Πωλήσεις και μεταβολές ποσοστών συμμετοχής	43	(11)	-	-
Υπόλοιπο λήξης	(10.375)	(10.526)	(10.514)	(10.370)

42 Μέρισμα ανά μετοχή

Η διανομή μερίσματος από τα κέρδη της χρήσης του 2019 δεν επιτρέπεται, δεδομένου ότι, αφενός μεν, δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 159 του Ν. 4548/2018 «Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών», αφετέρου δε, συντρέχουν οι περιορισμοί του ίδιου άρθρου και νόμου.

Για τις Τράπεζες που συμμετέχουν σε προγράμματα στήριξης του Ν. 3864/2010 «Περί ιδρύσεως Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας», προβλέπεται από την παρ. 3 του άρθρου 10 του Νόμου), ανώτατο ύψος διανεμόμενων μερισμάτων, που δεν μπορεί να υπερβαίνει το 35% των κερδών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 161 παρ. 2 του Ν.4548/2018, ενώ οι εκπρόσωποι του ΤΧΣ στα Διοικητικά Συμβούλια των Τραπεζών, έχουν το δικαίωμα της αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης σχετικής με τη διανομή μερισμάτων.

Επίσης περιορισμοί στη διανομή μερισμάτων όμως θεσπίστηκαν και από την, κατ' εξουσιοδότηση του Νόμου 3864/2010, όπως ισχύει, εκδοθείσα υπ' αρ. 36/2015 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου, βάσει της οποίας δεν επιτρέπεται διανομή μερισμάτων στην περίπτωση που η Τράπεζα δεν καταβάλλει εξ' ολοκλήρου στη σχετική ημερομηνία καταβολής τόκου, οποιαδήποτε προγραμματισμένη πληρωμή τόκων των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών, οι οποίες εκδόθηκαν στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης της Τράπεζας.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2013, σε συνδυασμό με τις σχετικές ρυθμίσεις του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 και της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, που ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το Νόμο 4261/2014, για την ενίσχυση της ασφάλειας και της ευρωστίας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, τα πιστωτικά ιδρύματα υπάγονται στις διατάξεις της Σύστασης της ΕΚΤ (ΕΚΤ/2019/1) σχετικά με τις πολιτικές διανομής μερισμάτων κατά το 2019 από τα κέρδη της χρήσης του 2018, καθώς και στις αντίστοιχες ρυθμίσεις της υπ' αριθμ.157/2.4.2019 Πράξης Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Αναφορικά με την καταβολή μερισμάτων κατά το έτος 2020 από κέρδη της χρήσης του έτους 2019 ισχύουν παρόμοιες ρυθμίσεις σύμφωνα με τις προβλέψεις της Σύστασης της ΕΚΤ (ΕΚΤ/2020/1) και της από 21 Ιανουαρίου 2020 σχετικής Επιστολής της ΕΚΤ.

Σε συμμόρφωση με τα ανωτέρω, το Δ.Σ. της Τράπεζας θα εισηγηθεί στην Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων του 2020, τη μη διανομή μερισμάτων για τη χρήση του 2019.

43 Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα

Για σκοπούς σύνταξης της Κατάστασης Ταμειακών Ροών, ως ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες νοούνται τα ακόλουθα υπόλοιπα την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, τα οποία έχουν λήξη μικρότερη των 90 ημερών από την ημερομηνία έναρξής τους.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες (Σημείωση 16)	3.346	2.570	3.314	2.548
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων (Σημείωση 17)	340	399	269	273
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών (Σημείωση 19)	19	1	19	1
Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων (Σημείωση 21)	38	132	38	132
	3.742	3.102	3.640	2.954

Το ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα από διακοπείσες δραστηριότητες την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανέρχεται σε € 0,02 εκατ. (31

Δεκεμβρίου 2018: € 249 εκατ.).

44 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Ως συνδεδεμένα μέρη νοούνται:

- α) τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ομίλου, ο Επικεφαλής του Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου, η Επικεφαλής της Κανονιστικής Συμμόρφωσης του Ομίλου, καθώς και οι Διευθύνοντες Σύμβουλοι των σημαντικών θυγατρικών του Ομίλου, συλλογικά οι κατέχοντες καίριες Διοικητικές Θέσεις,
- β) τα οικογενειακά μέλη των προσώπων που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις (μέχρι Α΄ βαθμού συγγένειας),
- γ) οι εταιρείες οι οποίες συναλλάσσονται με την Τράπεζα Πειραιώς, εφόσον η συνολική συμμετοχή σε αυτές (των προσώπων που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις καθώς και των οικογενειακών μελών τους) υπερβαίνει αθροιστικά το 20%,
- δ) οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας,
- ε) οι συγγενείς εταιρείες της Τράπεζας,
- στ) οι κοινοπραξίες της Τράπεζας και
- ζ) το ΤΧΣ, που οι κοινές μετοχές που κατέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας παρέχουν τα ειδικά δικαιώματα του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Οι συναλλαγές με τα προαναφερόμενα συνδεδεμένα μέρη διέπονται από τους συνήθεις όρους και συνθήκες αγοράς, καθώς και από τις συνήθεις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Τα δάνεια και οι απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος και οι εγγυητικές επιστολές προς συνδεδεμένα μέρη, έχουν δοθεί μέσα στο πλαίσιο των εγκεκριμένων χρηματοδοτικών πολιτικών και διαδικασιών του Ομίλου, με επαρκείς εξασφαλίσεις και καλύμματα, και ο κίνδυνος αποπληρωμής τους κυμαίνεται στο σύνηθες πλαίσιο των συνθηκών της αγοράς.

Οι συναλλαγές με τα πρόσωπα που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις, καθώς και με τα λοιπά συνδεδεμένα μέρη, τα οποία περιλαμβάνουν τα συνδεδεμένα μέρη που αναφέρονται στα ως άνω σημεία (β) και (γ), αναλύονται στον κάτωθι πίνακα. Σημειώνεται ότι πέραν της καταβολής των τόκων των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών ύψους € 165 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα τον Δεκέμβριο του 2019, δεν υπήρχαν σημαντικές συναλλαγές με το ΤΧΣ κατά την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Όμιλος (ποσά σε χιλ. €)	31/12/2019		31/12/2018	
	Πρόσωπα που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις	Λοιπά συνδεδεμένα μέρη	Πρόσωπα που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις	Λοιπά συνδεδεμένα μέρη
Υπόλοιπο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος (υπόλοιπο προ προβλέψεων)	4.543	41	5.318	41
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.738	51	892	160
Εγγυητικές επιστολές και ενέγγυες πιστώσεις	-	-	-	-

Όμιλος (ποσά σε χιλ. €)	1/1 - 31/12/2019		1/1 - 31/12/2018	
	Πρόσωπα που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις	Λοιπά συνδεδεμένα μέρη	Πρόσωπα που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις	Λοιπά συνδεδεμένα μέρη
Έσοδα	84	9	88	63
Έξοδα	14	0	1	0

Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	31/12/2019		31/12/2018	
	Πρόσωπα που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις	Λοιπά συνδεδεμένα μέρη	Πρόσωπα που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις	Λοιπά συνδεδεμένα μέρη
Υπόλοιπο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος (υπόλοιπο προ προβλέψεων)	4.541	41	5.318	41
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.648	51	797	160
Εγγυητικές επιστολές και ενέγγυες πιστώσεις	-	-	-	-

Τράπεζα (ποσά σε χιλ. €)	1/1 - 31/12/2019		1/1 - 31/12/2018	
	Πρόσωπα που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις	Λοιπά συνδεδεμένα μέρη	Πρόσωπα που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις	Λοιπά συνδεδεμένα μέρη
Έσοδα	83	9	85	63
Έξοδα	12	0	1	0

Παροχές προσώπων που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις (ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019		1/1 - 31/12/2018	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Βραχυπρόθεσμες παροχές	5.440	4.870	4.601	4.435
Παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία	470	278	460	263

Οι βραχυπρόθεσμες παροχές των προσώπων που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις περιλαμβάνουν τους μισθούς, τις αμοιβές, τις εργοδοτικές εισφορές και λοιπές επιβαρύνσεις.

Το σύνολο των σχηματισμένων προβλέψεων για προγράμματα παροχών σε πρόσωπα που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις διαμορφώθηκε σε € 2 εκατ. για τον Όμιλο και σε € 1 εκατ. για την Τράπεζα την 31 Δεκεμβρίου 2019, από € 2 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2018 για τον Όμιλο και την Τράπεζα. Το σύνολο των εν λόγω προβλέψεων συμπεριλαμβάνεται στις υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση.

Το σύνολο των σχηματισμένων προβλέψεων για απομείωση σε δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος που δόθηκαν από τον Όμιλο και την Τράπεζα σε πρόσωπα που κατέχουν καίριες Διοικητικές Θέσεις και σε λοιπά, με αυτά, συνδεδεμένα μέρη, ανήλθε την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε € 3 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 3 εκατ.) ενώ το έξοδο της χρήσης 2019 για την εκτιμώμενη πιστωτική ζημιά ήταν μικρότερο από € 1 χιλ. (2018: € 0,6 εκατ.).

44.1 Θυγατρικές εταιρείες

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών της Τράπεζας με θυγατρικές της εταιρείες και τα σχετικά με τις συναλλαγές αυτές αποτελέσματα έχουν ως εξής:

(ποσά σε χιλ. €)	Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018
Ενεργητικό		
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	9.551	141.608
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος (υπόλοιπο προ προβλέψεων)	2.418.277	2.433.336
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	2.178
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	144.275	187.409
Σύνολο	2.572.103	2.764.530
Υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	53	320.138
Υποχρεώσεις προς πελάτες	296.499	235.755
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία στο αποσβεσμένο κόστος	10.303	57.511
Λοιπές υποχρεώσεις	62.374	15.175
Σύνολο	369.229	628.579

(ποσά σε χιλ. €)	Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Έσοδα		
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	89.462	58.971
Έσοδα προμηθειών	12.194	10.728
Λοιπά έσοδα	(1.665)	1.510
Σύνολο	99.991	71.209
Έξοδα		
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	(17.006)	(8.911)
Έξοδα προμηθειών	(327)	(6.107)
Λειτουργικά έξοδα	(23.186)	(26.511)
Σύνολο	(40.518)	(41.529)

Οι εγγυητικές επιστολές προς τις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανέρχονται σε € 215 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 228 εκατ.). Οι λοιπές υποχρεώσεις της 31 Δεκεμβρίου 2019 περιλαμβάνουν ποσό € 54 εκατ., το οποίο αφορά σε υποχρεώσεις από μισθώσεις ακινήτων θυγατρικών εταιρειών της Τράπεζας σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 16. Καθώς ο Όμιλος δεν πρόβη σε αναδρομική εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16 βάσει των μεταβατικών διατάξεων του εν λόγω προτύπου, το συγκριτικό ποσό την 31 Δεκεμβρίου 2018 δεν περιλαμβάνει υποχρεώσεις από λειτουργικές μισθώσεις ακινήτων θυγατρικών εταιρειών.

Το σύνολο των σχηματισμένων προβλέψεων για απομείωση επί δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος που δόθηκαν από την Τράπεζα στις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου, ανήλθε την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε € 290 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 73 εκατ.), ενώ το έξοδο της χρήσης 2019 για την εκτιμώμενη πιστωτική ζημιά ανήλθε σε € 220 εκατ. (2018: € 0,4 εκατ.).

44.2 Συγγενείς εταιρείες

Οι συναλλαγές και τα αποτελέσματα με τις συγγενείς εταιρείες, παρουσιάζονται παρακάτω:

(ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (υπόλοιπο προ προβλέψεων)	987.395	1.061.837	984.248	1.057.632
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	1.077	-	1.077
Λοιπά	6.959	3.560	3.810	197
Υποχρεώσεις προς πελάτες	71.634	83.646	71.634	69.247
Λοιπές υποχρεώσεις	27.840	3.535	26.124	1.692

(ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Συνολικά έξοδα και κεφαλαιουχικές δαπάνες	(73.454)	(21.648)	(73.402)	(20.753)
Συνολικά έσοδα	50.806	51.339	47.254	47.795

Το σύνολο των σχηματισμένων προβλέψεων για απομείωση επί δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που δόθηκαν από τον Όμιλο και την Τράπεζα σε συγγενείς εταιρείες, ανήλθε την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε € 160 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 87 εκατ.), ενώ το έξοδο της χρήσης 2019 για την εκτιμώμενη πιστωτική ζημιά ανήλθε σε € 128 εκατ. (2018: € 0,4 εκατ.).

Οι εγγυητικές επιστολές προς τις συγγενείς εταιρείες του Ομίλου και της Τράπεζας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανέρχονται σε € 11 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 7 εκατ.).

Οι λοιπές υποχρεώσεις της 31 Δεκεμβρίου 2019 περιλαμβάνουν ποσό € 5 εκατ. το οποίο αφορά υποχρεώσεις από μισθώσεις ακινήτων συγγενών εταιρειών του Ομίλου, σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 16. Καθώς ο Όμιλος δεν προέβη σε αναδρομική εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16 βάσει των μεταβατικών διατάξεων του εν λόγω προτύπου, το συγκριτικό ποσό της 31 Δεκεμβρίου 2018 δεν περιλαμβάνει υποχρεώσεις από λειτουργικές μισθώσεις ακινήτων συγγενών εταιρειών.

44.3 Κοινοπραξίες

Οι συναλλαγές και τα αποτελέσματα με τις κοινοπραξίες παρουσιάζονται παρακάτω:

(ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος	52.410	52.652	52.410	52.652

(ποσά σε χιλ. €)	Όμιλος		Τράπεζα	
	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Συνολικά έσοδα	491	842	491	842

Το σύνολο των σχηματισμένων προβλέψεων για απομείωση επί δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβεσμένο κόστος που δόθηκαν από τον Όμιλο και την Τράπεζα σε κοινοπραξίες, ανήλθε την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε € 41 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: € 42 εκατ.), ενώ για την χρήση 2019 υπήρξε αναστροφή της εκτιμώμενης πιστωτικής ζημιάς ύψους € 0,4 εκατ. (2018 : εκτιμώμενη πιστωτική ζημιά ύψους € 0,4 εκατ.).

45 Μεταβολές στο χαρτοφυλάκιο των ενοποιούμενων εταιρειών

Ακολουθεί η ανάλυση των μεταβολών στο χαρτοφυλάκιο ενοποιούμενων εταιρειών κατά τη χρήση 2019:

α) Ιδρύσεις Εταιρειών:

Την 1 Φεβρουαρίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς ίδρυσε την κατά 50,00% εταιρεία, Πείργκα Κύθνου ΙΚΕ, καταβάλλοντας την αναλογία της στο μετοχικό κεφάλαιο ύψους € 833 χιλ. Η εταιρεία κατηγοριοποιήθηκε στο χαρτοφυλάκιο των κοινοπραξιών του Ομίλου.

Την 2 Μαΐου 2019, η κατά 99,98% διακρατούμενη προς πώληση εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Piraeus Bank Bulgaria A.D., ίδρυσε την κατά 100,00% εταιρεία, Piraeus Nedvizhimi Imoti EOOD, καταβάλλοντας το ποσό των € 511 χιλ. Την 21 Μαΐου 2019, η κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Bulfina E.A.D., απέκτησε από την κατά 99,98% διακρατούμενη προς πώληση εταιρεία, Piraeus Bank Bulgaria A.D., το 100,00% της εταιρείας Piraeus Nedvizhimi Imoti EOOD. Κατόπιν τούτου, το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στην εταιρεία αυξήθηκε σε 100,00%.

Την 10 Σεπτεμβρίου 2019, η κατά 65,00% θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, ETBA ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε., ίδρυσε την εταιρεία Εταιρεία Ανάπτυξης Επιχειρηματικού Πάρκου Οινοφύτων Ασωπού Α.Ε., καταβάλλοντας το ποσό των € 9 χιλ. για το 37,69% του ιδρυτικού της μετοχικού κεφαλαίου. Κατόπιν τούτου, η εταιρεία έχει καταστεί συγγενής εταιρεία του Ομίλου.

β) Συμμετοχή σε αυξήσεις/ μειώσεις μετοχικού κεφαλαίου - Μεταβολές ποσοστών συμμετοχής:

Την 4 Φεβρουαρίου 2019, καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από την Τράπεζα Πειραιώς η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 344 χιλ. της κατά 75,37% θυγατρικής εταιρείας της Τράπεζας Πειραιώς, ΑΧΑΪΑ Clauss Estate Α.Ε., αυξάνοντας έτσι το ποσοστό συμμετοχής της στην εταιρεία σε 75,49%.

Την 13 Φεβρουαρίου 2019, καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από την Τράπεζα Πειραιώς η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 3 εκατ. της κατά 100,00% θυγατρικής εταιρείας της Τράπεζας Πειραιώς, Trieris Two Real Estate Ltd, διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της στην εταιρεία.

Την 22 Φεβρουαρίου 2019, καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από την Τράπεζα Πειραιώς η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 540 χιλ. της κατά 100,00% θυγατρικής εταιρείας της Τράπεζας Πειραιώς, Πλειάδες Estate Α.Ε., διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της στην εταιρεία.

Την 13 Μαρτίου 2019, πιστοποιήθηκε από την κατά 23,07% συγγενή εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Unisoft Α.Ε., η αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά € 5 εκατ., με κεφαλαιοποίηση των δανειακών της υποχρεώσεων, μεταξύ των οποίων και υποχρεώσεων προς την Τράπεζα Πειραιώς ύψους € 1 εκατ. Κατόπιν τούτου, η Τράπεζα Πειραιώς αύξησε το ποσοστό συμμετοχής της στην εταιρεία σε 26,73%.

Κατά τη διάρκεια του 1^{ου} τριμήνου 2019, η κατά 50,00% συμμετοχή του Ομίλου, ΑΕΠ Ελαιώνα Α.Ε., η οποία κατηγοριοποιείται στο χαρτοφυλάκιο των κοινοπραξιών του Ομίλου, προέβη σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου συνολικού ύψους € 7 εκατ. Κατόπιν τούτου, η κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Trieris Two Real Estate Ltd, κάλυψε την αναλογία της καταβάλλοντας συνολικά € 3,5 εκατ., διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της στην Εταιρεία.

Την 24 Απριλίου 2019, καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από την κατά 99,98% διακρατούμενη προς πώληση εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Piraeus Bank Bulgaria A.D., η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με εισφορά σε είδος ύψους € 2 εκατ. της κατά 100,00% θυγατρικής της εταιρείας, Gama Asset Management EOOD, διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου.

Την 2 Μαΐου 2019, η κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία της Piraeus Bank Bulgaria A.D., Piraeus Nedvizhimi Imoti EOOD, απέκτησε από την κατά 99,98% διακρατούμενη προς πώληση εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Piraeus Bank Bulgaria A.D., το 100,00% της εταιρείας Beta Asset Management EOOD, το 100,00% της εταιρείας Gama Asset Management EOOD, το 100,00% της εταιρείας Emerald Investments EOOD, το 100,00% της εταιρείας Asset Management Bulgaria EOOD, το 100,00% της εταιρείας Varna Asset Management EOOD, το 100,00% της εταιρείας Delta Asset Management EOOD και το 100,00% της εταιρείας Besticar Bulgaria EOOD. Κατόπιν των παραπάνω, το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στις προαναφερόμενες εταιρείες παρέμεινε αμετάβλητο σε 99,98%.

Την 10 Ιουλίου 2019, η κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία του Ομίλου, Piraeus Clean Energy Holdings Ltd, απέκτησε το 17,00% της κατά 83,00% θυγατρικής εταιρείας του Ομίλου, Zibeno Investments Λτδ, έναντι ποσού € 10 χιλ. Κατόπιν τούτου, το ποσοστό του Ομίλου στην εταιρεία αυξήθηκε σε 100,00%.

Την 17 Ιουλίου 2019, πιστοποιήθηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της κατά 100,00% θυγατρικής εταιρείας του Ομίλου, Linklife Food & Entertainment Hall A.E., ύψους € 3 εκατ., η οποία καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από τη μοναδική της μέτοχο, Picar A.E., διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου.

Την 21 Ιουνίου 2019, 25 Σεπτεμβρίου 2019 και 17 Δεκεμβρίου 2019, η κατά 50,01% συγγενής συμμετοχή της Τράπεζας Πειραιώς, Piraeus - TANEO Capital Fund A.K.E.Σ., αύξησε το ενεργητικό της κατά το συνολικό ποσό των € 120 χιλ. Η Τράπεζα Πειραιώς κάλυψε την αναλογία της καταβάλλοντας συνολικά € 60 χιλ., διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της.

Την 7 Αυγούστου 2019, πιστοποιήθηκε από την κατά 39,39% συγγενή εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Trastor A.E.E.A.Π., η αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά € 23 εκατ. με καταβολή μετρητών. Κατόπιν τούτου, η Τράπεζα Πειραιώς κάλυψε την αναλογία της καταβάλλοντας συνολικά € 9 εκατ., διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της στην εταιρεία.

Την 9 Σεπτεμβρίου 2019, καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από την κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Piraeus Clean Energy Holdings Ltd, η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών ύψους € 50 χιλ. της κατά 100,00% θυγατρικής εταιρείας του Ομίλου, Zibeno Investments Λτδ, διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου.

Την 23 Οκτωβρίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς, πώλησε το 80,04% της συμμετοχής της στην εταιρεία Intrum Hellas REO solutions A.E., έναντι ποσού € 34 εκατ. Κατόπιν τούτου, η εταιρεία κατηγοριοποιήθηκε στο χαρτοφυλάκιο των συγγενών εταιρειών.

Την 23 Οκτωβρίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς, πώλησε το 80,00% πλέον μιας μετοχής της συμμετοχής της στην εταιρεία Intrum Hellas Credit Servicing A.E., έναντι ποσού € 276 εκατ. Κατόπιν τούτου, η εταιρεία κατηγοριοποιήθηκε στο χαρτοφυλάκιο των συγγενών εταιρειών.

Την 12 Νοεμβρίου 2019, η κατά 32,27% συγγενής εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Όργανος Α.Ε., αύξησε το μετοχικό της κεφάλαιο κατά € 400 χιλ. Η Τράπεζα Πειραιώς, κάλυψε την αναλογία της καταβάλλοντας € 129 χιλ., διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της στην εταιρεία.

Την 30 Δεκεμβρίου 2019, καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από την Τράπεζα Πειραιώς η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 40 χιλ. της κατά 100,00% θυγατρικής εταιρείας της Τράπεζας Πειραιώς, Πειραιώς Development Α.Ε., διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της στην εταιρεία.

Την 30 Δεκεμβρίου 2019, καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από την Τράπεζα Πειραιώς η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 40 χιλ. της κατά 100,00% θυγατρικής εταιρείας της Τράπεζας Πειραιώς, ΝD Αναπτυξιακή Α.Ε., διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της στην εταιρεία.

Την 30 Δεκεμβρίου 2019, καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από την Τράπεζα Πειραιώς η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 80 χιλ. της κατά 100,00% θυγατρικής εταιρείας της Τράπεζας Πειραιώς, Property Horizon Α.Ε., διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της στην εταιρεία.

Την 30 Δεκεμβρίου 2019, καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από την Τράπεζα Πειραιώς η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 130 χιλ. της κατά 100,00% θυγατρικής εταιρείας της Τράπεζας Πειραιώς, Πλειάδες Estate Α.Ε., διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της στην εταιρεία.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2019, η κατά 30,00% συγγενής συμμετοχή του Ομίλου, PJ Tech Catalyst Fund, αύξησε το ενεργητικό της κατά το συνολικό ποσό των € 474 χιλ. Κατόπιν τούτου, η κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Piraeus Equity Partners Ltd, κάλυψε την αναλογία της καταβάλλοντας συνολικά € 142 χιλ., διατηρώντας έτσι αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της.

Η καθαρή εκροή από αυξήσεις ποσοστών σε θυγατρικές και εξαγορές θυγατρικών αναλύεται ως εξής :

Εξαγορές θυγατρικών εταιρειών, εξαιρουμένων των ταμειακών διαθεσίμων που αποκτήθηκαν	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Εξαγορά θυγατρικών εταιρειών	-	9
Μείον: Ταμείο και ταμειακά διαθέσιμα που εξαγοράστηκαν	-	-
	0	9

Την 19 Νοεμβρίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς, απέκτησε από την κατά 100,00% θυγατρική της εταιρεία, Πειραιώς Leasing Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε. το 7,68% της συγγενούς της εταιρείας, Νηρέυς Ιχθυοκαλλιέργειες Α.Ε. Κατόπιν τούτου, το ποσοστό συμμετοχής της Τράπεζας Πειραιώς στην εταιρεία αυξήθηκε σε 32,23%.

γ) Εκκαθαρίσεις – Πωλήσεις εταιρειών:

Την 31 Ιανουαρίου 2019, η κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Πειραιώς Green Investments Α.Ε., διεγράφη από το Γ.Ε.Μ.Η.

Την 28 Φεβρουαρίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς πώλησε το σύνολο της συμμετοχής στην κατά 98,83% διακρατούμενη προς πώληση εταιρεία Tirana Bank S.A., έναντι τιμήματος € 57 εκατ.

Την 18 Απριλίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς πώλησε το σύνολο της συμμετοχής της στην κατά 26,73% συγγενή της εταιρεία, Unisoft A.E., έναντι τιμήματος € 700 χιλ.

Την 13 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς πώλησε το σύνολο της συμμετοχής της στην κατά 99,98% διακρατούμενη προς πώληση εταιρεία Piraeus Bank Bulgaria A.D., έναντι τελικού τιμήματος € 77 εκατ. περίπου. Κατόπιν τούτου, η κατά 99,98% θυγατρική εταιρεία του Ομίλου, Piraeus Insurance Brokerage EOOD, δεν ανήκει πλέον στον Όμιλο.

Την 2 Ιουλίου 2019, η κατά 99,18% θυγατρική εταιρεία του Ομίλου, Priam Business Consultancy SRL, ετέθη σε καθεστώς εκκαθάρισης.

Την 5 Ιουλίου 2019, η κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία του Ομίλου, Piraeus Real Estate Consultants SRL, διεγράφη από το οικείο Μητρώο Εταιρειών.

Την 8 Οκτωβρίου 2019, η κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία του Ομίλου, Piraeus Clean Energy GP Ltd, ετέθη σε καθεστώς εκκαθάρισης.

Την 8 Οκτωβρίου 2019, η κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία του Ομίλου, Piraeus Equity Advisors Ltd, ετέθη σε καθεστώς εκκαθάρισης.

Την 13 Νοεμβρίου 2019, η κατά 99,95% θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας Πειραιώς, Marathon 1 Greenvale Rd LLC, διεγράφη από το οικείο Μητρώο Εταιρειών.

Την 27 Νοεμβρίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς, πώλησε το σύνολο της συμμετοχής της στην κατά 32,92% συγγενή της εταιρεία, Ιχθυοτροφεία Σελόντα ΑΕΓΕ, έναντι τιμήματος € 1.

Την 27 Νοεμβρίου 2019, η Τράπεζα Πειραιώς πώλησε το σύνολο της συμμετοχής της στην κατά 32,23% συγγενή της εταιρεία, Νηρεύς Ιχθυοκαλλιέργειες Α.Ε., έναντι τιμήματος € 1.

Την 29 Νοεμβρίου 2019, η κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία του Ομίλου, Piraeus Real Estate Bulgaria EOOD, ετέθη σε καθεστώς εκκαθάρισης.

Την 23 Δεκεμβρίου 2019, η κατά 100,00% θυγατρική εταιρεία του Ομίλου, Piraeus Nedvizhimi Imoti EOOD, πώλησε την κατά 100,00% θυγατρική της εταιρεία, Gama Asset Management EOOD, έναντι τιμήματος € 2 εκατ.

Οι πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, εξαιρουμένων των ταμειακών διαθεσίμων, αναλύονται ως εξής:

Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, εξαιρουμένων των ταμειακών διαθεσίμων που πωλήθηκαν	1/1 - 31/12/2019	1/1 - 31/12/2018
Πώληση (ολική/μερική) θυγατρικών εταιρειών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων	149	414
Κέρδος/(Ζημία) από πώληση	361	(139)
Μείον: Εύλογη αξία των διακρατούμενων επενδύσεων στις μερικώς πωληθέντες επιχειρηματικές δραστηριότητες	(77)	-
Μείον: Ταμείο και ταμειακά διαθέσιμα που πωλήθηκαν	(451)	(294)
	(18)	(19)

46 Αμοιβές Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Στις 28 Ιουνίου 2019, η Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων εξέλεξε την ανεξάρτητη εταιρεία ορκωτών ελεγκτών λογιστών «Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών» για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2019. Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τις συνολικές αμοιβές για τον τακτικό - υποχρεωτικό έλεγχο, το φορολογικό έλεγχο, άλλες υπηρεσίες ελεγκτικής φύσης και λοιπές μη ελεγκτικές επαγγελματικές υπηρεσίες για τις χρήσεις 2019 και 2018 που παρασχέθηκαν από την κύρια ελεγκτική εταιρεία του Ομίλου την Deloitte, η οποία είναι μέλος του δικτύου Deloitte, τις άλλες ελεγκτικές εταιρείες - μέλη του Δικτύου και άλλες συγγενείς - μέλη (συλλογικά «Deloitte»).

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31/12/2019	31/12/2018	31/12/2019	31/12/2018
Αμοιβές τακτικού - υποχρεωτικού ελέγχου	2	3	2	2
Αμοιβές άλλων υπηρεσιών ελεγκτικής φύσης (συμπεριλαμβανομένου αμοιβών φορολογικού ελέγχου)	1	1	0	0
Λοιπές αμοιβές μη ελεγκτικών επαγγελματικών υπηρεσιών	1	1	0	1
Σύνολο	4	5	2	3

47 Γνωστοποιήσεις του Νόμου 4261/5.5.2014

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του Νόμου 4261/2014, το οποίο ενσωματώνει στην Ελληνική νομοθεσία το άρθρο 89 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26 Ιουνίου 2013 θεσπίστηκε για πρώτη φορά η υποχρέωση για τον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς («Όμιλος») να γνωστοποιεί πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση για κάθε χώρα στην οποία δραστηριοποιείται.

Η γνωστοποιούμενη πληροφόρηση περιλαμβάνει: την επωνυμία της θυγατρικής εταιρείας, τη φύση δραστηριοτήτων, τη γεωγραφική θέση, τον κύκλο εργασιών, τον αριθμό των εργαζομένων σε ισοδύναμο καθεστώ πλήρους απασχόλησης, τα αποτελέσματα προ φόρων, τους φόρους επί των αποτελεσμάτων, καθώς και τις εισπραττόμενες δημόσιες επιδοτήσεις. Ο κύκλος εργασιών, τα αποτελέσματα προ φόρων και οι φόροι επί των αποτελεσμάτων είναι με βάση τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις των χρήσεων που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 και την 2018 αντίστοιχα, οι οποίες συντάσσονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και υιοθετήθηκαν από την Ε.Ε.

Τόσο η Τράπεζα όσο και οι θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου δεν έχουν εισπράξει δημόσιες επιδοτήσεις. Οι υπόλοιπες πληροφορίες παρατίθενται στους ακόλουθους πίνακες:

A) Πληροφόρηση ανά χώρα

Χώρα	31/12/2019			
	Σύνολο καθαρών εσόδων ⁽³⁾	Αποτελέσματα προ φόρων	Φόρος εισοδήματος	Αριθμός εργαζομένων
Ελλάδα ⁽¹⁾	2.190	393	(116)	12.223
Ρουμανία	(1)	(6)	(0)	6
Βουλγαρία	33	1	(0)	4
Αίγυπτος	(1)	(1)	0	1
Κύπρος	1	4	(0)	5
Σερβία	2	(2)	(0)	5
Αλβανία	10	7	0	2
Ουκρανία	10	(3)	(0)	368
Λοιπές χώρες ⁽²⁾	1	0	-	-
Όμιλος⁽⁴⁾	2.245	392	(117)	12.613

Σημειώσεις:

- (1) Τα ποσά που αναφέρονται περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες των υποκαταστημάτων της Τράπεζας Πειραιώς που λειτουργούν σε χώρες της αλλοδαπής καθώς και τα οχήματα ειδικού σκοπού με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία.
- (2) Οι λοιπές χώρες περιλαμβάνουν το Ηνωμένο Βασίλειο, το Λουξεμβούργο, τις Βρετανικές Παρθένες Νήσους και τις Η.Π.Α.
- (3) Το σύνολο καθαρών εσόδων περιλαμβάνει τα καθαρά έσοδα από τόκους, τα καθαρά έσοδα προμηθειών, τα έσοδα από μερίσματα, τα καθαρά κέρδη/(ζημιές) από χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών, τα αποτελέσματα από πώληση θυγατρικών και συγγενών εταιρειών, τα καθαρά κέρδη/(ζημιές) από χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων καθώς και τα λοιπά έσοδα/ (έξοδα).
- (4) Τα ποσά που αναφέρονται περιλαμβάνουν συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες.

Χώρα	31/12/2018			
	Σύνολο καθαρών εσόδων ⁽³⁾	Αποτελέσματα προ φόρων	Φόρος εισοδήματος	Αριθμός εργαζομένων
Ελλάδα ⁽¹⁾	1.900	62	99	13.198
Ρουμανία	(70)	(98)	0	10
Βουλγαρία	49	(126)	0	958
Αίγυπτος	(0)	(0)	(0)	1
Κύπρος	0	1	(1)	5
Σερβία	(44)	(45)	0	5
Αλβανία	7	(61)	0	430
Ουκρανία	10	(2)	(0)	394
Λοιπές χώρες ⁽²⁾	1	0	-	-
Όμιλος⁽⁴⁾	1.853	(269)	98	15.000

Σημειώσεις:

- (1) Τα ποσά που αναφέρονται περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες των υποκαταστημάτων της Τράπεζας Πειραιώς που λειτουργούν σε χώρες της αλλοδαπής καθώς και τα οχήματα ειδικού σκοπού με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο.
- (2) Οι λοιπές χώρες περιλαμβάνουν το Ηνωμένο Βασίλειο, το Λουξεμβούργο, τις Βρετανικές Παρθένες Νήσους και τις Η.Π.Α .
- (3) Το σύνολο καθαρών εσόδων περιλαμβάνει τα καθαρά έσοδα από τόκους, τα καθαρά έσοδα προμηθειών, τα έσοδα από μερίσματα, τα καθαρά κέρδη/(ζημιές) από χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών , τα αποτελέσματα από πώληση θυγατρικών και συγγενών εταιρειών, τα καθαρά κέρδη/(ζημιές) από χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων καθώς και τα λοιπά έσοδα/ (έξοδα).
- (4) Τα ποσά που αναφέρονται περιλαμβάνουν συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες.

Β. Θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου με βάση τη φύση των δραστηριοτήτων τους καθώς και την γεωγραφική τους θέση παρουσιάζονται:

Οι θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου με βάση τη φύση των δραστηριοτήτων τους καθώς και την γεωγραφική τους θέση παρουσιάζονται στη Σημείωση 23.

Με τον νόμο 4261/2014, άρθρο 82, ενσωματώνεται στην Ελληνική νομοθεσία το άρθρο 90 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26 Ιουνίου 2013, σύμφωνα με το οποίο θεσπίζεται η υποχρέωση δημοσιοποίησης της συνολικής απόδοσης των στοιχείων του ενεργητικού. Η συνολική απόδοση των στοιχείων του ενεργητικού για την Τράπεζα και τον Όμιλο για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 ήταν 0,05% και 0,44% αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: 0,08% και 0,29% αντίστοιχα).

48 Γνωστοποιήσεις του Νόμου 4151/2013

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4151/2013, κάθε πιστωτικό ίδρυμα, που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, οφείλει αμέσως μετά την παρέλευση του χρονικού ορίου της εικοσαετίας να αποδίδει στο Ελληνικό Δημόσιο συγκεντρωτικά, μέχρι το τέλος Απριλίου κάθε έτους τα υπόλοιπα των αδρανών καταθέσεων, πλέον αναλογούντων τόκων. Η Τράπεζα την 25 Απριλίου 2019 απέδωσε το ποσό των € 698.774,45 για κεφάλαια και τόκους καταθέσεων που παραγράφηκαν υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

49 Γνωστοποιήσεις για τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις»

Την 1 Ιανουαρίου 2019, ο Όμιλος και η Τράπεζα εφάρμοσαν τις απαιτήσεις του Δ.Π.Χ.Α. 16 «Μισθώσεις» (Δ.Π.Χ.Α. 16). Οι κάτωθι γνωστοποιήσεις που αφορούν στη μετάβαση στο Δ.Π.Χ.Α. 16 παρέχουν σχετική πληροφόρηση, προκειμένου να γίνει κατανοητή η επίπτωση της εφαρμογής του νέου λογιστικού προτύπου χρηματοοικονομικής αναφοράς στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας την 1 Ιανουαρίου 2019.

Η Διοίκηση ξεκίνησε το πρόγραμμα υλοποίησης του Δ.Π.Χ.Α. 16 κατά το 2ο τρίμηνο του 2018. Στο πλαίσιο υλοποίησης αυτού του προγράμματος, εφαρμόστηκαν οι απαραίτητες αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης και συστάθηκαν μία Οργανωτική Επιτροπή, ένα Γραφείο Διαχείρισης Έργου και διάφορες ομάδες έργου με συμμετέχοντες από διάφορες Μονάδες και θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας. Η Οργανωτική Επιτροπή για τη μετάβαση στο Δ.Π.Χ.Α. 16 συμμετείχε ενεργά στην όλη διαδικασία, διασφαλίζοντας την αποδοτική, αποτελεσματική, ορθή και έγκαιρη υλοποίηση του προγράμματος για το Δ.Π.Χ.Α. 16.

Στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος για το Δ.Π.Χ.Α. 16, η Διοίκηση ανέπτυξε επαρκή λειτουργικότητα στην υφιστάμενη υποδομή πληροφοριακών συστημάτων της και στις διαδικασίες. Επιπλέον, η Διοίκηση βελτίωσε το υφιστάμενο σύστημα εσωτερικών δικλίδων ασφαλείας, ενώ σχεδίασε και εφάρμοσε νέες εσωτερικές δικλίδες ασφαλείας και διαδικασίες σε τομείς που κρίθηκε αναγκαίο της μετάβασης στο Δ.Π.Χ.Α. 16. Ορισμένοι από τους κύριους τομείς διακυβέρνησης και εσωτερικών ελέγχων είναι αυτοί που σχετίζονται με:

- α) Την επιλογή, μεταξύ των τριών εναλλακτικών μεθόδων μετάβασης που προβλέπονται στο πρότυπο, για την πρώτη εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16.
- β) Την αξιολόγηση συμβάσεων μίσθωσης αναφορικά με το εάν συνιστούν μίσθωση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Δ.Π.Χ.Α. 16.
- γ) Τον προσδιορισμό του διαφορικού επιτοκίου δανεισμού που θα εφαρμοστεί κατά τη μετάβαση στο Δ.Π.Χ.Α. 16 (Incremental Borrowing Rate - «IBR»).

Η Εκτελεστική Επιτροπή του Ομίλου παρακολούθησε την υλοποίηση του Προγράμματος για το Δ.Π.Χ.Α. 16 και συμμετείχε στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η Εκτελεστική Επιτροπή του Ομίλου ενέκρινε το έγγραφο του Δ.Π.Χ.Α. 16 – Λογιστική Πολιτική, «Αναγνώριση και επιμέτρηση μισθώσεων σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 16», καθώς και τις παρούσες γνωστοποιήσεις για τη μετάβαση στο Δ.Π.Χ.Α. 16.

Η χρηματοοικονομική επίπτωση για τον Όμιλο και την Τράπεζα από την αρχική εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16 κατά την 1 Ιανουαρίου 2019 περιγράφεται παρακάτω.

Παραδοχές της Διοίκησης για την Πρώτη Εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16 και την αναμενόμενη χρηματοοικονομική επίπτωση.

Η Διοίκηση αξιοποιώντας τον πρακτικό κανόνα που προβλέπεται κατά τη μετάβαση στο Δ.Π.Χ.Α. 16, δεν επανεκτίμησε τις υφιστάμενες συμβάσεις αναφορικά με το αν αυτές είναι ή περιέχουν συμβάσεις μίσθωσης. Αντίστοιχα, ο ορισμός της μίσθωσης σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 17 και τη διερμηνεία Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π. 4 θα συνεχίσει να εφαρμόζεται στις μισθώσεις που συνήφθησαν ή τροποποιήθηκαν πριν τη 1 Ιανουαρίου 2019.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα εφάρμοσαν το Δ.Π.Χ.Α. 16 για πρώτη φορά την 1 Ιανουαρίου 2019, χρησιμοποιώντας την τροποποιημένη αναδρομική προσέγγιση («Modified Retrospective Approach»). Για την εφαρμογή της τροποποιημένης αναδρομικής προσέγγισης, η Διοίκηση επέλεξε:

- να επιμετρήσει την παρούσα αξία του υπολοίπου της υποχρέωσης από μίσθωση χρησιμοποιώντας το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού της Τράπεζας που ίσχυε κατά την ημερομηνία της μετάβασης και να ορίσει την αξία των περιουσιακών στοιχείων με δικαίωμα χρήσης σε ποσό ίσο με το ποσό της υποχρέωσης από τη μίσθωση.
- να εφαρμόσει τον πρακτικό κανόνα για να εξαιρέσει τις αρχικές άμεσες δαπάνες από την αξία του περιουσιακού στοιχείου με δικαίωμα χρήσης.

Το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού που χρησιμοποιήθηκε την 1 Ιανουαρίου 2019 βασίστηκε πάνω στην καμπύλη μηδενικού επιτοκίου του Ελληνικού Δημοσίου προσαρμοζόμενο χαμηλότερα σύμφωνα με την αναμενόμενη προσαρμογή των περιθωρίων φερεγγυότητας για τα καλυμμένα ομόλογα. Ως αντιπροσωπευτικός δείκτης μηδενικού ρίσκου για την Ελλάδα θεωρήθηκε η καμπύλη απόδοσης του ομολόγου μηδενικού κουπονιού του Ελληνικού Δημοσίου όπως αυτή εξήχθη από το Bloomberg. Η προσαρμογή των περιθωρίων φερεγγυότητας υπολογίστηκε βάσει του περιθωρίου με το οποίο διαπραγματεύονται τα καλυμμένα ομόλογα των Ελληνικών Συστημικών Τραπεζών, σε σύγκριση με την καμπύλη των ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου μηδενικού κουπονιού. Η ίδια διαδικασία υπολογισμού θα εφαρμόζεται σε κάθε περίοδο αναθεώρησης της αρχικής καμπύλης του διαφορικού επιτοκίου η οποία θα λαμβάνει χώρα σε τριμηνιαία βάση.

Αναφορικά με την ημερομηνία έναρξης μίσθωσης για τις συμβάσεις μίσθωσης που προέρχονται από τις εξαγορασθείσες τράπεζες, η Διοίκηση επέλεξε να χρησιμοποιήσει τις αντίστοιχες ημερομηνίες εξαγοράς ως ημερομηνίες έναρξης για τις προαναφερθείσες συμβάσεις.

Επιπλέον, τα παρακάτω έχουν εξαιρεθεί από το πλαίσιο εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 16 για τους παρακάτω λόγους:

- Συμβάσεις μίσθωσης αορίστου χρόνου, καθώς η Διοίκηση έκρινε ότι για τις συμβάσεις αυτές δεν υφίστανται εκτελεστά δικαιώματα και υποχρεώσεις κατά την έννοια του προτύπου και, κατά συνέπεια, δεν πληρούν τον ορισμό της σύμβασης μίσθωσης όπως αυτός ορίζεται στο Δ.Π.Χ.Α. 16,
- Συμβάσεις μίσθωσης που αφορούν διακοπείσες δραστηριότητες,
- Άυλα περιουσιακά στοιχεία, όπως ορίζονται από το Δ.Λ.Π. 38 «Άυλα περιουσιακά στοιχεία» και
- Έξοδα ασφαλειών, ΦΠΑ και έξοδα χαρτοσήμου.

Το χαρτοφυλάκιο μισθώσεων του Ομίλου και της Τράπεζας

Μισθώσεις στις οποίες ο Όμιλος και η Τράπεζα είναι μισθωτές

Οι μισθώσεις ακινήτων του Ομίλου και της Τράπεζας περιλαμβάνουν κυρίως μισθώσεις κτηρίων που στεγάζουν γραφεία, καταστήματα, διαμερίσματα και οχήματα. Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν χαρακτηρίσει τις μισθώσεις αυτές ως λειτουργικές

μισθώσεις σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο Δ.Λ.Π. 17.

Μισθώσεις κτηρίων που στεγάζουν γραφεία: Ο Όμιλος και η Τράπεζα μισθώνουν κτήρια που στεγάζουν γραφεία για τη λειτουργία Διοικητικών Υπηρεσιών. Οι βασικοί όροι των νέων μισθώσεων (διάρκεια κ.λπ.) είναι παρόμοιοι για όλους τους μισθωτές. Σύμφωνα με την τρέχουσα πρακτική, η Τράπεζα επιδιώκει να υπογράψει συμβάσεις μακροχρόνιας μίσθωσης (κατά κανόνα, διάρκειας τουλάχιστον 12 ετών). Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία που ρυθμίζει τις συμβάσεις μίσθωσης, η ελάχιστη δεσμευτική διάρκεια και για τα δύο μέρη της νέας σύμβασης είναι έως 3 έτη. Ανάλογα με τους συμφωνηθέντες όρους, το μίσθωμα αναπροσαρμόζεται ετησίως με βάση τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, όπως υπολογίζεται και ανακοινώνεται μηνιαίως από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, πλέον μιας πιθανής συμφωνηθείσας προσαύξησης (π.χ. +1%, +2%, κ.λπ.). Στο βαθμό κατά τον οποίο οι μισθώσεις συνάπτονται σύμφωνα με τον νέο νόμο περί επαγγελματικών μισθώσεων που ισχύει από το 2014, δεν υφίσταται δικαίωμα παράτασης (εκτός εάν αυτή συμφωνηθεί ρητά).

Οι συμβάσεις διάρκειας αορίστου χρόνου δεν εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 16, όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Ειδικότερα, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν 389 συμβόλαια διάρκειας αορίστου χρόνου επί συνόλου 1.373 συμβολαίων, τα οποία συνδέονται με ετήσιο έξοδο μισθώματος αξίας € 6 εκατ. και τα οποία έχουν εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 16 καθώς δεν πληρούν τον ορισμό του συμβολαίου μίσθωσης όπως αυτό ορίζεται στο Δ.Π.Χ.Α. 16.

Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, η Διοίκηση αξιολογεί εάν θα ασκήσει τυχόν δικαιώματα προαίρεσης για ανανέωση των συμβάσεων μίσθωσης, λαμβάνοντας υπόψη την τοποθεσία των κτηρίων, τη διαθεσιμότητα κατάλληλων εναλλακτικών επιλογών, το ύψος των μισθωμάτων κ.λπ.

Μισθώσεις Καταστημάτων: Ο Όμιλος και η Τράπεζα μισθώνουν ακίνητα για τη λειτουργία του δικτύου καταστημάτων. Οι βασικοί όροι των νέων μισθώσεων (διάρκεια, κ.λπ.), καθώς και οι πρακτικές που εφαρμόζονται σε αυτές τις περιπτώσεις είναι γενικά οι ίδιοι οι οποίοι εφαρμόζονται και στις μισθώσεις κτιρίων που στεγάζουν γραφεία.

Μισθώσεις Διαμερισμάτων: Με σχετική έγκριση της Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού του Ομίλου, ο Όμιλος και η Τράπεζα μισθώνουν διαμερίσματα που χρησιμοποιούνται για τη στέγαση στελεχών της Τράπεζας και του Ομίλου τα οποία εργάζονται μακριά από την περιφέρεια στην οποία βρίσκεται η έδρα τους. Οι όροι μίσθωσης και οι υπολειπόμενες διάρκειες μίσθωσης την ημερομηνία της αρχικής εφαρμογής ποικίλλουν ανάλογα με τις λειτουργικές ανάγκες της Τράπεζας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η υπολειπόμενη διάρκεια μίσθωσης την ημερομηνία της αρχικής εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 16 είναι μικρότερη των 12 μηνών (λόγω συγκεκριμένων αναγκών της Τράπεζας). Οι μισθώσεις αυτές δεν περιλαμβάνουν δικαιώματα προαίρεσης για την ανανέωσή τους, ενώ προβλέπουν σταθερά μισθώματα.

Μισθώσεις οχημάτων: Ο Όμιλος και η Τράπεζα μισθώνουν οχήματα που προσφέρονται ως παροχή σε στελέχη τους ή για τον σκοπό της διατήρησης ενός στόλου οχημάτων που εξυπηρετούν τις λειτουργικές τους ανάγκες. Η μέση διάρκεια μίσθωσης είναι τα πέντε έτη. Είναι δυνατή η συμβατική επέκταση της μίσθωσης μετά τη λήξη της για 12 ή 24 μήνες, υπό τους ίδιους όρους.

Τυχόν μεταβολές των μισθωμάτων οφείλονται στην αύξηση των ετήσιων ασφαλιστρών από τη συνεργαζόμενη ασφαλιστική εταιρεία, καθώς και των ετήσιων τελών κυκλοφορίας των οχημάτων.

Μισθώσεις στις οποίες ο Όμιλος και η Τράπεζα είναι εκμισθωτές

Επενδυτικά ακίνητα

Ο Όμιλος και η Τράπεζα κατέχουν διάφορα κτήρια τα οποία δε χρησιμοποιούνται πλέον για τις δραστηριότητές τους ή αποκτώνται από πλειστηριασμούς και χρησιμοποιούνται για την απόκτηση εισοδήματος από ενοίκια. Τα κτήρια που

εκμισθώνονται σε τρίτα μέρη χαρακτηρίζονται λειτουργικές μισθώσεις με σταθερά ή κυμαινόμενα μισθώματα. Επιπροσθέτως, ο Όμιλος υπεκμισθώνει επενδυτικά ακίνητα σε τρίτα μέρη.

Πώληση και επαναμίσθωση

Οι συμβάσεις που αφορούν τα ακίνητα του Ομίλου υπό καθεστώς πώλησης και επαναμίσθωσης συντάχθηκαν στο πλαίσιο της επιχειρησιακής λειτουργίας που διέπει τις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης του Ομίλου. Η Τράπεζα δεν διαθέτει ακίνητα υπό καθεστώς πώλησης και επαναμίσθωσης.

Χρηματοοικονομική επίπτωση από την αρχική εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16 την 1 Ιανουαρίου 2019 στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας

Λόγω της μετάβασης στο Δ.Π.Χ.Α. 16 από την 1 Ιανουαρίου 2019, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνώρισαν πρόσθετες υποχρεώσεις από μισθώσεις ύψους € 117 εκατ. και € 166 εκατ., αντίστοιχα για τις συμβάσεις μίσθωσης που εμπίπτουν στο πλαίσιο του Δ.Π.Χ.Α. 16. Το περιουσιακό στοιχείο με δικαίωμα χρήσης ορίστηκε ίσο με το ποσό της υποχρέωσης από τη μίσθωση και, συνεπώς, δεν υπήρξε επίπτωση στο Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων κατά την ημερομηνία μετάβασης.

Κατά την επιμέτρηση των υποχρεώσεων από μισθώσεις, η Διοίκηση προεξόφλησε μισθώματα χρησιμοποιώντας το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού της 1 Ιανουαρίου 2019 όπως αναλύθηκε παραπάνω. Η καμπύλη διαφορικού επιτοκίου επιλέχθηκε με βάση τη διάρκεια εκάστης σύμβασης μίσθωσης.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η συμφωνία των δεσμεύσεων για λειτουργικές μισθώσεις, όπως γνωστοποιούνται στις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της 31 Δεκεμβρίου 2018 σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 17, με τις υποχρεώσεις από μισθώσεις που αναγνωρίστηκαν την 1 Ιανουαρίου 2019 σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Δ.Π.Χ.Α. 16:

	Όμιλος	Τράπεζα
Δεσμεύσεις λειτουργικών μισθώσεων την 31/12/2018, όπως γνωστοποιήθηκαν για τον Όμιλο και την Τράπεζα σύμφωνα με το ΔΛΠ 17	132	188
Σύνολο υποχρεώσεων λειτουργικών μισθώσεων την 31/12/2018 σύμφωνα με το ΔΛΠ 17	132	188
Μείον: Εξαίρεση βραχυχρόνιων μισθώσεων	2	3
Προσαρμοσμένο σύνολο υποχρεώσεων λειτουργικών μισθώσεων την 31/12/2018 σύμφωνα με το ΔΛΠ 17	129	185
Μείον: Επίδραση προεξόφλησης υποχρεώσεων λειτουργικών μισθώσεων χρησιμοποιώντας το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού (IBR) την 1/1/2019	13	19
Σύνολο υποχρεώσεων λειτουργικών μισθώσεων που αναγνωρίστηκαν την 1/1/2019 σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16	117	166
Υποχρέωση από χρηματοδοτικές μισθώσεις που αναγνωρίστηκαν την 1/1/2019	40	1
Σύνολο υποχρεώσεων από μισθώσεις που αναγνωρίστηκαν την 1/1/2019 σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16	157	167

Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν έχουν αναμορφώσει τα συγκριτικά οικονομικά μεγέθη, καθώς ακολούθησαν την τροποποιημένη αναδρομική εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16.

Η Διοίκηση προχώρησε σε εκτίμηση του μέσου κόστους αποκατάστασης που αφορά τα ακίνητα που μισθώνει η Τράπεζα. Βάση της εκτίμησης αυτής, αυξήθηκαν τα «Περιουσιακά Στοιχεία» (ROU assets) κατά € 6 εκατ. με μια ισόποση αύξηση της «Υποχρέωσης Αποκατάστασης», χωρίς συνακόλουθη επίπτωση στα Ίδια Κεφάλαια.

50 Γεγονότα μετά την ημερομηνία της περιόδου αναφοράς

- Στις 3 Φεβρουαρίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς ανακοίνωσε ότι θα επισπεύσει την προσπάθεια μη οργανικής μείωσης των αποθεμάτων MEA της, προχωρώντας σε τιτλοποιήσεις ύψους € 7 δις περίπου από € 2 δις περίπου σύμφωνα με το αρχικό πλάνο. Οι προγραμματισμένες τιτλοποιήσεις περιλαμβάνουν € 5 δις περίπου μικτής λογιστικής αξίας επιχειρηματικών και ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων ιδιωτών («Vega») και € 2 δις περίπου μικτής λογιστικής αξίας ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων ιδιωτών («Phoenix»). Και οι δύο τιτλοποιήσεις θα αιτηθούν να λάβουν τις εγγυήσεις του Ελληνικού Σχεδίου Προστασίας Ενεργητικού «Ηρακλής».
- Στις 19 Φεβρουαρίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς εξέδωσε Ομόλογο Tier 2 ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. με ετήσιο σταθερό επιτόκιο 5,5% για τα πρώτα 5 έτη και εν συνεχεία, το νέο επιτόκιο θα καθορίζεται βάσει του ισχύοντος 5ετούς επιτοκίου mid swar πλέον 577,4 μονάδες βάσης. Οι τίτλοι είναι δεκαετούς διάρκειας με δυνατότητα ανάκλησης στα πέντε έτη (10NC5) και είναι εισηγμένοι στο Χρηματιστήριο του Λουξεμβούργου. Η ζήτηση διαμορφώθηκε υψηλότερα των € 4 δις με περίπου 350 επενδυτές να συμμετέχουν στη διαδικασία βιβλίου προσφορών. Οι τίτλοι ενισχύουν τον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας Πειραιώς κατά περίπου 110 μονάδες βάσης.
- Στις 21 Φεβρουαρίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς προχώρησε στη σύναψη αποκλειστικής στρατηγικής συνεργασίας με την ORIX Corporation, για την παροχή χρηματοδοτικών λύσεων στον ελληνικό ναυτιλιακό κλάδο. Η στρατηγική συνεργασία αποσκοπεί στην παροχή στους πελάτες της Τράπεζας Πειραιώς στον ναυτιλιακό κλάδο ευρείας γκάμας χρηματοδοτικών εργαλείων, αλλά και επαρκούς χρηματοδότησης όπου αυτό είναι αναγκαίο.
- Στις 6 Μαρτίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς έλαβε την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) για άρση των ορίων αγοράς κρατικών ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου από την Τράπεζα, όριο που είχε επιβληθεί το 2015.
- Στις 11 Μαρτίου 2020, η Kion Mortgage Finance PLC ανακοίνωσε την πρόθεση πρόωρης αποπληρωμής όλων των τίτλων κάθε κατηγορίας (Κατηγορία Α, Β και C), στη σχετική ονομαστική αξία, μαζί με τους δεδουλευμένους τόκους, κατά την ημερομηνία εκτοκισμού στις 15 Απριλίου 2020.
- Στις 12 Μαρτίου 2020, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοοικονομικής Εποπτείας ανακοίνωσε μέτρα που επιτρέπουν στις τράπεζες να λειτουργούν προσωρινά κάτω από τα επίπεδα του Pillar 2 Guidance (P2G) και του Capital Conservation Buffer (CCB). Επιπρόσθετα, οι τράπεζες θα μπορούν να χρησιμοποιούν μερικώς τα κεφαλαιακά μέσα που δεν αξιολογούνται ως κεφάλαια Common Equity Tier 1 (CET1), για παράδειγμα τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης Tier 1 ή Tier 2, για την κάλυψη των απαιτήσεων του Πυλώνα 2 (P2R).
- Στις 18 Μαρτίου και 25 Μαρτίου 2020, η Τράπεζα Πειραιώς άντλησε € 2,0 δις στις πρόσθετες προσωρινές δημοπρασίες LTRO που διενήργησε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για την παροχή άμεσης στήριξης ρευστότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ευρωζώνης ως μέτρο περιορισμού των επιπτώσεων της πανδημίας του COVID-19.
- Στις 20 Μαρτίου 2020, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοοικονομικής Εποπτείας ανακοίνωσε περαιτέρω μέτρα ώστε να διασφαλίσει ότι οι άμεσα εποπτευόμενες τράπεζες μπορούν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν τον ρόλο τους να χρηματοδοτούν νοικοκυριά και επιχειρήσεις στη διάρκεια της παγκόσμιας απροσδόκητης οικονομικής διαταραχής που έχει προκαλέσει ο κορωνοϊός. Πρώτον, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και σε προσωρινή βάση, οι επόπτες θα ασκούν ευελιξία σχετικά με την ταξινόμηση των οφειλετών ως «unlikely to pay» όταν οι τράπεζες προσφεύγουν σε δημόσιες εγγυήσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο του κορωνοϊού. Δεύτερον, τα δάνεια που καθίστανται μη εξυπηρετούμενα και υπόκεινται σε δημόσιες εγγυήσεις θα επωφεληθούν από την προνομιακή προληπτική μεταχείριση όσον αφορά τις εποπτικές προσδοκίες σχετικά με την πρόβλεψη ζημιών. Τρίτον, οι εποπτικές αρχές θα

επιδείξουν ευελιξία όταν συζητούν με τις τράπεζες την εφαρμογή στρατηγικών μείωσης των NPE, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες έκτακτες συνθήκες της αγοράς. Τέλος, η ΕΚΤ συνέστησε στις τράπεζες να αποφύγουν τις συσχετισμένες οικονομικές παραδοχές στα μοντέλα που καθορίζουν τις προβλέψεις, και στις τράπεζες που δεν έχουν επιλέξει τους μεταβατικούς κανόνες του ΔΠΧΑ 9 να επιλέξουν να το πράξουν.

- Στις 25 Μαρτίου 2020, η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή (ΕΒΑ) εξέδωσε δήλωση σχετικά με την εφαρμογή του πλαισίου προληπτικής εποπτείας αναφορικά με το πλαίσιο αθέτησης υποχρεώσεων, αναδιάρθρωσης και του λογιστικού προτύπου ΔΠΧΑ 9 υπό το πρίσμα των μέτρων για την αντιμετώπιση του COVID-19. Η ΕΒΑ υποστηρίζει τα μέτρα που έλαβαν και πρότειναν οι εθνικές κυβερνήσεις και οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί για την αντιμετώπιση των δυσμενών συστημικών οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 με τη μορφή μορατόριουμ, αναστολών πληρωμής που απορρέουν από δημόσια μέτρα ή συστημικά μέτρα ελάφρυνσης πληρωμών που εφαρμόζουν τα πιστωτικά ιδρύματα. Εν προκειμένω, η ΕΒΑ θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να αποσαφηνιστούν ορισμένες πτυχές σχετικά με τη λειτουργία του πλαισίου προληπτικής εποπτείας, με στόχο την παροχή διευκρινήσεων στον τραπεζικό τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα χειρίζεται με συνέπεια τις παρακάτω πτυχές i) την ταξινόμηση των δανείων σε καθεστώς αθέτησης, ii) τον προσδιορισμό των δανείων σε αναδιάρθρωση, iii) την λογιστική μεταχείριση. Πρόσφατα δεδομένα και εξελίξεις γύρω από τον COVID-19 κατά το πρώτο τρίμηνο 2020, καταδεικνύουν ότι το 2020 η παγκόσμια και η ελληνική οικονομία αναμένεται να επηρεαστεί αρνητικά από την διάδοση της πανδημίας, και συνεπακόλουθα τη διακοπή της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία θα επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις σε συγκεκριμένα δανειακά χαρτοφυλάκια μέσω μεγαλύτερων, έναντι των αναμενόμενων προβλέψεων και πιθανή απομείωση στοιχείων ενεργητικού. Δεδομένης της εξέλιξης του COVID-19 η οικονομική επίπτωση στην χρηματοοικονομική θέση της Τράπεζας, δεν είναι εφικτό να αξιολογηθεί με εύλογη ακρίβεια στο παρόν στάδιο.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο GROUP CHIEF
FINANCIAL OFFICER

Ο CHIEF
FINANCIAL OFFICER

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΧΑΝΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ
Α.Δ.Τ. Χ 501829

ΧΡΗΣΤΟΣ Ι. ΜΕΓΑΛΟΥ
Α.Δ.Τ. ΑΕ 011012

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Χ. ΓΝΑΡΔΕΛΛΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΙ 662109

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Σ. ΠΑΣΧΑΛΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΖ 630875
Αρ. αδείας Α΄ Τάξης 29358

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση για τη χρήση 2019 σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

I. Πληρωμές σε ενοποιημένη βάση για τη χρήση 2019 λόγω διαφήμισης, προβολής ή προώθησης σε επιχειρήσεις Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 6 του Ν.4374/2016)

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
1984 PRODUCTIONS A.E.	12,00
24 MEDIA Μ.Ε.Π.Ε.	107,23
ABP ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΙΚΕ	48,00
ADWEB LTD ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	33,71
AGRO BROKERS LTD	6,00
ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.	571,60
ALPHA ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ Α.Ε.	59,73
ALPHA ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΚΡΟΝΟΣ Α.Ε.	1,33
ART SAVV ΜΟΝ/ΠΗ ΙΚΕ	18,00
ΑΥΤΟFOCUS - ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	2,40
BANKINGNEWS Α.Ε.	73,00
BAV MEDIA - ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΙΚ. ΜΠΕΛΟΓΙΑΝΝΗΣ	5,40
BETTERMEDIA ΙΚΕ	12,00
BOULEVARD FREE PRESS ΙΚΕ	0,03
CRETALIVE Ε.Π.Ε. ΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΥΛΕΣ	12,00
CRETAPOST.GR	5,80
CRISIS CINEMA ΑΜΚΕ	1,20
CRISIS MONITOR ΒΟΥΛΓΑΡΙΔΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ	8,00
DIGITAL CONTENT Α.Ε.	0,50
DIMERA ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	45,50
DITIONE LIMITED Ε.Ε.	10,00
DOCUMENTO MEDIA	79,20
DOUSIS COM Ε.Ε. - ΔΟΥΣΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	18,40
DPG DIGITAL MEDIA Α.Ε.	84,82
ETHOS MEDIA ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΗ Α.Ε.	3,00
EUROMEDIA ACTION Α.Ε.	28,92
FAST RIVER	16,47
FINANCIAL MARKETS VOICE	4,00
FORTHNET MEDIA HOLDINGS Α.Ε.	75,03
FREE SUNDAY ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ & ΣΙΑ Ε.Ε.	36,00
FREED Α.Ε.	17,46
GATEWORK Α.Ε. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ	0,60
GREEN AGENDA ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	0,80
GREEN BOX ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	50,66
GROWTH DIGITAL ΙΚΕ	15,94
HAPPY PUBLICATIONS - ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΟΥΝΑΛΗΣ MIKE	6,67
HAZLIS AND RIVAS COMMUNICATIONS LTD	5,00
HELLASPRODUCTS Ε.Π.Ε.	12,12
HQ PREMIUM ΙΚΕ	9,25
HT PRESS ONLINE ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	12,00

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
HTTPOOL HELLAS M. IKE	36,84
ICAP A.E.	2,24
INFOMARKET IKE	78,00
INTELLIGENT MEDIA E.Π.Ε.	15,23
INTERBUS A.E.	564,13
IONIAN ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.	13,48
J.O. INFOCENT ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΜΟΝ. Ε.Π.Ε.	9,00
K S D BUSINESS SOLUTIONS	0,50
KONTRA IKE	79,95
LERANTO - R.TV	12,50
LIQUID MEDIA ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΜΕ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ	75,90
LOCAL NEWS ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΤΟΛΗΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	5,40
LUFT STAHL Μ.Ε.Π.Ε.	6,00
MARATHON PRESS IKE	0,50
MARKETING AND MEDIA SERVICES ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ	8,00
MASTER MINDS PRIVATE COMPANY	6,00
MEDIA & ART - ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	2,50
MEDIA LINE IKE	1,13
MEDIA2DAY ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	154,00
METRON ARISTON	13,09
MINDTHEGAP MEDIA COMMUNICATIONS ΜΟΝ. ΙΚΕ	9,00
MONOCLE MEDIA LAB - MONONEWS MIKE	69,82
MORAX MEDIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	1,60
N.S.P. RADIO ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ Α.Ε. ΕΚΜΕΤΑΛΛ. ΡΑΔΙΟΦ. ΣΤΑΘΜΟΣ	2,00
NEW COMMUNICATION	3,50
NEW MEDIA NETWORK SYNOPSIS S.A.	108,00
NEW POST PRIVATE COMPANY - ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	37,50
NEW TIMES PUBLISHING I.K.E.	1,00
NEWSIT Ε.Π.Ε.	74,00
NK MEDIA GROUP Ε.Π.Ε.	34,50
OLIVE MEDIA Α.Ε.	18,20
PERFECT MEDIA ADVERTISING MIKE	50,00
PHAISTOS Α.Ε.	6,48
PREMIUM Α.Ε. ΕΠΙΚΟΙΝ. ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠ. & ΕΡΕΥΝΩΝ	43,00
PRIME APPLICATIONS Α.Ε.	86,36
PROPERTY MARKETING SERVICES	7,60
RADIO PLAN BEE	24,40
REAL MEDIA ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Α.Ε.	106,99
REPORT PRIVATE COMPANY	6,50
SABD ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	80,02
SATKO MEDIA TV Δ. ΤΡΑΜΠΑΣ	20,50
SBD IKE	2,00
SETTINI MEDIA ΙΚΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΝΤΥΠΩΝ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	8,40
SOLAR MEDIA Α.Ε.	4,88
SPORT TV ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ Α.Ε.	8,99

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
SPORTNEWS ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ Α.Ε.	2,25
SPOT Ο.Ε. - ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ	2,00
STAR Α.Ε. ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝ. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	3,64
STARTCOM Ε.Π.Ε.	4,00
ΤΕΔΧΑΤΗΝΣ EVENT COMPANY	25,00
TELIA COMMUNICATION Α.Ε.	16,00
THE TOC DIGITAL MEDIA ΥΠΗΡ. ΕΝΗΜ. Α.Ε.	36,00
THINK DIGITAL INTERNET & ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε.	35,48
TOURISM TODAY Μ.Ε.Π.Ε.	2,30
TRIBUNE Ι.Κ.Ε.	6,00
USAY Μ.Ε.Π.Ε.	8,00
VAGMA MEDIA DEVELOPMENT	0,80
WAVE MEDIA OPERATIONS Ε.Π.Ε.	8,78
ΖΟΥΓΛΑ G.R. Α.Ε.	92,00
Α. ΜΗΤΣΙΚΟΥΔΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	0,65
Α. ΜΥΚΟΝΙΑΤΗΣ Α.Ε.	12,00
ΑΓΡΟΤΥΠΟΣ Α.Ε.	8,30
ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ Ι.Κ.Ε.	9,50
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΛ. ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ ΠΑΝΕΡΡΑΪΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔ. ΕΦΗΜ.	6,00
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΑΜΙΑΝΟΣ	0,60
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	1,89
ΑΘΕΝΣ ΒΟΙΣ ΑΝ. ΕΚΔ. & ΔΙΑΦΗΜ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ	66,00
ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΠΡΑΚΤ. ΕΙΔΗΣ. - ΜΑΚΕΔΟΝ. ΠΡΑΚΤ. ΕΙΔΗΣ. Α.Ε.	72,00
ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΥΠΗΡ. ΔΙΑΦ. ΜΕΛΕΤ. & ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ Α.Ε.	11,00
ΑΚΟΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	1,12
ΑΚΤΗ ΜΙΑΟΥΛΗ PUBLICATIONS ΙΚΕ	7,40
ΑΛΕΞΙΟΥ ΑΧ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	0,40
ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ Α.Ε. - ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	142,90
ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΜΜΕ Α.Ε.	553,45
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Α.Ε.	61,20
ΑΝΤΕΝΝΑ TV Α.Ε.	1.131,48
ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΟΛΥΞΕΝΗ	0,20
ΑΡΕΤΗ - ANNA Ε. ΤΖΑΛΛΑ & ΣΙΑ Ε.Ε.	3,45
ΑΤΤΙΚΑ ΠΟΛΥΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ Α.Ε.	80,50
ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	2,80
ΑΧΑΪΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	12,68
Β. ΜΟΡΦΙΑΔΗΣ Κ ΣΙΑ Ε.Ε.	23,83
Β. ΣΚΟΥΤΑΡΑΣ Α.Ε.	16,50
ΒΑΣ. Η. ΚΑΡΥΔΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε. - ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ	0,47
ΒΑΣΙΛΑΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ	2,75
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΑΜΠΟΥΝΗΣ	6,68
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΝΤΟΥΦΕΞΗ - ΤΗΛ/ΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	0,10
ΒΕΡΓΙΝΑ Α.Ε.	12,15
ΒΟΡΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ Α.Ε.	15,00
ΓΕΝΙΚΕΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧ. Α.Ε.	9,79

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ Κ. ΜΙΚΕΣ	2,76
ΓΝΩΜΗ ΑΡΤΑΣ Μ. ΙΚΕ	0,40
ΓΡΑΜΜΗ Ε.Π.Ε. ΥΠΑΙΘΡ. ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ	3,40
ΓΡΑΦΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.Ε.	7,20
Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	3,00
Δ. ΜΠΟΥΡΑΣ Κ ΣΙΑ Ε.Ε.	24,71
Δ. ΦΥΝΤΑΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	0,40
ΔΑΝΕΤ Ε.Π.Ε.	3,25
ΔΑΦΝΟΠΟΤΑΜΟΣ ΜΟΝ. Ε.Π.Ε.	11,00
ΔΕΛΤΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.	9,79
ΔΕΣΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	55,80
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Θ. & ΣΙΑ ΙΚΕ	1,81
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΛΕΞ. ΚΟΛΟΒΟΣ	3,40
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Γ. ΚΑΡΑΤΖΟΥΝΗΣ	1,00
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ Α.Ε.	15,00
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡ. ΟΡΓΑΝ. ΚΟΝΔΥΛΗ Α.Ε.	7,50
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ Ο ΧΡΟΝΟΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.	8,22
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧ/ΣΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1,61
ΔΙΟΓΕΝΗΣ Μ.Κ.Ο.	2,40
ΔΙΣΤΡΑΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Γ. ΣΠΥΡΟΥ Ε.Π.Ε.	1,50
ΔΥΟ ΔΕΚΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	60,68
ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ ΕΛΛΑΣ Ε.Π.Ε.	41,05
ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΥ	12,00
ΕΙΚΟΣΙ ΕΝΑ ΜΙΝΤΙΑ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.	1,00
ΕΙΡΗΝΗ Ε. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ	4,64
ΕΚΔ. ΛΟΓΟΤΥΠΟΣ Α.Ε.	0,68
ΕΚΔΟΣΕΙΣ 1908 Ι.Κ.Ε.	14,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΟ ΧΡΗΜΑ Α.Ε.	88,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	533,16
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΕΥΜΑΤΑ Α.Ε.	8,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ Α.Ε.	7,00
ΕΛΕΝΗ Ι. ΔΙΑΦΩΝΙΔΟΥ	0,40
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Α.Ε.	24,00
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Α.Ε.	0,20
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	115,15
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Κ. ΒΑΡΟΥΞΗΣ & ΥΙΟΙ Ο.Ε.	5,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΞΥΠ/ΣΗΣ ΠΕΛΑΤΩΝ	0,80
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	6,62
ΕΝΙΚΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	79,06
ΕΝΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Β.Ε.Τ.	28,30
ΕΝΩΣΗ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ	2,00
ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΗΣ - ΕΞΠΛΟΡΕΡ Α.Ε.	34,90
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ Α.Ε.	0,04
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε.	3,78
ΕΡΙΝΥΑ ΕΙΔΗΣΕΙΣ Μ. ΙΚΕ	13,50

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
ΕΡΜΗΣ Α.Ε. ΡΑΔΙΟΤΗΛ/ΚΗ - ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	0,08
ΕΣΤΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΜΜΕ Α.Ε.	184,50
ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΣΤΙΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	28,04
ΕΨΙΛΟΝ ΠΕΝΣΙΛΤΗΜ ΚΟΜΜΙΟΥΝΙΚΕΪΤΟΡΣ Α.Ε.	3,06
ΖΟΥΓΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ ΣΙΑ Ε.Ε.	0,50
ΖΩΗ ΛΕΥΚΟΦΡΥΔΟΥ ΙΚΕ	5,45
Η ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΗ - ΑΛΕΞ. Σ. ΘΕΜΕΛΗΣ	2,50
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε.	20,00
Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΣΗΜΕΡΑ ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	0,40
Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ	1,40
ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΣ Α.Ε.	4,00
Θ. ΤΣΙΡΟΓΚΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	4,80
ΘΑΡΡΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.	0,20
ΘΕΜΑ ΡΑΔΙΟ Α.Ε.	12,00
ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.	10,00
ΘΡΑΚΗ ΝΕΤ	0,50
Ι. & Ε. ΚΟΥΤΣΟΛΙΟΝΤΟΥ Ο.Ε.	9,00
Ι. ΔΙΟΝΑΤΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	6,03
Ι. ΚΟΡΟΜΗΛΗΣ Α.Ε.	0,75
Ι.Ν. ΛΕΟΥΣΗΣ	1,20
ΙΑΤΡΟΝΕΤ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Ε.Π.Ε.	6,00
ΙΚΑΡΟΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ Α.Ε.	26,41
ΙΚΟΝΤΑΚΤ Ε.Π.Ε.	0,50
ΙΩΑΝΝΙΝΑ TV Α.Ε.	2,70
Κ. ΤΣΙΓΚΑ (ALPHA MEDIA GROUP)	13,80
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	595,27
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΚΕ	19,50
ΚΑΛΑΪΤΖΑΚΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.	3,43
ΚΑΝΤΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΩ ΜΟΝ/ΠΗ ΙΚΕ	4,07
ΚΑΠΙΤΑΛ GR Α.Ε.	150,40
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	1,10
ΚΑΡΜΕΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	4,00
ΚΑΡΤΑ Α.Ε.	8,00
ΚΑΣΜΙΡΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	0,60
ΚΑΤΣΑΤΟΥ ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΚΑΙ ΣΙΑ Ε.Ε.	20,00
ΚΑΨΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	6,00
ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ (ΔΕ)ΚΑΤΩΝ	3,00
ΚΟΥΤΣΗΣ Ι. ΔΗΜΗΤΡΗΣ	0,40
ΚΥΚΛΟΣ Α.Ε.	20,00
ΛΑΜΙΑΚΟΣ ΤΥΠΟΣ Α.Ε.	0,40
ΛΕΩΤΣΑΚΟΣ - ΜΠΟΥΣΜΠΟΥΡΕΛΗΣ Ο.Ε.	5,00
ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	2,00
Μ. ΧΑΛΚΟΥ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΗΦΙΑΚΑ Μ.Μ.Ε.	1,50
ΜΑΚΑΣ Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4,70
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ TV Α.Ε.	1,41

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
ΜΑΛΑΠΕΤΣΑΣ Ι. ΚΩΣΤΑΣ	2,00
ΜΑΝΕΣΙΩΤΗΣ ΝΙΚ. ΨΩΜΙΑΔΗΣ ΚΩΝ. Ο.Ε.	9,00
ΜΑΡΑΓΚΕΛΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1,10
ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΑΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	28,00
ΜΑΡΙΝΑ Γ. ΤΟΥΛΑ & ΣΙΑ Ο.Ε.	3,65
ΜΕΜΜΟΥ Κ. & ΣΙΑ Ο.Ε.	4,00
ΜΕΤΡΟΝΤΗΛ ΜΟΝ ΙΚΕ	22,70
ΜΠΑΛΗ ΒΑΣ. ΣΟΦΙΑ	6,00
ΜΠΕΧΛΙΒΑΝΟΣ Ι. ΧΡΗΣΤΟΣ	10,00
ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	6,00
ΜΠΟΥΘΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ - ΗΜΕΡΗΣΙΑ	0,27
ΜΠΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Ε.Π.Ε.	4,73
ΝΕΑ ΠΑΣΕΓΕΣ - ΣΩΜΑΤΕΙΟ	3,20
ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.	455,72
ΝΕΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ Ε.Π.Ε.	49,00
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡ. ΖΑΡΜΠΑΛΑΣ	0,53
ΝΟΗΣΙΣ ΙΚΕ	2,50
ΝΤΟΚΟΥ ΚΩΝ. ΓΕΩΡΓΙΑ/ΕΦΗΜΕΡ. ΕΠΑΘΛΟ	1,00
ΟΚΤΑΣ ΜΕΔΙΑ ΙΚΕ	8,00
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ Α.Ε.	4,99
ΟΠΙΝΙΟΝ ΠΟΣΤ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.	4,67
ΟΠΤΙΜΑ '92 Ε.Π.Ε.	0,30
ΟΤΕ Α.Ε.	94,45
ΟΨΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΚΕ	0,75
Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ Α.Ε.	62,95
Π.Δ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Π.Ε. - DEAL NEWS	32,40
ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.	11,00
ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ TV Α.Ε.	3,00
ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ Γ. ΜΙΧΑΛΗΣ	4,00
ΠΑΠΑΛΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ ΣΙΑ Ε.Ε.	27,80
ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΦΡΟΣΩ	4,21
ΠΑΠΑΣΤΑΜΟΥΛΟΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2,00
ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ Ε.Π.Ε.	78,75
ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.	27,00
ΠΑΤΣΙΚΑΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ Ε.Ε.	0,20
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΠΑΤΡΩΝ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.	9,00
ΠΕΝΣΙΛ ΚΕΪΣ Ι.Κ.Ε.	0,80
ΠΟΛΙΤΗΣ Ο.Ε.	0,71
ΠΡΙΣΜΑΝΕΤ Α.Ε.	5,50
ΠΡΟΤΑΓΚΟΝ Α.Ε. ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ & ΕΝΤΥΠΩΝ	42,30
ΡΑΔΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ Α.Ε.	12,38
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ	25,50
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ ΕASY FM Α.Ε.	60,75
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ - ASTRA Α.Ε.	5,47
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΗΠΕΙΡΟΣ Α.Ε.	8,50

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ & ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	0,81
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε.	77,00
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ Α.Ε./OASIS 88 FM	22,84
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ Α.Ε.	12,00
ΡΕΑ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΜΑΙΕΥΤ. ΧΕΙΡΟΥΡΓ. ΘΕΡΑΠ. ΔΙΑΓΝ. ΚΛΙΝΙΚΗ Α.Ε.	3,50
ΡΟΥΧΩΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	1,52
Σ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ Ε.Ε.	3,53
Σ. ΒΑΓΟΥΡΔΗΣ Α.Β.Ε.Ε.	0,80
Σ. ΤΣΟΜΩΚΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ Α.Ε.	1,50
ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	0,10
ΣΕΡΡΑΪΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Π.Ε.	0,85
ΣΙΜΙΤΣΗ ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	2,00
ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ Ν. ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	0,15
ΣΙΜΟΥΣΙ Ε.Ε.	11,10
ΣΙΤΙ ΚΟΝΤΑΚΤ Ε.Π.Ε.	0,50
ΣΚΑΪ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ	572,95
ΣΜΑΙΛ ΤΙ ΒΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ Α.Ε.	1,18
ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΜΠΙΩΤΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	0,60
ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	0,80
ΣΤΙΓΜΑ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ Α.Ε.	2,16
ΣΤΟΪΚΟΣ ΣΤ. & ΣΙΑ Ο.Ε.	0,34
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Β.Ε.	5,50
ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ Α.Ε.	5,90
ΣΥΡΓΚΑΝΗ ΛΑΜ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	6,30
ΣΧΗΜΑ ΚΟΙΝ. Σ. ΕΠ.	2,50
ΣΩΤΗΡΙΟΣ Π. ΠΟΛΥΖΟΣ	2,00
ΤΑΟΥΚΤΣΗΣ ΦΩΤΙΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	3,50
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ Μ. Ε.Π.Ε.	7,10
ΤΕΡΖΕΝΙΔΗΣ ΑΛ. ΚΩΝ/ΝΟΣ	0,40
ΤΖΕΚΑ - ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ	0,68
ΤΖΕΚΑΣ Π. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	10,10
ΤΗΛΕΚΙΝΗΣΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΡΑΔΙΟΤ/ΚΗ ΚΙΝ/ΚΗ ΔΙΑΦ.	1,50
ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΡΕΘΥΜΝΟΥ Α.Ε.	23,40
ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ MEDIA Ε.Ε.	27,60
ΤΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΙΚΕ	20,00
ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ Ι.Κ.Ε.	0,16
ΤΟΥΠΟΓΙΑΝΝΗ ΕΛΕΝΗ & ΣΙΑ Ε.Ε.	1,00
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΑΓΩΝ - Ι. ΤΟΜΕΛΙΤΟΥ - ΚΑΣΤΟΡΙΝΗ	1,00
ΤΣΑΚΝΑΚΗΣ Κ. ΕΥΘΥΜΙΟΣ	0,27
ΤΣΙΤΑΣ Χ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ	1,00
ΥΙΟΙ Σ. ΤΣΟΠΑΝΑΚΗ - Η. ΚΩΤΙΑΔΗΣ Ο.Ε.	0,40
ΥΠΑΙΘΡΟΣ ΧΩΡΑ Α.Ε.	68,87
ΦΕΛΝΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Μ.Ε.Π.Ε.	12,00
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	60,00
ΦΙΛΟΔΑΣΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΠΛΑΤΑΝΟΥ	1,00

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
ΦΟΞ ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΝΑΛΙΑ ΕΛΛΑΣ Α.Ε.	5,80
Χ. ΣΕΛΙΜΑ & ΣΙΑ Ε.Ε.	1,00
ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ Α.Ε.	6,00
ΧΙΩΤΗ Α. ΧΡΙΣΤΙΝΑ - ANNA "ΛΑΚΩΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ"	0,20
ΧΟΥΤΖΟΥΜΗΣ ΧΡΗΣΤΟΦΟΡΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	0,40
ΧΡΥΣΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ Α.Ε.	24,20
ΣΥΝΟΛΟ	10.529,88

II. Πληρωμές σε ενοποιημένη βάση για τη χρήση 2019 λόγω δωρεών, χορηγιών ή άλλων χαριστικών αιτιών (σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 6 του Ν.4374/2016)

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
ACTION AID ΕΛΛΑΣ ΑΣΤ. ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ	0,40
AIDA ΔΙΚΤΥΟ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΚΟΙΝΣΕΠ	3,00
B P IKE	2,00
BASKETBALL CLUB "THE BEARS"	1,02
BULGARIAN VOLLEYBALL FEDERATION	8,30
BUSINESS - FORUM LTD	2,23
CAPITAL LINK FORUM INC	35,00
CHARITY FUND "BLAGOMAY"	0,48
CHARITY FUND "DREAM TO LIVE"	0,42
CHARITY FUND CHESTNUT RUN KIEV UKRAINE	0,32
CHARITY ORGANIZATION "CHARITY FUND COMMUNITY UNION"	0,48
CHARITY ORGANIZATION "TERRITORY OF SOCIAL EQUALITY"	0,24
COEURS POUR TOUS HELLAS	1,00
EBF EUROPEAN BANKING FEDERATION	3,00
EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION & DEVELOPMENT	7,50
EXCESS ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε.	0,30
GLOBAL SUSTAIN GMBH	2,00
GREEK ORTHODOX ARCHDIOCESE OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN	0,29
HABA	8,89
INDUSTRY DISRUPTORS GAME CHANGERS	25,16
INTERNATIONAL CHARITABLE FOUNDATION "UKRAINE! I AM FOR YOU!"	0,17
INTERNATIONAL CHARITABLE FUND YOUR KINDNESS (ICF YOUR KINDNESS)	0,38
KOZLODUY MUNICIPALITY	0,51
LLC "INTERNATIONAL LEGAL SERVICE INTERLEGAL"	3,13
PRIME FINANCE DISPUTE RESOLUTION & EDUCATION	0,88
SOCIETY OF INVALIDS "FORTRESS"	0,42
SPORT CLUB FOR FIRE - FIGHTING SPORTS	0,26
THE HELLENIC INITIATIVE	3,47
UNICEF	9,28
WINES FESTIVAL - POGRADECI MUNICIPALITY	1,60
ΑΓΓΕΛΑ Γ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ - ΕΚΠΟΝΗΣΗ Α' ΦΑΣΗΣ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ "ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΞΙΟΠ. & ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΝΕΡΟΜΥΛΟΥ ΛΕΥΚΟΠΗΓΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ"	2,50
ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΛΕΣΧΗ	5,00
ΑΝΕΣΕΡ Α.Ε.	4,03
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ	0,80
ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	7,09
ΒΕΡΤΙΚΑΛ ΣΟΛΟΥΣΙΟΝΣ Α.Ε.	10,00
ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	0,50

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
ΓΕΝΙΚΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	4,00
ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ	0,40
ΔΕΣΜΟΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ	5,00
ΔΗΜΟΣ ΒΙΣΑΛΤΙΑΣ	1,00
ΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ - ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	6,00
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΟΥ	2,00
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΟΥ ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	1,00
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	50,00
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	0,50
ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	5,00
ΔΗΜΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ	3,00
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ	3,00
ΔΗΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	0,81
ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΝΩΣΙΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ	1,50
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ	150,00
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	50,00
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	5,00
ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΜΚΟ	0,57
ΕΘΝΙΚΗ ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ	90,00
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ	5,00
ΕΙΔ. ΛΟΓ/ΜΟΣ ΚΟΝΔ. ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝ. ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΥ	1,00
ΕΙΔ. ΛΟΓΑΡ. ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1,00
ΕΙΔ. ΛΟΓ. ΚΟΝΔΥΛ. ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ	1,00
ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓ/ΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	2,42
ΕΚΑΛΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.	3,00
ΕΛΕΤΑΕΝ ΑΜΚΕ	1,61
ΕΛΛΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔ.	5,00
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ - ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε. ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΑΤΗΕΧ)	33,00
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΡΙΖΕΣ	2,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΙΔΩΝ (ΕΛΕΠΑΠ)	5,50
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΕΥΡΩΠ. ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ	1,50
ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	38,00
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡ. & ΒΙΟΜΗΧ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	8,06
ΕΝΑ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	1,00
ΕΝΩΣΗ ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΤΟΥ ΑΜΠ	5,00
ΕΝΩΣΗ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	1,00
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ - 6ο ΠΕΡΙΦ. ΤΜ. ΗΠΕΙΡΟΥ - ΕΔΡΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ	3,00
ΕΡΕΥΝ. ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΠΑΝΤΕΙΟΥ	2,00
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΞΙΟΠ. & ΔΙΑΧ/ΣΕΩΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΠΘ Α.Ε.	20,81
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΞΙΟΠ. & ΔΙΑΧ. ΠΕΡΙΟΥΣ. ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3,81
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΝΕΟΕΛ. ΠΟΛ. & ΓΕΝ. ΠΑΙΔ.	5,00
ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ	0,81
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΥΘΗΡΩΝ & ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ	10,00

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ & ΣΠΑΡΤΗΣ	5,00
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	20,00
ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΕΥΧΗ ΕΛΛΑΔΟΣ MAKE A WISH	1,96
ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ	0,60
ΚΟΙΝ. ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	4,00
ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ ΚΕΔΑ	1,00
ΛΕΣΧΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	8,06
ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΝΩΣΗ	3,50
ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ	49,05
Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΡΙΓΚΙΠΑΣ ΑΣΤ. ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ	2,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	3,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΔΕΛΦΩΝ	40,00
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	3,00
ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΩΡΙΑ SOS ΕΛΛΑΔΟΣ	30,30
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ	1,00
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΤΥΦΛΩΝ	0,40
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΠΟΓΕΔΥ)	2,50
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ - ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓ/ΜΟΣ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ	7,00
ΠΑΠΑΛΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ ΣΙΑ Ε.Ε.	13,00
ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΕΙΟΣ ΔΗΜ. ΚΕΝΤΡ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	1,00
ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΠΛΙΑΤΣΟΣ - ΕΚΠΟΝΗΣΗ Β' ΦΑΣΗΣ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ "ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΞΙΟΠ. & ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΝΕΡΟΜΥΛΟΥ ΛΕΥΚΟΠΗΓΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ"	1,25
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	7,00
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΟΜΙΛΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (Π.Ι.Ο.Π)	2.552,47
ΣΤΟΪΟΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ - ΕΚΠΟΝΗΣΗ Α' ΦΑΣΗΣ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ "ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΞΙΟΠ. & ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΝΕΡΟΜΥΛΟΥ ΛΕΥΚΟΠΗΓΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ"	2,50
ΣΥΛ. ΔΙΟΙΚ. ΥΠΑΛΛ. ΔΗΜΟΚΡΕΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠ. ΘΡΑΚΗΣ ΒΙΖΥΗΝΟ	1,00
ΣΥΛΛ. ΦΙΛΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ Η ΕΛΠΙΔΑ	1,60
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΤΗΝΟΥ	0,50
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΝΤΙΩΝ ΔΙΑΒΑΤΩΝ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ" ΣΤΟ 22ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΕΑΝΙΚΩΝ ΟΡΧΗΣΤΡΩΝ	5,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΑΡΤΑΣ	4,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΒΙΟΜ/ΝΙΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ & ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0,50
ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ Α.Ε.	1,61
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ	0,50
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ Γ.Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ "Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ"	2,00
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΓΝΑ "Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ"	3,00
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ Ν.Ι.Μ.Τ.Σ	2,50
ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	1,95
ΤΣΟΜΩΚΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ Α.Ε.	12,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΗΣ (ΥΠΕΘΑ)	40,00
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	5,00
ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΚΟΙΝ. ΜΕΡΙΜΝΑ ΜΟΣΧΑΤΟΥ	0,15
ΦΙΛΑΡΑΚΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ BEST BUDDIES	1,00

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε χιλιάδες €
ΧΡΙΣΤΟΣ Χ. ΜΕΤΑΞΑΣ - ΕΚΠΟΝΗΣΗ Α' ΦΑΣΗΣ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ "ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΞΙΟΠ. & ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΝΕΡΟΜΥΛΟΥ ΛΕΥΚΟΠΗΓΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ"	2,20
Σύνολο πληρωμών σε εταιρείες πλην φυσικών προσώπων	3.537,45
Σύνολο πληρωμών σε φυσικά πρόσωπα (183 δικαιούχοι)	16,21